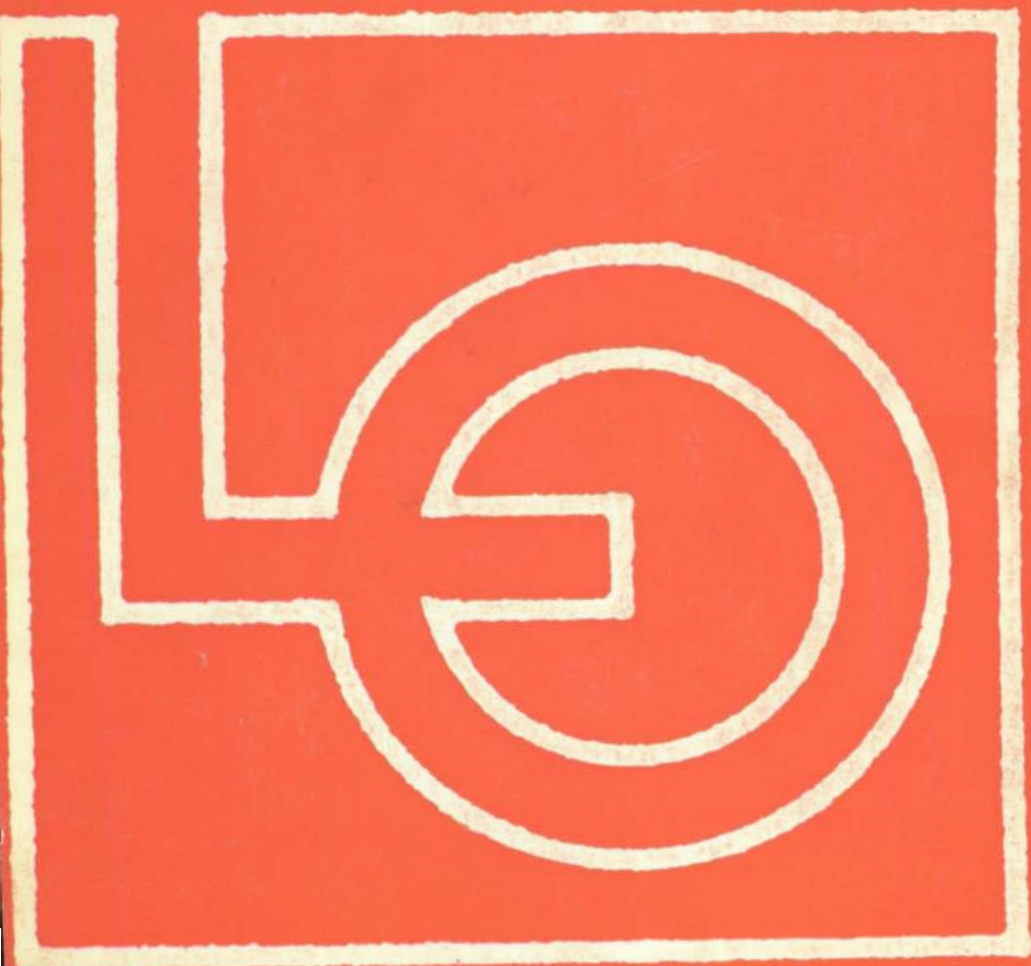

Landsorganisasjonen
i Norge

Protokoll

fra den 24. ordinære kongress 1977

Kongressens vedtak 1977

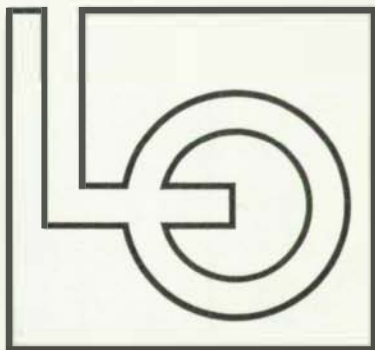

Landsorganisasjonen
i Norge

Protokoll

fra den 24. ordinære kongress 1977

Kongressens vedtak 1977

FORORD

Denne protokollen gir et referat av forhandlingene på LOs 24. ordinære kongress 22.—27. mai 1977. Under Kongressen ble det laget referat for hver dag. Dette ble trykt og delt ut til representantene som hadde høve til å gjøre merknader og korrigeringer. Referatet for siste møtedag ble sendt til representantene med en frist for å sende inn merknader.

På grunnlag av de daglige referater, innkomne merknader og Kongressens dokumenter er så denne protokollen blitt redigert.

Deltakerlisten er tatt inn til slutt i protokollen. Den bygger på den opprinnelige deltakerliste med de endringer som ble anmeldt til fullmaktskomitéen.

For å lette oversikten over Kongressens vedtak, er disse samlet i særskilt bilag til slutt i protokollen.

Landsorganisasjonen i Norge.

Informasjonskontoret.

INNHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	3
Talerliste	7
<i>Apningsmøtet, søndag 22. mai</i>	9
Formannens minnetale	9
Hilsningstalen	10
Gjestene hilser	18
<i>Ettermiddagsmøtet, søndag 22. mai</i>	23
Dagsordenens pkt. 2, konstituering	23
Fullmaktskomitéens innstilling	23
Forretningsordenen	25
Dagsordenen	26
Kongressens funksjonærer	28
Dagsordenens pkt. 3 A, beretninger	30
Dagsordenens pkt. 3 B, regnskaper	34
<i>Formiddagsmøtet, mandag 23. mai</i>	43
Dagsordenens pkt. 4, vedtektsendringer	43
Debatten	45
Dagsordenens pkt. 5, tariffpolitikken	60
<i>Ettermiddagsmøtet, mandag 23. mai</i>	67
Reiulf Steens innledningsforedrag	67
Uttalelse om stortingsvalget	80
Debatten om tariffpolitikken	83
<i>Formiddagsmøtet, torsdag 24. mai</i>	89
Fortsatt debatt om tariffpolitikken	89
<i>Ettermiddagsmøtet, tirsdag 24. mai</i>	105
Fortsatt debatt om tariffpolitikken	105
Votering	113
Vedtektskomitéens innstilling	114
Dagsordenens pkt. 8, internasjonale spørsmål	119
Debatten	125
<i>Kveldsmøtet, tirsdag 24. mai</i>	127
Fortsatt debatt om internasjonale spørsmål	135
Votering	139
Dagsordenens pkt. 6, hovedavtalene	139
Debatten	146
Voteringen	154
Vedtektskomitéens innstilling, sluttbehandling	156
Votering	162
<i>Formiddagsmøtet, onsdag 25. mai</i>	163
Dagsordenens pkt. 7, organisasjonsformene	165
Debatten	173

	Side
Dagsordenens pkt. 5 a, b og c. Tariffpolitikken, redaksjonskomitéens innstilling	181
Voteringene	218
Dagsordenens pkt. 7, fortsatt debatt om organisasjonsformene	221
<i>Ettermiddagsmøtet, onsdag 25. mai</i>	222
Fortsatt debatt om organisasjonsformene	222
Voteringen	226
Dagsordenens pkt. 9, LOs handlingsprogram	228
Tor Halvorsens innledning	228
Familie- og likestillingsspørsmål, Liv Buchs innledning	235
Debatten	239
<i>Formiddagsmøtet, torsdag 26. mai</i>	246
Dagsordenens pkt. 11, valgene	246
Valgkomitéens innstilling	247
Generell debatt	249
Votering	250
Bevilgninger	251
Debatten	251
Votering	253
Handlingsprogrammet, fortsatt debatt	254
<i>Ettermiddagsmøtet, torsdag 26. mai</i>	268
Handlingsprogrammet, fortsatt debatt	268
Redaksjonskomitéens innstillinger	274, 275, 276, 277 og 278
Voteringer	279
Dagsordenens pkt. 10, diverse forslag	282
Debatten	282
<i>Formiddagsmøtet, fredag 27. mai</i>	290
Diverse forslag, fortsatt debatt	290
Redaksjonskomitéens innstilling	304
Voteringene	348
Kongressens avslutning	351
Kongressdeltakerne	357
Kongressvedtakene	367
<i>Dagsordenen:</i>	
Pkt. 1. Kongressens åpning	9
Pkt. 2. Konstituering	23
Pkt. 3. Beretning og regnskap	30
Pkt. 4. Vedtektsendringer	43, 114 og 156
Pkt. 5. Tariffpolitikken	60, 83, 89, 105 og 181
Pkt. 6. Hovedavtalene	139
Pkt. 7. Organisasjonsformene	165
Pkt. 8. Internasjonale spørsmål	114
Pkt. 9. LOs handlingsprogram	228 og 254
Pkt. 10. Diverse forslag	282
Pkt. 11. Kongressens avslutning	351

Talerliste

- Aam, Dagfinn 30, 56, 83, 93, 118,
151, 180, 265
Aasen, Leif 94, 152, 296
Aga, Jens Tveit 108, 259, 300
Aasvidstad, Arne 151
Albertsen, Reidar 49, 118, 224, 263, 279
Andersen, Kjell Haugerud 86
Andersen, Kolbjørn 153
Andreassen, Thor 51, 131
Arnseth, Paul 146, 291
Aspengren, Tor 9, 10, 22, 23, 25, 26,
27, 30, 32, 59, 60, 82, 83, 111, 119, 133,
243, 273, 351, 354
Aune, Viktor 299
Bach, Odd 46, 86, 127, 256, 297
Balas, Gro 55, 101, 149, 260, 267, 302
Balstad, Jan 87, 148, 243, 347
Bauck, Sidsel 85, 149, 217, 261
Berby, Bjørn 223
Berge, Per 258, 294
Bjørklund, Olav 288
Bjørndalen, Kjell 48
Born, Arne 107
Braathen, Thorbjørn 99, 106, 153, 223
Brannsten, Audny 293, 347
Brende, Jan 295
Bråthen, Normann 106, 300, 347
Buck, Liv 235
Buflod, Sissel Seim 27, 102, 179, 266,
278, 303
Byberg, Alf 54
Børnick, Vally 252
Christiansen, Svein 104, 148, 288
Dalberg, Kåre 97, 154, 177
Disch, Eva 97, 264, 299
Ditløvsn, Ernst 104, 299
Dømbe, Kjell 127, 148
Eggen, Oddvar 290
Eidem, Albert 286
Eilefsen, Guro 146, 291
Eitrheim, Jacob 133, 271
Engh, Marit 41, 50, 97, 111, 118, 218,
267, 293
Karin, Enodd 265
Eriksen, John Erik 103, 178
Eriksen, Kåre 103
Eriksen, Svenn 82, 106, 242
Finhammer, Thorbjørn 133, 147, 221,
273
Finnmark, Reidar 224
Flesvig, Ole 54, 102, 292
Fostervoll, Steinar 151, 301
Frotjold, Alf 58
Frøysland, Rolf 90, 272
Grimnes, Gunnar 255, 293
Gjerseth, Kjell 32, 51, 82, 95, 111, 151,
262, 293
Gjølme, Johan 54
Granholm, Arne 100, 270
Gulbrandsen, Ginny 282
Haga, Kåre 31, 296
Halvorsen, Tor 139, 228, 273, 352, 354,
355
Hammerstad, Aage 52, 85, 118, 152,
178, 296
Hansen, Ingvald A. 224
Hansen, Kåre 91, 161, 180, 218
Hansen, Oddvar 57, 297
Haraldseth, Leif 165, 225, 264
Hauge, Rolf 283
Haugen, Hans 258
Hein, Ingvald 175
Helgesen, Roar 150, 173, 226
Hjarbo, Holger 55, 222
Holgersen, Inger 255, 299
Holgernes, Håkon 96, 287
Holter, Thorleif 106
Hov, Sigfred 85, 133, 217, 249, 302
Hysvær, Einar 30, 56, 82, 83, 87, 110,
132, 217, 270, 298, 302
Højdahl, Odd 181, 218, 274, 279, 304
Indahl, Gunhild 241
Jacobsen, Arvid 47, 240, 251
Jacobsen, Ingeborg 99
Jakobsen, Villy 56, 179
Jelle, Jens Petter 53, 92, 126, 152, 291,
301
Jensen, Arne 152
Jensen, Inger K. 99, 292
Johannesen, Nils 223, 256
Johansen, Fredrik 109, 301
Johansen, Harald 294
Johnsen, Edvard 177
Johnsen, Joralf 176
Jørgensen, Harry 243, 292
Kaldahl, Rolf 54, 221
Kapstad, Odd 301
Kersten, Otto 21
Kloster, Aksel 57, 153, 261, 287
Knutsen, Inger Johanne 244
Kokaas, Gunnar 96, 296
Kolstad, Walter 285
Kristensen, Trygve 295
Kristensen, Willie 56, 127, 179, 295

Krokeide, Haldor 294
 Kvalheim, Odd Kåre 222, 260
 Kvam, Leif 96, 148
 Larsen, Asbjørn 109, 217, 223, 242, 257, 279, 300
 Larsen, Konrad M. 88
 Larsen, Ragnar Røberg 227
 Larsen, Øystein 46, 118
 Larsson, Josef 353
 Leganger, Eugen 83, 90, 257
 Linvåg, Ole 302
 Lund, Torstein 296
 Lund, Øivind 294
 Lundqvist, Odd M. 53, 218, 243
 Lysen, Terje 301
 Løken, Arne 92, 153, 217, 218, 255
 Marthinsen, Arne 101, 347
 Mathisen, Kjell 95, 129, 270
 Minken, Harald 30, 31, 51, 57, 84, 91, 111, 118, 126, 127, 162, 174, 226, 268, 284, 347
 Moe, Randi 241
 Mosevik, Anna 105
 Muffetangen, Svein 45, 86, 97, 118, 149, 217, 222, 242, 249, 278, 279, 293
 Mugaas, Brynjulf 24, 32, 48, 95, 100, 109, 118, 130, 174, 217, 260, 290, 347
 Muggerrud, Jan 53, 111
 Mundahl, Per 57, 153
 Myhre, Edel 272
 Myhre, Lars 106, 287
 Måløy, Asbjørn 153, 296, 347
 Nakim, Arne 46, 96, 100, 110, 118, 154, 174, 221, 226, 242, 256, 279, 300
 Nilsen, Arne H. 52, 100, 265
 Nilsen, Finn 147
 Nilsen, Ivar 98, 149, 296, 302
 Nilsson, Gunnar 20
 Nordbotten, Dagfinn 100, 101, 176, 178, 223, 252, 299
 Nordengen, Albert 18
 Nordli, Arvid 89, 147
 Nordli, Odvar 19
 Olausen, Turid Innstrand 272
 Olsen, Frank 270
 Olsen, Sigurd Birger 103, 154
 Olsen, Øyvind P. 82, 101, 131, 218, 264, 301
 Porsmyr, Arne 83
 Rasmussen, Kåre 298
 Raste, Annar 133
 Refseth, Gudbrand 52
 Rishagen, Johs 290
 Rogstad, Asbjørn 54
 Rogstad, Kirsten 96
 Rooth, Ronald 93, 151, 222, 252
 Rudaa, Bjørn 99, 297, 302
 Ryanes, Per 81, 93, 131, 252, 254, 279, 286, 294
 Sakseide, John 56, 103, 175, 225, 252, 260, 306
 Sandberg, Bjørn 130
 Sandegren, Kåre 132
 Sandnes, Ella 55, 239, 302
 Sandvig, Erling 98, 271
 Seland, Torger 101, 218, 286
 Skaiaa, Edvin 98, 218, 278, 294
 Skogstad, Bjørnar 110, 218
 Skredderhaug, Ivar 104, 265, 295
 Skytøen, Lars 29, 176
 Solvang, Gunnar 258
 Solvang, Jon 254, 299
 Steen, Reulf 67, 112, 118, 126, 284, 355
 Steigan, Pål 31, 43, 49, 82, 94, 109, 118, 126, 132, 150, 155, 162, 217, 227, 243, 249, 259, 270, 278, 292, 347, 349
 Strand, Einar 23, 34, 43, 58, 105, 114, 118, 156, 252
 Strandlie, Kåre B. 240
 Strømmen, Eivind 177, 295
 Strømsnes, Knut Helge 31, 57
 Svendsen, Heidi 264, 293, 347, 354
 Svensson, Arthur 93, 131
 Sylta, Konrad 265
 Thingvold, Ann Jorid 100, 221, 261, 300
 Thorbjørnsen, Alfred 88
 Thoresen, Wilhelm 272, 298
 Thorkildsen, Per 103
 Thorsen, Birger 52, 244, 252
 Thue, Leif 263
 Tjøstheim, Reidar 262
 Totland, Otto 33, 48, 84, 217, 246, 250, 251, 253
 Tveiten, Martin 91, 258, 302
 Tveter, Per 295, 347
 Tønder, Gunnar 298
 Uglem, Albert 256
 Vetter, Heinz O. 20
 Væring, Odd 287, 348
 Vågen, Svein 148
 Wahlquist, Kolbjørn 255
 Worum, Sverre 173, 265
 Werner, Kåre B. 128, 258
 Zeylon, Alex 81, 101, 226, 297
 Ødegaard, Haakon A. 150, 217, 252
 Ødegaard, Ivar 54, 178, 254, 300
 Øveraa, Harald 48, 103, 130, 294
 Øygård, Arvid 55, 109, 175, 300
 Asmul, Jan I. 50, 95, 118, 178, 288

Åpningsmøtet søndag 22. mai 1977

Landsorganisasjonens 24. ordinære kongress ble åpnet i Folkets Hus, store sal, kl. 11.00 søndag 22. mai. Før møtet tok til spilte Bjølsen skoles jentekorps utenfor Folkets Hus. Til innledning spilte et orkester sammensatt av medlemmer av Kringkastingsorkesteret under ledelse av Aage Wallin Norsk rapsodi nr. 3 av Johan Svendsen. Deretter framførte elever av Ringsaker Folkehøgskole et tablå — Fagbevegelsens historie i Norge, lagt til rette av Magne Thorsen. Framføringen ble avsluttet ved at gruppa og forsamlingen unisont sang Samholdssangen. Orkesteret spilte så Norsk dans nr. 3 av Edvard Grieg. Både orkesteret og skuespillergruppen mottok langvarig applaus.

Minnetalen.

Landsorganisasjonens formann, Tor Aspengren, holdt denne minnetalen:

Vi skal først minnes de av våre kamerater som er gått bort siden forrige kongress.

Det er ikke mulig å nevne alle ved navn. I en så stor organisasjon er det mange som går bort i løpet av en 4-års periode. En del av dem hadde langvarig medlemskap og lang aktiv tjeneste bak seg i organisasjonen. Noen var yngre og gikk bort mens de sto midt oppe i aktivt arbeid. Vi minnes dem alle og takker for hva de var i sin organisasjon og i sitt nærmeste miljø.

Det har ikke vært noen enkel sak for fagbevegelsen å nå fram til den stilling den har i samfunnet i dag. Det har skiftet mellom medgang og motgang. Bare ved aktiv innsats og utholdenhet av folk med tro på vår bevegelse var det mulig å nå fram. Mange av dem som har gått bort var med oss i vanskelige tider. Vi er glad for at de fikk oppleve at noe av drømmen gikk i oppfyllelse. Mange av dem som har gått bort deltok ikke bare i fagbevegelsen, men var engasjert i

samfunnsmessig virksomhet i sin alminnelighet — enten det nå var i partitillitsverv, i kooperasjonen, i kommunestyre eller storting. Også på disse områdene var deres innsats av betydning for fagbevegelsen.

Som eksempel på den innsats som ned gjennom årene er blitt ytt av de mange, må jeg få nevne to av våre kamerater som har gått bort.

Jeg finner det naturlig i dag å nevne Konrad Nordahl og Elias Volan. Begge kom til vår bevegelse som unge mennesker så snart de kom ut i arbeidslivet. Volan døde 26. desember 1974, nærmere 88 år gammel. Nordahl døde 22. mai 1975 nær 78 år gammel. Begge hadde bak seg en lang og omfattende virksomhet i arbeiderbevegelsen. Volan var både nestformann og sekretær i LO i ulike perioder. Nordahl begynte i LO som nestformann i 1934, og var formann fra 1939 til 1965. Han er den som hittil har hatt lengst funksjonstid som formann. I to perioder var han også medlem av Stortinget. Både Nordahl og Volan vil være blant de store navn i vår bevegelses historie.

Både de to jeg har nevnt og de mange andre som jeg ikke kan nevne ved navn, har sin store andel i den sterke stilling vi etter hvert har nådd fram til. Det blir vår oppgave å føre deres arbeid videre. Deres innsats vil da også være en stimulans for oss i årene som kommer. Den beste måte å hedre våre avdøde kameraters minne på er å gå til vårt arbeid med den samme tro og interesse som preget deres virksomhet.

Vi lyser fred over våre avdøde kameraters minne.

Formannens hilsningstale.

Tor Aspengren hilste så LO-kongressen med denne talen:

Det er alltid vanskelig å måle kongressperioder mot hverandre, men jeg vil påstå at denne kongressperiode har gitt de fagorganiserte mye. En uvanlig sterk materiell framgang for LO-medlemmene skal jeg komme tilbake til. Både på dette området og hva forholdene på arbeidsmarkedet angår, står vår gunstige situasjon i kontrast til utviklingen i andre land. Og ikke bare har det lyktes oss å holde folk i arbeid. Det er i dag nærmere 50 000 flere yrkesaktive enn for fire år siden.

Arbeid vil alltid være de fagorganisertes viktigste mål. Dette er en av grunnene til at regjeringen har full oppslutning fra fagbevegelsen om sin økonomiske politikk. Sterk innenlandsk etterspørselsøking har i store deler av kongressperioden vært nødvendig for å oppveie betydelig svikt i etterspørselen fra utlandet. Arbeidet for full

sysselsetting, samfunnsmessig ansvar for næringers feildisponeringer og betydelige investeringer for å sikre framtidig inntekt fra olje- og gassressursene, har krevd betydelig underskudd i utenriksøkonomien. Her finner vi et sentralt område hvor forskjellen mellom et samfunnsfavnende parti som Arbeiderpartiet og sektorinteressene, som de borgerlige partier står for, kommer tydelig fram. Høyre kjører et ensidig stormløp mot underskuddet i utenriksøkonomien, kostnadsproblemene og framhever de høytløntes skatteproblemer. Senterpartiet raser mot økningen i lønnstakernes kjøpekraft uten tanke for de økonomiske uttellingene i jordbruket. Arbeiderpartiet utnytter den frihet framtidige inntekter fra olje og gass gir oss. Og det på en måte som flertallet av lønnstakere, bønder, fiskere, trygdede og næringslivet ser seg tjent med.

Denne uka har vi et omfattende og viktig arbeid foran oss.

675 000 medlemmer i ulike grener av arbeidslivet gjør Landsorganisasjonen til et kraftsentrum i norsk samfunnsliv. Dette gir nødvendigvis makt og innflytelse, som forsterkes gjennom samspillet med den politiske arbeiderbevegelsen. Derfor vil vår kurs være avgjørende for den i vid forstand sosiale, næringspolitiske og økonomiske utviklingen i samfunnet vårt. Det har denne kongressperiode som de tidligere, gitt eksempler på.

Av disse grunner har det alltid vært krefter på jakt etter LO og de ulike organisasjonsledd i fagbevegelsen. Enten de har kalt seg kommunister eller ML-ere, har slike krefter alltid hevdet å være de sanne representanter for norske arbeidstakere. Norsk arbeiderbevegelse gjorde seg ferdig med de marxistiske dogmer og den demokratiske sentralismen for 50 år siden. For tida er det tydeligvis med politikk som med klær. Gamle moter kommer igjen. Promillegrupperingene skal få svar også denne gangen. Svaret skal som alltid gis gjennom vår behandling og vedtak i de forskjellige saker. I denne Kongressen er det demokratiet som rår.

Gjennom egen styrke og aktiv utnyttelse av det faglig/politiske samarbeidet har vi i kongressperioden skjøvet merkesteinene framover. Forbedringer i hovedavtalen og den nye arbeidsmiljøloven har gitt de fagorganiserte verktøy for et mer menneskelig arbeidsliv. Kampen mot forurensningene foregår på bred front. Opprydningen i utslipp til jord, luft og vann fra eldre industri har tatt til. Dette arbeidet skal være fullført innen 1984. Også i forhold til miljøproblemene i jordbruket, kommunale avløp og avfallsbehandling er rensing og resirkulering sentrale stikkord. Etableringsloven og planleggingslovgivningen har i perioden gitt oss sterke virkemidler i arbeidet for å sikre et tjenelig bosettingsmønster. Ikke minst viktig i denne forbindelse er å få til en fordeling av arbeidsplassene i forhold

til hvor folk bor. Det er utformet en oljepolitikk til fordel for flertallet i dette land.

Det er utarbeidet et faglig regnskap. Det viser detaljert hvordan de mange og ulike saker er løst i perioden. LO, forbundene og de lokale organisasjonsledd har dels tatt initiativ til, dels trukket aktivt med av Regjeringen i den praktiske gjennomføringen av reformarbeidet på de ulike områder.

Den økonomiske politikken har trass i skiftende konjunkturer internasjonalt, sikret god utnyttelse av våre egne produktive ressurser. Under forrige LO-kongress var vi midt inne i den sterkeste og mest omsegripende konjunkturoppgang i den vestlige verden i moderne tid. Etter ubrutt vekst siden krigen, sier ikke det rent lite. Problemet var ikke mangel på arbeidsplasser, men å få fram ledige arbeidskraftressurser. Optimismen og inntrykket av en evigvarende konjunkturoppgang rådte. Når både eksport og import utgjør om lag halvparten av bruttonasjonalproduktet, var optimismen i næringslivet og også i fagbevegelsen naturlig. Rederne kontraherte fort vekk. Det ga avskrivningsobjekter for betydelige inntekter. Ordrebøkene i vår skipsbyggingsindustri ble mer enn fylt opp. Fisken gikk unna til toppriser. Det samme gjaldt jern, kopper og aluminium i rå og foredlet form. I tillegg til den sterke konjunkturoppgangen begynte vi for alvor å ane omfanget av olje- og gassressursene under havbunnen utenfor våre kyster.

Riktignok fikk vi fort varsel om problemer. Israel og Araberstatene tørnet inn i en ny konflikt. Araberstatene strammet til oljeforsyningene til oljehungrige vestlige land. Dette forsterket konjunkturedgangen, som allerede var innledet. Sterk pris- og kostnadsstigning hadde allerede fått myndighetene i de større industrilandene til å stramme inn. Bruddet i oljeleveransene bidro til å forsterke prisstigningsproblemene. Sammen med myndighetenes tiltak fikk vi en kraftig nedbremsing av den økonomiske utviklingen. Her i Norge merket vi imidlertid lite til dette i første halvdel av kongressperioden. Både 1973 og især 1974 var uvanlig gode år for norsk næringsliv. Det var nødvendig med betydelig lønnsøkning for å trekke ut det økonomiske grunnlaget i bedriftene. Tariffoppgjøret i 1974 hadde derfor en uvanlig gunstig økonomisk situasjon som grunnlag.

Også på andre måter hadde en under dette oppgjøret gode arbeidsbetingelser. Valget i 1973 brakte Arbeiderpartiet til makten. Jeg har allerede vært inne på hvilke fordeler dette har gitt oss på en rekke områder. Ikke minst har dette hatt betydning for tariffpolitikken.

Siden 1970 hadde pris- og kostnadsstigningen stadig forsterket

seg. Også i forrige kongressperiode fikk vi til sterk økning i lønningene. Den sterke prisstigningen og økende skattebelastning ga likevel ingen økt kjøpekraft for lønnstakere med vanlige inntekter. Disponibel realinntekt gir uttrykk for hva vi har igjen av en lønnsøkning etter at høyere priser og skatten er betalt. Årene 1970—73 ga nedgang i disponibel realinntekt med gjennomsnittlig 0,3 prosent hvert år for lønnstakere med vanlig inntekt og forsørgelsesbyrde. Foran valget i 1973 gikk Arbeiderpartiet ut med løfte om at dette skulle rettes opp. Sammen med arbeidet for å trygge arbeidsplasser og inntekt har dette løftet preget Regjeringens økonomiske politikk.

Siden 1961 hadde vi inntil denne kongressperioden ikke hatt forbundsvise forhandlinger. Krav om teknisk gjennomdrøfting av overenskomstene økte i styrke fra forbundsområde til forbundsområde. I 1970 og 1972 ble betydelige overenskomstområder stemt ned i de felles avstemningene. I 1974 vedtok så Representantskapet forbundsvise forhandlinger. Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund gikk først ut. Etter en tid skjærte forhandlingene seg. Etter krav fra forbundet ba Sekretariatet myndighetene om å tre støttende til. Dette førte til at det ble satt inn tiltak i form av skattelettelser. Utover kongressperioden ble de økonomiske problemene stadig sterkere. Norge har utviklet et konkurransekraftig samfunn. Høyt utdanningsnivå og nedbygging av sosiale motsetninger i større grad enn i de andre land bidrar til dette. På kort sikt er likevel kostnadsøkningen av avgjørende betydning for å opprettholde produksjon og arbeidsplasser. Tariffoppgjøret i 1974 ga rett til to indeksreguleringer i perioden. Den vanskelige økonomiske situasjon gjorde at myndighetene ble koblet aktivt inn ved indeksreguleringen høsten 1975. Resultatet ble om lag 80 prosent kompensasjon for prisstigningen. 30 prosent fikk vi fra arbeidsgiverne, mens 50 prosent ble oppnådd gjennom tiltak fra myndighetenes side.

Etter krav fra fagbevegelsen ble også tariffoppgjøret i fjor vår gjennomført som et kombinert oppgjør. Gjennom de kombinerte oppgjørende har vi maktet å bryte den stadig akselerende lønns- og prisspiralen i norsk økonomi.

Stigningen i årslønna ble ubrudt forsterket fram til 1975. Da kulminerte den med 20 prosent. I 1976 steg årslønna med om lag 12 prosent i det private arbeidsliv. I år vil stigningen bli om lag 8 prosent. Takten i prisstigningen er også redusert. I 1975 steg konsumprisindeksen med 11,7 prosent — også den etter ubrudt stigning siden 1970. I 1976 ble stigningstakten redusert til 9,1 prosent, mens den i år antas å bli vel 8 prosent.

Alt i alt har LO-medlemmenes lønnsnivå steget med om lag 70

prosent i perioden. Utviklingen har vært noenlunde parallell for ansatte i det private og offentlige arbeidsliv. For LO-medlemmene i det private arbeidsliv utgjør lønnsglidningen større andel av den samlede lønnsutvikling enn for regulativlønte i stat og kommune. Til gjengjeld får de regulativlønte kompensasjon for manglende lønnsutvikling ved neste korsvei.

En viss grad av utjevning er også oppnådd. I stat og kommuner har lønnsutviklingen vært sterkest på de lavere trinn i lønnsregulativet. I det private arbeidsliv gjør markedsmekanismen seg gjeldende. Dette gir ikke samme styring over lønnsutviklingen som i det offentlige arbeidslivet. De sentrale forhandlingene — enten de er forbundsvisе eller samordnede — må nødvendigvis ta i utgangspunkt i gjennomsnittsbetraktninger. Dermed er vi noe for snille mot de mest vekstkraftige bedriftene. Til gjengjeld er vi noe for harde mot bedrifter i en tilbakeliggende produksjonsteknisk utvikling eller som har problemer med markedsforholdene. Uten avtalebestemmelser med rett til lokale forhandlinger i perioden, ville tariffpolitikken lett gitt seg utslag i en skjev fordeling av produksjonsresultatet mellom lønnstakere som gruppe og næringslivet. Tariffavtalenes rett til lokale forhandlinger gir oss mulighet for å ta ut det økonomiske grunnlaget i de mest vekstkraftige bedriftene. Det svekker utvilsomt lavtlønnsprofilen ved oppgjørene. Likt lønnsnivå er imidlertid en umulighet i en desentralisert markedsøkonomi. Til gjengjeld er det viktig at kombinasjonen av sentrale og lokale forhandlinger og den lavtlønnsprofil som legges inn i de sentrale oppgjørene, utformes slik at alle grupper trekkes med i velstandsutviklingen. Ved neste korsvei får de lavtlønte fordeler av lønnsglidningen i de mer vekstkraftige bedrifter med høyere lønnsevne. Av disse grunner må vi få gjennomslagskraft for kravet om etterslep for grupper i den private sektor med liten lønnsglidning på linje med de ansatte i den offentlige sektor. Gjennomslagskraft for prinsippet om etterslep for alle våre medlemmer, vil skape sammenheng i vår tariffpolitikk. Det vil også skape større forståelse for nødvendigheten og fordelene for alle LO-medlemmene av lønnsglidningstillegg i de vekstkraftige bedriftene.

Når dette er sagt, må det også understrekes at vi har oppnådd noe sterkere lønnsutvikling for våre lavelønte medlemmer i perioden. Dette gir bl. a. lønnsutviklingen for kvinner i forhold til menn uttrykk for. Mens timefortjenesten for menn i det private arbeidsliv har steget med om lag 76 prosent i perioden, har stigningen for kvinner vært om lag 84 prosent.

På grunn av arbeidstidsforkortelsene har årslønna steget noe svakere — med om lag 70 prosent. Prisene har samtidig steget med

45 prosent. Det gir en reallønnsutvikling — lønnsutviklingen hensyn tatt til prisstigningen — på om lag 17 prosent. I motsetning til forrige kongressperiode har skattelettelse styrket reallønnsøkningen for LO-medlemmene. I kongressperioden har disponibel realinntekt økt med 21 prosent. Borgerlige politikere og især Høyre har vært lite fornøyd med de betydelige skattelettelsene i perioden. Det skyldes at de er mest opptatt av de høytlønnte situasjon. For lønnstakere med vanlige inntekter har den gjennomsnittlige skattebelastningen gått ned fra 27.3 prosent i 1973 til 25.7 prosent i 1977. De organiserte får skattefritak for fagforeningskontingenten fra 1. juli dette år. Når det trass i om lag 70 prosent lønnsøkning gis skattelettelse som reduserer den gjennomsnittlige skattebelastningen, er skattelettelsene betydelige etter vanlig språkbruk.

Nedgangen i disponibel realinntekt for LO-medlemmene i forrige kongressperiode er tatt igjen. I 1960-åra steg kjøpekraften med gjennomsnittlig om lag 2.5 prosent hvert år. De to første åra av denne kongressperioden ga om lag 6 prosent økning, dvs. 2 til 3 års normal økning i kjøpekraften hvert år. I fjor ble økningen nærmere 4 prosent, i år vel 2.5 prosent. Dermed vil økningen i disponibel realinntekt for lønnstakere med vanlige inntekter og forsørgelsesbyrde bli nærmere 3 prosent hittil i 1970-åra. Det er i overkant av forbedringen i 1960-åra. Vårt mål for økningen i kjøpekraften i denne kongressperioden er mer enn nådd.

Arbeidstidsforkortelsene kommer i tillegg til dette. Med en alminnelig arbeidstid på 40 timer pr. uke og arbeidstid for skift- og turnusarbeidere nede i 36 timer pr. uke, er det min oppfatning at vi foreløpig ikke bør prioritere ytterligere reduksjon i den ukentlige arbeidstida. Dermed er ikke sagt at vi ikke har oppgaver på dette område. I tida framover blir det viktig å utforme arbeidstidsordninger som gir kvinner større mulighet for å delta i arbeidslivet. Dette gjelder permisjonsordninger for småbarnsforeldre, mer fleksible arbeidstidsordninger osv.

På andre områder er det imidlertid behov for generelle reduksjoner i arbeidstida. Dette gjelder i første rekke feriens lengde. Bortsett fra utvidelsene for eldre arbeidstakere har denne stått stille i flere år. Personlig er jeg av den oppfatning at vi trenger mer enn lenger ferie. Om mulig bør en i kongressperioden også finne rom for økning i feriegodtgjørelsene utover full kompensasjon for den ekstra ferieuka. Dette er nødvendig for å sikre folk med vanlige inntekter økonomiske muligheter for å gi ferien et bedre innhold enn i dag. Hvis ikke blir det liten mening i en ekstra ferieuke.

Jeg er blitt mer og mer overbevist om at lav pensjonsalder i seg selv ikke er det viktigste. Det riktige må være å få til en større valg-

frihet mellom arbeid og fritid med stigende alder. Rent menneskelig og også samfunnsmessig er jeg overbevist om at dette er den riktige løsningen. Dette vil kreve større vilje i bedriftene til å gi eldre mennesker mulighet for yrkesaktiv innsats. Samtidig må det utformes ordninger fra samfunnets side som gir større mulighet for å kombinere arbeid og trygd, eksempelvis fra 60 år. Det vil også kunne vise seg nødvendig å utforme ordninger som gjør eldre arbeidstakere mer konkurransedyktige. Av disse grunner er det Sekretariatets oppfatning at det ikke bør stilles krav om ytterligere nedsettelse av den alminnelige pensjonsalderen i perioden. Derimot bør det gjennomføres utredninger av mer fleksible pensjonsordninger. Hva angår pensjonenes størrelse, må vi være klar over at trygdede med rett til tilleggspensjon i Folketrygden og pensjonister på minstepensjon kommer i en svært forskjellig stilling. De med tilleggspensjon får en automatisk oppjustering av pensjonene i takt med inntektsstigningen i samfunnet. Derfor prioriterer fagbevegelsen de som bare har minstepensjon. På dette grunnlaget må vi få til en oppjustering av trygdeytelsene i åra framover.

I tillegg til det faglig/politiske samspill som er skjedd på det økonomiske område i perioden, er arbeidsmiljøloven et viktig bevis for nytten av dette. Jeg skal ikke gå inn på enkelthetene i loven. Dette burde være vel kjent gjennom det omfattende opplysningsarbeid, som er gjennomført på dette område i perioden. I tida framover blir den viktigste oppgaven å fylle de rettigheter som loven gir oss med praktisk innhold. God oppslutning om skoleringsarbeidet blir avgjørende i denne forbindelse.

Et annet område som det blir viktig å vinne erfaringer og praktisk utnytte de rettigheter vi har skaffet oss, er innenfor området bedriftsdemokrati. På dette området har fagbevegelsen truffet sitt valg. Det er vår oppfatning at funksjonen som lønnstaker i bedriften, gir styringsrett på linje med eiendomsrett til kapital. På dette grunnlag bør denne reformen utnyttes og videreutvikles i takt med de erfaringer vi etter hvert vinner.

Det er det økonomiske grunnlaget som på de fleste områder, vil avgjøre hvor fort fagbevegelsen kan gå fram i reformarbeidet. I tida framover vil det i større utstrekning stilles krav om å avstå fra materielle forbedringer for totalt sett å oppnå høyere livsstandard. For kort tid siden la regjeringen fram sitt langtidsprogram for perioden 1978—81. Det antydes her en viss neddempet vekst i den disponible realinntekten for lønnstakere med vanlige inntekter. I denne kongressperioden har vi hatt en økning i LO-medlemmenes kjøpekraft på om lag 5 prosent i gjennomsnitt hvert år. Dette tilsvarer om lag 2 års normal økning hvert år. Denne utviklingen vil

selvfølgelig ikke kunne fortsette i lengden. Regjeringens langstidsprogram antyder en vekst i kjøpekraften for lønnstakere som gjennomsnittlig vil utgjøre om lag 2 prosent hvert år. Utfra en totalvurdering tror jeg vi må innstille oss på en vekst som i hvert fall ikke overstiger dette. På denne måten vil vi kunne avstemme økonomiske forbedringer slik at også andre livskvaliteter enn de rent materielle blir tilfredsstilt. Med en slik dempet vekst i den enkeltes personlige velstandsøkning, vil vi kunne gjennomføre forbedringer i vår felles levestandard og i våre trygdedes situasjon.

Som nevnt har det i perioden blitt utformet en oljepolitikk til fordel for flertallet i dette land. Denne politikken har hatt støtte i fagbevegelsen. Den sikrer at de økonomiske fordelene av olje- og gassressursene tilføres flertallet i det norske folk — ikke multinasjonale konserner eller snevre kapitalinteresser i det norske samfunn. Borgerlige politikere og især Høyre er etter hvert blitt mer opptatt av den belastning investeringene i leting, produksjon, foredling, industriell utvikling og distribusjon av olje og gass i dag påfører oss. Jeg håper at den vanlige nordmann forstår innholdet i de store tall denne virksomheten innebærer. Det kreves store investeringer i dag for at vi skal høste mye i framtiden. Hvis Staten på det norske folks vegne forestår investeringene, er det ikke vanskelig å finne private interesser. Grunnen er enkel. Her er det penger å tjene. Høyre er villig til å beskjære Statens engasjement gjennom Statoil og Noroil til fordel for disse private interessene.

For øvrig har omfanget av utvinningen og prøveboringene nord for 62. breddegrad preget debatten. Ekofisk-ulykken ga antydninger til stormløp mot regjeringen. SV var igjen av de som gikk sterkest ut.

LO er enig i at hensynet til de levende ressursene krever størst mulig sikkerhet under letning og utvinning av olje og gass. Hvis virksomheten ikke har vært drevet med nødvendige krav til sikkerhet, må dette rettes opp. Norsk industri og forskningsmiljøer må om nødvendig aktiviseres for å utvikle det nødvendige utstyr, hvis dette ikke finnes på markedet. Derimot har vi ikke lov til å trekke den slutning av ulykken på Bravo-plattformen at virksomheten i tilknytning til petroleumsressursene må trappes vesentlig ned. Det norske samfunn kunne utvilsomt klare en slik nedtrapping, selv om omstillingene i verkstedindustrien og annen petroleumstilknyttet virksomhet ville bli betydelig. Vi ville også ha mindre økonomisk sikkerhet for full sysselsetting, de økonomiske uttellingene i miljøsektoren og de andre mange reformene fagbevegelsen anser nødvendig i åra framover. Også av andre årsaker har jeg som tillitsmann i norsk arbeiderbevegelse vanskeligst for å akseptere en slik løsnings.

Internasjonal havrett har pålagt oss forvaltningen av betydelige olje- og gassressurser på vegne av verdenssamfunnet. Energi er av avgjørende betydning for arbeidsplasser i andre land — ikke minst i utviklingslandene. Tilstrekkelig tilførsel av energi er også avgjørende for matvareproduksjonen i verden. Mange hevder at våre ressurser av olje og gass vil vare 200 til 300 år med nåværende produksjonstakt. Forvaltningsmyndighet over slike enorme ressurser kan ikke innebære at vi lar være å utnytte dem. Derfor kommer hensynet til verdens ressursituasjon som et argument for en rimelig takt i utvinningen i tillegg til hensynet til den norske befolkningen. Mot denne bakgrunn er det min oppfatning at vi bør skape visshet for omfanget av petroleumsressursene nordover langs kysten. Ut fra slike overveielser må resultatet av prøveboringen være avgjørende for vår egen ressurspolitikk, for bosettingen og næringsutviklingen i Kyst-Norge.

Også på andre måter representerer denne kongressperioden et skritt framover. Avgjørende for fagbevegelsens innflytelse over samfunnsutviklingen er medlemstilslutningen til LO. Etter noe stagnasjon er medlemstallet igjen i sterk framgang. I 1973 var vel 610 000 tilsluttet LO. I perioden har medlemstallet vokst sterkere enn antall lønnstakere. Stigningen har vært vel 60 000 til nærmere 675 000. Det gir uttrykk for at kursen har vært riktig når så mange finner seg til rette i LO. Det er viktig at denne kongressen bevarer dette inntrykket.

Gjestene hilser kongressen.

Den første LO-formannen Tor Aspengren ønsket velkommen av gjestene var Oslo bys ordfører *Albert Nordengen*. Nordengen sa han var i den heldige situasjon å kunne ønske gjester velkommen til landets hovedstad. I disse dager ter Oslo seg fra sin aller beste side, lys, blid og vennlig. Etter å ha slått fast at LO-kongressen hørte til de store begivenheter i samfunnet, sa han at samfunnet er ikke og skal ikke være statisk. Arbeids- og næringsstrukturen vil endres, noe som må skje mest mulig smertefritt i forvissningen om at det tas menneskelige og medmenneskelige hensyn. Forståelse og samarbeid må gis bred plass sammen med smidighet og omstilling.

Nordengen nevnte det ansvar og de konsekvenser Kongressens vedtak medfører for det norske samfunnet. — Personlig hadde han som kommunalpolitiker i lønnsutvalget i Oslo gjennom mange år skaffet seg god kunnskap om fagorganisasjonen. Han hadde derigjennom fått respekt og den største anerkjennelse for det grundige arbeid som ble gjort i fagbevegelsen.

Selv om timeplanen under Kongressen er omfattende, håpet Nordengen at delegatene fikk anledning til å se byen. Til slutt tillot han seg å ønske et godt valg, både på Kongressen og så vidt han forsto skulle det visstnok også være et valg når sommeren er over. Lykke til.

Aspengren takket Nordengen, spesielt for hans ønske om et godt valg — et ønske han fullt og helt delte (munterhet).

Statsminister Odvar Nordli hilser kongressen.

— Det er for meg personlig ingen overraskelse at det til denne Kongressen foreligger en dagsorden som vitner om en bred aktivitet i en bred folkebevegelse, en bevegelse som er levende opptatt av hvordan samfunnsutviklingen skal bli i tida framover, sa statsminister Odvar Nordli i sin hilsningstale på vegne av de innenlandske gjestene. Dagsordenen understreker den sterke stilling fagbevegelsen har i Norge, og de resultater denne Kongressen kommer fram til vil også ha betydning og interesse langt utover fagbevegelsens egne rekker, sa Nordli.

Han mente at det på Kongressen vil knytte seg størst interesse til drøftingene om lønns- og intektsoppgjørene. Det var Nordlis oppfatning at tariffoppgjørene i første rekke er en sak mellom de to hovedorganisasjonene i arbeidslivet. Beslutningene har imidlertid stor betydning for pris- og kostnadsutviklingen, og det er Regjeringens ansvar ved sin pris- og skattepolitikk å tilpasse løsningene til den gitte økonomiske situasjon. Ulike økonomiske situasjoner tilsier ulike former for sammenheng mellom den økonomiske politikken og inntektsoppgjørene, sa Nordli som understreket at dette på mange måter er et nytt felt for de politiske organer i vårt samfunn. — Vi må her være våken overfor nye løsninger.

Nordli framhevet også en annen viktig sak på Kongressen, nemlig LOs handlingsprogram. Programutkastet er på demokratisk vis gjennomdrøftet i de mange organisasjonsleddene. LOs handlingsprogram vil bli et viktig program for samfunnsutviklingen, ved siden av Regjeringens langtidsprogram og Arbeiderpartiets nylig vedtatte program. Programmene har forskjellige opplegg, men de har det til felles at de bygger på samme samfunnssyn og den samme prioritering av oppgavene i tida framover. — For realiseringen av våre mål trenger vi et samspill mellom disse programmene, sa Nordli. Målet er å gjennomføre demokratiet i dybden i vårt arbeidsliv og i vårt økonomiske liv, å løfte opp grupper som ennå ligger etter, fortsatt heve levestandarden og ikke minst arbeide for å ivare-

ta det menneskelige miljø på en bedre måte. Demokrati, likeverd og solidaritet har ikke bare appell til forholdene i vårt eget land, men kanskje mest til kjempende mennesker ellers i verden, sa Nordli, som ønsket kongressen lykke til med arbeidet.

Gunnar Nilsson hilser kongressen.

På vegne av de utenlandske gjestene hilste den svenske LO-formannen Gunnar Nilsson. Som representant for Nordens faglige samorganisasjon sa Nilsson at vedtakene på Kongressen ikke bare har betydning for det norske samfunnet, men for utviklingen i Norden og videre i det internasjonale arbeidet. — Vi har i Sverige vært gjennom en dyster vinter etter regjeringsskiftet. — Vi er ennå ikke klare med vårt lønnsoppgjør. — Vi har hatt høy inflasjon og arbeidsledighet i den vestlige verden. Nå har vi oppdaget at vi ikke bare må forsvare den standard vi har oppnådd tidligere, men vi må også prøve å redusere den reduksjon i standard som enkelte grupper påføres.

— Vi er blitt mer avhengig av politiske avgjørelser enn vi var da vi hadde en regjering som vi hadde tillit til.

— Dette er ingen aktuell situasjon i Norge hvor samarbeidet mellom den politiske og faglige arbeiderbevegelse har betydd styrke. Arbeiderpartiets landsmøte som nylig er avsluttet og LOs kongress som nå skal starte, er viktige hjørnesteiner i samfunnsutviklingen i Norge. De nordiske broderorganisasjoner ser med forventning fram til vedtakene, sa Nilsson.

Hilsen fra Euro-LO.

Heinz O. Vetter hilste fra Euro-LO og det tyske LO (Deutscher Gewerksschaftsbund) og sa blant annet at selv om han ofte var på faglige kongresser, var det med spesiell glede han hilste den norske LO-kongressen. Spesielt i de siste årene var det knyttet gode kontakter mellom norske LO og det tyske LO. De to fagorganisasjonene har sammen gjort meget for den faglige enhet i Europa. Norsk LO arbeidet for norsk tilknytning til EF, men selv om folket sa nei, ga ikke LO opp sin tilknytning. Gjennom Euro-LO har norsk LO gitt uttrykk for sitt europeiske engasjement. Norsk LO har tatt viktige skritt for å styrke fagbevegelsen i Europa.

Han trakk blant annet fram møtet i Oslo for kort tid tilbake hvor man drøftet dagens aktuelle faglige og politiske problemer. Norsk LO og Det norske Arbeiderparti fullbyrdet ved dette møtet noe som ikke hadde funnet sted på mange år. Det har ikke alltid vært selvsagt at den europeiske fagbevegelse kunne sette seg ned ved samme

bord, slik som det skjedde her i Oslo. For dette fortjente norsk LO takk.

EFTA-møtet i Stockholm hvor man også fikk drøftet problemene med arbeidsgiverne og regjeringsrepresentanter var viktig. Derved ble en økonomisk og politisk kampanje startet mot den arbeidsledigheten som har rammet en rekke industrialiserte land. Også på EFTA-møtet i Wien fikk man lagt fram fagbevegelsens standpunkter, noe som ikke hadde vært mulig uten engasjement fra norsk LO.

Fagbevegelsen i Norge erkjente tidlig at det ikke fantes annen vei til å bevare fred og velstand i Europa enn gjennom bekjempelse av nød og ledighet. Norge kjente også spesielt til motsetningene mellom øst og vest. Den kalde krigen må overvinnes gjennom krav om varig fred.

Heinz O. Vetter takket spesielt Tor Aspengren, Odd Højdahl og Einar Strand for det arbeidet de hadde gjort for den internasjonale fagbevegelse. Han berømmet norsk LO og dens ledere for at de hadde overvunnet sårene krigen hadde satt mot tyskere.

Til slutt utropte han Tor Aspengren som en stor europeer.

Hilsen fra FFI.

Otto Kersten hilste fra Den Frie Faglige Internasjonale — International Confederation og Free Trade Unions (ICFTU) og sa at Norsk LO var kjent for sine mange bevis på internasjonal solidaritet mellom arbeidere. FFI og LO deler sine bestrebelser på å forsvare menneskerettighetene og de faglige rettigheter hvor de trues rundt om i verden. Spesielt har man vært opptatt av utviklingen i Spania og krenkelse av menneskerettene i Øst-Europa. Norsk LO er med i en spesiell komité som vurderer forholdene i Sør-Afrika og Chile. Han kom så inn på en del av de tiltak som er gjort mot disse regimene.

I FFI mener man at rasistregimet i Sør-Afrika er av verste fascistiske type. Vi må hjelpe til at det kan dannes sorte fagforeninger som kan ta opp kampen mot regimet. Kersten takket for de resolusjoner som LO har vedtatt mot Sør-Afrika og Chile. Den politiske situasjon i Latin-Amerika er meget vanskelig. Regelen er diktatur og ikke demokrati. Bare fire land har hva som defineres som demokrati. Medlemsorganisasjonene i FFI må arbeide for å få endret denne situasjonen. Blant annet har man kontakt med den chilenske faglige landsorganisasjonen som har gått i eksil. Det er utarbeidet et hjelpeprogram i regi av FFI som tar sikte på å hjelpe folk hvis forsørgere er drevet i fengsel. Man arbeider også for å få gjenopprettet den frie fagbevegelse i Chile. Pinochets regime

er meget sårbart for press fra internasjonale organisasjoner, så det satser FFI mye på. FFI har planer om å gripe inn over alt hvor det er mulig å drive med protester mot krenkelser av menneskerettighetene og ILOs konvensjoner.

FFI har også engasjert seg i økonomiske og sosiale spørsmål. Blant annet var man med på Oslo-møtet nylig. Sysselsetting og arbeid er en menneskerett. For å møte vanskelighetene i verden i dag, må man ta opp problemene og lage planer for å motvirke dem. Han appellerte spesielt til hjelp for den fjerde verden, de fattigste av de fattige landene. Han mente OPEC-landene måtte gi noe av sin rikdom til de aller fattigste.

Han ba om at LO og FFI sammen måtte arbeide for mat og fred både for individet og for kollektivet.

Tor Aspengren takket spesielt de som hadde hilst Kongressen, ordfører Nordengen, statsminister Nordli, den svenske LO-formannen Gunnar Nilsson, Vetter og Kersten. Aspengren sa seg glad for at samarbeidet i FFI nå fungerer så godt. — Jeg vil ikke legge skjul på at det har vært problemer, men nå er FFI en sterk organisasjon og jeg ønsker folkene i ledelsen lykke til i arbeidet.

Formiddagsmøtet ble hevet kl. 13.15.

Ettermiddagsmøtet søndag 22. mai

Dagsordenens pkt. 2 — Konstituering

LO-formannen *Tor Aspengren* åpnet ettermiddagsmøtet presis kl. 15.15 og ga straks ordet til formannen i fullmaktskomiteen, LO-kasserer *Einar Strand*. Strand refererte fullmaktskomiteens innstilling:

I henhold til vedtektenes § 5, punkt 2, oppnevnte Sekretariatet i møte den 9. mai d.å. følgende fullmaktskomité:

Einar Strand (formann), Knut Nakken, Åge Petersen, Arild Kalvik, Else Ørbæk og Bjørn Kolby (sekretær).

Komiteen har hatt møter 12. og 22. mai.

Alle innkomne fullmakter er gjennomgått. Norsk Sufflørforbund, Norges Urmaker Svenneforbund, Norsk Olje- og Petrokjemiforbund og Petrokjemisk Forening — Rafsnes, sender hver sin observatør.

I forhold til den trykte deltakerlista er det på grunn av forfall blitt følgende endringer:

I stedet for

- nr. 3 Arne Dahl — møter Roland O. Larsen, Sande,
- 6 Ove Varreng — møter Bjørn Berby, Porsgrunn,
 - 131 Jacob Langli — møter Steinar Fostervoll, Kongsvinger,
 - 140 Alf Johnsen — møter Rolf Auganæs, Ålvik,
 - 150 Trygve Bråthen — møter Kjell Mathisen, Akershus,
 - 178 Jarl Aspen — møter Kåre Olsen, Møre og Romsdal,
 - 289 Anton Solheim — Rolf Johnsen møter fra mandag.

Fullmaktskomiteen innbyr Kongressen til å gjøre slikt vedtak:

Fullmaktene godkjennes.

Ved Kongressens åpning var det utenom Sekretariatet 300 stemmeberettigede til stede.

Oslo, den 22. mai 1977.

Einar Strand.

*Knut Nakken Åge Petersen Arild Kalvik Else Ørbæk
Bjørn Kolby.*

Brynjulf Mugaas, Oslo, grep ordet til fullmaktskomiteens innstilling og sa at han ikke ville gå mot komiteens innstilling. Han rettet imidlertid søkelyset mot en rekke forhold som han kalte provokasjoner mot medlemmene i enkelte avdelinger. Mugaas viste til at to forslag fra avdeling 1, Tømrer- og snekkernes fagforening i Oslo var sendt til Kongressen på tross av at medlemmene i foreningen hadde avvist og stemt dem ned. Dette er en provokasjon mot kongressen. — Når LOs juridiske kontor forsøkte å skape tvil om valgene i Oslo Jern og Metall, var det liten respons på arbeidsplassene for å foreta noe omvalg. Det var bare en liten prosent som støttet en slik tanke. — Dette beviser at valgene ble godt mottatt ute på arbeidsplassene, sa Mugaas. (En noe lattermild reaksjon fra salen fulgte.)

Mugaas henledet oppmerksomheten på det han kalte enkelte grove brudd på valgreglene. Ved avd. 5 i Bergen fikk ikke medlemmene innstillingsrett ved valgene. Det var representantskapsmøtet som foretok innstillingene. Saken ble senere reist på årsmøtet i avdelingen, men valget ble her likevel godkjent. — Hvor var LOs juridiske kontor ved dette og andre tilfelle? spurte Mugaas som også refererte til saker i Oslo Stein- Jord- og Sement. Årsaken til at LO-ledelsen reagerte på valgene i Oslo Jern og Met. mente representanten måtte henge sammen med at de valgte var i opposisjon til ledelsen. Mugaas påsto videre at det foreligger tre illegale forslag på kongressen, forslag som er nedstemt på medlemsmøter, men senere fremmet av styret. Det gjelder bla. forslag om å forby AKP (m-l)-ere som medlemmer i LO. — Slike overgrep burde påtales av fullmaktskomiteen. Her er medlemsdemokratiet blitt trampet på, sa Mugaas.

Votering:

Fullmaktskomitéens innstilling ble enstemmig godkjent.

Forretningsorden.

Tor Aspengren la fram forslaget til forretningsordenen således:

1. Møtets forhandlinger er offentlige i den utstrekning Kongressen ikke vedtar noe annet. Dagsordenens punkt 3 b behandles for lukkede dører.

Adgangskort for representanter, innbudte, pressen og tilhørere utstedes av Sekretariatet.

2. Til å lede møtet velges 4 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.
3. Møtene holdes fra kl. 9.30 til kl. 13.00 og fra kl. 15.00 til kl. 18.00.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Med unntak for innledningsforedrag er taletiden 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Ordstyreren har for øvrig, når han finner det påkrevd, rett til å stille forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere. Til forretningsordenen gis ingen ordet mer enn én gang og høyst 1 minutt til hver sak.

Talerne skal tale fra den bestemte plass i salen.

5. Forslag må leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet på den organisasjon han representerer. *Innsendte forslag som ikke opptas av noen representant, bortfaller. Likeledes bortfaller forslag som opptas, men som på forespørsel fra ordstyreren ikke får noen støtte fra andre organisasjoners representanter.*
6. Alle saker avgjøres med alminnelig flertall. I tvilstilfelle, eller når 30 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
7. I protokollen innføres forslag, talere, avstemninger og vedtak.

Tor Aspengren gjorde merksam på et parendringer:

Hele punkt 3 på dagsordenen forutsettes behandlet for lukkede dører. Videre foreslås at møtene begynner kl. 9.00 istedenfor kl. 9.30.

Forretningsordenen ble enstemmig vedtatt.

Pressen forlot nå møtelokalet.

Dagsorden for Kongressen 1977.

Tor Aspengren refererte den foreslåtte dagsorden:

1. Kongressens åpning.
2. Konstituering.
 - a) Fullmaktenes godkjenning.
 - b) Vedtakelse av dagsorden og forretningsorden.
 - c) Valg av 4 ordstyrere og 4 sekretærer.
 - d) Valg av redaksjonskomité og valgkomité.
3. Beretning og regnskap.
 - a) Beretning for årene 1973, 1974, 1975 og 1976.
 - b) Regnskap og revisjonsrapporter for årene 1973, 1974, 1975 og 1976.
4. Vedtektsendringer.
 - a) Endringer av LOs vedtekter.
 - b) Regler for valg av representanter til Landsorganisasjonens kongress.
 - c) Samorganisasjonens vedtekter.
5. Tariffpolitikken.
 - a) Oppgjørformene m. v., retten til tariffavtale, lønn under militærtjeneste, skatter, skattefritak — fagforeningskontingent, moms, tariffavgift — organisasjonsplikt, diverse tariffspørsmål, korte velferdspermisjoner.
 - b) Likestillingsspørsmål, arbeidstid, pensjonsspørsmål.
 - c) Lovspørsmålene.
6. Hovedavtalene.
 - a) Hovedavtalen med Norsk Arbeidsgiverforening.
 - b) Hovedavtalen med Den Kooperative Tarifforening.
 - c) Hovedavtalen for bygg og anlegg.
 - d) Hovedavtalen for statsansatte.
 - e) Avtale om samarbeidsutvalg ved statens virksomheter.
 - f) Persondata og personvern.
 - g) Rammeavtale om datamaskinbaserte systemer.
 - h) Retningslinjer for bruk av arbeidsstudier.
7. Organisasjonsformene.
 - a) Organisasjonskomitéens innstilling.
 - b) Organisasjonsmønsteret i statssektoren.
 - c) Diverse organisasjonsspørsmål.
8. Internasjonale spørsmål.
9. LOs handlingsprogram.
10. Diverse forslag.
11. Valg.

Sissel Seim Buflod, Norsk Sosionomforbund: — På vegne av forbundet ba hun om at familiepolitikken og kvinnens stilling i arbeidslivet ble satt opp som eget punkt på dagsorden. Av sekretariatet var forslaget henvist til punktet hvor LOs handlingsprogram skulle behandles.

Sissel Seim Buflod begrunnet sitt forslag med at handlingsprogrammet skal gi en viktig pekepinn over hvilke saker fagbevegelsen skal arbeide med. Det var imidlertid nødvendig med en konkretisering og et forpliktende vedtak fra Kongressen om gjennomføringen av programmet.

Forbundet har fremmet forslag om redusert arbeidstid for spedbarnsmødre, permisjoner med lønn ved fødsler, utbygging av daghjem for alle barna og rett til å være hjemme når barn er syke. Dette vil gjøre det lettere for kvinner i arbeidslivet. Kvinnelønnen ligger i dag 10—15 pst. under mannlønnen. Kvinner har også små muligheter til å delta i fagforeningsarbeid pga. barna. Dette bør bedres ved at møtene legges til arbeidstida.

Hun fant det veldig viktig at disse store problemene kom som eget punkt på Kongressen.

Tor Aspengren henviste til at saken kom opp under handlingsprogrammet og at den vil bli berørt både av Tor Halvorsen og Liv Buck. Ønsker man debatt om kvinnens stilling i arbeidslivet, kan den tas under dette punktet.

Mot seks stemmer ble så dagsordenen vedtatt.

Kongressens funksjonærer

Følgende valg ble foretatt enstemmig:

Dirigenter.

Reiulf Steen, Samarbeidskomitéen,
Lars Skytøen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund,
Gunn Vigdis Olsen Hagen, Norges Handels- og Kontorfunksjo-
nærers Forbund
Finn Nilsen, Bekledningsarbeiderforbundet.

Sekretærer.

Liv Buck, LO,
Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderfor-
bund,
Odd Strand, Norsk Kommuneforbund.
Sidsel Bauck, Handel og Kontor.

Valg og bevilgningskomité

Otto Totland, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund,
formann,
Eivind Strømmen, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet,
Ingeborg Jacobsen, Bekledningsarbeiderforbundet,
Ole Flesvig, Norsk Arbeidsmandsforbund,
Anne Mosevik, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund,
Petter Gundersen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund,
Eva Disch, Akershus fylke,
Alfred Nøss, Norsk Treindustriarbeiderforbund,
Sverre Bjerkeli, Buskerud fylke,
Aage Tømmereek, Postfolkenes Fellesforbund,
Ann Jorid Thingvold, Troms fylke,
Sigurd Karlsen, Norsk Kommuneforbund,

Walter Kolstad, Norsk Transportarbeiderforbund,
Albert Uglem, Statstjenestemannskartellet,
Henrik Aaserød, Norsk Sjømannsforbund.

Redaksjonskomité.

Odd Højdahl, LO, formann,
Ragnar Røberg Larsen, LO,
Roar Helgesen, Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske
Funksjonærer,
Håkon A. Ødegaard, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund,
Randi Moe, Norsk Kommuneforbund,
Thorvald Karlsen, Norsk Tjenestemannslag,
Nils H. Johannessen, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund,
Rasmus Solend, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund,
Evy Buverud Pedersen, LO
Per Haraldsson, LO.

Fullmaktskomité.

Einar Strand, LO,
Knut Nakken, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund,
Åge Petersen, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund,
Arild Kalvik, Norsk Grafisk Forbund,
Else Ørbæk, Norsk Tele Tjeneste Forbund,
Bjørn Kolby, LO.

Etter en kort pause fortsatte Kongressen med *Lars Skytøen* som dirigent under første sesjon. Skytøen orienterte kort om en del praktiske ting som stemmesedler, talemaler osv. Følgende ble tellekorps ved bordene: *Arne Aasvidstad*, ved bord 1, *Kristoffer Løvlid*, ved bord 2, *Arne Løken*, ved bord 3, *Henry Olsen*, ved bord 4, *Kjell Bjørndalen*, ved bord 5, *Martha Helgesen*, ved bord 6, *Sigrud Karl- sen*, ved bord 7, *Sverre Helland*, ved bord 8, *Åge Tømmereek*, ved bord 9, *Alfred Nøss*, ved bord 10, *Sverre Barg Landsnes*, ved bord 11, *Henrik Aasarød*, ved bord 12 og *Eivind Strømmen*, ved bord 13.

Det ble opplyst at arbeiderveteranen *Hans Johansen* selger sine bøker utenfor møtelokalet.

Dagsordenens pkt. 3 A — Beretninger

Harald Minken, Jern og Metall, Oslo, forlangte ordet til beretningen for 1973 og grunnga hvorfor han ikke kunne stemme for denne. Han sa at han stolte på at t.eks. samarbeidskomiteen mellom LO og Samvirke hadde hatt møte på danskebåten, selv om han ikke skjønnte valget av møteplass. Årsaka til at han ville stemme mot beretninga var at LOs arbeid i perioden ikke har vært i arbeiderklassens interesser. Tre framtreddende tillitsmenn (*Haraldseth*, *Rikvold* og *Nilsen*) var med i Skånlandsutvalget. LO-ledelsen har i praksis gått inn for Skånlands forslag, propagandert for det og brukt det i praksis. Beretningen er en ren skjønmmaling av innstillinger, sa *Minken*.

Minken refererte også til LOs ja til innvandringsstopp og sa videre at han måtte ta avstand fra det samarbeid som LO og N.A.F. driver for skolering av medlemmer. Han kunne godt skjønne at ordfører *Nordengen* roste dette samarbeidet i sin åpningstale. Om LOs omfattende aktivitet i Den Frie Faglige Internasjonale, sa *Minken* at man nesten skulle tro at det var blitt ja ved folkeavstemningen i 1973.

Ifølge beretninga var LO taus da fascistene gjorde kupp i Chile, og da militærøvelser mot bl. a. store grupper fagorganiserte ble avslørt.

LO-formann *Tor Aspengren* henstilte til forsamlingen om at *Minkens* innlegg ble forbigått i stillhet og han viste til at LOs representantskap — som også har ulike politiske avskygninger — enstemmig har godkjent beretningen.

Dagfinn Aam, Jern og Metall, Møre og Romsdal, henstilte til Kongressen om å ta debatten etter beretningen.

Einar Hysvær, NNN, foreslo begrenset taletid til 3 minutter for første gangs innlegg og ett minutt for andre gang.

Dirigenten valgte å avvente utviklingen av debatten.

Beretningen 1973.

Dirigenten refererte beretningen for 1973 avsnitt for avsnitt uten at noen hadde bemerkninger. Beretningen ble tatt opp til votering samlet og vedtatt mot fem stemmer.

Knut Helge Strømsnes, Norsk Kommuneforbund, Oslo, foreslo at dirigenten bare refererte hovedavsnittene under behandlingen, slik at man kunne spare tid. Kongressen godkjente en slik framgangsmåte uten merknader.

Harald Minken, Oslo, tok igjen ordet generelt til beretningen for 1974 og påpekte denne gangen særlig LOs holdning under telefon-sentralmontørenes arbeidskonflikt. Her hadde LO etter Minkens mening tatt initiativ overfor Riksmeklingsmannen som bare kunne oppfattes som et initiativ for å isolere de streikende og tvinge dem til å gi opp sine krav. Bl. a. av denne grunn kunne ikke Minken være med på å godkjenne beretningen for 1974.

Kåre Haga, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, sa at valget i avdelingene hadde skjedd etter reglene. Om streiken blant telefonsentralmontørene sa Haga at telefonsentralmontørene hadde selv bedt LO om hjelp i denne saken.

Beretningen for 1974

ble referert ved hovedavsnitt og vedtatt godkjent mot fem stemmer.

Beretningen 1975.

Til beretningen for 1975 tok *Pål Steigan* ordet. Han sa at 1975 var kombioppgjørets år. Både i forhåndsomtalen av Kongressen og i formannens tale hadde det kommet fram at reallønnsstigningen skulle ha vært 15—17 prosent i dette året. Dette er tallmagi som ikke bør forbli uimotsagt. Lønnen steg mest i 1973 og 1974. Det var problemår for kapitaleierne hvor de måtte konkurrere om arbeidskraften ved hjelp av lønnsøkninger. Lokale krav førte fram samtidig som man hadde forbundsvise oppgjør. Streikekampene tok også Steigan med som årsaken til lønnsutviklingen i disse årene. LO-formannen sto derimot fram sammen med N.A.F.-ledelsen og uttrykte bekymring for lønnsutviklingen.

Ifølge statistisk materiale som Steigan hadde, hadde man fra 2. kvartal 1975 til 4. kvartal 1976 ikke hatt noen reallønnsutvikling. Utviklingen har stått stille og det er ikke tilfeldig at man i disse to årene hadde kombioppgjør. Kapitaleierne har rasjonalisert slik at utbyggingen har økt. LOs ledelse fører en politikk for lønnsned-

slag og for subsidiering av arbeidsgivere, mente Steigan. Han henvisste til at LO hadde vært med i Skånland-utvalget og at Aspengren hadde støttet forslagene som der kom fram. Han måtte imidlertid trekke seg da han fikk reaksjonen. LO og staten forsøker å smugle Skånland-utvalget inn bakveien ved lønnsoppgjørene.

Etter Aspengrens nye «Kråkerøy-tale» hadde man i fagforeninger sett dispensasjoner som var verre enn under McCarthy-tida. — Steigan nevnte også at LO støtter innvandringsstopp som er diskriminering av utenlandsk arbeidskraft. Videre har ikke LO vært villig til å støtte de rimelige krav om likestilling i arbeidslivet som har kommet fra kvinnehold.

Tor Aspengren svarte at man ikke *later som* at man har fått reallønnstillegg. Tilleggene er statistisk bekreftet.

Det er samme løgner om og om igjen fra Steigans gruppe. Aspengren ville en gang for alle avkrefte at han ikke hadde deltatt i Skånland-utvalget. En ting beklaget han, og det var at man ikke hadde vært flinkere til å plukke ugress.

(Stor og taktfast applaus fulgte Aspengrens innlegg.)

Beretningen ble deretter vedtatt mot fem stemmer.

Debatt om 76-beretningen.

Til 1976-beretningen grep *Brynjulf Mugaas*, Jern og Metall, Oslo, ordet. Han hadde innlegg til punktene 3 og 6. Angående det første tok han opp den arbeidskampen som var ført på Zinken i Odda. Her mente han LO hadde drevet kamp sammen med den internasjonale kapitalmakt. Bedriftseierne mot de lovlig valgte tillitsmennene. Etter først tilsynelatende å ha støttet de valgte tillitsmenn gikk man over på N.A.F.s linje og fikk de tre suspendert.

Angående det internasjonale samarbeidet spurte Mugaas om Tor Aspengren kunne redegjøre for den kontakt man hadde hatt med tsjekkoslavisk fagbevegelse i 1976. Det hadde vært gjensidige besøk, og Mugaas ville vite om at det var slik at LO-ledelsen støttet J. Husaks syn på at forholdene i Tsjekkoslovakia var normalisert.

Kjell Gjerset, Jern og Metall, Oslo, sa at et punkt i beretningen er forbigått i stillhet, nemlig det faktum at 1976 var de store streikekampenes år. Det var i dette året Jøtulstreiken kom, streiken ved Norsk Champignon m.v. De streikende reiste seg til kamp mot kombioppgjør og undertrykkingen på arbeidsplassene. — Vi lærte mye av disse kampene. Vi så LO-folkene konsekvent ta parti mot arbeidsfolkets interesser og støtte politivold og undertrykkelse —

arbeidsfolk ble dolket i ryggen. Jøtulstreiken førte fram til seier, men dette er heller ikke nevnt i beretningen, sa Gjerseth.

Etter hans mening innvarslet 1976 klassekamp og nei til samarbeidslinjen som LO står som representant for. De streikende opplevde at de ble slått ned av opprørspoliti og LO sto på klassefiendenes side i denne kampen. Når LO for en gangs skyld støttet en streik, slik som tilfellet var i Krysset-konflikten, så led også LO et klart nederlag. Fordi organisasjonen ikke er villig til å bruke organisasjonen, kunne den ikke engang hamle opp med en enslig reaksjonær kjøpmann. Dette viser klassekampsamarbeidet i et nøtteskal, sa Gjerseth, som også kritiserte sterkt innføringen av innvandringsstoppen og visumtvangen for fremmedarbeidere. Nå drives en form for moderne slaveri ved at kapitalistene kan engasjere arbeidskraft fra hele verden for bestemte perioder. Så maktesløse er arbeiderne at de ikke engang kan si opp jobben i den tiden de er engasjert for. Dette er en grov diskriminering av fremmedarbeiderne, sa Gjerseth, som mente parolen måtte være enhet norske arbeidere og fremmedarbeidere.

Formann i Norsk Handel og Kontor, *Otto Totland*, sa at det etter LOs representantskapsmøte 25. mai, hvor det ble uttrykt sympati for Krysset-aksjonen, er klart at man vil gå inn for endring av arbeidstvistloven etter det som har skjedd. — Vi må sørge for å unngå gjentakelser av slike saker, sa Totland som ville komme tilbake til saken i forbindelse med de forslag som er fremmet. Vi får spare tid selv om det ikke er alle på talerstolen som synes å være av samme mening, sa Totland.

Beretningen for 1976 ble deretter godkjent mot fem stemmer.

Dagsordenens pkt. 3 B – Regnskaper

Hovedkasserer *Einar Strand* orienterte om LOs regnskaper i perioden og gjorde det bl. a. klart at den sterke økningen i medlemstall har ført til nødvendige overskudd!

De trykte regnskaper som representantene har fått utlevert i sine mapper gjelder for kalenderårene 1973, 1974, 1975 og 1976.

I likhet med det som ble gjort på kongressen 1973 er alle nevnte kongressårs regnskaper trykt i et hefte.

Jeg vil be om at representantene tar fram regnskapsheftet og slå opp på side 4 og 5. Det vil framgå av disse sider og de etterfølgende hvordan regnskapene for hvert år skal leses.

- a) teksten på venstre side er lik for hvert år
- b) tallene i første kolonne gjelder året 1973
- c) tallene i annen kolonne gjelder året 1974
- d) tallene i tredje kolonne gjelder året 1975
- e) tallene i fjerde kolonne gjelder året 1976
- f) for hvert hovedavsnitt er utført det samlede beløp for avsnittet til høyre for hver kolonne og totalsummene står oppført på side 6 og 7.

På samme måte skal regnskapets status på side 8 og 9 samt side 10 og 11 leses.

Foruten LOs regnskaper foreligger på samme møte også regnskapene

for LOs revisjonskontor på side 12 og 13

for Folkets Hus Fond på side 14 og 15

for Den norske Fagorganisasjonens pensjonskasse på side 16 og 17
for Opplysnings- og Utviklingsfondet på side 18 til side 22.

Hver representant har fått tildelt et nummerert regnskap svarende til det representantnr. vedkommende har her i Kongressen. Regnskapene skal ikke offentliggjøres utover den offentlighet som skjer her på Kongressen til representantene og innenfor medlems-

forbundenes ansvarlige organisasjonsinstanser. Den enkelte representant er således ansvarlig for det tildelte, nummererte regnskap, og representantene skal beholde regnskapet med det ansvar dette innebærer.

Regnskapene for 1973, 1974 og 1975 er behandlet av LOs Representantskap i samsvar med det som er bestemt i vedtektene og Representantskapet har vedtatt å innstille disse regnskaper til godkjenning for Kongressen.

Regnskapet for det siste kongressår, 1976, går som vanlig til godkjenning av kongressen uten innstilling fra Representantskapet. 1976-års regnskapene er innstilt til godkjenning fra LOs Sekretariat.

Før dirigenten tar regnskapene opp til behandling sammen med rapport fra revisjonssjefen og fra det kongressvalgte revisjonsutvalg, er det rimelig å gi noen alminnelige betraktninger om forhold som har preget regnskapene i kongressperioden.

Medlemstallet pr. 31. desember i kongressperioden:

1972	602.405
1973	613.308
1974	635.801
1975	655.030
1976	670.174

Nærmere 70 000 nye medlemmer er tilkommet i perioden.

På grunn av at enkelte forbund gir fri kontingentinnbetaling til medlemmer under sykdommer m. v., selv om det for eks. oppbæres 90 prosent av nettolønn under sykdom, og at det gis fri for kontingentbetaling ved ledighet, militærtjeneste osv. blir det betalende medlemstall på årsbasis betydelig lavere. Det er likevel en merkbar økning av betalende medlemmer i perioden.

Kontingenten til LO i kongressperioden.

Fra 1. januar 1974 ble kontingenten forhøyet med 12.7 prosent i henhold til vedtektenes paragraf 17, punkt 8.

Fra 1. januar 1976 ble kontingenten til LO endret således at det heretter betales årskontingent for alle betalende medlemmer. Denne ordningen innebærer en forenklet oppgjørsmåte, bl. a. ved at kontingentoppgjør nå skjer hvert kvartal mot hver måned etter tidligere ordning.

Kontingentøkningen var om lag 18—20 prosent pr. 1/1-1976.

Det høyere antall betalende medlemmer og den forhøyelse som er foretatt av kontingenten har således ført til at LOs regnskap viser det nødvendige overskudd.

1973-kongressen gjorde vedtak på en rekke områder som på sin side har preget LOs aktivitet både sentralt og ved distriktskontorene. Foruten den alminnelige kostandøkning som følge av lønnsregulering, og derav ytterligere økning i de sosiale utgifter, samt prisstigninger på reiser, kontorhold og trykksaker m. v. så er utgiftssiden som nevnt preget av stadig større og bredere aktivitet for å fylle opp forutsetningene i kongressvedtakene i 1973.

Av den bruttokontingent LO får av forbundene skal det i henhold til vedtektene skje en avsetning til

Kampfond

Arbeiderpresse og faglig/politisk virksomhet

Folkets Hus Fond.

Alle avsetninger er gjennomført hvert regnskapsår slik vedtektene bestemmer.

Av den kontingent LO deretter kan disponere til den daglige aktivitet blir det overført betydelige beløp til distriktsvis aktivitet gjennom LOs distriktskontorer. Av regnskapene går det fram at det er brukt følgende beløp til distriktene i perioden

1973 kr. 3 766 287,—

1974 kr. 4 035 009,—

1975 kr. 4 583 037,—

1976 kr. 5 463 905,—

La meg nytte anledningen å gi distriktssekretærene og personalet på distriktskontorene honnør og takk for den fine og ansvarsfulle måte de disponerer de midler som blir overført. Det er gjennomført en utmerket rutine i regnskapene som distriktskontorene redegjør for hvert kvartal til LOs revisjonskontor og Hovedkasserer.

Ved utløpet av 1976 er det ialt overført til

Kampfondet	kr. 33 738 544,—	(26 688 419,—	7 050 125,—)
Til Arbeiderpresse og fagl./pol. og ekstra organisasjonsarbeide			36 185 395,—
Til Folkets Hus Fond			2 020 963,—

1977 års kongress inneholder nye veier, og blir de framskrittspregede forslag til nytt handlingsprogram vedtatt, ja da må dette få stor betydning for LOs økonomi i kommende kongressperiode.

LOs revisjonskontors regnskaper hører inn under LOs kongressvalgte revisjonsutvalg og legges fram for kongressen som selvstendig regnskap.

Folkets Hus Fonds regnskaper er en egen del av LOs Hovedkasserers ansvar og er underlagt Sekretariatets behandling og vedtak.

Ved utgangen av 1976 var fondet øket med kr. 3 693 272,— og var da kommet opp til kr. 23 141 173,—.

Fondets midler er plassert i Folkets Hus og Samfunnshus på rimelige vilkår. Pr. 31/12 1976 hadde vi lånt ut kr. 19 563 164,— fordelt på ialt 298 lån.

Virksomheten innenfor Folkets Hus-bevegelsen er stadig økende, bl.a. på grunn av det aktivitetsprogram Folkets Hus Landsforbund har lagt opp til de senere år.

Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse er egen juridisk og selvstendig institusjon med derav følgende eget regnskap. Ved utgangen av 1976 hadde pensjonskassen juridisk pensjonsansvar for

284 alderspensjoner

168 enkepensjoner

19 uførepensjoner

3 ekstra enkepensjoner

474 pensjoner ialt

På samme tid var det 394 betalende medlemmer. Ved kongressen 1973 var tallene pr. 31/12-1972 henholdsvis 370 pensjonister og 540 betalende medlemmer.

Arsaken til at antall betalende medlemmer går tilbake er som nevnt på 1973-kongressen og Representantskapsmøtene, at Pensjonskassen ble stengt for nye medlemmer fra 1. januar 1967 da Folketrygden trådte i kraft. Fra samme tid ble det fastsatt i vedtektene at det skulle skje en samordning av den pensjon som utbetales av Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse og den pensjon som utbetales av Folketrygden. Da denne pensjonskasse ikke er bygget opp forsikringsteknisk med nødvendige fonds, er det hvert år nødvendig med utlikning av underskudd. Det er foretatt beregninger om hvordan pensjonskassens stilling vil være i 10—12 år framover. Pensjonskassens styre har ikke tatt standpunkt til hvilke tiltak som bør gjøres for å bringe pensjonskassen i forsikringsteknisk stand.

LOs Opplysnings- og Utviklingsfond.

I henhold til tariffavtale som ble inngått mellom LO og N.A.F. våren 1970 ble det gjennomført den nå kjente ordning med Opplysnings- og Utviklingsfond.

Det er oppnevnt et eget fondstyre mellom LO og N.A.F. som er omtalt i LOs beretninger, og sist i 1976 års beretning side 75—77.

I løpet av kongressperioden har det felles fondstyret mellom LO og N.A.F. vedtatt å overføre følgende beløp fra hver av partenes andel:

Til Samarbeidsrådet mellom LO/N.A.F.	kr. 1 646 139,—
» felles kurs om samarbeidsforhold	kr. 603 563,—
» AKAN	kr. 450 000,—
» Vern og Velferd	kr. 700 000,—
» andre spesifiserte formål	kr. 62 350,—

I tillegg har LO overført til Norsk Folkehjelp fra sin andel	kr. 1 175 000,—
samt til grunnopplæring i vern- og miljøarbeid ..	kr. 100 000,—
Arbeiderbevegelsens Arkiv	kr. 1 454 000,—

Av de totale inntekter LO har fått til sitt Opplysnings- og Utviklingsfond på i alt kr. 85 973 815 var kr. 67 495 964,— blitt utbetalt pr. 31/12 1976 til kursvirksomhet som forbundene, LO og AOF har arrangert.

Kr. 4 227 818,— var avsatt til kurs som ble holdt innen utgangen av 1976.

Således er det totalt disponert kr. 71 723 782,— i perioden til kursvirksomhet.

Kr. 9 013 965,— er medgått til utbygging av LO-skolen.

Netto til disposisjon ved inngangen til 1977 var kr. 7 304 364,—.

De midler som LO og forbundene har til rådighet for kursvirksomhet blir behandlet og administrert selvstendig.

Foran hver årssesong settes det opp budsjett over behov for kursaktivitet og hva en har til rådighet av midler.

1. Først setter forbundene opp sitt behov.
2. Forbundenes behovskrav behandles deretter i en organisasjonsinstans som kalles Faglig Utvalg. Det består av 15—20 representanter fra LO/fagforbundene og AOF. I dette utvalg gjenomgås behovskravene samtidig som en iakttar hvilke inntekter en kan regne med for det år det gjelder.
Det blir deretter laget en innstilling som legges fram for

3. AOFs forretningsutvalg, som på sin side setter opp endelig innstilling til
4. LOs Fondstyre.
Fondstyret som er oppnevnt av LOs Sekretariat avgir så til slutt endelig innstilling overfor
5. LOs Sekretariat.
Sekretariatet tar så den endelige avgjørelse.

Jeg håper dirigent at denne orientering har vært til nytte for avviklingen av regnskapsbehandlingen, sa Strand.

Hovedtallene i regnskapene ble så gjennomgått av dirigenten.

Revisjonsberetning til regnskapene for 1976.

Revisjonsberetningene ble referert av revisjonssjef *Arne G. Strangel*:

Vi har i dag gått igjennom og underskrevet regnskapene for året 1976 for Landsorganisasjonen i Norge med underregnskaper, Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse, Folkets Hus Fond og Opplysnings- og Utviklingsfondet.

Revisjonen er utført fortløpende i samsvar med vedtekter og gjeldende bestemmelser om revisjon og god revisjonsskikk. Bilagene er gjennomgått av Revisjonsutvalget i dets møter gjennom året.

Det er påsett at det foreligger tilfredsstillende legitimasjoner for de foretatte posteringer. Det er videre kontrollert at utbetalinger av ekstraordinær karakter støtter seg til organisasjonsmessig fattede vedtak ifølge protokoller.

I LOs regnskap er det tatt til inntekt under renter og utbytter kr. 1 110 000.— vedrørende beregnet rente av innskutt kapital i Lørenvangen 35. Beløpet er ført til utgift i det separate regnskapet for denne eiendommen.

LOs inventar er avskrevet i sin helhet med kr. 726 844.45.

Etter at vedtektsmessige avsetninger er foretatt viser LOs regnskap et overskudd på kr. 8 333 659.43 som er tillagt kapitalkonto.

Pensjonskassens underskudd for 1976 utgjør kr. 8 880 912.90. Beløpet vil, i henhold til vedtektene, bli utlignet på medlemsorganisasjonene. Problemene i denne kassen øker for hvert år, men revisjonen kjenner til at det arbeides for å finne fram til en løsning.

Kassens formue pr. 31/12-76 var kr. 20 495 745.05.

Regnskapet til Folkets Hus Fond viser et overskudd på kr. 1 497 318.16 og formuen pr 31/12-76 var kr. 23 151 178.98.

Revisjonskontorets regnskap viser et overskudd på kr. 27 667,57 og til disposisjon pr. 31/12-76 kr. 413 311,50.

Regnskapet til Lørenvangen 35 viser et underskudd på kr. 296 355,54 etter at det er avskrevet kr. 348 317,— på eiendommen og tekniske anlegg.

Opplysnings- og Utviklingsfondets regnskap viser at det i 1976 er kommet inn kr. 27 477 623,65 og utbetalt kr. 19 089 379,76. Gjeld til AOF pr. 31/12-76 var kr. 4 227 818,61 og til disposisjon pr. 1. januar 1977 kr. 7 304 364,82.

LO har i 1976 mottatt kr. 10 459 340,78 som utgjør renter av midler fra opparbeidede fonds i sykelønnsordningen mellom LO og NAF. Av dette beløp er det benyttet kr. 1 816 000,— til utbygging av Fagerfjell Turistsenter og Dovrefjell Hotell. Restbeløpet kr. 8 643 340,78 er overført til et eget fond med tekst «Sykelønnsfondsmidler», og er satt inn på egen konto i Landsbanken A/S.

Beholdninger av verdipapirer, fordringer, bankinnskudd samt gjeld ifølge statusoppstillinger er kontrollert av revisjonen.

Garantiansvar pr. 31/12-76 utgjorde ifølge innhentede oppgaver kr. 1 661 615,—.

Vi finner at de framlagte regnskaper er tilstrekkelig spesifisert. De er satt opp i samsvar med grunnsetninger for en ordentlig regnskapsførsel og gir etter vår oppfatning et riktig bilde av den økonomiske forvaltning i 1976 og den finansielle stilling ved årskiftet.

Vi kjenner ikke til forhold ellers som kan ha betydning for bedømmelsen av regnskapene og innstiller disse til godkjenning.

Oslo, den 29. april 1977.

Landsorganisasjonens Revisjonsutvalg.

Harry Jørgensen, Jens Torp, Marie Lindquist.

Landsorganisasjonen i Norge, Revisjonskontoret.

Arne Strangel.

Under henvisning til vedtektenes § 13 vil Landsorganisasjonens Revisjonsutvalg og Landsorganisasjonens Revisjonskontor avgi følgende beretning til regnskapene for Landsorganisasjonen i Norge, Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse, Folkets Hus Fond og Opplysnings- og Utviklingsfondet for årene 1973, 1974, 1975 og 1976:

Revisjonen har vært utført fortløpende og i samsvar med gjeldende bestemmelser om revisjon og god revisjonsskikk.

Revisjonsutvalget har i sine kontinuerlige møter gjennomgått bøker og bilag og ført kontroll med at de organisatoriske og økonomiske disposisjoner som er foretatt er i overensstemmelse med Landsorganisasjonens vedtekter og vedtak truffet av kongressen, Representantskapet eller Sekretariatet.

Regnskapene er ført og avsluttet etter grunnsetninger for en ordentlig regnskapsføring.

Vi har kontrollert at de i status oppførte verdier er til stede. Vi har også påsett at renter og utbytter har gått riktig inn og bokført i den utstrekning aktivaene har gitt avkastning.

Sammen med beretninger fra Revisjonsutvalget og Revisjonskontoret er regnskapene for 1973, 1974 og 1975 behandlet av Representantskapet. Regnskapet for 1976 går direkte til kongressen.

Løpende garantier er ført opp som fotnoter under de forskjellige statusoppstillinger.

Alle forsikringer er fornyet og ajourført.

Vi kjenner ikke til forhold ellers som kan ha betydning for bedømmelsen av regnskapene og innstiller disse til godkjenning.

Oslo, den 29. april 1977.

Landsorganisasjonens Revisjonsutvalg

Harry Jørgensen

Marie Lindquist

Jens Torp

Før regnskapene og revisjonsberetningene ble tatt opp til votering, tok *Marit Engh*, Oslo Jern og Metall, ordet. — Hun synes det var vanskelig å ta standpunkt til alle de tallene som ble lagt fram, fordi de ble lagt fram samme dag som Kongressen åpnet. Det var god nok grunn til å stemme imot. Hun syntes ikke det var rart at kameratene spurte om hvor det ble av kontingentpengene, når det f. eks. ikke var noe å få for de som streiket på Jøtul. Erfaringene har vist at LO går mot rettferdige streiker ved å sitte på streikekassa. Hun spurte så hvor pengene fra LO gikk? Svaret var bl. a. at Landsbanken på to år, 1974 og 1976 hadde blitt tilført 16 mill. kroner. Landsbanken brukte disse pengene til å opptre som utbytter gjennom å være aksjeeier. Banken har knyttet seg til storkapitalen, og det bør arbeidsfolk hindre. Penger gikk det også til Samvirke som kjøpte obligasjoner for pengene.

Dirigenten ba her debattanten holde seg til LOs regnskap.

Marit Engh fortsatte med å si at Samvirke kjøpte obligasjoner for LO folks penger. Nå forelå det også forslag om 160 millioner

til et fond for støtte til A-pressen. Det gikk også penger til å betale et byråkrati som var langt bedre betalt enn arbeidsfolk.

Dirigenten repliserte etter innlegget at fagforeningskontingenten var det enkelte forbunds sak.

Votering.

Dirigenten tok opp til godkjenning de enkelte regnskap.

Samtlige regnskap ble godkjent mot 5 stemmer. Bortsett fra Regnskapet for Pensjonskassen som ble godkjent mot bare 4 stemmer.

LOs revisjonskontors beretninger ble *enstemmig* godkjent.

Punkt 3 på dagsorden var dermed avsluttet.

Dirigenten refererte også til et hilsningstelegram fra Sovjets faglige sentralråd hvor rådet hilser kongressen og derigjennom norske arbeidere. I telegrammet gir rådet uttrykk for håp om fortsatt godt samarbeid mellom det sovjetiske og norske folk. Kongressen applauderte, mens fem hender hevet seg i protest.

Møtet ble hevet kl. 17.45.

Formiddagsmøtet mandag 23. mai

Møtet ble åpnet med sang akkompagnert av *Trygve Aakervik* på gitar.

Finn Nilsen var dirigent.

Kongressen sluttet seg enstemming til at blomster skulle sendes til Arne Paache Aasen, Alf Andersen, Hans Hegg, Gunnar Bråthen og Kristine Amundsen.

Dirigenten foreslo at protokollene ikke skulle godkjennes hver dag, men at LO's revisjonskontor skulle gå gjennom protokollen og godkjenne dem ved kongressens slutt. Han opplyste ellers at referater fra foregående dags forhandlinger lå ferdigtrykket på deltagerens bord.

Pål Steigan, Jern og Metall, Oslo, tok ordet til forretningsordenen og henviste til at siste del av gårdsdagens møte som behandlet beretninger og regnskap, skulle være lukket. Dette var ikke respektert, for Aftenposten, Arbeiderbladet og Dagbladet brakte i dag referater fra forhandlingene. Han slo fast at folk i LO's sekretariat støtter borgerpressen ved å gå ut med opplysninger om gårdsdagens møte. Han konstaterte at møtet ikke var lukket.

Dagsordenens pkt. 4

Vedtektsendringer.

Einar Strand redegjorde for de forslag som er sendt inn under sakslistas pkt. 4 — Vedtektsendringer.

Strand understreket at alle forslagene er gjennomgått av vedtektskomiteen og sekretariatet. — Forslagene og innstillingene er referert i det lille, røde heftet merket dagsorden pkt. 4. Forslag om endringer av paragraf 1, formålsparagrafen, er nummerert 1—55. Forslagenes innhold er referert på s. 3 og 4 i heftet. De fleste av

disse forslagene ble også behandlet på forrige kongress, men ikke bifalt. Sekretariatet er av den oppfatning at formålsparagrafen er tilfredsstillende, men går inn for at paragraf 3 b omredigeres slik at den klarere understreker at den gjelder for både privat og offentlig virksomhet, sa Strand.

I dag står det i paragraf 3 b at man skal sikre lønnstakerne en tilfredsstillende innflytelse i næringslivet. Her foreslås dette endret til «offentlig og privat virksomhet».

Forslag om endringer av paragraf 2 gjelder forbud mot medlemskap for medlemmer som står på et nazistisk eller rasistisk program. LO mener at det fortsatt bør være en konkret handling som må være avgjørende for medlemskapet, enten handling rettet mot LO's vedtekter eller mot LO's organisasjon eller målsetting. Med denne motivering har sekretariatet foreslått paragraf 2 uendret.

Strand viste også til forslagene 57—58 om antall representanter til LO-kongressen og sa at det ikke er noen grunn til å endre antallet nå. Saken ble behandlet på Kongressen i 1973 og dette spørsmålet står ikke i noen annen stilling i dag, sa Strand.

Forslag om endring av valgreglene ble tatt opp på kongressen i 1969. Et eget utvalg utredet saken og representantskapet la fram et forslag til endelig godkjenning på Kongressen i 1973. Strand var av den oppfatning at disse valgreglene burde praktiseres noen tid før det igjen blir aktuelt med endringer.

Han sa også med hensyn til forslagene 69—73 om begrensning av tillitsmennesens funksjonsperiode at disse forslagene streid mot reglene for det representative demokrati. Det må være opp til hver enkelt kongress å velge de tillitsmenn de ønsker. Den retten må ikke innskrenkes.

Strand redegjorde også for pkt. 4, LO's vedtekter, hvor LO har lagt fram et forslag som ikke betinger noen vedtektsendringer. Strand refererte forslaget:

I forbindelse med § 6, punkt 2, vil Sekretariatet foreslå følgende:

Tillitsmennesens antall økes med to, og alle velges av Kongressen i 1977.

For 1981's vedkommende og senere skal kun formann, nestformann, kasserer og 1. sekretær velges, eventuelt nye sekretærer. Det skal forstås slik at alle som blir valgt på Kongressen i 1977, bortsett fra formann, nestformann, kasserer og 1. sekretær er valgt en gang for alle, og deres status med det er kongressvalgte tillitsmenn.

Det er kun formann, nestformann, kasserer og 1. sekretær som for fremtiden omfattes av kongressvedtaket av 1973 om 60 års pensjonsalder. Kongressvedtaket av 1973 gjelder også for Liv Buck og Tor Halvorsen. Nye sekretærer som blir valgt på Kongressen i 1977 eller senere, går inn under den ordinære pensjonsalder på 65 år.

I sin orientering om endringer i paragraf 17, kontingenten, nevnte Strand kort om den komite som ble nedsatt 23. februar 1976 for å vurdere norsk arbeiderpresse. Komiteen var sammensatt av folk fra forbundene og Norsk Arbeiderpresse. Utviklingen de senere år har vært at fagbevegelsen stadig har økt sin eierandel og dermed sin innflytelse over arbeideravisene lokalt. I avisstyrene har stadig flere faglige tillitsmenn fått plass. Det faste bidrag som i dag gis til arbeiderpressen fra norsk fagbevegelse er delvis spist opp av inflasjonen. Det foreslås derfor at man skal gå over til en prosentsats som grunnlag for støtten i stedet for et fast beløp.

Angående det forslaget som forelå fra Arbeiderpartiets Presseforbund (forslag nr. 1118) mente Strand at det var riktig å behandle det under dette punkt på dagsorden. Forslaget går ut på en ekstra-kontingent på kr. 5 som skal danne grunnlaget for et støttefond.

Strand refererte fortløpende forslagene under avsnittene «de faglige samorganisasjoner» og «diverse forslag» og gjorde rede for sekretariatets innstillinger. Om forslagene 115—127 sa Strand at sekretariatet ikke har funnet grunn til å tiltre noen av disse. Han refererte LO's forslag på s. 17 i heftet saklista punkt 4.

Debatten

Før man tok fatt på behandlingen av dagsordens punkt 4 foreslo dirigenten at man skulle behandle hele punktet under ett.

Svein Muffetangen, Jern og Metall, Telemark, tok opp forslag at man skulle ha ordet «sosialisme» med i formålsparagrafen og han tok opp forslagene 5, 6, 7, 8, 11 og 12. I likhet med hva man har i Jern og Metall bør LO ha sosialisme som formål. Han fant det svakt at hans eget forbund ikke hadde støttet disse forslagene, selv om de var oppe til behandling i 1973.

Under punkt 3 tok Muffetangen opp forslagene 30, 31, 32, 33, 38 og 39. Under punkt 4 forslag 41. Under punkt 5 forslag 42. Under punkt 7 forslagene 50, 52 og 53.

Angående § 5 tok Muffetangen opp forslagene 61, 62, 66 og 68. Under § 6, Kongressens myndighetsområde, tok han opp forslag 73. Under ekstraordinær kongress, § 7, tok han opp forslagene 75, 76 og 77. Under § 11, Sekretariatets myndighetsområde, tok han opp forslagene 85 og 87. Under Samorganisasjonene tok han opp forslagene 138, 139 og 140.

Muffetangen sa i sin kommentar til forslagene at han fant det riktig at man støttet de avisene som representerte den demokratiske del av arbeiderbevegelsen. Han sa til de fem fra AKP (m-1) i salen

at de kun oppnådde å isolere seg med sin oppførsel. Det var mange ting man kunne fått en saklig uenighet om på denne Kongressen, men mange kongressutsendinger vil ikke komme i samme bås som de fem, derfor avstår de i debatten.

Muffetangen gikk mot forslag om å velge faste tillitsmenn for mer enn fire år av gangen.

Han mente at alle som møtte opp på samorgmøter burde ha stemmerett. Subsidiært burde hver enkelt Samorganisasjon ha anledning til å avgjøre spørsmålet.

Øystein Larsen, Sekretariatet, argumenterte for at det i formålsparagrafen bør komme med en formulering som klart sier at LO vil arbeide for en sosialistisk samfunnsordning. Både LO og mange forbund er i dag sterkt opptatt av å styrke Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet har en slik sosialistisk målsetting. Derfor er det også naturlig at det i LO's vedtekter kommer inn en slik målsetting i formålsparagrafen, sa Larsen.

Mange forbund har i dag en slik formålsparagraf. Det har vært hevdet fra motstandernes side at en slik paragraf står i strid med det faktum at det finnes ulike politiske oppfatninger innenfor LO. Dette gjelder også i forbundene, sa Larsen som sa at Arbeidsmandsforbundet ikke har tapt noe på en slik formålsparagraf, heller tvert om.

Arne Nakim, Vestfold fylke, kommenterte forslagene og innstillingene angående tillitsmennenes funksjonsperiode og samorganisasjonens virksomhet. Han sa at det vil være selvmotsigende å velge tillitsmenn på livstid samtidig som man sier at Kongressen skal stå helt fritt til å velge sine representanter. Enten velger vi tillitsmennene eller vi ansetter dem, sa Nakim som mente at også tillitsmennene selv kan tenkes å ville gå av. Om forslagene til § 20 sa Nakim at det er uhyre viktig å styrke samorganisasjonene. Man opplever i dag en fenomenal aktivitet fra konkurrerende organisasjoner, eksempelvis industriforbundet og handelsstanden. — Jeg har opplevd to timers foredrag som har vært en eneste lang valgpropaganda mot vår regjering. Ren valgpropaganda, sa Nakim. Vi har ikke tilsvarende muligheter. Nakim støttet forslaget om å øke kontingenten fra 5—10 øre og fra 10—20 øre.

Odd Bach, Transportarbeiderforbundet, kommenterte forslaget fra Sekretariatet til § 6, 2 og sa at dette forslaget vil innebære at LO går inn for dannelsen av et A-lag og et B-lag. Jeg er enig i at man styrker LO's administrasjon, men dette kan gjøres uten noen som helst vedtektsendringer. I 1973 ble det vedtatt å senke pensjonsalder-

ren for valgte tillitsmenn fra 65 år til 60 år. En av begrunnelsene var at med det stadig økte behov for engasjement på en rekke felter som tillitsmennene skal dekke, ville det være riktig å nedsette pensjonsalderen.

— Hva er det som har skjedd siden 1973? spurte Bach. Har engasjementet i disse årene blitt noe mindre? Jeg tror ikke det. Forslaget i 1973 sa ikke at tillitsmenn på 60 år skulle gå ørkesløse. I forslaget het det også at man burde finne fram til hensiktsmessige arbeidsoppgaver for tillitsmenn over 60 år. Dette er i tråd med vår generelle målsetting om fleksible overgangsordninger. Bach fremsatte følgende forslag:

Sekretariatets forslag til paragraf 6, 2 må avvises.

Arvid Jacobsen, Arbeiderpartiets Presseforbund, tok opp forslaget om en ekstrakontingent som skulle gi A-pressen et fond som kloke hoder har regnet ut til å bringe 160 mill. kroner i løpet av fire år. Jacobsen sa at vi i Norge har verdens sterkeste arbeiderpresse. Vi kan bare gå til våre naboland for å se hvordan det der har gått med arbeiderpressen. Etter 1945 har A-pressen hatt en enestående utvikling. H-pressen er halvert i antall aviser. Det samme er Sp-pressen og den liberale presse. I 1940 hadde A-pressen 44 aviser. I dag er det 43. Opplaget er for tiden 465 000. 1,5 mill. mennesker over 15 år leser daglig en A-avis. Vår pressegruppe dekker med andre ord like mange som TV i tallet lesere/seere. En viktig side ved norsk A-presses sterke stillinger er at man har tvunget den borgerlige presse til å gi en mer fair dekning av hva som skjer i arbeiderbevegelsen.

Jacobsen nevnte at det i hovedsak var fagbevegelsen som hadde bygd opp norsk arbeiderpresse. Hadde man i dag realisert A-pressens eiendommer rundt om, så ville fagbevegelsen fått igjen langt mer enn hva som er satt inn de siste år. De siste fire år har A-pressen investert for 100 mill. kroner. LO har skutt til ca. en tredjedel. 95 prosent av inntektene skaffer pressen selv. Fire prosent kommer fra Staten og en prosent fra fagbevegelsen. Uten en statlig støtte hadde man i dag kun hatt borgerlige aviser i de store byene her i landet.

Jacobsen visste ikke hvordan det ville gå med pressestøtten her i landet dersom man fikk en borgerlig Høyre-dominert regjering fra høsten av. Han så en reell fare for en negativ utvikling.

Mange faglige tillitsmenn er moderat begeistret for de faglige retninger i A-pressen. Det er et spørsmål om ressurser. Aftenposten har f.eks. 173 journalister. Arbeiderbladet 59.

Presseforbundets forslag må sees som en invitt til debatt om A-pressen. Det er et tilbud til alle i salen som er villige til å gi A-pressen sin støtte. Jacobsen nevnte at prosentforslaget kan justeres slik at det møter forslaget fra Ap på veien. Jacobsen sa til slutt at det var viktig at flertallet på Kongressen ga uttrykk for økt slagkraft og støtte til norsk arbeiderpresse.

Kjell Bjørndalen fra Jern og Metall, Buskerud, støttet forslaget om at ordet sosialisme skulle med i formålsparagrafen. Det er naturlig at LO tar dette med. Jern og Metall har det med og også DNA. Samarbeidet mellom DNA og LO er så godt at det er naturlig at LO også tar ordet «sosialisme» med i formålsparagrafen. Han tok opp forslag 20.

Otto Totland, formann i Handel og Kontor, tok opp debatten om ordet sosialisme, og sa at det var en gjenganger fra tidligere LO-kongresser. Han minnet om at LO først og fremst var en faglig organisasjon. For en del forbund, for eksempel Handel og Kontor, vil det by på vansker å verve folk dersom man får denne målsettingen med. Han gikk derfor mot endring av vedtektene på dette punkt. Ellers tok han opp forslag nr. 4 og forslaget nr. 95 om at tarifforslag skal ut til uravstemning. Han fant det upraktisk at kontingentavregningen skulle skje i januar måned, da man er avhengig av EDB. Totland støttet forslaget om flere valgte tillitsmenn på Kongressen. Han gikk også inn for å opprettholde formålsparagrafens ordlyd som den er i dag, slik at ordet sosialisme ikke kommer med.

Harald Øveraas, Norsk Arbeidsmandsforbund, tok ordet til forretningsorden og kritiserte behandlingsmåten som han fant vanskelig å følge med i. Han foreslo at Kongressen behandlet paragraf for paragraf.

Dirigenten repliserte at Kongressen allerede hadde fattet vedtak om at hele punktet skulle behandles under ett.

Brynjulf Mugaas, Oslo, sa at alle medlemmene fra Jern og Metall ønsket å få sosialisme inn i formålsparagrafen. — Vi bør subsidiært kunne stemme på ett av de forslagene som går inn for dette, sa Mugaas som refererte til forslag nr. 37 fra Oslo Bryggeriarbeideres forening. Mugaas fremmet et forslag som bygget på dette forslaget.

Mugaas tok avstand fra det syn at økt styrerepresentasjon i bedriftene, t.eks. slik det har skjedd i statsbedriftene. Det skaper ikke noe demokrati eller noen bedre arbeidsforhold. Medlemmene må reise den faglige og politiske kampen lokalt, og de må bruke erfaringene fra tidligere arbeidskamper. Nå går fagbevegelsen inn for å passivisere medlemmene. Det faglige byråkratiet ønsker ikke noen debatt ute blant medlemmene. Mugaas refererte det forslaget han fremsatte:

Forslag nr. 830 fra avd. 39 av NJ & MF behandles under vedtektsendringene og knyttes til § 14.

§ 1.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjonen i Norge (AFL) er en landsomfattende organisasjon som organiserer arbeiderklassen og andre lønns-takere til kamp mot det kapitalistiske utbyttersamfunnet og for et sosialistisk Norge ved å:

1. sørge for at medlemmene til enhver tid kjemper for å holde prisen på arbeidskrafta så høy som mulig og for at arbeidsforholda bedres,
2. sørge for at medlemmer som er i kamp får aktiv og solidarisk støtte fra hele organisasjonen,
3. sørge for full organisering innenfor de enkelte områdene, for at medlemmene er aktive og at det faglig-politiske nivået blir heva,
5. sette hele organisasjonen inn til forsvar av de demokratiske rettighetene (tale- og trykkefrihet, organisasjonsfrihet og rettssikkerhet) og kjempe mot alle angrep på disse rettighetene,
6. organisere medlemmene til aktiv solidaritet med den kamp arbeiderklassen i andre land fører og med de frigjøringsorganisasjoner som kjemper mot all imperialism og kapitalisme.

For å nå disse måla må AFL samarbeide med andre klassekamporganisasjoner og alle andre progressive krefter.

Reidar Albertsen, Norsk Fængseltjenestemannsforbund, tok opp forslaget fra forbundet, forslag nr. 82. Han refererte forslaget og motiveringen og sa bl.a. at forslaget tar sikte på å styrke demokratiet i fagbevegelsen og bedre informasjonen fra sekretariatet til de enkelte forbund og medlemmer. Om forslaget som går ut på at det bør være minst 11 medlemmer med stemmerett (mot før 10), sa Albertsen at dette er begrunnet med at man bør unngå at formannens dobbeltstemme blir avgjørende. Albertsen kritiserte også sekretariatet for at de enkelte forbundsformenn så sjelden blir innkalt til møter og informasjon.

Dirigenten foreslo at det etter neste taler, Steigan, ble satt en taletid på fem minutter for første og tre minutter for andre innlegg. Kongressen vedtok denne reduksjon av taletiden uten merknader.

Pål Steigan, Jern og metall, Oslo, sa at forslag 56 var et ulovlig fremsatt forslag fra Tømrer- og snekkerforeningen. Forslaget er fremsatt i strid med medlemmenes interesse, sa Steigan som mente forslaget var slik utformet at det kunne brukes til å ekskludere eller utelukke alle som ikke er enig i Arbeiderpartiet i ett og alt. Dette er et forslag som meningstvang i fagbevegelsen og må bestemt avvises, sa Steigan som gikk inn for å beholde paragraf 2 uendret. Han distanserte seg imidlertid fra sekretariatets innstilling på dette punkt — selv om konklusjonen ble den samme. — Jeg kan stemme for å beholde paragraf 2, men jeg vil ikke stemme for innstillingen

om å beholde paragrafen, sa Steigan som bo dirigenten om hjelp ved voteringe senere. Steigan kunne ut av innstillingen lese at sekretariatet godt kunne tenke seg å støtte forslag 56 dersom ikke de lokale organisasjonsleddene fortsetter heksejakten på medlemmer, sa Steigan bl. a.

Steigan refererte og tok opp forslagene 116, 119, 120 og 127.

Marit Engh, Jern og Metall, Oslo tok opp et forslag til paragraf 5 om større aktivisering av medlemmene på grunnplanet i LO. Hun mente de som sto i produksjonen ikke var godt nok representert på kongressen, og det ville være riktig å øke tallet representanter fra 300 til 600.

Hun mente sekretariatets forslag her støttet klassesamarbeidet.

Hun satte fram følgende forslag:

På bakgrunn av forslag nr. 58 fra avd. 191, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Representantene til Kongressen blir valgt ved direkte valg av medlemmene i vedkommende forbunds valgdistrikt.

Fagforeningene innen hvert valgdistrikt innstiller på sine representanter.

Øg forslag nr. 137 fra avd. 108—15, NTL, pkt. 2 og 3:

Valgordningen endres i samsvar med disse forslaga slik at alle nåværende punkter som strir imot disse, eller omtaler andre valgformer, fjernes.

Paragraf 5 pkt. 1 endres i samsvar med forslag 59 pkt. 1.

Pkt. 2 endres slik at første setning strykes og erstattes i samsvar med forslag nr. 58.

Pkt. 3 endres i samsvar med forslag 64.

Pkt. 4 endres til forslag 59 pkt. 4.

Disse forslag stilles samlet opp mot Sekretariatets innstilling.

Jeg vil fremme forslag nr. 95 og forslag nr. 96.

Disse to forslaga samler opp i seg det store flertallet av forslag under denne paragrafen.

— jeg stiller disse opp mot § 15 som helhet.

Til § 7 tar jeg opp forslag nr. 74 og 75.

Jan I. Asmul, Jern og metall, Sør- og Nord-Trøndelag, tok opp sin forenings forslag nr. 156. Dessuten kom han med et tilleggsforslag angående representasjonsordningen i Samorganisasjonene. Den er i dag skjev. Hans forening med 4 000 medlemmer hadde etter den gamle ordningen fire representanter, mens en forening med 251 medlemmer hadde tre representanter.

Videre hadde forbund med flere faggrupper med til sammen 2500 medlemmer 18 representater osv. En ny ordning som er vedtatt har løftet taket til 10 representanter maksimalt. Dette gir bare en enda skjevare ordning. For at § 1 i Samorganisasjonens

vedtekter skal bli det den er tenkt til så må man ha en rettfærdig representasjon.

Forslaget fra Åsmul lød:

**Tilleggsforslag til forslag nr. 156:
Sammensetningen av Representantskapet utregnes etter innbetalt kontingent fra de forskjellige foreninger.**

Dirigenten foreslo her strek satt. 28 talere var allerede inntegnet, og flere kom mens strek ble satt.

Harald Minken, Jern og Metall, Oslo, gikk mot forslaget til Arbeiderpartiets Presseforbund av to grunner. For det første ville det være misbruk av Kongressen å ilegge ekstrakontingenten, da få av medlemmene kjente til forslaget på forhånd. Dessuten har man allerede diverse støtteordninger. Disse foreslo Minken strøket, slik at hele paragraf 17 punkt 3 A skulle gå ut. Selve innholdet i A-pressa var også en grunn til å gå imot. Man ble invitert til å støtte en monopol-gruppe med forslaget. A-pressa er en viktig del av borger-skapets propaganda mot arbeiderne. Han henviste til EF-strid. Vietnam-krigen, Jøtulstreiken og Champignon-saken som bevis på denne pressas holdning. A-pressa bøyer dessuten kne for og skjønner maler de imperialistiske supermakter.

Minken tok opp forslag 1238.

Kjell Gjersteth, Jern og Metall, Oslo, tok opp forslag nr. 84 om å bryte skillet mellom arbeider og tillitsmann. Begrunnelsen fant han delvis i forslag nr. 85. Medlemsmassen i fagbevegelsen må styrkes og aktiviseres, og det gjør man ikke ved å velge tillitsmenn som har tillitsmannsjobben som et mål i seg selv. Blant de midler som ble foreslått var at tillitsmannen skal jobbe i tre måneder på gulvet i året. Videre at en tillitsmann ikke kan inneha styreverv i bedriften.

Thor Andreassen, Jern og Metall, pekte på det faktum at avdelingen på Kongressen var allsidig sammensatt. Det er også en allsidig sammensetning av forslag — selv om den ikke kan måle seg med den førstnevnte, sa Andreassen. Han understreket at Jern og Metall flere ganger, ikke minst på forrige LO-kongress, arbeidet sterkt for å få sosialisme inn i formålsparagrafen — uten at dette lykkes. — Vi har ikke endret vårt syn i dag, men det kan bli vel mye av ordkløveri, mente Andreassen. Det viktigste er at denne Kongressen til enhver tid suverent bestemmer hvilken vei vi skal gå. Jeg har ikke inntrykk av at denne forsamlingen heller er så

negativt innstilt til konkrete skritt på den demokratiske sosialismens vei.

Om sekretariatets tilleggsforslag om endring av paragraf 1.3 b sa Andreassen at han ville henstille til vedtektskomiteen om å lage et eget punkt. Han refererte dette forslaget:

Forslag fra Sekretariatet til endring av § 1, 3 b, sendes tilbake til Vedtektskomiteen med sikte på at de intensjoner forslaget har, blir dekket opp i eget punkt.

Birger Thorsen, Jern og metall, Aust- og Vest-Agder, sa at de faglige samorganisasjonene i dag har mistet mye av sin betydning. Man har inntrykk av at deres viktigste oppgave i dag er å arrangere 1. mai. I likhet med andre organisasjoner bør LO nå opprette fylkesorganisasjoner, sa Thorsen, som tok opp forslagene 10 4, 60 og 78. Han støttet også det av Arvid Jacobsens forslag nr. 1118 om et Apressens sikringsfond. Det er av stor betydning at arbeiderbevegelsen har et talerør hvor tillitsmennene kan få komme til orde, sa Thorsen bl. a.

Aage Hammerstad, Østfold fylke, tok opp forslag 145 som han også refererte. Han sa at han subsidiært kunne støtte forslag nr. 146 hvis 145 ikke skulle vinne Kongressens støtte. Han satte fram dette forslaget:

Til pkt. 145:

Pkt. 9 i vedtektene for De faglige samorganisasjoner går ut.

Arne H. Nilsen, Kjemisk, Askim, kommenterte formålsparagrafen og sa at sosialisme er innført i Kjemisk. Hva er det som skjer i dag? Hvilke endringer i samfunnet har skjedd? spurte Nilsen som fant utviklingen skremmende. Han refererte til tusenvis av oppsagte kolleger og sa at fagbevegelsen ikke må godta at den kan få gode vilkår innenfor et kapitalistisk system. Han tok opp forslag nr. 50. Nilsen spurte også hva som var hensikten med å endre paragraf 6.2 (tillitsmennes funksjonstid). Er det for å sikre bedre de som er valgt? spurte Nilsen som sa at han ville stemme imot endringer.

Dirigenten gjorde oppmerksom på at det etter forretningsordenen ikke er anledning til å framsette forslag etter at strek er satt. Han var imidlertid villig til å godta de forslag som umiddelbart ble lagt på dirigentens bord.

En rekke forslagsstillere meldte seg straks.

Gudbrand Refseth, Norsk Jernbaneforbund, Trondheim, støttet sterkt forslag 1118 fra Arbeiderpartiets Presseforbund. Han sa at

A-pressen i dag er sterkt konkurranseutsatt fra de borgerlige avisers side og trenge bedre arbeidsvilkår for å kunne hevde seg i denne konkurransen. Han sa at han personlig var noe i tvil om den delen av forslaget som omhandler nyetableringer av aviser, men han mente ellers det ville være riktig av A-pressen eventuelt å overta aviser ute i distriktene. Om den 5-kroningen som er foreslått til A-pressens sikringsfond sa Refseth at det ikke betyr annet enn at hvert enkelt medlem unngår å kjøpe to borgerlige aviser i måneden. Det skulle kunne la seg gjøre å greie seg uten disse borgerlige avisene, mente Refseth.

Jan Muggerrud, Buskerud fylke, nevnte Samorganisasjonens oppgaver og tok opp forslag 111 om at det skulle dannes fylkessamorganisasjoner. Det finnes mange oppgaver å ta fatt på, bl. a. kontakt med fylkeskommunene. Et annet eksempel var fagbevegelsens innflytelse i sparebankene som etter hvert blir fylkesbanker. I Buskerud hadde man et utstrakt samarbeid mellom samorganisasjonene, og han ba nå om en formalisering. Han ønsket også at kontingentene kunne økes til det dobbelte, 20 øre, slik at samorganisasjonene ble styrket økonomisk.

Dirigenten foreslo tre minutters taletid, noe som ble vedtatt med stort flertall.

Jens Petter Jelle, NNN, Stranda, talte på vegne av hundre tusen fagorganiserte og ikke for noen få tusen som visse andre gjorde. Han foreslo at man skulle velge alle tillitsmenn innen LO, også distriktssekretærene. Dette ville bety at de måtte skjerpe seg og ikke ble ansatt på livstid. Jelle tok opp forslag nr. 81, 113 og 155.

Jelle hadde også et endringsforslag angående representantskapene i samorganisasjonene. Det lød:

Til dagsordenens pkt. 4, LOs vedtekter § 6 pkt. 2.

Sekretariatets første innstilling i det røde hefte:

Paragrafen opprettholdes uforandret pluss første avsnitt av Sekretariatets andre innstilling:

Kongressen 1977 gjør vedtak om å øke antall tillitsmenn med 2.

Alle velges av Kongressen og står på valg for hver kongress.

Forslag til vedtektene til Samorganisasjonen § 12, Representantskap:

«I byer» forandres til «på steder».

«40» forandres til «10».

Odd M. Lundquist, Akershus fylke, var skuffet over at det ikke var foreslått en kontingentforhøyelse til Samorganisasjonen. En dobling ville være naturlig. Han hadde gode erfaringer å fortelle om fra

samorganisasjonsarbeidet på fylkesplan i Akershus. Han tok opp forslagene nr. 111, 144, 148, 153, 154 og 155.

Ole Flesvig, Norsk Arbeidsmandsforbund, Oslo, fant det riktig å utvide antallet valgte tillitsmenn, men uriktig at de skulle nummereres. Pensjonsalderen burde også være lik, 60 år. Å gå tilbake på vedtaket for fire år siden slik at noen fikk 60 års pensjonsalder og noen 65 år, ville være et tilbakeskritt. Flesvig la fram følgende endringsforslag til paragraf 6:

Sekretariatets forslag til endring av § 6 pkt. 2 kan ikke godtas.

Isteden foreslås følgende:

Tillitsmennenes antall økes med 2 og alle skal velges av Kongressen.

Det velges formann, nestformann og kasserer.

De fem øvrige velges som sekretærer uten at de nummereres som 1, 2 osv.

Både kvinner og menn skal velges.

Alle de valgte tillitsmenn skal ha 60 år som pensjonsalder.

Asbjørn Rogstad, Norsk Kommuneforbund, Oslo, støttet forslag nr. 64 om 12 måneders frist for forslag til Kongressen.

Ivar Ødegaard, Oslo, syntes med henvisning til Handlingsprogrammet at paragraf 1 allerede i dag var så nær opp til sosialisme som mulig. Han støttet Sekretariatet på dette punkt. Han anbefalte at alle de åtte tillitsmennene ble valgt av Kongressen og at aldersgrensen skulle være 60 år.

Johan Gjølme, Jern og Metall i Rogaland, støttet Jakobsen i hans beskrivelse av norsk A-presse. Han foreslo at prosentsatsen skulle økes fra 22,5 prosent til 25. Forslaget lød:

Forslag til § 17 pkt. 3 a:

Den av administrasjonen foreslåtte prosentsats på 22,5 prosent heves til 25 prosent.

Alf Byberg, Jern og Metall, Rogaland, støttet Gjølme fullt ut, og mente at en økning til 25 prosent ikke betydde store beløp for medlemmene, men at det hadde stor betydning for A-avisene.

Rolf Kaldahl, Jern og metall, Buskerud, sa at Arvid Jacobsen på en treffende og god måte hadde understreket betydningen av en sterk arbeiderpresse. Han forsto godt begrunnelsen for forslaget nr. 1118 om en økonomisk sikring av pressen. — Jeg som selv er tillitsmann i en avis kan fortelle dere at mange aviser i dag sliter med anstrengende økonomi, ja, jeg vil si at det også for mange ansatte er tale om en kamp for tilværelsen fra dag til dag. — Vi har i vår avis så sterk underbemanning at jeg tror ikke noen annen bedrift ville tatt sjan-

sen på det — det ville ikke vært tillatt. Vi trenger en sterk og god arbeiderpresse, et offisielt talerør utad. Om forslagene angående den faglige samorganisasjon sa Kaldahl at han gjerne så en legalisering av fylkesutvalgene i vedtektene for LO. Han gikk videre inn for en sterk økning av kontingenten til samorganisasjonene.

Dirigenten opplyste at valgkomitéen var innkalt til møte i sekretariatsalen kl. 12.00.

Holger Hjarbo, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, Gjøvik, gikk inn for at LO får to nye sekretærer, men argumenterte imot å velge tillitsmenn på livstid. Han sa seg enig i intensjonene bak forslag nr. 1118, men ville ikke være med å fastsette i kroner og ører støtten til arbeiderpressen. Han hadde selv en annen løsning i tankene. Den beste støtte vi kan gi er ikke å kjøpe B-aviser, men bare kjøpe A-aviser.

Ella Sandnes, Handel og kontor, Sør- og Nord Trøndelag, sa at det ville være ønskelig å få likestillingen programfestet i LOs formålsparagraf. Hun var klar over at Sekretariatet ikke hadde støttet slike forslag, men hun fremmet nå en endring til forslag nr. 55, siste ledd hvor hun foreslo et nytt punkt 11 «å arbeide for likestilling mellom kjønnene».

— De 44 kvinnene på Kongressen ville føle seg mye tryggere ved en slik programfesting av likestillingstanken, sa hun. Til slutt sa hun seg glad for at AKP(m-l) ennå ikke hadde greid å kompromittere også likestillingstanken.

Gro Balas, Handel og Kontor, Oslo, støttet foregående taler og sa at de mange forslagene som går på likestilling viser at det er en bred vilje til å bedre kvinnenens situasjon. Kvinner er i dag en betydelig reserve, en ubrukt ressurs for norsk fagbevegelse. Kvinner har kviet seg for å engasjere seg i tillegg til hjemarbeid-funksjonen. Dette er i ferd med å endre seg. Vi tar nå likestillingen som en utfordring. Vi må forene energi, fantasi og pågangsmot i vår kamp for likestilling. I denne kampen trenger vi den inspirasjon som ligger i formålsparagrafen med klar målsetting. Det vil være en støtte for oss som er i fagbevegelsen og være av betydning for framtidig rekruttering.

Arvid Øygård, Arbeidsmannsforbundet, Mosjøen, støttet sterkt samorganisasjonenes arbeid og sa at i framtiden vil man kanskje trenge disse lokale redskapene mer enn hittil. Skal vi drive faglig virksomhet eller småbruk? spurte Øygård, som mente at situasjonen i dag hadde mest med småbruket å gjøre. Med en slunken kasse er

det bare så vidt min samorganisasjon har til kontorleie og tillitsmenn arbeider dessuten vederlagsfritt opptil 15-20 timer i uka. Vi kan ikke gå med på at forslagene om styrking av samorganisasjonene utsettes nye fire år. Det kan i realiteten bety at samorganisasjonene blir lagt ned i mellomtiden, sa Øygard som tok opp forslag nr. 141.

Dagfinn Aam, Jern og Metall, tok opp forslagene nr. 5, 6, 7, 8, 9, 12, 59, 84 og 130. Han sa at han ville støtte alle forslagene om å få med et sosialistisk samfunn i formålsparagrafen. Demokrati er et misbrukt ord. Det brukes av fascister og rasister. La oss bruke sosialismen, uten vedhenget demokrati. Sosialismen er demokratisk i seg selv. De borgerlige hevder at vi driver snikssosialisering. Vi kan ikke finne oss i en slik argumentasjon. La det bli klart at vi ikke driver snikssosialisering. Vi driver sosialisering, sa Aam.

Willie Kristensen, Bygning, Oslo, sa at man ikke hadde behov for noen politiske martyrer på LO-kongressen. Han viste til påstandene fra Steigan & Co. om at forslag nr. 56 fra Tømrernes Forening var ulovlig framsatt. Det som er klart er at det ikke er alle her som respekterer arbeidslivets lover. Det er et lovlig framsatt forslag. Foreningen har her brukt sin demokratiske rett. Videre argumentasjon ville ikke Kristensen ofre på Steigans kritikk og insinuasjoner.

Villy Jakobsen, forbundsstyret i Norsk Bygningsarbeiderforbund, ville tilbakevise påstandene fra Steigan om at forslaget far Tømrernes forening i Oslo ikke var lovlig. De nye forslag som var kommet fra foreningen, kom etter at fristen for innlevering av forslag var utløpt. Dette hadde Klassekampen aldri opplyst noe om.

Einar Hysvær, NNN, viste til at Kongressen hadde en tendens til å se noe humoristisk på Akp-ml'erne. For folk ute på arbeidsplassene som blir plaget av disse folkene er det ikke noe å le av. Der er plagen på enkelte arbeidsplasser så stor at det går på nervene løs for tillitsmenn. Hysvær spurte hvorfor disse folkene er medlemmer når de ikke godtar verken vedtekter, lovlige vedtak eller de valgte tillitsmenn. De er arrogante og forakter kun tillitsmennene og sine arbeidskamerater. Arbeidskameratene går ofte lei og det er fra gulvet kravene om suspensjon har kommet. Han sa til slutt at NNN ville benytte sin rett til å suspendere folk som ikke fulgte forbundets regler.

John Sakseide, Jern og Metall, Bergen, ba Kongressen støtte Sekretariatets forslag på sidene 17 og 18 i forslagsboka. Han fant det skammelig at LO-ledelsen skulle kritiseres i suspensjonssakene.

Disse hadde sine utspring på arbeidsplassene. Og hans inntrykk var at tillitsmennene sentralt ofte viste tilbakeholdenhet når suspensjonen ble reist. Mer enn noen gang var det viktig å beholde vedtektene på dette punkt som nå. Han viste til at vedtektene i fagbevegelsen er liberale. Det viser bl. a. at B. Mugaas som er suspendert fra sin egen arbeidsplass kan bli valgt til å møte på Kongressen.

Aksel Kloster, Jern og Metall, Hordaland og Sogn og Fjordane, understreket betydningen av en sterk arbeiderpresse ikke bare i de store byene, men også utover landet. Han ba Kongressen styrke A-pressens arbeidsgrunnlag ved å stemme for Gjølmes forslag om støtte på 25 prosent.

Per Mundal, Jern og Metall, Bergen, mente det samme og sa at en støtte på 25 prosent var det minste LO-kongressen kunne gjøre. Han gikk ellers mot forslag 56 om eksklusjon av nazi- og fascistgrupper, da man allerede i dag har virkemidler til å bli kvitt hva toppledelsen kalte «ugresset» i fagbevegelsen.

Oddvar Hansen, Papirindustriarbeiderforbundet, Sarpsborg, tok opp forslag 36 som er identisk med Papirindustriarbeiderforbundets formålsparagraf når det gjelder et solidarisk Norge. Han fant det meget konkret og derfor det beste av de foreliggende forslag om saken. Ellers henviste han til at Papirindustriarbeiderforbundet var det eneste forbund som hadde hatt en sak av sosialiseringsart oppe da, men gikk inn for en nasjonalisering av norsk treforedlingsindustri. Han avviste Sekretariatets formulering om tilfredsstillende innflytelse på samfunnsutviklingen. Bedre var det med «avgjørende innflytelse».

Knut Helge Strømsnes, Kommuneforbundet, Oslo, henviste til forslag 116, og sa at man i Kommuneforbundet ville ha seg frabedt innblanding utenfra om suspensjoner og liknende. Det blir forbundets sak å ta affære dersom det er medlemmer som bryter forbundets vedtekter.

Harald Minken, Oslo Jern og Metall, tok forslag 14 om at man ikke skal støtte DNA økonomisk som et uttrykk for at man heller ikke burde støtte A-pressen. Han så en motsetning mellom at sekretærene skulle ansettes på livstid og at Kongressen skulle ha den fulle myndighet til å velge LOs toppledelse.

Forslagene samordnes.

Etter at talerlista var slutt fikk vedtektskomitéens formann, *Einar Strand*, ordet. Han ba om at samtlige forslag som var framsatt ble sendt vedtektskomiteen slik at den kunne bearbeide dem og at man senere under Kongressen tok forslaget opp til avstemning.

Dette ble enstemmig vedtatt.

Kongressen tok så fem minutters pause.

BOK OM BEDRIFTSDEMOKRATI

Etter fem minutters pause ble Kongressen igjen satt og dirigenten refererte et par permisjonssøknader før han ga ordet til *Alf Frotjold*, Arbeidernes Opplysningsforbund. Frotjold sa følgende:

Demokratiseringen av arbeidslivet har stått på dagsorden til LOs kongresser helt siden fagbevegelsens spede barndom. Emnet har stadig skiftet karakter etter hvert som fagbevegelsen gjennom forhandlinger og via politisk vei har fått gjennomført de vedtak som tidligere kongresser har gjort.

De siste 15—20 åra har en av de drivende krefter for industrielt demokrati i Norge vært Tor Aspengren, LOs formann siden 1969. I forbindelse med årets LO-kongress har Arbeidernes Opplysningsforbund i samarbeid med Tiden Norsk Forlag ønsket å oppsummere de siste års ideer, forslag og tiltak for utvidet medbestemmelse for de ansatte. Ideen kom opprinnelig fra LOs kulturutvalg og ble øyeblikkelig grepet av oss.

I denne boka, «Bedriftsdemokrati», som vi legger fram for Kongressen i dag, og som i løpet av uka vil bli utdelt gir vi, etter vår oppfatning, oversiktelig og poengtert rede for debattopplegg, innstillinger, Stortingsmeldinger og praktiske reformer for å gi alle grupper av ansatte økt innflytelse over sin egen arbeidssituasjon.

Som ledsager til historien har vi valgt Tor Aspengren. Gjennom forhandlinger og faglig politisk virke har han arbeidet for ideen om at de ansatte i kraft av sitt verdiskapende arbeid skal ha medinnflytelse på ledelsen av bedriften.

I dag har vi fått innflytelse gjennom flere organer i bedriften. Gjennom vår egen organisatoriske styrke og gjennom det faglige politiske samarbeid.

Men demokratiseringsarbeidet er ikke derved avsluttet. «Mye tyder på at vi ligger bra an», svarer Tor Aspengren på spørsmålet om Norge har verdens beste forhold i arbeidslivet. «Men det er i stor grad fordi andre har dårligere forhold. Mange forbedringer må gjøres. Det er mye igjen før vi i Norge har et fullverdig arbeids-

miljø og demokratiske arbeidsplasser», sier Aspengren i en oppsummerende kommentar i bokas sluttkapittel.

Det er journalist Arvid Jacobsen i Arbeiderbladet som har ført boka i pennen. Han har de siste 10 år arbeidet med faglige og politiske spørsmål i Arbeiderbladet og har også erfaring som faglig tillitsmann. Jacobsen har vært formann i Stortingets Presselosje og Oslo Journalistklubb. Han er nå formann i Arbeiderpartiets Presseforbund.

Tarjei Vesaas sa en gang i en kort takketale i Nordisk Råd følgende:

«Den som skriver, drømmer om å finne noen, man kan kalle det en helt hvit stein. Man tror den finnes og leter på de mest utrolige steder. Her finns vel en slik forunderlig hvit stein. Men ingen har funnet den. Ingen kommer heller til å finne den. Man leter og leter. Blir den funnet en dag, ville diktningen ha mistet sin makt. Men den blir aldri funnet».

Slik er det kan hende også for oss i den demokratiske arbeiderbevegelsen. Vi kommer ofte til å tale om ideer som blir til virkelighet, men vi kommer alltid til å arbeide videre. Det er derfor ingen grunn til å stoppe opp når vi har nådd en etappe på veien, og vi risikerer aldri å bli helt tilfredse.

Med dette, *Tor Aspengren*, vil vi få lov til å overrekke deg det første eksemplar av boka, og den vil seinere, som sagt, bli utdelt til alle deltakerne på LOs kongress.

Aspengren sa i en kort takketale at når han visste at Einar Gerhardsen var blant gjestene, ville han gjerne dele takken både med ham som nedsatte den første komiteen som utredet bedriftsdemokrati-spørsmålet, hvor Aspengren ble formann. Han ville dele takken og gleden med Jern og Metallarbeiderforbundet som reiste saken og med tillitsmenn og kolleger som har vært med på å fremme og kjempe saken fram.

Dagsordenens pkt. 5

Tariffpolitikken.

Tor Aspengren holdt dette innledningsforedraget:

Av vesentlig betydning for fagbevegelsens tariffpolitikk er oppgjørsformene og virkemidler for øvrig for å sikre de organisertes andel av produksjon og velstandsøking i samfunnet. I hovedsak gjentok Kongressen i 1973 tidligere standpunkter om tariffpolitikken:

- «1. Kongressen understreker at i samsvar med den produksjonsøking som finner sted, må lønnstakerne sikres en øking av reallønn og sosiale goder. Indeksbestemmelser søkes gjennomført i samsvar med denne målsetting.

Lønnsøking må sees i sammenheng med lavere pensjonsalder og/eller kortere arbeidstid, lønn under sykdom, sluttvederlag osv. Hensikten må være å komme fram til sosial likestilling for alle ansatte. Lavtlønnsgruppens problemer må vies den største oppmerksomhet».

Hovedkravet til tariffpolitikken er således at den utformes slik at en rimelig andel av produksjonsvekst og velstandsøking sikres de fagorganiserte. Kravet om en rimelig inntektsfordeling gjør seg også gjeldende innad blant lønnstakerne som gruppe. Hensynet til de lavtlønte stiller krav om solidaritet i det tariffpolitiske arbeidet.

Om de fagorganiserte har fått sin rimelige andel av produksjonsvekst og velstandøking i samfunnet kan måles på ulike måter. Lønnsøkingen må finne sitt grunnlag i produksjonen. Samtidig virker det økonomiske systemet slik at en må regne med vekselvirkning mellom lønnsøking og prisnivået i samfunnet. Flere av LO-medlemmene er avhengig av høyere priser på produktene for å skaffe grunnlag for lønnstillegg. Et mål for hvordan de fagorganiserte gjennom tariffpolitikken har lyktes i å ta ut en rimelig andel av produksjonsveksten i samfunnet gjennom de tariffpolitiske virkemidler, får vi derfor ved å sammenligne produksjonsøking og reallønnsøkingen, dvs. lønnsøking justert for endringer i prisnivået.

Fra 1973 til i år har produksjonen i vår indre økonomi, dvs. bruttonasjonalproduktet eksklusiv sjøfart og oljevirkosomhet steget med om lag 17 prosent. I motsetning til hva som tidligere i etterkrigstiden har vært vanlig, har produksjonen i industrien steget svakere enn totalproduksjonen i denne kongressperioden. Dette skyldes at industrien sterkest har merket virkningene av det dyptgripende tilbakeslaget i internasjonal økonomi. Dette har ført til at industriproduksjonen har steget med om lag 7 prosent siden 1973. I samme perioden vil lønnsøkningen utgjøre om lag 70 prosent, mens stigningen i konsumprisindeksen vil utgjøre om lag 45 prosent. Dette er en reallønnsforbedring på om lag 17 prosent. Dette er om lag den samlede produksjonsveksten i perioden, men vesentlig sterkere enn produksjonsveksten i industrien.

Eierinntektene gir uttrykk for hva som blir igjen av det økonomiske grunnlaget i bedriftene. Dette kan benyttes til vederlag for innskutt kapital, vederlag for selvstendiges arbeidsinnsats og videre utbygging av produksjonsutstyret. Sammen med utbetalt lønn og arbeidsgiveravgift til Folketrygden m. v. utgjør eierinntekten det samlede vederlag til produksjonsfaktorene arbeid og kapital, faktorinntekten, i samfunnet. I 1973 utgjorde utbetalt lønn og arbeidsgiveravgift til Folketrygden m. v. 75.8 prosent av de samlede faktorinntekter. I 1976 var andelen steget til 78.4 prosent ifølge foreløpige oppgaver. Tilgjengelig materiale over fordelingen av faktorinntekten bekrefter derfor inntrykket av at de fagorganiserte har fått tatt ut sin del av det økonomiske grunnlaget i næringslivet i perioden. Den argumentasjon som har vært ført fram mot de kombinerte oppgjørene, om at vi ved skattelettelse og prispolitiske tiltak betaler våre egne lønnstillegg har ikke vært riktig. Det er produksjonen som har betalt LO-medlemmenes levestandard. De kombinerte oppgjørene har gjort det mulig å få vår andel av produksjonen uten å gå omveien om for sterk pris- og kostnadsøkning. Denne sammenhengen burde i det minste være høyt skolerte protestanter forstå. Det gjør de nok også. Det er bare det at dette ikke passer med deres politiske siktemål.

Reallønnsutviklingen gir bare uttrykk for en del av den velstandsøkningen som de fagorganiserte har oppnådd i kongressperioden. Perioden har vært preget av samspill med myndighetene for å sikre økingen i lønnstakerens levestandard. Bakgrunnen for samspillet om inntektspolitikken har vært den varierende og til dels svært vanskelige økonomiske situasjon. I årene 1971—73 var det dessuten til dels nedgang eller svært liten øking i de fagorganisertes materielle levestandard. Foran Stortingsvalget i 1973 gikk Arbeiderpartiet

ut med med løfte om å rette opp denne svake utviklingen for lønns-
takere med vanlige inntekter. Regjeringens aktive medvirkning i
inntektsoppgjørene har bidratt til å innfri dette løftet i perioden.

På mange måter gir kongressperioden bevis for betydningen av
den økonomiske situasjon for utformingen av fagbevegelsens lønns-
politikk. Vi gikk inn i kongressperioden i en uvanlig gunstig øko-
nomisk situasjon. Sammenfallende konjunkturoppgang i alle de
vestlige industrilandene så vel i Vest-Europa, USA og Japan ga den
sterkeste oppgangskonjunktur etter krigen.

For første gang siden 1961 ble tariffoppgjøret i 1974 gjennomført
som et forbundsvist oppgjør. Dette ga forbundene muligheter for å
rette opp tekniske og andre svakheter i tariffavtalene. Betydelige
lønnstillegg og tiltak fra myndighetene side, især i form av skatte-
lettelser, ga lønnstakere med vanlige inntekter betydelige økonom-
iske forbedringer i 1975 og 1976. Disponibel realinntekt er lønns-
økning fratrukket virkningene av direkte skatter og prisstigning. I
1960-årene økte kjøpekraften gjennomsnittlig med 2.5 prosent for
lønnstakere med vanlig inntekt hvert år. I forhold til dette ble det
både i 1974 og 1975 oppnådd 2 til 3 års øking i kjøpekraften.

Utover i 1974 fikk vi et dyptgripende omslag i den internasjonale
økonomiske situasjon. Oljekrisen i 1973 bidro til dette. Likeledes at
myndighetene i de større vestlige industrilandene i sin økonomiske
politikk tillå inflasjonsproblemer større vekt enn arbeidsledighetens
økende omfang. Dette førte de vestlige industrilandene inn i en de-
presjonsliknende krise. Mot slutten av 1975 var det i alt 16 millioner
helt arbeidsledige i de vestlige industrilandene i tillegg kom ytter-
ligere millioner på redusert arbeidstid. I store deler av kongress-
perioden har således om lag hver 20. arbeidstaker vært arbeidsledig
i de vestlige industrilandene. Et slikt omfang i arbeidsledigheten har
en ikke opplevd i disse landene etter krigen.

Utover i 1975 ble norsk økonomi stadig sterkere påvirket av den
svake økonomiske utviklingen hos våre handelspartnere. Dette måtte
nødvendigvis få konsekvenser for tariffpolitikken. Fortsatt måtte
LO-medlemmene sikres økt materiell levestandard. Det ga økt
produksjon grunnlag for. Dernest var det viktig å styrke konkur-
ranseevnen og arbeidsplassene. De kombinerte inntektsoppgjørene i
forbindelse med indeksoppgjøret høsten 1975, tariffoppgjøret 1976
og «det lille tariffoppgjøret» 1977, har vært utformet slik at disse
målsettinger er innfridd. Lønnsøkningen har vært tilstrekkelig til å
sikre en rimelig andel av produksjonsveksten i næringslivet. Som
nevnt tidligere er lønningenes andel av faktorinntekten økt kraftig
i perioden. Forholdet mellom produksjonsvekst og reallønnsøkning
bekrefter også dette inntrykk.

De kombinerte inntektsoppgjørene har bidratt til en neddemping av pris- og kostnadsøkningen. Konsumprisindeksen viste en ubrutt vekst fra 1970 fram til og med 1975. Da kulminerte stigningen i konsumprisindeksen med 11,7 prosent. Den er anslått til vel 8 prosent i inneværende år.

Konkurransenivåen påvirkes av flere forhold enn lønnsøkningen i næringslivet. Likevel er lønnsøkningen av vesentlig betydning på kort sikt. En vesentlig målsetting i de representantskapsvedtak som har vært grunnlaget for de kombinerte oppgjørene, har vært å dempe kostnadsøkningen i norsk arbeidsliv. Dette har en også lyktes med.

I 1975 steg årslønna i gjennomsnitt med om lag 20 prosent. I 1976 12 prosent.

I tillegg til lønnsøkningen har de kombinerte inntektsoppgjørene omfattet betydelige skattelettelser, subsidier, prisregulerende tiltak og øking i barnetrygdens satser.

Inntil barnetrygden for første gang ble regulert i forbindelse med indeksoppgjøret høsten 1975 hadde det ikke skjedd noen justering av satsene siden skatteomleggingen 1970. Subsidier og innføring av ordningen med kompensasjon for merverdiavgift for matvarer har ført til at avgift på matvarer ikke lenger er noen netto inntektskilde for staten. I 1973 utgjorde merverdiavgiften på matvarer 2,1 milliarder kroner — subsidiene og støtten til jordbruket 2 milliarder kroner. I dag er statens avgiftsinntekter 3,6 milliarder kroner. Subsidier, prisstøtte og kompensasjon for merverdiavgiften utgjør mer enn det dobbelte — 7,6 milliarder kroner.

Som nevnt gikk vi inn i kongressperioden med til dels ingen vekst eller nedgang i disponibel realinntekt for lønnstakere med vanlige inntekter i perioden 1970 til 1973. I familier med en inntektstaker på gjennomsnittlig inntektsnivå og som forsørget ektefelle og 2 barn med rett til barnetrygd, var det nedgang i disponibel realinntekt i årene 1970 til 1973 på 0,3 prosent i gjennomsnitt hvert år. I årene 1973 til 1976 økte kjøpekraften med 5,6 prosent i gjennomsnitt hvert år. Dette har rettet opp tilbakeslaget i begynnelsen av 1970-årene og brakt stigningen i disponibel realinntekt opp i 2,7 prosent pr. år i perioden 1969—76. I inneværende år er stigningen foreløpig antatt beregnet til 2,8 prosent.

I den offentlige sektor har utviklingen vært parallell med utviklingen i den private sektor. Både i tariffoppgjørene i det private arbeidsliv og for offentlige ansatte, har en ved hjelp av ulike virkemidler oppnådd sterkere øking for lønnstakere med mindre enn gjennomsnittlig inntekt. I det private arbeidsliv er dette oppnådd med faste krone- og øretillegg og spesielle lavtlønnsstillegg i bransjer

med lavt lønnsnivå. I det offentlige arbeidsliv er lavtlønnsprofilen sikret gjennom størst tillegg på de lavere trinn i lønnsregulativet.

I denne vanskelige økonomiske situasjon har de kombinerte tariffoppgjørene hatt bred oppslutning i fagbevegelsen. Oppgjørsformen er vedtatt i LOs representantskap mot svært få stemmer. Tariffoppgjøret i 1976 ble ved uravstemning vedtatt med gjennomsnittlig to tredjedels flertall. I perioden har vi også hatt ute et debattopplegg i grunnorganisasjonene om pris- og inntektspolitikken. Her ble spesielt søkelyset rettet mot samarbeid med myndighetene. Debattopplegget viste klart flertall for samarbeid med myndighetene om inntektspolitikken i tilfeller hvor den økonomiske situasjon gjorde dette nødvendig. Denne holdningen kom fram i 80 prosent av de svarene som kom inn i forbindelse med rådslaget.

Den holdning som kom fram i rådslaget og andre fora hvor oppgjørsformen er drøftet, har gjennomgående vært i samsvar med tidligere behandling av disse spørsmål i LO. Tidligere kongresser og representantskapsmøter i LO har behandlet oppgjørsformen, og har sluttet seg til det syn at det ikke vil være mulig for fagbevegelsen å binde framtidige oppgjør til bestemte oppgjørsformer. Representantskapsmøtet høsten 1971 behandlet innstillingen fra et eget utvalg som vurderte oppgjørsformene. På bakgrunn av utvalgets innstilling vedtok Representantskapet bl. a. følgende:

«Representantskapet antar at det ikke med bindende virkning for framtidige representantskapsmøter kan fastsettes regler for hvilke oppgjørsformer som skal nyttes i framtida. Representantskapet antar videre at noe slikt heller ikke vil være hensiktsmessig fordi dette må avgjøres konkret i hvert enkelt tilfelle under hensyntagen til de relevante forhold. Ved fastsettingen av hvilke oppgjørsformer som skal nyttes i det enkelte konkrete tilfelle, må LO ha for øye det ansvar LO har for å styre og lede lønnsutviklingen i landet, herunder det særlige ansvar som LO har for å ivareta og bedre lønns- og arbeidvilkårene for de svakest og dårligst stilte gruppene.

Dessuten må man sørge for at forbundene får anledning til å forhandle om endringer i avtalen med sikte på å få disse i pakt med den teknologiske utvikling og de faktiske arbeidsforhold.»

Kongressen i 1973 sluttet seg til denne prinsipielle holdningen. I samsvar med foranstående anbefaler Sekretariatet Kongressen å gjøre slikt vedtak:

- «1. Kongressen understreker at i samsvar med den produksjonsøkning som finner sted, må lønnstakerne sikres en øking av reallønn og sosiale goder. Det må utformes bestemmelser som

sikrer kompensasjon for prisstigning i samsvar med denne målsetting.

Det vises i denne forbindelse til innledningsavsnittet i forslaget til handlingsprogram. Det pekes her på at det i samfunnet må skje en avveining mellom de oppgaver som krever et høyere økonomisk grunnlag og de oppgaver som kan nødvendiggjøre at en gir avkall på høyere produksjon.

Med bakgrunn i denne avveining må det skje tilsvarende prioritering innenfor det økonomiske grunnlaget som framkommer. Lønnsøking må sees i sammenheng med lavere pensjonsalder og/eller kortere arbeidstid, lønn under sykdom, sluttvederlag osv.

Det er en sentral målsetting å komme fram til sosial likestilling for alle ansatte. Lavtlønnsgruppens problemer må vises den største oppmerksomhet, likeså gjennomføringen av like-lønnsspørsmålet i praksis.

2. I samsvar med Representantskapets vedtak fra 1971 om oppgjørsformene understreker Kongressen at oppgjørsformen må tas stilling til foran hvert tariffoppgjør, idet en ser denne i sammenheng med den økonomiske situasjon og de oppgaver som stilles i forgrunnen i tariffoppgjøret. Det vises i denne forbindelse også til avsnittet «En inntektspolitikk for utjamning» i forslaget til Handlingsprogram.
3. Med bakgrunn i dette må samtlige forslag under dette punkt på dagsordenen oversendes Sekretariatet. Forslagene må også vurderes i forhold til hva som skal søkes gjennomført ved tariffavtaler og ved lovgivning.»

Forholdet til de uorganiserte er et annet sentralt spørsmål for de som er fagorganisert i forbund tilsluttet Landsorganisasjonen. Hvordan forholdet til de uorganiserte skal løses har også vært drøftet på flere kongresser. I tilknytning til forhandlingene om revisjon av hovedavtalen med N.A.F, gjorde Kongressen i 1973 bl. a. følgende vedtak:

«Kongressen går prinsipielt inn for organisasjonsplikt subsidiært inn for tariffavgift.»

I samsvar med dette vedtaket ble spørsmål tatt opp med Norsk Arbeidsgiverforening under hovedavtaleforhandlingene i 1973. Det ble reist av forbundene under de forbundsvisse forhandlingene i 1974. Det ble også reist i tilknytning til det samordnede inntektsoppgjøret i 1976. I tilknytning til en protokoll om utredning av spørsmålet om å innføre tariffavgift ved inntektsoppgjøret i 1976, ble også spørsmålet reist ved «Det lille tariffoppgjøret» i 1977.

Ikke i noen av disse tilfellene nådde en fram med kravet om innføring av tariffavgift. Det må også slås fast at det er delte meninger om virkningen av tariffavgift blant forbund tilknyttet Landsorganisasjonen. Især gjelder dette ved en lovfestet innføring av tariffavgift.

Den prinsipielle målsetting for fagbevegelsen må være å få de uorganiserte inn som medlemmer i forbund tilknyttet Landsorganisasjonen. Med bakgrunn i dette må spørsmålet om organisasjonsplikt og tariffavgift sees i sammenheng med de ordninger en kan få til for å gjøre medlemsskapet i fagbevegelsen mer attraktivt.

Disse spørsmålene behandles i avsnittet «En sterk fagbevegelse» i forslaget til Handlingsprogram. Her understrekes den urimelighet at de som bryter med det solidariske fellesskap og unnsår seg det felles ansvar, skal nyte godt av de samme fordeler som organiserte oppnår gjennom sine organisasjoner. Det pekes på ulike alternative løsninger på problemet. Organisasjonsplikt og tariffavgift er nevnt blant disse. Det pekes på behovet for ulike sosiale tilleggsordninger spesielt forbeholdt de fagorganiserte. Trekk av fagforeningskontingent i lønn i større bedrifter i samsvar med hovedavtalens bestemmelser, viser at en slik ordning også øker oppslutningen om organisasjonene.

Vi kan heller ikke regne med at en innføring av en ordning med tariffavgift vil løse alle våre problemer. Det samme gjelder innføring av organisasjonsplikt. I forbindelse med at kravet om tariffavgift ble fremmet overfor Norsk Arbeidsgiverforening, utredet et utvalg i LO en nærmere presisering av kravet om tariffavgift. Utvalget kom fram til at tariffavgift måtte innføres etter følgende regler:

1. Tariffavgiften utgjør 90 prosent av den kontingent medlemmene betaler på vedkommende arbeidsplass.
2. Tariffavgiften tilfaller den organisasjon som har minst 50 prosent av arbeidstakerne innenfor vedkommende tariffområde som medlemmer.
3. Som organisasjon regnes i denne forbindelse arbeidstakerorganisasjon som har tariffavtale med vedkommende arbeidsgiver."

Både i spørsmålet om tariffavgift og organisasjonsplikt vil således innføring av slike ordninger også gi fordeler til organisasjoner utenfor LO. Spesielt i den offentlige sektor er det mye som tyder på at innføring av tariffavgift vil bety en styrking av organisasjoner utenfor LO.

I samsvar med foranstående innbyr SEKRETARIATET kongressen til å gjøre slikt vedtak.

«Kongressen understreker den urimelighet at de som bryter med det solidariske fellesskapet og unnslår seg det felles ansvar, skal nyte godt av de samme fordeler som organiserte oppnår gjennom sine organisasjoner. De fagorganiserte i LO vil på ulike måter gjøre framstøt for å løse dette problemet.

Hovedmålsettingen må være å løse problemet gjennom økt oppslutning blant lønnstakere til forbund tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge. I denne forbindelse er tiltak som øker verdien av medlemskapet i fagbevegelsen av størst betydning. Gjennomføring av ordningen med skattefri fagforeningskontingent i tilknytning til tariffoppgjøret i 1977 gir størst fordeler for de fagorganiserte tilknyttet LO. For øvrig må en tilstrebe seg på å utvikle fortrinnsrett for fagorganiserte til sosiale tilleggsordninger, eksempelvis kollektive forsikringsordninger.

Løsninger som organisasjonsplikt og tariffavgift kan også være nødvendig å forfølge videre. Det er imidlertid kongressens oppfatning at en først må se resultatet av ordninger som sosiale tilleggsordninger med fortrinnsrett for fagorganiserte, trekk av fagforeningskontingent i lønn og skattefri fagforeningskontingent før en gjør nye framstøt i retning av organisasjonsplikt og tariffavgift.»

Angående innstillingene til vedtak om de øvrige saker under dette punkt på dagsordenen vises til rød bok.

— — —
Kongressen tok så pause til kl. 15.00.

Ettermiddagsmøtet mandag 23. mai

Møtet ble konstituert kl. 15.00 med Gunn Vigdis Olsen Hagen som dirigent.

Etter at sangen «Dette lille ordet» var sunget, akkompagnert av Tryggve Aakervik på gitar, ble et telegram fra fylkeskonferansen for Handel og Kontor i Hordaland referert. Konferansen sendte sin hilsen til Kongressen.

Reiulf Steen om den aktuelle situasjon.

Deretter ble ordet gitt til *Reiulf Steen*, formann i Det norske Arbeiderparti. Han sa:

I forbindelse med Einar Gerhardsens 80-årsdag utga Tiden Norsk Forlag boka «På vei mot den demrende dag», en billedkavalkade

over Einar Gerhardsens liv. Her finner vi en valgplakat fra 1945. På den står det: «Industrireiseing: Arbeid og velstand for alle». Men enda mer illustrerende er tegningen. I forgrunnen ser vi store fabrikkbygninger og rykende fabrikkskorsteiner. I bakgrunnen en kjempestor rørgate.

Slik var det i 1945. Vi ønsket oss de rykende skorsteinene. Vi ønsket rørgatene og en sterk økning av elektrisitetsproduksjonen. Vi ønsket kort og enkelt sagt at hjulene skulle komme i gang igjen etter fem års krig. Produksjonsutstyret var enten nedslitt eller ødelagt.

Arbeiderpartiets program i denne perioden startet alltid med ordene: «Sterk økonomisk vekst. Rettferdig fordeling...»

Det mest karakteristiske trekk ved det program Arbeiderpartiets landsmøte nettopp vedtok, er programmets miljøprofil, den vekt som legges på de såkalte myke verdier, eller understrekningen av at vi — som det heter i Regjeringens langtidsprogram — vil et kvalitativt bedre samfunn. Noen mener dermed at Arbeiderpartiet har snudd om og tar avstand fra sin tidligere politikk. Påstanden kan tilbakevises meget enkelt.

For hva var utgangspunktet? La meg gi noen illustrasjoner. Det fins fortsatt et stort antall mennesker i dette landet som kan huske en tid da tuberkulosen eller det folk kalte tæring, poliomyelitt og andre sykdommer var en kilde til daglig frykt i de mange hjem. Spedbarnsdød var ikke usedvanlig. Eller ta et helt annet område. I 1945 var fortsatt 700 000 uten elektrisitet. Samme år var det bare 50 prosent av husholdningene i bygdene som hadde innlagt vann, bare en syvendedel av boligene hadde innlagt bad og vannklosett. Så sent som i 1952 hadde bare 4 prosent kjøleskap. I 1945 sluttet det store flertallet av menneskene i dette landet skolegangen etter syv års folkeskole. Den lovfestede arbeidstid var 48 timers normalarbeidsuke. Ferien var på 2 uker.

Tuberkulosen, poliomyelitten og en rekke andre sykdommer som før var folkesykdommer, er praktisk talt forsvunnet. Spedbarnsdød som følge av dårlige ernæringsforhold eller dårlig hygiene, eksisterer ikke. Praktisk talt alle hjem har elektrisitet og innlagt vann. Tre fjerdepartar har bad og vannklosett, kjøleskap fins i 92 prosent av hjemmene. Alle får 9-årig skole, og 80 prosent av ungdommen skaffer seg utdanning utover dette. Vi har fått 40 timers normalarbeidsuke og 4 ukers ferie, 5 uker for arbeidstakere over 60 år.

Jeg nevner ikke dette for å unerbygge en myte — for det ville absolutt ha vært en myte — om at vi lever i et problemfritt samfunn. Jeg skal tvert imot komme tilbake til og legge *hovedvekten* på de utfordringer arbeiderbevegelsen i dag står overfor, slik vi

møter disse utfordringer både i Arbeiderpartiets program for neste stortingsperiode og i forslaget til nytt handlingsprogram for Landsorganisasjonen. Når jeg har ønsket å minne om den faktiske utvikling som har funnet sted i løpet av 30 år, har det andre grunner.

Den faglige og den politiske arbeiderbevegelse føler stolthet over sin historiske innsats. Vi vet at det er den organiserte arbeiderbevegelsen, de faglige og politiske organisasjonene, som har vært den fremste drivkraft i arbeidet for å frigjøre store grupper fra et liv preget av dårlig helse, fysisk slit, av trang økonomi og frykt for fremtiden. Til de som harsellerer over — og til de som til og med bruker ordet forræderi om denne innsatsen — vil vi si: Tenk dere om! Og skulle dere mangle den evnen — og mye tyder på det — er dere ofre for en grunnleggende misforståelse hvis dere tror det er mulig å sabotere når arbeiderbevegelsens organisasjoner gjennom frie debatter og ved hjelp av demokratiske arbeidsredskaper vil føre videre kampen for likestilling, solidaritet, frihet, demokrati og alles rett til arbeid.

Jeg understreker dette såpass sterkt bl. a. fordi vi gjennom de senere år har opplevd et fenomen som burde høre hjemme på historiens skraphaug: Bekjennelsen til proletariatets diktatur, som i virkeligheten er et diktatur som undertrykker proletariatet, troen på elitens rett til å herske over det store flertallet. Vi har opplevd det utrolige at i hvert fall en del tusen mennesker fylker seg bak portrettet til en av historiens største tyranner — Stalin. Den norske arbeiderbevegelse er demokratisk i enhver henseende, i sin organisasjonsmessige praksis og som den fremste garanti for demokrati og rettssikkerhet i det norske samfunn. De som trer inn i arbeiderbevegelsens organisasjoner i troen på at de kan rokke ved dette demokratiske grunnlaget, stiller sin energi, sine evner og sine liv i håpløshetens tjeneste.

Men la ikke små grupper, hvor aktivistiske de enn kan være, forstyrre oss. Den norske myggen kan være irriterende, men den er ikke farlig. Langt verre er det — og det har vi lært både av fjerne og nære historiske erfaringer — når det oppstår alvorlig splittelse i den demokratiske arbeiderbevegelsen, i de faglige organisasjonene eller blant velgerne. En slik splittelse blant velgerne kom til uttrykk ved valget i 1973. Etter hvert ser det ut til at den kan bli leget, og at vi ved 50-årsjubileet for samlingskongressen i 1927 igjen kan erklære at vi er en arbeiderbevegelse som i hovedsak er samlet.

Både Arbeiderpartiet og Landsorganisasjonen har pekt ut de hovedområdene vi må arbeide på for å oppnå større livskvalitet og en høyere livsstandard. Menneskene skal ha trygge og gode levekår.

Familiene og lokalsamfunnene må styrkes. Alle skal ha arbeid. Vi må få et bedre arbeidsmiljø, sikre en forsvarlig forvaltning av naturressurser og miljø og bygge videre ut den internasjonale solidariteten. Sist, men ikke minst, vi vil forsvare og bygge videre ut friheten for den enkelte, demokratiet i samfunnet og menneskets rettssikkerhet.

Kampen for solidaritetssamfunnet vil stå helt sentralt i den kommende valgkampen. Kravene til solidaritet og til likestilling henger nøye sammen. En rapport som OECD la fram i 1976, bekrefter at Norge er blant de land som har nådd lengst i inntektsutjevning. I følge den samme rapporten er Norge også blant de land som har den laveste andel av fattige mennesker. Jeg vil spørre: Er det noen som i full oppriktighet vil hevde at dette hadde vært mulig uten en sterk arbeiderbevegelse — eller uten et nært samarbeid mellom den faglige og den politiske arbeiderbevegelse?

Men jobben er ikke gjort. På praktisk talt alle områder eksisterer det fortsatt store ulikheter i vårt samfunn. Vi vet dessuten at både privilegier på den ene side og diskriminering på den annen går i arv. Dersom man kommer fra velstående hjem, får man adgang til god utdanning, oppnår en høyere sosial status, bedre inntekt, en høyere boligstandard, et mer interessant arbeid og en rikere utnyttelse av ferie og fritid. Kommer man fra mindre velstående hjem, er det ofte der motsatte som skjer. «Den sosiale arven» er en realitet i vårt samfunn.

For en tid siden ble det foretatt en omfattende levekårsundersøkelse som forteller oss at belastninger, som høye eller lave temperaturer, forurenset luft, trekk, støy og høyt arbeidstempo rammer mellom 1/3 og 1/4 av lønnstakerne. Det er også vanlig at samme person er utsatt for flere typer belastninger. Levekostnadsundersøkelsen underbygger påstanden om at den nye arbeidsmiljølov som Stortinget har vedtatt, er den viktigste reform vi har gjennomført siden folketrygden. Nå er det viktig at vi tar de redskaper arbeidsmiljøloven gir oss, i bruk. Det er i første rekke fagbevegelsen selv, og særlig fabevegelsen på grunnplanet, som her vil stå overfor viktige utfordringer.

For oss i arbeiderbevegelsen må det være et tankekors at inntektsutjevningen er stanset opp. Vi må erkjenne at vi ikke har greid å løse lavtlønnsproblemet tilfredsstillende. Mens vi fra 30-årene til 50-årene hadde en klar og jevn utjevning av inntektene, stanset denne utviklingen opp i 50-årene. For min del tror jeg at vi har nådd en grense — eller i hvert fall er i ferd med å nå en grense — når det gjelder å skape utjevning gjennom beskatningen. Fins det så andre midler, og hvilke av dem skal vi benytte? Mitt forslag er

at Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet i fellesskap foretar en omfattende gjennomgåelse av inntektsforhold og inntektsforskjeller med sikte på å finne fram til midler for å nå det mål vi er felles om: Utvidet sosial og økonomisk likestilling.

Her vil levekårsundersøkelsen og Regjeringens melding om inntektsfordelingen være viktige hjelpemidler. I et slikt arbeid vil vi ikke være redde for å lete etter virkemidler som er uprøvde og kanskje ukonvensjonelle. Det er i hvert fall sikkert at arbeiderbevegelsen — ut fra hele sitt idégrunnlag — ikke kan akseptere de økonomiske ulikheter og inntektsforskjeller som fortsatt eksisterer i vårt samfunn. Et prinsipp må imidlertid stå urokket. Det må ikke røres ved fagbevegelsens rett til selv å velge oppgjørformer.

Jeg vil bruke noen få ord på ett område hvor vi har lykket dårlig. Jeg tenker på kulturlivet i aller bredeste forstand. Gjennom tiårene har arbeiderbevegelsen utviklet et verdimønster og kulturformer som burde danne vesentlige elementer i hele den norske kulturarven. Men hva opplever vi? Jo, det oppstår rystelser i Aftenpostens innsenderspalte når radioen formidler noen arbeidersanger en tidlig søndag morgen. Transportarbeiderforbundet søkes latterliggjort når forbundet endelig en gang mister tålmodigheten og kraftig sier ifra at det nå er på tide for NRK å bringe mer stoff fra landets største og viktigste folkebevegelse. Hva vet de gymnasiaster som nettopp i disse dager avlegger sin eksamen, om et tariffoppgjør, om forholdene i arbeidslivet, om arbeiderbevegelsens historie og arbeiderbevegelsens idégrunnlag? Praktisk talt ingenting. Den ungdom som ikke får kunnskap og innsikt i verken arbeiderbevegelse eller arbeidsliv, vil få et fullstendig skjevt bilde av det samfunn vi lever i! Igjen finner vi et felt hvor det ligger en viktig oppgave og venter på felles innsats fra den faglige og den politiske arbeiderbevegelsen.

Formyndersamfunn sier Libertas som det solidaritetssamfunn arbeiderbevegelsen ønsker å utvikle. Hvor lite har ikke Libertas forstått både av arbeiderbevegelsens kultur, av veteranenes drømmer, av de mål vi i dag stiller for samfunnsutviklingen og det praktiske arbeid vi gjør i fagforeningene og i de politiske organisasjonene! Når vi vil slåss for solidaritetssamfunnet, er det fordi det først og fremst skal stimulere til mer medansvar og engasjement, fordi det legger grunnlaget for at den enkelte kan utfolde seg. Det golde og byråkratiske samfunn «Far Stat» som formynder oss alle, er ikke vårt mål og ideal. Tvert imot: Målet er et levende samfunn der den enkelte menneske får utfolde sin egen personlighet og bruke egne krefter, evner og anlegg.

Solidariteten er en forutsetning for at det kan skje. Et samfunn gjennomsyret av solidaritet vil være et kultursamfunn.

Hvordan har så Norge utviklet seg, og hva er situasjonen i landet etter at vi i nesten fire år har hatt regjeringer utgått av Arbeiderpartiet? Vi har blant annet opplevd at verden utenfor oss har begynt å interessere seg mer og mer for Norge. En rekke av de viktigste tidsskrifter og dagsaviser har brakt omfattende reportasjer om og vurderinger av landet og den politikk som Regjeringen fører. The Financial Times i London kan neppe mistenkes for å ville støtte Arbeiderpartiet i valgkampen! Sist tirsdag hadde bladet et spesialbilag om Norge. I en oversiktsartikkel heter det blant annet at Norge er i ferd med å bli det mest velstående land i den industrialiserte verden. Man peker på at Norge som det eneste land i verden, både har greid å opprettholde full sysselsetting, oppnå en sterk økonomisk vekst og øke levestandarden. Artikkelforfatteren peker selvfølgelig på det høye underskuddet på betalingsbalansen med utlandet, men han føyer til: «Det er ingen tegn på at økonomien er ute av kontroll.»

Vi har klart å opprettholde den fulle sysselsetting på et tidspunkt da Vest-Europa og Nord-Amerika hadde 17 millioner arbeidsledige. Den disponible realinntekt for lønnstakerne har økt med 18 prosent i gjennomsnitt i løpet av siste stortingsperiode, og det i et tidsrom da verden har vært rammet av den verste krise siden Wall Streetkrakket i 1929. Den viktigste forklaring på at Norge av disse grunner får anerkjennelse fra en hel verden, er og blir den finanspolitikk og den økonomiske politikk som Regjeringen har ført. Kall den gjerne dristig, men det er denne politikken og resultatene av den «The Economist» tidligere, og «Financial Times» nå, uttaler seg om i så anerkjennende ordelag.

Det er Per Kleppe som har vært hovedarkitekten for denne politikken. Jeg vil si til Kåre Willoch og Erling Norvik: Les «The Financial Times»! Les — og Lær!

Den krisepregede situasjonen i den internasjonale markedøkonomien varer ved, og det er tvingende nødvendig at vi fører videre en målrettet politikk for å holde oppe aktivitetsnivået på norske arbeidsplasser. Uten de milliardbeløp som er satset fra statens side, ville tusener i dag ha stått uten arbeid. De borgerlige partier kritiserer oss som kjent for å leve på forskudd. Men Regjeringen har ikke handlet i blinde. Vi vet at problemet med underskuddet på betalingsbalansen er tidsavgrenset. Det vet også de internasjonale bankfolk som står i kø for å få lov til å låne oss penger. Vi vil heller ha den køen enn køen av arbeidsledige foran arbeidskontorene.

Et bredt spekter av både kortsiktige og langsiktige tiltak må settes inn dersom vi skal skape trygge og varige arbeidsplasser. Vi kan selvsagt heller ikke ha som utgangspunkt at norsk industri i år

2000 skal bestå av nøyaktig de samme bedrifter som i 1977. Men vi krever planmessighet i omstillingene.

Syssetningen i Norge har gått ned gjennom de senere år. Det har selvsagt sammenheng med at flere er under utdanning over en lengre periode. Men det skyldes også at flere mottar trygd i stedet for å arbeide. I 1960 var det 124 000 mennesker mellom 15 og 69 år som levde av trygd eller pensjon. I dag er tallet mer enn dobbelt så stort. Denne veldige økingen i antall trygdede forteller oss om en utvikling arbeidslivet der stadig flere faller utenfor, der det er stadig færre jobber for de som ikke makter å gjøre toppinnsats. Dette kan ikke fortsette!

Hvis vi legger den tradisjonelle sysselsettingsstatistikk til grunn, har vi som nevnt fortsatt praktisk talt full sysselsetting. Men etter min mening må vi nå i største alvor stille oss spørsmålet: Er det i ferd med å bli slik at vårt arbeidsmarked — som i prinsippet er åpent for alle — er et arbeidsmarked for menn mellom noen og tjue og noen og femti år — vel å merke med full arbeidsførhet? Syssetningspolitikken er et offentlig ansvar. Men hva kan vi selv gjøre rundt på arbeidsplassene for å trygge arbeidet for dem samfunnet ikke når med sitt nokså grovmaskede nettverk av virkemidler? Kampen om arbeid for alle skal føres på alle plan, men den kan føres med størst styrke av dem som kjenner problemene på kroppen. Og det er verken på partikontorene eller i parlamentarismens korridorer. Det er på arbeidsplassene. Den nye arbeidsmiljøloven har bare verdi dersom den kan brukes som et effektivt redskap av de fagorganiserte selv. De tusener av små og store enkeltavgjørelser i den daglige arbeidssituasjon avgjør om arbeidsplassene er tilpasset menneskene og den menneskelige yteevne, eller om det er omvendt.

Av de nye og tilsynelatende varige problemer i sysselsettingspolitikken er arbeidsløsheten blant unge. Det skjer noe alvorlig med et ungt menneske som blir utestengt fra arbeidslivet, og det er ganske opplagt en sammenheng mellom ungdomsledigheten og en del av de mest alvorlige ungdomsproblemer vi har i vår tid.

Arbeiderpartiets program bebuder at *samfunnet* påtar seg ansvaret for ungdommens sysselsetting, i første omgang fram til 20 år. I Regjeringens kommende melding om sysselsettingspolitikken vil en på bredt grunnlag ta opp de tiltak som må til for å virkeliggjøre dette målet. Og det jobbes her ikke i noe eveighetsperspektiv. Målet skal være nådd i 1981.

Undersøkelser viser at en tredjedel av de kvinner som ikke er yrkesaktive, ønsker å gå ut i arbeidslivet. Tilbudet til kvinner er imidlertid meget begrenset. Særlig gjelder dette utkanstrøkene. Det

trengs arbeidsplasser for kvinner, men det trengs også nye muligheter når det gjelder tilsyn med småbarn. Det trengs også muligheter til mer fleksible arbeidsavtaler og økt adgang til deeltids- og korttidsarbeid. Prinsipielt kan arbeiderbevegelsen ikke tillate at arbeidslivet utelukker de krav som hensynet til barnas og familiens situasjon stiller.

Eldre arbeidstakere, kvinnene og de unge er ikke minoritetsgrupper som vi vår velstand skal nå med barmhjertighetens milde gaver. Det er både den faglige og den politiske arbeiderbevegelsens syn at vi alle stiller med den samme rett. Jeg tror vi står foran en grunnleggende diskusjon om selve arbeidets betydning og mening. Med vår tekniske og økonomiske utvikling er det nemlig mulig å tenke seg et samfunn der svært mange — langt flere enn nå — ikke arbeider, og likevel kommer seg mer enn velberget gjennom tilværelsen, iallfall økonomisk sett. Formålsparagrafen i arbeidsmiljøloven stiller kravet om «meningsfylt arbeid». Mange har sagt i lys av den nåværende situasjon at det heller får bli det samme med meningsfylden bare det blir inntekt av det. Jeg føler meg likevel overbevist om at ved ettertanke er det i meget stor grad arbeidets egenverdi som gjør at vi sakner arbeidet når vi ikke har det.

Det gamle krav om arbeid for alle vil bli reist i nye sammenhenger. Kravets innhold vil bli gjenstand for stadig drøfting og ny utforming. Derfor er utformingen av arbeidsplassene og arbeidstilbudet, forholdet mellom arbeid og fritid og den videre utvikling av familiepolitikken sentrale felter i det faglig-politiske samarbeidet i den tidsepoke vi nå går inn i.

Senterpartiets nyvalgte formann, Gunnar Stålsett, har vært i Honningsvåg og holdt 17. mai-tale. Der så han to underlige syn. På den vakre himmelen over Nordkapp så han det ene øyeblikk landet stige fram som et samfunn mer og mer preget av større forbruk, rovdrift på ressursene, grådighet i utnyttelsen av havbunnens rikdommer, ukontrollert vekst, uhemmet utnyttelse av naturressursene. Men han så også et annet syn. Og i dette syn trådte det fram et Norge som bygde på fedrenes og mødrenes slit. Slitet er ofte gjendstand for romantisk beundring fra dem som ikke har prøvd det. Til stadighet steg landet fram i forskjellige variasjoner under Gunnar Stålsetts 17. mai-tale. Det var særlig «grådighetsvisjonene» av Norge taleren var opptatt av. I denne visjonen så han et land som skrumper sammen, som i grådighet kaster seg over rikdommen på havets bunn og «skal ha den fram og ut nå, koste hva det koste vil».

Hvilke parti er det som vil føre en slik politikk? Hvilke parti er det som vil et slikt samfunn som Stålsett så synet av på himmelen

over Nordkapp? Er det Høyre? Det er Høyre som ivrer for et hurtigst mulig tempo i oljeutvinningen. Og det er Høyre Stenterpartiet ønsker å sitte i regjering sammen med.

Arbeiderpartiet har for sin del konsekvent holdt fast ved den linje at vi ønsker et moderat tempo i oljeutvinningen. I Stortingsmelding nr. 25 ble det brukt en illustrasjon på hva en tenkte seg med et moderat tempo, 90 millioner tonn pr. år. I år vil vi komme til å utvinne omkring 20 millioner tonn, og det er neppe sannsynlig at vi i overskuelig framtid — om i det hele tatt — vil nå opp i en produksjon på 90 millioner tonn. Både sør og nord for den 62. breddegrad vil vi gå forsiktig fram, og vi vil handle med fornuft. Men vi ønsker på den annen side å bruke de ressurser som fins på den norske kontinentalsokkelen. Det gjør Gunnar Stålsett og hans parti også. Det er i det hele tatt en eiendommelighet ved den norske oljedebatten at ingen er så flinke til å bruke oljepengene, som de som ikke vil ha dem.

Jeg vil nevne en illustrasjon. I Stortinget var det full enighet om å trappe opp inntektene for jordbruket. I Arbeiderpartiet har vi vært særlig opptatt av å bedre småbrukernes kår, for vi skal ikke glemme at det fins minst like store inntektsforskjeller mellom de forskjellige jordbrukere som det fins mellom jordbrukerne og andre inntektsgrupper. Det er sliteren på det lille og mellomstore bruket vi er opptatt av å gi bedre kår. Det sier Senterpartiet at det også er. Dersom vi skal opprettholde en rimelig inntektsutvikling for lønnsstakerne, heve grunnpensjonen i alderstrygden og øke jordbrukets inntekter, er vi nødt for å ta i bruk inntektene fra oljen. Med Senterpartiets politikk, og dersom vi skulle følge Gunnar Stålsetts filosofi, ville det vært umulig å gjennomføre den planlagte inntektsutvikling for jordbruket. Det er en selvmotsigelse når dette partiet framstiller seg som jordbrukernes viktigste talerør.

Men dette er ikke den eneste selvmotsigelse vi finner på borgerlig side i norsk politikk.

For vel et år siden kom, som vi husker, de tre større borgerlige partiene med en såkalt sonderingserklæring. Partiformennene i Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti hadde gjennom mange måneder forhandlet seg fram til et skriftstykk der det hadde lyktes for dem ikke å uttale et eneste ord om politiske oppgaver eller om felles program. Vi undervurderer likevel ikke erklæringens politiske betydning. Den fastslår at de tre partiene vil forhandle om dannelsen av en borgerlig fellesregjering, dersom det blir borgerlig flertall ved stortingsvalget. Deri ligger erklæringens politiske betydning: De kan ikke samles om en felles politikk, men de er enige om å få Arbeiderpartiet ut av regjeringsbygningen. På den måten

er det skapt klare linjer foran valgkampen. Det norske folk står overfor valget mellom en regjering av Arbeiderpartiet ledet av Odvar Nordli og som har Arbeiderpartiets program som sitt arbeidsgrunnlag, eller en sonderingsregjering. Ingen vil få vite hvem som skal lede sonderingsregjeringen, ingen vil få vite hvilken politikk den skal føre.

Derimot har vi fått høre en god del om hvilken politikk en slik regjering ikke skal føre. Særlig er Høyres politikere opptatt av å forsikre om at en slik regjering ikke vil føre høyrepolitikk. Erling Norvik sa på et møte i Oslo forleden at det fra Høyres side i beste forstand vil bli ført sentrumspolitikk. Det er nesten like selvmot-sigende som Høyres formålsparagraf, der det heter at Høyre står for en «konservativ framskrittspolitikk»! Det vi altså vet om en sonderingsregjering er — hvis man skal tro Norvik og andre borgerlige politikere — at den vil føre en sentrumspolitikk i samsvar med Høyres formål, som er en konservativ framskrittspolitikk. Den skal hindre at Stålsetts grådighetvisjon blir til virkelighet, mens flertallet av medlemmene i en slik regjering helst skal være Høyrefolk. Det er ikke rart at man har funnet fram til et fremmedord — sondering — når man har lett etter en passende beskrivelse av dette alternativet. Rot heter det på norsk!

Som begrunnelse for at den regjering vi nå har, bør erstattes av en borgelig regjering, må vi regne med å høre mye skremelspropaganda i bushen og utenfor bushen. Igjen og igjen vil vi få høre at Arbeiderpartiet uthuler demokratiet og angriper eiendomsretten, at sosialisme og demokrati ikke lar seg forene. Vi må tro at påstanden om at Arbeiderpartiet vil ta fra folk deres eiendom, er en påstand som faller på sin egen urimelighet. For hva er sannheten? Sannheten er at aldri har så mange eiet så mye som nå, og det er sannelig ikke arbeidsgivernes og Høyres fortjeneste. Det har kostet hard kamp fra arbeiderbevegelsens side. Vi vil verge den form for eiendomsrett som gir økt valgfrihet for den enkelte. Men det går et klart skille mellom den form for eiendomsrett som gir økt valgfrihet til den enkelte, og den form for eiendomsrett som gir små grupper av mennesker makt til å avgjøre spørsmål med virkninger for hele samfunnet og tusener av mennesker. Her står vi i virkeligheten ved forskjellen mellom vår og den borgelige oppfatning av eiendomsrett og demokrati. I denne sammenheng ser vi forslaget om demokratisering av forretningsbankene, i denne sammenheng ser vi kommunenes rett til å be om representasjon i industribedrifter på ensidige industristeder, og i denne sammenheng ser vi også kravet om en omfattende utredning av forsikringsbransjens framtid, med vekt på styrket samfunnsstyring og økt

bedriftsdemokrati. Det er ikke noe anslag mot demokratiet når arbeiderbevegelsen krever reformer på disse feltene. Tvert om representerer reformene en utvidelse av demokratiet. Vi ønsker ikke at en form for maktkonsentrasjon — den private — skal erstattes med en annen. Derfor er alle de reformforslag som er reist av Arbeiderpartiet i denne sammenheng, preget av desentralisering og økt lokaldemokrati, ikke sentraldirigering og byråkratisering.

Jeg vil gjerne knytte noen betraktninger til den periode Tor Aspengren har vært formann i Landsorganisasjonen. Jeg gjør det fordi det har vært en periode av fornyelse og gjenvekst for hele arbeiderbevegelsen. Denne fornyelse og gjenvekst er skapt gjennom meningsbrytninger som ofte har vært harde og er særlig kommet til uttrykk på tre områder: Utviklingen av bedriftsdemokratiet, miljøpolitikken og den internasjonale politikken. Tor Aspengren var formann i den felleskomité som ble oppnevnt av Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet for å utrede bedriftsdemokratiet. Den lov om bedriftsdemokrati som trådte i kraft fra 1. januar 1974, bygger i all hovedsak på Aspengren-komiteens innstilling. Allerede nå kan det slås fast at ordningen har vært vellykket. Vellykket så langt den var ment å rekke. Ja, så stor gjennomslagskraft har den hatt og så åpenbar riktig har reformen vært, at den nå omfavnes av de krefter som mest innbitt bekjempet bedriftsdemokratiet. La oss bare ikke bli kvalt av hertuginnes omfavelse.

Også på dette området skal vi videre. I Arbeiderpartiets arbeidsprogram går vi inn for at bedriftsdemokratireformen skal utvides til å omfatte personlig eide bedrifter og bedrifter med mindre enn 50 ansatte. Vi vil også fremme forslag som kan gi økt bedriftsdemokrati og styrket samfunnsstyring i flernasjonale og store nasjonale selskaper. Som kjent flyttes ofte viktige avgjørelser fra de enkelte bedrifters styre og over i konsernledelsene, som i dag er uten representasjon fra fagbevegelsen. En viktig oppgave — men den må løses i fellesskap av den faglige og politiske arbeiderbevegelse i mange land — er å gi økt innflytelse over de multinasjonale selskapene. Dessuten, og det er kanskje på lengre sikt det mest betydningsfulle. Både i Arbeiderpartiets program og i Landsorganisasjonens handlingsprogram forplikter vi oss til å oppnevne en ny «Aspengren-komité» for å utrede de videre skritt vi skal ta på veien mot et stadig utvidet bedriftsdemokrati.

Både Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet møter med jevne mellomrom den anklage at vi er vekstfanatikere, eller «kraftsosialister». Sannheten er at det er arbeiderbevegelsen som har utført mest av konkret naturvern og som grundigst har tenkt igjennom avveiningen mellom kraftutbygging og naturvern, som har drevet

fram arbeidsmiljøloven og som i regjeringsspolitikk og gjennom fagbevegelsens innsats har gjennomført praktiske tiltak for en fornuftig forvaltning av ressursene.

Som jeg tidligere har vært inne på, har vi også sett nødvendigheten av i dag å legge mye større vekt på vernet enn hva vi gjorde tidligere. Også dette går klart fram av partiets program, av LOs handlingsprogram og Regjeringens langtidsprogram.

Gjennom den senere tid har debatten særlig konsentrert seg om energiutbyggingen, ikke om kjernekraft som i Sverige, men om den videre vannkraftutbyggingen. Særlig foran og på Arbeiderpartiets landsmøte ble denne debatten konkret og virkelighetsnær fordi landsmøtet hadde to konkrete alternativer å velge mellom når det gjelder vern av Dagali og Veig. Det er min mening at dette var en nyttig debatt. Aldri har så mange mennesker i dette landet lært seg så mye om kraftforsyning og om naturvern som i løpet av denne debatten. Landsmøtet nådde etter en meget langvarig debatt fram til et enstemmig vedtak der det heter: «Det opprettes en nasjonalpark på Hardangervidda. Veig og Dagali er i denne sammenheng særlig verneverdige områder.»

Under alle omsendigheter nærmer vi oss slutten på vannkraftepoken. 130 milliarder kilowattimer eller Twh er grensen for det som er mulig å bygge ut i vårt land. Regjeringens antydde ramme er 106 Twh utbygd vannkraft i 1990. Det gir 24 Twh som kan vernes, men som til nå ikke er vernet. Når vi samtidig vet at Dagali og Veig ikke representerer mer enn 2 Twh, ser vi også at disse to vassdragene har begrenset betydning for den framtidige kraftforsyning i Norge. Gjennom landsmøtevedtaket har vi under alle omstendigheter plottet ut Dagali og Veig som særlig verneverdige.

Men enda viktigere vil det være nå å ta hele energisituasjonen opp til grundig drøfting og vurdering. Arbeiderpartiet vil føre en energipolitikk som viser at vi er villige til å ta ansvar for landets framtidige energiforsyning. Samtidig vil vi vise at vi mener alvor med våre utsagn om naturvern og en ansvarlige ressursforvaltning. Arbeiderpartiet vil vise troverdighet på begge felter.

Arbeidsmiljøspørsmålene kommer til å bli tatt opp i mange sammenhenger på denne Kongressen. La meg understreke at oppfølging av den nye loven om arbeidervern og arbeidsmiljø er en hovedoppgave for Arbeiderpartiet og Regjeringen i kommende fireårsperiode.

Det er lagt opp til en hurtig og omfattende utbygging av arbeidstilsynet. Regjeringen tar sikte på en rask øking av investeringene for å bedre arbeidsmiljøet i eksisterende foretak. Regjeringens opplegg innebærer arbeidsmiljøinvesteringer på tilsammen om lag 3 milliarder kroner i industri og bergverk i perioden.

Det tredje hovedfelt for Landsorganisasjonens virke og som har fått en sterk betydning gjennom de siste år, er fagbevegelsens internasjonale engasjement. Dette engasjement bygger på to sentrale erkjennelser: Kapitalkreftene kjenner ingen landegrenser. Halvparten av norsk økonomi knytter seg til handelssamkvemmet med andre land. For det andre: De fattige folk kjemper nå, om enn i andre former, den samme kamp for rettferdige kår og nasjonal kontroll med utnyttelsen av egne ressurser som vi har vært igjennom i Norge.

De to feltene henger sammen. Felles for dem begge er følgende: Ikke på noe punkt finner vi løsningene i de frie krefters spill. Bare de som fra før av er sterke, vil tjene på det. De millioner av arbeidsløse i den industrialiserte del av verden og de brede folkemasser som lever i ytterste fattigdom i utviklingslandene, har i så måte felles interesse. Bare gjennom samfunsmessig styring og kontroll av de internasjonale kapitalkrefter og gjennom en samordning av landenes økonomiske politikk kan vi nå målet — full sysselsetting, rettferdig inntektsfordeling og imøtekommelse av utviklingslandenes krav om en rettferdig økonomisk verdensordning. Gjennom utviklingen av det nordiske, europeiske og internasjonale samarbeidet på faglig plan har Landsorganisasjonen vist vei. Ja, vi kan konstatere at det faglige samarbeidet pr. dato er langt bedre utviklet enn samarbeidet mellom partiene. Dette er en situasjon vi ikke kan leve med uten å gjøre noe med det. På dette grunnlaget forplikter arbeidsprogrammet Arbeiderpartiet til å arbeide for et bredt faglig-politisk samarbeid også internasjonalt. Og jeg understreker: Her er det nå, først er fremst arbeiderpartiene, de sosialdemokratiske og sosialistiske partiene som må følge opp de mange krav fra faglig hold om et mer systematisk samarbeid. Den europeiske konferansen i Oslo om sysselsetting og økonomisk politikk rett før påske og som LO og Arbeiderpartiet tok initiativet til var ansvarlig for, er det første skritt i riktig retning.

Jeg skal ikke holde noen lengre utenrikspolitisk redegjørelse, men la meg fastslå: Gjennom sin internasjonale aktivitet har Landsorganisasjonen skaffet seg en vesentlig og nyttig innflytelse både av norsk utenrikspolitikk og over utviklingen av samarbeidet mellom de europeiske land, på tvers av gamle skiller.

Fra tid til annen finner en dem som beskriver Landsorganisasjonen, fagforbundene og fagforeningene som melkekuer for Arbeiderpartiet. Opphavsmennene til slike beskrivelser har som regel sin bakgrunn og sin gang fjernt fra arbeidsplassene og følgerig er de i besittelse av ytterst ufullstendig informasjon om det faglig-politiske samarbeidets karakter. Gjennom dette foredraget har jeg

forsøkt å beskrive hovedoppgaver vi står sammen om og som bare kan løses i fellesskap av fagbevegelsen og Arbeiderpartiet oppover vi ikke kan løse uten at vi står sammen. Tor Halvorsen sa forleden i et foredrag at 70 til 80 prosent av de krav som er gjennomført i LOs handlingsprogram, er innfridd gjennom samarbeid med Arbeiderpartiet og ved bruk av politiske midler. La meg fra mitt utgangspunkt understreke: Partiet skal være det politiske arbeidsredskap for de fagorganisertes interesser. Heri ligger den viktigste betydning av det faglig/politiske samarbeid.

De krav som nedfeller seg i drøftingene på denne kongressen, vil være med å danne arbeidsgrunnlaget for Arbeiderpartiet, Arbeiderpartiets stortingsgruppe og Regjering i fireårsperioden.

Kamerater og venner!

Utfallet av valget og dermed regjeringsspørsmålet er ikke gitt på forhånd. Vi vet at resultatet ikke vil komme flytende på en fjøl —. Vi har nå allikevel et perspektiv som ville vekt latter hvis det ble uttrykt for to år siden. — Vi har det perspektiv at vi i mai i 1977 kan gjøre noe som betyr at vi med 12-september har muligheter til å vinne flertall på Stortinget for Arbeiderpartiet alene. Vi skulle kunne bli inspirert til en slik mobilisering av vissheten om at vi fortsatt er underveis, at vi fortsatt har store oppgaver å løse sammen. Likestilling, solidaritet, frihet, demokrati og alles rett til arbeid er det verdigrunnlag som den faglige og politiske arbeiderbevegelse skal slå ring om. — La oss gjøre det uavhengig av strid, splittelse og motsetninger som hører fortiden til. Klarer vi å mobilisere alle de krefter den samlede arbeiderbevegelsen rår over, da skal vi også klare jobben.

Reiulf Steens tale ble etterfulgt av stormende applaus.

Uttalelse om stortingsvalget.

Dirigenten viste til det framlagte forslag til uttalelse om stortingsvalget 1977. Hun refererte uttalelsen:

Siden stortingsvalget i 1973 har vi hatt regjeringer utgått av Det Norske Arbeiderparti. Partiet har likevel ikke hatt flertall alene i Stortinget og har måttet søke støtte hos andre partier for å få gjennomført sine forslag. I enkelte saker har en ikke fått flertall — som for eksempel da loven om likestilling ble nedstemt, og dette må rettes opp. Målsettingen for stortingsvalget til høsten er en regjering av Arbeiderpartiet som har solid støtte i et stortingsflertall.

Landsorganisasjonen og forbundene har hatt et godt samarbeid med de politiske myndigheter i den perioden som er gått. Likeledes har det fortsatt vært et godt faglig/politisk samarbeid mellom Det norske Arbeiderparti og Landsorganisasjonen. Det faglige regnskap som er lagt fram, viser dette. Viktige saker for arbeidstakere er blitt gjennomført, saker der fagbevegelsen har kunnet øve en sterk innflytelse på utformingen av vedtakene. Det gjelder hele den økonomiske politikken — herunder den aktive sysselsettingspolitikken, og det gjelder en rekke enkeltsaker.

Som eksempel kan nevnes arbeidstidsreduksjonen både generelt og for skiftarbeidere, lengre ferie for dem som har fylt 60 år, ny lov om arbeidervern og arbeidsmiljø og skattefrie fagforeningskontingent, et utvidet demokrati innen norsk arbeids- og næringsliv. Det samarbeid som er etablert mellom Norsk Pensjonistforbund og Landsorganisasjonen har som oppgave å søke bedret forholdene for de eldre, ikke yrkesaktive medlemmer.

Nye oppgaver ligger foran oss. De vil framgå av vedtakene på denne kongressen. Skal vi nå fram, må vi fortsatt ha en regjering som vi kan ha et nært og tillitsfullt samarbeid med. Bare seier for Det norske Arbeiderparti kan gi oss en slik regjering også i neste periode.

Kongressen oppfordrer medlemmer, tillitsmenn og de ulike organisasjonsledd til aktivt å arbeide for seier ved stortingsvalget 12. september.

Kongressen understreker denne oppfordring ved å bevilge kr. 700.000.— til Det norske Arbeiderparti. Samtidig får Sekretariatet fullmakt til å foreta det som måtte være nødvendig for et godt valgresultat.

— — —

Dirigenten foreslo at man tok debatten om dagsorden pkt. 5 under ett.

Alex Zeylon, Østfold fylke, foreslo at man fulgte dagsordenen og delte debatten opp under punktene a, b og c. Dirigenten sa at dette måtte grundig overveies og foreslo ti minutters pause. Møtet ble dermed hevet kl. 16.15.

Etter pausen foreslo *dirigenten* at man tok uttalelsen om den politiske situasjon opp til avstemning umiddelbart uten debatt.

Per Ryanes, Oslo, opplyste at han tilhørte et annet politisk parti enn Arbeiderpartiet. Han ville fremme forslag om støtte også til SV. Til *Reiulf Steen* repliserte han at det enkelte ganger kunne være godt å ta vare også på myggen.

Einar Hysvær, NNN, mente man burde vente med vedtaket om uttalelsen til etter debatten. Han syntes beløpet som var foreslått var stort. Sist var det 150 000 kroner. Nå 700 000 kroner. Han forbeholdt seg retten til å vurdere beløpet.

Pål Steigan støttet forslaget om at man skulle vente med avstemningen på forslaget om politisk uttalelse. Under punkt 5 på dagsordenen var man invitert til å diskutere tariffpolitikk, og i stedet hadde man fått et partipolitisk foredrag. Hele framgangsmåten fant han udemokratisk.

Tor Aspengren mente man burde spare seg å bruke uttrykket udemokratisk om forslaget og opplegget under punkt 5. Dagsordenen var referert og godkjent. At beløpet var så stort var ikke rart på bakgrunn av den prisutvikling som hadde vært på disse fire årene.

Øyvind P. Olsen, Kjemisk, Fredrikstad, mente en politisk uttalelse måtte komme under punkt 10. Diverse forslag.

Dirigenten opprettholdt sitt forslag.

Under avstemningen gikk *Pål Steigan* opp på talerstolen og protesterte på forretningsordenen. Det hadde ikke vært avstemning om forretningsordenen i denne saken.

Han klubbes ned av dirigenten.

Ved avstemningen ble forslaget til uttalelse vedtatt mot 41 stemmer.

Kjell Gjerseth, Oslo, forsøkte på dette tidspunkt å få ordet til forretningsordenen, men han ble i første omgang avvist.

Svann Eriksen, Jern og Metall, Vestfold, fikk ordet til forretningsordenen og sa at det i Kongressen hersket stor usikkerhet med hensyn til voteringstemaet. Han mente at vedtaket ikke kunne være det riktige etter som flere var så usikre. En del oppfattet voteringen som om den gjaldt spørsmålet om uttalelsen skulle debatteres eller ikke.

Kjell Gjerseth, Oslo, fikk så ordet til forretningsordenen og ga til kjenne at han like før var blitt nektet ordet til forretningsordenen. Han protesterte mot denne behandlingen og sa at det på Jern og Metall-benken hersket full forvirring under voteringen. Han mente det ville være riktig å foreta en ny votering, en votering på selve behandlingsmåten — hvor voteringstemaet ble klarere.

Einar Hysvær understreket at det var fremmet to utsettelsesforslag som ikke var behandlet. Han hadde selv stemt for uttalelsen og bevilgningen — selv om han kunne ha tenkt seg et annet beløp. Det skulle da ikke være noe problem i denne forsamlingen å få bevilget et skikkelig beløp til Arbeiderpartiet. Hvorfor har man slik hastverk?

Dagfinn Aam, Møre og Romsdal, sa at han hadde stemt imot forslaget til uttalelse, men ikke fordi han var imot bevilgningen. Her får vi en uttalelse på bordet kl. 15.00 og kl. 16.30 skal den vedtas uten debatt. La oss få rimelig tid, ba Aam. Så kanskje vi kan få til et enstemmig vedtak, sa representanten.

Eugen Leganger, NNN, Bergen, sa at han ville minne om vanlig organisasjonspraksis for behandling av slike saker. Det er helt vanlig praksis å behandle det mest ytterliggående forslaget straks. Det mest ytterliggående forslaget er utsettelsesforslaget.

Dirigenten etterlyste et skriftlig forslag om utsettelse, et forslag fra Einar Hysvær som hun regnet med var underveis.

Forslaget hadde denne ordlyd:

Saken foreslås utsatt til etter debatten om tariffpolitikken.

Votering.

Forslaget ble tatt opp til votering og vedtatt mot 89 stemmer. Saken var dermed utsatt og det tidligere vedtaket opphevet.

Debatten om tariffpolitikken.

Dirigenten sa at Kongressen så fikk ta fatt på diskusjonen under saklistas punkt 5, tariffpolitikken. Hun gjorde oppmerksom på at det var framsatt et forslag fra Alex Zeylon, Østfold, om å dele debatten opp i tre, under punktene a, b og c. Hun opprettholdt sitt forslag om at debatten ble tatt under ett og opplyste at det allerede hadde meldt seg over 40 talere.

Arne Porsmyr, NNN, Fredrikstad, sa til forretningsordenen at Kongressen burde ta en votering over behandlingsmåten, noe dirigenten forsikret om var under forberedelse.

LO-formannen *Tor Aspengren* sa at nå må Kongressen tenke seg om slik at behandlingen av sakene her kan skje i verdige former, dernest at den kan avvikles i løpet av denne uka. Det er helt klart at det er flere representanter her som vil benytte anledningen til å ta ordet tre ganger à 10 minutter. De vil ta ordet på hvert punkt. Dette er både unødvendig og tidkrevende, sa Aspengren,

som mente at de tre punktene hører så nøye sammen at det ville være forsvarlig å ta diskusjonen under ett.

Harald Minken, Oslo Jern og Met, mente det var uriktig å påstå at man uthalte møtet slik Aspengren hadde antydnet.

Votering om behandlingsmåten.

Ved avstemningen var det stort flertall for at man skulle behandle hele punkt 5 under ett.

Deretter fortsatte debatten:

Otto Totland, Handel og Kontor, tok opp oppgjørsformen og Krysset-saken. Om den første sa han at han var blant dem som stemte for kombioppgjør i 1976. Det var en nødvendighet for å få styring med prisutviklingen. Etter hvert som tiden har gått har imidlertid flere kommet til at forbundsvise oppgjør er å foretrekke. Handel og Kontors landsmøte vedtok f.eks. å kreve forbundsvise oppgjør. Å ta alle lønnstakere med i et storoppgjør kan være en feil som skaper stor urettferdighet. Som eksempel nevnte han at private industrifunksjonærer hadde fått et tillegg på 2.9 prosent i fjor, mens de statlige hadde fått dobbelt så mye. Dette skapte uro i en gruppe som heller ikke hadde etterslep å falle tilbake på. Totland mente man var i ferd med å tape medbestemmelseretten dersom man fortsatte med forbundsvise oppgjør. Han tok opp forslagene 205, 206 og 207.

Angående Krysset-saken sa Totland at landsmøtet i Handel og Kontor hadde vedtatt en sympatierklæring til Krysset-damene. Hensikten var å følge saken opp etter at fagforeningen hadde vunnet tre arbeidsrettssaker, samt at Regjeringen hadde vedtatt en såkalt provisorisk anordning. Dette ga imidlertid Gillesen blaffen i, og de to fikk ikke tilbake arbeidet 28. juni i fjor. Streiken ble imidlertid avblåst fra forbundets side i tråd med Regjeringens opplegg. Blokadene fra Gillesens side er opprettholdt. Til støtte for seg har han fått en «fredspris» til 75 000 kroner. Til tross for domsavsigelsene har han ikke betalt ett øre i erstatning til de to som streiket.

Totland ville karakterisere Gillesen som en einstøing, en stabukk som det ikke gikk an å diskutere med. Dermed er saken meget vanskelig å løse. I fjor høst ble det nedsatt en komité i LO til å vurdere saken og eventuelle lovendringer som kunne hindre gjentakelser. — Komiteen har ikke hatt et eneste møte, og Totland var skuffet over at intet hadde skjedd.

Han håpet LO-kongressen kunne vedta en uttalelse til fordel for

de streikende i Bodø, at komiteen kunne komme i arbeid og at den kunne komme til en konklusjon.

Sigfred Hov, Bodø, Nordland fylke, tok også opp Krysset-saken og reiste forslag 279 fra Bodø Samorganisasjon — hvor man krever at LO forsøker å endre lovverket slik at Krysset-saken ikke kan gjen-tas. Arbeidsgivere må ikke som Gillesen kunne skalte og valte med ansatte som de vil. I Bodø er man skuffet over at LO-komiteen ikke er kommet i arbeid. Det er ikke fagbevegelsen verdig at de to ikke har fått fortsette i Krysset Kolonial. Nå må det gjøres noe slik at fagbevegelsen kommer ut av saken med æren i behold.

Hov opplyste at det nå kom ut en bok i Bodø om Krysset-saken, og der ble fagbevegelsen hengt ut. På vegne av Grafisk i Bodø ville han gjøre Kongressen oppmerksom på boka. Rettferdighetsprisen til Gillesen er opprettet av folk som vi lærte å kjenne under krigen, sa Hov.

Aage Hammerstad, Østfold fylke, foreslo taletiden begrenset til 3 minutter for første og 5 minutter for annet innlegg.

Dirigenten støttet forslaget, som ble vedtatt mot få stemmer.

Sidsel Bauck, Handel og Kontor, tok opp forslagene 267 og 280 og redegjorde for den senere tids utvikling i Krysset-saken. Hun sa at saken hadde minst to sider. Før det første gjaldt det å få til en tariffavtale, dernest ordnede arbeidsforhold. Handel og Kontor er ikke ferdig med saken og saken har ikke kokt opp i kål. Forbundet så positivt på at Sekretariatet oppnevnte et utvalg og vi forutsatte at det skulle fremme forslag til lovendringer og avtalsendringer i god tid før LO-kongressen. Så har ikke skjedd, men hun henstilte til Kongressen om å uttale seg om Krysset-saken og henstilte til LO å gi denne saken topp-prioritet i tiden framover.

De to Krysset-jentene betrakter seg som fortsatt ansatt hos Gillesen, men vi venter ennå forgjeves på et svar på brevet om dette. Hva skal vi så gjøre med en arbeidsgiver som ikke vil bøye seg for dommer eller noenting? Er han i det hele tatt skikket til å ha folk i sin tjeneste? LO har mange oppgaver i tiden fremover, men Bauck mente denne saken burde gis topp-prioritet i tiden fremover. Hun fremsatte følgende forslag:

«Redaksjonskomiteen bes legge fram forslag til uttalelse i forbindelse med Krysset-saken o.l. saker. I uttalelsen må det klart slås fast hva som er fagbevegelsens holdning og prinsipielle syn i denne saken. Uttalelsen må videre inneholde en klar forpliktelse til at arbeidet med endringer av lover og avtaler for å hindre nye Krysset-saker gis topp-prioritet.»

Dirigenten tok straks opp forslaget som ble enstemmig vedtatt oversendt redaksjonskomiteen.

Svein Muffetangen, Telemark, tok opp forslagene 329, 330 og 331 om fjerning av moms på matvarer. Det er en gammel sak, men jeg tar den opp igjen fordi momsen særlig rammer barnerike familier som har trang økonomi fra før, sa Muffetangen som videre tok opp forslagene 510 og 512 om generell senkning av pensjonsalderen. Han argumenterte for en generell senkning til 65-års alderen og på lengre sikt en senkning kanskje helt ned til 55 år — med muligheter for fleksible overgangsordninger. Dette forslaget fremmer jeg fordi jeg ser at mange av mine arbeidskamerater aldri når så langt som til pensjonsalderen. For mange kommer den også som et sjokk, og mange tåler ikke sjokket.

Kjell Haugerud Andersen, Sjømannsforbundet, Rogaland, tok opp forslag 238. Han refererte forslaget og begrunnet det. Han sa at organisasjonsforholdene i oljebransjen ofte svartmales i massemedia. Selv syntes han at Sjømannsforbundet hadde gjort en god innsats for å få folk organisert, men særlige problemer har vært knyttet til de såkalte faste installasjoner, sa Andersen. For mange selskaper ser det ut til at LO er den store stygge ulven. Andersen oppfordret forsamlingen til å støtte forslag 238.

Dirigenten understreket at forslag som tas opp må leveres skriftlig på dirigentens bord.

Odd Bach, sa i sitt innlegg at han betraktet det kombinerte oppgjøret i 1976 som et eksperiment. Skal imidlertid dette eksperimentet ha noen mening, bør man også ta lærdom av eksperimentet, sa Bach, som syntes at både det store og «det lille» oppgjøret i år har vært vellykket om man bare ser på den generelle reallønnsøkningen. Han tvilte ikke på at forutsetningene om 2.5 prosent øking ville holde. Bach syntes det var all grunn til å sette en del spørsmålsteget ved oppgjøret.

For det første viste det seg at Norsk Arbeidsgiverforening på en kynisk måte utnyttet situasjonen og la hele ansvaret for oppgjøret i fanget på myndighetene. Arbeidsgiverne spekulerte også i den vanskelige sysselsettingssituasjonen. — Jeg var forundret over at arbeidsgiverne om ikke annet så av taktiske grunner hadde vært mer imøtekommende. De ansvarlige i dette oppgjøret var ikke arbeidsgiverne. De ansvarlige var Regjeringen og arbeidstakerne.

Ser man på resultatet av det siste oppgjøret er det heller ikke

noen tvil om at vi ikke har fått i stand den lavtlønnsprofil på oppgjøret som vi skulle ønsket. Når vi så videre vet at lønnsglidningen er et særlig problem for de lavtlønte, er vi inne i en dårlig utvikling. Ellers må vi bare innrømme at vi også har et problem som vi kan kalle solidaritetsproblem i vår bevegelse. Når en person med 130 000 kroner i inntekt i intervju på TV sier at vedkommende ikke får betalt etter innsatsen, så er dette alvorlig. Jeg er redd for at vi også i vår bevegelse sliter med et slikt problem.

Bach pekte til slutt på det forhold at sammenblandingen av skattepolitikk og lønnsstigninger kanskje kan bli så komplisert at vi må ha eksperter til å forklare folk hva som er det egentlige resultatet. Vi er ikke kommet så langt ennå, men vi skal være oppmerksom på problemet, sa Bach.

Dirigenten forslø strek satt, da det hadde meldt seg 70 talere. Før strek ble satt meldte det seg ytterligere flere talere.

Einar Hysvær, NNN, minnet om den sangen man hadde sunget ved ettermiddagsmøtets begynnelse og hvor ordet solidaritet forekom ofte. Her lå hovedproblemet når man snakket om lavtlønnsgrupper. Han mente man hadde kommet skjevt ut i visse grupper og nevnte som eksempel en baker fra Tromsø. Han trodde ikke oppgjørsformen var avgjørende for om man fikk en utjevning mellom de forskjellige grupper. I NNN har man ikke bundet seg til noen oppgjørsform, men med års mellomrom synes det behov for bransjevise oppgjør. Lavtlønnsproblemet kan imidlertid best løses i fellesskap. Vi i lavtlønnsfagene har behov for solidaritet fra dere i de sterke forbundene, sa Hysvær. Sekretariatets forslag var ikke sterkt nok på dette punkt og han bebudet et forslag fra NNN som til Rolf R. Frøyland ville sette fram senere.

Jan Balstad fra Jern og Metall tok for seg en rekke forslag som forbundsstyret i Jern og Metall hadde behandlet. Tre av disse forslagene ble lagt på dirigentens bord. To var endringsforslag til Sekretariatets innstilling.

Pkt. 5 Tariffpolitikken (tariffavgift/organisasjonsplikt).

Annet avsnitt endres til:

Hovedmålsettingen må være å løse problemet gjennom økt oppslutning blant lønnstakere til forbund tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge ved at fagbevegelsen til enhver tid tar opp og løser tilfredsstillende de oppgaver medlemmene bl. a. gjennom Handlingsprogrammet pålegger organisasjonen.

I denne forbindelse er tiltak som øker verdien av medlemskapet i fagbevegelsen av stor betydning. Gjennomføring av ordningen med skattefri fagforeningskontingent i tilknytning til tariffoppgjøret 1977 er et slikt tiltak.

For øvrig må en tilstrebe seg på å utvikle fortrinnsrett for fagorganiserte til sosiale tilleggsordninger, eksempelvis kollektive forsikringsordninger.

I tillegg opptas «Forbundsstyrets innstilling» til forslagene 492 til 501.

1. Kongressen henviser til intensjonene i LOs Handlingsprogram når det gjelder tariffpolitikken i kommende periode.
2. I samsvar med representantskapets vedtak fra 1971 om oppgjørsformene understreker Kongressen at oppgjørsformen må tas tilling til foran hvert tariffoppgjør, idet en ser denne i sammenheng med den økonomiske situasjon og de oppgaver som stilles i forgrunnen i tariffoppgjøret. Det vises i denne forbindelse også til avsnittet «En inntektspolitikk for utjamning» i forslaget til Handlingsprogram.
3. Med bakgrunn i dette må samtlige forslag under dette punkt på dagsorden oversendes Sekretariatet. Forslagene må også vurderes i forhold til hva som skal søkes gjennomført ved tariffavtaler og ved lovgivning.

Han nevnte også at man i Jern og Metall har tatt framtidens lønnspolitikk opp til debatt. Stikkord er relativ lønn. Ellers mente han det ikke gikk an å binde seg til kombioppgjør eller fellesoppgjør på det nåværende tidspunkt. Før man kjente kravene og den økonomiske situasjon var det umulig. Mye tydet på at flere forbund hadde behov for å ajourføre sine avtaler gjennom forbundsvisе forhandlinger i 1978.

Konrad M. Larsen, Kommuneforbundet, Bergen, tok opp følgende forslag 231, 278, 291, og forslagene fra 532 til 538. Han nevnte at bl. a. hadde ikke arbeidstidsforkortelsen falt like heldig ut for alle grupper.

Alfred Thorbjørnsen, Jern og Metall, Rogaland, hadde bemerkninger å gjøre når det gjaldt de lavtlønte og da spesielt folk i vernede bedrifter. Avstanden ble stadig større og større mellom høyt- og lavtlønte. Han trodde det var mulig å gjøre noe med problemene. De ble ikke løst ved papirvedtak, men gjennom praktisk arbeid utført av hver kongressdeltager.

Dirigenten avbrøt forhandlingene kl. 17.45. Det hadde meldt seg 86 talere til debatten under pkt. 5, og 76 gjensto til dagen etter. Det ble opplyst at det blir kveldsmøte tirsdag.

De forslag som var tatt opp av talerne ble vedtatt sendt redaksjonskomiteen for videre behandling.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet tirsdag 24. mai

Møtet ble satt presis kl. 9.00 med allsang. Trygve Aakervik akkompagnerte på gitar til «Seieren følger våre faner».

Lars Skytøen var dirigent.

Dirigenten orienterte om operaforestillingen torsdag kveld, og refererte en rekke permisjonssøknader.

Før debatten fortsatte med punkt 5 på dagsordenen minnet dirigenten om at taletiden var fem minutter ved første gangs innlegg og tre minutter ved annen gangs.

Tariffpolitikken

Debatten fortsetter.

Arvid Nordli, Jern og Metall, fikk ordet først. Han tok for seg del c av dagsordenens § 5. Han fant det ikke riktig å realitetsbehandle disse forslagene her, og han støttet at de skulle oversendes til Sekretariatet. Han mente det var viktig og nødvendig å understreke de forhold som er omtalt i forslagene 668 og 808 og han håpet Sekretariatet ville notere seg dette. Han mente at forlengelse av ferien var blant de ting LO måtte ta opp først. Videre nevnte han den urettferdighet han mente å finne når feriepenger skulle utbetales til folk som hadde være permittert deler av året. Kommunal- og arbeidsdepartementet arbeider nå med saken, og Stortinget vil antakelig til høsten få seg forelagt et forslag. Dette kan tidligst virke fra 1. januar 1978. Han håpet imidlertid at forslaget fikk tilbakevirkende kraft. Dette måtte de fagorganiserte påvirke politikerne til.

Nordli tok også opp forslag 808. Angående sykkelønnsordningen sa han at det som kjent går i orden med sykkelønn allerede fra første sykedag. Dette går imidlertid ut over det tariffavtalene har om tilleggstrygd. Nettopp tilleggstrygden var et godt argument for å få organisert folk. Dette gode blir nå allemannseie.

Nordli tok de mange forslag om sykkelønnsordningen til denne

Kongressen som et uttrykk for at det nye forslaget om sykelønn fra første dag var dårlig kjent ute blant fagforeningene. Saken burde vært grundig drøftet i fagbevegelsen før den ble lansert, for nå har også borgerlige politikere begynt å vise interesse for forslaget.

Eugen Leganger, NNN, Bergen, mente at man måtte vurdere oppgjørsformen fra år til år. Videre tok han opp lavtlønnsproblemet. De enkelte forbund burde etter hans mening ha større styring med fordelingen av lavtlønnsporten. Slik det virket i dag fikk folk i samme forbund av potten uansett om deres lønn var høy eller lav. Forbundets gjennomsnittslønn var avgjørende for om forbundet fikk lavtlønnsstillegg.

Leganger tok opp forslag 140. Han mente at nesten alle industriarbeidere gikk av ved oppnådde 67 år. Levealderen er 70 til 72 i gjennomsnitt for menn, og han mente at industriarbeiderne i disse årene burde ha full pensjon. Han mente også at det opprettes sosialsekretærstillinger i det offentlige hvis hovedformål er å ta seg av de fagorganisertes problemer når de blir pensjonister. I Bergen har man heldige erfaringer.

Leganger tok også opp forslag 742.

Rolf Frøysland, NNN, understreket at gode resultater for de lavtlønte gruppene også vil bety større likestilling mellom kjønnene. Gode resultater for de lavtlønte kan oppnås like godt ved en eller annen form for fellesoppgjør som ved forbundsvis oppgjør, sa Frøysland som viste til det faktum at det er lønnsglidningen i tariffperioden som skaper de største problemene.

Lønnsglidningen innenfor NNNs bransje er liten. Dette skyldes verken manglende arbeidsinnsats eller manglende produktivitet, men henger i høy grad sammen med den strenge priskontroll bransjen er utsatt for.

Frøysland sa seg glad for den sterke understrekning av lavtlønnsproblemen som Reiulf Steen kom med dagen i forveien. Han gikk inn for et krafttak for de lavtlønte. Uten et slikt krafttak for de lavtlønte bør det ikke bli noe fellesoppgjør eller samordnet oppgjør. Et krafttak for de lavtlønte bør være en forutsetning for slike oppgjør. Frøysland refererte sitt forslag om endring til Sekretariatets innstilling 266 a:

Punkt 1, siste avsnitt, skal lyde:

Det er en sentral målsetting å komme fram til sosial likestilling for alle ansatte. En avgjørende forutsetning i så måte er å få til en radikal bedring i lavtlønnsgruppenes lønnsforhold og å gjennomføre likelønnsspørsmålet i praksis. Ved kommende fellesoppgjør som gjennom-

føres som fellesoppgjør, må derfor Landsorganisasjonen med hele sin makt og innflytelse først og fremst ha dette som siktemål. Generelt tillegg til lavtlønnsgrupper som ved lønnsglidning i perioden allerede har sikret seg en forsvarlig andel av produksjonsutviklingen, må komme i annen rekke.

Kåre Hansen, Handel og Kontor, sa at han ikke hadde tro på at det kunne gjennomføres noe skikkelig oppgjør uten en viss medvirkning fra myndighetenes side. De såkalt frie forhandlinger vil til enhver tid være innsnevret av den økonomiske situasjon som råder, dvs. den økonomiske politikk som myndighetene fører. Hansen kom inn på de mange problemer som lønnsystemene innenfor forbundets virkeområde skaper og pekte på lønnsforskjeller i bransjene og den noe skjeve sammenlikning som foretas mellom Handel og Kontors grupper og andre lavtlønte grupper. Han pekte bl. a. på at lønnsystemene og statistikkene gjør det vanskelig for forbundet å påvise lønnsmessige variasjoner i de ulike bransjene. Det er i dag lønnsforskjeller på opptil fem kroner timen mellom de lavtlønte og de høytlønte innenfor våre rekker. Det er derfor klart at når det gis lavtlønns tillegg, får noen for lite mens andre får for mye. Det oppstår skrikende lønnsforskjeller, sa Hansen som gikk inn for at man i framtida måtte satse på en eller annen form for forbundsvise oppgjør.

Martin Tveiten, Hotell og Restaurant, Bergen, sa at lavtlønns tilleggene ved de siste oppgjørene har vært altfor små til å dekke opp for lønnsglidningen. Han kom inn på det nye moteordet «meningsfylt arbeid» og sa: — Jeg har ikke noe imot meningsfylt arbeid. Jeg vet heller ikke om det er noe meningsfylt arbeid å skrelle poteter, vaske kopper m. v. Poenget er at det er et nødvendig arbeid som må gjøres. Det er først og fremst meningsfylt for bedriften. De som gjør arbeidet har for det første lav status, for det andre får de dårlig betalt for jobben. Nå er det på tide å vise litt solidaritet med disse gruppene, sa Tveiten som mente at samordnede oppgjør gir mest til de lavtlønte. Om arbeidsledighetstrygden sa han at de som går kortere eller lengre perioder arbeidsledig opplever at arbeidsledighetstrygden i realiteten har gått ned for hvert år. Den har ikke fulgt med i lønns- og kostnadsutviklingen, sa Tveiten.

Harald Minken, Jern og Metall, Oslo, tok opp forsl. 203 til 207 og 279. Dessuten samlet han i et annet forslag forslagene 232, 177 og setning fra 169. Minken hadde tallet seg til 55 forslag som gikk mot kombioppgjør, men det kun var en håndfull som støttet slike oppgjørsformen. Han trakk konklusjonen at flertallet av de fagorgani-

serte i Norge ikke ønsket kombioppgjør. Han mente at de fagorganiserte betalte en del av sitt eget lønnstillegg ved kombioppgjør. Ordningen med skattefradrag var mest til arbeidsgiverens fordel. Minken la fram en del tall om skattetrykk og reallønnsutvikling de siste årene, og konkluderte med at skattetrykket var det samme i 1976 som 1971. Han stilte spørsmålsteget ved om kombioppgjørene hadde dempet prisstigningen. Han trodde heller den generelle lavkonjunktur var årsaken. Han gikk inn for at kongressen fattet vedtak om at man ikke ønsket kombioppgjør i framtida.

Jens Peter Jelle, NNN, Stranda, tok opp lavtlønnsproblemene, og mente at det ikke rakk med sekretariatets formulering om at man skulle vise problemet «den største oppmerksomhet». Det måtte mer enn ord til. Han kunne ikke skjønne hvor Minken hadde det fra at det var flertall mot kombioppgjør. Dersom Minken begynte å bruke statistikken riktig, fikk han kanskje flere med seg.

Jelle mente de uorganiserte ikke kan få de samme goder som de organiserte. Fagforeningsboka må igjen gjøres gullkantet. Han reiste ikke forslag 807, men nevnte innholdet. Han mente også at de fagorganiserte burde ha fortrinnsrett til arbeid ved permisjoner. Ellers reiste han forslag 280.

Han mente LO måtte ha det som mål å få utvidet feriene med én uke i løpet av ett eller to år. Fire år var for lang tid, for lengre ferie er forventet blant de fagorganiserte rundt i landet.

Arne Løken, Hotell og Restaurant, sluttet seg til uttalelsen om Stortingsvalget, men advarte mot at SV skulle få bevilgning, da dette partiet var det som hadde ivret mest for at Arbeiderpartiet skulle miste regjeringsmakten. Han tok opp forslagene 275 og 364. Det siste med forbehold om at en ny ordlyd han hadde foreslått i siste avsnitt på forslag 383 A kunne bli vedtatt. Han skulle også tatt opp forslag 629, men frafalt da Sekretariatets formulering her var tilfredstillende. Løken hadde det inntrykk at mange betraktet oppgjørsformen som alfa og omega for et godt resultat eller ikke. Han var ikke enig og nevnte sitt eget forbund som alltid hadde hatt høstoppgjør. Man hadde ikke av den grunn kommet lenger enn andre forbund. Løken tok opp følgende forslag til siste setning i avsnitt 1, 4. avsnitt i forslag 266 A:

Etterslepstillegg på grunn av manglende lønnsutvikling i perioden må inngå som sentrale krav i de framtidige oppgjør, likeså gjennomføringen av likelønnsprinsippet i praksis.

Til sekretariatets pkt. 5 nr. 383 A, siste avsnitt i forslag 2, foreslo han endret til:

Det er Kongressens oppfatning at en først må se resultatet av slike ordninger som sosiale tilleggsordninger med fortrinnsrett for de fagorganiserte, trekk av fagforeningskontingent i lønn og skattefri fagforeningskontingent vil gi.

Om resultatet ikke blir tilfredsstillende pålegger Kongressen Sekretariatet med full styrke på ny å reise kravet om innføring av tariffavgift i samsvar med de regler som er skissert av LO-utvalget.

Dagfinn Aam, Jern og Metall, Møre og Romsdal, sluttet seg til synspunktene til Otto Totland. Han tok opp forslag 220. Skal man skjønne kombioppgjørene i dag må man nesten ha akademisk utdanning. Han tok også opp den politiske situasjon og fant det betryggende at Steen sto på samme linje som 80-årsjubilanten Einar Gerhardsen.

Per Ryanes, Oslo, sa han i virvaret rundt forslaget til politisk uttalelse mandag hadde glemt å fremme et forslag som gikk ut på at siste setning i forslaget skulle strykes. Han ba derfor om at det kunne fremmes nå. Dirigenten avviste imidlertid dette da streken var satt for innlevering av forslag. Ryanes var ikke mot beløpet som ble bevilget til DNAs valgkamp, men at Sekretariatet skulle ha myndighet til ytterligere bevilgninger. Her kan det ligge millioner, mente han. Ellers var han ikke bare enig med Steen i at borgerlig valgseier ville bety rot. Han forsterket uttrykket til *røre*. Ryanes mente det måtte være enkeltes forbunds sak å drive forhandlingene. Han tok derfor opp forslag 176.

Ronald Rooth, Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet, Oslo, tok opp forslag 189 og mente at folk på anlegg måtte få bedre vilkår. Vi fagorganiserte måtte gå i bresjen for å få bort all forskjell i behandlingen av arbeidstakere. Han tok også opp forslagene 282 og 293 som gikk på lønn under militærtjeneste. Som ansatt i det offentlige hadde han $\frac{1}{3}$ lønn under militærtjeneste i 1958. Selv i dag har ikke en privat ansatt et slikt gode.

Med utgangspunkt i Kryssset-saken stilte han spørsmål om LO egentlig hadde nok kapasitet til å hjelpe i akutte saker som oppsto. Hans eget forbund hadde hatt problemer med offshore-virksomheten. Det gjaldt både sikkerheten om bord i plattformene og iverksaker. På grunn av stort arbeidspress i LO med tariffoppgjør o.l. var det liten hjelp å få, og det skapte irritasjon. LO burde ha anledning til å engasjere folk for utredningsarbeider når det var behov for det, mente Rooth.

Arthur Svensson, Kjemisk, viste til at forbundet både i 1976 og 1977 hadde gått inn for forbundsvise oppgjør. Forbundets hensikt

var å rette opp de skjevheter og store lønnsforskjeller som det er blant medlemmene, å gjøre et krafttak for de lavtlønte. Dette var også LOs representantskap enig i foran dette oppgjøret, men resultatet ble ikke godt nok for de lavtlønte, mente Svensson som kunne opplyse at folk med en timefortjeneste på 23 kroner oppnådde et lavtlønnstillegg på bare 65 øre. Det ble ikke gitt noen erstatning for manglende lønnsglidning. Skattelettelsene og skattefritaket for kontingenten slår ut på samme måte. Den gir mer i kroner og ører til de som tjener mest. Etter Svenssons mening var det ikke mulig å rette opp de lavtløntes problemer ved samordnede oppgjør. Han så ikke på myndighetenes medvirkning som noe egentlig problem i forbindelse med oppgjørene. Myndighetene medvirket ved de forbundsvise oppgjør i 1974 uten problemer. Den form oppgjøret har fått i det siste har særlig gitt arbeidsgiverne en mulighet til å utnytte situasjonen og legge ansvaret på myndighetene. Svensson tok opp forslag 230 som konkluderer med at oppgjøret i 1978 bør gjennomføres som et fritt, forbundsvist oppgjør.

Pål Steigan, Jern og Met, Oslo, sa at det nå er så mye motstand mot kombioppgjør at selv ikke Aspengren tør gå åpent ut og si at det blir noe nytt kombioppgjør. Vi må gjøre det helt klart at vi krever forbundsvise oppgjør uten noen statsinnblanding, sa Steigan. Han gikk også inn for det han kalte en helautomatisk indeksregulering med full kompensasjon for prisstigningen. Denne kompensasjonen må imidlertid ikke regnes ut på grunnlag av den feilaktige konsumprisindeksen. Det må utarbeides en ny levekårsindeks som tar hensyn til vanlige arbeideres virkelige utgifter. Steigan viste til at konsumprisindeksen opererer med at en lønnsmottaker bruker 8—10 prosent til boliger. For dette får man ikke tak over hodet i Oslo. Det riktige er at en arbeider bruker 20—30 prosent på boliger.

Steigan reiste forslag 180, 188, 189, 161, 212 og 384.

Til Steen som hadde omtalt «noen mygg» på mandagens møte repliserte Steigan: «Steen kalte oss mygg. La gå med det. Navnet skjemmer ingen, men jeg vil minne Steen om at det er et godt myggår i år.»

Leif Aasen, NNN, Stavanger, takket Steen for at han så åpent og ærlig hadde innrømmet at man ikke hadde løst lavtlønnsproblemene. Han gikk sterkt inn for å heve de lavtløntes nivå og da at man hadde regnet med at disse gruppene fikk et skikkelig tillegg ved årets minioppgjør. Det skjedde ikke. Stat- og kommuneansatte fikk forhandlet seg fram til kompensasjon for lønnsglidningen. Jern og Metall kan forhandle i perioden, mens andre ikke har slike mulig-

heter. Aasen understreket at det ikke er noen som misunner de grupper som får lønnsglidning. Han var enig med Aspengren i at disse er med på å heve det alminnelige lønnsnivå her i landet. Vi kan imidlertid ikke godta at noen grupper ikke får noe i det hele tatt. Nå må vi ta alle virkemidler i bruk for å heve de lavtløntes problemer, sa Aasen.

Kjell Gjerseth, Jern og Metall, Oslo, støttet Muffetangens forslag. Han viste til en rekke forslag som er reist for å styrke de arbeidere som er med i en konflikt. Han viste bl. a. til forslagene 242, 192, 195, 196 og 247. Flere av forslagene hører imidlertid inn under Hovedavtalen og vil bli reist der, sa Gjerseth.

Jan Åsmul, Jern og Metall, sa at han ikke kunne se på Steigan som noen representant for jernarbeiderne i Norge. Han tok opp forslagene 284, 503 og 707. Han argumenterte for frie forbundsvise oppgjør og sa at han ville gå inn for forslagene 214 og 218. Det er medlemmene på grunnplanet som til enhver tid må bestemme oppgjørsformen.

Om organisasjonsplikt og tariffavgift sa Åsmul at medlemsskapet i LO må gjøres så attraktivt at folk blir med i rekkene. Han gikk bestemt imot organisasjonsplikt, men sa at tariffavgift kan være aktuelt for en del gjestearbeidere som arbeider i kortere tid på kontrakt her i landet.

Kjell Mathisen, Kommuneforbundet, Akershus, stilte spørsmålet om LO fortsatt er en kamporganisasjon. Han sa seg flau over den behandling LO har gitt Krysset-saken og sa at LO burde ha satt Gillesen på plass for lenge siden. Vi må samle rekkene og vise at vi er en kamporganisasjon og at vi mener det vi sier. Mathisen kom også inn på lavtlønsproblemer og sa at disse nå burde løses en gang for alle. Dette har ikke minst betydning for kvinnenes lønninger, sa Mathisen som også var lei seg for at bare 44 kvinner var valgt til Kongressen.

— Steen snakket om velstandsøkningen her i landet etter 1945. Det er vel ikke tvil om den, men hva med ungdommen, de nygifte familiene med barn. Situasjonen i dag er den at de bor seg ihjel. Det kan vi også lese ut av skilsmissestatistikken, sa Mathisen.

Brynjulf Mugaas, Jern og Metall, Oslo, sa at Åsmul ikke burde være flau over Steigan — i tilfelle måtte det være over de jernarbeiderne som Steigan støtter. Han støttet for øvrig varmt opp om forslaget fra Sidsel Bauck i Krysset-saken. Dette er en viktig prin-

sippsak, men alles rett til tariffavtale må ikke bare lovfestes. Krysset-saken viser at vi må kjempe saken gjennom. I Krysset-saken skjedde det flauet at hele fagbevegelsen ble satt i gapestokken. Mugaas argumenterte ellers sterkt imot forslagene om tariffavgift og organisasjonsplikt. Dette ville trekke til seg grupper som i dag — og i fortsettelsen — vil motarbeide fagbevegelsen.

— Fagbevegelsen skal vokte seg vel for å gi disse gruppene mulighet til å motarbeide fagbevegelsen innenfra, sa Mugaas som reiste forslagene 285, 294, 303 og 326. Ellers støttet han Muffetangens forslag.

Leif Kvam, Kjemisk, talte for frie forbundsvis oppgjør og støttet forslag 230.

Håkon Holgersnes, Hordaland fylke, tok opp forslagene 389, 403 og 755 og gikk inn for større likhet mellom arbeidstakere når det gjelder permisjoner av forskjellig art.

Gunnar Kokaas, Grafisk, tok opp tråden fra Steens foredrag om at forbundene måtte ha anledning til fritt å velge oppgjørsform. I Grafisk går man sterkt inn for forbundsvis oppgjør, og Kokaas refererte forbundsstyrets vedtak i spørsmålet. Det gikk ut på at det man ikke skulle binde seg for framtiden. Men, sa Kokaas, det må ikke bli slik at Regjeringen griper til den part det er lettest å styre slik at alt leses over på arbeidstakerne og at arbeidsgiverne går mer fri. Kombioppgjørene må heller ikke bli et våpen for arbeidsgiverne mot lønnsglidning. Vi må ikke bli politi rundt om på arbeidsplassene for arbeidsgiverne.

Arne Nakim, Vestfold fylke, understreket at det var viktig å velge oppgjørsform ut fra den aktuelle situasjon. Kongressen må ikke låse Representanskape i LO i dette spørsmålet. Han mente det fantes store skjevheter som må rettes på. Som eksempel trakk han fram de lavtlønte, forskjellen i skifttillegg og søndagstillegg. Den solidaritet som er nødvendig å vise de dårligst stilte grupper må vi vise, sa Nakim.

Kirsten Rogstad, Oslo, tok også opp lavtlønnsproblemet. Hun var skuffet over utviklingen fra forrige kongress. Hun nevnte eksempel på at folk med høyst ulik timelønn fikk samme tillegget. I forslaget fra Sekretariatet burde det stått at lavtlønnsproblemet skal løses i perioden.

Hun fremmet følgende forslag:

Pkt. 5: Tariffpolitikken.

Ingen industriarbeider organisert i LO skal tjene mindre enn 90 prosent av gjennomsnittet i Bergverk og Industri.

Svein Muffetangen. Jern og Metall, Telemark, hadde et visst inntrykk av at all opposisjon på møtet ble oppfattet som man var i bås med AKP(ml). Han var sterkt imot å bevilge penger til politiske partier. Bevilgningene måtte skje på grunnplanet. Dersom DNA skulle få støtte måtte imidlertid også SV få det. Han gjorde oppmerksom på de konsekvensene den siste setningen i forslaget til politisk uttalelse kunne få av økonomisk art.

Eva Disch, Akershus fylke, tok opp forslag 420, og appellerte til Kongressen om støtte til de medlemmene av Handel og Kontor som var nødt til å jobbe på lørdag. Inntil samfunnet er motivert til lørdagsstengning av forretningene, vil man ha lovfestet at butikken kun skal være oppe mellom kl. 08.00 og 12.00 på lørdag. De ansatte i forretningene har et stort stressproblem på lørdager. Hun kunne ikke godta at butikkpersonalet skulle være en slags avlaster for folks behov for sosial kontakt. (Applaus.)

Kåre Dahlberg, Gullsmedarbeiderforbundet, tok opp oppgjørformene og sa at kravet om etterslepstillegg ikke nådde fram ved siste oppgjør. Hans forbund hadde foreslått at hvert enkelt forbund skulle få mer av den totale ramme for oppgjøret til fordeling. Flere ting tydet på at man i 1978 burde få forbundsvise oppgjør. Ikke fordi det var så mye mer å hente økonomisk, men fordi en del forbunds overenskomster trengte ajourføring.

Marit Engh, Jern og Metall, Oslo, tok for seg kvinnens stilling i arbeidslivet og i den anledning tok hun opp og fremmet en rekke forslag.

Hun tok opp forslag 438. Med utgangspunkt i forslag 452 foreslo hun:

— Kortere arbeidstid for skiftarbeid og særlig tungt arbeid.

I tilknytning til forslag 432:

— Kortere arbeidstid for 2-skiftarbeidere.

Videre tok hun opp forslag 447, 455 og 422.

Til forslag 1152 foreslo hun følgende:

LO-kongressen krever at alle barn får et reelt tilbud om gratis daghjemsplasser.

Til 1149 fremmet hun:

- Apningstidene på daghjemmene tilpasses foreldrenes behov.

På bakgrunn av forslag 395 foreslo hun:

- 6 måneders svangerskapspermisjon med full lønn.
- Rett til full lønn under sykdom utvides til å gjelde under barns sykdom også. Dette gjelder for begge foreldre.
- Valgte tillitsrepresentanter skal få dekket utgifter til barnevakt.
- Nei til økning av foreldrekontingenten når det gjelder daghjem-satser.
- Rett til ammepauser i arbeidstida.
- Fagforeningsmøter og fagforeningsarbeid skal foregå i arbeidstida.

I tilknytning til forslag 596 fremmet hun forslag om:

- Rett til permisjon med lønn for mannlige ansatte for inntil 14 dager ved fødsel.

I tilknytning til 391:

- Likestilling mellom kvinner og menn i arbeidsforhold og lønnsforhold må gjennomføres. Både lønnsmessig og arbeidsmessig har kvinner dårligere betingelser enn menn.

Ivar Nilsen, Finnmark fylke, tok opp tariffavgifter. I 1973 ble det gjort vedtak om slike, men det er ikke gjennomført, noe som har skapt irritasjon på arbeidsplassene. Arbeidsgiverne er mot fordi det er lettere å ha med uorganiserte å gjøre. NNN går inn for tariffavgift. Han tok opp forslagene 373, 374, 375 og 376.

Edvin Skaiaa, Bygning, Aust- og Vest-Agder, tok opp forslagene 187 og 168 og sa at han ville støtte samordnede oppgjør med mulig-heter for forbundene til skikkelige justeringer. Om lavtlønnsproble-mene sa han at nå må vi vise i handling, ikke i ord hva vi egentlig mener.

I en kommentar til Krysset-saken sa Skaiaa at han var skuffet over LOs ledelse som ikke hadde kunnet legge fram noe konkret lovforslag for denne Kongressen til en endring av arbeidstvist-loven. Hva skal LO gjøre hvis det kommer flere slike saker som Krysset-saken utover sommeren. Har LO noe å svare med? Vi må få inn bestemmelser i arbeidstvistloven, slik at vi beskytter de små i de store sakene, sa Skaiaa som tok opp forslag 416.

Erling Sandvig, Postfolkenes fellesforbund, sa i sitt innlegg at man burde komme fram til en mellomting mellom forbundsvisе oppgjør og et samordnet oppgjør. Han var ikke villig til å felle noen endelig dom for oppgjørsformen ennå. Sandvig understreket ellers betydningen av at oppgjørene ikke bare må føre til standardheving i kroner og ører. Hvis de statsansattes oppgjør forrige gang skulle ha vært gitt bare i kroner og ører, ville de fått 20 prosent lønns-

økning. Nå ble rammen 6,8 prosent. Det er verd å merke seg at en lønnsstigning på 20 prosent ikke ville ha gitt de statsansatte noen større disponibel realinntekt, sa Sandvig som mente at for de statsansatte vil ethvert oppgjør i realiteten være samordnet. Erfaringene med oppgjørsformen er ikke så dårlige at den ikke kan prøves igjen.

Ingeborg Jacobsen, Bekledning, Drammen, understreket at oppgjørsformen i fagbevegelsen til enhver tid kunne vurderes ut fra den foreliggende situasjon. Bekledning har bare gode erfaringer med de samordnede oppgjør, sa Jacobsen som stilte seg tvilende til om det i det hele tatt lar seg gjøre å løse lavtlønnsproblemene, likelønnsproblemene og problemene med etterslep ved forbundsvis oppgjør.

Lavtlønnsproblemet og likelønnsproblemene kan ikke sees eller løses isolert. Det er to sider ved samme sak. Om lavtlønnsproblemet sa hun at det vel ikke skulle være noen konkurranse på Kongressen om hvem som ligger lavest på lønnsstatistikken. Hvis det imidlertid skulle være en slik konkurranse, trodde hun Bekledning ville ligge godt an i løypa.

Thorbjørn Braathen, Handel og Kontor, tok opp forslag 702 om kompensasjon for tap av pensjonspoeng. Han understreket at saken hadde aktualisert seg særlig gjennom de to siste årene. Han viste også til Kåre Hansens motivering.

Inger K. Jensen, Norsk Tjenestemannslag, Holmestrand, tok særlig for seg en gruppe miljøarbeidere som hun mente burde behandles som en gruppe med spesielle problemer, en gruppe som det stilles store krav til både fysisk og psykisk. Hun siktet til de som til daglig arbeider med funksjonshemmede. Denne gruppen må ikke glemmes når LO skal vurdere nedsettelse av pensjonsalder, lengre ferie eller redusert arbeidstid.

Bjørn Rudaa, Norsk Tjenestemannslag, tok opp forslag 335 om fjerning av momssystemet. Dette er en sak som skatterevisorene i første rekke har kjempet for de sju årene denne momsordningen har vært praktisert, sa Rudaa. Skatterevisorene har påvist at de forventninger som ble stilt til det nye systemet overhodet ikke er blitt oppfylt. Det er ikke blitt enklere, men mer komplisert både å praktisere, administrere og kontrollere. Det eneste som er blitt enklere er å unndra seg moms, fastslo Rudaa som viste til beregninger som konkluderer med at næringslivet hvert år får 700 millioner kroner forært av myndighetene bare i renter. Hvert kvartal gis de næringsdrivende en gedigen kassakreditt på 2.5 milliarder

kroner, sa Rudaa som ikke var i tvil om at et sisteleddssystem både ville bli enklere og lettere å kontrollere. Han ba politikerne la prestisjen fare og finne fram til bedre ordninger.

Arne Granholm, Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Rena, tok opp forslagene 642, 643 og 644 pluss forbundets innstilling. — Det blir ofte sagt fra eierhold til oss at etter sju magre år kommer sju feite måneder. Mange av våre medlemmer lever under en stadig trusel av permisjoner. Mange går ledige store deler av året og taper masse penger i tapte ferieinntekter. Poenget er jo at vi ikke får feriepengene for arbeidsledighetstrygden. Det er ingen tvil om at vi i tillegg er en lavtlønnsgruppe. Han ba også Reiulf Steen være oppmerksom på at det er vanskelig å anslå ungdomsledigheten blant ungdom. Faktum er at mange unge i dag ikke melder seg arbeidsledige fordi de ikke får trygd likevel. Kravet er at de skal ha hatt inntekt året før. Mange har jo ikke det, sa Gravholm som ellers hadde liten lyst til å komme hjem til medlemmene med en ny ekstrakontingent i lommen på fem kroner, penger som ensidig skulle gå til et parti.

Brynjulf Mugaas, Jern og Metall, Oslo, grep ordet til forretningsordenen med henvisning til referatet fra gårdsdagen hvor det sto: Saken er utsatt til etter debatten om tariffpolitikken. Han mente derfor at den politiske uttalelsen ikke kunne debatteres nå.

Arne Nilsen, Kjemisk, Askim, mente at dersom man debatterte den politiske uttalelsen nå, falt en rekke forslag fra nr. 1227 til 1240 om at fagbevegelsen ikke skal engasjere seg politisk automatisk bort av seg selv under punkt 10.

Nilsen tok for seg oppgjørssystemene og mente de samordnede oppgjørene var å følge opp Skånlandsutvalgets forslag på en annen måte. Mange arbeidstakere må basere seg på skift i helgene for å få en akseptabel lønn. Nilsen mente man ikke fikk rettet på dette før man fikk forbundsvise oppgjør. Ledigheten blant ungdom må bekjempes systematisk bl. a. ved å senke pensjonsalderen.

Ann Jofrid Thingvold, Troms fylke, tok opp forslag 209 som gjelder likestilling også for unge arbeidstakere. Ungdommen har vanskelig for å forstå ordet solidaritet når det viser seg at de får et mindre indekstillegg enn de øvrige arbeidstakerne.

Dagfinn Nordbotten, Vestfold, støttet den politiske uttalelsen. Han mente forsamlingen skulle ha dårlig samvittighet når det gjaldt lavtlønnsproblemet. Han kjente til bedrifter i Vestfold hvor kvinner

på akkord tjente 44 000 kroner i året. Nordbotten var motstander av tariffavgift da den ville legalisere det å være uorganisert.

Arne Martinsen, Papir, tok opp forslagene 543 og 544. I Papirindustriarbeiderforbundet går man inn for senket pensjonsalder. Vi er heller ikke fornøyd med ferieloven. I dag bestemmer arbeidsgiverne når ferie skal tas. De som har opparbeidet fridager må ta disse i ferien. Dette slo uheldig ut for skiftarbeidere.

Torger Seland, Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Skien, tok opp forslag 746. Når det gjaldt oppgjørsformen så mente han hvert enkelt forbund best kunne vite hva som var beste løsningen. En rekke faktorer spilte inn for at et lønnstillegg skulle bli reelt og rettferdig. Bl. a. lønnsglidningen og skattelettelsen. Det siste slo best ut for de som tjente mest. En stor gruppe faller utenom. Seland fant det også galt at folk utenom LO skulle ha de samme fordelene som de LO-organiserte. Papirindustriarbeiderforbundet mener også at pensjonsalderen bør senkes.

Gro Balas, Handel og Kontor, Oslo, appellerte til forsamlingen gjennom praktisk arbeid å vise kvinnene solidaritet. Hun tok opp forslagene 391, 392 og 393 og forslagene fra 397 til og med 405. Videre tok hun opp forslagene 579 og 580.

Øyvind P. Olsen, Kjemisk, Fredrikstad, appellerte til å støtte solidarisk lønnspolitikk. Kombioppgjørene fant han usolidariske i det mange grupper falt utenom. Han henstilte til Kongressen å gjøre mer enn vage vedtak. Han tok opp forslagene 22, 226, 229, 240, 264, 275, 276, 283, 284 og NKIFs forslag 230.

Han protesterte på at man debatterte den politiske uttalelsen under punkt 5 på dagsordenen og ville ha protokolltilførselen på protesten.

Alex Zeylon, Østfold fylke, sa at det i debatten hadde vært snakket mye om lavtlønnsproblemene, men heller lite om en gruppe lavtlønte, nemlig pensjonistene. Zeylon tok opp forslagene 545, 547, 557 og 558, mens han viste til forslag 502 som han også ville støtte. Zeylon refererte og viste til motiveringen for de ulike forslagene som tar sikte på å bedre pensjonistenes kår. Enslige som i dag får 1506 kroner måneden eller 18 000 kroner i året, har etter min mening et minimum å leve for, sa Zeylon som henstilte til LO sterkt å prioritere økninger for pensjonistene i kommende periode. Det meste av forslagenes intensjoner mente Zeylon også var dekket ved forslaget til handlingsprogram.

Sissel Seim Buflod, Norsk Sosionomforbund, sa at forbundet ikke er prinsipielt mot å støtte politiske partier, men slik støtte bør gis lokalt. LOs medlemmer har ulik politisk farge, noe man bør ta hensyn til. Hun sa ellers at det i forbundet er full enighet om å gå inn for forbundsvis oppgjør. Ved siste oppgjør slapp arbeidsgiverne meget billig fra det. Så å si hele tillegget på 2,9 prosent fikk de igjen i reduksjon av arbeidsgiveravgiften og devalueringen, mens eierinntektene steg med 17,7 prosent i 1977. Seim Buflod mente at når man oppnådde så lite for de lavtlønte må man konkludere med at kombinerte oppgjør ikke er egnet til å løse lavtlønnsproblemer.

Hun pekte ellers på at samordningen av oppgjørene fører til en tiltakende sentralisering, mindre innflytelse for forbundene og medlemmene og dermed passivisering av fagbevegelsen. For å øke den lokale faglige aktivitet, øke muligheten for svake grupper til å kjempe for sine krav, og for å øke solidariten mellom fagorganiserte, er det nødvendig å gå inn for frie forbundsvis forhandlinger i 1978, sa Seim Buflod. Hun tok opp forslagene 239 og 240. Hun understreket til slutt at det må bli en realitet å heve standarden til de lavtlønte og utviske forskjellene mellom kvinner og menns lønninger.

Ole Flesvig, Norsk Arbeidsmandsforbund, argumenterte sterkt for tariffavgift, en sak forbundet har arbeidet for i mange år. Med magre resultater. Fordi om arbeidsgiverne setter seg bestemt imot en slik ordning, må vi svare med samme mynt og stå på dette kravet, sa Flesvig. Han mente at en slik avgift vil være et av de beste tiltakene for å gjøre nye innhogg blant de uorganiserte i samfunnet. Det ser ikke ut til at fagforeningsboka i dag er attraktiv nok når det viser seg at de fordeler fagbevegelsen kjemper seg fram til, i realiteten blir en fordel for alle. Han roste Steens innledningsforedrag mandag og viste spesielt til uttalelsen om at «aldri har så mange eid så mye». Han kunne være enig i dette og at man kunne eie sin bil, hus, hytte osv., men vi må aldri komme så langt at enhver skal eie sin bedrift, sa Flesvig. Han siktet til de mange små bedrifter som særlig har skapt problemer for Arbeidsmandsforbundet. Det er små bedrifter som har de mest uklare og ugreie organisasjonsforholdene. Viser det seg så at vi kommer så langt at vi får avtale med en bedrift, opplever vi at den går dukken når den skal følge tariffavtalene. Andre små bedrifter som ikke opererer med tariffavtale slår den ut i konkurransen. Flesvig sa til slutt at han var skuffet over at det i siste periode har blitt heller dårlig med medbestemmelse i offentlig virksomhet.

Kåre Eriksen, Norsk Grafisk Forbund, viste til Grafisks enstemmige vedtak, gjengitt i forslag 695. Han tok opp forslagene 695, 696, 697, 698 og 699, alle forslag som har med ferieloven å gjøre. Eriksen sa at forslagene vil rydde unna en del urimeligheter som i dag eksisterer. Om den foreslåtte uttalelsen til stortingsvalget sa Eriksen at den burde vedtas — uten noen endringer.

Per Thorkildsen, Grafisk, tok opp forslagene 764 og 765 som omhandler håndverksloven og lærlingelovens funksjoner, eller rettere mangel på funksjon, sa Thorkildsen. Thorkildsen siktet særlig til de mange piratbedrifter innenfor den grafiske industri som ikke etterlever lovene. Lovene blir i dag ikke håndhevet og disse piratbedriftene er i dag med på å undergrave våre medlemmers interesse, sa Thorkildsen.

Harald Øveraas, Arbeidsmandsforbundet, Skårer, synes ikke det var lett å komme med noe nytt som taler nr. 59, selv om det var 739 forslag, to store taler og en viktig politisk uttalelse som var under debatt. Av hensyn til de lavtlønte og enkelte grupper som har fått lite i de siste oppgjørene trodde han det gikk mot forbundsvise oppgjør i 1978. Han savnet et utjevningfond i industrien slik at sterke bedrifter kunne hjelpe svake til å holde omtrent samme lønnsnivå. Hadde man det ville det være lettere å samordne oppgjørene på en solidarisk måte, sa han.

John Sakseide, Jern og Metall, Bergen, tok opp at Steigan hadde tolket Steens snakk om mygg dit at det var myggår i år. Det måtte i tilfelle være lokale foretelser på Lenins-høyden i Bergen og Blindern i Oslo. Angående uttalelsen så ba han Aspengren forklare siste linje i forslaget om at Sekretariatet skulle få vide fullmakter, bedre. Han mente man måtte se i øynene at man måtte ha myndighetene med på tariffoppgjør i framtida.

Sigurd Birger Olsen, Jern og Metall, Vest- og Aust-Agder, tok opp forslagene 428 og 497 som gikk på solidaritet når det gjaldt arbeidstid og pensjonistene. Lik arbeidstid er et naturlig krav, og også at pensjonistene ikke skal tape på å slutte i arbeid.

John Erik Eriksen, Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet, Halden, knyttet noen bemerkninger til det lille tariffoppgjøret. Hvordan skal man følge opp på for eksempel treforedlingsbedrifter med en innebygget lønnsglidning på fem prosent? Eriksen hadde stemt mot i LOs representantskap av denne grunn. Sammen med Regjeringen må LO sørge for at eksportrettet industri med salgsvansker får mulighet til å gi sine ansatte del i velstandsutviklingen.

Ernst Ditløvsen, Arbeidsmandsforbundet, Stavanger, tok opp forslagene 294 og 295 som gikk på skattespørsmål. Det ene at man ikke skulle tape på å bo utenfor hjemmet og den andre på progresjonsbestemmelsene. Hvis DNA skal ha støtte bør også SV få det.

Ivar Skredderhaug, Arbeidsmandsforbundet, Follidal, tok opp forslag 467 som gikk på lavere pensjonsalder for spesielle grupper som gruvearbeidere. Dessuten forslagene 568 og 569 som gjaldt folk som var blitt skadet på grunn av bedriftsulykker eller yrkessykdom ikke skulle gå ned i lønn. Han mente disse tre forslagene inneholdt rimelige krav. Hvis ikke Kongressen gikk med på det, kunne man risikere at gruvearbeiderne på neste kongress slo i bordet med noe med større tyngde enn en sko.

Svein Christiansen, Jern og Metall, antydte at det var mer virkningsfullt å holde innlegg på gangen enn på talerstolen i denne maratondebatten. Han sa at han var en av dem som hadde stilt seg meget kritisk til kombinert oppgjør både i 1976 og ved det lille oppgjøret i vår. Han var imidlertid ikke i tvil om at det hadde vært riktig å gjennomføre oppgjørene slik de har vært. Samtidig mente han at Kongressen hadde gitt så klare signaler om at det neste gang burde bli forbundsvis oppgjør at Sekretariatet måtte merke seg dette. Han ville ikke være med på å binde Sekretariatet til en slik oppgjørsform, men han syntes Kongressen skulle gi en retningsgivende anbefaling om dette. Han henledet oppmerksomheten på at de forslag som er fremmet om de kombinerte oppgjørene, er blitt fremmet før man har erfaringer fra det «lille» oppgjør.

Han syntes ellers det kunne se ut som om ordet «lille oppgjør» har hatt en egen valør i arbeidsgivernes ører. Han pekte på det forhold at arbeidsgiverne ved dette oppgjør hadde tilbudt null i tillegg. Dette var en sterk provokasjon fra N.A.F.s side å opptre slik de gjorde, og det vitner også om manglende respekt for LOs representantskap. Oppgjøret ble denne gangen utelukkende vedtatt fordi myndighetene ga sine garantier. Det synes jeg vi skal merke oss foran neste korsvei. Christiansen tok også opp de særlige problemene som Jern- og Metallarbeiderforbundet har hatt med de vernede bedrifter. Her har de en egen arbeidsgiverforening som ikke likner noe av det vi ellers kjenner av arbeidsgiverforeninger. N.A.F. skal i hvert fall ha den rosen at de har ordnet opp med noen av sine mest rabiante bedriftsledere, sa Christiansen som avsluttet med å karakterisere Kryssset-saken som en skamplott for norsk fagbevegelse. Han hadde den tillit til Sekretariatet og Redaksjonskomiteen at de ville sørge for at man aldri får oppleve liknende saker i framtida.

Formiddagsmøtet hevet kl. 13.00.

Ettermiddagsmøtet tirsdag 24. mai

Møtet ble satt presis kl. 15.00 med *Lars Skytøen* som dirigent.

Møtet ble åpnet ved at man sang «Jorden er en stjerne» akkompagnert av Tryggve Aakervik på gitar. Dirigenten tilegnet sangen vår avdøde kamerat Dagfinn Rimestad.

Dirigenten opplyste at Jarle Knutsen hadde rykket inn på plassen til Knut Wahl fra Telefolkenes Fellesforbund. Wahl var blitt syk mandag.

Godtgjøring tapt arbeidsfortjeneste.

Hovedkasserer *Einar Strand* tok ordet ved møtets begynnelse og satte fram følgende forslag om endrede regler for tapt arbeidsfortjeneste under Kongressen.

I de regler som er fastsatt av Representantskapet er tapt arbeidsfortjeneste kr. 225.— pr. dag, inkl. feriegodtgjøring. Etter at denne sats ble vedtatt av Representantskapet, har en rekke forbund økt sine satser for tapt arbeidsfortjeneste etter at det er skjedd økninger i tariffsatsene med derav følgende lønnsutvikling.

Det er kommet henvendelser fra representanter på Kongressen med henstilling om at LO øker satsen for tapt arbeidsfortjeneste slik at den står i et rimelig forhold til det som gjelder for de forbund som nå har regulert sine satser for tapt arbeidsfortjeneste.

Etter forutgående drøftelser i Sekretariatet legger administrasjonen i LO fram forslag om en økning i satsen for tapt arbeidsfortjeneste, med virkning fra første dag på Kongressen da arbeidstap inntreffer, til kr. 300.— pr. dag. I denne sats er inkludert feriegodtgjøring, og det er tatt rimelig hensyn til den lønnsutvikling som er skjedd før Kongressen og eventuell lønnsutvikling som vil skje en tid framover etter Kongressen.

Han la til at alle som hadde fylt ut sine regninger med gamle satser ville få de automatisk rettet.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Tariffpolitikken — Fortsatt debatt

Første taler var *Anna Mosevik*, Jern og Metall.

Hun fant det vanskelig å bringe så mye nytt inn i debatten, men nevnte de problemene de lavtlønte i vernede bedrifter og funksjonshemmede hadde. Hun hadde registrert at med økt velstand ble stadig flere funksjonshemmet. Hun mente LO måtte ha et tilbud til

alle de som ble rammet av ulykker, for eksempel i form av utdanning. Hun nevnte også at behovet for arbeidsplasser var stor i utkantene til tross for at Norge var et av de rikeste land i verden.

Lars Myhre, Norske Olje- og Petrokjemiforbund (observatør), understreket at alle andre lønnsproblemer må komme i skyggen av lavtlønnsproblemet. Han refererte til forslaget fra Sjømannsforbundet, forslag nr. 238, og kom inn på de store problemer som er knyttet til selskapene i olje- og petrokjemisektoren. Det viser seg at de organiserte har kommet på etterskudd i oppgjørene der hvor det er opprettet personalforeninger. Det finnes i dag en rekke selskaper som arbeider på kontinentalsokkelen som er totalt fremmed for norsk organisasjonspraksis. Og det er uakseptabelt for oss at denne situasjonen skal bestå, sa Myhre. Vi kan ikke regne med at arbeidstakerne vil stå i LO av ren solidaritet med fagbevegelsen når de dermed taper tusenvis av kroner på organiseringen. — Det er en skam for fagbevegelsen at det i denne bransjen skal være en fordel å være uorganisert, sa Myhre.

Sekundært foreslo Myhre:

Fagbevegelsen må til enhver tid være fri til å avgjøre hvilke oppgjørsformer som skal benyttes under tariffoppgjørene.

Bruk av oppsigelsesformer med medvirkning fra det offentlige kan være nødvendige. Det må være en klar forutsetning at de rammer som gis i slike oppgjør må gjelde alle arbeidstakere.

Normann Bråthen, Jern og Metall, Akershus, fremmet følgende forslag på vegne av avd. 35—233: Forslagene 285, 290, 300, 301, 328, 331, 368, 423, 508, 518, 519, 584, 631, 636, 663, 711, 723 og 795. Fra avdeling 160, Norsk Kjemisk, tok han opp forslagene 228, 733 og 735. Fra avd. 60 ved Skog og Land, forslag nr. 548.

(Det ble allerede mandag satt strek for å ta opp forslag og dirigenten måtte avvise forslagene fordi de ikke var innlevert til fastsatt tid.)

Thorleif Holter, Transportarbeiderforbundet, Stavanger, viste til de store problemer enkelte fagforeninger har ved overgangen fra pensjonskasseordning til folketrygden. I dette arbeidet har Einar Strand engasjert seg sterkt, noe representanten takket for. Han håpet at det snarest ville la seg gjøre å få pensjonskassen i forsikringsteknisk stand slik at pensjonistene uten tvil kunne få de midler som de hadde en klar juridisk rett til. Han tok opp forslag 560.

Svenn Eriksen, Jern og Metall, Vestfold, kom inn på den debatten som hadde funnet sted mandag i forbindelse med avstemningen om

en uttalelse og bevilgning til Arbeiderpartiet. Eriksen gjorde det klart at han betraktet problemene som et intermessio. Han hadde ellers lite å utsette på dirigentene, tvert om. At avisene kunne skrive om forsøk på kupp fra Sekretariatets side, avfeide han som grunnløse spekulasjoner. Ingen kan vel tro at Sekretariatet skulle være så naive eller at LO-kongressen skulle la seg lure til å vedta noe de ikke ante hva gikk ut på, sa Eriksen.

Han begrunnet bevilgningen til Arbeiderpartiet slik: Det er klart at vi bevilger til Arbeiderpartiet så lenge dette er det største og mest dominerende partiet. Hvis det en gang skulle vise seg at SV eller AKP (m-l) en gang ble dominerende partier, så er det klart at vi ville bevilge til disse partier. Det skulle være helt logisk, mente taleren som til slutt tok avstand fra forslaget om tariffavgift. Han støttet tanken om samordnede oppgjør, men forutsetningen var at man ved slike oppgjør fikk rettet opp forbundsvis skjevheter.

Arne Born, Sekretariatet, tok opp tariffavgiften og sa blant annet at misnøyen med de uorganiserte har bestått like lenge som organisasjonen. Vi er vel alle her enige i at det er noe visst foraktelig dette å holde seg utenfor det faglige fellesskapet — og la andre betale utviklingen med penger og innsats.

Jeg er imidlertid ikke enig i at kampen mot de uorganiserte skal avsluttes på den måten at de uorganiserte betaler en avgift for å få lov til å være uorganisert.

Selv om det er enkelte momenter som taler for en slik løsning, er det etter min oppfatning langt flere argumenter som taler mot. For det første er de uorganiserte våre potensielle medlemmer. Det er tross alt blant de uorganiserte vi skal drive vår vervevirksomhet. Vi vet at det er mange som ikke automatisk melder seg inn i fagforeningen — de må verves, kanskje overtales litt etter litt — det koster oss med andre ord litt arbeid. Men vi vet at mange av de vi har lagt litt arbeid i å få inn som medlemmer, er blitt drivende, aktive tillitsmenn etter hvert som de er modnet.

Dersom vi innfører tariffavgift, er jeg overbevist om at mange som er likegyldige eller tvilere i begynnelsen, vil velge å betale den billigere tariffavgiften istedet for fullt medlemskap.

Dessuten reagerer jeg sterkt mot å *selge* vår overenskomst til en uorganisert. Ved en tariffavgift kan vedkommende uorganisert kjøpe vår overenskomst — nærmest på billigsalg — uten noen som helst forpliktelser fra hans/hennes side. Vedkommende nyter godt av alle de fordelene overenskomsten gir, uten å forplikte seg til å legge to pinner i kors. Ingen forlanger at vedkommende skal ta verv, ingen plager ham med møtedeltakelser osv. osv. I tillegg til dette

kjøper den uorganiserte seg god samvittighet. Vi *legaliserer* det å være uorganisert ved å innføre en avlatspremie.

Nei, la den uorganiserte beholde sin dårlige samvittighet, — og la oss heller slå inn på en vei som gjør medlemskap i fagforeningen ennå mer attraktivt og nødvendig.

Skattefritak for fagforeningskontingent — som vårt forbund har mast på i 10 år — er nå gjennomført — og er etter min oppfatning et skritt i den fornuftige retningen.

La meg også nevne et tiltak vi kjørte ut med for noen år siden. Våre lokale foreninger reiste krav overfor sine arbeidsgivere — de enkelte kommuner — om vår overenskomst bare skulle gjelde for de organiserte. Mange reiste tvil om det var lovlig å gjøre slike vedtak i kommunestyrene. Det viste seg at det var fullt lovlig å stadfeste noe som er en selvfølge. En overenskomst gjelder selvfølgelig bare for de som har inngått den.

Imidlertid kunne ikke kommunene nekte de uorganiserte å ta del i de forbedringene som fant sted etter en tariffrevisjon — *dersom de selv søkte om det*.

Og det var dette som var vårt poeng. Den uorganiserte måtte faktisk skrive under på at han/hun var uorganisert og *be* om å få de lønnstillegg og andre fordeler som de organiserte hadde kjempet gjennom.

En meget ubehagelig situasjon for den uorganiserte. Det gikk opp for mange i den tiden hva organisasjonen egentlig var — og at det ikke var arbeidsgiveren som ved sin godhet automatisk forhøyet lønningene osv.

Det er vel unødvendig å fortelle at medlemstallet i Kommuneforbundet gjorde et hopp oppover etter den aksjonen.

Jeg er klar over at slike tiltak ikke passer over alt, sa Born. Jeg vil bare med dette antyde at det må finnes andre utveier til å redusere antall uorganiserte enn tariffavgift — som faktisk legaliserer det å være uorganisert.

Til slutt sa Born at ved den lønnskateordningen som kommer må vi passe på at det som nå er gjennomført må utbygges. Han ba LO-ledelsen se på dette.

Jens Tveit Aga, Arbeidsmandsforbundet, Søreidgrend, tok opp forslagene 564 og 565. Det gjaldt arbeidervernloven. I forbundet så man alvorlig på de sakene forslagene omhandlet, spesielt på at loven burde gjelde enmannsbedrifter. Det var intet i veien for at det kom med i loven slik som i Sverige. Til Steen hadde han et spørsmål om medbestemmelsesretten i Staten. Hvordan skulle den styrkes?

Man sa også i tilknytning til Norsk Vegplan at maskinbudsjettet burde styrkes slik at Staten i stor grad kunne ta arbeidet i egen regi.

Asbjørn Larsen, Arbeidsmandsforbundet, Kirkenes, tok opp forslagene 161, 391 og 458. Han oppfordret Kongressen til også å gi støtte til SV dersom DNA fikk. Han støttet Skredderhaugs forslag om lavere pensjonsalder for gruvearbeidere. Det er sagt av en gammel gruvearbeider at han ønsket å være noen få år oppå jorda før han gikk ned igjen for alltid.

Arvid Øygård, Arbeidsmandsforbundet, Mosjøen, tok opp forslag 621 om at arbeidsledighetstrygden skulle bli lik sykestrygden. Han endret forslaget slik at parantesen gikk ut, p.g.a. den endring i lovverket som nå hadde kommet om full sykestrygd fra første dag.

Brynjulf Mugaas, Jern og Metall, Oslo, tok for seg arbeidsmiljøloven. Den beskyttet etter hans mennig ikke liv og helse godt nok. Den ga heller ikke streikerett dersom loven ikke ble etterlevet. Dessuten hadde Sekretariatet frafalt kravet om «omvendt bevisbyrde». Det var også beklagelig at miljøtillitsmannen var plassert utenfor fagforeningens kontroll. Arbeidsgiverne setter profitt framfor helse, så det var umulig å samarbeide med dem om loven. Staten hadde også sine svin på skogen som arbeidsgiver ved en rekke større anlegg rundt i landet.

Han tok opp følgende forslag:

Forslag nr. 562, 563, 576, 582, 581, 583, 568, 575, 591, 585, 586, 599, 574, 593, 594, 595, 633, 650, 639, 648, 636, 654, 673, 635, 633, 675, 612, 661, 673, 699, 712, 765, 793, 772, 783, 774, 773, 780, 801, 802, 809, 810.

Til slutt nevnte han at siden hele 17 forslag gikk på koblingsbestemmelser viste det at de fagorganiserte var opptatt av dette.

Pål Steigan, Jern og Metall, Oslo, tok utgangspunkt i at Norge hadde den høyeste pensjonsalder i Europa. Likevel går ikke Sekretariatet inn for at den senkes. Aspengren er også imot, men han har jo sikret seg 60 års pensjonsalder. Et av de punktene der det er innsendt flest forslag er nettopp angående senkning av pensjonsalderen. Steigan reiste forslag 480.

Pensjonen må også opp på hva en industriarbeider tjener. Først må grunnbeløpet heves med 50 prosent. Han tok opp forslagene 478 og 492.

Han ville også foreslå feriepenge på pensjon.

Fredrik A. Johansen, Jern og Metall, Østfold, henviste til en bedrift i Moss som ligger langt under tariff lønn, men som hvert år deler ut store beløp i aksjeutbytte. Han reiste spørsmålet om ikke

Staten burde gripe inn overfor slike tilfelle. Samme bedrift har en søsterbedrift i Portugal hvor den betaler 5-6 kroner i timen til arbeiderne. Dette er selvsagt noe bedriften utnytter, sa Johansen som ellers syntes det var grunn til å forbigå jordbruksoppkjøret i stillhet. Bøndene har fått både i bøtter og spann. Det får også vi sørge for neste gang. Om tariffavgift sa Johansen at dette neppe er noe problem på de store arbeidsplassene. Det er på mindre bedrifter hvor kanskje 55—60 prosent er organisert at tariffavgift har sin misjon. Jeg mener at tariffavgift bør innføres så snart som mulig, sa han.

Bjørnar Skogstad, Papir, Tofte i Hurum, tok opp forslag 1180 som han refererte og motiverte. Dette forslaget er plassert under diverse forslag, men representanten mente det egentlig hørte hjemme under lovspørsmål. Forslaget dreide seg om lovfesting av LO-organisertes rett til representasjon i styrer og bedriftforsamlinger.

Om nedsettelsen av pensjonsalderen sa Skogstad at dette er en sak som særlig engasjerer de ansatte innenfor papirindustrien. Her har arbeiderne mye skiftarbeid. De har uregelmessig arbeidsrytme, sover og spiser til ulike tider. Det er regnet ut at arbeidere som har slik rytme reduserer sin levetid med minst 10 år. De har en påkjenning som gjør at vi merker kreftene begynner å forsvinne etter fylte 60 år. Når de så når pensjonsalderen ved fylte 67 år har de ingen mulighet for å få noen meningsfylt pensjonisttilværelse.

Einar Hysvær, NNN, sa at han etter å ha drøftet spørsmålet om bevilgninger til Arbeiderpartiet med andre representanter i forbundet var kommet til at man burde gå inn for Sekretariatets innstilling. Det er en meget god investering å sørge for å få en Arbeiderparti-regjering etter valget. Det er ikke bortkastede penger for medlemmene. Hysvær sa seg ellers glad for at lavtlønnsproblemene i så stor grad hadde kommet til å prege debatten. Han trodde imidlertid ikke oppgjørsformen var avgjørende for løsningen av dette problemet.

Arne Nakim, Vestfold, viste fram det omfattende forslagsheftet som foreligger til LO-Kongressen og spurte om noen for alvor mente at det skulle bli en borgerlig regjering som skulle sørge for at disse lovene ble vedtatt og gjennomført. Det er bare ett parti som kan sørge for at de krav medlemmene i fagbevegelsen fremmer blir realisert, og det er Arbeiderpartiet. For øvrig hadde representanten hørt på værmeldingen tirsdag morgen. Det ble meldt om frisk nordli' bris. Jeg synes vi skal sørge for at denne friske nordli' bris holder seg helt fram til valget. La oss derfor sørge for å bevilge penger til

Arbeiderpartiet ved et enstemmig vedtak mot fem stemmer, sa Nakim.

Kjell Gjerseth, Oslo, harsellerte noe over den nye parolen om livsstandard. Han hadde i borgerlige aviser kunnet konstatere at dete var en moteriktig parole. — Men det er kapitalkreftene som bestemmer moten, advarte Gjerseth som stilte seg tvilende til om Ryanes og SV virkelig kunne støtte en uttalelse som går inn for en arbeiderpartiregjerung til høsten. Her er det snakk om bevilgninger over hodene på medlemmene. Det blir ikke bedre ved at SV også får hundretusen kroner, slik SV-taktikken her går ut på, sa Gjerseth som viste til 12 forslag mot bevilgninger. Her er det en konkurranse melom to partier om å tappe kontingenten ut av fagbevegelsen sa Gjerseth.

Harald Minken, Oslo, tok også opp parolen om livsstandard. Han kritiserte også SV for å ville være med på bevilgningen ved at de også kunne få noe penger sjøl. Ryanes vil stemme for punkt 1 i Sekretariatets innstilling, med henvisning til «livsstandard» og setningen hvor de enkelte krav slår hverandre i hjel. LO—Sekretariatet går inn for lønnsnedslag med livsstandard som et slags slør, sa Minken som etterlyste skikkelig redskap i kampen for medlemmenes interesser. Vi må avvise det ubrukelige redskapet kombioppgjør og gå inn for brukelig redskap.

Marit Eng, Oslo, henviste til forslaget om fem ukers ferie og sa at dette ikke kan oppveie to timer mindre arbeidstid pr. dag. Hun argumenterte for 6-timers dag for alle, ikke bare for kvinner. Vi skal ikke ha noen A-arbeidere og B-arbeidere. Arbeidstiden må være lik for alle, for kvinner og menn, for arbeidere og funksjonærer og spisepausene må inkluderes i arbeidstiden. LO-ledelsen bruker fem ukers ferie som en gulrot framfor medlemmene mens de er mer opptatt av profitten til bedriftene enn for arbeidernes ve og vel. Videre gikk representanten inn for 100 prosent betaling for overtid.

Jan Mugerud, Buskerud fylke, fremmet forslagene 306, 409 og 556. Han oppfordret Kongressen til å stemme for uttalelsen og bevilgningen til Arbeiderpartiet.

Aspengrens sluttinnlegg.

Tor Aspengren tok i sitt sluttinnlegg utgangspunkt i at det var umulig å si hvilken oppgjørsform som var best, for man hadde aldri sammenlikningsgrunnlag med den som ikke ble brukt.

Han henviste til vedtektenes § 2, punkt 9, der det heter at LOs representantskap skal avgjøre hvilken form som skal velges. Han ba om at Kongressen vedtok et forslag som var i tråd med disse vedtektene.

I forbindelse med at han hadde avgitt intervjuer i anledning sin avgang, ville han gjenta at det var hans personlige syn som der var kommet fram. Representantskapet hadde alltid det siste ordet. Hva angår situasjonen til våren tilsier den sannsynligvis at man velger forbundsvis oppgjør, men i et nært samspill med myndighetene.

Aspengren fant det litt lettvent å stå på talerstolen på Kongressen å kreve løsning av lavtlønsspørsmålet. De som sier dette vet ikke hvor vanskelig dette problemet er å løse i praksis. En rekke bedrifter og bransjer mangler grunnlaget for gode oppgjør. Han håpet Kongressen mottok invitasjonene til et felles utvalg mellom partiet og LO til å se på saken.

Han hadde trodd at flere ville ha reist spørsmålet om etterslep når man diskuterte tariffpolitikken. Ikke da for større likhet mellom det private næringsliv og det offentlige, men med tanke på de lavtløntes problemer.

I tariffavgiftsaken trodde han Kongressen var delt på midten. Går man lovveien betyr det at alle organisasjoner nyter godt av avgiften. Om Krysset kunne han si mye, men han overlot det til redaksjonskomiteén.

Når det gjaldt den siste linja i forslaget til politisk uttalelse og bevilgning til DNA, så gjaldt det penger som skulle stilles til disposisjon for det faglig-politiske samarbeidet ute i distriktene. Man ønsket ikke å bruke av de 700 000 til dette.

Med direkte henvendelse til de 5 AKP m-l'erne sa han at de har hatt to mål ved denne Kongressen. For det første å få trukket ut Kongressen lengst mulig ved å bruke all taletid maksimalt og det andre å få terget på dere de fastlønte tillitsmennene i LO. I det siste har dere ikke lyktes.

Han ville til slutt si: «Fader forlat dem thi de vet ikke hva de gjør».

Sterk applaus som gikk over i trampeklapp.

Reiulf Steen summerer opp.

Reiulf Steen innledet med å svare at på spørsmålet om medbestemmelsesrett i Staten ville sikkert statsråd Aune i Kommunal- og arbeidsdepartementet svare bedre. Han ville konsentrere seg om et punkt, nemlig tilknytningen mellom DNA og LO. I debatten

hadde han hørt uttrykk som at fagbevegelsen var melkekua til DNA.

Men hva er idéen bak det faglig-politiske samarbeidet? spurte Steen. Når han reiste rundt i landet i partisammenheng traff han ofte igjen kongressdeltakerne eller det de representerte. Fagbevegelsen øver derfor daglig innflytelse over den politikk partiet fører. Det er hovedpoenget med det faglig-politiske samarbeidet.

Arbeiderpartiet er fagbevegelsens politiske arm. Den bestemmer hvordan partiet skal arbeide. Vår motstandere mangler ikke ressurser, mente Steen og kom med en rekke eksempler på hvordan Høyre finansieres. Arbeiderpartiet offentliggjør sine bidrag fra fagbevegelsen. Han omskrev så et ordtak til følgende: «Si med hvor du får dine penger fra, så skal jeg si deg hvilken politikk du fører.»

I dag er det 110 dager til Stortingsvalget, sa Steen. Vi står midt oppe i en viktig kamp. Denne Kongressen er en viktig del av denne kampen. Det er ikke et spørsmål om penger, men om man er villig til å satse for å få en arbeiderregjering i nært samarbeid med fagbevegelsen. Dette er det egentlige innholdet i det faglig-politiske samarbeidet, sa Steen til slutt.

Voteringene.

Man tok så fatt på voteringene.

Først ble det votert over om man skulle ha debatt på den politiske uttalelsen med bevilgningen. Dette falt med overveldende flertall.

Deretter voterte man om man skulle bevilge penger til DNA eller til flere partier.

Det var overveldende flertall for at bare DNA skulle få penger.

Deretter ble hele den politiske uttalelsen med bevilgning tatt opp til avstemning. Den ble også vedtatt med overveldende flertall.

Den videre votering over punkt 5 skulle skje etter at redaksjonskomitéen hadde kommet med sine innstillinger på kveldsmøtet.

Før man gikk løs på votering over vedtektsendringene var det 10 minutters pause.

Av forslag som i rett tid ble levert dirigenten men som ikke er uttrykkelig tatt opp fra talerstolen forelå på dette tidspunkt:

Forslag fra Harald Minken om å reise forslagene 232 og 177.

— Jeg foreslår at følgende setning tas inn under 1. setning i nr. 177: «Lavtlønnsproblemet og likelønnsproblemet kan kun løses ved at det enkelte forbund avgjør sin oppgjørsform.» Dette er i tråd med forslag nr. 169.

Jeg reiser også forslag nr. 181 og støtter 205, 206 og 207.

Forslagsstiller Jan Muggerud, Buskerud:

Forslag nr. 56, 265, 306 og 264.

Innstilling fra Vedtektskomitéen

Hovedkasserer *Einar Strand* redegjorde for behandlingen i Vedtektskomiteen som hadde sittet samlet hele mandag, og han la fram følgende innstilling fra komiteen:

Vedtektenes § 1.

Formål.

I Sekretariatets innstilling, jfr. det trykte heftet vedrørende vedtektsendringer er det foreslått en endring i § 1, 3 b.

Vedtektskomitéen vil foreslå at nåværende paragraf av dette opprettholdes i sin helhet ved at Kongressen konstaterer at § 1, 3 b omfatter både privat og offentlig virksomhet.

Fra representant 72, *Ella Sandnes*, Handel og Kontor, er det foreslått en tilføyelse til § 1, nytt pkt. 11 sålydende:

«— å arbeide for likestilling mellom kjønnene.»

Vedtektskomiteen vil vise til forslaget til handlingsprogram side 18, hvor det heter:

«Arbeid for å oppnå reell likestilling og endre tradisjonenes oppfatninger av menns og kvinners rolle i samfunns- og arbeidsliv.»

Ovennevnte programformulering dekker helt ut forslaget fra *Ella Sandnes*.

Vedtektskomiteen tiltrer likevel forslaget slik at § 1 får et nytt pkt. 11 sålydende:

«— å arbeide for likestilling mellom kjønnene.»

Følgende forslag er dessuten tatt opp under debatten:

Nr. 5, 6, 7, 8, 9, 20, 36 og 37. I tillegg er det satt fram eget forslag fra delegat 94, *Brynjulf Mugaas*, som er vedlagt protokollen. Vedtektskomiteen viser til Norsk Jern- og Metallarbeiderforbunds innstilling, hvorav det går fram at forbundets forslag til endringer av § 1 var gjenstand for en omfattende debatt på 1973-kongressen.

Vedtektskomiteen er enig med Norsk Jern- og Metallarbeiderforbunds styre at dette spørsmålet ble ferdigdebattert på kongressen 1973 og at en derfor fastholder innstillingen om at paragrafen blir uendret.

Vedtektenes § 5

Kongressen

Følgende forslag er tatt opp under debatten: 59, 60, 61, 62, 66 og 68. Dessuten er det fremmet et forslag fra representant 96 — Marit Engh — som går ut på at § 5, punkt 1, skal endres i samsvar med forslag 59 og at punkt 2 skal endres og erstattes i samsvar med forslag 58, at punkt 3 skal endres i samsvar med forslag 64 og at punkt 4 skal endres til forslag 59, punkt 4.

Vedtektskomiteen anbefaler at Sekretariatets innstilling opprettholdes uforandret.

Vedtektenes § 6

Kongressens myndighetsområde

Forslag nr. 71 og 73 er tatt opp. Dessuten vises til det framlagte stensilerte forslag fra Sekretariatet. I tillegg til dette er det kommet inn forslag fra representant 258 — Odd Bach — om at sistnevnte forslag skal avvises. Det er kommet forslag fra representant 202 — Jens Petter Jelle — at paragrafen opprettholdes uforandret mot at Kongressen for 1979 gjør vedtak om å øke antall tillitsmenn med 2 og at alle velges av Kongressen og står på valg ved hver Kongress. Forslag fra representant 7 — Ole Flesvig — som foreslår at tillitsmennes antall økes med 2 og at alle velges av Kongressen. Det velges formann, nestformann og kasserer. De 5 øvrige velges som sekretær uten at de nummereres som 1., 2. osv. Både kvinner og menn skal velges. Alle de valgte tillitsmenn skal ha 60 år som pensjonsalder.

Vedtektskomiteen anbefaler någjeldende paragraf 6 opprettholdes uforandret. Det anbefales at Kongressen gjør vedtak om at tillitsmennes antall økes med 2.

Vedtektenes § 8

Representantskapets sammensetning

Følgende forslag er tatt opp: Nr. 78.

Vedtektskomiteen anbefaler at Sekretariatets innstilling opprettholdes.

Vedtektenes § 11

Sekretariatets myndighetsområde

Følgende forslag er tatt opp: Nr. 84, 95 og 87.

Vedtektskomiteen anbefaler at Sekretariatets innstilling opprettholdes.

Vedtektenes § 14

Tariffkrav og tariffrevisjoner

Fra representant nr. 94, Brynjulf Mugaas, er forslag nr. 83 foreslått behandlet under vedtektsendringenes § 14.

Vedtektskomiteen foreslår at forslaget avvises.

Vedtektenes § 15

Avstemning over tarifforslag — arbeidsstand

Forslag nr. 95 og 96.

Vedtektskomiteen anbefaler at Sekretariatets innstilling opprettholdes.

Vedtektenes § 17

Kontingent

Representant 308 — Otto Totland — har foreslått at § 17, punkt 2, hvor det står januar etterfølgende år skal være februar etterfølgende år.

Dessuten er det kommet forslag fra representant 95 — Harald Minken — om at vedtektenes § 17, punkt 3 a og ordet «30» i punkt 3 c strykes. Videre er det forslag fra representant 117 — Johan Kåre Gjørme — at forslag vedr. § 17, punkt 3 a, at 22.5 prosent heves til 25 prosent.

Vedtektskomiteen vil anbefale at prosentsatsen 22.5 i punkt 3 a forhøyes til 25 prosent.

Vedtektskomiteen anbefaler at Sekretariatets innstilling på side 15 i det trykte heftet opprettholdes med følgende endringer:

Punkt 2 skal lyde:

2. Forbundene betaler den ordinære årskontingent til LO à konto ved hvert kvartals utløp, basert på det enkelte forbunds medlemstall pr. 1. januar. Endelig kontingentavregning skal foretas seinest ved utgangen av februar etterfølgende år.

Medlemstallet i forbundet beregnes etter betalende medlemmer fratrukket forsikrings- og grunnavgiftsmerker.

Punkt 3 a skal lyde:

3 a. Av den kontingent som innbetales til LO avsettes 25 prosent til fremme av de formål som er nevnt i vedtektenes § 1, punkt 4 og 7.

Vedtektenes § 20

De faglige samorganisasjoner

Følgende forslag er tatt opp: 104, 111, 112 og 113.

Vedtektskomiteen anbefaler at Sekretariatets innstilling opprettholdes.

Diverse forslag

a) Følgende forslag er tatt opp: 116, 120 og 127.

Vedtektskomiteen anbefaler at Sekretariates innstilling opprettholdes.

b) Regler for valg av representanter til LOs Kongress. Følgende forslag er tatt opp: Nr. 58 og 136.

Vedtektskomiteen anbefaler at Sekretariatets innstilling opprettholdes.

c) Samorganisasjonenes vedtekter.

Følgende forslag er tatt opp: 141, 144, 148, 153, 154 og 155.

Vedtektskomiteen anbefaler at Sekretariatets innstilling opprettholdes. Denne omfatter også forslag fra representant nr. 202, Jens P. Jelle.

I tilknytning til innstillingen fra vedtektskomiteen understreket Einar Strand meget sterkt argumentene mot å programfeste en sosialistisk samfunnsordning i selve formålsparagrafen for LO. Han

Dirigenten sa at ifølge sekretærenes papirer var ikke forslaget gressen. —Vi må ikke stille oss slik at vi har en formålsparagraf som kan føre til splittelse av fagbevegelsen. Da står vi overfor en farlig utvikling, en splittelse av fagbevegelsen slik vi har sett i andre land. Vi har vært spart for dette i Norge.

I LOs handlingsprogram vil selvfølgelig målsettingene være preget av de holdninger medlemmene i fagbevegelsen har, men vi må vokte oss vel for å spesifisere målsettingene så sterkt at det som da ikke uttrykkelig er nevnt automatisk skulle falle utenfor LOs virkeområde, sa Strand bl.a.

Merknader til innstillingen.

Dirigenten foreslo at man ikke skulle ta realitetsdiskusjon på forslagene under punkt 5, men ta opp misforståelser om det måtte være nødvendig.

Dette ble vedtatt.

Brynjulf Mugaas påpekte en trykkfeil. Han hadde satt forslag 830 opp mot hele paragraf 14, ikke forslag 83.

Jan I. Asmul sa han hadde tatt opp forslag 156, men det var ikke vurdert av redaksjonskomiteen.

Dirigenten sa at ifølge sekretærenes papirer var ikke forslaget reist.

Svein Muffetangen henviste til en rekke forslag han hadde tatt opp som ikke var vurdert. Hans forslag var kommet med i det trykte referat fra mandagens møte.

Einar Strand mente at forslagene ikke forelå. I tilfelle måtte de være levert feil og da til referentbenken.

Harald Minken rettet en trykkfeil om at han ville stryke paragraf 17 3 A. Under dette var 3 B blitt til 30.

Einar Strand bekreftet at dette var riktig.

Jan I. Asmul henviste også til det trykte referat angående forslag 156.

Aage Hammerstad påpekte også et forslag som var utelatt, men som var med i det trykte referat. Det gjaldt forslag 145.

Reidar Albertsen etterlyste forslag 82 som var tatt opp og var med i det trykte referat.

Marit Engh ba om en oppklaring og henviste til paragraf 7. Hennes forslag her var ikke gjengitt, og heller ikke at hun tok opp forslagene 74 og 75.

Dagfinn Aam hadde tatt opp forslag 130, men det var ikke med i redaksjonskomiteens innstilling, derimot i det trykte referat.

Svein Muffetangen bekreftet at det kunne være en misforståelse ute og gikk. Han håpet derfor at forslag 30 ikke falt ut.

Dirigenten foreslo en kort pause for å oppklare disse sakene.

Arne Nakim foreslo at man sendte hele saken tilbake til Sekretariatet når det var så mange ting som var utelatt.

Øystein Larsen påpekte en misforståelse angående forslag nr. 1. Dette var ikke med.

Pål Steigan bekreftet at han hadde støttet dette forslaget.

Dirigenten foreslo så hele saken sendt tilbake til redaksjonskomiteen da det var stor uklarhet om hva som var tatt opp.

Votering: Saken enstemmig utsatt.

Etter pausen overtok Reiulf Steen som dirigent, og man gikk løs på punkt 8 på dagsordenen «Internasjonale spørsmål».

Dagsordenens pkt. 8

Internasjonale spørsmål

Tor Aspengren: Vi slår på denne Kongressen fast at fagbevegelsen i Norge, Norden, Europa og andre land har økt sitt internasjonale virke betydelig. For norsk fagbevegelse er aktiviseringen særlig gjort gjeldende de to siste kongressperiodene.

Begrunnelsen for det internasjonale arbeidet er kort og godt at det er nødvendig. Forholdene for fagorganiserte i Norge og andre land påvirkes av det som skjer i internasjonal økonomi, sosialutvikling, miljø og sikkerhet. Jo, hurtigere vi tar de videre konsekvenser av dette, jo raskere vil vi som land og bevegelse bidra praktisk til kontroll over utviklingen. Derfor søker vi nye veier for å påvirke utviklingen mellom landene, fordi vi som arbeiderbevegelse stadig ønsker å øve reell innflytelse på vår egen livssituasjon.

I Norge og Norden har arbeiderbevegelsen gjort den grunnleggende erfaring at solidaritetssamfunnet er best for mennesket. Det er gjennom solidarisk kamp vi har skapt det samfunn vi er stolte av. Folk har vært villige til å yte sjøl for å skape fellesgodene og solidariteten er stadig forutsetningen for løsning av uløste oppgaver.

Nå står vi overfor nødvendigheten av å innføre samme prinsipielle holdning og praktiske framgangsmåte internasjonalt — for et bedre og tryggere internasjonalt samfunn. Erkjennelsen av fellesansvaret må kjempes gjennom. Her har fagbevegelsen og arbeiderbevegelsene i alle land en historisk oppgave. Solidariteten må gjelde overfor og mellom — fagorganiserte og arbeidstakere i alle land uansett system. Den må gjelde i kampen for kontroll over internasjonal økonomi og arbeid for alle. Den gjelder i kampen for menneskerettighetene, og overfor de fattige i verden.

Dette er tankegangen bak det internasjonale arbeidet. På sett og vis søker vi å fremme våre egne idealer og samfunnssyn. Men jeg spør, om ikke selve den samfunnsform og vei de nordiske demo-

kratiske arbeiderbevegelser har valgt, kan være til nytte for andre samfunn? De nye nasjoner ser etter eksempler, de eldre industrisamfunn i øst og vest leter etter nye veier. Spørsmålet er om ikke den nordiske vei med demokrati og arbeid for alle, er et alternativ mellom ytterlighetene i øst og vest. I dette er demokrati, likhet, reell selvbestemmelse, og en planlagt utvikling med sosial rettferd, arbeid og inntekt for alle den demokratiske arbeiderbevegelses siktemål.

LO har bevisst gått inn for å styrke og effektivisere de faglige organer i Norden og Vest-Europa. Nordens Faglige Samorganisasjon er nå veletablert og aktiv. Den har innflytelse. Fellesprogrammene er ledesnorer for de nordiske lands- og tjenestemannsorganisasjoner. Nordisk fagbevegelse har styrket sin stilling overfor de nordiske regjeringer, Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. I det nordiske industri- og energipolitiske samarbeid krever fagbevegelsen medvirkning og innflytelse. Det vil være naturlig med nær forbindelse mellom Det nordiske ministerråd og fagbevegelsen. Det er også naturlig med faglig representasjon i den nordiske investeringsbank. Et nordisk industri- og energipolitisk samarbeid forutsetter samarbeid om økonomisk politikk, sysselsettings- og arbeidsmarkedspolitikken, og i et slikt nordisk samkvem er fagbevegelsen nødvendig. Regjeringene vil spare tid ved å ta fagbevegelsen med på råd med én gang.

I denne sammenheng minner jeg om at kontakt mellom myndighetene og organisasjonene er i ferd med å spre seg internasjonalt. Mellomstatlige organer får etter hvert større betydning for å løse samfunnsoppgavene. Det er naturlig at arbeidslivets organisasjoner blir faste samrådspartnere i disse organisasjonene. Tendensen er klar, fra ILO og EF til EFTA, hvor vi har tatt initiativet til større innflytelse, og til OECD, hvor den faglige gruppering øker sin virksomhet. Den siste organisasjon er viktig for samråd mellom Vest-Europa, Nord-Amerika og Japan om økonomisk politikk, energi, og nord-syd problemene. Der finner vi også amerikansk fagbevegelse. I Europarådet er en liknende utvikling på gang. Hva annet er naturlig enn at de *nordiske* regjeringsorganer, Ministerrådet og Investeringsbanken, går i brodden med et internasjonalt samarbeid mellom regjeringer og arbeidslivets organisasjoner?

Den europeiske faglige samorganisasjon er på rask vei framover — etter konsolidering når det gjelder struktur, personell og programmer. EURO-LO er nå det sentrale, faglige koordinerende organ i Vest-Europa. Det er grunn til å understreke betydningen av dette i betraktning av at Vest-Europa utgjør ett frihandelsområde fra sommeren 1977.

Frihandel er ikke nok for fagbevegelsen. Økonomien må styres. Arbeiderbevegelsen har alltid gått i bresjen for styring av økonomi, for planøkonomi, og det vil vi også gjøre gjennom Den europeiske faglige samorganisasjon for Vest-Europas vedkommende.

På nordisk hold inntar vi felles oppfatninger i EURO-LO. Dette har særlig hatt virkning for arbeidet med den økonomiske politikken. Det er gjennom aktiv innsats i EURO-LO, FFI og Den rådgivende faglige komité i OECD skapt et gjennomarbeidet økonomisk-politisk alternativ til den økonomiske politikk som har ført til den største krisen siden 1930. Ingen annen gruppe har utarbeidet forslag for full sysselsetting internasjonalt. EURO-LO er nøkkelorganisasjonen i dette arbeidet — både overfor EFTA og EF og i samarbeid med japansk og amerikansk fagbevegelse overfor OECD.

Den internasjonale nedgangen fra 1973 rammet arbeidstakerne verden over. I de regjeringer hvor de gammeldagse oppfatninger om økonomisk politikk rå, tør en ikke la Staten spille en aktiv rolle i økonomien. Frykten for inflasjonen lammer handlingsevnen. Det hersker redsel for at alminnelig etterspørsel skal føre til prisgallop. Full sysselsetting er satt til side som hovedmålsetting.

I internasjonal fagbevegelse er vi i gang med et veritabelt felttog mot denne passive og uansvarlige holdningen. La meg si med direkte adresse til de japanske, vest-tyske, franske og amerikanske regjeringer i den verden vi i dag lever har alle medansvar. Vi er alle avhengige av hverandre når det gjelder handel, økonomi, sysselsetting og inntekt. De store land med store økonomier har et spesielt ansvar. Situasjonen krever en aktiv, positiv og selektiv økonomisk politikk i alle land. Den krever samarbeid om økonomisk politikk, med full sysselsetting som mål. 15 millioner registrerte arbeidsløse i Vest-Europa og Nord-Amerika er uakseptabelt. 300 millioner uten arbeid i utviklingslandene er en fare for freden. I de industrialiserte land er 20 prosent av de arbeidsløse under 25 år. Selve det demokratiske system står på spill. Det moderne politiske demokrati må vise at det er i stand til å gjennomføre en politikk, anvende slike metoder og skape et slikt samarbeid mellom landene at arbeid for alle trygges.

(Fagbevegelsens internasjonale alternativ bygger på at Staten skal delta i det økonomiske liv i alle land, at Staten ved offentlige sysselsettings- og investeringsprogrammer fremmer oppgang slik at tillit skapes. Investeringene må sikte på sysselsetting, og vekst må velferdsorienteres og styres. Vekst og sysselsetting må bl. a. konsentreres i den offentlige sektor, særlig i sosialektoren energi, husbygging o. l. Vi krever en aktiv arbeidsmarkedspolitikk og selektivitet i virkemidlene. — For oss er ikke dette radikalt, men

for arbeidsgiverforeningene og gammeldagse økonomer og politikere i Vest-Europa og Nord-Amerika er det uvante tanker.)

Betydningen for norske arbeidsplasser av at disse tankene godtas, kan ikke overvurderes. På sikt er vi avhengige av den økonomiske politikk som føres i andre land. Derfor ønsker vi å påvirke denne politikken. Det er forunderlige forhold når Norge eksporterer energi og råvarer til land som i sin tur fører en økonomisk politikk som skaper ledighet her i landet. Slike forhold kan ikke fortsette evig.

Vårt krav er en plan og et samarbeid som skaper full sysselsetting i den industrialiserte verden i 1980. OECDs Ministerråds møte til sommeren må enes om en slik plan. Oslo-møtet i april 1977 av vest-europeiske landsorganisasjoner og sosialistpartier formulerte en økonomisk politikk for arbeiderbevegelsen i Vest-Europa. Det tok sikte på å påvirke London-møtet, OECD, EF og EFTA, og å binde ledende sosialdemokratiske politikere. Denne offensiven vil fortsette.

Frie Faglige Internasjonale er fortsatt den sentrale internasjonale organisasjon for de demokratiske fagbevegelser. Norsk fagbevegelse bidrar gjerne til å styrke FFI. Men organisasjonen må konsentrere kreftene sine om konkrete faglige spørsmål som den økonomiske utvikling, faglige rettigheter, miljø og faglig u-hjelp.

Jeg vil understreke den støttevirksomhet som arbeiderbevegelsen legger opp til med omorganiseringen av Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité og opprettelsen av AIS' Fond. Vi sikter på øking av opplæringen av faglige tillitsmenn og utbygging av fagorganisasjonene i utviklingslandene. LO bør yte et fast årlig bidrag til Fondet. For Kongressen er det foreslått kr. 300 000. Fondet må tilføres midler fast, og vi forutsetter at forbundene, foreninger, partiet og andre av arbeiderbevegelsens organer yter årlige bidra. Gjennom AIS har arbeiderbevegelsen styringen over sitt eget støttearbeid, og gjennom AIS kan forbund, foreninger, lag og grupper ta de initiativ de ønsker. AIS er arbeiderbevegelsens koordinerende organ i u-hjelp og støttespørsmål. Jeg viser til beretningene for kongressperioden hvor det framgår at arbeiderbevegelsen i en rekke saker har skaffet betydelige summer og øvd politisk innflytelse. Det gjelder Vietnam, Chile, Sør-Afrika, Portugal og Spania. *Samlet* er arbeiderbevegelsen i Norge viktig i støttespørsmål. *Sammen* med den øvrige internasjonale arbeiderbevegelse får vår handlinger ytterligere virkning.

I vedtakene om utviklingshjelp har Regjering og Storting åpnet for betydelige ytelser til u-hjelpsformål gjennom de frivillige organisasjoner, også gjennom fagbevegelsen. LO har med tilfredshet

merket seg Stortingets holdning. Fagbevegelsen med sitt store kontaktnett i utviklingslandene kan gjøre et viktig arbeid.

I denne virksomheten vil LO samarbeide med AOF og Norsk Folkehjelp, med de nordiske og europeiske organisasjoner og gjennom FFI.

Menneskerettsarbeidet er en viktig del av arbeiderbevegelsens kamp nasjonalt som internasjonalt. I mange rike land er det arbeid å gjøre her, i mange u-land er menneskerettsarbeidet så vidt begynt. Vi gir vår støtte til Regjeringens opplegg for menneskerettsarbeidet, og er rede til et samarbeid. Det vil for Regjering og Storting være grunn til å arbeide gjennom frivillige organisasjoner.

Norsk fagbevegelse fordømmer rasistregimet i *Sør-Afrika*. Arbeiderbevegelsens motstand mot regimet må fortsette. Kampanjen «Solidaritet med det sørlige Afrika» i Norge bør gå videre. Vi oppfordrer til økt internasjonal faglig opptreden i *Sør-Afrika*-saken, til økt finansiell og politisk støtte til motstandere av regimet, og vi krever av de nordiske regjeringer at de på ny tar initiativ til en internasjonalt politisk og økonomisk politisk boikott av regimet.

Vi ønsker velkommen utviklingen til demokrati i Spania. Vi gir vår støtte til den demokratiske arbeiderbevegelse, gjennom den norske Spaniakomité, som har arbeidet siden borgerkrigens slutt. Etter vår oppfatning er det bare naturlig med opptak av Spania i de europeiske mellomstatlige organer når demokratiet er innført.

Norsk, nordisk og internasjonal arbeiderbevegelse fordømmer militærdiktaturet i *Chile*. Landsorganisasjonen arbeider gjennom FFI og CUT for en endring av regimet og støtte til den illegale fagbevegelsen. Chile er viktig som eksempel på hvilken utvikling som ikke må komme i Latin-Amerika, for øvrig hvor reaksjonen på begge ytterfløyene kjemper mot hverandre og hvor de progressive fagorganiserte og demokrater trenger all den støtte de kan få. Tida er inne til kraftige boikott-tiltak, men la meg gjøre det helt klart at en internasjonal boikott av diktaturet i Chile krever tiltak ikke bare i Vest-Europa og USA, men også fra Øst-Europa og ikke minst Kina.

Samarbeidet med øst-europeisk fagbevegelse har skapt diskusjon. Norsk fagbevegelses virksomhet på dette feltet har ligget langt fremme. I kontakten med øst-europeisk fagbevegelse befinner vi oss i et krysspunkt. Vi er uenige i det politiske system i Øst-Europa. Spørsmålet om demokrati og menneskerettigheter kommer derfor inn i bildet. Vi vil arbeide for avspenning og fred, og søke kontakt av den grunn. Mellom Øst- og Vest-Europa er det forbindelser som gir fagorganisasjonene felles-interesser, jfr. den økonomiske utvikling, arbeidsmiljøet, det ytre miljø, handelen osv.

Endelig er Norge nabo til Sovjetunionen, noe som understreker behovet for kontakt og gode kommunikasjoner også mellom fagbevegelsene. Status for kontakten med Øst-Europa er positiv. Vi er kommet et stykke på vei i praktisk faglig samarbeid, både bilateralt og multilateralt, særlig når det gjelder miljøspørsmålene. Et kontaktforhold er opparbeidet slik at vi nå kan ta opp og tale om spørsmål som ikke kunne berøres for fire år siden. Vi har ikke grunn til å tro at kontakten er politisk misbrukt i Øst — samtidig som vi ser i øynene at begge sider har praktisk og politisk interesse av forbindelsen. Viktigst er at kontakten har livets rett. At vi er uenig i systemet vet alle. Vi sier direkte fra når det skjer åpenbare brudd på menneskerettighetene — direkte. Kontakten med øst-europeisk fagbevegelse bør fortsettes.

Det er en glede å konstatere at AFL-CIO er på vei inn igjen i det internasjonale faglige samarbeid. Samarbeid med AFL-CIO både i OECD og bilateralt er av betydning for norske fagorganiserte. Amerikansk økonomisk utvikling er viktig for Vest-Europa og Norden. Norge er alliert med USA. Så sent som forrige uke var en amerikansk faglig delegasjon på besøk i Norge, et tegn på at forholdet mellom LO og AFL-CIO nå er gjenopprettet.

Vi ser nødig at USA forlater ILO. Det er ønskelig at sovjetisk fagbevegelse ikke kjører politiske resolusjoner i ILO. Det vil kvele ILO som organisasjon for arbeidslivssaker. Troverdigheten av ønsket om samarbeid øst-vest fordrer moderasjon også i andre saker.

La meg avslutningsvis ta opp det internasjonale faglig-politiske samarbeidet og forholdet til Regjeringens i utenlandssaker.

Vi noterer med tilfredshet at Arbeiderpartiet vil bygge opp et faglig-politisk samarbeid i Norden og Vest-Europa, og gjennom Sosialistinternasjonalen. Norsk fagbevegelse har gode erfaringer med det faglig-politiske samarbeid med Arbeiderpartiet. Alt peker på at metoden kan nyttes internasjonalt. Et liknende samarbeid bør bygges opp særlig i Europa. Vi forventer konkrete utspill fra partiet her, gjerne på nordisk basis. Fagbevegelsen er rede til et samarbeid. Oslo-møtet i april 1977 mellom landsorganisasjonene og sosialistpartiene om økonomisk politikk var et godt tiltak som kan og bør følges opp.

Når det gjelder Regjeringens utenrikspolitikk, vil jeg gi allmenn tilslutning. På to punkter er det grunn for Landsorganisasjonen til å uttrykke spesiell interesse: den utenriksøkonomiske politikk Regjeringen fører og havrettspolitikken. Om begge er det nær kontakt mellom LO og Regjeringen.

På begge felter har våre medlemmer grunn til å være tilfreds med

aktiviteten og resultatene. Særskilt legger vi vekt på at Regjeringen tar initiativ til et økonomisk samarbeid i Vest-Europa og innen OECD for full sysselsetting. Vi går ut fra at Regjeringen vil presse på.

Når det gjelder forholdet til de fattige land, støtter Landsorganisasjonen den linje Regjeringen og Stortinget har valgt. Norges særs gunstige stilling økonomisk og solidaritetshensynene overfor fattige land er god grunn til at Norge og andre mindre land som er rike, går i bresjen for et nytt forhold mellom de demokratiske industri-land og utviklingslandene. Landsorganisasjonen har for lengst sluttet seg til forslagene om økning av norsk u-hjelp, om hjelp til investeringer i u-land og om økt markedsgang i Norge. Vi må her vise solidaritet i praksis.

Vi forutsetter at arbeidslivets organisasjoner tas med på råd ved iverksettelsen av vedtakene.

På ett punkt kan både fagbevegelsene, arbeiderpartiene og regjeringene øke sin virksomhet. Det gjelder kampen mot den internasjonale kapprustning og mot spredningen av evnen til å produsere kjernefysiske våpen. En foruroligende utvikling er i gang, bl. a. med eksporten av reaktorer og materiell som kan nyttes til produksjon av kjernevåpen. Verden står her overfor sin største utfordring: kontroll med kjernevåpnene. Eksporten av våpen fra øst og vest til nye land er nærmest hensynsløs. Både arbeidet med kontroll av kjernevåpen og nedrustningsdrøftingene i Europa burde ha gitt bedre resultater. Internasjonal fagbevegelse i Vest og Øst må søke å koordinere og øke sin virksomhet for nedrustningen, mot kapprustning og hensynsløs våpeneksport, for avtalte og kontrollerte tiltak.

Norsk fagbevegelses arbeid på det internasjonale felt er preget av hva som er praktisk nødvendig, dels er det et perspektiv med et ideelt tilsnitt. Arbeiderbevegelsen har alltid knyttet det praktiske og dagnære arbeid til de langstiktige perspektiver og målsettinger for samfunnet. Slik må det også være i det internasjonale arbeidet. Den veien vi her har tatt fatt på, må følges videre. Det er ingen annen vei å gå for de store folkegrupper — enn gjennom internasjonal solidaritet og samarbeid.

Debatten.

Dirigenten gjorde oppmerksom på tre forslag om den internasjonale situasjon som blir tatt opp ved avslutningen av Kongressen. Forslagene er utdelt.

Pål Steigan, Oslo, sa at diskusjonen kom litt brått på. Han ville likevel ta opp en del viktige internasjonale spørsmål. Steigan sa bl. a. at DNA og SV har flertall til å bryte forbindelsene med Chile, Sør-Afrika og Rhodesia. De har også makt til å bryte forbindelsen med Junta-Olsen. At de ikke gjør det, viser hvor mye frasene om internasjonal solidaritet betyr i praksis.

Steigan sa at i Asania som er det riktige navn på såkalte Sør-Afrika oppfordres det til full boikott. LO kan be sine medlemmer om å gjennomføre dette. Steigan sa at LO-ledelsen mer og mer lar seg influere av lederne i Sovjet. Den såkalte tsjekkosllovakiske fagbevegelse som er opprettet med sovjetiske bajonettets hjelp, inviteres til Norge og vice versa. Han mente også at LO-ledelsens svakhet for sovjetisk innflytelse kommer til uttrykk i Sekretariatets innstilling til Svalbard-forslaget fra Tromsø sykehus personalforening. Her heter det bl. a. at Sovjet og Norge har et felles ansvar for ro og stabilitet i nord-områdene. Hadde det vært ordlyden i en internasjonal avtale, hadde det vært omtrent det samme som å si at Norge og Sovjet deler suvereniteten over Svalbard. Dette må vel også være i strid med Regjeringens Svalbard-politikk, sa Steigan, som slo fast at Svalbard er et norsk land.

Dirigenten Reiufl Steen opplyste at dirigentbordet under Steigans innlegg hadde tatt sjølkritikk. Han opplyste nå at det foreligger tre — ikke to forslag til uttalelser. Han varslet kveldsmøte og foreslo møtet hevet til kl. 19.30.

Harald Minken tok ordet til forretningsordenen. Han ville vite hva man skulle behandle i kveldsmøtet og i tida framover.

Dirigenten svarte at man hadde satt av tid til kveldsmøte tirsdag, så det burde ikke overraske noen, aller minst Minken som hadde vært blant dem som har bidratt til å trekke møtet ut.

Jens Petter Jelle foreslo at møtet skulle begynne igjen kl. 19.00.

Dirigenten tolket forsamlingens negative holdning til dette, dit at han opprettholdt sitt forslag om å begynne igjen kl. 19.30.

Harald Minken tok ordet for å rette en misforståelse. Han var innforstått med kveldsmøtet, men ville vite *hva* som skulle behandles.

Møtet ble deretter hevet litt før kl. 18.00.

Kveldsmøtet tirsdag 24. mai

Kveldsmøtet ble satt kl. 19.35 ved dirigent *Finn Nilsen*. Han henstilte til representantene om å begrense røykingen mest mulig. Han opplyste at man i løpet av kveldsmøtet burde ta sikte på å bli ferdig med diskusjonen og voteringen om den internasjonale situasjon. Videre å bli ferdig med Tor Halvorsens innledning om handlingsprogrammet. Dirigenten hadde også håp om at man skulle bli ferdig med voteringen over vedtektskomiteens innstilling. — Vi bør holde på til omkring midnatt, sa dirigenten. Han opplyste at Pål Steigan har fremmet et forslag som går ut på full støtte til den panafrikanske kongress og Asania og kamp mot Vorster-regimet.

Odd Bach, Transportarbeiderforbundet, sa at det var grunn til å gi LO-ledelsen honnør for det sterke internasjonale engasjement LO har vist, særlig i den seinere tid. Han hadde ingen endringsforslag til de framlagte uttalelsene som han syntes stort sett dekket det som måtte være grunnlaget for LOs internasjonale engasjement. Han framhevet AIS betydning og støttet det forslag til bevilgning på 300 000 kroner årlig som er lagt fram. AIS bør være midtpunktet for vårt internasjonale engasjement, men det bør ikke hindre oss i å engasjere oss i andre tverrpolitiske solidaritetsaksjoner. Bach nevnte spesielt Chile-aksjonen som et eksempel på en organisasjon hvor samarbeidet går bra. AIS bør samarbeide med slike aksjoner som er de eneste som kan drive det nødvendige markarbeidet ute på arbeidsplassene, sa Bach.

Kjell Dømbe, Transport, Stend, tok opp forslag 1099.

Dirigenten foreslo fem og tre minutters taletid for henholdsvis første og annen gangs innlegg.

Willie Kristensen, Bygning, Oslo, tok opp forslagene 1087 og 1088 med forbundsstyrets innstilling.

Han berømmet den norske utenriksminister og hans medarbeidere for den måten de drev norsk utenrikspolitikk på. Deres stille diplomati hadde båret frukter. Det hadde ikke vært de prangende uttalelser. Han var glad for at man hadde en utenriksledelse som holdt hodet kaldt.

Harald Minken, Jern og Metall, Oslo, tok opp forslag 1092. Faglige tillitsmenn i det samme multinasjonale selskapet, men i forskjellige land, må ha mulighet for kontakter. Bare slik kan de støtte hverandres kamp og treffe tiltak mot det multinasjonale selskapets angrep på deres interesser.

Han satte fram følgende forslag:

1) Kongressen krever at Norge bryter enhver forbindelse med Chile-juntaen og at den chilenske ambassadøren utvises.

2) Kongressen krever at Norge bryter enhver forbindelse med rasist-regimet i Azania («Sør-Afrika»).

3) Full boikott av fascistregimet i Azania («Sør-Afrika») Zimbabwe («Rhodesia») og Chile, herunder også eksport fra disse land som går under dekke fra tredje land.

Våre klubber og foreninger må kjempe for en aktiv boikott av ordrer fra og leveranser til disse land.

Minken mente det norske borgersskapet støtter fascist-juntaen i Chile. Videre mente han at Chile-ambassadøren drev angiververksomhet.

Når det gjaldt boikotten av Sør-Afrika så drev man med boikott av vin og brennevin, men det utgjør bare én prosent av importen mens derimot den norske stat gjennom SAS driver kontor i landet med 16 ansatte. Det er flaut for norsk fagbevegelse. Minken mente forslag 1090 hørte hjemme under Diverse forslag da det gjaldt Svalbard som er norsk område. Sovjet driver en aggressiv politikk overfor Norge på Svalbard bl. a. ved å kreve en del av suvereniteten over øygruppen.

Dirigenten minnet om at alle forslag måtte foreligge skriftlig på dirigentens bord.

Kåre B. Werner, fra Norsk Folkehjelp, var glad for at organisasjonene er nevnt i flere forslag. Han redegjorde kort for Norsk Folkehjelps internasjonale engasjement og sa bl.a.:

I samråd med LO har N. F. opprettet en internasjonal avdeling. En hensikt med dette er at arbeiderbevegelsen gjennom sin humanitære hjelpeorganisasjon skal kunne engasjere seg og styre en del av de bevilgninger og innsamlinger som finner sted, bl. a. overfor utviklingslandene. Hittil har det vært andre humanitære organisasjoner — som ikke har noen direkte tilknytning til norsk arbeiderbevegelse som på frivillig plan har konsentrert seg om utviklingshjelp. Disse har også i stor utstrekning distribuert de millionbevilgninger som er gitt over statsbudsjettet til dette formål.

Ved Norsk Folkehjelps engasjement på dette plan, er vi nå kommet inn i Utenriksdepartementets katastrofeutvalg. Vi har der anledning til å være med i drøftingene av de millionbevilgninger som gis av Utenriksdepartementet.

Gjennom det samarbeid som er bygd opp med LO, AOF og den politiske arbeiderbevegelse er det funnet fram til en samordning av hele den samlede innsats. AIS er det koordinerende organ, Norsk Folkehjelp det utøvende. De forslag som derfor foreligger på Kon-

gress-deltakernes bord er derfor i samsvar med vårt syn på det internasjonale plan.

I løpet av det siste året som N. F. har engasjert seg i dette arbeid, kan nevnes de tiltak som er satt i gang og er under utvikling i Portugal takket være bevilgninger bl. a. fra fagbevegelsen og våre myndigheter. Over 1 million kroner er anvendt til arbeidet i Portugal. Jeg viser til den hjelp som er ytet katastroferammete fra jordskjelvene i Italia. Sist, men ikke minst bør nevnes den store kampanjen som nå er i full gang under aksjonen «Solidaritet med det sørlige Afrika», som bl. a. Aspengren omtalte.

La meg for ordens skyld nevne at FN i alle år har deltatt aktivt i utenlandshjelp gjennom de organer som er opprettet, tidl. Europahjelpen og i de seinere år Det norske Flyktningeråd hvor våre representanter sitter med ledende tillitsverv.

La meg også nevne at Norsk Folkehjelps hovedkontor i sammenhengende 30 år har hatt Sekretariatet for Den norske Spaniakomiteen. I denne forbindelse bør nevnes den oppheving av boikott når det gjelder turistreiser til Spania som komiteen vedtok på sitt siste årsmøte. Både Norsk Folkeferie, AOF, Folkets Brevskole og Den norske Spaniakomiteen arbeider nå med opplegg av ferie- og studiereiser til Spania, hvor de fagorganiserte vil få tilbud om kontakt med spanske kamerater, for å få kunnskaper om spansk arbeiderbevegelse. Disse opplegg skjer da bl.a. i nært samarbeid med vår broderorganisasjon i Spania UGT.

La meg til slutt understreke at hele det engasjement som N.F. har og kommer til å få på det humanitære plan, skjer i nær forståelse med de faglige organer som er bygd opp i vårt land, som i de nordiske og europeiske land. Dessuten har vi vårt medlemskap i Internasjonal Arbeiderhjelp som er et koordinerende organ for alt humanitært hjelpearbeid blant de mange organisasjoner innen arbeiderbevegelsen som arbeider analogt med Norsk Folkehjelp i en rekke land i Europa.

La meg ved denne anledning nytte høvet til å takke for det utmerkete samarbeid som vår organisasjon har med norsk fagbevegelse om disse oppgaver, sa Werner.

Kjell Mathisen, Akershus fylke, sa at et av de spørsmål man særlig burde rette oppmerksomheten mot var det faktum at nesten ethvert land i dag kan framstille atomvåpen — om de ønsker det. Det gir dystre perspektiver. Vi bør så sterkt vi kan arbeide videre for å realisere en gradert nedrustning, sa Mathisen. Han kom også inn på de prisene vi betaler for mange av de varer vi importerer fra utviklingslandene. Vi klager når prisene går opp, men jeg vil si at jeg

gladelig skal være med på å betale enda mer for kaffen hvis jeg var sikker på at lønningsposene til våre kamerater i u-landene ble fylligere etterpå. Han sa videre at de svarte snarest må få overta styret i det sørlige Afrika, han støttet det samarbeid LO har innledet med en demokratisk fagbevegelse i Spania. Om olje-politikken sa han at vi må sikre våre oljeressurser og sørge for å holde unna utenlandske profitører.

Det vi trenger i det fortsatte internasjonale arbeidet er en fagbevegelse for hele verden, en bevegelse som virkelig kunne samarbeide over landegrensene.

Brynjulf Mugaas, Jern og Metall, Oslo, sa at han ikke kunne skjønne at Aspengren så på kontaktene med Tsjekkoslovakia som noe ledd i en avspenningsprosess. Tsjekkoslovakia er okkupert og leiesvennene der representerer ikke folket. Om Helsinki-konferansen og forberedelsene til Beograd-konferansen sa han at stormaktene bare rustet og forbereder seg til krig — USA og Sovjet øker sine styrker. Fredskonferansene er ikke noe annet en krigsforberedelser. Mugaas fremmet følgende forslag:

Kampen for fred er en uatskillelig del av den kampen arbeiderklassen fører for frigjøring. I dag er det først og fremst de to supermaktene USA og Sovjet som gjennom sin enorme opprustning er en trusel for freden. Helsinki-konferansens hensikt var å legge et røykteppe over denne opprustningen. Men USA er i dag det samme som i bortimot 25 år førte en grusom krig mot Vietnam og sto bak kuppet i Chile for fire år siden. Sovjet er i dag den samme som i 1968 da det okkuperte Tsjekkoslovakia og fortsatt holder landet okkupert.

Kongressen fordømmer de to supermaktens opprustning. Kongressen fordømmer den sovjetiske okkupasjon av Tsjekkoslovakia og krever full tilbaketrekning av de sovjetiske troppene. Kongressen fordømmer undertrykkelsen av initiativtakerne til Charta 77.

Bjørn Sandberg, Telemark fylke, støttet varmt forslag 1098 om støtte til den chilenske fagorganisasjonen CUT. Han opplyste at han varmt støttet arbeidet i AIS og sa at man i hans fagforening i Dalen har vedtatt å bevilge 25 øre pr. merke til et internasjonalt støttefond. Hvis et slikt fond ble virkeliggjort i hele fagbevegelsen ville årlig gi 30—40 millioner kroner til dette arbeidet. Han oppfordret andre fagforeninger om å gjøre det samme for å vise i praksis at man mener noe med internasjonal solidaritet.

Harald Øveraas, Arbeidsmandsforbundet, sa at han kanskje ikke var den som roste LO-formannen oftest, men han syntes det var grunn til å rose LO med LO-formannen i spissen for det brede internasjonale engasjement som er vist i den seinere tid. LO-ledelsen har

virkelig vært med på å skape bedre kontakt over landegrensene. Det skal vi være glad for (forsamlingen applauderte anerkjennende).

Han sa at han ville støtte det framlagte forslag som han heller ikke trodde det skulle bli noe problem å få vedtatt. Om Helsinki-konferansen sa han at han hadde et annet inntrykk av denne enn enkelte andre talere. Jeg tror Helsinki-konferansen er det grunnlaget vi må arbeide videre på, sa Øveraas.

Thor Andreassen, Jern og Metall, sa at det i mange år hadde vært misnøye med det internasjonale engasjementet i LO. Derfor gledelig å konstatere den utvikling som har funnet sted på få år. Som eksempel nevnte han EURO-LO og Nordens faglige Samorganisasjon. Dette er milepæler som man ikke kan vurdere konsekvensene av i dag. Vi i forbundene har også fått en bedre service til å kunne møte våre broderorganisasjoner i andre land med. Det var en glede fra denne talerstol å gi LO honnør for det internasjonale arbeidet som er gjort.

Andreassen kom så inn på den internasjonale støttekomité som er en fortsettelse av det internasjonale solidaritetsfondet. Han anbefalte Kongressen helhjertet å støtte de tre foreliggende forslag.

Arthur Svensson, Kjemisk, Oslo, sa at solidaritet med undertrykte folk måtte stå sentralt i norsk fagbevegelse. Han nevnte utviklingen i Chile. Der spilte USA inn med sin etterretningsorganisasjon CIA. Han ville gi Chile et håndslag spesielt fordi man hadde en representant for den chilenske fagorganisasjon til stede. Han støttet forslag 1098 om å bevilge 50 000 kroner til denne organisasjonens kamp for et fritt Chile.

Øyvind P. Olsen, Kjemisk, Fredrikstad, tok opp disse forslagene: 1086, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099 og 1100.

Han støttet forslaget om 50 000 til Chile. Han berømmet Kaare Sandegren og hans stabs arbeid og forsøkene på å få til en ny økonomisk verdensordning. Han mente vi må støtte fagbevegelsen og frigjøringsbevegelsen i undertrykte land på deres egne premisser. Når nasjonalistbevegelsen i Sør-Afrika ber om våpen og ikke ulltepper, så bør vi gi det. Ikke alle rundt på arbeidsplassene er klar over det nyttige internasjonale arbeidet som Sandegren og hans folk driver, så han håpet at tillitsmenn kunne få bli med på kurs om internasjonale spørsmål.

Per Ryanes, Oslo, tok opp forslag 1099. Han spurte også Aspengren om hvordan forholdet mellom den franske fagbevegelsen og

EURO-LO hadde utviklet seg. Han var lei av å høre fra marxist-leninistene at Sovjet ikke var et sosialistisk land. Da han gikk i skolen var Tibet et selvstendig land. Hva med det i dag?

Pål Steigan, Jern- og Metall., Oslo, grep straks fatt i Ryanes' spørsmål og svarte at han skulle ønske han slapp å snakke om et imperialistisk Sovjet. Det var en gang et sosialistisk land. Nå truer det Norge. Tibet? Her var Ryanes i selskap med CIA dersom han hevedet at Tibet var undertrykt. Og CIAs kampanje om Tibet er fullstendig mislykket og bankerott.

Angående Chile sa Steigan at han ikke skjønnte Aspengren når han snakket om at det var ytterfløyene som kjempet i Chile. Etter Steigans mening var det et fascistisk regime mot en stadig voksende folkeopposisjon. Han kalte Aspengrens analyse av situasjonen for oppsiktsvekkende.

Einar Hysvær, NNN, ga formannen kompliment for det internasjonale engasjementet i LO. Det var naturlig at Norden og Europa sto sentralt i dette arbeidet, men han ville også be om at man ofret kontakten med fagbevegelsen i u-landene stor oppmerksomhet. Han hadde selv vært på konferanser og konstatert at fagbevegelsen i USA og EF-landene viste en lunken holdning til u-landene. Det var en annen holdning hos de nordiske land. Om flernasjonale selskaper nevnte han et eksempel med Nestlé-Findus som i Hammerfest var kjent som en menneskelig bedrift. I Latin-Amerika brukte det samme selskap politi mot streikende arbeidere. Det gir visse perspektiver på internasjonal solidaritet.

Kåre Sandegren, LOs administrasjon, takket for den store støtten forslagene fra Sekretariatet hadde fått i debatten. Han sa bl. a. i en kommentar til representanten Ryanes at arbeidet for faglig enhet i verden vil fortsette. Men verken verden eller Rom ble bygd på en dag. Dette er viktige spørsmål som vi må arbeide videre med. Vi må arbeide videre på den møysommelige vei som går gjennom praktiske og politiske skritt. Han understreket at de problemene som knyttet seg til flernasjonale selskaper er noe fagbevegelsen er meget opptatt av. Dette er spørsmål som står sentralt i alle internasjonale fora og det arbeides med opplegg for større kontroll og innsikt i disse selskapenes virksomhet. Selv om dette ikke er nevnt direkte i uttalelsen, skal det ikke herske tvil om hvor stor vekt vi legger på denne saken, sa Sandegren.

Til forslagene om diplomatisk brudd med regimer vi motarbeider sa Sandegren at dette nok kan tenkes som virkemiddel, men har liten hensikt når det f. eks. gjelder Chile. Vår ambassadør i Chile

er en viktig kanal for det støttearbeid som drives. Å kaste ut den chilenske ambassadøren i Norge vil bety det samme som at vi mister en viktig kanal i hjelpearbeidet. Han takket videre for forslaget fra Arthur Svensson om å bevilge 50 000 kroner til CUT. Dette er penger som vil komme godt med i det opplegg vi nå samarbeider med CUT om. Sandegren oppfordret ellers alle fagforeninger om å ta opp spørsmålet om støtte til aksjonen «Kamp for det sørlige Afrika».

Thorbjørn Finhammer, Handel og Kontor, Oslo, understreket særlig betydningen av forslag 1092 om økt kontroll og innsikt i flernasjonale selskapers virksomhet. Han tok opp dette forslaget.

Jacob Eitrheim, Oslo fylke, sa at forslag 1092 var av uvurderlig betydning. Han støttet videre forslag nr. 242. Han hadde selv vært så heldig å ha kontakt med kolleger i ITT-bedriften i Paris — invitert og arrangert av kamerater i LMT. Han ble imidlertid stanset i bedriftsporten inntil saken ble klarert med direktøren i Oslo. Ved en ITT-konferanse i Genève hadde han også fått sterkt inntrykk av den betydning det har å få kontakt med kolleger i søsterbedrifter.

Han anbefalte sterkt Sekretariatets forslag.

Annar Raste, Grafisk, tok opp forslag nr. 1094 som han refererte i sin helhet.

Sigfred Hov, Nordland fylke, tok skarp avstand fra den framstilling av den internasjonale situasjon som Steigan og hans meningsfeller hadde gitt. AKP framstiller internasjonale spørsmål på en måte så fjernt fra det jordnære for fagbevegelsen som vel mulig, sa Hov som særlig gikk inn for å støtte innsamlingen til det sørlige Afrika.

Han fremmet følgende forslag:

Kongressen bevilger kr. 50 000.— til Sør-Afrika gjennom Norsk Folkehjelp.

Tor Aspengren sa i sitt sluttinnlegg at han ikke hadde noe imot tverrpolitiske organisasjoner på et plan under AIS, slik som f. eks. Chilekomitéen. Om Euro-LO og CGT, sa Aspengren at han på sikt trodde CGT kunne bli medlem av organisasjonen. Det har hittil vært 2-3 møter i saken, Den italienske fagbevegelsen har tidligere vist veien å gå, mente Aspengren. Om sitt syn på Chile refererte Aspengren til avsnittet i sitt innledningsforedrag om det internasjonale arbeidet.

Etter debatten gikk man til avstemning over pkt. 8.

Votering.

Dirigenten foreslo at man til de innkomne forslag fra 1086 til og med 1100 stemte over det forslag som Sekretariatet har lagt fram bortsett fra den delen av forslag 1098 som gjaldt bevilgning til Chile.

Dette ble enstemmig vedtatt.

Sekretariatets forslag til innkomne forslag nr. 1086—1100.

Landsorganisasjonen har medvirket aktivt til omorganiseringen og effektiviseringen av internasjonalt faglig samarbeid. En nordisk organisasjon, NFS, en tverrpolitisk vesteuropeisk organisasjon, EURO-LO, og et øst-vesteuropeisk samarbeid er skapt. FFI øker sitt arbeid for u-hjelp og for menneskerettighetene. En verdensomspennende all-faglig organisasjon er et siktemål, men tida er ikke moden.

Norsk fagbevegelse har økt virksomheten for elementære menneskerettigheter, særlig i samband med utviklingen i Sør-Afrika og Chile. Norsk fagbevegelse er aktiv i eget Chile-arbeid. Fagbevegelsen har de tre siste år gjennom FFI samarbeidet med CUT, den chilenske landsorganisasjon i eksil. Et hjelpeprogram er satt i verk, og bevilgninger er vedtatt. Kampanjen «Solidaritet med det sørlige Afrika» er satt i verk.

Når det gjelder flernasjonale selskaper, har Nordens Faglige Samorganisasjon, EURO-LO og FFI utarbeidet handlingsprogrammer som nyttes overfor Nordisk Råd, Nordisk Ministerråd, vesteuropeiske regjeringer, selskaper og mellomfolkelige organer, OECD og FN. Spørsmålet er tatt i Øst-Vest-sammenheng. FFI har utarbeidet eget charter om flernasjonale selskaper, og fagbevegelsen har deltatt aktivt i utformingen og iverksettelsen av OECDs regler. Tillitsmannsrettigheter søkes sikret gjennom faglig samarbeid og nasjonale tiltak.

Landsorganisasjonen har støttet Regjeringens avspenningsarbeid, og virket for nærmere kontakt mellom vest- og østeuropeisk fagbevegelse på både tosidig og flersidig basis. LO har framholdt at Helsinki-konferansens sluttdokument må søkes gjennomført i sin helhet og at den internasjonale kapprusting hindres ved avtalte og kontrollerte nedrustningstiltak. Norsk, nordisk og internasjonal fagbevegelse søker å samordne sine tiltak for avtalt og kontrollert nedrustning.

Landsorganisasjonen har fulgt og støttet Regjeringens målbevisste arbeid for håndheving av norsk suverenitet på Svalbard og konti-

nentalsokkelen rundt Svalbard. Landsorganisasjonen og de berørte forbund deltar i fiskeriforhandlingene.

VOTERING:

Vedtatt mot 5 stemmer.

Uttalelse om internasjonale spørsmål.

Kampen for et bedre samfunn må føres nasjonalt og internasjonalt. En økonomisk og miljømessig utvikling etter arbeiderbevegelsens målsettinger krever bevisst innsats sammen med den politiske og faglige arbeiderbevegelse i andre land. Innflytelse nasjonalt er avhengig av innflytelse på den internasjonale utvikling. Solidaritet er en forutsetning for gjennomslag i denne kampen.

Kongressen uttrykker beklagelse over arbeidsledigheten i industrilandene. Den felles offensiv for positiv økonomisk politikk og full sysselsetting må kjøres videre i Den Europeiske Faglige Samorganisasjon, Nordens Faglige Samorganisasjon og FFI. Etter toppmøtene i OECD, EFTA og EF må presset fra de faglige organisasjoner på regjeringer for samarbeid om full sysselsetting økes. Utviklingen av Vest-Europa krever samvirke mellom fagorganisasjonene, sosialistpartiene og regjeringene om økonomisk politikk.

Fagbevegelsen deltar aktivt i gjennomføringen av OECDs atferdsregler for flernasjonale selskaper. Handlingsprogrammene i NFS og EURO-LO må søkes satt ut i livet så snart som mulig, på basis av FFIs charter om flernasjonale selskaper. Særlig viktig er å sikre medbestemmelsesrett og tillitsmannsrettighetene.

LO vil fortsette å arbeide for ILO som en trepartsorganisasjon i arbeidslivssaker. LO møter hvert år med en fyldig delegasjon som ivaretar våre interesser i ILO. LO er for tiden representert i styret.

Det faglige samarbeid innen Nordens Faglige Samorganisasjon og Den Europeiske Faglige Samorganisasjon har gjort vesentlige framsteg. En forutsetning for effektiv nordisk innsats i det internasjonale faglige arbeid er fellesholdninger i NFS. Samarbeidet i EURO-LO må føres videre. De øst-vest-europeiske faglige konferanser bør fortsettes, om faglige saker som arbeidsmiljø, det ytre miljø og økonomisk utvikling mellom Øst- og Vest-Europa. Frie Faglige Internasjonale bør konsentrere sine ressurser om praktiske faglige spørsmål, særlig internasjonal økonomi, miljø, rettigheter og faglig u-hjelp.

Norsk fagbevegelses kamp for demokratiet gjelder enhver form for diktatur og krenking av menneskerettighetene. Den internasjonale demokratiske fagbevegelse har her en stor oppgave.

Norsk fagbevegelses arbeid for demokrati og menneskerettigheter

i Portugal, Spania, Chile og Sør-Afrika må fortsette. Fagbevegelsen driver eget arbeid for Chile.

Kongressen støtter kampen mot rasistregimet i Sør-Afrika. Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité i samarbeid med FFI og NFS bes føre kampanjen «Solidaritet med det sørlige Afrika» videre. Den ber Regjeringen, sammen med andre nordiske regjeringer, om å ta initiativet til internasjonal økonomisk og politisk boikott av apartheidregimet.

Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité er arbeiderbevegelsens koordinerende organ for støttevirksomhet og u-hjelp.

Kongressen støtter Regjeringens og Stortingets vedtak om økingen av norsk utviklingshjelp og arbeidet for en ny økonomisk verdensordning. Gjennomføringen av tiltak i Norge bør foregå i samarbeid med fagbevegelsen.

Landsorganisasjonen i Norge slutter opp om arbeidet for avspenning i Europa. Fagbevegelsen fortsetter arbeidet for økt kontakt bilateralt og gjennom multinasjonale øst-vest-europeiske faglige konferanser for tida i regi av ILO. Helsinkiavtalen må gjennomføres fullt ut. Den internasjonale kapprustning må stanses ved avtalte og kontrollerte nedrustningstiltak, gjennom gjensidige styrkereduksjoner i Europa, ved forhandlinger mellom stormaktene, og gjennom Helsinki—Beograd-drøftingene. Nordisk og internasjonal fagbevegelse må samordne sitt arbeid for avtalt og kontrollert nedrustning.

Landsorganisasjonen gir sin støtte til Regjeringens arbeid for å gjøre De forente Nasjoner til den sentrale verdensorganisasjon for fred, sikkerhet og menneskerettighetene.

VOTERING: Vedtatt mot 5 stemmer.

Bevilgning til Arbeiderbevegelsens Internasjonale støttekomités fond (AIS' fond) ble så opptatt til votering.

Fra Sekretariatet:

Aktiviseringen av arbeiderbevegelsens internasjonale støtte- og u-hjelpsvirksomhet og aktiviseringen av Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité har aktualisert spørsmålet om opprettelse av et Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomités Fond (AIS' Fond) og regelmessig tilføring av midler til et slikt fond.

Omfanget av virksomheten og behovet for hjelp til arbeiderbevegelser særlig i u-land, men også katastrofehjelp, krever større midler fra arbeiderbevegelsens egne rekker. Oppbygging av egne

midler er også nødvendig som grunnlag for søknader om midler fra Regjeringens u-hjelpsmidler og katastrofefond.

Innsamlinger foregår vanligvis i samarbeid med Norsk Folkehjelp. En egen konto disponeres for slike innsamlinger.

Anvendelse av AIS' midler som grunnlag for søknader til myndigheter om bevilgninger besluttes av AIS, i samråd med den av AIS' organisasjoner som er formelt ansvarlig for søknaden.

Utformingen og iverksettelse av prosjekter gjøres av Norsk Folkehjelp eller AOF i samråd med AIS' sekretariat (LOs Internasjonale kontor).

Innstilling:

I forbindelse med opprettelse av Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité's Fond (AIS' Fond) foreslås at Landsorganisasjonen årlig bevilger 300 000 kroner som et minste fast bidrag til AIS' Fond.

VOTERING: Vedtatt mot 6 stemmer.

Forslag 1098 om å bevilge 50 000 kroner til fagbevegelsen i Chile ble tatt opp til votering.

VOTERING: Vedtatt mot 5 stemmer.

Harald Minkens forslag om at forslag 1090 skulle overføres til punkt 10. Diverse forslag ble reist og enstemmig vedtatt.

Tre forslag angående Asania fra Steigan (ett) og Minken (to) ble foreslått sendt Sekretariatet.

VOTERING: Vedtatt mot 5 stemmer.

Dirigenten spurte om noen støttet Minkens første forslag som gjaldt Chile. Det skjedde ikke, og dirigenten slo fast at forslaget dermed bortfalt.

Dirigenten spurte om noen støttet Mugaas's forslag. Det skjedde ikke og forslaget ble ansett bortfalt.

Forslag 205 om bevilgning på 50 000 kroner til det prosjekt Norsk Folkehjelp setter i gang for Sør-Afrika ble tatt opp.

VOTERING: Vedtatt mot fem stemmer.

Telegrammer om Chile.

Fra CUTs representant i Norge forelå det forslag om kongressen skulle sende et telegram til den chilenske regjering om forholdene i Chile. *Dirigenten* refererte følgende fra CUTs brev:

LO-Kongressen sender et telegram til Pinochet hvor det protesteres mot de ulovlige arrestasjonene av hundrevis av faglige ledere som sammen med tusener av andre chilenske patrioter er blitt bortført og er forsvunnet. Blant disse fagforeningsledere kan vi nevne:

- Exequiel Ponce, medlem av CUTs sentrale ledelse.
- Victor Diaz, tidligere medlem av CUTs sentrale ledelse.
- Jaime Donato, formann i EI-verksarbeidernes landsforbund og medlem av CUTs sentrale ledelse.

Samtidig protestere mot at følgende faglige ledere nylig er blitt fratatt sitt chilenske statsborgerskap:

- Luis Meneses, Generalsekretær i CUTs Utenrikskomité.
- Humberto Elgueta, en av CUTs grunnleggere og for tiden medlem av CUTs Utenrikskomité.
- Ernesto Araneda, tidligere bygningsarbeiderleder, tidligere formann i CUTs Utenrikskomité og inntil kuppet, Senator i det chilenske Parlament.

Vi ber om at dette telegrammet sendes til den Chilenske Regjeringen, til Chiles Høyesterett, den Chilenske ambassaden i Norge, Generaldirektøren i ILO, Generaldirektøren i UNESCO og Presidenten i FNs Menneskerettighetskommisjon.

LEVE LOs 24. KONGRESS!
GJENNOM DET CHILENSKE FOLKETS KAMP
OG DEN INTERNASJONALE SOLIDARITETEN
SKAL FASCISMEN KNUSES!

Gilberto Oyanedel
CUTs representant i Norge.

VOTERING: Enstemmig vedtatt. Se side 288.

Punkt 8 på dagsorden var dermed avviklet og dirigenten forkynte 10 minutters pause.

Dagsordenens pkt. 6

Hovedavtalene.

Gunn Vigdis Olsen Hagen overtok som dirigent.

Tor Halvorsen holdt denne innledning: Det er fra klubber og forbund inkommet flere hundre forslag til revisjon av hovedavtaler. Under dagsordenens pkt. 5, tariffpolitikken, drøftet vi forslagene om innføring av organisasjonsplikt og tariffavgift. Om disse spørsmål vil jeg her bare henvise til vår diskusjon og Kongressens vedtak i saken.

Jeg vil her først ta opp generelle spørsmål som gjelder Hovedavtalens forhold til den nye arbeidsmiljøloven.

Deretter skal jeg komme særlig inn på forslag som gjelder tillitsmannsinstitusjonen og fagbevegelsens nye oppgaver, konsernutvalgene og deres oppgaver, registrering av personalopplysninger og personvern i styrings- og planleggingssystemer, bedriftsutvalgene og avdelingsutvalgenes oppgaver etter innføring av representasjonsdemokratiet i Aksjeloven, fredsplikten forhold til lokale lønnsforhandlinger og særavtaler, vilkårene for krav om opprettelse av tariffavtale og spørsmålet om utvidet adgang til trekk av fagforeningskontingent, pressbestemmelsen i Hovedavtalens § 13.

Til slutt vil jeg si noen ord om forslagene om uravstemning for godkjenning av Hovedavtalen om de krav som er framkommet om innføring av streikerett i kooperasjonen og i arbeiderpressen på lik linje med streikerett ellers i arbeidslivet.

I loven om arbeidervern og arbeidsmiljø er organisasjonene i arbeidslivet pålagt en rekke oppgaver og et betydelig ansvar i forbindelse med gjennomføringen av loven i praksis. Det er en klar forutsetning at Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening inngår avtaler om arbeidstakernes og arbeidsgivernes nærmere plikter og rettigheter under iverksettelsen av arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Allerede i lovens § 1 om dens målsetting er det slått fast at bedriftene skal innrettes slik at de selv er i stand til å løse vesentlige arbeidsmiljøproblemer i samarbeid med arbeidslivets organisasjoner. Vi konstaterer at organisasjonene etter lovens krav skal spille en sentral rolle ved organiseringen av vernetjenesten, ved tilretteleggingen av arbeidet i bedriften, ved iverksettelse av tiltak for å forebygge fysiske og psykiske skader og ved å finne passende arbeid, for yrkeshemmede, for å nevne noen av hovedoppgavene. Ved forrige revisjon av Hovedavtalen fikk vi inn et par bestemmelser om vernarbeidet og om yrkeshemmedes situasjon. Disse bestemmelser utfyller Arbeidervernloven på de nevnte områder, og har for så vidt tjent til å lette gjennomføringen av lovens bestemmelser så langt de rekker.

De helt nye og omfattende oppgaver som organisasjonene heretter skal løse ifølge arbeidsmiljøloven, gjør det aktuelt å drøfte om Landsorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen bør opprette en selvstendig arbeidsmiljøavtale.

En slik spesiell og ny hovedavtale for arbeidsmiljøspørsmål må i tilfelle behandle og regulere alle hovedkrav vedrørende arbeidsmiljølovens målsetting, virkeområde og arbeidsgiverens og arbeidstakerens rettigheter og plikter. Å ta inn i gjeldende Hovedavtale alt vi nå trenger av bestemmelser om arbeidsmiljøspørsmål vil sprengje rammen for de saksområder som naturlig hører inn under Hovedavtalens del A. Etter Hovedavtalens del B omfatter bedriftsutvalgenes og avdelingsutvalgenes mandat alle sider av arbeidsmiljøet i bedriftene, herunder spørsmål om gjennomføring av gjeldende arbeidervernlov.

I den nye arbeidsmiljøloven er det opprettet arbeidsmiljøutvalg. Utvalgets sammensetning bygger på prinsippet om likt antall medlemmer fra arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Med formannsvervet i utvalget, som skal veksle mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverrepresentant, følger det dobbeltstemme.

Arbeidsmiljøutvalgets mandat dekker for det første bedriftsutvalgets mandat i alle arbeidsmiljøspørsmål. For det annet får arbeidsmiljøutvalget vesentlig større kompetanse og myndighet enn bedriftsutvalget har i dag i arbeidsmiljøspørsmål.

I denne situasjon bør vi for å unngå dobbeltarbeid og kompetansestrid mellom arbeidsmiljøutvalgene og bedriftsutvalgene, endre bedriftsutvalgets mandat. For å oppnå full klarhet i organiseringen av miljøarbeidet i bedriftene bør bedriftsutvalgene ikke lenger ha som oppgave å behandle de arbeidsmiljøspørsmål, som etter loven er henført under det nye arbeidsmiljøutvalget.

Vi må under enhver omstendighet foreta nærmere analyse av

arbeidsmiljøutvalgenes og bedriftsutvalgenes arbeidsområde i forbindelse med de drøftinger vi skal ha med Norsk Arbeidsgiverforening om opprettelse av en Hovedavtale om alle arbeidsmiljø-saker, spesielt saker som hører inn under den nye arbeidsmiljøloven.

Vi må ta opp forholdet mellom Hovedavtalens del A og del B i sin fulle bredde til høsten i forbindelse med iverksettelsen av arbeidsmiljøloven og revisjon av Hovedavtalen.

Fagbevegelsen står i dag overfor krevende arbeidsoppgaver som om kort tid vil forutsette øket innsats fra våre tillitsvalgte i bedriftene. Her er det tilstrekkelig å peke på det faglige studie- og kursarbeid, på vårt faglige engasjement i forsikringssaker og i andre sosiale tilleggsordninger, og på våre faglige krav om effektiv kontroll med innsamling og bruk av registrerte personopplysninger som lagres i såkalte databanker.

For å styrke arbeidet med den faglige studie- og kursvirksomhet på bedriftsplanet, bør vi overveie om ikke den studietillitsvalgte heretter bør velges på linje med de tillitsvalgte.

Bruk av databaserte systemer, basert på registrering av persondata om den enkelte arbeidstaker, brer seg som ild i tørt gress i norsk arbeidsliv. Enorme mengder av persondata lagres i datamaskiner. Disse lagre av persondata utgjør i dag det vi i tidligere tider kalte bedriftenes personalarkiver. Både fornuftig bruk av persondata i produksjonen og beskyttelse mot misbruk av persondata er spørsmål av vesentlig interesse for fagbevegelsen. Våre tillitsvalgte står overfor vanskelige og arbeidskrevende oppgaver når medbestemmelsesretten skal benyttes i saker som angår datainnsamling og databruk.

Etter at rammeavtalen om datamaskinbaserte systemer mellom Landsorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen ble sluttført i 1975, er det utviklet og tatt i bruk en helt ny teknologi og nye metoder for innsamling og lagring av persondata. Registrering av personopplysninger gjennomføres og lagres derfor i dag etter systemer som ikke dekkes av området for rammeavtalene mellom LO og N.A.F., og områdene for rammeavtalene om datamaskinbaserte systemer for Staten og for kooperative bedrifter.

Tiden er altså moden til å ta opp til diskusjon hele det avtaleverk fagbevegelsen er knyttet til om innsamling og bruk av persondata i vårt arbeidsliv.

Som et startgrunnlag tror jeg at vi bør kreve tatt inn i Hovedavtalen særskilt forhandlingsrett om alle spørsmål som gjelder hvilke data som kan samles inn, hvordan dataene skal bearbeides, hvordan de bør lagres, hvorledes de skal sikres mot uvedkommende inn-

syn, hvem som kan få de utlevert m.v. En slik forhandlingsrett bør gjelde uten hensyn til hvilken teknikk og hvilke metoder som bedriften bruker ved registrering av persondata.

Det er en helt ny lov på trappene om vern om persondata som innsamles i privat eller offentlig virksomhet. Denne lov vil ha hjemmel for adgang til å inngå tariffavtaler som styrker personvernet utover det som følger av loven. Fagbevegelsen kan ikke ta noe endelig standpunkt til hvordan våre medlemmers personvern kan styrkes før vi har vurdert lovteksten i sammenheng med gjeldende avtaleverk. Dette vil vi få høve til i god tid før forhandlingene innledes om revisjon av Hovedavtalen.

Forslagene om å styrke fellestillitsmannsinstitusjonen i konserner må ses på bakgrunn av tendensen i norsk industri mot større sammenslutninger eller fusjoner. Vi vet fra erfaring at disse konserndannelser vanskeliggjør forhandlingene mellom klubbledelsen i de enkelte bedrifter innenfor konsernene og selve konsernledelsen. De bestemmelser vi har i Hovedavtalen om konsernutvalg under kap. 16 oppfyller ikke dagens krav til ordnede organisasjonsforhold i konserner. I Hovedavtalen bør vi få regler om valg av konserntillitsmannsutvalg, om utvalgenes sammensetning, om utvalgenes myndighet og arbeidsområde, samt om konserntillitsmannutvalgets forhandlingsrett. Vi bør også se nøye på spørsmålet om ikke regelverk om tillitsvalgte i konsernbedrifter bør flyttes fram til Hovedavtalens del A under kap. 3 og 4, som omfatter tillitsmannsinstitusjonene generelt. Dette siste forslag er tatt opp av Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, som på sitt landsmøte i 1974 vedtok særlige retningslinjer for opprettelse av og arbeid i konsernutvalg. Jeg skulle tro at disse retningslinjer, som har vært praktisert en tid, bør kunne danne et brukbart grunnlag for våre forhandlinger om revisjon av Hovedavtalens bestemmelser om konsernutvalg.

Gjennomføringen av industrielt demokrati, eller vi kan kalle det representasjonsdemokratiet i vårt bedriftsliv, må nå følges opp med krav om styrking av demokratiet innad i bedriftene. Jeg tenker her særlig på bedriftsutvalgene og avdelingsutvalgenes rolle for organiseringen av selve produksjonen for utviklingen av nye produktmetoder, for riktig rasjonalisering og for arbeidsfordelingen mellom ledelse og de som blir ledet i produksjonen. Selv om de viktigste spørsmål vedrørende arbeidsmiljøet heretter vil bli henlagt under arbeidsmiljølovens arbeidsmiljøutvalg, er det likevel tilbake betydelige arbeidsoppgaver for bedrifts- og avdelingsutvalgene. Disse oppgaver vil spesielt angå produksjonsopplegg og metode, produktutvikling, planer om utvidelser og innskrenkninger, iverksettelse av slike planer i praksis m. v.

Hittil har bedriftsutvalgene ikke hatt avgjørelsesmyndighet — bare såkalt rådgivende myndighet. Jeg mener vi under den forestående avtalerevisjon må ta opp igjen fagbevegelsens krav om at bedriftsutvalgene og avdelingsutvalgene skal ha bestemmende myndighet på nærmere avtalte områder. Det kan her komme på tale å kreve avgjørelsesmyndighet for utvalgene i alle spørsmål som angår produksjonsgangen, produksjonsmetodene, sosiale velferdstiltak, yrkesopplæring innen og utenfor bedriften, og rettleiing av nyansatte enten de skal stå i produksjon eller ha administrative oppgaver, slik enkelte bedrifter allerede har innrømmet.

Det er også innkommet forslag om opphevelse av Arbeidstvistlovens og Hovedavtalens bestemmelser om fredsplikt i tariffperioden. Forslagsstillerne ønsker streikerett for krav om opprettelse av lokale særavtaler eller stedlige avtaler som det heter, og ved krav om fornyelse av slike avtaler.

Arbeidsforholdene i bedrifter innenfor samme bransje og i bedrifter som ligger på ulike plasser i landet kan være svært forskjellige. Dette er bakgrunnen for at det inngås flere og flere lokale særavtaler. Selve grunnlaget for tariffordnede forhold i bedriftene er imidlertid de generelle tariffavtaler som inngås med forbundene og/eller Landsorganisasjonen som parter. Så lenge disse generelle tariffavtaler gjelder er det fredsplikt, dvs. at arbeidsstans eller annen arbeidskamp ikke må finne sted. Vår streikerett er knyttet til opprettelsen av disse generelle tariffavtaler. Reiser en klubb krav om stedlig avtale eller såkalt særavtale for å få arbeidsvilkår ved bedriften avtalefestet — arbeidsvilkår som går utover de allerede tariffestede — kan vi ikke kreve streikerett for å tvinge arbeidsgiveren til å inngå slik særavtale. Hvis vi godtok streikerett i forbindelse med kamp om særavtaler i fredspliktperioden, ville vi rive grunnlaget vekk for den kollektive arbeidsrett som er utviklet i vårt land fra århundreskiftet. Hvis vi forlater systemet med fredsplikt i tariffperioden, kan resultatet bli kaos i norsk arbeidsliv. Fagbevegelsen ville tape sin slagkraft og måtte oppgi posisjoner vi har nådd fram til etter langvarig og seig historisk kamp. Det er ingen forbund som har foreslått eller som støtter kravet om streikerett ved lokale lønnsforhandlinger. At jeg likevel har brukt såpass mange ord på streikerett og stedlige avtaler, skyldes at det er tvil og misforståelser ute og går om hvilken viktig og sentral rolle fredsplikten spiller i vårt lovverk og avtaleverk.

Gillesen-saken i Bodø satte nytt liv i debatten om det bør lovfestes plikt for arbeidsgivere til å tiltre tariffavtale dersom en eller flere organiserte krever slik avtale opprettet. Saken skal nå utredes av en komité, men jeg har lyst til å nevne at løsningen ikke

må komme i konflikt med vår frie organisasjonsrett, vår frie forhandlingsrett og vår satsing på solidaritet og enhet. Vi bør holde fast ved at spørsmålet om avtale skal opprettes i første omgang er et forhold mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene. Vi bør selv ha hånd om og bestemme om krav om tariffavtale skal framsettes, og hvilke maktmidler vi bør bruke for å gjennomføre våre krav. Vår rett til å streike eller å bruke annen arbeidskamp, og vår rett til selv å bestemme når streikevåpnet skal brukes, må ikke på noen måte begrenses av lovgivningen utover de regler vi har om fredsplikt i tariffperioden og om plikten til å mekle før kamp om ny tariffavtale.

Kravet om utvidet plikt, etter Hovedavtalen, for arbeidsgiveren til å trekke fagforeningskontingenten i lønningene bør nå tas opp på nytt med Norsk Arbeidsgiverforening. Vi har nå fått oppfylt vårt krav om skattefrihet for fagforeningskontingent. Våre krav om at arbeidsgiveren skal trekke kontingenten i lønningene, dersom et flertall av arbeidstakerne eller tillitsmannen ønsker det, bør vi ta opp overfor Arbeidsgiverforeningen i forbindelse med den praktiske gjennomføring av bestemmelsene om skattefritakelse.

I de senere år har vi opplevd flere tilfeller av oppsigelser der arbeidsgiveren begrunner oppsigelsene med press fra arbeidskamerater. Jeg trenger ikke regne opp alle disse sakene, vi kjenner dem alle.

Vi vet at de arbeidstakere, tillitsmenn eller organisasjoner som har utøvet press mot arbeidsgiveren for å true igjennom oppsigelser ofte har påberopt seg Hovedavtalens § 13. I denne bestemmelse slås fast at ingen har plikt til å arbeide sammen med personer som har vist slik utilbørlig opptreden, at de etter alminnelig oppfatning i arbeidslivet eller i samfunnet bør kunne kreves fjernet. Etter Arbeidervernlovens § 43 blir som kjent arbeidsgiveren fritatt for erstatningsansvar og plikten til gjeninntakelse av oppsagt arbeidstaker dersom presset fra arbeidsstokken har vært tilstrekkelig stort. Av den nye arbeidsmiljøloven følger det at en oppsagt arbeider kan kreve å bli stående i jobben etter oppsigelsestidens utløp og inntil visse frister er utløpt eller dom er falt av lokal arbeidsrett. Tiden vil vise om retten til å stå i jobben og den lovfestede plikt til forhandling mellom arbeidsgiver og den oppsagte, før tvisten behandles av domstolene, vil få praktiske utslag for de oppsigelsesaker hvor det er arbeidskameratene som har forsøkt å presse den oppsagte ut av bedriften. Under siste hovedavtalerevisjon ble grunnlaget for å kunne påberope at en annen person har vist utilbørlig opptreden utvidet uttrykkelig til også å omfatte utilbørlig opptreden etter alminnelig oppfatning i *arbeidslivet*.

Jeg kan ikke se at vi i dag kan påvise noe spesielt behov for arbeidstakerne, tillitsvalgte og organisasjonene, for ytterligere å utvide det grunnlag arbeidsstokken kan påberope for å kreve en arbeidskamerat fjernet fra bedriften. Formålet med § 13 er å gi arbeidsstokken en rett i en nødsituasjon til å kreve en arbeidskamerat sagt opp. Å miste sitt arbeid er en ytterst alvorlig sak, og fagbevegelsen vil, etter min oppfatning, ikke være tjent med å innføre folkedomstoler i våre bedrifter. Ethvert menneskes rett til arbeid og ethvert menneskes krav på beskyttelse mot vilkårlige oppsigelser tilsier at Hovedavtalens § 13 ikke bør skjerpes. Vi må imidlertid følge utviklingen nøye og tilpasse vårt avtaleverk til de krefter i arbeidslivet som fagbevegelsen til enhver tid skal stå fram å forsvare og støtte gjennom faglige tiltak med bistand av domstolene.

Jeg har nå kommet til forslaget om at Hovedtalen etter hver anbefalt revisjon bør godkjennes spesielt ved uravstemning blant medlemmene. Meningen med dette forslaget er altså at Landsorganisasjonen ikke skal være bundet av Hovedavtalen før slik godkjennelse er blitt gitt gjennom uravstemning. Vi kjenner alle til den prosedyre som følges og som har vært fulgt i alle år når det gjelder medlemmenes, klubbenes, avdelingenes og forbundenes drøftelser og vedtak om forslag til revisjon av Hovedavtalen.

Mitt inntrykk er at denne omhyggelige behandlingsprosess gir forbundene og Landsorganisasjonen forsvarlig og detaljert materiale om hvorledes våre medlemmer ser på Hovedavtalen. Her på Kongressen får vi gjennom den alminnelige diskusjon om Hovedavtalen holdepunkter for hvilke revisjonskrav som har de fleste tilhengere. Vi får også her synspunkter på hvilke krav til revisjon av Hovedavtalen som bør prioriteres under Hovedavtaleforhandlingene med Norsk Arbeidsgiverforening. Jeg har vanskelig for å tro at nytten av å bringe den reviderte hovedavtaletekst fram til uravstemning står i forhold til det kostbare og arbeidskrevende apparat som må settes i sving for å gjennomføre en uravstemning. En uravstemning ville bare vært på sin plass dersom det i fagbevegelsen er dyptgripende uenighet om fundamentale bestemmelser i Hovedavtalen, og et betydelig mindretall står bak avvikende synspunkter på hva avtalen bør inneholde. Situasjonen er ikke slik i dag, og fagbevegelsen har ikke i de senere år stått overfor vesentlige meningsforskjeller om Hovedavtalens viktigste bestemmelser. Vi bør også huske på at Hovedavtalen med anbefalte endringer regelmessig blir lagt fram for Landsorganisasjonens representantskap, den høyeste myndighet mellom Kongressene, til diskusjon og formell godkjennelse.

Som kjent har de ansatte i kooperasjonen og i arbeider-

pressen, bortsett fra journalister og det tekniske personell, ikke en ubetinget streikerett på linje med arbeidstakerne ellers i norsk arbeidsliv. Den betingede eller innskrenkede streikerett i Hovedavtalen mellom Den Kooperative Tarifforening og Landsorganisasjonen i Norge er utformet slik i § 22 vedrørende interesselvister:

«Oppstår det tvist mellom DKT og LO eller forbund tilsluttet LO om opprettelse eller revisjon av tariffavtale, kan arbeidsstans, arbeidsnedleggelse eller annen form for arbeidskamp ikke settes i verk før avtale på den tilsvarende private sektor er opprettet — revidert — og forhandlinger, plassoppsigelse og mekling i henhold til tredje kapittel i Arbeidstvistloven har funnet sted.»

Kravet om at denne hovedavtale må endres slik at streikerett innføres i kooperasjonen og i arbeiderpressen på linje med streikeretten i bedrifter under Hovedavtalen mellom LO og N.A.F., har allerede vært behandlet av Sekretariatet. Sekretariatet har tiltrådt kravet og innstiller til Kongressen at saken søkes løst i samarbeid med de berørte forbund.

Jeg ser det slik at kravet om innføring av streikerett i kooperasjonen og i arbeiderpressen, på linje med streikeretten ellers i vårt arbeidsliv er blant de krav som bør få meget høy prioritet under hovedforhandlingene til høsten.

Debatten

Før debatten ble satt i gang gjorde dirigenten oppmerksom på at de sakene som var tiltrådt av Sekretariatet behøvde ikke noen representanter å ta opp. Da det ved starten av debatten meldte seg 48 talere foreslo dirigenten henholdsvis fem og tre minutters tale-tid for første og andre innlegg fra representantene.

Dette ble vedtatt.

Guro Eilefsen, Handel og Kontor, Telemark, tok opp forslagene fra 999 til 1004 om streikeretten i kooperasjonen. Hun trodde med mange andre at den var vedtatt på siste LO-kongressen, men så vel var det ikke. Også i kooperasjonen må man ha en sikkerhetsventil som dette. Hun lovt at retten ikke skulle misbrukes.

Paul Arnseth, Handel og Kontor, Hedmark og Oppland, mente at Hovedavtalen måtte vurderes ut fra meget, meget kresne kriterier. Det måtte bli mest mulig likestilling mellom partene i arbeidslivet. Blant annet burde man se på de arbeidsforhold våre tillitsmenn hadde for å drive sin virksomhet. Han tok opp forslagene 879, 880 og 881. På dette området trengte man forpliktende formuleringer. De siste år hadde man fått en viss tilstramning ved at der det før var romslige forhold hadde oppstått rasjonaliseringskrav. Også i

bedrifter med mange deltidsansatte var det problemer med tillitsmannsarbeidet. Han nevnte også opp forslag 912 om at uorganiserte først måtte slutte ved permitteringer. Her hadde fagbevegelsen mye å vinne om man fikk gjennomført dette forslaget.

Finn Nilsen, Bekledning, tok ordet til dagsordenen og gjorde som dirigenten oppmerksom på at man ikke trengte å ta opp saker hvor man var enig med Sekretariatet, for de kom automatisk opp.

Thorbjørn Finhammer, Oslo, understreket det problem det er at andre enn LO-organiserte kan bli valgt til bedriftsutvalgene. Finhammer sa at dette er hull som fagbevegelsen må tette igjen. Det dannes store forbund utenfor LO og vi opplever i bedriftsutvalgene at de som står utenfor LO stort sett stemmer med bedriftslederne. De virker som bedriftsledernes forlengede arm. Han tok opp forslagene 976, 977 og 978.

Arvid Nordli, Jern og Metall, sa at Tor Halvorsen hadde holdt en god innledning. Nordli henledet spesielt oppmerksomheten på det forslag som er fremmet fra forbundsstyret. Forslag som var å finne på sidene 257, 262, 304, 308 og 311. Han viste spesielt til forslag nr. 969 og kommenterte kort de enkelte forslagene. Han understreket at forbundet mener at fredsplikten i tariffperioden bør opprettholdes. Det kunne føre til engelske tilstander hvis vi gikk bort fra denne fredsplikten, uro i arbeidslivet ville føre til redusert produksjon, en produksjon som vi tross alt lever av. Han gikk ellers sterkt inn for å øke de valgte tillitsmenns innflytelse i det daglige arbeidet på bedriftene. Dette kan gjøres ved å gi tillitsmennene bedre arbeidsmuligheter. Nordli tok opp følgende forslag:

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund tar opp følgende forslag:
Forbundsstyrets innstilling:

Generelt til Hovedavtalen, side 257.

Forbundsstyrets innstilling:

Til § 2, side 262.

Forbundsstyrets innstilling:

Til Felleserklæringen, side 270.

Forbundsstyrets forslag nr. 969:

Generelt til Hovedavtalen, Del B, side 304.

Forbundsstyrets innstilling:

Til § 44, side 311.

Forbundsstyrets innstilling:

Til uravstemming, side 311.

Leif Kvam, Kjemisk, Charlottenlund, fikk ordet til forretningsordenen og sa at han ville trekke seg fra talerlisten etter Halvorsens innledning. Halvorsen forsikret om at alle de 70 forslag som er framsatt vil bli tatt tilbørlig hensyn til. Jeg synes det er grunn til å forkorte debatten etter dette. Det skulle ikke være nødvendig å kommentere hvert enkelt forslag, sa Kvam. (En del støtte fra salen og dirigenten kunne spores.)

Jan Balstad, Jern- og Metall., viste spesielt til forslagene som omhandlet persondata og personvern. En del av de spørsmål som her reiser seg må løses gjennom hovedavtale-forhandlinger, sa Balstad som henledet oppmerksomheten på det forhold at IBM synes å få et slags monopol på opprettelsen av datasystemer i kommunene. Når man har lest Stortingsmelding nr. 67 om den elektroniske industri som skal prioriteres må man spørre seg hvorfor oppdragene her gis til et multinasjonalt foretak. Balstad opplyste at IBM er et selskap som volder store problemer for amerikansk fagbevegelse. En bilselger blir rene søndagsskolelærer i en sammenlikning med hva IBM-lederne kan tillate seg i amerikansk samfunnsliv, sa Balstad bl.a.

Balstad tok opp forslagene 1023 og 1025.

Svein Christiansen, Jern og Metall, sa at kritikken mot Hovedavtalen ofte kom fra de små forbund. Dette skyldes at Hovedavtalen ofte var den eneste avtalen de hadde å holde seg til på mange arbeidsplasser. Han mente at mye av kritikken mot LO gikk på avgjørelsene i Hovedavtalen ble tatt over hodene på folk. Han håpet at denne Kongressen kunne vedta at Hovedavtalen skulle ut til uravstemning, eller at Kongressen åpnet en mulighet for dette. Hovedavtalen ville da bli et våpen mot arbeidsgiverne. I dag må fagbevegelsen ofte gå lovveien for å få til viktige ting som hører hjemme i Hovedavtalen. Han håpet på en realistisk votering på saken her.

Svein Vågen, Handel og Kontor, Sogn og Fjordane, støttet forslaget om streikerett i kooperasjonen. Han tok opp forslag 1022 om persondata. Vi er for seint ute i saken, sa han, da altfor mange personer som det ikke er krevet taushetsløfte av og som har adgang til slike data.

Kjell Dømbe, Transport, Stend, tok opp forslag 835 som gikk på tallets tillitsmenn i forhold til bedriftenes størrelse. Der hadde et ikke-LO-forbund, Norsk Rutebilarbeiderforbund, oppnådd to tillitsmenn i bedrifter med inntil 20 ansatte, mens man i LO har to for

inntil 25 ansatte. Han fremmet et tilleggsforslag om at man for bedrifter med inntil 20 ansatte skal ha tre tillitsmenn og for bedrifter mellom 20 og 50 fire tillitsmenn. Sidsidiært måtte man ikke få en ordning som var dårligere en Rutebilarbeiderforbundets.

Svein Muffetangen, Jern og Metall, Telemark, tok opp forslag 905 om tapt arbeidsfortjeneste for tillitsmenn. Det måtte sees i sammenheng med forslag 1141, som gjaldt tapt arbeidsfortjeneste ved off. verv, men dette gikk under pkt. 9 på dagsorden.

Gro Balas, Handel og Kontor, Oslo, sa at det de svake forbundene kun hadde, ofte var Hovedavtalen. Hun tok opp forslagene 880, 881 hvor det foreslås at man skal kunne holde møter i arbeidstida uten fratrekk i lønna. I dag er det så mye annet som trekker folk i fritida at det var vanskelig å samle tillitsmenn da. Hun fremmet også et nytt forslag som hun mente var et kompromiss om Hovedavtalen og uravstemning. Det lød:

Hovedavtalen kan sendes ut til uravstemning.

Sidsel Bauck, Handel og Kontor, sa at det ikke er noen grunn til å hvile på laurbærene selv om de er mange. Hun ga blant annet uttrykk for at det kan være nødvendig å styrke tillitsmennenes stilling, både ved å gi dem bedre arbeidsforhold og å sikre en forsvarlig vikarordning. Hun støttet samtlige forslag som var reist på dette punktet. Hun sa videre at når man har reist forslaget om å gå til uravstemning på Hovedavtalen er dette for å få styrket kampmidlene. Om forslaget til lovfestet rett til tariffavtale sa hun at dette ikke er ment slik at man gir glipp på kampmidlene. Det er når kampmidlene ikke strekker til at vi må finne andre utveier.

Om rammeavtaler for dataansatte viste hun til et prosjekt som Handel og Kontor har fått penger til å gjennomføre i Oslo. Undersøkelsen viser bl. a. det nedslående faktum at tillitsmenn ofte ikke blir tatt med på råd når datateknikken gjør sitt inntog i bedriftene. Enda mer nedslående er det å registrere at noen steder er ansatte tatt med på råd mens tillitsmennene er blitt neglisjert. Hun støttet Jern og Metalls forslag på dette punktet og fremmet selv følgende tilleggsforslag om rammeavtalen for datamaskinbaserte systemer:

Ved revisjonen av rammeavtalen om datamaskinbaserte systemer må det legges vekt på å få til bestemmelser som sikrer at tillitsmennene får tilfredsstillende informasjon og orienteringer og ikke holdes utenfor et samarbeid ledelse/ansatte på dette området.

Ivar Nilsen, Finnmark fylke, kom særlig inn på de problemer som ansatte i fiskeindustrien har når det gjelder permisjoner og varsel

om permisjoner. Ved forrige revisjon krevde man 14 dagers varsel på permisjoner, mens man fikk gjennomført fire dager. Han håpet at man ved neste korsvei kunne få en revisjon av Hovedavtalen slik at merknadene i § 14 kunne bli fjernet. Han trakk forslagene 945, 983 og 984 i tillit til at Sekretariatet ville arbeide etter de retningslinjer som Halvorsen hadde trukket opp i sitt foredrag. — Ha et særlig øye med § 14, sa han.

Haakon Ødegaard, Kjemisk, sa han var godt fornøyd med innstillingen fra Sekretariatet. Han sa at Hovedavtalen utløper 30. juni 1977. Forhandlingene starter utpå høsten. Det betyr at fristen for forslag ennå ikke er ute. Det skulle derfor ikke være nødvendig å ta opp til behandling på Kongressen de mange forslag som foreligger, sa Ødegaard.

Han trakk fram et forhold som han imidlertid mente LO burde se nærmere på. I byer og tettsteder hvor det er opprettet samforeninger er det i dag slik at formannen i foreningen ikke har tillitsmannsstatus i Hovedavtalens forstand på andre bedrifter enn der han er tilsatt. Jeg tror dette er et forhold vi burde rettet på, sa Ødegaard som for øvrig tok avstand fra at Hovedavtalen skulle sendes ut til uravstemning. Jeg tror ikke at den er alminnelig lesning blant LOs 675 000 medlemmer. Behandling blant aktive tillitsmenn er den mest forsvarlige, mente han.

Roar Helgesen, NFATF, sa at han var enig i Halvorsens innledningsforedrag. Han tok opp forslag 836 og understreket at det fortsatt er en gruppe blant LO-medlemmene som ennå ikke omfattes av Hovedavtalen, nemlig arbeidslederne. Dette beror på den midlertidige lov av 14. desember 1951, også kalt Askim. Den gangen var holdningen den at arbeidslederne ikke skulle være organisert i LO. Denne lov er nå for lengst foreldet. Han fremmet følgende forslag:

Forslag 836 bes opptatt. Videre anmodes LOs sekretariat om å påvirke de politiske myndigheter til å oppheve midlertidig lov av 14. des. 1951 om «organisasjonsrett m.v. for arbeidsledere i private bedrifter», kalt Lex Askim — slik at også denne arbeidstakergruppen kan få opprettet Hovedavtale på lik linje med andre arbeidstakere».

Pål Steigan, Jern og Metall, Oslo, tok et prinsipielt oppgjør med Hovedavtalen. Avtalen var etter hans mening selve grunnsteinen i klassesamarbeidspolitikken. Han gikk raskt tilbake i historie og minnet om at de tvangsarbeidslovene som man demonstrerte mot i 30-åra dannet utgangspunktet for avtalen. Streikeretten var kneblet

med Hovedavtalen. Dette hadde kapitaleierne fordel av. Avtalen bandt arbeidstakerne på hender og føtter. Hovedavtalen er en lenke som bør brytes snarest mulig. Hovedavtalen gir også kapitaleierne makt over hvem som skal være tillitsmenn. Han fremmet følgende forslag:

«Prinsippene i hovedavtalen avvises.»

Subsidiært kunne han støtte flere av de forslag om revisjon av avtalen som var lagt fram.

Han tok opp forslagene 480, 478 og 492.

Til punktet om Hovedavtalen fremmet han følgende forslag: 816, 821, 826, 830, 854, 861, 866, 882, 900, 915, 927, 937, 945, 946, 948—952, 994, 1000, 1020 og 1026.

Arne Aasvidstad, Arbeidsmandsforbundet, Askim, tok opp forslag 862 og forslag 970 punkt 1.

Dirigenten opplyste at 18 talere gjensto og han ba dem fatte seg i korthet.

Jens Tveit Aga frafalt, men tok opp forslag 1025.

Ronald Rooth, Elektriker og Kraftstasjonsforbundet, Oslo tok opp forslag 835. Han støttet ellers Svein Christiansen når det gjaldt uravstemning om Hovedavtalen. Forslag 820 om «omvendt bevisrett» var et problem i hans forbund. Han tok opp forslaget som i hovedsak bygde på det svenske forslaget som var vedtatt. Til Steigan sa han at han var enig med Tor Halvorsen at man ikke måtte få folkedomstoler rundt på arbeidsplassene.

— Jeg forstår Gud hjelpe meg — unnskyld uttrykket — de gutter og jenter rundt om på arbeidsplassene som er gjør lei av marxist-leninistenes argumenter etter å ha hørt dem her, sa han direkte henvendt til de fem i salen. Han ba dem legge om til en annen språkbruk, ellers nådde de aldri fram.

Dirigenten unnskyldte uttrykket.

Dagfinn Aam ba om at forslaget som skulle sikre tillitsmennene mot dårlige vilkår for bl.a. å ta offentlige verv, måtte tas opp.

Kjell Gjerseth, Oslo, tok opp forslagene 195, 196 og 247.

Steinar Fostervoll, Kjemisk, tok opp forslag 813, 822, 844, 850, 890, 938, 1022 og 997.

Jens Petter Jelle, NNN, tok opp forslag nr. 861 om at aldersgrensen for tillitsmenn måtte senkes. Man må satse på ungdom ned til 18 år.

Leif Aasen, NNN, tok særlig opp lønns- og arbeidsvilkårene som omtalt i Hovedavtalens paragraf 3. Han kommenterte opprettelsen av den kooperative tarifforening og samarbeidsavtalen med LO. Det skulle være en forutsetning at vilkårene for de kooperativt ansatte ikke skulle bli dårligere enn for ansatte i private bedrifter. Det man har opplevd er at tarifforeningen bare anerkjenner de tarifferte tillegg og vil ikke ta hensyn til den lønnsglidning som skjer i private bedrifter. Dette kan ikke være i overensstemmelse med avtalen, sa Aasen, som mente at kooperasjonen ikke kunne skryte mye av det den har gjort med lavtlønnsproblemet. Problemet her er nøyaktig det samme. — Vi opplevde ved forhandlinger at vi fikk til en lønnsavtale med private bakermestere. Da vi gikk til den kooperative foreningen etterpå oppnådde vi nøyaktig halvparten av det vi fikk av bakerne, sa Aasen, som fremmet følgende forslag:

Forslag fra avd. 406.

Hovedavtalen D.K.T. og LO.

§ 3. Tariffavtalens innhold.

Foreslås endret slik: Lønns- og arbeidsvilkår og sosiale fordeler ved D.K.T.s medlemsbedrifter skal være likeverdige med private bedrifter osv.

Arne Jensen, Oslo, gikk inn for at man burde få til en felles hovedavtale som kunne gjelde både for den offentlige og den private sektor. Han viste også til saksgangen når det gjaldt oppsigelsen av de to nynazistene ved Oslo Sporveier. Fagforeningen ble i byretten dømt til å betale de to oppsagte. Retten fant ikke at de to hadde opptrådt utilbørlig i paragraf 13's forstand. LOs juridiske kontor har uttalt at rettsanvendelsen må ha vært galt. Ennå før lagmannsretten har avsagt en dom bør her sies klart fra LOs side. Jensen henstilte til Kongressen om å støtte forslag 926 fra Oslo Samorganisasjon.

Age Hammerstad, Østfold, sa at det nå var helt nødvendig å få endret Hovedavtalen slik at det blir slått fast at bare LO-medlemmer skal velges til bedriftsutvalgene. Man opplever i dag at det mange steder er ikke-medlemmer som sitter i flertall. Det kan ikke være noen mening i at vi skal kjempe fram rettigheter for de som står utenfor LO og at det skjer på bekostning av våre medlemmer. Han støttet også opphevelsen av Lex Askim.

Asbjørn Måløy, Møre og Romsdal fylke, gikk sterkt inn for å øke arbeidernes muligheter til å delta i det politiske liv. Vi må legge forholdene bedre til rette hvis det ikke skal bli slik at det bare blir visse grupper og ingen fra golvet som får anledning til å drive politisk arbeid.

Arne Løken, Hotell og Restaurant, anbefalte medlemmene av AKP å ta sjølkritikk utover natta ettersom det var vist lite til dette under Kongressens møter. Han fremmet følgende forslag til Hovedavtalens paragraf 5.

•Hovedavtalens paragraf 5, siste avsnitt, får protokolltilførsel, nest siste setning må en endre til følgende ordlyd:

En arbeidstaker anerkjennes som tillitsmann fra tidspunkt valget er foretatt. Siste setning i samme avsnitt utgår.

Aksel Kloster, Jern og metall, Hordaland og Sogn og Fjordane, påpekte særlig de dårlige arbeidsforholdene mange tillitsmenn har på mindre bedrifter. Her bør det være en klarere tekst i Hovedavtalen slik at tillitsmenn både kan bruke nødvendig del av arbeidstiden og få egne lokaler til å utføre sin funksjoner. Forholdene i dag er en skam, sa han.

Per Mundal, Jern og Metall, Bergen, tok opp at han syntes det var riktig at man fikk anledning til å bruke av arbeidstiden til informasjon. Han framsatte følgende forslag:

§ 4. Til å ta seg av yrkesopplæringen og den faglige opplysningsvirksomhet i forståelse med bedriftsledelsen, skal det dersom arbeiderne ønsker det, velges en egen studietillitsmann.

§ 8 punkt 1. Til forhandlinger med tillitsmennene skal bedrifter med mer enn 10 ansatte møte med mer enn 1 — en — person.

De forhandlere som representerer bedriften må ha de nødvendige fullmakter til å kunne føre reelle forhandlinger.

Arbeidsløshetsstrygd. Tilføyes.

Videre må det komme inn en ordning som sikrer feriepenger for den tid man er permittert i likhet med militærtjeneste. Feriepenger for den tid man er arbeidsledig må utredes av arbeidsledighetstrygden.

Sluttvederlagsordningen.

Summene i sluttvederlagsordningen må i perioden mellom de tarifferte reguleringer få en automatisk reguleringsform slik at summene følger den generelle lønns- og kostnadsutvikling.

Thorbjørn Braathen, Handel og Kontor, Østfold og Akershus, ga korte kommentarer til flere forslag og tok opp forslag 977.

Kolbjørn Andersen, Nord-Trøndelag, Verdal, reiste saken om tillitsmennenes muligheter til å gå tilbake til jobben. Han tok opp forslagene 899 og 987 til 991. Ellers støttet han Svein Christiansen i saken om uravstemning om Hovedavtalen.

Sigurd Birger Olsen, Jern og Metall, Agder-fylkene, rettet en feil i forslag 940 hvor pkt. 7 ikke var kommet med.

Han sa ellers at skulle man holde fagforeningsmøter i arbeidstida med folk å la de fem fra AKP (m-l) ville det bli helt slutt på å jobbe.

Kåre Dalberg, Gullsmedarbeiderforbundet, tok opp tillitsmannsproblemene på de virkelige små bedriftene og han tok opp forslag 878.

Arne Nakim, Vestfold, sa som et a propos til å luke ugress at man måtte pass på ikke å bli sittende igjen i tornekrattet. Vi var flinke til å passe på at våre egne ikke begikk avtalebrudd, men hva med motparten? Der forekom det også brudd. Han tok opp forslag 918 og fortalte hva forslagsstillerne fra Larvik hadde opplevd av manglende informasjon uten at LO hadde mulighet til å gripe inn.

Følgende forslag ble fremmet uten at forslagsstilleren hadde ordet: 876 og 877 av Asbjørn Leiknes, Grafisk, Hordaland.

Forslagene 879, 880, 881 og 912 av Paul Arnseth, Handel og Kontor.

Forslagene 818 og 863 av Ernst Ditlevsen, Stavanger.

Halvorsens sluttreplikk.

I sin sluttreplikk sa *Tor Halvorsen* at det var viktig at man hadde brukt så mye tid på Hovedavtalen. Selv om det er svakheter, så er Hovedavtalen av så vesentlig betydning at den trenger en skikkelig behandling på LO-Kongressen.

Et bredt spekter av forslag var framsatt. Han syntes det var klart at et bredt flertall sluttet seg til det han hadde trukket opp i innledningsforedraget. Dette var et godt grunnlag for Sekretariatet å arbeide videre på.

Tillitsmannsordningen sto sentralt i debatten og her er det mye ugjørt innrømmet Halvorsen. For LO må det alltid stå sentralt at tillitsmennene får realisert sine oppgaver.

Om uravstemning om Hovedavtalen sa han at behandlingen på LO-Kongressen av avtalen alltid var forsvarlig. Hvis det er behov for det kan Hovedavtale-forslaget sendes til uravstemning, men det hadde det ikke vært hittil p.g.a. den stor enigheten. Forslaget om uravstemning burde gå til Sekretariatet, mente *Tor Halvorsen*.

Voteringen:

Dirigenten tok opp punkt for punkt under Hovedavtalen og voteringen gjaldt oversending til Sekretariatet.

Pål Steigan, Oslo, sa til forretningsorden at siden han var imot prinsippene i Hovedavtalen burde hans forslag bli tatt opp først. Dette lovet dirigenten.

Dirigenten spurte så om det var andre organisasjoner som støttet forslaget fra Steigan. Det var det ikke og forslaget borfalt.

Punkt a) Sekretariatets innstilling 998 ble vedtatt mot 5 stemmer.

Forslaget fra Gro Balas ble vedtatt enstemmig oversendt Sekretariatet. Det samme gjaldt forslaget fra Sidsel Bauck og Kjell Dømbe.

Roar Helgesens forslag ble vedtatt oversendt mot fem stemmer.

Arne Løkens forslag ble enstemmig vedtatt oversendt. Samme gjaldt forslaget fra Per Mundal og forslaget fra Kåre Dahlberg.

Punkt b) Sekretariatets innstilling. Forslag nr. 1005, enstemmig vedtatt oversendt Sekretariatet. Leif Aasens forslag ble også enstemmig vedtatt oversendt.

Punkt c) Innstillingen. Forslag 1015 enstemmig vedtatt oversendt.

Punkt d) Innstillingen. Forslag 1019 enstemmig vedtatt oversendt.

Punkt e) Innstillingen. Forslag 1021 vedtatt oversendt mot fem stemmer.

Punkt f) Innstillingen. Forslag 1023 enstemmig vedtatt oversendt.

Punkt g) Innstillingen. Forslag 1025 vedtatt enstemmig oversendt.

Punkt h) Innstillingen. Forslag 1027 vedtatt oversendt Sekretariatet mot 5 stemmer.

Sluttbehandling av

Vedtektskomitéens innstilling

Finn Nilsen overtok som dirigent.

Einar Strand la fram følgende tilleggsinnstilling fra vedtektskomitéen på bakgrunn av at en del forslag ikke var behandlet ved første gjennomgåelse.

Vedtektskomitéen har gått gjennom sekretærenes protokoller og notater. Videre har vedtektskomitéen avspilt lydbåndopptak om de anførte utelatelser.

Vedtektskomitéen konstaterer etter dette at en del av de opptatte forslag ikke er kommet med i den innstillingen som vedtektskomitéen avga 24. mai 1977. Dette synes dels å skyldes at de forslag det gjelder er kommet inn for sent. Dels at forslagene må være levert til feil sted. Dels synes det å skyldes at forslagene bare er satt fram muntlig.

Under disse forhold har vedtektskomitéen funnet at samtlige de anførte, opptatte forslag som er utelatt, bør tas opp til vurdering uten hensyn til eventuelle mulige formelle feil som måtte være begått. Dette gjelder følgende forslag:

Representant 125, Jan Inge Åsmul, forslag nr. 156 med tilleggsforslag,

representant nr. 111, Svein Muffetangen, forslagene nr. 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 30, 31, 32, 33, 41, 42, 50, 52, 53, 61, 62, 66, 68, 73, 74, 75, 76, 77, 82, 85, 86, 130, 131, 138, 139, 140 og 156.

representant 298, Aage Hammerstad, forslag nr. 145,

representant 49, Reidar Albertsen, forslag nr. 82,

representant 96, Marit Engh, forslagene nr. 74 og 75. Det bemerkes at hennes forslag ikke er å finne noe sted,

representant 123, Dagfinn Aam, forslag nr. 130.

Forslagene lyder:

Nr. 5 *Avd. 39, Porsgrunn, og avd. 101, Jern og Metall, Langesund, foreslår:*

«A arbeide for at alle de tilsluttede forbund blir ledet etter felles retningslinjer for på den måten ved gjensidig solidarisk samvirke mellom forbundene, å skape enhet og kraft i arbeidet for å fremme og samordne lønnstakernes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser for gjennomføring av sosialismen.»

Nr. 6 *Avd. 73, Jern og Metall, Brevik, foreslår:*

«A arbeide for at alle de tilsluttede forbund blir ledet etter felles retningslinjer for på den måten ved gjensidig solidarisk samvirke mellom forbundene, å skape enhet og kraft i arbeidet for å fremme og samordne lønnstakernes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser for gjennomføring av sosialismen.»

Nr. 7 *Avd. 98, Jern og Metall, Skien, foreslår:*

«A arbeide for at alle de tilsluttede forbund blir ledet etter felles retningslinjer for på den måten ved gjensidig SOLIDARISK samvirke mellom forbundene å skape enhet og kraft i arbeidet for å fremme og samordne lønnstakernes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser for gjennomføring av sosialismen.»

Nr. 8 *Avd. 101, Jern og Metall, Langesund, foreslår:*

«A arbeide for at alle de tilsluttede forbund blir ledet etter felles retningslinjer for på den måten ved gjensidig solidarisk samvirke mellom forbundene, å skape enhet og kraft i arbeidet for å fremme og samordne lønnstakernes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser for gjennomføring av sosialismen.»

Nr. 9 *Avd. 143, Jern og Metall, Mo i Rana, foreslår:*

«A arbeide for at alle tilsluttede forbund blir ledet etter felles retningslinjer for på den måten ved gjensidig solidarisk samvirke mellom forbundene å skape enhet og kraft for å fremme og samordne lønnstakernes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser for gjennomførelse av sosialismen.»

Nr. 11 *Skien faglige samorganisasjon foreslår:*

«A arbeide for at alle de tilsluttede forbund blir ledet etter felles retningslinjer, for på den måten, ved gjensidig SOLIDARISK samvirke mellom forbundene, å skape enhet og kraft i arbeidet for å fremme og samordne lønnstakernes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser for gjennomføring av sosialismen.»

Nr. 12 *Kragerø faglige samorganisasjon foreslår:*

«A arbeide for at alle de tilsluttede forbund blir ledet etter felles retningslinjer, for på den måten, ved gjensidig SOLIDARISK samvirke mellom forbundene, å skape enhet og kraft i arbeidet, for å fremme og samordne lønnstakernes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser, for gjennomføring av sosialismen.»

Nr. 30 *Avd. 39, Jern og Metall, Porsgrunn, foreslår:*

«3 a) At bedrifter og virksomheter av stor samfunnsmessig betydning, herunder banker og forsikringsselskaper, blir overført til samfunnseie for å oppnå en demokratisering og samfunnsmessig forsvarlig forvaltning.

3 b) A sikre lønnstakerne en tilfredstillende innflytelse i avgjørelsesprosessen i bedriftene og øvrige arbeidsplasser i samfunnet for fremme av produksjon og en rettferdig fordeling av produksjonsresultatet for å bedre lønnstakernes kår og den alminnelige velstand i samfunnet.»

Nr. 31 *Avd. 73, Jern og Metall, Brevik, foreslår:*

«3 a) At bedrifter og virksomheter av stor samfunnsmessig betydning, herunder banker og forsikringsselskaper, blir overført til samfunnseie for å oppnå en demokratisk og samfunnsmessig forsvarlig forvaltning.

3 b) A sikre lønnstakerne en tilfredsstillende innflytelse i avgjørelsesprosessen i bedriftene og øvrige arbeidsplasser i samfunnet for fremme av produksjon og en rettferdig fordeling av produksjonsresultatet for å bedre lønnstakernes kår og den alminnelige velstand i samfunnet.»

Nr. 32 *Avd. 98, Jern og Metall, Skien, foreslår:*

«a) At bedrifter og virksomheter av stor samfunnsmessig betydning, herunder banker og forsikringsselskaper, blir overført til samfunnseie for å oppnå en demokratisk og samfunnsmessig forsvarlig forvaltning.

b) A sikre lønnstakerne en tilfredstillende innflytelse i avgjørelsesprosessen i bedriftene og øvrige arbeidsplasser i samfunnet, for fremme av produksjon og en rettferdig fordeling av produksjonsresultatet, for å bedre lønnstakernes kår og den alminnelige velstand i samfunnet.»

Nr. 33 *Avd. 101, Jern og Metall, Langesund, foreslår:*

«a) At bedrifter og virksomheter av stor samfunnsmessig betydning, herunder banker og forsikringsselskaper, blir overført til samfunnseie for å oppnå en demokratisk og samfunnsmessig forsvarlig forvaltning.

b) A sikre lønnstakerne en tilfredstillende innflytelse i avgjørelsesprosessen i bedriftene og øvrige arbeidsplasser i samfunnet, for fremme av produksjon og en rettferdig fordeling av produksjonsresultatet, for å bedre lønnstakernes kår og den alminnelige velstand i samfunnet.»

Nr. 41 *Avd. 39, Jern og Metall, Porsgrunn, og avd. 101, Langesund, foreslår:*

«Pkt. 4 skal lyde:

A arbeide for en samfunnsutvikling som tar sikte på å skape større velstand og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene, (tilføyelse) økonomiske, sosiale og kulturelle interesser for gjennomføring av sosialismen.»

Nr. 42 *Avd. 39, Jern og Metall, Porsgrunn, foreslår:*

«Kongressen pålegger LO-sekretariatet å avvikle alt faglig-politisk samarbeid. Så lenge LO er en faglig organisasjon, og det heter i vedtektene at LO er partipolitisk uavhengig, skal man heller ikke knytte fagbevegelsen til noe slags parti.»

Nr. 50 *Avd. 39, Porsgrunn, avd. 98, Skien og avd. 101, Jern og Metall, Langesund, foreslår:*

«Stønad til arbeiderpressen skal gjelde presser innen den demokratiske arbeiderbevegelse i Norge.»

Nr. 52 *Kragerø faglige samorganisasjon foreslår:*

«Tillegg til pkt. 7:

Stønad til arbeiderpressen skal gjelde samtlige presser innen den demokratiske arbeiderbevegelse i Norge.»

Nr. 53 *Skien faglige samorganisasjon foreslår:*

«Pkt. 7:

Stønad til arbeiderpressen skal gjelde samtlige presser innen den demokratiske arbeiderbevegelse i Norge.»

Nr. 61 *Avd. 39, Jern og Metall, Porsgrunn, foreslår:*

«LO's vedtekter endres slik at representantene til LO-kongressene, det være seg ordinære eller ekstraordinære, blir valgt av medlemmene i hvert fylke- eller forbundsdistrikt.»

Nr. 62 *Avd. 98, Skien, og avd. 101, Jern og Metall, Langesund, foreslår:*

«LO's vedtekter endres slik at representantene til LO's kongresser, det være seg ordinære eller ekstraordinære, blir valgt av medlemmene i hvert fylke eller forbundsdistrikt.»

Nr. 66 *Kragerø faglige samorganisasjon foreslår:*

«LO's vedtekter endres slik at representantene til LO's kongresser, det være seg ordinære eller ekstraordinære, blir valgt av medlemmene i hvert enkelt fylke eller forbundsdistrikt.»

Nr. 68 *Skien faglige samorganisasjon foreslår:*

«§ 5. LOs vedtekter endres slik at representantene til LOs kongress, det være seg ordinære eller ekstraordinære, blir valgt av medlemmene i hvert fylke eller forbundsdistrikt.»

Nr. 73 *Kragerø faglige samorganisasjon foreslår:*

«LO's vedtekter endres slik at formann, nestformann blir valgt for 4 år, med mulighet for gjenvalg ytterligere 4 år, men at det ikke gis muligheter for gjenvalg etter 2. periodes utløp.»

Nr. 74 *Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsförening, foreslår:*

«Pkt. 3 endres slik:

Representanter til den ekstraordinære kongress velges på samme måte som til den ordinære kongress.»

Nr. 75 *Avd. 39, Porsgrunn, og avd. 98, Jern og Metall, Skien, foreslår:*

«1. Ekstraordinær kongress kan innkalles av Sekretariatet når det oppstår særlig viktige og uforutsette situasjoner.»

2. Ekstraordinær kongress skal innkalles med minst 60-dagers varsel, og den kan bare behandle de saker som var årsak til innkallingen.
3. Valg av representanter til den ekstraordinære kongress skal skje i samsvar med § 5 i disse vedtekter og de av LO og forbundene fastlagte regler for valg av representanter til LO's kongress.

Nr. 76 *Kragerø faglige samorganisasjon* foreslår:

- «1. Ekstraordinær kongress kan innkalles av Sekretariatet når det oppstår særlig viktige og uforutsette situasjoner.
Den samme rett har Representantskapet.
2. Ekstraordinær kongress skal innkalles med minst 60-dagers varsel, og den kan bare behandle de saker som var årsak til innkallingen.
3. Valg av representanter til den ekstraordinære kongress skal skje i samsvar med § 5 i disse vedtekter og de av LO og forbundene fastlagte regler for valg av representanter til LO's kongress.

Nr. 77 *Skien faglige samorganisasjon* foreslår:

- «1. Ekstraordinær kongress kan innkalles av Sekretariatet når det oppstår særlig viktige og uforutsette situasjoner.
Den samme rett har Representantskapet.
2. Ekstraordinær kongress skal innkalles med minst 60-dagers varsel, og den kan bare behandle de saker som var årsak til innkallingen.
3. Valg av representanter til den ekstraordinære kongress skal skje i samsvar med § 5 i disse vedtekter og de av LO og forbundene fastlagte regler for valg av representanter til LO's kongress.

Norsk Fængselstjenestemannsforbund.

Nr. 82 *Forbundsstyret* foreslår:

- «1. Sekretariatet består av 15 medlemmer og har sitt sete i Oslo. Det er vedtaksført når minst 11 medlemmer iberegnet eventuelle tiltråtte varamenn er til stede.
Varamennene innkalles fast til møter i Sekretariatet og har tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.
2. Forbund som ikke er representert med medlem eller varamann i Sekretariatet, har rett til å møte med 1 representant.
Forbundsrepresentanten oppnevnes av vedkommende forbund og har talerett, men ikke forslag- og stemmerett.
De nåværende punkter 2, 3 og 4 gis betegnelsen 3, 4 og 5.
6. Referat fra møter i Sekretariatet sendes samtlige medlemmer, varamenn og forbund.

Nr. 85 *Avd. 39, Jern og Metall, Porsgrunn*, foreslår:

«LO's vedtekter endres slik at LO's tillitsmenn og funksjonærer får sine lønninger regulert i takt med lønningene i de yrker som er tilsluttet LO, dog ikke i prosent, men i øretillegg.

Nytt forslag:

Vi foreslår for Kongressen at tillitsmenn i forbundene (over sam.org.nivå) og tillitsmenn i LO-sekretariatet bare kan sitte i en slik stilling i en periode på 4 år.»

Nr. 86 *Avd. 48, Jern og Metall, Herøya, foreslår:*

«Pkt. 14.

Alle saker av prinsipiell art bør ut til medlemmene til behandling før endelig vedtak fattes av de instanser som har avgjørende myndighet. (Innpasses i vedtektenes § 11.)»

Nr. 130 *Avd. 54, Jern og Metall, Gjøvik, foreslår:*

«Pkt. I, annet avsnitt endres til:

Det endelige valg av representanter og varamenn skal så finne sted i den enkelte bedriftsklubb osv.»

Nr. 131 *Avd. 39, Jern og Metall, Porsgrunn, foreslår:*

«Det blir åpnet mulighet for å gi en representant på LO's kongresser bundet mandat, enten på enkeltsaker eller på hele sakslista.»

Nr. 138 *Avd. 39, Jern og Metall, Porsgrunn, foreslår:*

«Samorganisasjonenes vedtekter endres slik at alle som møter også får stemmerett.»

Nr. 139 *Kragerø faglige samorganisasjon foreslår:*

«De faglige samorganisasjoner.

Samorganisasjonenes vedtekter endres slik at alle som deltar på møtene har stemmerett.»

Nr. 140 *Kragerø faglige samorganisasjon foreslår:*

«Vedtektsendring:

Fagforeningsstyrene har møteplikt til samorganisasjonens årsmøter med fulle rettigheter. Øvrige medlemmer kan møte med tale-, forslagsrett og stemmerett.»

Fredrikstad faglige samorganisasjon foreslår:

«Ordlyden i vedtektene om at Landsorganisasjonen skal godkjenne kontingentsatser i samorganisasjonsdistriktene utover minstesatsene går ut.»

Nr. 156 *Avd. 12, Jern og Metall, Trondheim, foreslår:*

«Sammensetning av samorganisasjonens representantskap.

Vi viser til avdelingens tidligere forslag, sendt Sekretariatet, hvor vi viser til den skjeve fordeling av antall representanter. Det må her bli en fordelingsnøkkel slik at ikke enkelte fagforbund med flere faggrupper blir overrepresentert og derved fullstendig kan dirligere både representantskapet og hele samorganisasjonens virksomhet.»

Samtlige disse forslag har tidligere vært vurdert av vedtektskomitéen i forbindelse med Sekretariatets innstilling. Vedtektskomitéen er etter fornyet vurdering av disse forslagene kommet til den av vedtektskomitéen avgitte innstilling av 24. mai 1977.

Til forretningsorden

Kåre Hansen, Handel og Kontor, stilte seg undrende til at det ikke gikk an å fremme nye forslag. I går forelå det forslag på at fire av tillitsmennene i LO-toppen skulle ha pensjonsalder på 60 år. I dag er forslaget på 8, sa Hansen.

Pål Steigan, Oslo, sa seg enig med Hansen og understreket ellers at de som på en eller annen måte ønsker å få sosialisme inn i vedtektene må stemme mot første side i innstillingen. Etterpå må man votere over de enkelte forslag, sa Steigan.

Votering:

Før man gikk til avstemning på vedtektskomitéens innstilling foreslo dirigenten at man ikke skulle ha ny realitetsdebatt på de forskjellige punkter eller ha anledning til å komme med tilleggsforslag.

Forslaget ble vedtatt med stort flertall.

Under den videre avstemning om hvert enkelt punkt ble vedtektskomitéens innstillinger satt opp mot de forslag som var tatt opp under debatten.

§ 1, 3 B: Vedtektskomitéens forslag vedtatt med overveldende flertall.

§ 1, punkt 11: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot en stemme.

De øvrige forslag under denne paragraf ble forkastet med stort flertall.

§ 5: Vedtektskomitéens forslag vedtatt med overveldende flertall.

§ 6: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot sju stemmer.

§ 8: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot sju stemmer.

§ 9: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot åtte stemmer.

§ 11: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot sju stemmer.

§ 14: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot fem stemmer.

§ 15: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot noen få stemmer.

§ 16: Vedtektskomitéens forslag vedtatt enstemmig.

§ 17, punkt 2: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot fem stemmer.

§ 15, punkt 3: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot få stemmer.

§ 20: Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot få stemmer.

§ 22: Vedtektskomitéens forslag vedtatt enstemmig.

§ 23, punkt A): Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot seks stemmer.

Punkt B): Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot fem stemmer.

Punkt C): Vedtektskomitéens forslag vedtatt mot få stemmer.

Dessuten ble forslaget fra Arbeiderpartiets Presseforbund om kamfond tatt opp (Sekretariatets innstilling i forslag 1122.)

Harald Minken spurte om han hadde anledning til å stemme mot begge forslagene, noe dirigenten svarte ja til.

Forslaget til Sekretariatet ble vedtatt med stort flertall.

Dermed var man ferdig med behandlingen av punkt 4.

Møtet ble hevet kl. 00.15.

Formiddagsmøtet onsdag 25. mai

Møtet ble satt presis kl. 9.00. Samholds-sangen ble sunget unisont til Trygve Aakerviks gitarakkompagnement.

Reiulf Steen var dirigent.

Dirigenten foreslo en forandring på forretningsordenens pkt. 3, slik at man tar opp forhandlingene om ettermiddagen kl. 14.30 i stedet for som hittil kl. 15.00. Dette ble vedtatt.

Dirigenten opplyste at redaksjonskomitéens innstillinger når det gjelder pkt. 5 på dagsordenen var lagt ut på bordene og at de vil bli behandlet i løpet av formiddagen.

Dirigenten refererte så fem telegrammer som var innkommet til Kongressen:

Fra Tsjekkoslovakisk LO:

Kjære venner!

På vegne av den sosialistiske tsjekkosllovakiske landsorganisasjon sender vi hjertelige hilsener til norsk LOs 24. kongress og ønsker dere suksess med Kongressen. Vi er overbevist om at våre to organisasjoners samarbeid fortsatt vil utvikles i det arbeidende folks interesser i våre to land og det europeiske faglige samarbeidet.

CCCTU/Tsjekkoslovakia

Fra sosialdemokratisk LO i Italia:

Til LO fra UIL, Roma:

Plutselige familieproblemer gjør det umulig for meg å delta i deres kongress. Sender beste ønsker for en vellykket kongress.

Francesco Drago, UIL, Roma

Fra TUC — Storbritannia:

Takker for innbydelsen til å delta i Kongressen, men beklager ikke å kunne være til stede p.g.a. møter i TUCs sekretariat. Gi representantene våre kameratslige hilsener og motta våre gode ønsker for et vellykket møte med sikte på å sikre fortsatt framgang for LO og alle dets medlemmer. Hilsen og personlige ønsker

Murray, TUC

Fra ILOs fagsekretariat:

Til Tor Aspengren.

Beklager forsinkelse. Grunnet nødvendig arbeid og styremøte som tar til 23. mai. Generaldirektøren og Bohlin sender de varmeste ønsker om en vellykket kongress.

Fra Cubas faglige sentralorganisasjon:

Arbeidernes faglige sentralorganisasjon og den nasjonale fagbevegelse i Cuba hilser, på vegne av kubanske arbeidere, Landsorganisasjonens 24. Kongress og samling av norske fagorganiserte. Vi ønsker norske arbeidstakere den beste utgang på drøftingene om de spørsmål som tas opp og om Handlingsprogrammet.

Vi ber representantene på Kongressen og de ledere som blir valgt på denne kongress motta vår hjertelige hilsener.

Cubas Faglige Sentralorganisasjon

Vedtektenes ikrafttreden.

I forbindelse med de vedtektsendringer som man hadde vedtatt tirsdag, manglet det dag for ikrafttredelse. Dirigenten foreslo at vedtektsendringene skulle gjelde fra 1. juli 1977, og det ble vedtatt.

Dagsordenens pkt. 7

Organisasjonsformene.

Som innledning på dagsordenens pkt. 7 ble ordet gitt til sekretær *Leif Haraldseth*:

Det er nå 11 år siden Organisasjonskomitéen ble oppnevnt. Vårt samfunns- og arbeidsliv har gjennomgått store endringer på disse åra. Også for fagbevegelsens arbeidsområde har det skjedd store endringer. Utvidelsene i LOs arbeidsoppgaver har vært merkbare.

Er 11 år unødvendig lang tid? La meg ta utgangspunkt i Kongressen både i 1969 og 1973 la til grunn at dette arbeidet måtte ta tid.

Ser en på organisasjonsdebatten i historisk sammenheng, vil en komme til at 11 år så langt fra er noen overraskende langdryg periode. Det tok som kjent tiår med indre debatt før Kongressen i 1923 konkluderte med at industriforbundsformen skulle legges til grunn.

Prinsippvedtaket i 1923 har hatt livskraft i seg til å bli gjentatt av kongress etter kongress i de etterfølgende år. Dermed kan en også trekke den konklusjonen at pionerene gjorde et riktig vedtak da de for 54 år siden fastslo hva som skulle være det bærende prinsipp.

Det verken de eller vi som har kommet etter dem maktet å bedømme med like stor sikkerhet, var mulighetene for å gjennomføre prinsippet. Kongressen i 1923 forutsatte som kjent at industriforbundsformen skulle gjennomføres i løpet av ett år.

1970-åras fagbevegelse kan heller ikke overse det faktum at i 1923 hadde de 85 000 LO-organiserte hovedsakelig sitt arbeid i industrien, på bygg og anlegg og i håndverksfagene. Funksjonærenes gjennombrudd i LO var ennå ikke kommet. Derfor har den røde tråd i organisasjonsdebatten gjennom åra vært hvordan skal vi foreta avveininger mellom prinsippene fra 1923 og kravene til stadig økende oppslutning om LO. Vi har gjort en rekke slike av-

veininger. For eksempel ved opptakelsen av Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund og ved etableringen av Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer. I forenklet form har vårt mandat hatt to hovedformål:

1. finne de mest effektive organisasjonsformer,
2. legge forholdene til rette for en stadig økende oppslutning.

Slike avveininger må vi være forberedt på å måtte foreta i åra framover også.

Dette sammen med den alminnelige samfunnsutvikling og spesielt utviklingen i arbeidslivet, vil helt sikkert føre til at fagbevegelsen aldri vil kunne sette en sluttstrek for organisasjonsdebatten en gang for alle.

Sammenslutninger av forbund har stått i forgrunnen i debatten om å oppnå et bedre og mer effektivt arbeidsredskap i medlemmenes tjeneste. På sidene 8 og 9 er det redegjort for hva som er oppnådd siden 1957. Erfaringene fra disse forbundene viser klart at en har oppnådd et mer effektivt faglig arbeidsredskap på mange arbeidsplasser.

Ut fra den erkjennelse at vi ikke vil makte å innfri prinsippene i industriforbundsformen med det aller første, har komitéen forsøkt å finne løsninger som kan bidra til de samme fordeler som hele komitéen mener ligger i industriforbundsformen.

Økt samarbeid mellom LO-grupperingene på den enkelte arbeidsplass og dermed økt effektivitet i det faglige arbeidet, har vært tatt opp tidligere. LO og forbundene utarbeidet retningslinjer for hvordan dette skulle skje i 1964. Et skritt i samme retning ble tatt ved siste revisjon av Hovedavtalen. Det kom da inn en endring i paragraf 4 i kapittel 3. Det vises til komitéens redegjørelse om dette på sidene 10 og 11.

Komitéen mener Kongressen bør forsterke kravene til et slikt samarbeid på den enkelte arbeidsplass, og har fremmet forslag om det i punkt 2 b. Vi har reist samme spørsmål for forbundene sentralt. Et økt samarbeid etter de tanker komitéen her har lagt til grunn, vil være et bidrag til en enklere og forhåpentligvis raskere gjennomføring av inndustriforbundsformen. Vi har tro på at dette skal kunne hjelpe på den modningsprosessen vi må igjennom.

Organisasjonskomitéen av 1966 har hele tida hatt som siktemål å sikre en bredest mulig debatt i alle ledd i fagbevegelsen. Dette startet med Kongressens godkjennelse av det første debattopplegget i 1969.

For å avklare hva grunnorganisasjonene ønsket ble det stilt opp 4 alternativer. De gikk ut på:

1. Beholde det nåværende organisasjonsmønster.
2. Sammenslutninger av beslektede forbund til et betydelig færre antall forbund.
3. Gjennomføring av industriforbundsformen.
4. Opphevelse av forbundene og organisering direkte i LO.

Hvordan denne aksjonen ble mottatt orienterte jeg om på forrige kongress og skal derfor ikke ta med særlig om dette i min redegjørelse her.

Konklusjonen skal jeg imidlertid få gjenta i stikkords form:

- oppslutningen er meget svak, bare 220 svar kom inn
- ingen av alternativene oppnådde noe klart flertall, meningen var svært delte og svarene fordelte seg på alle fire skisserte løsninger.

Til Kongressen i 1973 avga komitéen en delt innstilling. Det er kjent i denne forsamling at mindretallsforslaget oppnådde 143 stemmer, mens flertallets forslag oppnådde 128 stemmer.

Begge fraksjoner foreslo et nytt debattopplegg med utgangspunkt i det vedtak Kongressen måtte gjøre.

Det nye debattopplegget ble sendt ut i 1975 og tok for seg organisasjonsforholdene på alle plan i fagbevegelsen: På den enkelte arbeidsplass, for fagforeningene, for forbundene og for LO. Avslutningsvis ble grunnorganisasjonene innbudt til å skissere sitt syn som svar på 6 hovedspørsmål som er gjengitt i komitéens redegjørelse på sidene 16 og 17.

Heller ikke denne andre høringsrunde ga særlig bred oppslutning. Med 232 svar fra forbundene og deres grunnorganisasjoner, samt 27 svar fra samorganisasjonene, var det likevel en ørliten økning i oppslutningen fra forrige debattopplegg. Konklusjonen må likevel bli at oppslutningen var meget svak. Svarene ga ingen klare konklusjoner for hvordan grunnorganisasjonene vil utvikle organisasjonsmønsteret. Det er mulig den svake oppslutningen i to debattopplegg, og de svært få klare konklusjoner i de svarene vi har fått, kan oppfattes som signal om at grunnorganisasjonene ikke føler noe påtrengende behov for endringer.

Ut fra dette materialet begynte Organisasjonskomitéen på utformingen av sin innstilling til årets kongress.

Før jeg går nærmere inn på forslagene og premissene vi har lagt fram, vil jeg peke på at komitéen også har hatt til oppgave å finne løsninger på tvister mellom forbundene om organisasjonsretten til forskjellige områder. Disse sakene har for det meste vært behandlet av komitéens arbeidsutvalg. I kongressperioden har en hatt

tvister som har spent over hele spekteret, og ca. 15 forbund har vært innblandet i nærmere 50 tvister av ulik karakter.

Komitéen har ingen tro på at vi umiddelbart skal unngå slike tvister. I vårt forslag er det derfor tatt med et eget punkt om at den nye organisasjonskomitéen må få et mandat som har med behandlingen av tvister.

Vi har funnet det riktig og kanskje illustrerende for sakens vanskelighetsgrad, å redegjøre for organisasjonsdebattens forhistorie. Innledningsavsnittet i det historiske sammendraget er på mange måter en god illustrasjon på hvor vanskelig det har vært og er å nå fram til en avklaring.

Denne gangen har det vært mulig å legge fram en enstemmig innstilling. Komitéen har nedlagt mye arbeid i å unngå en delt innstilling. Det kan nok innvendes at forslag et til vedtak og de innledende punkter med komitéens synspunkter bærer preg av at komitéen har satset så mye på en samlet innstilling.

Det har ikke vært noen enkel oppgave å nå dette resultat. Det skal ikke store forrykninger til i vårt framlegg, før en kan stå overfor flere alternativer.

Det bør være en viktig oppgave for Kongressen 1977 når den skal skissere arbeidsopplegget for den videre framdrift og hvilke prinsipper en skal søke å innfri, at dette skjer ut fra et mest mulig samlende utgangspunkt.

Jeg kan forstå dem som mener at innstillingen ikke er noe gjenombrudd for et nytt og mer effektivt organisasjonsmønster på kort sikt. En skal imidlertid også være klar over at det i en rekke forbund og i et stort antall svar i det siste debattopplegget, er pekt på hvilke problemer vi kan bringe oss i om en går til verket på en annen måte enn det en samlet komité nå legger opp til.

Fra og med side 18 og utover har komitéen berørt flere sider ved organisasjonsmønsteret. Vi valgte å ta utgangspunkt i selve samlingsutviklingen.

Et vesentlig moment i så måte er endringene i arbeidslivet. En side ved dette er framveksten av nye bransjer og yrkesgrupper. Det faktum at andelen arbeidere, fiskere og jordbrukere av alle sysselsatte har sunket fra to tredjedeler i 1950 til ca. en halvpart i dag, vil nødvendigvis påvirke fagbevegelsen.

Det påvirker fagbevegelsen like sterkt at andelen ansatte i offentlig og privat tjenesteyting av alle sysselansatte, har økt fra ca. 38 prosent i 1950 til trolig noe over halvparten i dag.

LOs medlemstall har i det samme tidsrom økt med 185 000 fra 490 000 til 675 000 i dag, altså med nærmere 40 prosent. Det såkalte alternativ 4 fra forrige debattopplegg med et forbundsløst LO, var

det mest radikale og det som ville gitt de mest omfattende endringer hvis det hadde blitt valgt.

Det er påfallende mange svar i det siste debattopplegg som tar opp igjen dette alternativet og påpeker at dette ut fra en ideell vurdering vil være det beste i framtida. Fra komitéens side har en imidlertid gått ut fra at dette alternativet ikke lenger er aktuelt i og med Kongressens vedtak i 1973.

Punkt 1 i komitéens forslag er en viktig prinsipperklæring og i tråd med Kongressens vedtak i 1973. I premissene for dette — jeg viser til avsnittet øverst på side 20, har vi påpekt behovet for en stadig bedre samordning og effektivisering av det faglige arbeidet. Utviklingen vi har hatt og den vi står overfor — det er i grunn nok å henvise til Handlingsprogrammet, har stilt og vil stille økende krav i så måte. Arbeidet med bedriftsdemokratiet, arbeidsmiljøet og lønssystemene trekker i denne retning.

I punkt 2 legges det opp til et aktivt arbeid for å finne fram til mulige forbundssammenslutninger. Den organisasjonskomitéen vi foreslår oppnevnt, er tiltenkt en aktiv jobb i samarbeid med forbundene med sikte på å fremme konkrete forslag til sammenslutninger. Tidsrammen for dette arbeidet er satt til 1979/80.

Som jeg allerede har berørt legges det samtidig opp til et forsterket samarbeid mellom de LO-organiserte grupper på den enkelte arbeidsplass og mellom forbundene sentralt.

Vi har som sagt et bredt erfaringsmateriale å vise til fra tidligere sammenslutninger. Disse erfaringene burde tilsi at en nå bør kunne gå noen skritt videre i denne retning.

Når dette er sagt hører det også med noen synspunkter på hvordan sammenslutninger bør skje. Komitéen fastslår at påbudte sammenslutninger ikke kan komme på tale. Omfattende endringer kan ikke skje ved vedtak i overliggende organer i forhold til dem som er direkte berørt. Omfattende endringer kan bare skje der dette er ønsket fra grunnorganisasjonene selv.

LOs betydning og innflytelse er stadig økende. Medlemsutviklingen er en bekreftelse på at landets lønsmottakere gjør den samme vurdering.

I den seinere tid har det imidlertid skjedd ting på organisasjonsfeltet som LO må vurdere nærmere. Vi er i gang med en utredning om dette i et eget organisasjonsutvalg.

Det er på det rene at enkelte grupperinger gjør forsøk på å bygge opp direkte konkurrerende organisasjoner til LO. Vi kan allerede i dag gå ut fra at organisasjonsklimaet vil bli hardere, og vi må ut fra dette få en gjennomdrøfting av de forholdsregler LO må ta.

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund — YS — ble etablert 1.

januar i år. Som et utgangspunkt er det grunn til å merke seg at en rekke av de organisasjoner som tok det første initiativ til dannelsen av YYS ikke har sluttet seg til denne klart konkurrerende organisasjonen til YS. YS er slik den har framstått etter stiftelsen, en overbygning for det tidligere STAFO, YH og KFL, med tilslutning fra bla. Bankfunksjonærene, Forsikringsfunksjonærene og av nyere dato Norsk Rutebilarbeiderforbund.

Den tilslutning YS har nådd står ikke i forhold til den oppslutning en tok sikte på fra starten. Som kjent har verken Lærerlaget, NITO eller Norsk Arbeidslederforbund meldt seg inn. Det har heller ikke Norsk Styrmandsforening og Det norske Maskinistforbund. YS har lagt seg på en oppbygging i seksjoner for den statlige, den kommunale og den private sektor. Med andre ord legges det opp til en klar markering av konkurranse med LO på alle områder.

Dannelsen av YYS vil ikke i seg selv skape noen særlig ny situasjon for LO. Det som gjør situasjonen spesiell er det faktum at YS direkte markerer seg med det klare siktemål å tre inn på LOs områder.

Særlig to forhold vil her telle med i vår vurdering av YS: YS-medlemskap for Norsk Rutebilarbeiderforbund og for Norsk Olje- og gassmedarbeiderforbund, er en klar illustrasjon av YS's ønske om å forsøke å slå seg inn på LOs tradisjonelt sterkeste organisasjonsområde — arbeidergruppene i den private sektor.

La meg få tilføye at rutebilarbeiderforbundets valg av YS som alliansepartner bør være et tankekors for dette forbundets medlemmer.

YS vil gjennom sin seksjon for den private sektor hvor bank- og forsikringsfunksjonærene skal danne utgangspunktet, helt åpenbart sikte seg inn på en hard konkurranse med industrigrupperingene i vårt eget Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund.

Det er en kjent sak at LO fortsatt har mye ugjort blant landets merkantile funksjonærer i det private næringsliv. Det er vel så kjent at disse grupper er blant de svakest organiserte uansett organisasjon.

Ut fra dette kan fagbevegelsen regne med hardere klima i tida som kommer.

Akademikernes Fellesorganisasjon — AF — er den andre hovedsammenslutning av noen størrelse utenfor fagbevegelsen. Også AF består i det vesentligste av tidligere sammenslutninger. En stor andel av medlemsgrunnlaget hører hjemme i statssektoren, og AF har sitt grunnfeste i yrkesgrupper som legene, tannlegene, juristene, lektorene, psykologene, arkitektene, sivilingeniørene, sosialøkonono-

mene med flere. En del av medlemmene må også betraktes som selvstendig næringsdrivende.

Av tradisjon har AF hatt sitt medlemsgrunnlag i stor grad utenfor det som i dag er LOs områder.

Dette er vesensforskjellen mellom YS og AF, og gjør forholdet mellom LO og AF noe annerledes enn forholdet mellom LO og YS.

NITOs tilslutning til AF fra oktober i fjor med deres ca. 15 000 medlemmer, kan innvarsle noe nytt i dette bildet. Fagbevegelsen bør derfor følge utviklingen nøye også i AF.

Disse to organisasjonene er bare én side av organisasjonsforholdene utenfor LO. Den tredje og største gruppering etter LO, er det store antallet organisasjoner som ikke er tilsuttet noen hovedsammenslutning. LO må ha like mye av sin interesse konsentrert om dette området.

Antallet er ganske stort, men forenklet kan en holde seg til ca. 70 organisasjoner av denne typen, og et medlemstall på ca. 130 000.

Norsk Lærerlag er den største av disse med sine 35 000 medlemmer og utvilsomt den viktigste av dem. Vår holdning til lærerne bør stå i fokus i tida framover. Det er mulig vi her står foran en interessant utvikling.

Forholdet mellom fagbevegelsen og Lærerlaget har utviklet seg i riktig retning, og vi står nærmere hverandre enn før. Det er å håpe at denne utvikling kan fortsette med sikte på et stadig nærere forhold. Lærerlaget er en betydningsfull og sterk organisasjon som vi må tillegge spesielt vekt.

Med dette har jeg ønsket å understreke at vi ikke kan drøfte vårt eget organisasjonsmønster uten å ta med i vurderingen utviklingen i andre sammenslutninger og for de lønnsinntakere som står utenfor alle typer organisasjoner.

Det er helt klart at LO må styrke sitt arbeid med dette i neste kongressperiode.

Av de beregninger vi hittil har kunnet gjøre går det fram at LO holder sin organisasjonsandel. I de senere år har den ligget stabil rundt 50 prosent.

Den nest største gruppering er de uorganiserte, og først deretter kommer de sammenslutninger en har utenfor LO. De foreløpige beregninger vi har gjort for funksjonærer og tjenestemenn, viser at LO har tilslutning fra nærmere halvparten av dem som er organisert. Nærmere 25 prosent av de organiserte er tilsluttet organisasjoner som ikke er med i noen sammenslutning, og de resterende fordeler seg nokså likt på de to grupperingene AF og YS.

Jeg har lagt så vidt stor vekt på dette fordi det som er sagt har sammenheng med vår egen organisasjonsdebatt.

I det debattopplegg som har vært ute i grunnorganisasjonene i denne kongressperiode, var samorganisasjonenes stilling tatt opp som eget tema. Svarene er klare på dette punkt. Dette faglige organ må bestå, og komitéen mener den nye organisasjonskomitéen bør se på mulighetene for å styrke de lokale samorganisasjonene. Også deres økonomi har komitéen foreslått vurdert nærmere.

Det nye i denne sammenheng er forslaget om å gjøre prinsippvedtak om opprettelsen av faglige samarbeidsorganer på fylkesplan. Dette er også en av de anbefalinger som kom klarest fram i grunnorganisasjonenes svar på debattopplegget.

Et stikkord for mange har vært de fagorganisertes krav på å få ivare tatt sine interesser overfor de nye fylkeskommunene.

Skal en kort forsøke en oppsummering av komitéens innstilling, må det være at prinsippene om industriforbundsformen bekrefte og gjentas som målsettingen for vårt arbeid med å finne bedre organisasjonsformer.

Komitéen erkjenner at dette ikke kan oppnås på kort sikt. Skal vi skape det mest mulig effektive apparat på den enkelte arbeidsplass og sentralt, må vi foreta oss noe i den tida vi trenger på modningsprosessen. Derfor forslagene om et aktivt arbeid for å kartlegge og forberede forbundssammenslutninger. Derfor forslaget om utarbeidelsen av et regelverk for forpliktende samarbeid på den enkelte arbeidsplass og samarbeid mellom beslektede forbund sentralt.

For å styrke vårt arbeidsberedskap ytterligere, legges det opp til en kontinuerlig vurdering av det sentrale serviceapparat i LOs administrasjon. For den vurdering som her må foretas, pekes det på muligheten for en desentralisering av serviceapparatet til distriktene.

Det er for å oppnå større effektivitet og bedre service vi tar opp forslagene om nyvurdering av vedtektene for de lokale samorganisasjoner og opprettelsen av faglige samarbeidsorganer i fylkene.

Vårt mandat har vært større effektivitet i det faglige apparat, og samtidig tilrettelegging for økt opplutning om LO.

Vi er alle klar over at fagbevegelsens styrke og innflytelsesmulighet bygger på lønsmottakernes opplutning om LO.

Med den utviklingstakt, eller om en vil, modningsprosess, som komitéen legger opp til, er det også tatt hensyn til dette. Vi må ikke komme i den situasjon at hensynet til en strømlinjet organisasjonsform styres på kollisjonskurs med hensynet til stadig økende opplutning om LO. Denne avveining har komitéen forsøkt å balansere og derfor håper vi at vår innstilling vil innby til en debatt etter de linjer organisasjonskomitéen har skissert. Med dette an-

befaler jeg organisasjonskomitéens forslag og tar opp Sekretariatets forslag nr. 1076.

Debatten.

Roar Helgesen, NFATF, talte varmt for organisasjonskomitéens innstilling, men hevdet at man måtte se i øynene at de mål man har satt seg for organisasjonsformen i LO ikke lar seg realisere på kort sikt. Han la særlig vekt på det prinsipp som er fastslått i innstillingens punkt 1 om at overliggende organer ikke må vedta endringer i organisasjonsforholdene for noen uten at dette skjer etter krav fra de enkelte forbundene. Det må ikke skje noe diktat ovenfra. Hovedårsaken til at man går inn for en annen organisasjonsform i framtida var etter Helgesens mening å danne grunnlag for økt oppslutning om LO. Organisasjonsdebatten i LO startet allerede i 1907 og den vil nok fortsette også i framtida. Han refererte til Landsstyrevedtak i NFATF av 15. april 1970 hvor man slutter seg til den enstemmige innstillingen fra organisasjonskomitéen. Han talte til slutt for at Kongressen stadfester det vedtak som LO-kongressen fattet i 1973.

Dirigenten fastslo at det allerede så tidlig under debatten hadde meldt seg så mange talere at han ville foreslå begrenset taletid på fem og tre minutter ved første og annen gangs innlegg. Første taler fikk imidlertid 10 minutter. Dette ble vedtatt.

Sverre Worum, Tjenestemannslaget, Oslo, mente at organisasjonskomitéen hadde landet på et helt annet resultat enn man kunne tenke seg etter forrige Kongres. Dette ut fra en nøktern vurdering av de muligheter som foreligger. Worum henledet oppmerksomheten på pkt. 4. Dette forslaget tilfredsstilte noen grupper, men ikke alle. Samfunnet har fått stadig nye yrkesgrupper som faller utenom de tradisjonelle yrker som LO organiserer. Taleren fant det ytterst lite tilfredsstillende at man ikke kunne tilby disse grupper annet enn å la seg organisere i de forhold som man allerede hadde.

Han henledet så oppmerksomheten på forslag 1084. Stadig flere lærere har de senere år tilsluttet seg Tjenestemannslaget gjennom Skolenes Landsforening. For lang tid tilbake ble det uttrykt ønske om et eget LO-forbund for skole- og kulturarbeidere. Dette ønsket er ikke fulgt opp av organisasjonskomitéen. Han fant flere sterke argumenter for at et slikt forbund ble opprettet, for LO må gi et skikkelig tilbud til de mange som arbeider i skolen i dag. Han ville hevde at man ikke kunne gå fra Kongressen i år like tomhendt som før når det gjaldt et slikt forbund. Forslaget kan ha sine negative sider også, blant annet vil det bli reaksjon i Norsk Lærerglag.

Dessuten vil misjonærene på venstre side hoppe på et slikt forbund. Det er problemer man får ta på kjøpet.

Worum fremmet følgende forslag:

Forslag nr. 1084 fra Skolenes Landsforening N.T.L. oversendes Sekretariatet med sikte på at LO snarest utarbeider et organisasjonstilbud til kultur- og undervisningsarbeidere.

Brynjulf Mugaas, Jern og Metall, Oslo, mente at det ikke var riktig som mange hevdet at industriformen som ble vedtatt på Kongressen i 1923 ikke var gjennomført. I store trekk var de fleste arbeidsplasser organisert etter industriforbundsformen. Mugaas ga en historisk oversikt over hva som hadde skjedd og nevnte eksempel på industriforbund. Der man ikke har industriforbund, var det lite hensiktsmessig.

Han mente årsaken til at saken var reist var at LO-ledelsen ville oppløse klassesdelingen på arbeidsplassene ved å slippe formenn, arbeidsledere og andre grupper inn i samme forbund som arbeiderne. Dette for å ødelegge kampmiljøet på arbeidsplassene. Han gikk inn for at årets kongress skulle oppheve prinsippvedtaket fra 1973 angående organisasjonsformen.

Harald Minken, Jern og Met., Oslo, fremmet følgende forslag:

Vedtaket fra 1973 om at organisasjonsmønsteret skal baseres på færre fagforbund og at samtlige ansatte på en arbeidsplass tilsluttes ett forbund oppheves.

Nåværende organisasjonsmønster opprettholdes.

Tar opp forslag nr. 1077.

Minken hevdet at hans forslag bygget på 20—30 progressive forslag som er kommet til Kongressen. Han oppfordret samtidig Kongressen til å stemme imot hele innstillingen fra organisasjonskomitéen og argumenterte imot at arbeidere og funksjonærer skulle stå i samme fagforening. — Hvis jeg i min klubb skulle ha formannen min med, da ville jeg ikke kunne snakke fritt lenger. Det kunne bli surt for meg senere, sa Minken som ikke dermed mente å si noe stygt om arbeidslederne i NFATF. Minken trodde at LOs egentlige mål med en ny organisasjon var å gjøre grepet om fagbevegelsen enda sterkere og gjøre grunnplanet enda med maktesløse.

Dirigenten foreslo strek satt med anledning til å tegne seg under neste taler. Forslag kunne også settes fram under neste innlegg.

Arne Nakim, Vestfold, sa til forretningsorden at lærdommen fra Sørmarka går ut på at forslag som er framkommet når strek settes bør refereres. Dirigenten lovet å gjøre det når alle forslagene lå på hans bord.

Ingvald Hein, Norsk Elektriker og Kraftstasjonsforbund, Stavan-ger, sa at det i hans forbund ikke var noen særlig tvil om at nåværende organisasjonsform var mest egnet til å ivareta medlemmenes interesser. — Det er vel slik med komitéer at de føler seg forpliktet til å komme med noe nytt, selv om dette er galt og skeivt, sa Hein, som ikke kunne være enig i den argumentasjon som viste til samfunnsforholdene da organisasjonsmønsteret ble framlagt. De som for 54 år siden satte opp mønsteret for organisasjonen må i stedet ha vært særlig framsynte når det fortsatt fungerer så bra. Han viste til at det i dagsordenens pkt. 7 er framsatt i alt 47 forslag. Av disse går 30 ut på å beholde det nåværende organisasjonsmønster. Dette skulle signalisere hva medlemmene og foreningene mente i saken, sa Hein som tok opp forslagene 1045 og 1055. Han ville subsidiært støtte forslag 1028.

John Sakseide, Jern og Metall, Bergen, sa at mye av motstanden mot et nytt organisasjonsmønster vitner om konservativ tankegang og uvilje mot å prøve noe nytt. Sakseide gikk inn for at man måtte prøve seg fram til nye former der dette var mulig. Han stilte seg positiv til innstillingen fra organisasjonskomitéens innstilling bortsett fra punkt 1 som han syntes hadde en dårlig formulering. Han fremmet her et tilleggsforslag til organisasjonskomitéens forslag punkt 1:

Det er anledning å tilslutte seg ett forbund hvis medlemmene fra flere forbund på samme arbeidsplass ønsker det.

Arvid Øygård, Arbeidsmandsforbundet, Mosjøen, henviste til at hans forbund gikk inn for uravstemning om spørsmålet om forbundsformen. Hva ville skje dersom forbundets medlemmer sa nei. Ville et av de mest tradisjonelle forbund i LO måtte melde seg ut? Det ville være sørgelig. Han understreket at man i Arbeidsmandsforbundet ville ha store vansker med industriformen. Han ba om at Kongressen ikke gjorde noe vedtak som gikk på det.

Han tok opp forslag 1053 da han syntes komitéens innstilling i pkt. 3 stemte dårlig med intensjonene for arbeidet. Han ville også endre pkt. 6 til følgende:

I hvert fylke opprettes faglige samorganisasjoner med representantskap som består av representanter fra de lokale samorganisasjoner.

Representantskapet velger styret.

Samorganisasjonene på fylkesplanet skal ha som formål i samarbeid med LO å ivareta de fagorganisertes interesser overfor fylkeskommunen, og

- å samordne de fagorganisertes interesser overfor andre organisasjoner på fylkesplan,**
- å virke for å styrke aktiviteten i den lokale samorganisasjon,**
- å følge opp fagbevegelsens handlingsprogram.**

Dagfinn Nordbotten, Vestfold, fikk ordet til forretningsorden og mente at før man gikk videre med debatten måtte de forslag som var tatt opp før strek ble satt refereres.

Dirigenten svarte at det var det han var i ferd med å gjøre. Samtlige forslag som var tatt opp ble deretter referert. Det samme ble en del forslag som ble fremmet under Kongressen.

Lars Skytøen, Sekretariatet, sa i sitt innlegg at man kunne få det inntrykk av enkelte innlegg at man skulle sementere den nåværende organisasjonsstruktur i LO. Han ville påstå at det var naturstridig, for en organisasjon blir aldri statisk. Den må tilpasses utviklingen ellers i samfunnet og i bedriftene. Han understreket betydningen av 23-vedtaket for at en rekke saker var blitt gjennomført til fordel for arbeidsfolk. På mange områder var man takket være det vedtak kommet lengre i dette landet enn i andre.

Det nye nå er at industriforbundene også skal gjelde funksjonærene. Dette er et spørsmål om å berede sitt bo for å møte utviklingen. Han trakk fram arbeidstid, bedriftsdemokrati og lønnsystemer og annet som eksempel på felles oppgaver framover for alle på en bedrift. Han trodde det ville bli lettere for ulike funksjonærgrupper å delta i arbeidet med disse tingene dersom man sluttet seg sammen i en klubb enn slik organisasjonsforholdene er i dag. Han mente at også LO-medlemmene trengte en modningstid før dette slo igjennom.

Påstanden om at sammenslutningen i industriforbund ville føre til økt sentralisering, ville han kalle en misforståelse. Store industriforbund i Norge blir små i internasjonal sammenheng.

Han sa til slutt at slo man slantene sammen i norsk fagbevegelse ville man stå sterkere til å skape et bedre innhold og større aktivitet i fagbevegelsen.

Joralf Johnsen, Kommuneforbundet, Nordland, syntes han kunne konstatere mye konservatisme i fagbevegelsens rekker. Han hadde selv tidligere stått i Murerforbundet og vært stolt over det. Han kunne likevel konstatere at overgangen til Norsk Kommuneforbund ikke hadde skapt noen problemer, tvert om. I forbundet har man særlig vært opptatt av punktene 6 a og 6 b i innstillingen, punktene som gjelder faglig samarbeid på fylkesplanet. Johnsen var redd for at det kunne skape problemer å få til et samarbeid mellom en slik ny fylkesorganisasjon og de egne distriktslagene som kommuneforbundene har opprettet. Ikke i noe fall bør ihvertfall medlemmene belastes utgiftene for en slik ny organisasjon. Det bør dekkes sentralt. Økonomien til de lokale samorganisasjonene må også styrkes, men dette må også kunne dekkes fra sentralt hold, mente Johnsen.

Eivind Strømmen, Sekretariatet, selv medlem av Sekretariatet, hadde vært med på å anbefale organisasjonskomitéens innstilling. Han var ikke i tvil om at prinsippet om at alle ansatte på en arbeidsplass burde stå i samme forbund, var det eneste riktige prinsipp. Dette har man i noen grad kunne etterleve innenfor hotell og restaurantbransjen. Det er uheldig at de som avanserer innenfor en bedrift plutselig blir revet bort fra sitt opprinnelige miljø. Slik det nå er kan ulike arbeidsledere som kjøkkensjefer, resepsjonssjefer, oldfruer og hovmestere organiseres i NFATF, men det er bare en håndfull som har følt seg hjemme i dette forbundet. Strømmen henstilte Kongressen om å be Sekretariatet sammenkalle de to forbundene slik at man en gang kunne komme fram til en avtale om organisering av denne yrkesgruppen. Strømmen henledet ellers oppmerksomheten mot punkt 11, 1 avsnitt, som han refererte.

Edvard Johnsen, Jern og Metall, Nordland, Troms og Finnmark, sa at organisasjonssaken hadde fått en omfattende behandling i forbundene, men at oppslutningen fra grunnorganisasjonene ikke har vært så stor som ønskelig. Motstanden mot industriforbundsformen har vært særlig sterk fra de små forbundene til tross for at det ikke har kunnet påvises store problemer ved overgang fra forbund til forbund. På mange arbeidsplasser har mer entydig organisasjonsforhold ført til bedre samarbeid, sa Johnsen, som trodde man ville komme et godt skritt videre ved å fastslå at de som ønsket å bli i sitt gamle forbund, kunne det selv om de skiftet arbeid innen en bedrift. Han understrekte ellers betydningen av å styrke det faglige arbeidet på fylkesplan ved å opprette fylkesutvalg for samorganisasjonene.

Kåre Dahlberg, Gullsmedarbeiderforbundet, tok utgangspunkt i de sammenslåingsbestrebelse som var gjort mellom hans forbund og Jern og Metall. Medlemmene sa nei ved uravstemningen av følgende grunner: Gullsmedarbeiderne ville bli borte i det store forbundet. Dessuten ville de enkelte lokale fagforeninger forsvinne og kontakten med folk på toppen i forbundet ville bli fjern.

Han mente det var mange fordeler med industriforbund, men medlemmene var ikke modne. Han mente til forsiktighet i framdriften mot industriforbund. Hans forbund godtok organisasjonskomitéens forslag som han fant mildt og forsiktig. På lang sikt var dog målet industriforbund.

Under Dahlbergs innlegg måtte dirigenten be om ro i salen: Vis solidaritet i praktisk politikk, og flytt gruppemøtene til en annen sal.

Aage Hammerstad, Østfold fylke, tok opp forslagene 1028, 1029 og 1030. I tillegg tok han opp 1073 og 1074. Rundt på arbeidsplassene er det ikke alltid etablert et så godt samarbeide mellom LO-forbundene som man skulle ønske, sa han. Funksjonærforbundene har stor konkurranse, og slår man disse sammen med arbeidernes organisasjoner for brått vil de andre funksjonærforbundene tjene på det. Industriforbundsformen ville føre til stagnasjon for funksjonærgruppene i LO, mente Hammerstad.

Dagfinn Nordbotten, Vestfold, nevnte punkt 6 a og b. Det gjaldt å styrke samorganisasjonene på fylkesplan. Dette var nødvendig etter at fylkeskommunene var etablert, og fordi industriforeningene mobiliserte. De er i dag allsidige, men ensidige politisk.

Han hadde følgende tilføyelse å gjøre under pkt. 6 a og b:

Dette punktet tas opp på første møte i Representantskapet for å endre samorganisasjonenes vedtekter slik at ordningen kan tre i kraft straks.

Jan Åsmul, Jern og Metall, Nord og Sør-Trøndelag, fant mye av det som var sagt konservativt og preget av usikkerhet. Han var enig med dem som ville ha en avgjørelse om organisasjonsformene nå, for saken har vært diskutert i 54 år. Industriforbundsformen har så mange åpenbare fordeler og vil styrke solidariteten og samarbeidet på arbeidsplassene, så han spurte hva man nølte etter? Han spurte om fagbevegelsen var blitt overdemokratisert slik at den var handlingslammet. Han fremmet forslag 1054. Subsidiært støttet han org.komitéens innstilling til vedtak med tilleggsforslaget til pkt. 1 fra representant 119 Sakseide.

Ivar Ødegaard, Oslo fylke, sa at han ikke hadde noen erfaring for at store forbund fører til noen passivisering av medlemmene. Tvertom viser det seg at aktiviteten er størst i de store forbundene, slik som Kommuneforbundet og Jern og Metall. Representanten Minken hevdet at det ikke var naturlig for arbeidsledere og formenn å være organisert sammen med andre ansatte. Man må ha liten erfaring fra arbeidslivet når man kan servere noe slikt. Det er ikke naturlig at en arbeider skal fjernes fra sine arbeidskamerater fordi om han forfremmes. I Stat- og kommunesektoren har man organisasjonsformer som dekker ansatte helt opp til toppsjefene. Det har ikke vært noe minus, tvertom. Ødegaard understreket til slutt betydningen av pkt. 6 b og sa at erfaringene fra Oslo indikerer at det er viktig å satse på samorganisasjoner på fylkesplanet.

John E. Eriksen, Norsk Elektriker- og kraftstasjonsforbund, Halden, gikk imot prinsippene i innstillingen. Han hevdet at de større

forbundene førte til sentralisering og mindre kontakt mellom ledelse og medlemmer. Han refererte til vedtak fra sitt forbunds landsmøte og stilte spørsmål til Haraldseth om det var slik at ingen skulle tvinges til andre forbund, som diktat ovenfra. Han støttet forslag 1033, 1055 og 1066.

Willie Kristensen, Bygningsindustriarbeiderforbundet, tok opp forslag fra avd. 3, nr. 1036 samt forslagene 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042 og 1043. Han argumenterte for at erfaringene med sammenslutning av forbund og overgang fra medlemmer fra et forbund til et annet, har vært gode. Man var redd for at murerne skulle forsvinne i Bygning, men de har i stedet funnet sin naturlige plass i sitt nye forbund. Han var enig i det meste av innstillingen.

Villy Jacobsen, Bygningsindustriarbeiderforbundet, mente at noen av de som regner seg som mest radikale på Kongressen i denne saken hadde opptrådt særlig konservativt. Men det er kanskje ikke så rart. Det er langt mellom liv og lære her, sa Jacobsen som viste til at hans lille forbund i 1923 allerede fremmet et forslag på linje med det som nå forelå fra organisasjonskomitéen. Han viste til at det ved Borregaard i dag er ansatte som organiseres i seks ulike forbund. Etter min oppfatning driver vi fortsatt en umoderne fagbevegelse. Mindre forbund har ikke samme muligheter til å yte nødvendig service og ekspertise til medlemmene som det et stort forbund har. Erfaringene fra sammenslutninger har stort sett vært meget gode. Spør murerne om de er spist opp av Bygningsarbeiderforbundet, sa Jacobsen.

Sissel Seim Buflod, NOSO, sa i sitt innlegg at organisasjonssaken er viktig for hennes forbund. Bli industriforbundsformen gjennomført, vil ikke NOSO lenger være eget forbund. Fagbevisstheten er ennå langt sterkere enn organisasjonsbevisstheten. Hun trodde at man dermed hadde fått flere medlemmer enn de som ellers ville meldt seg inn i LO. Hun støttet forslagene 1045, 1046, 1047, 1077. Hun tok selv opp forslag 1068.

Seim Buflod sa at det er viktig med desentralisering. Hun kunne ikke klage på aktiviteten selv om det mange steder bare finnes ett medlem. Det er opptil 100 prosents oppmøte og det gir sikkerhet for representativitet og demokratisk organisasjon. Størst problemer hadde forbundet med den største foreningen på 500 medlemmer. Her er det minst oppmøte og størst passivitet. Et hovedmål må være å få flest mulig ansatte organisert i LO, sa Seim Buflod. Blant medlemmene merker man nå etter hvert større interesse for gene-

relle saker mens man i starten var opptatt av rent faglige spørsmål. Dette er en positiv utvikling. Vi har oppdaget at vi kan bruke LO til å fremme mange saker ikke minst sosiale saker, sa hun. Hun gikk ellers inn for å styrke samarbeidet mellom forbundene ved å opprette tillitsmannsordninger der det er behov for det.

Dagfinn Aam, Jern og Metall, Møre og Romsdal, hadde eksempler på at folk som var interessert i å melde seg inn i fagforeningen, trakk seg når de oppdaget at de hørte inn under Handel og Kontor og ikke Jern og Metall. Altså hadde man uheldige grenseoverganger. Han mente dog at man ikke skulle tvinge sammen forbund.

Kåre Hansen, Handel og Kontor, sa til Worum at det var ubegrunnet at lærere ikke kunne gå med i LO. Hovedmotivet for at man ikke slo hele LO sammen til ett forbund var at det ville bli for tungrodd og sentralisert. Han forsikret på komitéens vegne at ingen av medlemmene ville forsøk å smugle et forbund inn bakveien. Men han understreket at store organisasjoner i seg selv ikke behøvde å være udemokratiske og byråkratiske. Det var avhengig av hva man gjorde dem til. Uansett hva man vedtok på Kongressen gikk han ut fra at hvert forbund sørget for å drive mest mulig hensiktsmessig til enhver tid, og foreta de administrative justeringer som var nødvendig. Det var ukjent for ham at funksjonærene skulle være arbeiderklassens forrædere. Han advarte mot Saksoides forslag, da det ville være en umulighet å gjøre det på den måten. Han la vekt på punkt 2 B som åpnet muligheter for å forbedre samarbeidet mellom forskjellige grupper på bedriftene.

Dirigenten foreslo at man avbrøt forhandlingene om dagsordenens punkt 7 og gikk løs på redaksjonskomitéens innstilling når det gjaldt forslag til dagsordenens punkt 5.

Fem minutters pause ble vedtatt.

Dagsordenens pkt. 5

Tariffpolitikken — Redaksjonskomitéens innstilling.

Lars Skytøen overtok som dirigent.

Formannen i redaksjonskomitéen, *Odd Højdahl*, orienterte om de forslag komitéen hadde kommet fram til og som var lagt ut på bordene. Han gjorde oppmerksom på den supplementsliste som forelå når det gjaldt en del punkter. Videre viste han til at det trykte referat fortalte at det var fremmet ytterligere åtte forslag som ikke var med i komitéens innstilling. Disse er også vurdert, men de skiller seg ikke vesentlig ut fra de forslag som lå til grunn for innstillingene, så de har ikke fått noen innvirkning på innstillingen, sa *Højdahl*.

OPPGJØRSFORMENE

Følgende forslag er opptatt:

Avd. 9, Gruvearbeiderforeningen «Nordens Klippe», foreslår:

«LO må før neste tariffrevisjon ta opp spørsmålet/kravet om inndeling av landet i tariffsoner.»

Nr. 176 Avd. 191, Drammens Bygningsarbeiderforening, foreslår:

«Vi tar bestemt avstand fra de samordnede kombinerte tariffoppgjør og henstiller til LOs ledelse å gå inn for rene forbundsvisse oppgjør.»

Nr. 177

Avd. 219, Larvik og Omland Bygningsarbeiderforening, foreslår:

«LO må ved kommende tariffrevisjoner i prinsippet gå inn for forbundsvisse oppgjør.

Oppgjørsformer som bygger på Skånlandutvalgets innstilling må bestemt tas avstand fra.

Å legge utløpene av avtaleperiodene — felles for alle forbund — til å følge kalenderåret vil etter vår oppfatning avskrive streikeretten.

Å tilpasse inntektsoppgjøret med statsbudsjettet vil berøve den frie forhandlingsrett.»

Nr. 180

Avd. 289, Stavanger Stein-, Jord- og Sementarbeiderforening, foreslår:

«Konsumprisindeksen må erstattes av en levekostnadsindeks. Denne må utformes i samsvar med forbruket i vanlige arbeiderfamilier.»

Nr. 181

Avd. 312, Glass- og Trearbeidernes Forening, Bergen, foreslår:

«Lønns- og prispolitikken.

Det vil være uforståelig om denne kongress ikke setter alt inn på å bruke sin mulighet for virkelig å rydde vekk fagorganisasjonens skamlett, lavtlønnsgruppene. Lavtlønnsgrupper er ikke bare begrenset til spesielle virksomheter. Vi må få lov å peke på den bekymringsfulle utvikling i lønnsforskjellen som også kan påvises innenfor enkelte forbund som ikke har organisert tradisjonelle lavtlønnsvirksomheter.

Vi er fortsatt av den mening at skal det lykkes å bringe disse grupper opp på et skikkelig lønnsnivå, må dette kombineres med spesielle lønnsøkninger og spesielle skattereduksjoner. Dette må nå skje i stort tempo. Vi foreslår skattefrie fradrag i en størrelsesorden av 20 000 kroner klasse 1 og 30 000 kroner klasse 2.»

Nr. 188

Bygningsindustriarbeidernes Seksjon, Hordaland, foreslår:

«Prispolitikken.

Ved kommende tariffrevisjoner må det innføres bestemmelser om helautomatisk indeksregulering med full kompensasjon for prisstigningen.»

Nr. 189 *Avd. 1, Jern og Metall, Oslo, foreslår:*

«Elektromontørenes Forening, avd. 1, NEKF, fremmer følgende forslag vedrørende innlosjeringsforholdene ved bygg- og anleggsvirksomheten:

LO må overfor N.A.F. og staten kreve at det ved forlegning i brakker stilles følgende minstekrav:

1-mannsrom med varm og kaldt vann, tidsmessig utstyrt og med komplett sengeutstyr.

Rommene skal rengjøres hver dag. Putevar, laken og dynetrekk skiftes hver uke.

Håndklær skiftes minst 3 ganger i uken.

Antall vaskesteder, dusjer, wc og urinaler må stå i forhold til 3 arbeidere pr. enhet. Skifterom i henhold til Statens Arbeidstilsyns rundskriv nr. 144.

Likeledes vaskerom med vaskemaskiner, tørkeskap og strykejern.

To oppholdsrom. Ett med radio og ett med TV. Ett av disse rom skal være så stort at hele belegget på brakka kan være der samtidig.

Rommene skal ha småbord, gode stoler og leselamper.

Te-kjøkken med kokeplater og kjøleskap.

Det skal være adgang til telefon i hver brakkeseksjon, i lydisolert rom/kiosk.

Det opprettes et bemannet servicekontor som tar seg av inn- og utgående post, viktige telefonbeskjeder o. l.

Lyse og romslige kantiner med godt og variert kosthold.

Det må legges opp til — og gis adgang til ulike former for fritidsaktiviteter.»

Nr. 209 *Tromsø Handel og Kontor* foreslår:

«Fagbevegelsen må arbeide for at indestilleggene blir like for alle arbeidstakere — uansett alder.»

Nr. 212 *Avd. 46, Jern og Metall, Eiker*, foreslår:

«Avsnittet om «Et rettferdig og godt lønssystem» avsnitt 4, skal lyde:

«— innarbeidede fastlønnsavtaler med lokal forhandlingsrett i tariffperioden, men opprettholde akkord i de bedrifter der klubben/tagforeningen ønsker det.»

Nr. 222 *Avd. 235, Jern og Metall, Oslo*, foreslår:

«Oslo støperiarbeiderforening går imot kombinerte oppgjør, og krever forbundsvis oppgjør.

Prinsippet som LO går inn for, den frie forhandlingsrett, skal opprettholdes.»

Nr. 225 *Avd. 44, Jern og Metall, Tyssedal*, foreslår:

«Oppgjørformen.

LO-kongressen tar avstand fra kombinerte oppgjør og går inn for frie forbundsvis forhandlinger.»

Nr. 226 *Avd. 49, Jern og Metall, Askim*, foreslår:

«Oppgjørformen må gi en rettferdig fordeling for alle.»

Nr. 229 *Avd. 40, Jern og Metall, Falconbridge*, foreslår:

«Eldre arbeidstakere må sikres en forsvarlig betaling ved overgang til rettettjobber.»

Nr. 230 *Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund* foreslår:

«NKIF vil overfor Kongressen foreslå at tariffoppgjøret for 1978 blir gjennomført som et fritt forbundsvist oppgjør.»

Nr. 231 *Trondheim Brandkorpsforening, avd. 126*, foreslår:

«Trondheim Brandkorpsforening vil foreslå overfor LO at følgende forslag/retningslinjer blir drøftet under punkt 5 på dagsordenen, dvs. tariffpolitikken: Trondheim Brandkorpsforening er ikke motstander av den kombinerte oppgjørform som er benyttet ved de siste tariffoppgjør, men LO må sørge for at alle arbeidstakergrupper får den samme prosentvis del i tariffoppgjøret. Når arbeidstidsnedsettelse blir en del av det kombinerte oppgjør, faller en del arbeidstakere utenom, og dette mener Trondheim Brandkorpsforening at LO bør rette på, slik at alle får den samme andel i samfunnsgodene.»

Nr. 238

Norsk Sjømannsforbund foreslår for Kongressen å fatte følgende vedtak:

«Tariffpolitikken i oljeindustrien.

Bransjer eller industrier som har sterke innslag av personalforeninger

som ikke står tilsluttet LO, eller landssammenslutninger for øvrig, unntas fra framtidige felles tariffoppgjør, eller kombinerte samordnede tariffoppgjør.

Nr. 240 *Forbundsstyret foreslår:*

«LO skal ved neste tariffoppgjør kreve:

- at lønnsforholdene for lavtlønte bedres
- at lønns skillet mellom manns- og kvinneyrker utjevnes.»

Nr. 240 *Norsk Sosionomforbund, foreslår:*

Avd. 108-15, Personalforeningen ved Universitetet i Bergen, foreslår:

«De kombinerte oppgjør har ført til en sammenkobling av tariffoppgjør og statsbudsjett som drastisk reduserer de fagorganisertes innflytelse og handlefrihet ved tariffoppgjørene.

Behandlingen av statsbudsjettet for 1977 har klart vist dette: Skattelettelse holdes tilbake for å bli brukt som byttemiddel ved det «lille tariffoppgjør» våren 1977. Lønns mottakerne skal på denne måten presses til å gi avkall på tiltrengte og rettferdige lønnstillegg. Arbeidsgiverforeningen er selvsagt svært godt fornøyd med et slik opplegg, noe som bare bekrefter at det er vi lønns mottakere som får betale.

Kongressen vil gå imot at statsbudsjett og tariffoppgjør kobles sammen på denne måten. Kongressen vil også gå imot at tariffperiodene endres for å muliggjøre enda sterkere kobling.»

Nr. 264 *Drammen faglige samorganisasjon, foreslår:*

«Overgang til fastlønsordning i arbeidslivet.

Drammen faglige samorganisasjon foreslår innført et fastløns system for det private næringsliv og i denne forbindelsen ber vi om at det jobbes for en likestilling av teoretisk og praktisk utdanning. Etter vår mening er det beste utgangspunkt for et lønns system at vi må yte etter evne og få etter behov.

Nr. 202

Styret i Bokbinderklubben, Rich. Andvord Papirindustri A/S, Oslo, foreslår:

«Vi foreslår frie, forbundsvis oppgjør ved neste tariffoppgjør. Vi vil gå imot kombioppgjør og kobling av statsbudsjettet og tariffoppgjør.»

Nr. 205 *Lillestrøm og Omegn Handel og Kontor foreslår:*

«Vi viser til avstemningsresultatet av tariffoppgjøret (Standardoverenskomsten) i 1976, samt vårt landsmøtevedtak samme år.

Vi fastholder dette vedtak og går inn for forbundsvis oppgjør.

Dette gjør vi av hensyn til den holdning N.A.F. hadde til endringer i vår overenskomst og lønns system.

Vi er heller ikke interessert i at vi organiserte skal betale et oppgjør som de uorganiserte lett får goder av.

Det må finnes andre måter å gjøre dette på.»

Nr. 206 *Luftfartens Funksjonærforening foreslår:*

«LOs kongress avviser de kombinerte oppgjørsformer og vedtar at forbundsvise oppgjør er den oppgjørsformen som tjener de fagorganiserte best. Derfor vil LO gå inn for denne formen ved framtidige tariffoppgjør.»

Nr. 207 *Rana Handel og Kontor foreslår:*

«Prinsippet om frie forbundsvise oppgjør som er vedtatt på landsmøtet i Handel og Kontor må stadfestes av Kongressen.»

Nr. 220 *Avd. 132, Narvik, foreslår:*

«Vi går imot kombinert tariffoppgjør. Denne oppgjørsform finner vi ikke tilfredsstillende. Vi protesterer mot den innblanding som finner sted fra de sentrale myndigheter, og krever at Jern- og Metallarbeiderforbundet støtter Handel og Kontors vedtak i spørsmålet om oppgjørsformen ved vårens tariffoppgjør.»

Vårt krav er: Frie forhandlinger og forbundsvise oppgjør.»

Nr. 253

Avd. 108-15, Personalforeningen ved Universitetet i Bergen, foreslår:

a) Tariffrevisjonen 1976 ble gjennomført som et kombinert oppgjør. Det ble garantert at resultatet første år skulle bli 3 prosent økning i disponibel realinntekt for LO-medlemmer med gjennomsnittsinntekt. Regnestykket baserte seg bl. a. på en forutsetning om 4,5 prosent gjennomsnittlig lønnsglidning første år.

Lønnsglidning fordeler seg svært ujevnt på ulike lønnsnettakergrupper, og det har hele tiden vært klart at store grupper ikke ville komme opp i en lønnsglidning på 4,5 prosent. Det er derfor på det rene at en rekke lønnsnettakere ikke vil få den forutsatte realinntektsøkning på 3 prosent første år.

Kongressen vil kreve at framtidige tariffoppgjør må føre til en rimelig inntektsutvikling for alle lønnsnettakere uansett lønnsglidning. Kongressen kan derfor ikke akseptere at lønnsglidning heretter trekkes inn i tariffoppgjørene.

b) I LOs informasjonsmateriell om tariffoppgjøret 1976 var ikke forutsetningen om lønnsglidning nevnt, og det var ikke klargjort hvordan økningen i disponibel realinntekt skulle sikres. Medlemmene ble dermed bedt om å stemme over tarifforslaget uten å ha fått informasjon om avgjørende forutsetninger for forslaget. Kongressen vil sterkt beklage at LOs ledelse unnlot å gi slik informasjon.

c) Det kompliserte opplegget og den mangelfulle informasjon ved tariffoppgjøret 1976 viste at kombinerte oppgjør reduserer de fagorganisertes innflytelse på tariffoppgjøret. Dette, sammen med det dårlige resultat oppgjøret har gitt for store grupper av lønnsnettakere, viser at den kombinerte oppgjørsformen bør avvises for framtida.

d) Frie forbundsvise oppgjør er den oppgjørsform som gir de enkelte grupper størst mulighet til å få tariffavtaler som samsvarer med deres særegne krav og behov. Kongressen vil derfor gå inn for at tariffoppgjørene heretter gjennomføres som forbundsvise oppgjør.»

Nr. 266 A I samsvar med foranstående innbyr Sekretariatet Kongressen til å gjøre et slikt vedtak:

«1. Kongressen understreker at i samsvar med den produksjons-
økning som finner sted, må lønnstakerne sikres en øking av real-
lønn og sosiale goder. Det må utformes bestemmelser som sikrer
kompensasjon for prisstigning i samsvar med denne målsetting.

Det vises i dene forbindelse til innledningsavsnittet i forslaget
til handlingsprogram. Det pekes her på at det i samfunnet må
skje en avveining mellom de oppgaver som krever et høyere
økonomisk grunnlag og de oppgaver som kan nødvendiggjøre
at en gir avkall på høyere produksjon.

Med bakgrunn i denne avveining må det skje tilsvarende prio-
ritering innenfor det økonomiske grunnlaget som framkommer.
Lønnsøkning må sees i sammenheng med lavere pensjonsalder
og/eller kortere arbeidstid, lønn under sykdom, sluttvederlag
osv.

Det er en sentral målsetting å komme fram til sosial likestil-
ling for alle ansatte. Lavtlønnsgruppens problemer, bl. a. med
manglende lønnsutvikling i perioden, må vies den største opp-
merksomhet, likeså gjennomføringen av likelønsspørsmålet i
praksis.

2. I samsvar med representantskapets vedtak fra 1971 om opp-
gjørformene understreker Kongressen at oppgjørformen må tas
stilling til foran hvert tariffoppgjør, idet en ser denne i sam-
menheng med den økonomiske situasjon og de oppgaver som
stilles i forgrunnen i tariffoppgjøret. Det vises i denne forbin-
delse også til avsnittet «En inntektspolitikk for utjamning» i
forslaget til Handlingsprogram.

3. Med bakgrunn i dette må samtlige forslag under dette punkt på
dagsordenen oversendes Sekretariatet. Forslagene må også vur-
deres i forhold til hva som skal søkes gjennomført ved tariff-
avtaler og ved lovgivning.»

Representant nr. 95 — Harald Minken foreslår følgende tilføyelse
etter første setning i forslag nr. 177:

«Lavtlønnsproblemet og likelønnsproblemet kan kun løses ved at
det enkelte forbund avgjør sin oppgjørform.»

Lars A. Myhre foreslår subsidiært til forslag nr. 238:

«Fagbevegelsen må til enhver tid være fri til å avgjøre hvilke
oppgjørformer som skal benyttes under tariffoppgjørene.

Det må være en klar forutsetning at de rammer som gis i slike oppgjør, må gjelde alle arbeidstakere.»

Representant nr. 281 — Per Ryanes foreslår:

«Framtidige tarifforhandlinger føres som forbundsvise oppgjør.»

Representant nr. 198 — Leif Åsen foreslo:

«Da vi fikk tariffestet denne garantien var det vel meningen å få denne stadig forbedret, slik at den svarte til sin hensikt. I stedet falt hele garantien vekk ved det kombinerte oppgjør våren 1976.

Denne garantien må vi få tilbake og forbedret, slik at den knyttes til den enkelte lønnstaker, eventuelt den enkeltes arbeidsplass.»

Representant nr. 282 — Kirsten Rogstad foreslår:

«Ingen industriarbeider organisert i LO skal tjene mindre enn 90 prosent av gjennomsnittet i Bergverk og Industri.»

Representant nr. 87 — Jan Balstad foreslår:

«1. Endres til:

Kongressen henviser til intensjonene i LOs handlingsprogram når det gjelder tariffpolitikken i kommende periode.

2. I samsvar med representantskapets vedtak fra 1971 om oppgjørsformene understreker Kongressen at oppgjørsformen må tas stilling til foran hvert tariffoppgjør, idet en ser denne i sammenheng med den økonomiske situasjon og de oppgaver som stilles i forgrunnen i tariffoppgjøret. Det vises i denne forbindelse også til avsnittet «En inntektspolitikk for utjamning» i forslaget til Handlingsprogram.

3. Med bakgrunn i dette må samtlige forslag under dette punkt på dagsordenen oversendes Sekretariatet. Forslagene må også vurderes i forhold til hva som skal søkes gjennomført ved tariffavtaler og ved lovgivning.»

Representant nr. 78 — Arne Løken foreslår i siste setning i punkt 1, fjerde avsnitt i Sekretariatets innstilling nr. 266 a endret til:

«Etterslepstillegg på grunn av manglende lønnsutvikling i perioden må inngå som sentrale krav i de framtidige oppgjør, likeså gjennomføringen av likelønsspørsmålet i praksis.»

Representant nr. 195 — R. Frøysland foreslår følgende endring til Sekretariatets innstilling nr. 266 a):

«Det er en sentral målsetting å komme fram til sosial likestilling for alle ansatte. En avgjørende forutsetning i så måte er å få til

en radikal bedring i lavtlønnsgruppene lønnsforhold og å gjennomføre likelønsspørsmålet i praksis. Ved kommende tariffoppgjør som gjennomføres som fellesoppgjør, må derfor Landsorganisasjonen med hele sin makt og innflytelse først og fremst ha dette som siktemål. Generelle tillegg til lavtlønnsgrupper som ved lønnsglidning i perioden allerede var sikret en forsvarlig andel av produksjonsutviklingen, må komme i annen rekke.»

Fra supplementslista følgende forslag: 202, 205, 206, 207, 220, 253 (med forbundsstyrets innstilling).

Redaksjonskomitéens innstilling:

1. Jan Balstads forslag tiltres og erstatter punkt 1 i Sekretariatets innstilling (266 a).
2. Punkt 2 i Sekretariatets innstilling tiltres og settes opp mot forslagene 176, 177, 222, 225, 230 og 232.
3. Forslagene 181 og 188 — forbundsstyrets innstillinger og forslag nr. 240 tiltres.
4. De øvrige forslag oversendes Sekretariatet.

Håkon A. Ødegaard fremmet følgende forslag:

LOs Kongress 1977 har i forbindelse med saklistens punkt 5 «Tariffpolitikken» bl. a. drøftet oppgjørsformene.

Kongressen vil i den forbindelse uttale at tariffoppgjøret 1978 helst bør foregå som frie forbundsvise oppgjør.

Bakgrunnen for Kongressens syn i denne sak er i det vesentlige begrunnet i de lavtlønnes situasjon og ønsket om å finne fram til tilfredsstillende løsninger på de urettferdige forhold som fortsatt gjelder for disse grupper.»

RETTE TIL TARIFFAVTALE

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 267 *Avd. 22, NFATF, Stavanger*, foreslår:

«LO må øve påtrykk på de politiske myndigheter for å få lovfestet alle arbeidstakers rett til overenskomst i sitt arbeidsforhold.»

Nr. 268 *Avd. 274, Bygning, Kristiansand*, foreslår:

«LO må gjennom politiske kanaler sørge frembrakt et lovverk som ikke gjør det mulig for uorganiserte arbeidsgivere å nekte å inngå overenskomst og tariffavtaler med organiserte arbeidstakere.»

Nr. 269 *Avd. 388, Bygning, Bodø*, foreslår:

«Det henstilles til LO-kongressen om aktivt å medvirke til å få vedtatt et lovutkast som sikrer arbeidstakers rett til å opprette tariffavtale, jfr. «Kryset-saken».»

Nr. 270 *Avd. 115, Elektriker og Kraft, Bodø*, foreslår:

«Enhver arbeidstaker i Norge må gis rett til å inngå tariffavtale, og enhver arbeidsgiver må tilpliktes å inngå denne.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret tiltrer prinsippet i forslaget, men forutsetter at avtalen opprettes av medlemmenes organisasjon.

Nr. 271 *Bergen Handel og Kontor* foreslår:

«LO må arbeide for at det lovfestes:

Dersom 50 prosent av dem som kommer inn under tariffavtalen krever at det skal opprettes overenskomst, er bedriften pliktig til dette.»

Nr. 272 *Bærum Handel og Kontor*, foreslår:

«Der mer enn 50 prosent er organisert, skal det være organisasjonsplikt for de øvrige.

Retten til å være organisert lovfestes.»

Nr. 273 *Oslo, avdeling 8, Handel og Kontor*, foreslår:

«Landsorganisasjonen må sikre avtalerett for alle organiserte uavhengig av organisasjonsprosenten på en bedrift.»

Nr. 274 *Rana Handel og Kontor* foreslår:

«Sekretariatet pålegges å øve sin påvirkning på Storting og Regjering for å få vedtatt en lov som under straffeansvar forbyr arbeidsgivere å oppre organisasjonsfiendtlig overfor sine ansatte.»

Nr. 275 *Bodø Hotell- og Kaféarbeiderforening* foreslår:

«Landsorganisasjonen må kreve innført lovregler som kan binde arbeidsgiverne til å undertegne tariffavtaler som fagbevegelsen krever opprettet.»

Nr. 276 *Avd. 1, Jern og Metall, Oslo*, foreslår:

«Avdelingen foreslår at retten til tariffavtaler må være like selvfølgelig som retten til å organisere seg. Uten tariffavtaler har de organiserte få fordeler av sitt medlemskap. Derfor må kravet om tariffavtaler for de organiserte lovfestes. Tariffavtalen må deretter endres til bare å gjelde de organiserte. Derigjennom vil vi også kunne bidra til å gjøre fagforeningsboka til det gullkantede papir den var tenkt å være. Kravet om 50 prosent organisasjon av de ansatte for å inngå tariffavtale må frafalles.»

Nr. 278 *Hadeland kommuneforening, avd. 35*, foreslår:

«Vi har også en gruppe mennesker som arbeider i privat næring, institusjoner o. l., som ikke kan få den rett i sitt lønns- og arbeidsforhold som andre fagorganiserte, fordi 50 prosent flertall må til på den enkelte arbeidsplass for at arbeidsgiveren må opprette avtale med det forbund vedkommende

sorterer under. Dette er en sak som *kan* løses med faglig/politisk samarbeid. Det skal lønne seg for alle å være organisert.

En løsning for de som arbeider i private institusjoner som f. eks. aldersheim, miljøheim, psykiatriske sykeheim o.l. kan være at de kommuner som plasserer sine klienter i private institusjoner pålegges at det skal være opprettet avtaler med NKF der de plasserer sine klienter.

Slike private institusjoner er jo svært ofte familieforetak med få ansatte i hel- eller deltidstillinger. Dette fører til at det ikke er mulig å få flertall for oppretting av avtale med NKF. Det er et framtidskrav at den som er organisert *får* sin rett i sitt lønns- og arbeidsforhold.»

Nr. 280 *Stranda faglige samorganisasjon foreslår:*

«LO sender forslag til regjeringen om at arbeidsgivere som nekter å opprette tariffavtale som blir krevd etter avtaleverkets bestemmelser, skal miste sitt handelsbrev, eller fullmakt til å drive (være leder) for bedriften. LO må øve trykk på regjeringen for å få dette vedtatt. Begrunnelse: Forhindre gjentakelser av Gillesen & Co.

«Gjennom lovveien må LO arbeide for at det må stilles følgende betingelser til bedrifter som skal ha statsstøtte i form av subsidier e.l.:

1. Tariffavtale må være opprettet på bedriften.
2. De ansatte, gjennom sine tillitsmenn, må tas med i beslutningsprosessen når disse midler skal brukes.
3. Bedrifter som neglisjerer arbeidstlivets lov- og avtaleverk må *IKKE* tilkjennes støtte.

Nr. 29 *Avd. 34, Sandefjord, foreslår:*

«A arbeide for å erstatte det kapitalistiske utbyttersystem med et sosialistisk ved blant annet å virke for at samfunnet overtar: A. Bedrifter, virksomheter, grunnarealer og naturområder som krever leid arbeidskraft for å kunne utnyttes til folkets beste.

B. At alle ansatte *kan* delta på like fot i de organer som må dannes for full utnyttelse av de forskjellige foretakenes virksomhet.»

Redaksjonskomitéens innstilling: (Bl. a. vedr. Krysset A/S)

«Landsorganisasjonens kongress vil med dette uttrykke sin solidaritet med de to arbeidstakerne ved dagligvareforretningen Krysset A/S som ennå ikke har fått tiltre sine stillinger. Landsorganisasjonen har ved lovlige kampmidler og senere ved rettsavgjørelser søkt å bringe konflikten til avslutning. Til tross for at så vel Rikslønnsnemnda som 2 arbeidsrettsdommer har gitt de organiserte arbeidstakerne medhold, stenger bedriften fortsatt sine dører for dem.

Kongressen vil uttale at det må være en selvsagt rettighet i et demokratisk samfunn å få ordnet sine arbeidsvilkår ved tariffavtale. I dette tilfelle måtte tariffavtalen etableres ved avgjørelse av Riks-

lønnsmemnda. Når bedriften fortsatt nekter å ta inn de to arbeidstakerne i sine stillinger, må dette oppfattes som et forsøk på å gjøre tariffavtalen illusorisk. Arbeidsretten har da også lagt til grunn at arbeidsforholdet ikke lovlig er brakt til opphør og tilpliktet bedriften å betale den lønn som var forfalt ved den siste arbeidsrettssak.

Kongressen tar på det skarpeste avstand fra at en arbeidsgiver skal kunne sette seg ut over klare lovbestemmelser og rettsavgjørelser uten at det utløser effektive mottiltak fra samfunnets side.

Kongressen oppfordrer det nedsatte utvalg til å påskynde arbeidet med å utrede spørsmålet om hvilke tvangsmidler Landsorganisasjonen vil foreslå overfor myndighetene. I den forbindelse bør det blant annet overveies å kreve en lov hvor det kan nektes en arbeidsgiver retten til å drive næringsvirksomhet dersom han unnlater å bøye seg for rettsavgjørelse som i denne saken. Effektive reaksjonsmidler er nødvendig for å sikre at tilsvarende situasjon ikke oppstår i fremtiden.»

De øvrige forslagene oversendes Sekretariatet.

LØNN UNDER MILITÆRTJENESTE

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 282 *Avd. 308, Mursvennes Fagforening, Bergen, foreslår:*

«Lønn under militærtjeneste betales med samme lønn som de har i sitt ordinære arbeid.»

Nr. 283 *Avd. 388, Bodø Bygningsarbeiderforening, foreslår:*

«Lønn under militærtjeneste. LO må gå aktivt inn for å medvirke til at alle som er inne til militærtjeneste skal ha samme lønnsbestemmelser som offentlig ansatte.»

Nr. 284 *Avd. 12, Bygning, Trondheim, foreslår:*

«*Førstegangs militærtjeneste.*

Dagpenger, familie- og bostønad må heves til et forsvarlig nivå slik at denne tjeneste i samfunnets interesse ikke blir en økonomisk belastning for de tjenestegjørende og deres familier.»

Nr. 285 *Avd. 35, Bygning, Strømmen, foreslår:*

«Landsorganisasjonen må arbeide for at alle som er i militærtjeneste, heimeverntjeneste og repetisjonsøvelser, får full lønn i den tiden de er ute.»

Nr. 286 *Avd. 64, Bygning, Kvinnherad, foreslår:*

«Kvinnherad Jern og Metall vil foreslå at LO tar initiativ så det kan bli lik løn for alle under militærtjeneste. I dag er det slik at dei som er tilsette i staten har løn under ein del av militærtjenesta og under repetisjonsøving. Dei som er tilsette i den private næringsliv får inga løn under militærtjenesta. Vi meiner det er rimeleg at også desse gruppene får løn under ein del av militærtjenesta og ved repetisjonsøvingar.»

Nr. 287 *Avd. 65, Bygning, Kristiansund, foreslår:*

«Forslag om lønnsmessig likestilling ved militærtjeneste mellom time-lønnet arbeider og ansatte i stat og kommune. Vi mener at det skal være full dekning for samtlige under militærtjeneste.»

Nr. 288 *Avd. 144, Bygning, Brumunddal, foreslår:*

«Lønn under militære repetisjonsøvelser, heimevernsøvelser og sivilforsvarsøvelser som en er pålagt å delta på.»

Nr. 289 *Avd. 213, Bygning, Sunndal, foreslår:*

«Likestilling med de ansatte i statsbedriftene ved militære repetisjonsøvelser.»

Avdelingen begrunner dette med den store forskjellen som det i dag er ved militære øvelser. De ansatte ved statsbedriftene får ordinær lønn, mens ansatte i den private sektoren får bare dagpenger fra militære. Dette er en stor skjevhet som vi ønsker å få bort.»

Nr. 290 *Avd. 233, Bygning, Strømmen, foreslår:*

«Full lønn under militær verneplikt.»

Nr. 290 b *Forbundsstyrets innstilling:*

Forbundsstyret er enig i at betingelsene for personell under førstegangstjeneste i det militære bør være mest mulig like, uansett hvilke yrker eller status en måtte ha i bedriftene.

Med hensyn til repetisjonsøvelser og Heimevern må ingen gruppe arbeidstakere tape inntekt under slik tjeneste. LO bør så snart som mulig ta disse spørsmål opp i konferanse med så vel myndigheter som Norsk Arbeidsgiverforening med sikte på en avklaring av alle sider ved dette spørsmålet.

Nr. 291 *Tune Tjenstemannstg, avd. 97, Norsk Kommuneforbund, foreslår:*

«Alle arbeidstakere, så vel gifte som ugifte, skal få full lønn under pliktige repetisjonsøvelser i Forsvaret og Sivildforsvaret. Grunn for forslaget er at det i dag finnes åpenbare skjevheter for arbeidstakerne ved repetisjonsøvelser, f. eks. får enkelte full dekning for tapt arbeidstid, mens andre kun får dagpenger.»

Nr. 292 *Sunndal samorganisasjon foreslår:*

«Ved vernepliktstjeneste bør det finnes fram til ensartede regler/avtaler for godtgjørelse fra arbeidsgiver.»

Nr. 293 *Fra Sekretariatet:*

1. Norsk Jern- og Metallarbeiderforbunds forbundsstyres forslag tiltres.
2. Forslagene oversendes Sekretariatet. Det må kreves en vesentlig forhøyelse av godtgjøringen under militærtjeneste.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Forslag nr. 290 b): Forbundsstyrets innstilling tiltres.
Sekretariatets innstilling tiltres når det gjelder de øvrige forslag.

SKATTER

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 294 *Avd. 13, Hedmark Arbeidsmannsforening, foreslår:*
«Alternativ I — En vesentlig økning i fradragssatsene ved å bo utenfor hjemmet.

Alternativ II — Laveste sats ved progresjonsgrensen strykes, slik at nåværende sats 2 blir sats 1 osv.»

Nr. 295 *Norsk Arbeidsmandsforbund foreslår:*

«LO reiser krav om at progresjons-beløpene heves i samsvar med den alminnelige lønnsutvikling.»

Nr. 306 *Drammen faglige samorganisasjon foreslår:*

«Familiebeskatningsloven.

Progresjonsgrensen må heves i takt med lønnsutviklingen.

Skatteklasser 2 må ikke oppheves uten at fradrag i skatten gir full dekning for inntekter som ligger langt høyere enn det den nåværende innstilling om familiebeskatning gir.»

Nr. 309 **Fra Sekretariatet:**

Forslagene oversendes Sekretariatet. Det forutsettes at de behandles av DNA-LOs skattekomité.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 309) tiltres, når det gjelder de opp-tatte forslag.

MOMS

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 329

Avd. 39, Porsgrunn, avd. 73, Brevik, avd. 98, Skien, og avd. 100, Langesund, alle Jern og Metall, foreslår:

«Kongressen må overfor myndighetene kreve moms på matvarer fjernet.»

Nr. 330 *Avd. 110, Jern og Metall, Hammerfest, foreslår:*

«Bort med moms på mat.»

Nr. 331 *Avd. 233, Jern og Metall, Strømmen, foreslår:*

«LO må gå inn for å fjerne moms på alle matvarer.»

Nr. 338 Fra Sekretariatet:

Forslagene oversendes Sekretariatet og forutsettes behandlet av DNA-LOs skatteutvalg.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 338) tiltres.

TARIFFAVGIFT — ORGANISASJONSPLIKT

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 345 Norsk Arbeidsmandsforbund foreslår:

Forbundsstyrets innstilling:

«LO fremmer krav overfor de politiske myndigheter om at avtaleavgift for uorganiserte gjennomføres ved lov.»

Nr. 364 Bodø Hotell- og Kaféarbeiderforening foreslår:

«Det må innføres tariffavgift for uorganiserte arbeidstakere.»

Nr. 373 Avd. 43, NNN, Honningsvåg, foreslår:

«*Tariffavgift.*

Det må bli innført en tariffavgift for uorganiserte arbeidere.»

Nr. 374 Avd. 147, NNN, Hammerfest, foreslår:

«*Tariffavgift.*

Innføring av tariffavgift må prioriteres.

Dersom det viser seg å være vanskelig å få innført tariffavgift, må LO arbeide for å få bestemmelser som tilsier at de goder organisasjonene forhandler seg fram til — bare skal gjelde LO-organiserte.»

Nr. 375 Avd. 603, NNN, Oslo, foreslår:

«*Tariffavgift.*

Vi ber om at LO nå må sette alt inn på å få gjennomført en tariffavgift for de uorganiserte.

Det er stadig misnøye ute på arbeidsplassene over at de uorganiserte får de samme goder som de organiserte, uten at de uorganiserte gjør noe for det.

Vi mener videre at tariffavgiften bør settes til 90 prosent av den til enhver tid gjeldende fagforeningskontingent.»

Nr. 376 Avd. 8, NNN, Tromsø, foreslår:

«*Tariffavgift.*

«LO går inn for at det innføres tariffavgift for uorganiserte arbeidstakere.»

Nr. 383 A Fra Sekretariatet:

Innstillingen legges fram på Kongressen.

Innstillingen lyder:

«Kongressen understreker den urimelighet at de som bryter med det solidariske fellesskapet og unnsår seg det felles ansvar, skal nyte godt av de samme fordeler som organiserte oppnår gjennom sine organisasjoner. De fagorganiserte i LO vil på ulike måter gjøre framstøt for å løse dette problemet.

Hovedmålsettingen må være å løse problemet gjennom økt oppslutning blant lønnstakere til forbund tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge. I denne forbindelse er tiltak som øker verdien av medlemskapet i fagbevegelsen av størst betydning. Gjennomføring av ordningen med skattefrie fagforeningskontingent i tilknytning til tariffoppgjøret 1977 gir størst fordeler for de fagorganiserte tilknyttet LO. Forøvrig må en tilstrebe seg på å utvikle fortrinnsrett for fagorganiserte til sosiale tilleggsordninger, eksempelvis kollektive forsikringsordninger.

Løsninger som organisasjonsplikt og tariffavgift kan det også være nødvendig å forfølge videre. Det er imidlertid Kongressens oppfatning at en først må se resultatet av ordninger som sosiale tilleggsordninger med fortrinnsrett for fagorganiserte, trekk av fagforeningskontingent i lønn og skattefrie fagforeningskontingent før en gjør nye framstøt i retning av organisasjonsplikt og tariffavgift.»

Representant nr. 78 — Arne Løken foreslår at siste avsnitt i Sekretariatets innstilling 383 a) endres til:

«Det er Kongressens oppfatning at en først må se resultatet av slike ordninger som sosiale tilleggsordninger med fortrinnsrett for de fagorganiserte, trekk av fagforeningskontingent i lønn og skattefrie fagforeningskontingent vil gi.

Om resultatet ikke blir tilfredsstillende pålegger Kongressen på ny å reise kravet om innføring av tariffavgift i samsvar med de regler som er skissert av LO-utvalget.»

Subsidiært er tatt opp forslag nr. 364.

Representant nr. 87 — Jan Balstad foreslår at annet avsnitt i Sekretariatets innstilling 383 a) endres til:

«Hovedmålsettingen må være å løse problemet gjennom økt oppslutning blant lønnstakere til forbund tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge ved at fagbevegelsen til enhver tid tar opp og gjennomfører tilfredsstillende de oppgaver medlemmene bl. a. gjennom Handlingsprogrammet pålegger organisasjonen.

I denne forbindelse er tiltak som øker verdien av medlemskapet i fagbevegelsen av stor betydning. Ordningen med skattefrie fagforeningskontingent i tilknytning til tariffoppgjøret 1977 er et slikt tiltak.

For øvrig må en tilstrebe seg på å utvikle fortrinnsrett for fagorganiserte til sosiale tilleggssordninger, eksempelvis kollektive forsikringsordninger.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

1. Representant nr. 87 — Jan Balstads forslag til (nr. 383 a) tiltres.
2. Representant nr. 78 -- Arne Løkens forslag til (nr. 383 a) tiltres ikke.
3. Sekretariatets innstilling (nr. 383 a) første og siste avsnitt tiltres.

DIVERSE TARIFFSPØRSMÅL

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 384 *Avd. 25, Jern og Metall, Stavanger, foreslår:*

«LO-kongressen vil be Statistisk Sentralbyrå om å lage en levekostnadsindeks blant LOs medlemmer, basert på gjennomsnitt industriarbeiderlønn.»

Nr. 385 *Forbundsstyrets innstilling:*

Forbundsstyret kan ikke se fordelene i en slik omlegging og kan derfor ikke tiltre forslaget.

Fra Sekretariatet:

Forbundets innstilling tiltres.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling tiltres.

KORTE VELFERDSPERMISJONER

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 389 *Bergen faglige samorganisasjon foreslår:*

«Korte velferdspremisjoner.

En må søke å utvide minsteavtalen for korte velferdspremisjoner, slik at en får en avtale for hele fagbevegelsen.»

Nr. 390 **Fra Sekretariatet:**

Forslagene oversendes Sekretariatet og tas opp ved tariffrevisjonen.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 390) tiltres.

**Redaksjonskomitéens innstilling til
Dagsordenens pkt. 5 B og C.**

LIKESTILLINGSSPØRSMAL

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 392 *Bærum Handel og Kontor* foreslår:

«På ny reise krav om likestillingslov.»

Nr. 393 *Luftfartens Funksjonærforening* foreslår

«Landsorganisasjonen i Norge må gjennom sine avtaler sikre tillitsrepresentantene muligheter til å få gjennomført reell likelønn for kvinner og menn.»

Norsk Sosionomforbund

Nr. 396 *Forbundsstyrets innstilling:*

Forbundsstyret støtter forslaget om at familiepolitikk og kvinnens stilling som arbeider settes opp som eget punkt på dagsordenen.

Forbundsstyret støtter forslagets punkter 1—8, og anbefaler at dette vedtas som uttalelse fra LO-kongressen. Forbundsstyret kan ikke støtte forslagets punkt 9 og 10.

LO bør arbeide for å få større andel av kvinner inn i LOs sentrale utvalg, komitéer, råd, Sekretariatet, Representantskapet og i de faste stillinger.

Forbundene bør også legge forholdene til rette for større deltakelse av kvinner sentralt og lokalt.

Forbundsstyret mener likevel ikke det er riktig å anbefale at dette skjer ved kvotefordeling.

Forbundsstyret foreslår:

«Vilkår for småbarnsforeldre.

For å bedre den vanskelige situasjon for familier med små barn hvor begge foreldre er i arbeid, og for enslige forsørgere.

For å bedre forhold for barna hvor begge foreldre arbeider/den enslige mor eller far arbeider.

For å stadfeste kvinners rett til å delta i arbeidslivet, skal LO ved neste tariffoppgjør kreve:

- Foreldre har rett til inntil 12 måneders permisjon ved barnefødsel, slik at disse 12 månedene kan tas på deling mellom foreldrene.
- Foreldre har, etter en opptjeningstid på 3 måneder, rett til barselpenger i 6 måneder, slik at også denne rettighet kan deles mellom foreldrene.
- Foreldre med barn under 10 år har rett til 1 times redusert arbeidstid pr. dag uten trekk i lønn.
- Foreldre med barn under 10 år har rett til sykepenger ved sykdom hos barn under 10 år etter samme regler som vanlige sykepenger.

Norsk Tjenestemannslag

Nr. 397 *Avd. 2-12, Statistisk Sentralbyrå, Oslo*, foreslår:

«Det må gis lik lønn for likeartet arbeid.»

Nr. 398 *Avd. 2-18, Rasjonaliseringsdirektoratet*, foreslår:

«Det må gis lik lønn for likeartet arbeid.»

Nr. 399 *Avd. 2-19, Forbrukerrådet*, foreslår:

«Det må gis lik lønn for arbeid av lik verdi.»

Nr. 400 *For. 29, Lånekassens Tjenestemannslag*, foreslår:

«Det må gis lik lønn for likeartet arbeid.»

Nr. 401 *Avd. 2-30, Kommunal- og Arbeidsdepartementet*, foreslår:

«Det må gis lik lønn for likeartet arbeid.»

Nr. 402 *For. 31, Kringkastingens Landsforening*, foreslår:

«Om lik lønn.

Det må gis lik lønn for likeartet arbeid. Lavtlønte yrker må gis bedre vilkår, slik at gjennomsnittslønn for kvinner blir lik gjennomsnittslønn for menn i samme deler av yrkeslivet.»

Nr. 403

Avd. 102-11, Skolenes Landsforening, Pedagogisk Forening, Oslo, foreslår:

(Forslaget er innsendt av to medlemmer til foreningen.)

«Lik lønn for likeartet arbeid.»

Nr. 404

Avd. 105-2, Arbeidsformidlingens Etatsforening for Oslo og Omegn, foreslår:

«Lik lønn for likeverdig arbeid.

Det er fortsatt påvist at en del kvinner blir dårligere betalt enn menn, for likt/likeverdig arbeid, denne forskjellen må utjevnes.»

NTL. Forbundsstyrets innstilling:

Tiltres.

Nr. 410 **Fra Sekretariatet:**

I Handlingsprogrammet for neste kongressperiode er familiepolitikk satt opp som eget punkt.

Forslagene fra Norsk Sosionomforbund og avd. Sør-Trøndelag av Norsk Sosionomforbund henvises til behandlingen av dette punkt.

Når det gjelder forslagene om «lik lønn for likeartet arbeid» henvises til Handlingsprogrammet — avsnittet «En inntektspolitikk for utjamning».

For øvrig foreslås at forslagene oversendes Sekretariatet.

Nr. 409 *Drammen faglige samorganisasjon* foreslår:

«Kvinner i arbeidslivet.

LO må medvirke til at det ikke nedlegges flere kvinnelige arbeidsplasser, men at det opprettes nye. Kvinnene må ikke benyttes som arbeidskraftreserve.

LO må sørge for at det i kongressperioden skapes en virkelig utjevning mellom menns og kvinners lønninger. LO må i større utstrekning arbeide for å gjennomføre fastlønnssystemer.

LO må bruke sin innflytelse overfor regjeringen slik at Televerket ikke får gjennomført tempoet i automatiseringsplanen som betyr nedleggelse av ca. 4000 kvinnelige arbeidsplasser. Tempoet i automatiseringen må dempes ned slik at det skjer ved naturlig avgang.»

Representanten nr. 96 — Marit Engh foreslår på bakgrunn av forslag nr. 395 følgende:

- 6 mnd.s svangerskapspermisjon med full lønn.
- Rette til full lønn under sykdom utvides til å gjelde under barnas sykdom også. Dette må gjelde for begge foreldrene.
- Valgte tillitsrepresentanter skal få dekket utgifter til barnevakt.
- Nei til økning av foreldrekontingenten når det gjelder daghjemssatser.
- Rett til ammepauser i arbeidstida.
- Fagforeningsmøter og fagforeningsarbeid skal kunne foregå i arbeidstida.

Redaksjonskomitéens innstilling:

1. Forslag nr. 410 — Sekretariatets innstilling tiltres.
2. De øvrige forslag oversendes Sekretariatet.

ARBEIDSTID OG PENSJONSSPØRSMÅL

Følgende forslag er opptatt når det gjelder arbeidstid:

Nr. 391 *Avd. 17, Finnmark Arbeidsmannsforening*, foreslår:

«Likestilling mellom kvinner og menn i arbeidsforhold og lønnsforhold må nå gjennomføres.

Både lønsmessig og arbeidsmessig har kvinner dårligere betingelser enn menn.»

Følgende forslag er opptatt når det gjelder pensjonsspørsmål:
Nr. 420 *Bærum Handel og Kontor* foreslår:

«Landsorganisasjonen må bidra til at forholdene i varehandelen bedres på lørdager. Slik situasjonen har utviklet seg etter at andre grupper har lørdagsfri, er det blitt et alvorlig press for ansatte i varehandelen. Bærum HK vil på vegne av 200 000 ansatte be om å få en lik åpnings- og lukkelov for hele landet på lørdager. Vår arbeidssituasjon utvikler seg til å bli et familiepolitisk problem fordi vi blir sett på som et sosialt tilbud for de grupper som bruker lørdager til å tilfredsstille sitt behov for kontakt. Vi har også en familiesituasjon, og vi er også forbrukere. Vi vil derfor være med på å bestemme over vår egen arbeidstid på lørdager. Derfor krever vi en lov som regulerer arbeidstiden lørdager i varehandelen til å ligge mellom 08.00 og kl. 12.00.»

Nr. 422 *Avd. 1, Jern og Metall, Oslo*, foreslår:

«Avdelingen foreslår at all form for overtid må baseres på frivillighet, og at fagorganiserte må ha full rett til fritt å disponere over egen fritid. Overtidsarbeid skal betales med prosenter av full fortjeneste.

Vi krever fjernet fra arbeidervernloven alle bestemmelsene som gir bedriftene rett til å pålegge overtidsarbeid. Videre krever vi fjernet alle bestemmelser som gir Direktoratet for arbeidstilsynet rett til å gi dispensasjon fra reglene om nattarbeid (jfr. Arbeidervernlovens § 19—20).»

Nr. 428 *Avd. 58, Jern og Metall, Mandal*, foreslår:

«Lik arbeidstid for alle, med unntak for: Skiftarbeid, arbeid under jorden og lørdagsarbeid, som må ha kortere arbeidstid.»

Nr. 432 *Avd. 2, Jern og Metall, Fredrikstad*, foreslår:

«Kortere arbeidstid for 2-skiftarbeidere.»

Nr. 438

Stavanger kommunale Tjenestemannsforening, avd. 122, foreslår:

«LO-kongressen ber Stortinget gjøre vedtak om at den alminnelige arbeidstid blir satt ned til 7 timer pr. dag innen 1978, og på lengre sikt 6 timer pr. dag. Det må gis full kompensasjon for arbeidstidsforkortelse. Arbeidstidsreduksjonen må utfylles med tilsvarende flere ansettelser.»

Nr. 447 *For. 31, Kringkastingens Landsforening*, foreslår:

«Om arbeidstid.

Den generelle arbeidstida må kortes ned, og gjøres lik for alle i vanlige arbeidssituasjoner, både arbeidere og funksjonærer, både i offentlig tjeneste og privat næringsliv.

Adgangen til overtid må begrenses.»

Nr. 452

Avd. 108-15, Personalforeningen ved Universitetet i Bergen,
foreslår:

- 35 timars arbeidsveke — 7 timars arbeidsdag innan 1978 utan reduksjon av arbeidsinntekta,
- kortare arbeidstid for skiftarbeid og særleg tungt arbeid,
- kortare arbeidstid for småbarnsforeldre,
- 6 timars normal arbeidsdag blir reist som krav.»

Nr. 455 *Sunndal samorganisasjon,* foreslår:

«Likheter for alle arbeidstakere med spisetid inkludert i den fastsatte daglige arbeidstid.»

Nr. 456 **Fra Sekretariatet:**

LO-kongressen i 1973 prioriterte en nedsettelse av den alminnelige arbeidstid til 40 timer pr. uke og 38 og 36 timer for skiftarbeid. Dette krav ble gjennomført i kongressperioden.

I Handlingsprogrammet for neste kongressperiode tar Sekretariatet opp forslag om utvidelse av ferie til 5 uker (6 uker for arbeidstakere over 60 år). Dette kravet prioriteres framfor en ytterligere forkortelse av arbeidstiden.

Når det gjelder de øvrige forslag, vises til Handlingsprogrammet.

Følgende forslag er opptatt når det gjelder pensjonsspørsmål.

Nr. 458 *Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening,* foreslår:

«LO krever at deltidsansatte får rett til pensjon fra Statens pensjonskasse når de har mer enn 10 timer pr. uke som godkjent arbeidstid.»

Nr. 467 *Forbundsstyrets innstilling:*

Norsk Arbeidsmandsforbund, foreslår:

«LO reiser snarest krav om lavere pensjonsalder for underjordsarbeidere og helkontinuerlige skiftarbeidere. LO går inn for at disse grupper får en fleksibel pensjonsalder med anledning til å gå av ved fylte 60 år uten forringelse av pensjonen.»

Nr. 478 *Avd. 191, Drammen Bygningsarbeiderforening,* foreslår:

«*Alderstrygden.*

LO må kreve at grunnbeløpet i alderstrygden må heves med minst 50 prosent straks.

Videre at alderstrygden må følge med i velstandsutviklingen, samt få automatisk regulering for prisstigningen.»

Nr. 480

Avd. 219, Larvik og Omland Bygningsarbeiderforening, foreslår:

«Kongressen må kreve nedsettelse av pensjonsalderen til 65 år med anledning til frivillig pensjonsavgang ved fylte 60 år.»

Nr. 492 *Avdeling 1, Jern og Metall, foreslår:*

«Forbundet har vedtatt på siste landsmøte at man skal arbeide for å få gjennomført prinsippet om lik folketrygd til alle.

Avdelingen foreslår at denne også indeksreguleres.»

Nr. 497 *Avdeling 58, Jern og Metall, Mandal, foreslår:*

«Vi vil henlede oppmerksomheten på den forskjell det er mellom de som bare har Folketrygden og de som har tilleggspensjon fra kommune, fylke og stat. Dette gjelder ikke bare pensjonen i seg selv, men også dette at en hjemmевærende husmor ikke får del i mannens opparbeidede pensjonspoeng etter samme regler som de andre, hvis mannen faller fra.»

Forslag:

«LO tar straks opp arbeidet for å få til en pensjonsordning som er like god som den kommune, fylke og stat har, på samme betingelse 2 prosent av lønnen som pensjonsinnskudd og resten dekkes av samfunnet.»

Nr. 503 *Avdeling 12, Jern og Metall, Trondheim, foreslår:*

a) Den generelle pensjonsalder settes ned fra 67 til 65 år, med rett til å arbeide til 70 år.

b) For 3-skiftarbeidere med 20 års sammenhengende skiftarbeid umiddelbart før oppnådd pensjonsalder, settes denne ned fra 67 til 62 år.

c) Det skal gis adgang til førtidspensjonering ved 60 år. Førtidspensjonering skal ikke være begrunnet ved legeerklæring.

Det skal ikke være tap av pensjonspoeng for de som må la seg førtidspensjonere.»

Nr. 510 *Avdeling 73, Jern og Metall, Brevik, og avdeling 39, Porsgrunn, foreslår:*

«Kongressen vedtar som siktemål for kommende 4-årsperiode å senke pensjonsalderen ytterligere (f. eks. 65 år), og med gradvis overgang til denne allerede fra 55 år med f. eks. kortere arbeidsuke (år) som en forberedelsestid.»

Nr. 512 *Avd. 98, Jern og Metall, Skien, og avd. 101, Langesund, foreslår:*

«Kongressen vedtar som siktemål for kommende 4-årsperiode å senke pensjonsalderen ytterligere (f. eks. 65 år) og med en gradvis overgang til denne fra allerede 55 år med f. eks. kortere arbeidsuke (år) som en forberedelsestid.»

Nr. 543 *Avd. 13, Papirindustriarbeiderforbundet, Supralarbeidernes Forening, foreslår:*

«Supralarbeidernes Forening, avd. 13 av NPF, vil overfor landsmøtet foreslå:

Vi krever pensjonsalderen nedsatt til 65 år hvor det ikke gis anledning til fleksibilitet ut over 65 år.

Videre mener vi at loven bør kunne gi adgang til fleksibilitet fra fylte 60 år.

Dette forslag er tiltrådt enstemmig av Borregaardsarbeidernes Tillitsmannsutvalg.

FORSLAGET BLE ENSTEMMIG VEDTATT PÅ LANDSMØTET.◊

Nr. 544 *Avd. 56, Hunsfos Arbeiderforening, foreslår:*

◊Pensjonsalderen senkes til 65 år.◊

Nr. 545 *Avd. 88, Håndverksarbeidernes Forening, foreslår:*

◊Fleksibiliteten i pensjonen må gjøres mer effektiv ved å utjevne forskjellen i ytelsene til de som kan arbeide etter fylte 67 år i forhold til de som må slutte før 67 år.◊

Nr. 547 *Saugbrugsarbeidernes Tillitsmannsutvalg foreslår:*

◊LO skal arbeide for å heve minstestøtser for trygdede til et rimelig nivå sett i forhold til en industriarbeider.◊

Nr. 556 *Drammen faglige samorganisasjon foreslår:*

◊Øking av grunnbeløpet i Folketrygden.◊

LO må i løpet av kongressperioden sørge for at minstepensjonen i folketrygden heves radikalt.

LO må sørge for at minstepensjonen følger den alminnelige lønns- og prisutvikling.

LO må sørge for at også sykelønn gir folketrygdpoeng.◊

Nr. 557 *Fredrikstad faglige samorganisasjon foreslår:*

◊Opptjening av pensjonspoeng til Folketrygden.

Reglene for opptjening av pensjonspoeng til folketrygden må forandres slik at lønnstakere som blir syke eller permitteres ikke mister poeng for beregningsgrunnlag.◊

Nr. 558 *Halden faglige samorganisasjon foreslår:*

◊Pensjonsalderen settes til 65 år med anledning til å arbeide til man er 70 uten premiering av pensjonspoeng de siste 5 år.

Den som ønsker å slutte sitt arbeid ved fylte 63 år, må ha rett til det.◊

Nr. 560 *Forening 3, Transport, Bergen,*

Forening 6; Fredrikstad,

Forening 19, Bergen, foreslår:

◊Kongressen må endre vedtektene i LOs pensjonskasse slik at garanti-ansvaret blir overkommelig også for de enkelte avdelinger som er tilsluttet kassen.◊

Nr. 585 *Avd. 45, Norsk Kjemisk, Alnor, foreslår:*

◊Foreslår at overenskomstbestemmelsene om arbeidstidens lengde for døgnkontinuerlig skiftarbeid endres slik at hvile- og spisepauser inngår i arbeidstiden.◊

Nr. 496 *Avdeling 38, Jern og Metall, foreslår:*

«LO vil i kongressperioden arbeide for at folketrygden blir endret slik at alle med uføre-alderspensjon får lik pensjon. Alle private og offentlige pensjonskasser sløyfes.»

Nr. 501 *Avdeling 143, Jern og Metall, Mo, foreslår:*

«Kongressen er i prinsippet enig om lik folketrygd til alle uansett inntekt, og vil i framtida arbeide for å få dette gjennomført. (Vedtatt på Jern og Metalls landsmøte 1974.)»

Nr. 532 *Tekniske Anleggs Forening, Bergen, avd. 56, Kommune-
forbundet, foreslår:*

«Generell senking av pensjonsalderen til 65 år. Reglene må likevel legges opp slik at det åpnes adgang for dem som ønsker det å stå ut over denne alder.

Gruppen peker i første rekke på at dette kan avhjelpe den store arbeidsledighet blant de ungdomskull som i de nærmeste årene avslutter sin skolegang. Det vil videre kunne avhjelpe mange av de arbeidstakere som gjennom årelangt tungarbeid har pådratt seg ryggglidelser, reumatisk besvær o. l.»

Nr. 533 *Tune Tjenestemannslag, avd. 97, foreslår:*

«Pensjonsalderen senkes slik at det blir mulig å gå av med pensjon ved 65 års alder, men med mulighet for å arbeide til fylte 70 år.»

Hammerfest kommunale Tjenestemannsforening, avd. 115,

Nr. 534 *foreslår:*

«Hammerfest kommunale Tjenestemannsforenings medlemsmøte den 18. november 1976, foreslår for LO-kongressen 1977 at Landsorganisasjonen framsetter krav om nedsettelse av pensjonsalderen til 60 år.»

Nr. 535

Sykehusenes Personalforening, Trondheim, avd. 174, foreslår:

«Pensjonsalderen nedsettes.»

Kristiansands kommunale vaskebetjenings forening, avd. 185,

Nr. 536 *foreslår:*

«Pensjonsalderen bør bli satt ned til 62 år, p. g. a. det tunge arbeid som utføres.»

Nr. 537 *Støren kommunale Forening, avd. 186, foreslår:*

«Støren kommunale Forening foreslår en gradvis nedtrapping av pensjonsalderen til en tidligst avgang på 62 år i spesielt krevende yrker, og at det gis mulighet til fleksibilitet.»

Nr. 538

Emma Hjorth og Solberg Personalforening, avd. 197, foreslår:

«Vi ber dere arbeide aktivt for nedsettelse av pensjonistalderen til 65 år. Målsetningen må være at en har oppnådd dette til 1980.»

Nr. 546

Avd. 26, Borregaard Jern- og Metallarbeiderforening, Papir, foreslår:

«Borregaard Jern- og Metallarbeiderforening, avd. 26 av NPF, vil overfor landsmøtet oppta tidligere forslag vedrørende eldreomsorgen hvor det heter i forslag til landsmøtet 1971:

Borregaardsarbeidernes Tillitsmannsutvalg foreslår for landsmøtet at det velges en komité som får mandat å ta seg av eldreomsorgens problemer, og utbyggingen av denne omsorg innen vårt samfunn.

Dette forslag er tiltrådt enstemmig av Borregaardsarbeidernes Tillitsmannsutvalg.»

Forslaget ble enstemmig vedtatt på landsmøtet.

Nr. 561 **Fra Sekretariatet:**

Sekretariatet har foretatt en vurdering av hvilket sosialpolitisk hovedspørsmål som burde prioriteres i kommende kongressperiode — senkning av den alminnelige pensjonsalder, forkortelse av arbeidstiden eller utvidelse av ferien.

Resultatet er at man vil foreslå en forlengelse av ferien til 5 uker (6 uker for arbeidstakere over 60 år). I kommende kongressperiode vil man også søke å innføre lavere pensjonsalder for yrkesgrupper med spesielt byrdefullt arbeid. Man vil også utrede mulighetene for innføring av pensjonssystemer som i større utstrekning åpner adgang for individuelle valg av pensjonsalder og en kombinasjon av trygd og inntekt.

For øvrig foreslås at forslagene oversendes Sekretariatet.

Forslag nr. 456 dekkes av forslag nr. 561 under Pensjonsspørsmål.

Videre foreslår representant nr. 96 — Marit Engh følgende til forslag nr. 452:

«— Kortere arbeidstid for skiftarbeid og særlig tungt arbeid.»

Representant nr. 93 — Pål Steigan stiller følgende tilleggsforslag til nr. 478, 480 og 492:

«Feriepenger beregnes av pensjon til trygdede og pensjonister.»

Representant 87 — Jan Balstad tar opp «Forbundsstyrets innstilling» til forslagene 492 og 501.

Redaksjonskomitéens innstilling:

1. Sekretariatets forslag (nr. 561) tiltres.
2. De øvrige forslag oversendes Sekretariatet.

Dagsordenens punkt 5 c. Lovspørsmål.

LOV OM ARBEIDERVERN OG ARBEIDSMILJØ

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 562 *Norsk Arbeidsmandsforbund* foreslår:

«LO reiser krav om at lovens bestemmelser om forbud mot nattarbeid må gjennomføres snarest for tunnelarbeidere.»

Nr. 563 *Norsk Arbeidsmandsforbund* foreslår:

«LO reiser krav om at det gjennomføres årlige røntgenundersøkelser av alle som arbeider under jord og i støvfylte arbeidsmiljøer der det kan foreligge risiko for silikose.»

Nr. 564

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

«LO krever at alle som deltar i anleggsdrift — også de som i dag ikke kommer inn under arbeidervernlovgivning — må forpliktes til å følge de lover og bestemmelser som gjelder i arbeidslivet.»

Nr. 565 *Avd. 17, Finnmark Arbeidsmannsforening*, foreslår:

«Det kreves at staten sørger for at private maskiner og biler i offentlig tjeneste følger de regler som er fastsatt i Arbeidervernloven og Motorvognloven.»

Nr. 570

Avd. 1, Tømrer- og Snekkernes Fagforening, Oslo, foreslår:

«Arbeid med asbestholdige bygningsmaterialer.

Fagbevegelsen må aktivt medvirke til at produksjon av asbestholdige bygningsmaterialer blir stoppet. Bearbeiding av slike materialer kan bety stor helsefare. NBIAFs landsmøte 1974 vedtok å kreve asbestforbud. Avd. 1 i NBIAF vedtok 4. november 1975 å kreve forbud mot bruk av asbestholdige bygningsplater innen 2 år. NBIAFs landsstyremøte i september 1976 fornyet forbundets prinsipielle krav om forbud mot asbest.»

Nr. 574 *Avd. 191, Drammen Bygningsarbeiderforening*, foreslår:

«Overtidsarbeid.

Arbeidervernlovens bestemmelser om overtid må endres dit hen at det ikke blir anledning til arbeid ut over 5 timer pr. uke.»

Nr. 575 *Bygningsindustriarbeidernes Seksjon, Hordaland*, foreslår:

«Ulykkesforsikring.

LOs kongress krever å få innført klare regler for arbeidsgivers erstatningsplikt for ulykker og helseskader som skjer på arbeidsplassen og hvor det medfører uførhet.»

Nr. 576 *Bygningsindustriarbeidernes Seksjon, Rogaland*, foreslår:

«Kjemiske produkter i bygningsindustrien.

Hvert år markedsfører produsenter ca. 2000 nye kjemiske stoffer uten at mer enn en brøkdel av disse blir forsvarlig undersøkt.

Kontrollinstansen må bygges ut slik at samtlige nye produkter som kommer på markedet i landet er kontrollert og godkjent.

Alle nye produkter som ikke er kontrollert og godkjent stanses.»

Nr. 579 *Luftfartens Funksjonærforening, foreslår:*

- «— at den foreslåtte Lov om Arbeidsmiljø §§ 31 og 32 som gir adgang til permisjon i forbindelse med svangerskap, fødsel og adopsjon blir fulgt opp med krav om full økonomisk kompensasjon for denne.
- at disse permisjoner blir betalt av det offentlige, som igjen krever regress hos arbeidsgiverne i form av økt avgift til Folketrygden.
- at permisjon i henhold til de forannevnte paragrafer skal fordeles mellom foreldrene eller andre personer som har hovedomsorg for barnet etter en fordelingsnøkkel som vil tjene til å bryte ned det eksisterende kjønnsrollemønster. Dvs. at det må være en målsetting at foreldrene, eventuelt omsorgspersonene, må dele permisjonene mellom seg.»

Nr. 580 *Oslo, avdeling 8, Handel og Kontor, foreslår:*

- «— at Lov om Arbeidsmiljø §§ 31 og 32 som gir adgang til permisjoner i totalt 52 uker + 2 uker omsorgspermisjon i forbindelse med svangerskap, fødsel og adopsjon, blir fulgt opp med krav om full økonomisk kompensasjon for denne.
- at disse permisjoner blir betalt av det offentlige som igjen krever regress hos arbeidsgiverne i form av økt avgift til folketrygden.
- at permisjoner i henhold til de forannevnte paragrafer skal fordeles mellom kvinner og menn.»

Nr. 581 *Avdeling 76, Jern og Metall, Svolvær, foreslår:*

«LO skal arbeide bevisst for å styrke oppsigelsesvern og gi medlemmene et reelt vern mot usaklig oppsigelse.»

Nr. 582 *Avd. 91, Jern og Metall, Kverneland, foreslår:*

«I forbindelse med utarbeidelsen av den nye arbeidsmiljøloven gikk LO fra kravet om en omvendt bevisførsel.

LO-kongressen mener at Stortinget så snart som mulig bør endre loven slik at det blir bedriftens plikt å føre bevis for at f.eks. et stoff ikke er helsefarlig, eller i forbindelse med oppsigelse at prøvetidsansatte ikke er skikket til jobben.»

Nr. 583 *Avdeling 114, Jern og Metall, Brumunddal, foreslår:*

«Støynivået settes ned til 70 desibel som høyeste nivå, mot tidligere 85 desibel.»

Nr. 586 *Avd. 83, Kommuneforbundet, Fjellhamar, foreslår:*

«Arbeidervernlovens § 28, punkt 2, foreslås sløyfet.»

Nr. 591 *Avd. 48, Tofte Fagforening, Papir, foreslår:*

«§ 24 — Særlige arbeidsforhold.

Vi ber om at vaktmannskaper som går helkontinuerlig skiftarbeid må komme inn under samme bestemmelse i Arbeidervernloven som helkontinuerlige skiftarbeidere i produksjonen. Videre må de komme inn i vår tariff som helkontinuerlige skiftarbeidere når det gjelder lønn.»

Nr. 593 *Avd. 5, Rena Kartongarbeiderforening, foreslår:*

«§ 26 — *Lengden av overtidsarbeid.*

Loven om overtidsbestemmelsene i § 26 før 1968 om tidsbegrensning pr. uke, måned og år bør lovfestes på ny. Adgang til dispensasjon fra loven bør innstrammes.»

Nr. 594 *Avd. 27, Ranheim Arbeidsmannsforening, foreslår:*

«Vi er klar over at det nå arbeides med en ny arbeidervernlov. Ranheim Arbeidsmannsforening foreslår at forbundet arbeider for å innstramme bestemmelsene om bruk av overtid i henhold til gjeldende arbeidervernlov. Slik loven er formet i dag er den så romslig at arbeidsgiveren faktisk kan drive rovdrift på arbeidstakeren for å få utført overtidsarbeid.»

Nr. 599 *Bergen faglige samorganisasjon foreslår:*

«*Etterlattes rett til 3 — tre måneders lønn ved forsørgers død.*

Dette er et sosialt gode som allerede er gjennomført gjennom avtaler i en del av arbeidslivet. Ut fra likhetsprinsippet og rettferdsprinsippet, må dette gjennomføres for alle arbeidstakere.»

Nr. 568 *Avd. 51, Folldal Gruvearbeiderforening, foreslår:*

«Det må sørges for at ingen går ned i lønn som følge av at de må skifte yrke på grunn av yrkesskade.»

Nr. 569 *Norsk Arbeidsmandsforbund foreslår:*

«LO reiser krav om at det innføres en bestemmelse i Lov om arbeidervern og arbeidsmiljø der det blir slått fast at arbeidstakere som er blitt påført yrkesskade eller yrkessykdom av en slik art at de må overføres til annet arbeid innen bedriften, ikke skal påføres noe økonomisk tap av den grunn.»

Nr. 585 *Avd. 45, Norsk Kjemisk, Alnor, foreslår:*

«Foreslår at overenskomstbestemmelsene om arbeidstidens lengde for døgnkontinuerlig skiftarbeid endres slik at hvile- og spisepauser inngår i arbeidstiden.»

Nr. 595 *Avd. 49, Papir, Nygard, foreslår:*

«Forbundet må arbeide for at bruk av overtid blir endret til 10 timer pr. uke og 25 timer i 4-ukersperioden, slik Arbeidervernlovens bestemmelse var før arbeidstidsforkortelsen i 1968.»

Nr. 600 **Fra Sekretariatet:**

Den nye arbeidsmiljøloven trer i kraft henholdsvis 1. april og 1. juli 1977.

Det ville være naturlig at LO foretar en vurdering av hvordan loven virker når det er gått noen tid.

Det foreslås derfor at forslagene oversendes Sekretariatet.

Representant nr. 8 — Jens Tveit Aga foreslår følgende:
«LO reiser krav om at miljøvernloven utvides til å omfatte også såkalte enmannsforetak.»

Representant nr. 96 — Marit Engh foreslår følgende:
«Rett til permisjon med lønn for mannlig ansatt for inntil 14 dager ved fødsel.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 600) tiltres, men ordene «henholdsvis 1. april og» sløyfes.

Det gjøres følgende tilføyelse til forslaget: For øvrig henvises til Handlingsprogrammet hvor krav om økonomisk dekning som loven reiser, nå er tatt med.

ARBEIDSTVISTLOVEN

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 612 *Avd. 1, Jern og Tetall, Oslo*, foreslår:

«Koplingsbestemmelsene i § 35 i Arbeidstvistloven utgår.»

Nr. 615 *Avdeling 118, Jern og Metall, Stord*, foreslår:

«At LO-kongressen 1977 ber Stortinget ta ut koplingsbestemmelsen i Arbeidstvistlovens § 35, punkt 7.»

Nr. 615 b *Forbundsstyrets innstilling:*

Forbundsstyret viser til innstilling fra det utvalg som ble nedsatt til vurdering av spørsmål om revisjon av koplingsbestemmelsene i Arbeidstvistlovens § 35, punkt 7, og Representantskapets behandling av innstillingen i sitt møte 31. mai 1972.

Forbundsstyret sluttet seg også den gang til utvalgets vurdering og er enig i at en fjerning av koblingsbestemmelsene er egnet til å føre med seg slike åpenbare fordeler for rene minoritetsorganisasjoner, herunder konkurrerende organisasjoner utenfor LO, at fagbevegelsen kan være tjent med det.

Forbundsstyret ser i dag ingen grunn til å endre ovennevnte standpunkt.

Redaksjonskomitéens innstilling:

1. Forbundsstyrets innstilling (nr. 615 b) tiltres.
2. Sekretariatets innstilling nr. 620 bortfaller da de nevnte forslag ikke er tatt opp.

ARBEIDSLEDIGHETSTRYGDEN

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 621 *Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening*, foreslår:

«LO tar opp med myndighetene spørsmålet om å få en ordning slik at arbeidsledighetstrygden blir den samme som syketrygden (90 prosent-regelen).»

Nr. 633 *Avdeling 110, Jern og Metall, Hammerfest*, foreslår:

«Ved arbeidsledighet må arbeidsledighetstrygden tilsvare minst 90 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn.»

Nr. 636 *Avdeling 233, Jern og Metall, Strømmen*, foreslår:

«Fjerne karensdagene i arbeidsledighetstrygden.

LO må påvirke de politiske myndigheter for å få endret loven om arbeidsledighetstrygd, slik at de som går på innskrenket arbeidstid, f. eks. 3—4 dager i uken, får tilsvarende lengre tid i uker enn loven tilsier.»

Nr. 638 *Avd. 91, Norsk Kjemisk, Harstad*, foreslår:

«Harstad Kjemiske Arbeiderforening foreslår at Arbeidsløsetrygden må bli likestilt med sykkelønnsordningen — 90 prosent av netto inntekt.»

Nr. 639 *Avd. 43, NNN, Honningsvåg*, foreslår:

«Arbeidsledighetstrygd.

Karenstiden på 3 dager må bort så man får betalt ledighetstrygd fra første dag når man blir permittert.»

Nr. 640 *Avd. 60, NNN, Stavanger*, foreslår:

«LO må fremme for Stortinget gjennom nødvendige lovendringer at alle som søker arbeid og ikke kan få beskjeftigelse må ha krav på ledighets-trygd om de ikke har hatt noe arbeid før.

Henvi sning til *Menneskerettighetene om rett og plikt til arbeid.*»

Nr. 642 *Avd. 5, Rena Kartongarbeiderforening*, foreslår:

«Arbeidsledighetstrygden.

Arbeidsledighetstrygdens stønadssatser heves til de samme beløp som er gjeldende for sykkelønnsordningen, med samme karenbestemmelser.»

Nr. 643

Avd. 26, Borregaard Jern- og Metallarbeiderforening, Papir,
foreslår:

«Avd. 26, Borregaard Jern- og Metallarbeiderforening, vil overfor landsmøtet foreslå at regler for utbetaling av arbeidsledighetstrygd må utarbeides i samsvar med reglene for sykkelønnstrygd.

Forslaget er enstemmig tiltrådt av Borregaardsarbeidernes Tillitsmanns-utvalg.»

Nr. 648 *Avd. 2-19, Forbrukerrådet, NTL*, foreslår:

«De som lar seg registrere på arbeidskontoret må få arbeidsledighets-trygd uavhengig av tidligere inntekt og uten plikt til å reise langt fra hjemstedet.»

Nr. 650

Avd. 2-30, Kommunal- og Arbeidsdepartementet, foreslår:

«Alle som søker lønnet arbeid, og som ikke får det, må få arbeidsledighetstrygd.»

Nr. 654 *Odda og Omland faglige samorganisasjon foreslår:*

«Forslag om endring av Trygdelovens § 4 — 2 nr. 3. A.»

Nr. 635 *Avdeling 226, Tønsberg, foreslår:*

«Arbeidsledighetstrygden bør opp på samme nivå som full syketrygd inklusive tilleggstrygd.»

Nr. 644 *Avd. 81, Sliperiarbeidernes Forening, Larvik, foreslår:*

«Da vi innen treforedling er blant de som er spesielt avhengig av konjunkturer og markedsstiasjoner, er vi i særlig stor grad rammet av faren for permisjon. Når en bedrift først har permittert, så vil det bestandig være noen arbeidstakere som vil bli ekstra hardt rammet på grunn av både økonomiske og andre forpliktelser de har pådratt seg. Disse arbeidstakere kan da heller ikke klare sine forpliktelser med den nåværende arbeidsledighetstrygd, som i grunnen bare er eksistensminimum og må derfor søke seg over i annen næring, hvis dette da i det hele tatt er mulig. Vi mener at dette er en uholdbar situasjon, som i særlig grad rammer de fra før ekstra hardt belastede personer, og vi krever derfor at:

Arbeidsledighetstrygdens satser forhøyes og likestilles med de satser som utbetales i sykelønn (90 prosent av arbeidsinntekt) samt at karensdager fjernes.»

Nr. 655 **Fra Sekretariatet:**

Sekretariatet tiltrer i prinsippet forslagene om at arbeidsledighetstrygden bør være 90 prosent av lønnen.

De øvrige forslag oversendes Sekretariatet.

Representanten nr. 9 — Arvid Øygård, foreslår til forslag nr. 621:

«Parantesen sist i forslaget styrkes og erstattes med full lønn.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 655) tiltres.

BEVEGELIGE HELLIGDAGER OG 1. OG 17. MAI

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 661 *Avd. 1, Jern og metall, Oslo, foreslår:*

«Avdelingen foreslår at det gjennomføres full betaling for 1. og 17. mai, og for bevegelige helligdager.

Slik ordningen nå praktiseres, med henvisning til forutgatte perioder, er helt unødvendig og urettferdig.»

Nr. 668 Fra Sekretariatet:

Forslagene oversendes Sekretariatet til vurdering i forbindelse med revisjon av avtalene.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 668) tiltres.

FERIELOVEN

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 673 Avd. 18, Rogaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

«Ved permittering og oppsigelser på grunn av innskrenkninger lider arbeidstakerne et stort økonomisk tap da de i denne perioden ikke får feriepenger av ledighetstrygden.

LO må derfor stille krav om at feriepenger i perioden en går arbeidsledig/sykmeldt skal betales fullt ut som om en var i normalt lønnet arbeid.»

Nr. 675 NORSK BYGNINGSINDUSTRIARBEIDERFORBUND

Avd. 9, Malersvennenes Forening, Oslo, foreslår:

«LO må arbeide for at ferigodtgjørelsen forhøyes til 10,5 prosent.»

NORSK GRAFISK FORBUND

Nr. 695 Uttalelse fra forbundets landsmøte i 1975:

«*Ferieloven.*

Norsk Grafisk Forbunds landsmøte har blant mange viktige saker behandlet Ferielovens bestemmelser.

Landsmøtet vil i den forbindelse rette oppmerksomheten på at arbeidstakerne p.g.a. bestemte naturforhold har særlig behov for rekreasjon og ferie. Dette gjelder spesielt de som bor og arbeider i de strøk av landet som har mørketid og harde klimatiske forhold.

Landsmøtet er gjort kjent med at Nord-Norske Samorganisasjoner har rettet en henvendelse til myndighetene om en ukes lenger ferie for de som bor i disse strøk. Landsmøtet vil uttale sin fulle forståelse for et slikt krav, og retter en innstendig henstilling til myndighetene om at det gis en positiv behandling.»

Enstemmig tiltrådt av landsmøtet.

Nr. 696 Styret i Oslo Litograf- og Kjemigrafforening foreslår:

«I § 6 endres feriegodtgjørelsen fra 9,5 prosent til 11 prosent.»

Nr. 697 Styret i Oslo Litograf- og Kjemigrafforening foreslår:

«Vi foreslår følgende endring i § 4: «Såfremt ikke særlige grunner er til hinder for det, skal arbeidsgiveren underrette arbeidstakeren om tiden for hans ferie tidligst mulig og senest to måneder før den tar til.»

Nr. 698 Styret i Oslo Litograf- og Kjemigrafforening foreslår:

«Til godtgjørelse for 5. ferieuke for arbeidstakere over 60 år foreslår vi at hvis ukelønnen er høyere enn 2,3 prosent skal de ha rett til ukelønnen i stedet.»

Nr. 699 *Styret i Oslo Litograf- og Kjemigrafforening* foreslår:

«I § 5 tilføyes: «Arbeidstaker som blir syk i ferien må få ferietiden forlenget med den tid vedkommende har vært sykmeldt i sin ferie.»

Nr. 702 *Lillestrøm og Omegn Handel og Kontor* foreslår:

«Ved utregning av pensjonspoeng og feriepengar skal man, hvis man er arbeidsløs og mottar arbeidsløysetrygd, bli tillagt den lønn man ville ha hatt hvis man var i fullt arbeid.»

Nr. 707 *Avd. 12, Jern og metall, Trondheim*, foreslår:

- a) Satsene for feriepengar heves til 12 prosent.
- b) For 5. ferieuke for arbeidstakere etter fylte 60 år må beregningsgrunnlaget være det samme som for de øvrige 4 ferieuker.
- c) LO må arbeide for at det blir godkjent feriepengar av arbeidsledighetsstrygd.
Likeledes feriepengar av sykestrygd så lenge sykdommen eller betaling av sykestrygden varer.»

Nr. 712 *Avd. 50, Jern og metall, Horten*, foreslår:

«LO må med alle midler arbeide for at ferien forlenges med én uke for alle.

4 uker skal være sammenhengende, og skal legges til tidsrommet 16. mai—30. september. Den 5. og eventuelt den 6. uken legges innen ferieårets øvrige del etter avtale mellom partene.

Prosentatsen for feriepengene forhøyes fra 9,5 til 12,5 prosent av brutto fortjeneste.»

Nr 746 *Avd. 56, Husfos Arbeiderforening, Papir*, foreslår:

«Ved tarifforhandlingene 1976 fremmes krav om økning av prosentatsen for beregning av feriepengar. Kravet er økning fra 9,5 prosent til 10,5 prosent. Altså økning med 1 prosent.»

Nr. 755 *Bergen faglige samorganisasjon* foreslår:

«Ferieovens § 5.

Arbeidstakere som blir syke i ferietiden, må kunne få ferietiden forlenget tilsvarende den tid han har vært legitimert sykmeldt.»

Nr. 761 **Fra Sekretariatet:**

Det foreslås en forlengelse av ferien til 5 uker i kommende kongressperiode og 6 uker for arbeidstakere over 60 år med full kompensasjon.

De øvrige forslag oversendes Sekretariatet.

Representant nr. 207 — Torger Seland, fremmer følgende forslag til nr. 746:

«LO fremmer krav overfor våre myndigheter om at feriegodtgjørelsen heves fra 9,5 prosent til 10,5 prosent i inneværende år.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 761) tiltres.

Saken er allerede behandlet i forbindelse med forslag nr. 561.

HÅNDVERKS- OG LÆRLINGLOVEN

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 764 *Styret i Oslo Litograf- og Kjemigrafforening*, foreslår:

«Kongressen ber LO vurdere muligheten for å kreve en egen overvåkningsinstans for Håndverksloven.»

Nr. 765 *Indre Østfold Typografiske Forening* foreslår:

«Vi tillater oss å fremme forslag om at LO tar opp krav om at Håndverks- og Lærlingloven skal tre i kraft med virkning på landsbasis snarest.»

Nr. 766 **Fra Sekretariatet:**

Forslagene oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 766) tiltres.

SYKELØNNSORDNINGEN, TILLEGGSTRYGD OG SYKETRYGD

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 772 *Avd. 91, NFATF, Bodø*, foreslår:

«Avdelingen ber Kongressen om å få opprettet ensartede avtaler om 90 prosent sykkelønnsordning, på sentralt hold.»

Nr. 773 *Avd. 5, Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening*, foreslår:

«Avtalen mellom LO og N.A.F. om Tilleggstrygd skal gjøres gjeldende når 25 prosent av de ansatte er organisert.»

Nr. 774 *Norsk Arbeidsmandsforbund* foreslår:

«LO reiser krav overfor Norsk Arbeidsgiverforening om å få forlenget stønadperioden for dagpenger fra Sykelønnsordningen til 78 uker.»

Nr. 780

Avd. 312, Glass- og Trearbeidernes Forening, Bergen, foreslår:

«Arbeidsløystønad og sykestønad.

Lønnskompensasjon i ovenfor nevnte tilfelle må endres dit hen at man får full lønn ved arbeidsledighet og sykestønad. Det må i disse tilfeller

også beregnes fulle pensjonspoeng. De syke skal ikke komme dårligere ut økonomisk, og dette innebærer også helt fri legehjelp, medisin, transport etc.»

Nr. 783 *Avd. 460, Tjeldsund Bygningsarbeiderforening*, foreslår:
«Vi må få bort den ene karensdagen som vi har nå.»

Nr. 793 *Avd. 1, Jern og metall, Oslo*, foreslår:
«Full lønn under sykdom fra første dag.»

Nr. 801 *Avd. 49, Norsk Kjemisk, Askim*, foreslår:
«*Tarifferte tillegg i sykmeldingsperioden.*
De tillegg som blir gitt ved tariffrevisjonen eller i tariffperioden må få virkning på grunnlaget for utbetaling av sykepenger.»

Nr. 802 *Avd. 8, NNN, Tromsø*, foreslår:
«*Sykelønnsordningen. (Avtale om dagpenger under sykdom og bedriftsulykker.)*

Under II, punkt 7, har en bestemmelse om at medlemskapet i sykelønnsordningen består i inntil 1 uke ved arbeidsforholdets opphør. Dette er fortolket og praktiseres slik at arbeidstakere i fiskeindustrien som permitteres grunnet råstoffmangel blir rammet av denne bestemmelse. Arbeidsforholdet anses opphørt når permitterte arbeidstakere søker arbeidsløsetrygd.»

Nr. 808 **Fra Sekretariatet:**

Regjeringen har fremmet forslag om å heve satsene i den offentlige syketrygd til 100 prosent av brutto lønn i inntil ett år uten karensdager.

De fleste forslag under dette punkt er derved innfridd. De øvrige forslag oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 808) tiltres.

YRKESKADETRYGDEN

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 809 *Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening*, foreslår:
«LO går inn for at slitasjesykdommer på grunn av yrke godkjennes som yrkesskade i lovens forstand.»

Nr. 810 *Forening 19, Transportarbeiderforbundet, Bergen,*
foreslår:

«Vi foreslår å få innført klare regler for arbeidsgivers erstatningsplikt for ulykker og helseskader som skjer på arbeidsplasser hvor det medfører skader og varig uførhet.

Nr. 811 **Fra Sekretariatet:**

Forslagene oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets innstilling (nr. 811) tiltres.

Representant nr. 96 — Marit Engh, har tatt opp forslag til 1152 og deler av forslag 1149.

Behandles under dagsordenens punkt 10.

I tillegg til å referere redaksjonskomitéens innstillinger ga Højdahl følgende opplysninger om de forskjellige forslagene:

Grunnen til at man støttet Jan Balstad forslag om oppgjørsformen var at Sekretariatets forslag var en forkortet versjon av LOs handlingsprogram. Man fant det riktig å erstatte dette med Balstads forslag som direkte henviste til Handlingsprogrammet.

Angående punkt 2 går komitéen inn for at oppgjørsformen skal avgjøres i hvert enkelt tilfelle.

Om Håkon Ødegaards mindretallsforslag fra redaksjonskomitéen gikk på forbundsvis oppgjør neste år, sa Højdahl, at man kunne være enig i sak i komitéen, men at man var mot av formelle årsaker. I vedtektenes pkt. 2 står det at Representantskapet tar avgjørelsen. Det ville være galt av Kongressen å fatte et vedtak som går ut over vedtektene som i dette tilfelle.

Under retten til tariffavtale leste Højdahl opp forslaget til en egen uttalelse i Krysssetsaken.

Når det gjaldt avsnittet tariffavgift gikk annen del av Sekretariatets forslag ut til fordel for Balstads forslag.

Avsnittene arbeidstid og pensjonsspørsmål var ifølge Højdahl slått sammen fordi de overlapper hverandre.

Dirigenten tok opp spørsmålet om den fortsatte behandlingsmåten av redaksjonskomitéens innstilling. Han regnet med at det ikke var behov for noen ny debatt, men at det kunne gis ett minutt til en oppklaringsrunde foran votingen. Men ingen anledning til nye forslag.

Til forretningsorden.

Pål Steigan, Jern og Metall, Oslo, syntes at det i innstillingen er kommet med en skjønning av LOs behandling av Krysset-saken som ikke passer til virkeligheten. Han kunne derfor ikke stemme for innstillingen på dette punktet.

Einar Hysvær, NNN, sa at det var vanlig organisasjonspraksis å kunne fremme forslag om avstemningsmåten. Han foreslo at hver taler fikk tre minutter.

Brynjulf Mugaas, Oslo, sa at mange på Kongressen ikke kunne stemme for innstillingen side 3 etter som de var motstandere av kombioppgjøret. Dette måtte markeres ved avstemningen.

Otto Totland, Handel og Kontor, var klar over at det ikke ble anledning til ny debatt, men han ønsket noe som kunne være retningsgivende fra LO-kongressen til LOs representantskap om oppgjørsformen, uten at man dermed skulle binde Representantskapet.

Asbjørn Larsen, Arbeidsmannsforbundet, Kirkenes, foreslo at spørsmålet om å senke pensjonsalderen for gruvearbeidere til 60 år ble tatt ut av innstillingen og behandlet spesielt under voteringen.

Debatten om forretningsordenen var dermed over, og *dirigenten* spurte Kongressen om tilslutning til hans eget forslag om å stoppe videre debatt og nye forslag.

Dette ble vedtatt mot seks stemmer.

Oppklaringsrunden.

Dirigenten foreslo at man i oppklaringsrunden skulle gi ett minutt til hver. Dette ble også vedtatt med overveldende flertall mot Hysværs forslag om tre minutter.

Arne Løken, Hotell og Restaurant, etterlyste et klart og eget forslag som gjorde det klart hva Kongressen mente om etterslep og lavtlønsproblemet.

Svein Muffetangen, Telemark, støttet forslaget om at Håkon Ødegaards forslag skulle settes opp mot Sekretariatets innstilling.

Einar Hysvær, NNN, støttet forslaget fra Løken.

Otto Totland, Handel og Kontor, håpet at Steigan ville være så fornuftig at han kunne stemme for innstillingen om Krysset-saken i stedet for å fremme sitt eget forslag.

Sigfred Hov, Nordland, støttet Totland.

Sidsel Bauck, Handel og Kontor, sa at samtlige forslag i realiteten — som går på Krysset-saken — skal oversendes Sekretariatet, slik at det utvalget som arbeider med spørsmålet, får dem på bordet. Hun sa at hun tirsdag ikke hadde reist kritikk mot LO for håndteringen av Krysset-saken. Kritikken gikk på utvalgets arbeid.

Håkon Ødegaard, Kjemisk, sa at han aldri tidligere hadde merket

så sterk stemning for forbundsvise oppgjør og de lavtløntes problemer som på denne Kongressen.

Bjørnar Skogstad, Papirindustriarbeiderforbundet, savnet forslag om punkt c som var å finne i referatene fra tirsdagens møte.

Øivind P. Olsen, Østfold, gikk inn for at Ødegaards forslag burde realitetsbehandles.

Odd M. Lundquist, Akershus fylke, sa at det var unødvendig å ta opp forslag som Sekretariatet allerede hadde behandlet. Han regnet med at dette også måtte være retningsgivende for redaksjonskomitéen. Han hadde selv tatt opp forslagene nr. 607, 611 og 616.

Torger Seland, Telemark, sa at han hadde fremmet et forslag om forhøyelse av feriegodtgjørelsen med én prosent. Det gjaldt forslagene nr. 761 og 563 som han nå etterlyste.

Marit Engh, Jern og Metall, Oslo, klagjorde et punkt i hennes forslag til likestillingsformulering. Hun påpekte feil på 1. side i innstillingen og sa at hun støttet forslagene nr. 1152 og 1149.

Kåre Hansen, Handel og Kontor, påpekte en feil i forbundsstyrets innstilling på side 202 i forslagsboka. I siste setning av innstillingen må «ikke» med for at det skal bli mening.

Edvin Skaiaa, Bygning, støttet forslag nr. 416.

Odd Højdahl sa i sitt sluttinnlegg at han i det store tempoet som oppklaringen og spørsmålene nå kom med, hadde han ikke vært i stand til å notere og svare skikkelig på de mange sakene som ble reist. Han gjorde det imidlertid klart at redaksjonskomitéen bare har kunnet behandle de forslag som er tatt opp og som den har fått fra dirigentens bord. Det gjelder ikke alle 400 forslag på dette punktet, sa Højdahl.

VOTERINGEN

Dirigenten foreslo at Ødegaards forslag ble oversendt Sekretariatet og at votering over dette ble foretatt først.

Arne Løken sa til forretningsordenen at man burde stemme over realiteten i forslaget, om etterslepet og likestillingsproblematikken.

Dirigenten fastholdt behandlingsmåten og ved voteringen ble Ødegaards forslag med overveldende flertall vedtatt oversendt Sekretariatet.

OPPGJØRSFORMENE

Redaksjonskomitéens innstilling:

Punkt 1 ble vedtatt med overveldende flertall.

Punkt 2: Komitéens innstilling vedtatt med stort flertall.

Punkt 3: Komitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Punkt 4: Komitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Dirigenten leste saksopplysning fra Pål Steigan der han sa at han ville stemme subsidiært for uttalelsen om «Krysset» for å få et enstemmig vedtak til støtte for de to arbeidstakerne der.

Retten til tariffavtale.

Komitéens innstilling til Krysset-uttalelse ble enstemmig vedtatt med applaus.

Komitéens innstilling om at øvrige forslag skulle til Sekretariatet ble vedtatt mot fem stemmer.

Lønn under militærtjeneste.

Komitéens innstilling ble vedtatt mot fem stemmer.

Skatter.

Komitéens innstilling vedtatt mot 11 stemmer.

Moms.

Komitéens innstilling vedtatt mot 10 stemmer.

Tariffavgift — Organisasjonsplikt.

Punkt 1: Komitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Punkt 2: Forslag fra Løken ble ikke bifalt.

Punkt 3: Komitéens innstilling vedtatt mot seks stemmer.

Diverse tariffspørsmål.

Komitéens innstilling vedtatt mot seks stemmer.

Korte velferdspremisjoner.

Komitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Votering over dagsorden punkt 5 B og C.

Punkt B. Likestillingsspørsmål.

Komitéens innstilling, punkt 1, vedtatt mot fem stemmer.

Komitéens innstilling, punkt 2, vedtatt mot fem stemmer.

Arbeidstid og pensjonsspørsmål.

Komitéens innstilling, punkt 1, vedtatt mot 11 stemmer.

Komitéens innstilling, punkt 2, vedtatt mot 8 stemmer.

Punkt C. Lov om arbeidsvern og arbeidsmiljø.

Komitéens innstilling vedtatt mot 10 stemmer.

Arbeidstvistloven.

Komitéens punkt 1 vedtatt mot fem stemmer.

Odd M. Lundquist, Akershus, mente dette var en spesiell sak i og med at innstillingen ikke hadde kommet med til behandling.

Dirigenten sa at de innstillingene som Sekretariatet hadde gjort og som gikk på at forslagene skulle sendes Sekretariatet for videre behandling ville bli oversendt. Pkt. 2 i komiteen innstilling var dermed bortfalt.

Arbeidsledighetstrygden.

Komitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Bevegelige helligdager, 1. og 17. mai.

Komitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Ferieloven.

Komitéens innstilling vedtatt mot seks stemmer.

Håndverks- og lærlingeloven.

Komitéens innstilling vedtatt mot seks stemmer.

Sykelønnsordningen — tilleggstrygd og syketrygd.

Komitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Yrkesskadetrygden.

Komitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Dirigenten opplyste at forslag 1149, 1152 og 1180 ville bli tatt opp under punkt 10 på dagsordenen.

Dagsordenens punkt 7.

Organisasjonsformene — Fortsatt behandling.

Man gikk over igjen til talerlisten på dagsordenen, punkt 7, organisasjonsformene.

Reiulf Steen overtok som dirigent.

Debatten fortsetter.

Arne Nakim, Vestfold, var førstemann og han fant det uheldig at en rekke forbund skulle forhandle for de samme yrkesgrupper slik som nå. Det skapte minoritetsgrupper på arbeidsplassene som hadde vansker med å få fram sitt syn. Industriforbundsformen betinget færre og større forbund, og så kunne man innen disse danne seksjoner. Han anbefalte forslag 1039 som ville bli tatt opp seinere. Fylkessamorganisasjoner var nyttig og påkrevet. Han mente også at Samorg. måtte få flere oppgaver og delegerte fra LO.

Ann Jorid Thingvold, Troms, støttet forslaget om bedre samarbeid på bedriftene mellom forskjellige grupper i LO. Men dessverre var mange fagforeninger svært passive i samarbeidet. Hun ville ha et debattopplegg om aktivisering av samorganisasjonene.

Thorbjørn Finhammer, Handel og Kontor, Oslo, trodde samarbeidet mellom de LO-organiserte ville bli forbedret gjennom industriforbund. Og til Minken sa han at funksjonærene ikke ville gå eiernes ærend.

Rolf Kaldahl, Jern og Metall, Buskerud, understreket betydningen av et godt samarbeid mellom de fagorganiserte foreninger. Han nevnte et eksempel fra en bedrift i hans distrikt hvor en streik var blitt løst relativt raskt på grunn av forpliktende samarbeid.

I Buskerud hadde man gode erfaringer med å opprette et LOs fylkesutvalg. Den første sak som den nye Organisasjonskomitéen må ta opp er planene om fylkesorganisasjoner for samorganisasjonene. Han hadde en rekke eksempler på at slike organisasjoner fungerte godt ikke bare i faglige spørsmål, men også i politiske.

Møtet ble hevet kl. 13.00.

Ettermiddagsmøtet onsdag 25. mai

Ettermiddagsmøtet ble satt kl. 14.35 med *Reiulf Steen* som dirigent. Han refererte en del permisjonssøknader før man fortsatte med debatten om organisasjonsformene.

Debatten fortsetter.

Ronald Rooth, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforb., sa at han var enig med Skytøen i at man måtte tilpasse fagbevegelsen etter utviklingen, men det må ikke skje på en slik måte at vi bytter medlemmer. Siktemålet må i tilfelle være å få flere medlemmer til LO, sa Rooth som syntes hans eget forbund hadde gjort et solid arbeid til fremme av medlemmenes interesser. Rooth viste til opplæringsplaner forbundet har kjempet gjennom, planer som siden har dannet mønster for andre forbund. Han trodde at når samarbeidet mellom forbund mange steder fungerte dårlig kunne det ha sammenheng med at industriforbund kanskje var mer interessert i å overta medlemmer enn å samarbeide. Han advarte Kongressen mot Sakseides forslag som han oppfattet som en skjerpelse av Organisasjonskomitéens innstilling.

Holger Hjarbo, Skog og Land, sa at han syntes fagbevegelsen, forbundene i fellesskap, måtte kunne skape et ukeblad som alternativ til Aktuell — et virkelig skikkelig fagblad. Han kritiserte også de han kalte enkelte industriforbund som kommer og forsøker å overta Skog og Landarbeiderforbundets medlemmer — uten at medlemmene selv ønsker noen overgang. Han tok opp forslag 1038 som innebærer at forbundene oppheves og at hvert medlem blir direkte knyttet til LO som administrativt deles inn i fagseksjoner. Det ville være en mye bedre løsning enn Organisasjonskomitéens innstilling, mente Hjarbo.

Odd Kåre Kvalheim, Telefolkenes Fellesforbund trodde ikke det ble siste gang LO-kongressen diskuterte organisasjonsformene. Men han lurte på om det var tillitsmennene som var mest opptatt av spørsmålet og ikke medlemmene? Kanskje medlemmene synes det er bra ettersom oppslutningen om debattopplegget ikke var så stor? Når man skulle avgjøre saken måtte man skjele til dem som står utenfor LO. Man må passe seg vel for å gjøre LO mindre tiltrekende. Han ba til slutt Leif Haraldseth bekrefte at de premisser som organisasjonskomitéen har lagt til grunn for sitt forslag, jfr. side 22 i innstillingen, blir fulgt opp i det videre arbeid med denne saka.

Svein Muffetangen, Jern og Metall, Telemark, tok opp forslag 1056. Med henvisning til de øvrige forslag mente han å kunne trek-

ke den slutning at flertallet av medlemmene var imot. Han var fornøyd med hva innstillingen sa om at intet vedtak skulle treffes over hodet på medlemmene. Han var redd sammenslutning av flere forbund ville frata medlemmene innflytelse. Han hadde lagt merke til at motstanden var størst fra de små forbund. Han sa det var viktig med LO-utvalg på arbeidsplassene. Han mente at tillitsmennene på fylkesplanet må velges, det vil styrke deres posisjon.

Asbjørn Larsen, Arbeidsmandsforbundet, Kirkenes, mente at 73-vedtaket hadde blitt en belastning man hadde vanskelig for å komme unna. Det eneste nye i forslaget fra Organisasjonskomitéen var at man skulle nedsette en ny komité. Han hadde vansker med å forstå uttrykket om at man på «hver arbeidsplass skulle nedsette LO-komitéen som var forpliktet til samarbeid». Dette var komplisert p.g.a. de andre gruppenes ansettelsesforhold. Han støttet Muffetangen i at man burde beholde dagens ordning.

Thorbjørn Braathen, Handel og Kontor, Østfold og Akershus, mente innstillingen var så forsiktig at det bød på problemer å vedta den. Samarbeidet på arbeidsplassene er imidlertid avhengig av en helt spesielle type tillitsmenn. Store saker ble behandlet av de store foreningene, så hadde de små bare å velsigne vedtakene. Han oppfordret Kongressen til å la Organisasjonskomitéens innstilling være en utfordring.

Nils H. Johannessen, Sekretariatet, var overbevist om at det kom til å bli sterke reaksjoner dersom Kongressen skulle vedta noe som betydde flytting av medlemmer fra et forbund til et annet. Han var også glad for at Organisasjonskomitéen ikke har gått inn på en slik linje. Den ønsker ingen tvangssammenslutninger. Han advarte også mot Sakseides tilleggsforslag som han mente kunne bety et ekstra press på medlemmene. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund fikk sitt organisasjonsområde fastsatt i 1957 gjennom LO-vedtak. Han så ikke noe behov for endringer av dette. Han pekte videre på at en oppløsning av dette forbundet ville bety at medlemmene måtte spres i 6—7 ulike forbund. Dette er et forhold som varierer noe fra forbund til forbund. Johannessen tok opp forslag nr. 1047 — subsidiært ville han støtte forslag 1028.

Dagfinn Nordbotten, Vestfold, sa at han syntes det var noe vrøvl å hevde at de som står på golvet og arbeidslederne ikke kunne samarbeide. De har de samme interessene og arbeider begge for sitt levebrød. Det eneste vi setter som krav er at de følger LOs vedtekter. Det kan man jo ikke si om alle andre innen LO. Og det er disse, kamerater, som representerer den virkelige fare, mente Nordbotten.

Bjørn Berby, NFAFT, sa i sitt innlegg at han ville anbefale organisasjonskomitéens innstilling ut i fra at tiltak ikke vil komme

fra overliggende organer uten at det er bred enighet i grunnorganisasjonene, Berby anbefalte videre spesielt innstillingens punkt 2 b som forpliktet et samarbeid i LO-utvalg. Han kom videre inn på representant Strømmen fra Hotell og Restaurants uttalelser og sa følgende:

Representant Strømmen fra Hotell og Restaurant tok opp deres problemer med organisering av deres arbeidsledere innen bransjen, Hotel og Restaurant var i 1951 også med på stiftelse av vårt forbund, men har ikke greid å følge opp med overføring av deres overordnede personell til vårt forbund. Han blandet videre sammen NFATF og Arbeidslederforbundet. Jeg gjør merksom på at Arbeidslederforbundet er den gule organisasjon og at LO-arbeidslederne er tilsluttet NFATF. At NFATF kun har en håndfull medlemmer innen Restaurant stemmer dessverre. De fleste i akkurat denne bransjen står utenfor LO og i Arbeidslederforbundet, i motsetning til vår styrke overfor Arbeidslederforbundet innen industrien. Jeg kan anbefale at Hotell og Restaurant kan ta opp dette spesielle problem på ny, men at en løsning ikke bare rettes mot de som nå er i LO, men at man alvorlig bør se på det store flertall som nå er uorganisert eller står i det gule arbeidslederforbundet. Vi i NFATF regner oss som gode arbeidskamerater med de øvrige i LO, sa Berby, som anbefalte organisasjonskomitéens innstilling.

Reidar Finnmark, Petro-kjemisk Forening, Rafnes, gjorde rede for de anstrengelser LO nå gjør for å få ordnede organisasjonsforhold innenfor olje- og petrokjemisektoren. Det finnes i dag en flora av organisasjoner og såkalte konsernklubber rundt omkring. For å rydde opp i dette gikk LO inn for å opprette petrokjemiforeningen på Rafnes. Denne foreningen har gitt opptakten til en sterkere offensiv på denne sektoren. Her ligger en stor utfordring. Et av hovedproblemene for organisasjonen er at mange av arbeidstakerne man søker å organisere kommer fra miljøer som står fjernt fra LO. Det gjelder skipsoffiserer, som kapteiner og maskinister, sa Finnmark bl. a.

Ingvald A. Hansen, NFATF, refererte fra komitéens innstilling og konkluderte med at hans forbund anbefalte forslaget fra organisasjonskomitéen og at Kongressen burde stemme for det. (Innlegget var meget vanskelig å oppfatte p.g.a. feil mikrofonbruk.)

Reidar Albertsen, Fengselstjenestemannsforbundet, Landås, sa det hadde vært mye snakk om solidaritet og samarbeide. Hans forbund hadde mot seks stemmer gått inn for et fagforbund for samtlige statsansatte. Det var viktig at tillitsmennene rundt om styrket det faglige samarbeidet. Medlemmene selv må imidlertid finne ut at det lønner seg å gå sammen i større enheter. Skulle hans forbund kunne

gi de samme betingelser som for eksempel Jern og Metall til medlemmene ville man ha en kontingent som helt priset forbundet ut. Med færre forbund kan man oppnå mye lønnsmessig og sosialt, mente Albertsen. Yrkesstoltheten måtte vike og fagforeningsboka gjøres mer attraktiv materielt, mente han.

Leif Haraldseth summerte opp debatten og svarte på flere spørsmål som var rettet til ham. På spørsmålet fra John Erik Eriksen svarte han at ingen overføring av medlemmer vil finne sted som diktat ovenfra.

Han takket for at så mange hadde tatt del i debatten. Når det gjaldt fylkesorganisasjoner kunne han være enig med Kaldahl om en fortgang. Han henviste ellers til forslaget pkt. 6 B. Angående Worums forslag 1085 var han ikke interessert i å støtte Lærerlaget bort. Det kunne skje om forslaget ble vedtatt. Men han var enig i Worums tilleggsforslag.

Han mente det skulle lite til før hele innstillingen fra organisasjonskomitéen raknet. Å behandle den var som å balansere på strak linje. Hovedsaken var at man ble enige om prinsippene i innstillingen, blant annet om samarbeidsorganer på arbeidsplassene. Disse organene vil være forberedelsene til industriforbundene.

Han siterte fra innstillingen hvor det het at opprettelsen av industriforbund måtte komme som et naturlig resultat: klare krav fra fagbevegelsen. Framdriften er avhengig av vedtak i de organer som forbundsformene vil berøre.

Haraldseth fant at forslagene og innleggene i debatten spriket som staur. Han mente organisasjonskomitéens innstilling la forholdene til rette for at stauren kunne bæres parallellt framover. Han anbefalte at man tok hele innstillingen opp til votering og at de mange forslagene ble sendt sekretariatet til vurdering.

Dirigenten viste til komitéinnstillingens punkt 2 a som anbefalte opprettelse av en ny komité, og han foreslo at man stemte over innstillingen under ett og sendte de øvrige forslag bortsett fra ett til Sekretariatet. Det gjaldt Harald Minkens forslag.

Debatt om forretningsordenen.

John Sakseide fikk ordet til forretningsordenen og sa at han forlangte realitetsvotering over sitt tilleggsforslag til organisasjonskomitéens innstilling. Han forlangte dette satt opp mot dirigentens forslag om oversendelse til Sekretariatet. Han ba også dirigenten gjenta forslaget ordlyd for å vise hvor beskjedent innholdet var.

Dirigenten refererte forslaget som var et tillegg til pkt. 1.

Roar Helgesen, NFAFT, sa til forretningsorden at hvis forslaget fra Sakseide ble realitetsbehandlet ville han også forlange realitetsbehandling av forslagene 1029 og 1030.

Alex Zeylon, Østfold, viste til forslaget fra Nordbotten som var et tilleggsforslag til pkt. 6. Han mente at dette også burde voteres over.

Harald Minken, Oslo, sa til forretningsorden at forslagene 1029 og 1030 i realiteten hadde samme innhold som hans eget forslag. Han syntes at Kongressen kunne merke seg det og kanskje stemme for hans forslag — selv om det var «hans» forslag.

Dirigenten sa at Kongressen selv måtte ta stilling til behandlingsmåten. Hans forslag gikk ut på at alle forslagene, bortsett fra forslaget fra Minken, ble oversendt Sekretariatet og videre til den nye organisasjonskomitèen uten realitetsbehandling, og at man deretter stemte over organisasjonskomitèens innstilling. Han viste til motforslagene på at alle forslag som var framsatt skulle realitetsbehandles.

Arne Nakim, Vestfold, forlangte igjen ordet til forretningsorden og mente det måtte gå an å skille mellom de forslagene som er satt opp mot innstillingen og de som er tillegg.

Dirigenten avviste denne påstanden og sa at det var umulig å trekke noe klart skille mellom typene forslag. Han foreslo at Kongressen voterte over hans forslag til behandlingsmåte kontra realitetsbehandling av samtlige forslag.

VOTERINGEN

Dirigentens forslag til behandlingsmåte ble vedtatt med overveldende flertall og forslagene, med unntatt av Minkens forslag, var dermed vedtatt oversendt Sekretariatet.

Steen refererte så forslaget fra Minken. Ved voteringen ble forslaget klart nedstemt mot ca. 15 stemmer. Organisasjonskomitèens innstilling ble så tatt opp til votering og vedtatt mot 11 stemmer.

Dirigenten foreslo 10 minutters pause før behandlingen av punkt 9 på sakslisten.

«HVA SKJER I FAGBEVEGELSEN»

Gunn Vigdis Olsen Hagen overtok som dirigent. Før man gikk løs på pkt. 9 fikk *Ragnar Røberg Larsen*, Administrasjonen, ordet. Han gjorde oppmerksom på en bok «Hva skjer i fagbevegelsen?» som var lagt ut på bordene. Dette var en bok som var resultat av ett års forskning av forskeren Jan Erik Karlsen som står bevegelsen nær. Undersøkelsen som har omfattet 5800 fagorganiserte omhandler en rekke aktuelle og viktig faglige spørsmål. Egentlig skulle boka vært utdelt før kongressen, for mange av spørsmålene var allerede ferdigbehandlet på Kongressen, men boka var ferdig fra trykkeriet først onsdag formiddag.

Blant de mange saker undersøkelsen ga svar på nevnte Røberg Larsen «hvordan fullføre bedriftsdemokratiet». Mellom 86 og 60 prosent av de spurte hadde svart på spørsmålene. Røberg Larsen syntes de 250 000 kronene undersøkelsen hadde kostet var vel anvendte penger.

Pål Steigan, Oslo, tok ordet til forretningsorden. Han ville arrestere Steen for måten han hadde foretatt avstemningen før pausen. Det var ikke 11, men minst 20 som var mot det forslaget man stemte om. Han synes det var en smålig måte å gjøre det på fra Steens side. Man fratok delegatene stemmeretten på denne måten. Enten fikk man si det var stort flertall for, eller så fikk man telle skikkelig opp stemmene mot.

Dagsordenens punkt 9.

LOs handlingsprogram.

Dirigenten orienterte så om saksdokumenter som var lagt ut som pkt. 9 og ga ordet til Tor Halvorsen.

Tor Halvorsen: Det er nå tredje gang et forslag til LOs handlingsprogram behandles av LO-kongressen. Handlingsprogrammet er en blanding av prinsipp og arbeidsprogram. Karakteren av arbeidsprogram får programmet ved at det på en rekke områder krever gjennomført konkrete arbeidsoppgaver innenfor et avgrenset tidsperspektiv. Samtidig gir programmet klart uttrykk for de mer iangsiktige og prinsipielle spørsmål for samfunnsutviklingen. Løsningen av arbeidsoppgavene på kort sikt er nødvendige ledd i den samfunnsutvikling som ansees ønskelig på lenger sikt.

Det prinsipielle grunnlag for Handlingsprogrammet finner vi i kravene om politisk og økonomisk demokrati. Frihet og rettssikkerhet er også sentrale begrep i den demokratiske arbeiderbevegelsens ideologiske fundament. Samfunnsutviklingen må likeledes sikre en mer rettferdig fordeling — økonomisk, sosialt, kulturelt og miljømessig. Fordelingskravet retter seg således mot et hvert område av betydning for samfunnsmedlemmenes livssituasjon.

Med bakgrunn i dette ideologiske fundament er Handlingsprogrammet utformet denne gangen som tidligere. Sikkerhet for at arbeidsoppgavene som stilles i forgrunnen, er prioritert i samsvar med medlemmenes oppfatning, har vi fått gjennom de mange rådslag og debattopplegg som er gjennomført i de senere åra. Dette gjelder bl.a. debattopplegg om miljøspørsmål og den nye arbeidsmiljøloven. Debattopplegget om prisproblemene tok også opp oppgjørformene til drøfting. Med bakgrunn i disse og andre rådslag i de senere åra ble det denne gangen ikke gjennomført et eget rådslag i grunnorganisasjonene med sikte på et nytt handlingsprogram. En tok derimot kontakt med forbundene og ba om forslag til endringer i Handlingsprogrammet. Forbundenes oppfatninger utgjorde

en del av arbeidsgrunnlaget for den komiteen som har arbeidet med forslaget til handlingsprogram i LO.

Det første forslaget til handlingsprogram ble sendt ut til grunnorganisasjonene gjennom forbundene ved juletider. I alt fikk vi inn om lag 300 forslag til endringer, tilføyelser og kommentarer til det opprinnelige forslag til handlingsprogram. Alle forslagene er vurdert av Sekretariatet. En rekke forslag er innarebdiet i Handlingsprogrammet og framgår med uthevet skrift i dette. For øvrig vil Sekretariatet vurdere de øvrige forslag nærmere. En rekke av forslagene er interessante, selv om de er av en karakter som gjør det vanskelig å føre dem inn i et program.

Fagbevegelsen er nært knyttet opp til industrisamfunnet. Mer enn noen annen samfunns- og yrkesgruppe erkjente industriarbeideren på et tidlig tidspunkt at fellesskapets makt var nødvendig for å oppnå sosial rettferdighet. Omfordeling av inntekt og formue var imidlertid ikke tilstrekkelig til å oppnå tilfredsstillende materielt og sosialt nivå for det vanlige samfunnsmedlem.

Produksjonsvekst har derfor vært en nødvendig forutsetning for sosial og økonomisk framgang for arbeidstakerne.

Derfor har de fagorganiserte alltid hatt forståelse for behovet for økonomisk vekst. I så måte representerer forslaget til handlingsprogram en dreining. Det stilles ikke lenger reservasjonsløst krav om sterk økonomisk vekst, vesentlig høyere forbruk eller andre materielle forbedringer. Handlingsprogrammets sentrale budskap er krav om høyere livsstandard. I dette ligger vilje til avveining mellom vekst og vern, mellom livskvaliteter som krever et større økonomisk grunnlag og andre som kan kreve at en avstår fra visse produksjonsformer. Ikke minst gjelder dette innenfor miljøsektoren. Et bedre arbeidsmiljø kan kreve at en avstår fra visse produksjonsformer. Den samme problemstilling gjør seg gjeldende i forhold til det ytre miljø — beskyttelse av jord, luft og vann mot forurensninger og andre miljøforstyrrelser. Ønsker vi kortere arbeidstid kreves også avveining. Dette gjelder enten arbeidstidsforkortelsen gjennomføres ved redusert arbeidstid, lengre ferie eller reformer hva pensjonsalderen angår.

På andre områder krever høyere livsstandard et større økonomisk grunnlag uten at dette vil gi den enkelte mer til personlig forbruk. Klare eksempler i så måte er helsevern og utdanningssektoren. Dette er sektorer av samfunnslivet som må antas å sluke betydelige deler av vårt økonomiske grunnlag i årene framover.

Et samfunn preget av høyere livsstandard er heller ikke noe absolutt mål. Sosial trygghet, gode levekår, bedre helse og arbeidsmiljø og løsning av miljøproblemene gir oss viktige kjennetegn ved

veien mot et samfunn med høyere livsstandard. Imidlertid kan et godt samfunn aldri defineres eksakt. Tvert imot vil oppfatningen av samfunnet, dets kvaliteter og skavanker alltid formes av samfunnsutviklingen. Utviklingen etter krigen er i så måte et bevis for dette. Det er utvilsomt den sterke økonomiske utviklingen i denne perioden som i dag gjør at vi stiller større krav til de kvalitetsmessige sider ved samfunnsutviklingen. Derfor vil kravet om høyere livsstandard være et sentralt mål for fagbevegelsen i lang tid framover.

På enkelte sentrale samfunnsområder er det ikke prutningsmenn i de fagorganisertes oppfatning av samfunnets forpliktelser. Først og fremst gjelder dette forholdene på arbeidsmarkedet. I fagbevegelsen betyr full sysselsetting at alle har rett til å livnære seg og sine ved eget arbeid. Vi er klar over at i vårt vidstrakte og spredt bosatte land, har dette vært og vil heller aldri bli noen enkel oppgave. Det bærer også Handlingsprogrammet preg av. Avsnittet arbeid og trygghet anviser et omfattende sett av nødvendige nærings- og arbeidsmarkedspolitiske virkemidler for å greie jobben. Sammen med Arbeiderpartiet skal vi etter hvert make å skape reelt innhold i begrepet full sysselsetting. Det viser dette partis håndtering av arbeidsledighetsproblemer under det omfattende økonomiske tilbakeslaget som vi nå gjennomlever. Med samme ledighet hos oss som i andre vestlige industriland ville om lag 100 000 nordmenn vært uten arbeid. Arbeid for alle er også en sentral arbeidsoppgave i DNAs arbeidsprogram.

I tillegg til at Handlingsprogrammet er mer omfattende denne gangen, er også flere saksområder behandlet i egne avsnitt. Det gjelder familiepolitikken. Dessuten er forholdet mellom pensjonistene og LO behandlet i et eget avsnitt. Disse spørsmålene har vært med også i tidligere programmer. Det at de denne gangen er trukket ut i egne avsnitt, betyr at familiepolitikken og forholdet til pensjonistene er tillagt større vekt denne gangen.

Handlingsprogrammet oppfatter og behandler likestillingsproblemer som en del av familiepolitikken. Det er en sentral oppgave for fagbevegelsen å endre tradisjonelle oppfatninger av den plass og de oppgaver menn og kvinner skal ha i familie-, arbeids- og samfunnsnivå. Med dette som utgangspunkt er det Sekretariatets oppfatning at en i arbeidet for likestilling må finne fram til løsninger som tar hensyn til de ulike familiemedlemmers interesser. Familien er her vidt definert fra den tradisjonelle kjernefamilien til enslige. Jeg skal ikke gå mer i detalj om dette, men viser til egen redegjørelse om de familiepoltiske spørsmålene.

Når forholdet mellom pensjonistene og fagbevegelsen er behandlet

i et eget avsnitt, gir også det uttrykk for at en heretter vil sette flere ressurser inn i arbeidet for forbedringer i pensjonistenes kår. LO er Norges største pensjonistorganisasjon med mer enn 100 000 pensjonister som medlemmer. Programmet framhever behovet for å finne fram til bedre løsninger på pensjonistenes økonomiske problemer. Samtidig oppfattes dette som en del av et større problemkompleks. Vel så viktig som å gi alle våre eldre — også de som bare har Folketrygdens minstepensjon et skikkelig økonomisk grunnlag — blir det å finne fram til en totalt sett mer meningsfylt pensjonisttilværelse. Utvidet kontakt med yrkeslivet i eldre år er en sentral oppgave i denne forbindelse. Kombinasjoner av arbeid og trygd vil både gjøre eldre mennesker mer konkurransedyktige i arbeidslivet og gi mulighet for større valgfrihet for de eldre til å disponere sin tid. Det blir også viktig å finne fram til mer meningsfulle måter å disponere sin tid på. Utvidet reisevirksomhet synes eldre mennesker å tillegge størst vekt. For å skaffe til veie rimelige og meningsfulle tilbud om reiser har LO i samarbeid med Norsk Pensjonistforbund, Arbeidernes Opplysningsforbund, Folkeferie og Norsk Folkehjelp tatt initiativet til stiftelsen Norske Pensjonistreiser.

Innenfor arbeidsmiljøsektoren var vårt sentrale krav for 4 år siden å erstatte arbeidervernloven med en samlende arbeidsmiljølov. Dette er oppnådd. Sammen med de rettigheter den nye arbeidsmiljøloven gir og de forbedringer som er skjedd i Hovedavtalen på dette området, blir hovedoppgaven i denne kongressperioden å fylle disse med et reelt innhold. Makter vi dette vil våre krav i arbeidsmiljøavsnittet i stor utstrekning bli oppfylt.

Handlingsprogrammets krav til det ytre miljø finner vi flere steder. I avsnittet om forbrukerpolitikken stilles bl. a. krav om utvidet ansvar for produsentene for det produkt som sendes ut på markedet. I avsnittet om ferie, fritid og naturvern kreves at naturverntiltakene utformes slik at dagens og morgendagens krav til jakt, fiske og naturopplevelser blir tilfredsstillt. For øvrig konsentrerer dette avsnittet seg om innholdet i ferie og fritid. Handlingsprogrammet foreslår at arbeidstidsforkortelsen i neste kongressperiode tas ut som en ukes ekstra ferie. I seg selv betyr dette at ferie og fritidsspørsmålene vil øke i betydning i kongressperioden. Undersøkelser har vist at det er store forskjeller i mulighetene for å nyttiggjøre seg ferie og fritid mellom forskjellige grupper. Lavinntektsgruppene, de store barnefamiliene og pensjonistene kommer dårlig ut av ferie og fritidstilbudet. Derfor understrekes det i programmet at ferie og fritidsoppgavene må bli løst i samarbeid mellom arbeidslivets organisasjoner og offentlige myndigheter. Det kreves også at det tas initiativ til en bedre samordning

av arbeidet med disse spørsmål mellom fagbevegelsen, Norsk Folkeferie, Arbeidernes Opplysningsforbund, Norsk Folkehjelp og Norsk Pensjonistforbund.

Det har i de senere år blitt stadig mer klart at det økonomiske grunnlaget for mange representerer en sperre i utnyttelsen av ferie og fritid. Det stilles ikke krav om utvidelse av feriegodtgjørelsen, som i dag er 9½ prosent. Derimot krever programmet at det gis økonomisk dekning for et rimelig fritids- og ferieforbruk. I praksis innebærer dette at en utvidelse av feriegodtgjørelsen vil vurderes nærmere i løpet av kongressperioden.

Handlingsprogrammet har et høyt ambisjonsnivå på det sosiale område. Jeg skal ikke gå detaljert inn på dette. Et område vil jeg imidlertid få kommentere noe nærmere. Programmet stiller ikke krav om en generelt sett lavere pensjonsalder. Det åpnes mulighet for lavere pensjonsalder for yrkesgrupper med spesielt byrdefullt arbeid. Utover dette kreves det i kongressperioden utredning av muligheten for innføring av pensjonssystemer som i større utstrekning tillater individuelle valg av pensjonsalder. Mennesskelig og sosialt med dette være en riktig vei å gå. I dag har vi i for stor utstrekning tendens til å pasifisere mennesker gjennom pensjonisttilværelsen. Gjennom en mer fleksibel pensjonsalder og bedre kontakt med yrkeslivet som pensjonist vil mange problemer kunne løses.

Handlingsprogrammet erkjenner at tariffpolitikken aldri kan løse våre inntektspolitiske målsettinger fullt ut. I tillegg til en solidarisk utforming av tariffpolitikken, må det settes inn virkemidler i arbeidsmarkedets- og næringspolitikken til fordel for de lavtlønte. Slike virkemidler må påvirke lønnsevnen i næringer og bedrifter. Ofte henger lavtlønnsproblemene sammen med strukturproblemer, sesongvariasjoner i produksjonen eller konkurranseforholdene på det hjemlige marked så vel som eksportmarkedene. En jevnere inntektsfordeling krever også tiltak gjennom skattepolitikken.

Et område av vesentlig betydning for den faglige og politiske arbeiderbevegelse, er arbeidet for demokratisering — sikre flertallets innflytelse over samfunnsutviklingen. I vårt økonomiske liv omfatter demokratiseringen i særlig grad bedriftenes styrer, de sentrale organer i våre banker og kredittinstitusjoner. Når det gjelder bedriftene har norsk arbeiderbevegelse foretatt sitt valg. Gjennom bedriftsdemokratiet krever lønnstakerne styringsrett i kraft av arbeidsinnsats i bedriften. Dette er et krav på linje med den styringsrett som i dag er gitt kapitaleierne. Både kapital og arbeid får sitt vederlag fra produksjonsprosessen. Da bør de etter

vår oppfatning ha styringsrett i bedriftene på lik linje. Med bakgrunn i de representasjonsordninger som til nå er gjennomført, vil LO i samarbeid med Det norske Arbeiderparti utrede den videre utvikling av bedriftsdemokratiet. Det er viktig at vi gjennom en slik utredning kan avklare egne standpunkter før vi går videre fram. Kravene til demokratisering og sterkere samfunnsmessig styring går for øvrig igjen i forhold til banker og kredittinstitusjoner.

Bruk av elektronisk databehandling i produksjonen er nyttig. Uvettig brukt kan dette innsnevre lønstakerens frie stilling og true hans integritet. Derfor stiller Handlingsprogrammet krav om beskyttelse av lønnstakere mot misbruk av persondata.

Datateknikken må innpasses i planlegging og styring av produksjonen slik at lønnstakeren sikres fullverdig innsikt og kontrollmuligheter.

I Landsorganisasjonen driver vi et utstrakt internasjonalt arbeid. Målet for dette arbeidet er en verden med frihet, arbeid og rettferd. Midlet er aktiv innsats gjennom våre egne internasjonale samarbeidsorganisasjoner, blant annet den Frie Faglige Internasjonale, Nordens Faglige Samorganisasjon og Den europeiske faglige samorganisasjon. I denne kongressperioden har et vesentlig siktepunkt med det internasjonale arbeidet vært å få til endringer i viktige industrilands økonomiske politikk for igjen å sikre full sysselsetning. For å oppnå dette ble det blant annet tatt initiativ til Oslo-konferansen om sysselsetting og økonomisk politikk i begynnelsen av april. Til denne konferansen sto de sosialdemokratiske partiene og fagbevegelser i Norden som innbydere. Jeg skal ikke gå mer i detalj om det internasjonale faglige arbeidet. Jeg viser til faglig regnskap og egen redegjørelse om disse spørsmål. Det internasjonale avsnittet i forslaget til handlingsprogram vil kreve at vårt internasjonale faglige engasjement ytterligere forsterkes i tida framover.

Handlingsprogrammet avsluttes med avsnittet «En sterk fagbevegelse». Her presenteres synspunkter på innholdet i begrepet en sterk fagbevegelse. Det trekkes opp et handlingsmønster for hvordan fagbevegelsen skal gjøres sterkere. Forholdet til de uorganiserte er av sentral betydning i denne forbindelse. I dag er 675 000 lønnstakere organisert i forbund tilsluttet Landsorganisasjonen. Det er gjennom massiv oppslutning om fellesskapet i Landsorganisasjonen at lønnstakerne har tilkjempet seg styrke og innflytelse i samfunnet vårt. Det er viktig å bevare dette. For å få flere med i dette fellesskapet er det avgjørende å få til fordeler for de organiserte, som ikke de uorganiserte nyter godt av.

Vi har også andre aktiva som vi bør kunne utnytte bedre. Jeg

vil her trekke fram et forhold som for så vidt ikke er en del av selve Handlingsprogrammet. Det er imidlertid avgjørende for å virkelig gjøre programmet. Fagbevegelsen har etter hvert blitt en betydelig arbeidsgiver. Direkte er vi det for tillitsmenn og funksjonærer i våre mange organisasjonsledd. Indirekte er vi det for ansatte i en rekke økonomiske foretak. Eksempler på slike er A-pressen, forsikringsselskapene Samvirke, Landsbanken og Folkeferie.

Det er disse menneskelige ressurser som disse organene rommer, og de andre vedtak på denne Kongressen, som skal settes inn for å virkelig gjøre Handlingsprogrammet.

Det er viktig at disse ressursene settes best mulig i stand til å løse denne oppgaven. Derfor har LO medvirket til at AOF skal opprette et eget senter for personal- og lederopplæring.

Senteret vil begynne sin virksomhet 1. august i år. Senteret skal ha til oppgave å drive opplæring av ansatte i arbeiderbevegelsens organisasjoner og i institusjoner og foretak med tilknytning til arbeiderbevegelsen. Landsorganisasjonen har medvirket til at Senteret blir etablert. I dette ligger også en forpliktelse for oss til å stille oss åpne for de oppgaver Senteret er satt til å løse. Ikke minst må gjøre det funksjonsdyktig.

For øvrig erkjennes det at det ikke vil være mulig å nå Handlingsprogrammets ulike målsettinger alene gjennom framstøt overfor vår tariffmotpart. Derfor må arbeidsoppgavene forfølges både gjennom avtaleverket og lovveien. Dette krever fortsatt samarbeid med Det Norske Arbeiderparti. På dette punkt bør vi være realistiske. Av det faglige regnskapet for denne kongressperioden framgår fullt ut betydningen av nært samarbeid med Det Norske Arbeiderparti. På programområde etter programområde viser det faglige regnskapet betydningen av sterk politisk slagkraft. I denne kongressperioden har arbeiderregjeringen hatt politisk slagkraft. Dette har gitt betydelig gjennomslagskraft for LOs Handlingsprogram. Både på det økonomiske område, på det sosiale område, arbeidet med arbeidsmiljøproblemer og andre sentrale områder gir det faglige regnskap uttrykk for at de arbeidsoppgaver vi stilte i forgrunnen for 4 år siden har hatt betydelig gjennomslagskraft. Derfor bør samarbeidet med Det Norske Arbeiderparti fortsette. Erfaringene har vist oss at det styrker oss og sikrer en sterk fagbevegelse.

Med dette legger jeg forslaget til Handlingsprogram fram til avstemning. Det har fått enstemmig anbefaling i LOs sekretariat. Det er et omfattende program som skyver merkesteinene på de fleste samfunnsområder et langt stykke framover.

Skal det virkeliggjøres, kreves bred oppslutning fra tillitsmenn og medlemmer i alle organisasjonsledd. Bedre skolerte tillitsmenn og funksjonærer gjennom Senteret for personal- og lederopplæring er også viktig. Det er også valgseier til Arbeiderpartiet. Alt dette er avgjørende forutsetninger for en sterk fagbevegelse. Det er bare en sterk fagbevegelse som kan virkeliggjøre LOs Handlingsprogram.

Handlingsprogrammet — avsnittet Familie- og likestillingsspørsmål.

Liv Buck holdt denne innledningen:

I det første Handlingsprogrammet som ble vedtatt på LO-kongresen i 1969, er det slått fast:

LO vil videreføre arbeidet for reell likestilling mellom kvinner og menn.

Siden den tid har så vel likestillingsspørsmål som familiepolitiske spørsmål stått i fokus både i den faglige og i den politiske debatt.

På Kongressen i 1969 var 15 av 300 representanter kvinner. I 1973 møtte det 21 kvinner.

I dag er vi 44. 35 er valgt fra forbundene, 8 fra fylkene og 1 fra Sekretariatet.

Det er gledelig at kvinnerepresentasjonen på Kongressen er øket slik i denne perioden, men det er selvsagt ikke tilstrekkelig.

Skulle vi i dag ha hatt en representasjon i forhold til medlems-tallet i de ulike forbund, burde 66 vært valgt fra forbundene i stedet for 35.

Tar man hele Kongressen under ett, dvs. både forbundene, fylkene og Sekretariatet, skulle kvinnetallet vært 88. Vi er som sagt 44.

Fra forrige Kongress til denne, ble tallet på kvinnelige representanter mer enn doblet. Det viser at det går.

Vi er med andre ord på rett vei, og jeg er ikke i tvil om at det er Handlingsprogrammet fra 1969 til 1973, hvor målsettingen om likestilling mellom kvinner og menn er knesatt, er en medvirkende årsak til den utvikling som er skjedd.

Antall kvinner med inntektsgivende arbeid har økt sterkt i de senere år.

Mens 40,5 % av alle kvinner i alderen 16—74 år i 1974 var ute i arbeidslivet, er prosentatsen ved utgangen av 1976 økt til 45 % — en økning på nesten 100 000 i denne perioden.

I og med at flere kvinner går ut i arbeidslivet, blir også flere med i fagbevegelsen.

Ser vi på det totale medlemstall i Landsorganisasjonen i dag, har vi tilslutning fra 72 % menn og 28 % kvinner.

I Kongressperioden 1973—77 har medlemstallet totalt økt med ca. 60 000, hvorav 24 900 menn og 35 100 kvinner. Størst er altså medlemstilgangen fra kvinnene. Økingen i perioden utgjør med andre ord 10 200 flere kvinner enn menn.

En slik utvikling fører naturlig nok med seg krav til fagbevegelsen dersom disse kvinner skal få en reell mulighet til å delta i samfunns- og organisasjonslivet på like linje med andre arbeidstakere.

I fagbevegelsen ønsker vi et demokrati som er bygd og ledet av kvinner og menn i fellesskap.

Vi ønsker aktivt, gjennom vår politikk og våre målsettinger å søke og legge forholdene praktisk til rette for å gi kvinnene likeverdige muligheter med mennene. I et demokratisk samfunn er dette en nødvendighet.

Demokrati er avhengig av de manges interesse og aktivitet, og det kan ikke tolereres at en stor del av våre samfunnsborgere — ofte høyst ufrivillig — nærmest skal være passive tilskuere til det som skjer i vårt samfunn.

Det er de utfordringer fagbevegelsen vil stå overfor som angår *familienes velferd*, som er tatt opp i Handlingsprogrammet for neste kongressperiode — i kapitlet Familiepolitikk, men også i de ulike avsnitt for øvrig i programmet.

Det dreier seg om

utbygging og tilrettelegging av
arbeidsmuligheter så vel for kvinner
som menn,

tilstrekkelig utbygde barnehageplasser,
reelle muligheter for utdanning og
videreopplæring,

bryte ned fordommer, samt påvirke og endre
tradisjonelle oppfatninger av menns og kvinners
rolle i samfunns- og arbeidsliv,

økonomisk dekning for permisjonsrettigheter
i den nye arbeidsmiljøloven,

sikre tilsyn ved barns sykdom når begge foreldre
er yrkesaktive,

fjerne bestemmelser i skattelovgivningen som begrenser yrkesaktivitet,

bedre foreldrenes muligheter til mer kontakt med sine barn.

Forslagene

Jeg vil nå gi noen kommentarer til de vel 30 forslag som er kommet til avsnittene i Handlingsprogrammet om likestilling- og familiepolitikk.

En del likelydende forslag om at ordet Familiepolitikk bør erstattes med ordet *Kvinnepolitikk*.

Jeg vil gjerne før jeg begrunner Landsorganisasjonens holdning til dette forslaget, trekke fram litt fra historien om kvinnespørsmål i fagbevegelsen.

Allerede i 1940 ble det dannet en kvinnenemnd i fagbevegelsen. Helt fram til 1974 fungerte den som et rådgivende organ for Landsorganisasjonen i spørsmål som angikk kvinnene. På den tid denne kvinnenemnda ble startet, var det om lag 55 000 kvinner med i fagbevegelsen. I dag er vi 188 000.

Også på det lokale plan hadde man kvinnenemnder. Meningen var at det skulle dannes slike nemnder i hver samorganisasjon i landet vårt — vel 200 i alt. I løpet av de ca. 30 år disse eksisterte, lyktes det kun å få registrert vel 20 slike lokale nemnder.

Liksom fagbevegelsens arbeidsoppgaver har vært i forandring opp gjennom årene, har også samfunnsutviklingen gjennomgått forandringer. Kvinnenes stilling er i dag ikke lenger kvinnesak alene, verken i fagbevegelsen eller i samfunnet ellers. Famielipolitiske spørsmål er både menns- og kvinners fellesengasjement.

Det er erkjennelsen av dette som ligger bak LO-kongressens prinsippvedtak i 1969, når den enstemmig ga sin tilslutning til omorganisering av disse kvinnenemndene i fagbevegelsen, så vel sentralt som lokalt. Jeg vil også legge til at initiativet til omleggingen kom fra fagbevegelsens kvinner selv. De var for lengst blitt klar over at skulle målsettingen om reell likestilling noen gang nås måtte kvinnenes spesielle problemer drøftes i de organer hvor både kvinner og menn var representert — i klubber — i fagforeningene — i forbundene og i fagbevegelsens høyeste organer.

I dag har vi LOs utvalg for familiespørsmål, så vel sentralt som i fylkene, og både kvinner og menn er med.

Utvalgene er godt mottatt, og har betydd en opptrapping i aktiviteten omkring så vel likestillingsspørsmål som kvinnenes spesielle

problemer. Dette har gitt seg utslag i økt kvinnedeltakelse på forbundenes landsmøter og også til denne LO-kongressen.

Ut fra det som her er sagt, vil det være et tilbakeskritt å gå inn for forslaget om å erstatte avsnittet Familiepolitikk med Kvinnepolitikk.

Mange forslag tar opp saker som det allerede er dekning for i Handlingsprogrammet. For ordens skyld nevner jeg en del av disse forslagene:

- at det økonomiske grunnlag blir lag til rette, slik at én av foreldrene har mulighet til å være hjemme hos barna i de første leveår,
- at foreldrene gis større mulighet til kontakt med sine barn,
- bedre muligheter for bruk av deltid for både kvinner og menn,
- kreve utvidede åpningstider for barnehager,
- fleksible arbeidsordninger for småbarnsforeldre.

Et annet forslag reiser forslag om lik lønn for arbeid av lik verdi for kvinner og menn.

Også dette forslaget er det dekning for i Handlingsprogrammet under kapitlet — en inntektspolitikk for utjamning.

Når dette er sagt, vil jeg også gjerne få understreke at alle tariffavtaler mellom organisasjonene i arbeidslivet har i dag gjennomført ens satser for kvinner og menn. Kvinnelønningene er med andre ord avkaffet. Formelt er det gjennomført likelønn mellom kvinner og menn i vårt land, men i praksis står det mye igjen. Dette erkjenner vi i Handlingsprogrammet, og sier klart fra at like-lønnsproblemene kan ikke vurderes som et isolert lønnsproblem, men må sees i sammenheng med kvinnes situasjon i arbeids- og samfunnsniv. Tradisjonelle kvinneyrker må oppvurderes, og kvinnene må få bedre arbeidsmuligheter i yrker og faggrupper som tradisjonelt har vært forbeholdt menn.

I ett av forslagene tas opp økonomisk dekning for fravær fra arbeidet i forbindelse med barns sykdom. En slik reform er allerede på trappene, og vil gi utarbeidende foreldre med barn under 10 år rett til å ta seg fri med full lønn fra sine arbeidsplasser inntil 10 dager i året når barna er syke og har behov for pass og stell.

Arbeidet fram mot 6-timers arbeidsdag for alle er et annet forslag.

En ytterligere generell nedsettelse av arbeidstiden uten redusert inntekt er et spørsmål med mange sider, og bør derfor nærmere utredes, slik at en får en oversikt over hvilke utslag en slik reform vil gi på forskjellige sider av arbeidslivet.

Innledningsvis var jeg inne på den organisasjonsmessige utvikling for kvinnene i fagbevegelsen.

Det er ikke mange land som kan peke på en *tilsvarende* utvikling for kvinnene i fagbevegelsen som i vårt land.

Til slutt, noen ord om det meget viktige informasjons- og opplysningsarbeid. Det må danne grunnlaget for vår bevegelses videre frammarsj — også kvinnesenes.

I fjor viste AOFs beretning at 120 000 kvinner hadde deltatt i Opplysningsforbundets kurs. For menn var tallet 107 000. Dette er oppmuntrende tall, men jeg skulle tro at det overveiende antall kvinner deltok i såkalte praktiske kurs. Men når kvinnene kommer til vår bevegelses opplysningsvirksomhet i et slikt antall, må det være en oppgave for oss i fagbevegelsen og i Arbeidernes Opplysningsforbund å søke å motivere disse kvinnene til å ta andre kurs, som faglig grunnkurs og kurs med faglig/politisk innhold. Da vil de få et grunnlag som vil sette dem i stand til å opptre sterkere i våre organisasjoner.

Resultatene gir seg ikke selv. Det er de hundrede — ja tusener aktive kvinner rundt på arbeidsplassene, i sine fagforeninger som sammen med sine mannlige arbeidskamerater gjør dette mulig.

Det ligger mange oppgaver foran oss som skal løses. Vi har fortsatt en god marsj foran oss. Men, det er *sammen* vi skal marsjere videre fram til den virkelige likestilling for *alle* i samfunnet.

Jeg anbefaler derfor Kongressen å vedta de avsnittene i det reviderte Handlingsprogram som vedrører likestilling og familiepolitikk.

Debatten

Dirigenten spurte Kongressen om den kunne godta at de fram-satte forslagene til Handlingsprogrammet kunne behandles sammen med foreliggende forslag til LOs handlingsprogram. Ingen hadde innvendinger mot dette.

Ella Sandnes, Handel og Kontor, Sør- og Nord-Trøndelag, tok særlig for seg avsnittet om omsorgsfunksjonene og de tiltak som er foreslått for å styrke disse funksjonene. Hun mente at LO nå har definert omsorgsfunksjonen og at det bare kan være et tids-spørsmål når omsorgslønn blir innført. Politikerne er rett og slett nødt til å gjennomføre det i overskuelig framtid, sa Sandnes som pekte på betydningen av at fagbevegelsen i god tid forberedte seg på denne situasjonen. De som har omsorg må ha de samme muligheter til sykelønn og opptjening av pensjonspoeng som andre. Før eller siden må de som har omsorgsfunksjoner også få behov for skikkelige organisasjonsforhold, noe hun ikke synes Norges Husmorforbund — som står fjernt fra fagbevegelsen — skulle ta ansvaret for.

Ella Sandnes foreslo følgende:

Forslag til Handlingsprogrammet under «Familiepolitikk» side 21, 1. spalte, nederst.

Etter setningen som begynner med: «Etter noen tid bør reglene osv.» — tilføyes:

«— og fagbevegelsen må videre arbeide med å oppvurdere omsorgsfunksjoner i heimen, ved innføring av omsorgslønn, sykepenger og opp-tjening av egne pensjonspoeng i Folketrygden.

Forslaget framsettes primært som tilføyelse til Handlingsprogrammet, og subsidiært til oversending til Familiepolitisk utvalg.

Kåre B. Strandlie, Kommuneforbundet, Oppland, understreket særlig betydningen av avsnittet om skolepolitikk. — Vi må få et utdanningssystem med likestilling mellom grupper, sa *Strandlie*, som nok syntes utviklingen etter 1945 har vært imponerende, men det står ennå mye igjen. Det er ennå ikke alle som får skikkelige utdanningstilbud. Når vi kan vise til statistikken at 80 prosent får videre utdanning, betyr det ikke at vi har 20 prosent som ikke ønsker slik utdanning. Han illustrerte dette ved å fortelle at *Oppland fylke* i fjor måtte opprette 27 ekstraklasser for å hjelpe arbeidsledig ungdom i en vanskelig periode. Det betydde store utgifter for fylket. I år er søkningen til videregående skoler så stor at det er behov for 41 ekstraklasser i fylket. Man har søkt staten om refusjon, men man kan ikke få svar før det er aktuelt å ta et standpunkt til spørsmålet. Spørsmålet er om fylkesutvalget alene kan skaffe de nødvendige midler, sa *Strandlie* som ba Sekretariatet ta saken opp på en hensiktsmessig måte med myndighetene.

Over 50 talere — strek satt

Vel 50 talere hadde meldt seg og *dirigenten* foreslo fem og tre minutters taletid for henholdsvis første og annen gangs innlegg.

Dirigenten ba talerne melde seg før strek ble satt. Før neste taler *Arvid Jacobsen*, Arbeiderpartiets Presseforbund fikk ordet, ble strek satt. En rekke nye talere hadde meldt seg.

Arvid Jacobsen sa at et ord hadde hengt i lufta i forbindelse med Arbeiderpartiets programarbeid, nemlig reformpause. Ordet hadde gått igjen også i de første referatene fra LO-kongressen og da tilføyet «med konservativt drag». Representanten *Sakseide* som er partiløs hadde imidlertid gitt spørsmålet det rette svar under et intervju. Nei, var klubbformannens svar.

Jacobsen mente at dersom LOs handlingsprogram ble gjennomført slik det forelå på Kongressen ble de kommende fire år slett ingen reformpause. Som et eksempel tok han opp forslagene i programmet om et utvidet bedriftsdemokrati. Selvig i NAF og de borgerlige partiledere vil neppe kalle det disse forslagene innebærer

reformpause. Personlig kunne Jacobsen tenke seg å gå lenger, for eksempel ved å foreslå halvparten av styre- og bedriftsforsamlingsrepresentantene fra de ansatte. Han modererte straks etter tallet til 49 pst. Han mente programmet hadde behov for en viss presisering på dette punkt i tråd med det Tor Halvorsen hadde sagt innledningsvis. Jacobsen konkluderte med å vise til at landsmøtet i Arbeiderpartiets presseforbund med tilfredshet hadde notert at forslaget til handlingsprogram ikke gjorde noe unntak for bedrifts-demokratikravene i arbeideravisene.

Han ville gjøre forsamlingen oppmerksom på at svært mange av dem var arbeidsgivere for bedrifter eid av arbeiderbevegelsen — for eksempel arbeideravisene. Her burde demokratiseringsproblemene vært løst langt bedre enn i det øvrige næringsliv.

I enkelte aviser sto det bra til, i andre mindre bra.

Randi Moe, Kommuneforbundet, Akershus, opplyste at forbundet hadde visse merknader til handlingsprogrammet som var overlatt Sekretariatet. I sin begrunnelse for de tre forslag hun fremmet sa hun bl.a. at det viktigste grunnlaget for et politisk program som et handlingsprogram var at man maktet å skape arbeidsplasser i utkantene. En rekke andre spørsmål man kom i berøring med hadde tilknytning til dette ene problemet.

Randi Moe satte fram følgende forslag:

Norsk Kommuneforbunds forslag til tilføyelse i Handlingsprogrammet:

§ 3. INNLEDNING.

Nytt avsnitt 6: Arbeide for likestilling mellom kjønnene i stillingsnivå og lønnsforhold.

§ 30. ARBEID OG TRYGGHET.

Nytt avsnitt 2: Arbeide for et bedre og mer variert stillingstilbud i distriktene.

§ 66. EN STERK FAGBEVEGELSE.

Nytt punkt 7: De fagorganiserte velger/oppnevner arbeidstakernes representanter i styrer og råd.

Gunhild Indahl, Handel og Kontor, Troms, var særlig opptatt av de funksjonshemmedes situasjon i samfunnet og sa at det her er langt fra likestillingen i arbeidslivet. Bedrifter får støtte for å ta inn funksjonshemmede arbeidstakere, men etter noen uker får de beskjed om at de nok ikke kan få fast arbeid. Det blir på bedrifter krevd 100 prosent effektivitet og det på arbeidsplasser som er bygget for oss såkalte normale, sa Indahl. Hun fremmet følgende forslag:

Side 23, 2. spalte gis følgende tilføyelse etter setningen som starter med «For de store grupper . . .»: Fagbevegelsen må engasjere seg direkte på den enkelte bedrift for å kartlegge og tilrettelegge høvelige arbeidsplasser for funksjonshemmede.

Hun støttet også sin forenings forslag nr. 1204 og sekretariatets innstilling til dette.

Svein Muffetangen, Telemark, sa at handlingsprogrammet er et omfattende og vidløftig forslag. Det er stilt opp store og dristige mål for utviklingen på en rekke områder. Det han stilte seg noe undrende til var hvordan disse målene kunne oppnås uten å arbeide for sosialisme. Om bedriftsdemokratiet sa han at dette ennå bare gjelder aksjeselskaper selv om siktemålet er å komme videre slik at det omfatter privateide bedrifter også. Men det er ennå bare 1/3 demokrati, sa Muffetangen som mente LO måtte gradvis utvide styringsretten over bedriftene.

Flom av forslag.

Dirigenten opplyste at 50 representanter hittil hadde fremmet forslag til programmet, noen av representantene opp til tre forslag hver. På denne bakgrunn fant hun grunn til å spørre Kongressen om den kunne godta at alle fremsatte forslag ble oversendt redaksjonskomitéen uten at de var blitt referert — slik at man kunne spare tid og slik at redaksjonskomitéen kunne komme i arbeid så snart dagens møte var slutt.

Igjen utviklet det seg til en debatt om forretningsorden.

Arne Nakim, Vestfold, ville ikke ha ord på seg for at han stadig skulle belære dirigenten, men likevel. — Dette var da i strid med all praksis. Han hadde aldri opplevd at redaksjonskomitéen behandlet forslag uten at de kjente motiveringene eller begrunnelsene for forslagene. Da kunne man enten bare la være å behandle forslagene eller så måtte man oppheve streken, foreslo Nakim.

Asbjørn Larsen, Arbeidsmandsforbundet, foreslo at forslagene ble stensilert og spredt rundt på representantenes bord.

Svenn Eriksen, Vestfold, sa at det måtte være elementært at forslag skulle refereres før strek ble satt. Kanskje hadde dirigenten også kjennskap til det, men forsøkte å omgå praksis med hensikt?

Dirigenten svarte at det måtte være opp til Kongressen selv å bestemme behandlingsmåten. Hun hadde ikke noe imot å referere

alle forslagene om Kongressen ønsket det. Hun opprettholdt imidlertid sitt eget forslag.

Etter dirigentens mening var Nakims forslag om å oppheve streken det mest ytterliggående og burde voteres over først.

Odd M. Lundquist, Akershus, sa at han nå måtte det bli orden på behandlingen. Elementært nok var det vel også at det ikke kan settes fram forslag etter at strek er satt. Han sa at den behandlingsmåten dirigenten hadde foreslått kanskje var uvanlig, men man måtte være enig i at den var praktisk under de rådende omstendigheter.

Pål Steigan, Oslo, krevde stensilering av forslag og foreslo likevel strek opphevet.

Tor Aspengren tok ordet og henstilte til Kongressen å vise villighet i «det hjørne dirigenten her har kommet opp i». Selv om dette er en uvanlig framgangsmåte, sa Aspengren, så kan man heller etter behandlingen i komitéen komme tilbake til de enkelte forslagene.

Voteringen ga overveldende flertall for dirigentens forslag. Ingen forslag refereres, men oversendes straks redaksjonskomitéen.

Harry Jørgensen, Jern og Metall, så en stor oppgave i utvidet bedriftsdemokrati. Han tvilte på at medinnflytelsen var reell i dag i og med at de organer der de ansatte er representert, må regnes som sandpåstrøende organer. Likevel burde målet være 50 prosent representasjon i disse. Administrasjonen tar som regel de reelle avgjørelsene i bedriften i dag, og der blir bare eierinteressen hørt. En viktig oppgave for LO i årene som kommer blir å få innpass her. Muligens kan det skje via formuleringen i Handlingsprogrammet, hvor det heter at samarbeidsorganene utvikles til å bli bestemmende organer. Tariffavtalene og hovedavtalene blir altså viktige midler til å nå fram. Offentlig representasjon må ikke gå på bekostning av de ansattes.

Jan Balstad, Jern og Metall, fant måten Handlingsprogrammet var behandlet på nyttig. Man har muligheter til å gjøre innflytelse gjeldende helt til Kongressen har gjort sitt vedtak. Han spurte om ikke Handlingsprogrammet burde vært oppe før på Kongressens dagsorden. Det ville sikkert endret debatten på en del punkter. Balstad fant det uheldig at to viktige saker fra sist var falt ut av det nye Handlingsprogrammet. Det gjaldt arbeidstidsforkortelse og lavere pensjonsalder. Selv om han var enig i at disse tingene ikke var så høyt prioritert lenger, var det galt å ta bort så viktige målsettinger. Han fremmet følgende forslag:

Endring til avsnittet «Forskning i lønnstakernes tjeneste»:

- Sikre de politiske organers innflytelse over forskningspolitikken,
- utarbeide egne forskningspolitiske målsettinger, engasjement i forskningsrådenes langtidsplanlegging fremme fagengasjement i forskningsrådenes langtidsplanlegging fremme fagbevegelsens målsetting,
- bruke forskningen som et redskap for et samfunnsformende arbeid på arbeiderbevegelsens grunnlag,
- innrette forskningen slik at den blir til nytte for lønnstakerne og gjøre forskningsresultatene tilgjengelig for dem som blir berørt,
- sikre arbeidstakerne effektiv innflytelse på forskningsprosjekter i de enkelte bedrifter,
- benytte «samarbeidsprosjekter» der slike kan tjene fagbevegelsens mål.

Til pkt. 2

Forutsetningen for at fagbevegelsen skal kunne delta aktivt i en forskningspolitisk sammenheng er at en har en egen forskningspolitikk. LO må derfor i samarbeid med forbundene utarbeide egne forskningspolitiske målsettinger.

Til pkt. 3 (siste del).

Innen forskningen i dag er langtidsplanlegginger det viktigste styringsverktøy. Gjennom aktivt å fremme fagbevegelsens målsettinger kan fagbevegelsen gjennom dette arbeidet øve stor innflytelse på forskningspolitikken.

Til pkt. 7.

Også forskningssamarbeid med eierinteressene kan i spesielle tilfeller være i fagbevegelsens interesse. Viktig ved slike prosjekter er det at fagbevegelsens premisser er klarlagt på forhånd. Slik at en er sikret at det faller sammen med fagbevegelsens målsettinger på kort eller lengre sikt.

Inger Johanne Knutsen, Kommuneforbundet, Bergen, fremmet et forslag, som ble avvist av dirigenten, da strek var satt.

Hun mente at flere kvinner må skolerer for faglig arbeid, slik at de kan delta aktivt. Hun var mot prosentvis fordeling av tillitsvervene mellom kvinner og menn. Kvinnene måtte få verv ut fra faglige kvalifikasjoner. Det bød på mange vansker for kvinnene å delta faglig. Likestillingen stoppet ved kjøkkendøra for mange.

Siste taler var *Birger Thorsen*, Jern og Metall, Aust- og Vest-Agder. Han savnet en holdning i arbeidsprogrammet til idretten. Mange av de fagorganiserte er aktive i bedriftsidretten, og fritida ble stadig viktigere for de fagorganiserte.

Fagbevegelsen må arbeide for et tilbud til de store massene, ikke bare de få. Mosjonsidretten burde få en plass i bevegelsen.

Han minnet om at Bedriftsidrettsforbundet som han så som en fortsettelse av AIF hadde over 4000 lag.

Biger Thorsen, Jern og Metall, Aust- og Vest-Agder, hadde levert inn følgende forslag:

Under arbeid for bedre utnyttelse av ferie og fritid, vil LO samarbeide med Norsk Folke Ferie, Norsk Pensjonistforbund og Norges Bedriftsidrettsforbund for å kunne tilby sine medlemmer en rikere ferie og fritid.

Dirigenten opplyste før møtet ble hevet at det var 61 talere igjen til dette punkt på dagsorden. Hun foreslo på denne bakgrunn at Kongressen kunne begynne torsdagens møte en halv time tidligere — kl. 8.30. Ingen innvendinger ble gjort mot dette. Møtet hevet kl. 17.55.

Formiddagsmøtet torsdag 26. mai

Møtet ble satt kl. 8.30 med *Reiulf Steen* som dirigent og *Liv Buck* og *Odd Strand* som sekretærer.

«Frihetens forpost» ble sunget unisont.

Dagsordenens pkt. 11 — Valg

Ordet ble gitt til valgkomitéens formann som la fram komitéens enstemmige innstilling.

Otto Totland sa at denne Kongressen atskiller seg på mange måter fra tidligere kongresser også hva valgene angår. Jeg antar at for første gang i LOs historie skal det velges nye tillitsmenn i alle tillitsverv som har med Sekretariatet å gjøre. Grunnen til dette er, *Aspengren* og *Strand* har passert aldersgrensen 60 år. *Højdahl* er nettopp blitt sjef for Statens Arbeidstilsyn.

LO har tidligere i denne uka vedtatt at tillitsmennenes antall skal økes med to, slik at det blir åtte valgte tillitsmenn i alt mot nå seks.

Etter vedtektenes § 6, punkt 3, heter det bl.a.:

«Å velge 15 medlemmer og 9 varamenn til Sekretariatet. Av de 15 medlemmer er formann, nestformann, hovedkasserer og førstesekretær faste medlemmer av Sekretariatet. De øvrige valgte sekretærer er varamenn for disse i den rekkefølge Kongressen bestemmer. Medlemmene av Sekretariatet skal være bosatt i Oslo eller nærmeste omegn, og såvidt mulig skal de fordeles på de forskjellige hovedyrker. Medlemmene av Sekretariatet og varamennene skal velges ved særskilt valg.»

De fire øverste tillitsverv — formann, nestformann, hovedkasserer og førstesekretær skal velges med alle rettigheter. Det vil si at disse har stemmerett, forslagsrett og talerett. De fire andre er varamenn for de fire første og har ikke stemmerett, men forslags- og

talerett, hvis de da ikke rykker opp fordi noen av de fire første tillitsmenn er borte.

Det sier seg selv at det er mange navn inn i bildet når det gjelder hvem som skal bekle disse vervene. I en stor folkeorganisasjon som vår er kun de beste folkene gode nok.

Den av Kongressen oppnevnte Valg- og Bevilgningskomité har etter en rekke møter blitt enig om å legge fram følgende enstemmige innstilling:

Landsorganisasjonens tillitsmenn:

Formann: Tor Halvorsen, ny.

Nestformann: Leif Haraldseth, ny.

Hovedkasserer: Thor Andreassen, ny.

1. sekretær: Liv Buck, ny.

Sekretærer: Svein Erik Oxholm, ny. Harriet Andreassen, ny. Ole Knapp, ny. Yngve Hågensen, ny.

De fire sekretærene er varamenn for formann, nestformann, hovedkasserer og 1. sekretær.

Han understreket hvor viktig det var at de store forbundene var med. Tidligere hadde Kommuneforbundet og Bygning vært urepresentert.

Han orienterte så om de enkelte kandidaters arbeidsområde i dag og tok spesielt for seg de fire minst kjente, nemlig kandidatene til sekretærstillingene.

Svein Erik Oxholm er for tida personlig sekretær for sosialministeren. Han må ikke forveksles med Kommuneforbundets nestformann som har samme etternavn.

Harriet Andreassen kommer fra Arbeidsmandsforbundet og er sekretær der.

Ole Knapp er fra Bygningsindustriarbeiderforbundet og er for tida LOs distriktssekretær på Gjøvik.

Yngve Hågensen er for tida LOs distriktssekretær i Oslo og Akershus.

Det at alle de åtte kandidatene har fått ordet «ny» ved sine navn betyr ikke at de er nye i LO-toppssammenheng, men at de er nye i de vervene hvor de er foreslått. *To kvinner av åtte* står i forhold til kjønns sammensetningen.

Angående Sekretariatet sa han at alle de store forbundene må være med. Kandidatene er satt opp i alfabetisk orden etter forbundenes navn. Alle varamenn i Sekretariatet har tale- og forslagsrett og som regel diskuterer en seg fram til enstemmige vedtak.

Komitéens forslag:

Sekretariatets medlemmer:

1. Øystein Larsen, Norsk Arbeidsmandsforbund.
2. Finn Nilsen, Bekledningsarbeiderforbundet.
3. Rasmuss Solend, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.
4. Otto Totland, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund.
5. Lars Skytøen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.
6. Håkon A. Ødegaard, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.
7. Arne Born, Norsk Kommuneforbund.
8. Einar Hysvær, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund.
9. Henrik Aasarød, Norsk Sjømannsforbund.
10. Thorvald Karlsen, Norsk Tjenestemannslag.
11. Walter Kolstad, Norsk Transportarbeiderforbund.

Varamenn:

1. Roar Helgesen, Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer.
2. Else Ørbæk, Telefolkenes Fellesforbund.
3. Eivind Strømmen, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet.
4. Sverre Kortvedt, Norsk Jernbaneforbund.
5. Arild Kalvik, Norsk Grafisk Forbund.
6. Rolf Hauge, Norsk Papirindustriarbeiderforbund.
7. Knut Nakken, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund.
8. Olaf Axelsen, Norsk Treindustriarbeiderforbund.
9. Nils H. Johannessen, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.

Samlige 9 varamenn deltar i Sekretariatets møter med tale- og forslagsrett.

Den daglige leder av Statstjenestemannskartetlet og LOs kvinnesekretær møter i Sekretariatet med tale- og forslagsrett.

Totland gjorde oppmerksom på at de ansatte i LO også har en representant i Sekretariatet med tale- og forslagsrett. Det er for tida Heidi Svendsen og hun velges ikke av Kongressen.

Totland kom ellers med følgende forslag på vegne av valgkomitéen:

Revisjonsutvalget:

1. Harry Jørgensen, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, formann.
2. Jens Torp, Norsk Kommuneforbund.
3. Storm Lundberg, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund.

Varamenn:

1. Rolf Kaldahl, Norsk Jern og Metallarbeiderforbund.
2. Olaf Habberstad, Norsk Jernbaneforbund.
3. Ingeborg Jacobsen, Bekledningsarbeiderforbundeet.

Totland sa til slutt: — For de som blir valgt som LOs tillitsmenn skulle det muligens være unødvendig å si at dette ikke blir noen dans på roser. De får de høyeste tillitsverv i landets desidert største arbeidstakerorganisasjon. Det blir heller ikke noen en-mannsjobb for Tor Halvorsen. Det må bli et arbeidslag som *sammen* skal gjøre jobben, slik at LO og forbundene blir enda større og mer innflytelsesrik. Uten et slikt samarbeid vil det knirke og tillitsvervene blir tunge å bære.

Jeg er overbevist om at med de mange års tillitsmannserfaring skulle sjansen til å mestre oppgavene være stor. Valgkomitéen er overbevist om at vi er kommet fram til den innstilling som vi ikke bare vil anbefale, men hvor vi tror at det bør være store muligheter for enstemmighet både når det gjelder LOs topptillitsmenn og når det gjelder de vi har foreslått som Sekretariates medlemmer og varamenn.

Generell debatt.

Dirigenten ga ordet til generell debatt om valgkomitéens innstilling.

Pål Steigan, Jern og Metall, Oslo, sa at Kongressen hadde vært en nyttig skole for ham. Den hadde vist at LO-ledelsens maktarroganse ingen grenser hadde. Kravene fra arbeidsplassene var blitt avvist, og denne lærdommen skulle Steigan sørge for ble meddelt arbeiderne etter Kongressen. Klassesamarbeidslinjen ville fortsette.

Dirigenten: Jeg ber om at man holder seg til saken. Ellers blir jeg nødt til å avbryte.

Steigan: Hvis ikke dirigenten avbryter meg flere ganger skal jeg komme til konklusjonen. Jeg finner at det ikke er noen opposisjon her på Kongressen som gir grunnlag for å fremme andre forslag ved valgene. Vi kan heller ikke stemme for valgkomitéens innstilling, konstaterte Steigan.

Sigfred Hov, Bodø, syntes kvinnerepresentasjonen var for dårlig i innstillingen. Det er langt mellom liv og lære, mente Hov.

Svein Muffetangen, Telemark, satte fram forslag om å bevilge 100 000 kroner til SVs ungdom.

Dirigenten gjorde oppmerksom på at bevilgningene ville bli tatt opp etter at valgene var ferdig behandlet.

Otto Totland avrundet debatten med å si at kvinnerepresentasjonen dog er blitt bedre, men at man i første rekke har tatt hensyn til hvem som har den brede erfaring som er nødvendig for å kunne velges til toppstillitsvervene.

VOTERINGEN

Ved voteringen ble valgkomitéens innstilling vedtatt både når det gjaldt LOs tillitsmenn, Sekretariatets medlemmer og varamedlemmer og revisjonsutvalgets og dette utvalgets varamenn.

Den nye LO-formannen Tor Halvorsen ble valgt med stormende applaus mot fem stemmer. Nestformannen Leif Haraldseth ble også valgt med applaus, men mot seks stemmer. For øvrig var det fem stemmer mot alle navn i valgkomitéens forslag. Ingen motforslag ble fremmet.

BEVILGNINGENE

Otto Totland la så fram valg- og bevilgningskomitéens forslag til bevilgninger. Han sa at Kongressen tidligere hadde vedtatt 700 000 kroner til Arbeiderpartiets valgkamp, så det var ikke tatt med. Man hadde heller ikke tatt med engangsbevilgninger til for eksempel Chile-aksjonen. De forslag komitéen kom med bygget på de bevilgninger som tidligere kongresser hadde gitt flere organisasjoner. Komitéens forslag lød:

Valg- og Bevilgningskomitéen innstiller for Kongressen på følgende årlige bevilgninger i perioden:

Arbeiderbevegelsens Internasj. Støttekomité	kr. 300 000
Arbeidernes Ungdomsfylking	» 100 000 (50 000)
Framfylkingen	» 40 000 (30 000)
Norges Bedriftsidrettsforbund	» 25 000 (25 000)
Arbeidernes Edruskapsforbund	» 25 000 (22 000)
Norsk Arbeidersangerforbund	» 25 000 (22 000)
Norges Kristne Arbeideres Forbund	» 25 000

(Tallene i parentes gjelder bevilgningen ved siste kongress.)

Debatten.

Arvid Jacobsen, Arbeiderpartiets Presseforbund tok ordet og kommenterte at AUF-bevilgningen kun var fordoblet. Han ville foreslå en betydelig økning av beløpet. Forslaget ville sikkert gi både den gamle og den nye kasserer ondt i magen. Han gikk inn for en femdobling til 250 000 kroner.

I sin begrunnelse for forslaget sa han at mange på Kongressen hadde vært i tvil om hvordan de skulle behandle «de fem». Skulle de forbigås i taushet, skulle vi overse dem, eller skulle vi ta opp debatten med dem — med fare for å forlenge Kongressen med en uke. Jacobsen mente man gir dem en hilsen og svar ved å støtte fagbevegelsens ungdomsorganisasjon. Kanskje ble det ferre myggstikk ved neste kongress dersom man kunne styrke ungdomssek-

toeren. Det beløp han foreslo betydde en økt opprustning av bevegelsens politiske ungdomsorganisasjon. Han hadde full tillit til AUFs ledeles i dag. Til slutt sa Jacobsen: Siden siste kongress har oljeprisene steget, vi bruker nå oljepenger på å sikre arbeidsplasser. Vi bør også være vilige til å betale litt for myggolje

Birger Thorsen, Jern og Metall, Aust- og Vest-Agder, minnet om at Bedriftsidrettsforbundet hadde nær tilknytning til LO og foreslo en dobling av beløpet til 50 000 kroner.

Dagfinn Nordbotten, Vestfold, tok opp Framfylkingen og mente den trengte å styrkes for å bli en viktig del av fagbevegelsens arbeid. Han foreslo å bevilge 60 000 kroner.

Vally Børnick, Oslo, ville også gi mer til Framfylkingen. Hun foreslo 50 000 kroner, men trakk sitt forslag da hun ble gjort oppmerksom på det foregående forslaget.

Per Ryanes, Oslo, syntes Kongressen var i ferd med å strø ut penger. Han minnet om Muffetangens forslag om 100 000 kroner til SVs ungdomsorganisasjon. Skulle man stoppe myggen måtte man også støtte andre organisasjoner enn de med DNA-tilknytning som motarbeidet den.

Håkon A. Ødegaard, Sekretariatet, minnet om at LO var landets største pensjonistforening. Han tok opp forbindelse med Pensjonistforbundet og foreslo 25 000 kroner bevilget årlig. til Norsk Pensjonistforbund.

Einar Strand, hovedkasserer, sa at når man går av kan det være fristende å klappe inn alle disse forslagene. Han minnet imidlertid om den nære kontakten som forelå mellom LO og de organisasjoner som var foreslått til bevilgning. Beløpenes størrelse var det konferert med organisasjonene om. Han kom også inn på at for eksempel AUF får mer i støtte enn det beløpet det er snakk om, bl.a. ved at Arbeiderungdommen støttes direkte. Det samme var tilfellet med Pensjonistforbundet som Strand syntes gjorde en meget god og nyttig jobb. Når det gjaldt SV så har ikke LO noen forbindelse med partiet. Derfor hadde man ikke bevilget penger til det.

Haakon A. Ødegaard sa at han syntes det ville være en styrke om LO kunne bevilge 25 000 kroner årlig til Norges Pensjonistforbund.

Ronald Rooth, Elektriker og Kraft, støttet opp om Arvid Jacobsens forslag om å øke bevilgningene til AUF til 250 000. Han syntes

det var all grunn til å styrke ungdomsbevegelsen i kampen bl. a. mot de holdninger AKP m-1 søker å utbre.

John Sakseide, Bergen, sa at han godt kunne skjønne Strands argumentasjon, men at han også måtte innrømme Kongressen å ha andre meninger. Han støttet økte bevilgninger til AUF.

Otto Totland talte imot å øke bevilgningene ut fra komitéens forslag. Det er nøye vurdert. Bevilgningene er foreslått økt fra Kongressen i 1973 da de var på 149 000. Nå 540 000.

VOTERINGEN

Arbeiderbevegelsens internasjonale støttekomité. 300 000 kroner, vedtatt mot 5 stemmer.

AUF. 100 000 kroner vedtatt bevilget mot 105 stemmer som ble avgitt for Jacobsens forslag. 8 stemte mot bevilgning i det hele tatt.

Framfylkingen. 40 000 kroner, vedtatt mot 106 stemmer som ble avgitt for forslaget fra Nordbotten. 9 stemte mot bevilgning i det hele tatt.

Norges Bedriftsidrettsforbund. 25 000 kroner, vedtatt med stort flertall. 1 stemte mot bevilgning.

Arbeidernes Edruskapsforbund. 25 000 kroner mot 1 stemme.

Norsk Arbeidersangerforbund. 25 000 kroner mot 1 stemme.

Norges Kristne Arbeideres Forbund. 25 000 kroner mot 8 stemmer.

Forslaget fra Svein Muffetangen om å bevilge 100 000 kroner til SVs ungdom ble nedstemt med overveldende flertall. Etter krav om telling ble det klart at det var 21 som støttet forslaget.

Dirigenten tok så opp forslaget fra Håkon Ødegaard om en årlig bevilgning på 25 000 kroner til Norsk Pensjonistforbund. Han gjorde oppmerksom på at Strand ikke hadde noe imot forslaget.

Det er det sterkeste argument jeg hittil har hørt om en bevilgning, sa dirigenten.

Forslaget fra Ødegaard ble så vedtatt mot 1 stemme.

Dirigenten foreslo 10 minutters pause.

Møtet hevet kl. 10.00.

Fortsatt debatt om handlingsprogrammet

Etter pausen overtok *Gunn Vigdis Olsen Hagen* som dirigent.

Per Ryanes, Oslo, var enig med dem som mente at kvinner og menn i fagbevegelsen sammen måtte løse problemene. Han var glad for at merknadene fra Oslo Samorg i stor grad var fulgt i forbindelse med revisjonen av Handlingsprogrammet. Tre punkter var imidlertid ikke med og han fremmet dem som forslag. De lød:

Avsnittet: Et rettferdig og godt lønssystem.

Tillegg til pkt. 5: «— og dette ikke fører til miljø-, arbeids- og sikkerhetsmessige skadevirkninger.»

Videre avsnittet: Sosial trygghet for alle.

«— forlenge ferien til fem uker i den førstedelen av kommende kongressperioden, noe som vil gi osv. —.»

Side 25 samme avsnitt:

«Pensjonister med minsteytelsen må derimot.»

Ellers sa han at han ville komme tilbake til demokratiet i bevegelsens bedrifter under et annet punkt på dagsorden.

Jon Solvang, Telemark fylke, tok opp miljø- og kraftutbyggingsdiskusjonen. Han mente til en riktig avveining, og han syntes det var viktigere enn noen gang å spørre hva kraften ble brukt til?

Dirigenten måtte under innlegget komme med en sterk henstilling om ro i salen.

Solvang fortsatte med å trekke fram Hardangervidda som er rekreasjonsområde av største betydning for tusener av mennesker. Han stilte seg skeptisk til videre kraftutbygging og appellerte om verner av vår natur. Han foreslo følgende:

I likhet med Arbeiderpartiets stillingstagen til vern av våre naturherligheter, bør også LOs kongress gi sin tilslutning til denne sak, og støtte fullt opp om de syn som kommer så klart fram og sist ble bifalt av A-partiets landsmøte.

Ivar Ødegård, Oslo, tok under arbeid og trygghet opp byenes problemer. Her var det nødvendig med et Handlingsprogram à la Arbeiderpartiets. Det var også viktig med et bredt spekter av arbeidsplasser i byene slik at man ikke endte opp med administrasjon

av enkelte byer. I Oslo har man landets kanskje beste yrkesskoler, men tallet industriarbeidsplasser går ned. Han fremmet følgende forslag om Husbanklån på eldre hus:

Justeringsindeksen for eldre Husbanklån reduseres eller settes ut av kraft inntil dette spørsmål er nærmere utredet.

Slik som ordningen er nå, vil disse boliger få en stigning i husleiene på minst 10 prosent pr. år, når en også har hensyn til økningen i de kommunale avgifter. Dette er en stigning som ikke står i forhold til disse boligernes standard. Det vises til uttalelse fra kongressen i NBBL og representantskapet i Oslo Bolig- og Sparelag.

Kolbjørn Wahlquist, Sogn og Fjorden fylke, tok opp de problemene skiftarbeidere og pendlere hadde når kona ble sjuk.

Hans forslag lød:

Sekretariatet tar inn i Handlingsprogrammet et avsnitt om pendlere/skiftarbeidere angående deres problem når kona blir syk.

Sekretariatet vil i kongressperioden arbeide for at skiftarbeidere og pendlere kan få en humorvikaordning på lik linje med dem som gjelder for dagarbeidere.

Arne Løken, Hotell og Restaurant, Oslo, mente handlingsprogrammet hadde vært holdningsskapende for folk som hadde studert det. Han var ikke fornøyd med Kongressens vedtak om lavtlønnsfagene, men satte sin lit til fellesutvalget mellom partiet og fagbevegelsen som Steen hadde opplyst om. Han kommenterte punktene inntekt, utdanning og fritid. Blant annet sa han at fritidstilbudet måtte lages slik at også handikappede kunne ha glede av dem.

Gunnar Gimnes, Elektriker og Kraftstasjonsforbundet, tok for seg arbeid og fritid som var utgangspunktet for begrepet velferds-samfunnet. Han henledet oppmerksomheten på at samfunnet måtte ha rikelig tilgang på energi som var grunnlaget for all virksomhet. Kompromisset på DNA-landsmøtet mellom naturvern og kraftutbygging kan gi en pekepinn om kommende problemer. Disse vil fagbevegelsen bli medansvarlig for. Han opplyste at hans forbund hadde utarbeidet et debattopplegg «Søkelyset på elforsyningen». Når det er ferdig blir det sendt LO.

Han tok opp forslag 1101.

Inger Holgersen, Bekledning, Bergen, tok for seg avsnittet om sosiale ytelser og var glad for at tannlegehjelp skulle inn under trykkesystemet. Ikke minst hadde det betydning for de eldre. Uføre og eldre trenger i dag mest sosial hjelp, men man burde komme dit at de selv mer eller mindre betalte for de tjenester de ble ytet, slik at de slapp å oppsøke sosialkontoret. Spesielt henledet hun opp-

merksomheten på de store boutgiftene mange eldre har. De kunne for husleiens vedkommende gå opp i 20 til 25 prosent.

Hun kom med følgende forslag til s. 27, siste avsnitt.

Utredning av tannlegetjenesten for eldre prioriteres.

Odd Bach, Transport, tok opp begrepet «Utvidet demokrati og satte fram følgende forslag:

Annert avsnitt i «Landsorganisasjonen i Norge vil- tilføyes:

— gjennom aksjeovertagelse, kommunal og statlig styrerepresentasjon».

Han kopleet forslaget sammen med de støtteordninger som i det siste er gitt til industrier som har gått dårlig. Han fant det ikke umoralsk å kople dette sammen. Tvertimot. Støtten er penger bevilget på vegne av fellesskapet. Til gjengjeld må fellesskapet ha kontroll over bedriftene.

Han kom også inn på den kontakt norsk våpenindustri har med de internasjonale våpenkonserner og fremmet følgende forslag:

Til Avsnittet om «En verden med frihet, arbeid og rettferd». Nytt avsnitt:

Landsorganisasjonen i Norge vil arbeide aktivt mot at deler av vår industri skal bli integrert i den internasjonale våpenindustri.

Albert Uglem, Statstjenestemannskartellet, sa bl.a. at det systematiske arbeidet med LOs handlingsprogram er med på å legge grunnlaget for stadig større samfunnsengasjement fra LOs side. Uglem syntes ikke det gikk an å trekke noe skarpt skille mellom livsstandard og levestandard. Fagbevegelsen har gjennom alle år bidratt til å heve både livsstandard og levestandarden. Uglem kunne konstatere at det har skjedd en voldsom økning i samfunnsinnsatsen på mange områder. I 1948 var det ansatt i det offentlige 80 000 mennesker. I 1977 er tallet 209 999. Prognosene går ut på at det ved år 2000 vil være ansatt 550 000, sa Uglem bl. a.

Nils H. Johannessen, Elektriker og Kraft, gikk inn for å styrke yrkesorienteringen og fremmet følgende forslag som tidligere var levert dirigenten:

«LO må styrke sin administrasjon med sikte på bedre å kunne følge opp utviklingen innenfor skoleverket, og virke koordinerende for forbundene. Motivering: Dette er et så omfattende felt at det ikke er mulig for de enkelte forbund gjennom sine ordinære tillitsmenn å være å jour med utviklingen.

Arne Nakim, Vestfold, henviste til forslag 1110 og fortalte om nedleggelsen av en rekke arbeidsplasser ved Soya i Larvik. Arbei-

derne fikk tilbud om ny jobb i Sandefjord 4 mil unna. Dette er ikke noe alternativ for arbeidstakere som har spasert til jobben gjennom et langt liv. Vi burde bruke etableringsloven til å opprette bedrifter der hvor andre nedlegges, sa Nakim, som fremmet dette forslaget til avsnitt «Arbeid og trygghet»:

Arbeide for at de som rammes av bedriftsinnskrenkninger og nedleggelse av arbeidsplasser sikres nytt arbeid nærmest mulig sitt tidligere arbeidssted.

Nakim gikk ellers sterkt inn for avsnittet om bedriftsintern attføring, at bedriftene selv får ansvaret for de skadene som de påfører arbeidstakerne.

Eugen Leganger, NNN tok opp følgende forslag 540, 1289, 742 og 588 som han delvis refererte.

Asbjørn Larsen, Arbeidsmandsforbundet, advarte Kongressen mot å tro at de fem ml-erne skulle representere den egentlige opposisjon i fagbevegelsen. Fagbevegelsen selv tar avstand fra slike venstre-ekstremister, sa Larsen, som ellers var skuffet over LO-ledelsens syn på det han kalte en rekke «progressive forslag». Han advarte også mot LOs partipolitiske avhengighet til DNA og sa at denne avhengigheten var med på å undergrave følgende forslag: til avsnittet om «utvidet demokrati». Han satte fram dette forslaget:

De ansatte og representanter for lokalsamfunnet må få styringsrett i bedriftenes beslutningsprosess. Videre:

Statsutvalget skal sammen med kommunen der bedriften ligger, vurdere situasjonen og ta standpunkt til nedleggelse eller fortsatt drift. Folkevalgte organer: Kommunestyre, fylkesting og Storting fatter endelig vedtak i slike saker.

Ved fortsatt drift innsettes en ledelse for bedriften på statens og kommunens vegne, med deltakelse av de berørte arbeidere.

Ved nedleggelse skal de som mister sitt arbeid sikres full lønn inntil de er skaffet ny, likeverdig jobb i rimelig nærhet fra sitt hjem. Ingen må gjennom bedriftsnedleggelse tvinges over i pendlertilværelse.

Det nedsettes et permanent statlig utvalg under Regjeringen for å tre aktivt inn i bildet ved bedriftskriser. Arbeiderne ved berørte bedrifter får representasjon i utvalget.

Alle bedrifter får meldeplikt overfor utvalget i god tid før det kommer på tale med innskrenkninger i produksjonen eller nedleggelse av bedriften.

Til avsnittet om en sterk fagbevegelse:

Setningen i nest siste avsnitt i kapitlet som begynner med «Spesielt viktig er det å vedlikeholde og styrke det faglig/politiske samarbeidet . . .» går ut og erstattes med:

Fagbevegelsens sjølstendighet må stadfestes ved at det ikke etableres noen fast samarbeidsform til noe politisk parti. Fagbevegelsen skal være et korrektiv til partiene utgått av arbeiderbevegelsen og ikke et redskap for ett av dem.

Gunnar Solvang, Postfolkenes Fellesforbund, sa at han var meget glad for den sterke stilling Postsparebanken har i Norge. Han sa at postverket i Norge er det eneste i verden, ved siden av den svenske, som økonomisk står på egne ben. Han la ikke skjul på at LO og DNA har en stor del av æren for at så har skjedd. Han snakket også sterkt for å sikre og aller helst øke den del av betalingsformidlingen som postgiroen i dag representerer. Banken presser på for å få økt sin andel. Solvang satte fram dette forslaget:

Martin Tveiten, Hotell og Restaurant, roste forslaget til handlingsprogrammet og pekte spesielt på viktigheten av at arbeidsledige ikke skal tape noe, verken i pensjonspoeng eller feriepenger. Om lønnsutjevning sa Tveiten at det burde gis etterslep til den enkelte arbeidstaker, ikke til grupper arbeidstakere. Den interne lønnsforskjellen på en bedrift varierer som kjent mye. Han sa seg ellers glad for at handlingsprogrammet også har med et avsnitt om en aktiv forbrukerpolitikk og han gikk inn for å styrke kooperasjonen i Norge.

Per Berge, Norsk Tjenestemannslag, Trondheim, henviste til forslagene 1112 og 1113 som han tok opp. Han sa at det har vært blandet mottakelse for forskningsmeldingen og gikk selv inn for å styrke den del av forskningen som kan skje i lønnstakernes interesse.

Hans Haugen, Norsk Tjenestemannslag, Skien, understreket særlig betydningen av avsnittet sosial trygghet for alle. Han trakk fram to sentrale spørsmål, en oppjustering av sykepengene og en skikkelig opptrapping av ytelsene til pensjonistene. Han var glad for at Norsk Pensjonistforbund nå naturlig var med i dette arbeidet. Han gikk også inn for at tannhelsen burde sidestilles med annen helse-tjeneste.

Kåre B. Werner, Norsk Folkehjelp, redegjorde for Norsk Folkehjelps tilknytning til fagbevegelsen.

— I våre vedtekter og i vårt arbeidsprogram for inneværende landsmøteperiode, er Norsk Folkehjelps tilhørighet til fagbevegelsen slått sterkt fast samtidig som det understrekes at Norsk Folkehjelp som arbeiderbevegelsens helse- og miljøorganisasjon vil ha som utgangspunkt arbeiderbevegelsens målsetting. Det er naturlig at LOs handlingsprogram også vil være utslagsgivende for Norsk Folkehjelps arbeid innenfor det sosiale, helsemessige og humanitære arbeidet som vår organisasjon skal dekke opp, sa Wærner.

Videre kom han inn på en rekke tilbud Norsk Folkehjelp har til fagbevegelsens medlemmer og konkluderte med at han håpet at de som er til stede på Kongressen på sine steder ville medvirke til det best mulige samarbeid med våre lag, slik at Norsk Folkehjelp og fagbevegelsen på det lokale plan i størst mulig grad kan finne fram til løsning av felles oppgaver som vil gavne vår bevegelse.

Pål Steigan, Jern og Metall, Oslo, mente at Handlingsprogrammet ikke hadde noen tilknytning til hovedtyngden av de forslag som var sendt inn. Få fagforeningsmedlemmer kjenner igjen Handlingsprogrammet eller går god for det. Forslaget til paroler i de innsendte forslag står i motsetning til det meste i Handlingsprogrammet, sa han.

Videre sa han at Handlingsprogrammet la opp til en politikk som brøt drastisk med forslagene for eksempel når det gjelder lønns-tillegg, oppgjørformer, arbeidstid og flere andre ting. De faglige kampsaker som her er nevnt viser at man har en faglig politikk. Opposisjonen på Kongressen er ikke å finne i SV, for deres representanter har knelt for LO-ledelsens linje.

Han mente forslaget til handlingsprogram var en oppfølging av Regjeringens langtidsprogram og DNA-programmet, Lite var rettet inn på konkret handling. Selv sløvede borgerlige kommentarer hadde registrert at i begrepet «livsstandard» skjulte det seg en plan om lavere levestandard.

Steigan fremmet disse forslagene:

Innvandringsstoppen avskaffes, forbud mot gruppeimport av fremmedarbeidere, like rettigheter for norske og utenlandske arbeidere.

Videre:

Bedriftene forpliktet til å ta inn alle arbeidere som har vært i streik. Ingen trakassering må finne sted. Under og etter en konflikt skal ikke de arbeidere denne vedgår måtte skrive under noen som helst lojalitetserklæring for sitt arbeid.

Når det har vært streik skal de bedrede resultater gjelde fra overenskomstens utløp.

Dirigenten henstilte etter Steigans innlegg at forsamlingen lyttet med samme interesse også til de 30 innleggene som gjensto.

Jens Tveit Aga, Arbeidsmandsforbundet, tok opp problemene man hadde på Vestlandet. Han mente veibevilgningene måtte legges slik opp at ledigheten ble minst mulig. Med henvisning til Halvorsens uttalelser om databehandling sa han at dette var et stadig tilbakevendende problem for plasstillitsmennene. Fagbevegelsen

hadde så lett for å være på etterskudd med nye ting, også data-problemene. Derfor ba han om at saken ble prioritert straks.

Odd Kåre Kvalheim, Telefolkernes Fellesforbund, sa at i hans forbund hadde man aktivisert medlemmene med et eget handlingsprogram som i store trekk falt sammen med LOs program. Han skjønte derfor ikke Steigans antydninger.

Han tok opp at det var større medinnflytelse i private bedrifter enn i offentlige. Han fant det skuffende og ba om at saken ble reist snarest.

Gro Balas, Handel og Kontor, Oslo, tok opp kvinnens stilling i arbeidslivet og fagbevegelsen. Samfunnet hadde endret seg mye i likestillingsspørsmålet, men fagbevegelsen var blitt hengende etter. Mange kvinner er usikre, så de må komme med i grupper som diskuterer problemer. Hun ville imidlertid kategorisk avvise at det ble drevet kvinnelig fraksjonsvirksomhet innen fagbevegelsen i Oslo.

Hun fremmet følgende forslag:

Det utarbeides et debattopplegg som tar for seg: Kvinnens stilling i arbeids- og samfunnslivet.

Videre hadde hun følgende tillegg til Handlingsprogrammet:

1. Til kapittel om «En inntektspolitikk for utjamning»:

Arbeide for at likelønnsprinsippet blir gjennomført i praksis.

2. Til kapittel: «Arbeid og trygghet»:

Arbeide for at det opprettes flere arbeidsplasser for kvinner.

John Sakseide, Jern og Metall, Bergen, sa til dem som mente at LO ikke hadde arbeidsoppgaver, at de ikke bare manglet vilje, men også evne til å se oppgavene. Han la til at alle fra Jern og Metall når de kom tilbake til sine arbeidsplasser og skulle fortelle hva som hadde skjedd på Kongressen, burde nevne hvem som hadde stemt mot Lars Skytøens kandidatur.

Han kom inn på sine gode erfaringer med bedriftsdemokratiet, men der de endelige avgjørelsene skulle tas, satt aksjonærene fortsatt med flertall. Dette måtte det gjøres noe med.

Brynjulf Mugaas spurte hva innholdet i forslaget til handlingsprogram var? Det var konkret to ting: Tvangstiltak over uorganiserte og styrking av samarbeidet med Arbeiderpartiet. Begge ting svekket fagbevegelsen etter Mugaas' mening.

Det at de uorganiserte skal sies opp først er å gi arbeidsgiverne rett til å si opp folk. Dessuten var linjen til ledelsen fortsatt å skremme de uorganiserte.

Hen mente fagbevegelsen ikke hadde noen innflytelse på DNAs politikk. Det var ikke snakk om samarbeid, men systematisk utnyttelse av fagbevegelsen. Et brudd her er forutsetningen for en fri fagbevegelse. Samarbeidskursene med NAF var også et eksempel på den klassesamarbeidslinjen LO-ledelsen la opp til.

Han fremmet følgende forslag til uttalelse:

Opp mot «En sterk fagbevegelse».

Kongressen krever brudd med DNAs økonomiske, politiske og organisatoriske utnyttning av fagbevegelsen.

Brudd med alt samarbeid med N.A.F.

For en fri og demokratisk diskusjon i fagbevegelsen. Mot suspensjoner og eksklusjoner av fagorganiserte som står i opposisjon til LO-ledelsens linje. Suspensjoner og eksklusjoner som er foretatt på det grunnlaget oppheves. Eksklusjonen av SEF og av NSEL oppheves.

Forbundsstyrene skal bare ha rett til å ekskludere nazister/fascister og streikebrytere.

Fastlønnte tillitsmenn skal være i produksjon i sitt gamle arbeid minst 3 måneder i året. De skal ikke lønnes høyere enn gjennomsnittet innenfor den industrigren/etat de kommer fra. Mot tvangsorganisering og tariffavgift for uorganiserte. Gjøre klubber og foreninger til kamporganisasjoner.

Aksel Kloster, Jern og Metall, Hordaland og Sogn og Fjordane, tok opp oljepolitikkenes betydning for sysselsettingen. Det må komme krav om sterkere statlig styring av oljepolitikken. En rekke eksempler tilsa det. Videre måtte man se på leiefirmaenes virksomhet. De utgjør en $\frac{1}{3}$ av jobbene i verkstedindustrien.

Ann Jorid Thingvold, Troms, argumenterte for feriepengene til pensjonister og fremmet følgende forslag:

Arbeide for feriepengene for pensjonister.

Hun tok også opp sider ved det familiepolitiske programmet, og nevnte at man måtte innføre en omvendt diskriminering ved å skrive at småbarnsforeldrene og ikke kvinnene, skulle ha de fordeler det var snakk om.

Sidsel Bauck, Handel og Kontor, understreket betydningen av å støtte den forskningen som tjener arbeidernes interesser. Overfor forskningen har det i fagbevegelsen skjedd en positiv holdningsendring, sa Bauck som fant grunn til å takke de som har vært med på å støtte denne utviklingen. Hun nevnte spesielt forskere fra Regnesentralen, Arbeidsforskningsinstituttene og NPI. Hun ville støtte forslaget om opprettelse av et fagbevegelsens forskningsråd til avløsning av det tidligere forskningsutvalget. Hun syntes også at de forslagene Balstad har fremmet ville være en god oppfølging av

det arbeid som er gjort. Om likestillingssaken sa hun at den løses best av kvinner og menn i fellesskap, men man måtte fortsatt ha forståelse for at kvinner i enkelte spørsmål vil arbeide i egne foreninger og nemnder. Hun fremmet følgende forslag:

Tittelen «Familiepolitikk» forandres til «Familiepolitikk — likestilling — likeverd». Andre benevnelser i LOs organer å jourføres i henhold til dette.

Kjell Gjerseth, Oslo, sa at Tor Halvorsen skryter av at det er liten arbeidsledighet i Norge. Hadde det vært så ille hos oss som i Europa, ville vi hatt 100 000 arbeidsløse, sa Halvorsen. Gjerseth pekte på at ledigheten trolig var mer enn 100 000. Han nevnte at uførhetstrygdene steg med 90 000 i de sju åra fram til 1975. I tillegg kommer skjult arbeidsledighet blant ungdom og kvinner. Kapitlet om arbeid og trygghet forteller ikke hvordan fagorganiserte skal kjempe for å nå disse målene, men henvender seg til myndigheter, utvalg og liknende. Programmet er et program for hvorledes arbeiderklassen skal tilpasse seg kapitalismens strukturendringer, arbeidsløshet o. l. Gjerseth nevnte spesielt ungdommens problemer, eksemplet med Hammersborg skole, og kritiserte den virksomhet LOs ungdomsutvalg hadde prestert. Gjerseth fremmet følgende forslag til nytt kapittel «Arbeid og Trygghet»:

Kongressen oppfordrer klubber og foreninger til å føre kamp mot oppsigelser og permitteringer. I de tilfeller dette ikke lykkes, skal de permitterte eller oppsagte ha 90 prosent av full lønn inntil de er gjeninntatt eller har fått en ny jobb. Lønn ved permitteringer dekkes av bedriften, ikke av våre skattepenger.

Arbeidsledighetstrygden skal være 90 prosent av full lønn. Ungdom — og også kvinner — som søker arbeid skal ha full arbeidsledighets-trygd uansett om de har vært i arbeid tidligere eller ikke. Ungdom må få skikkelige fritidstilbud, fritidsklubber. Det må reises kamp mot politivold mot ungdom.

Konkursrammede bedrifter kan ikke subsidières av arbeidsledighets-trygden.

Arbeidsledige kan nekte å ta arbeid utenfor hjemstedet uten å miste retten til arbeidsledighetstrygd. Arbeidskjøper kan ikke kreve flytting som betingelse for at en arbeider skal beholde jobben. Bort med innvandringsstoppen. Mot gruppeimport av fremmedarbeidere. Bort med tariffavgift for fremmedarbeidere. Gratis språkopplæring i arbeidstida med full lønn. Lærlingeloven skal gjelde hele landet. Streikerett for lærlinger.

LO anerkjenner YLI som yrkesskoleelevnes og lærlingenes interesseorganisasjon. LO støtter YLIs krav om forhandlingsrett.

Reidar Tjøstheim, Kommuneforbundet, Rogaland, støttet og motiverte de forslagene som Kommuneforbundet har lagt fram til handlingsprogrammet. Han understreket særlig forslaget om ansat-

tes rett til fullverdig representasjon i styret og råd. Han understreket betydningen av en ajourføring av demokratiet i arbeidslivet. Han pekte ellers på hvor viktig det er å få fleksibel pensjonsalder og bedre idretts- og kulturaktiviteter.

Leif Thue, Jernbaneforbundet, var særlig opptatt av avsnittet om sosial trygghet. Han syntes det var skremmende at så få ungdommer etter å ha gått på skole i 9, 10—12 år hadde så liten peiling på hva som ventet dem i arbeidslivet. Det er i dag en skremmende mangel på materiell i skolene om arbeidslivet og arbeidslivets organisasjoner. Lærerne er heller neppe kvalifisert eller har fått noen opplæring før de skal undervise elevene på dette området. Her står LO overfor en kjempeoppgave, sa Thue bl.a. Han la også stor vekt på betydning av etterutdanning med full lønn i den tiden man må ha fri.

Reidar Albertsen, Norsk Fengselstjenestemannsforbund, kommenterte det opplegg til kriminalmelding som man kjenner til foreligger i Justisdepartementet. Han skjønnte godt at departementet tok seg god tid før meldingen kan legges fram. Selv understreket han betydningen av kriminalpolitisk utvalg, slik forbundet har foreslått i forslag nr. 1102. Han tok opp forslaget. Albertsen kom med følgende kritiske bemerkninger til Justisministerens behandling av Regjeringens arbeid med den bebudede kriminalmeldingen:

La meg først få understreke justisminister Inger L. Valles store arbeid med å sikre og bedre de ansattes arbeidsforhold. Med hennes behandling av forberedelsen til kriminalmeldingen og flere andre saker og spørsmål som angår våre medlemmer er mildest talt lite tilfredsstillende. Den er ikke på noen måte i takt med vanlig saksbehandling og politisk er den etter min vurdering svært uheldig.

Det må være helt uforsvarlig av Justisministeren å overlate utarbeidelsen av Regjeringens kriminalpolitiske melding til en nyutnevnt sjef for fengselsvesenet, som kanskje i sak er på linje med Justisministeren, men som tross alt er politisk motstander av Regjeringen og den politikk partiet og det overveldende flertall i denne forsamling står for. For kort å underbygge min påstand om feilvurdering av saksområde viser jeg til at samme Justisminister medvirket til å få opprettet et offentlig utvalg på 9 — ni medlemmer som har i oppdrag å utrede fengselstjenestemennenes utdannelses-system. Forbundet er takknemlig for denne oppnevning — men størrelsen av sak og politiske betydning kan ikke på noen måte settes opp mot hverandre.

Man må i denne forbindelse ha for øye at det er første gang i

historien at en Regjering vil gi ut en egen kriminalpolitisk melding. Da jeg personlig i store trekk kjenner det utkast til kriminalpolitisk melding som er overlevert Justisministeren er jeg ikke på noen måte overrasket over at den ikke har fått nødvendig tilslutning og at man ønsker en nærmere vurdering av saken.

Det er derfor etter forbundets vurdering svært viktig at LO gjennom sitt Handlingsprogram også gir uttrykk for sine kriminalpolitiske synspunkter, sa Albertsen.

Leif Haraldseth, Sekretariatet, håpet at miljøutvalgene skulle vise seg å svare til forventningen. Miljøutvalgene får bestemmende myndighet på bedriftene. Det skal ha en 50/50 sammensetning og formannsvervet skal veksle. Dette betyr i realiteten et viktig inn-grep i bedriftenes styringsrett, sa Haraldseth som imidlertid understreket betydningen av at de faglige tillitsmenn følger opp de intensjoner man har hatt til den nye loven om arbeidsmiljø. Han sa videre at opplysningsfondet har gitt gode muligheter til økt skole-ling av tillitsmenn. Den nye loven om voksenopplæring som er på trappene vil gi oss enda bedre muligheter, sa Haraldseth.

Eva Disch, Akershus fylke, sa at hun var glad for det egne avsnittet om familiepolitikk som er kommet med i handlingsprogrammet. Hun lovet sammen med andre kvinner i fagbevegelsen å sørge for at programmet ble gjennomført i perioden. Hun understreket betydningen av fri abort, utbygging av dag- og kvelds-institusjoner for barn og dermed økt kvinnelig sysselsetting. Av 150 000 yrkesaktive kvinner er i dag bare 25 prosent organisert. Her ligger det skjulte ressurser for LO, sa hun.

Øyvind P. Olsen, Kjemisk, tok opp forslagene 1104, 1107, 1108, 1109, 1112, 1113 og 1114. Han sa at han syntes handlingsprogrammet var godt, men tok avstand fra den analysen Sekretariatet har på siste side. Her heter det at det faglig-politiske samarbeidet mellom LO og DNA er en forutsetning for en sterk fagbevegelse.

Heidi Svendsen, Fagorganisasjonens funksjonærgruppe, argumenterte særlig for en sterk økning i utbygging av daghjem. Hun fremmet følgende forslag.

- Arbeide for å øke takten i utbyggingen og full dekning av barnehager og fritidshjem,
- arbeide for gratis daghjem og fritidshjem,
- arbeide for 1 times redusert arbeidstid for foreldre med barn,
- full lønn under barns sykdom for den av foreldrene som ønsker det.

Sverre Worum, Tjenestemannslaget, tok opp at fagbevegelsen alltid hadde støttet fagutdanningen av håndverkere. Han mente at Handlingsprogrammet måtte inneholde noe om skolepolitikken. Fagbevegelsen og arbeidslivet burde høre med som fag for vordende lærere. Han saknet en sterkere markering av fagbevegelsens holdning til skolepolitikken i programmet.

Arne H. Nilsen, Kjemisk, Askim, sa at arbeiderne ofte kunne føle utrygghet for arbeidsplassene. Ungdomsledighet er et problem. Eneste måte å løse disse tingene på er å få et sosialistisk samfunn. Han tok opp at pensjonsalderen for skiftfolk måtte senkes. Hvorfor ikke få til yrkesopplæring i bedriftene. Han mente også at det burde opprettes vernede arbeidsplasser i bedriftene med offentlig støtte.

Skriftlig hadde han tatt opp følgende forslag med dirigentbordet:

Forslagene fra 1104 til 1110 og forslag 1112.

Dagfinn Aam, Jern og Metall, Møre og Romsdal, mente at undervisningen i skolen om fagbevegelsen måtte gjøres av de lokale tilitsmenn og ikke topptillitsmennene. Leiefolk var et problem rundt på arbeidsplassene straks det ble litt bedre tider igjen. De ødela miljøet på mange arbeidsplasser. Han tok også opp arbeidsmiljøet, de uorganisertes snylting på sine organiserte kameraters innsats og likestillingsspørsmålet.

Karin Enodd, Kommuneforbundet, Sør-Trøndelag, syntes det var beklagelig at det var så mye støy i salen at det kunne være vanskelig å høre. Hun støttet forslagene om omsorgslønn og opptjening av sykepenger for kvinner. Det kunne føre til at rollefordelingen i hjemmet ble opprettholdt, og dessuten hvem skulle betale hva?

Konrad Sylta, Kommuneforbundet, Hordaland, talte for utkan-tenes sak. Problemene rundt i ladet var svært ulike. Hovedpoenget var at man fikk styring til å fordele godene over hele landet. Han berørte også motsetningene som kunne oppstå mellom naturvern og kraftutbygging.

Ivar Skredderhaug, Arbeidsmannsforbundet, Folldal, hadde tidligere talt for at underjordsarbeidere og skiftarbeidere skulle ha lavere pensjonsalder, så han støttet forslaget om det i Handlingsprogrammet. I det lå at saken måtte kreves i kommende periode. Pendlerne trengte også en hjelpeordning når kona ble dårlig. Når det gjaldt aktivitet rundt Handlingsprogrammet i fagforeningene

sa han at et studium av dagsorden kunne fortelle om stor aktivitet på grunnplanet foran Kongressen. Ellers mente han det måtte være ferie på Blindern ettersom det ikke var kommet motforslag til tilslitsvervene fra en liten gruppe i salen.

Sissel S. Buflod, Sosionomforbundet, støttet forslaget om et kriminalpolitisk program (forslag 1102). Videre fremmet hun et forslag bygget til uttalelse på forslagene 395 og 396.

Forslaget lød:

Forslag til uttalelse fra Kongressen:

LO-kongressen 1977 har i formålsparagrafen slått fast å arbeide for likestilling mellom kjønnene. I Handlingsprogrammet understrekes at Landsorganisasjonen vil arbeide for å oppnå reell likestilling og endre tradisjonelle oppfatninger av menns og kvinners rolle i samfunns- og arbeidsliv.

Kongressen vil understreke at retten til arbeid gjelder kvinner og menn.

Det må derfor opprettes arbeidsplasser slik at kvinners rett til arbeid blir reell. Det må gis økt mulighet til deltidsarbeid og fleksibel arbeidstid.

Kvinner i arbeidslivet har generelt sett lavere lønn enn menn i tilsvarende stilling og færre muligheter til avansement.

Fagbevegelsen har et stort ansvar for at kvinner ikke lenger skal være en billig, uskolert arbeidskraftreserve.

— For å bedre den vanskelige situasjon for familier med små barn,
— for å bedre forhold for barn hvor begge foreldre/eller enslige forsørgere arbeider,

— for å stadfeste kvinners rett til å delta i arbeidslivet,
slår LO-kongressen 1977 fast at fagbevegelsen skal fremme følgende krav ved tariffrevisjonen 1978:

— full lønn i de permisjonsordninger som er vedtatt i arbeidsmiljøloven § 31 svangerskap og fødsel § 32 adopsjon og § 33 fri i forbindelse med amming,

— full lønn under barns sykdom for begge foreldre,

— fagforeningsmøter og fagforeningsarbeid skal kunne foregå i arbeidstiden.

LO bør arbeide for å få større andel av kvinner i LOs sentrale utvalg, komitéer, råd, Sekretariatet, Representantskapet og i de faste stillinger.

Forbundene bør legge forholdene til rette for større deltakelse av kvinner sentralt og lokalt.

LO vil arbeide for full dekning av daghjemsplasser og fritidshjem innen 1985 og arbeide for gratis daghjem og fritidshjem til alle barn.

Hun mente at forslagene ville bety en radikal forbedring av familiens og barnas situasjon.

Videre fremmet hun følgende forslag også bygget på forslagene 395 og 396:

Valgte tillitsrepresentanter skal få dekket utgifter til barnevakt.

Nei til all økning av foreldrekontingenten når det gjelder barnehagesatser.

Foreldre med barn under 10 år har rett til en times redusert arbeidstid pr. dag uten trekk i lønn.

Hun kommenterte også punktet om en sterk fagbevegelse.

Marit Engh, Jern og Metall, Oslo, mente at forslaget til handlingsprogram ikke garanterte noen reell forbedring for arbeidsfolk eller for kvinnens frigjøring. Opp mot dette satte hun to forslag. Et tredje forslag trakk hun da hun støttet Sosionomenes forslag her.

Hennes to forslag lød:

Det fremmes følgende forslag til Handlingsprogrammet: Forslag opp mot kapittel Arbeid og Trygghet.

LO-kongressen krever at Stortinget gjør vedtak om at den alminnelige arbeidstid blir satt ned til 7 timer pr. dag innen 1978, og på lengre sikt 6 timer pr. dag. Det må gis full kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen. Arbeidstidsreduksjonen må utfylles med tilsvarende flere ansettelse.

Kortere arbeidstid for skiftarbeid, også 2-skiftarbeid, og særlig tungt arbeid.

Den generelle arbeidstida kortes ned og gjøres lik for alle i vanlige arbeidssituasjoner, både arbeider og funksjonær, både i offentlig tjeneste og privat næringsliv.

Hvilepauser skal være inkludert i arbeidstiden som forutsatt i loven.

All form for overtid må baseres på frivillighet.

Alle bestemmelser fra arbeidervernloven som gir bedriftene rett til å pålegge overtidsarbeid må fjernes. Ingen dispensasjoner fra reglene om nattarbeid.

Overtid må betales med 100 prosent av full timelønn. Dette må skje fra neste tariffperiode.

Forslag opp mot kapitlet om «Pensjonister»:

Nedsettelse av pensjonsalderen til 65 år med anledning til frivillig pensjonering ved fylte 60 år, uten reduksjon i pensjonen.

Grunnbeløpet i alderstrygden heves med 50 prosent straks. Aldersstrygden må følge med i lønnsutviklingen og få automatisk regulering for prisstigningen.

Lik Folketrygd til alle.

Feriepenger til pensjonister.

Formiddagsmøtet ble hevet litt før kl. 13.00.

Ettermiddagsmøtet torsdag 26. mai

Møtet startet tradisjonelt med Tryggve Akervik og den røde gitar. Allsangen «Fra land til land» runget bra i salen til minne om han som hadde laget sangen, Dagfinn Rimestad, som nylig var død. Møtet ble satt presis kl. 14.35 med *Finn Nilsen* som dirigent.

Innledningsvis refererte dirigenten to oversatte telegrammer.
I telegrammet fra DDR het det:

Ledelsen i FDGB — DDR sender på vegne av sine 8 millioner medlemmer beste hilsen til LOs 24. kongress. Vi slår fast med glede at forbindelsen mellom våre organisasjoner har utviklet seg bra de siste åra. De er uttrykk for vårt felles arbeid for fred, demokrati og sosial framgang som tilsvarende de grunnleggende interesser som alle arbeidstakere har. Begge våre organisasjoner går aktivt inn for fortsettelsen av den påbegynnende prosess for avspenning i Europa og for å få til varige, bindende og effektive resultater på veien til avrustning til beste for alle folk i verden.

Derfor krever vi samarbeid og orientering mellom fagbevegelsene i de forskjellige land i Europa. Vi er overbevist om at fagorganisasjonene vil gå videre i dette felles arbeid og vi ønsker LO i Norge ny framgang i kampen for gjennomføring av politiske, demokratiske og sosiale krav fra arbeiderne og alle arbeidstakerne i deres land.

FDGB, Harry Tisch, form.

I telegrammet fra ILOs generaldirektør til Tor Aspengren het det:

ILOs generaldirektør og visegeneraldirektør Bertil Bolin sender sin beste hilsener om en vellykket kongress. De vil også gjerne takke deg personlig i anledning din avgang for den sterke støtte du alltid har gitt ILO og det nære samarbeidet en har hatt mellom norsk LO og Den Internasjonale Arbeidsorganisasjon i din formannsperiode.

Vi vil til sist ønske deg mange lykkelige år etter din avgang fra den viktige formannsjobben.

ILOs generaldirektør

Handlingsprogrammet — fortsatt debatt

Harald Minken, syntes han for en gangs skyld måtte strø om seg med ros. Han roste kvinnene på Kongressen for at de hadde vært så flinke til å reise konkrete krav i likestillingskampen. Han var imidlertid ikke fornøyd med Gro Balstads tillit til Sekretariatets videre behandling av krava. — Det var en dødslinje å stole på Sekretariatet. Det er livsfarlig å ta saken ut av hendene på de brede

massene og overlate den til de høye herrer, sa Minken, som også måtte gi dødsrytteren til Gro Balas. Balas hadde tidligere sagt seg glad for at ikke kvinnesaken ennå var kompromittert av ml-erne. — Her skal du få dødsrytteren — Gro Balas. Jeg støtter kvinnekrevene, sa Minken.

Han reiste følgende forslag til handlingsprogrammet:

Daghjem. Kongressen støtter disse krav:

1. Gratis daghjem for alle barn.
2. Ingen økning av daghjemssatsene.
3. Støtt personalets krav om bedre bemanning og økte bevilgninger.
4. Flere og bedre daghjem.
5. Utvida åpningstid.

Minken har også levert inn følgende forslag til uttalelser under pkt. 9, men tok dem ikke opp under innlegget:

Opp mot «En verden med frihet, arbeid og rettferd.»

LO går mot kapprustninga til de to imperialistiske supermaktene USA og Sovjet.

Full boikott av fascistregimet i Chile og rasistregimene i det sørlige Afrika. Full støtte til frigjøringsbevegelsene i den 3. verden.

Bryt forbindelsene med de faglige organisasjonene og faglige lederne som de to supermaktene kontrollerer.

Styrk forbindelsene med fagorganisasjonene i de frigjorte land i den tredje verden og de sosialistiske land Kina og Albania.

Økonomisk og politisk støtte til streiker og aksjoner som fagorganiserte i andre land fører mot arbeidskjøperne.

Enhet norske arbeider, fremmedarbeider.

Bekjemp alle former for norsk imperialism.

Forsvar norsk sjøkræverett. Forsvar norsk suverenitet i Barentshavet og på Svalbard mot sovjetisk kanonbåt-diplomati og press. Norge ut av NATO.

Opp mot «Et bedre arbeidsmiljø.»

Verneombudet skal være helt og fullt under klubbens/fagforeningens kontroll.

Vernearbeidet kan stanse arbeidet inntil tilfredsstillende vernetiltak er gjennomført. Dette gjelder selv om det ikke foreligger overtredelse av påbudte vernetiltak.

Verneombudet kan ikke pålegges taushetsplikt av bedriften i noe forhold.

Omvendt bevisførsel. Det er bedriftens plikt å føre bevis for at f. eks. et stoff ikke er helsefarlig eller i forbindelse med en oppsigelse, at prøvetidsansatte ikke er skikket til jobben.

Alle nye produkter som ikke er kontrollert og godkjent stanses.

Boikott all bruk og produksjon av asbestholdige materialer nå. Minst årlig kontroll av helsefaren på alle bedrifter.

Alle overtid skal være frivillig.

Alle arbeidere skal ha rett til skikkelig helsekontroll minst en gang i året.

Bedriftshelsetjenesten skal omfatte alle lønnstakere.

Bedriftshelsetjenesten går inn i den offentlige helsetjeneste.
At helsepersonal som er knyttet til bedriftshelsetjenesten må stå i en
fri stilling overfor arbeidsskjøperne, betales av staten.
De skal kunne sykemelde arbeiderne på bedriften.

Bestemmelsene om forbud mot nattarbeid gjennomføres for tunnel-
arbeidere.

Høyeste lovlige støynivå: 70 desibel.

Einar Hysvær, NNN, pekte særlig på viktigheten av å styrke samfunnets interesser og styringsmuligheter overfor fiskerinæringen. I dag drives mye av denne viktige næringen etter profittinteresser og ikke etter samfunnets interesser, sa Hysvær som også gikk inn for at fiskeindustriarbeiderne nå måtte få 14 dagers permisjonsvarsel slik som andre industriarbeidere. Han trodde også det kunne ha stor betydning at man nå får valgte representanter fra kommunene inn i bedrifter som er hjørnesteinsbedrifter rundt om i landet.

Kjell Mathisen, Akershus, pekte særlig på de begrensede muligheter mange arbeidstakere har for å engasjere seg i faglig og politisk aktivitet. Om handlingsprogrammet sa Mathisen bl. a. at han var særlig glad for kapitlet om familiepolitikken, som han støttet varmt.

Pål Steigan, Jern og Metall, Oslo, fremmet et forslag angående innvandring. Han fant handlingsprogrammets formulering rasediskriminerende.

(Forslaget er referert under Steigans forrige innlegg.)

Arne Granholm, Papir, Rena, tok opp det som sto om rettferdig lønnsystem. Hva det var var vanskelig å si, men kanskje gjennomsnittslønna for samtlige ansatte ved en bedrift var en rettferdig lønn? Angående full sysselsetting, spurte han hvordan det kunne gjennomføres før man hadde herredømmet over den økonomiske situasjonen ved bedriftene. En håndfull familier eier og styrer norsk industri. Nedleggelse skjer fordi kapitaleierne ikke tjener nok.

Frank Olsen, Bygning, ga i stikkords form redegjørelse for en del punkter som hans forbund anså for viktige i handlingsprogrammet.

Han mente man måtte gjøre medlemskap i fagbevegelsen attraktiv, ved at forbundene selv sørget for de beste forsikringsordninger for sine medlemmer. I handlingsprogrammet sto det at man ville bort fra akkordlønn. I Bygning vil man etter ønske fra de berørte beholde akkord for en del grupper, så forbundet kunne ikke slutte seg til punktet. I mange år hadde man uten å lykkes forsøkt å finne fram til lønnsordninger som kunne erstatte akkorden. Han avsluttet med

å si at hans forbund ville fortsette med sitt arbeid for om mulig å nå fram til fullgode erstatninger eller komplettering til akkordsystemet, etter intensjonen i handlingsprogrammet.

Jacob Eitrheim, Oslo, refererte et forslag fra sin klubb om at bedrifter som mottar statsstøtte ikke skal ha anledning til å gi aksjeutbytte. Han ga også kommentarer til endel andre forslag som man hadde fremmet bl. a. om adgang til bedre møtelokaler for fagforeningen og en styrkelse av informasjonsarbeidet bl. a. gjennom faglige spalter i A-pressen.

Han kom inn på rasjonaliseringsproblematikken som ga større produksjon men færre jobber. For blant annet å møte denne måtte man innen 1982 gå inn for 36 timers arbeidsuke og enda kortere uke for skiftfolk. Han mente man måtte ta opp med NAF å få til en rammeavtale om en miljøprotokoll som gikk lenger enn loven tilsier. Til slutt sa han at hans bedriftsklubb godkjente valget av de fem som representanter for Oslo Jern og Metall, men beklaget det.

Han fremmet følgende forslag:

Forslag til dagsorden punkt 9, LOs Handlingsprogram.

En inntektspolitikk for utjamning.

1. Arbeide aktivt for lik lønn for likt arbeid mellom mann og kvinne. Det er i dag fortsatt stor forskjell på dette punkt. Jeg mener at LO må bruke sin styrke i de bedrifter hvor dette fortsatt fins, for å få løst dette.

2. For å løse lavtlønsspørsmålet mener jeg at de bedrifter som har økonomisk bæreevne, skal betale differansen i et tariffoppgjør, der de svake bedrifter ikke har den samme økonomi. Svakheten ved et samordnet oppgjør er at det alltid vil bli lavtlønnsgrupper. Vi klarer ikke å løse lavtlønnsproblemet med skattepolitiske tiltak.

3. Bedrifter som mottar statsstøtte skal redusere aksjeutbyttet tilsvarende.

Forslag til dagsorden pkt. 9, LOs Handlingsprogram.

Arbeid og trygghet.

1. Under «Landsorganisasjonen i Norge vil . . .»

— gå inn for at arbeidsplass-besparende investeringer over lengre tidsrom gir nedsatt arbeidstid.

2. Etter annet avsnitt under «Arbeid og trygghet» . . . de samfunnsmessige interesser.

Forslag til dagsorden punkt 9, LOs Handlingsprogram.

En sterk fagbevegelse.

For å få løst dette problemet med uorganisert arbeidskraft må organisasjonsplikt gjennomføres og at dette blir et av ansettelsesvilkårene.

Erling Sandvig, Postfolkenes Fellesforbund, mente det var virkningen av fagbevegelsens politikk for folk flest som var avgjørende for oppslutningen. Blant annet måtte folk gis bedre styring med

sitt eget arbeid. Hverdagen og framskrittet må ikke ødelegges av små irritasjoner som skyldes datateknikk og eksperter.

Wilhelm Thoresen, Kjemisk, som frafalt ordet under debatten, hadde overfor dirigenten fremmet følgende forslag:

«Et rettferdig og godt lønssystem.

Undertegnede foreslår at avsnittet etter arbeide for å avvikle akkord-systemene går ut av handlingsprogrammet.»

Turid Innstrand Olausen, Postfolkenes Fellesforbund, Trondheim, la stor vekt på integrering av yrkesvalghemmede i arbeidslivet. Hun syntes ikke det var riktig at Postverket eller andre spesielle etater skulle blinkes ut som arbeidsplasser for denne yrkesgruppen. Det kan ikke være dette vi mener er reell integrering i arbeidslivet, sa Innstrand Olausen, som i handlingsprogrammet la stor vekt på det som står om forebyggende arbeid. Det er viktig å forebygge all helsefare og ulike typer for belastninger. Dette er en sak som jeg tror omfatter alle våre medlemmer.

Rolf Frøysland, NNN, sa at han ikke var helt fornøyd med Handlingsprogrammet side 14 angående lavtlønnsproblemet. Han var heller ikke fornøyd med det forslag som Redaksjonskomiteen har lagt fram. Han fremmet følgende forslag:

Side 14, øverst, i. avsnitt. Venstre spalte endres til følgende:

«For grupper som har liten eller ingen lønnsglidning, må det etableres ordninger som sikrer kompensasjon for manglende lønnsglidning for den enkelte arbeider i den enkelte bedrift. Sammen med tilfredsstillende lavtlønns tillegg vil dette være et av fagbevegelsens viktigste virkemiddel for inntektsutjamning.»

Frøysland luftet også spørsmålet om ikke det burde opprettes et arbeidsledighetsfond som fagbevegelsen kunne administrere og som medlemmene solidarisk betalte inn til. Til slutt ba han enkelte av Kongressens deltakere om å slutte med å forsøke å belære andre om hva medlemmene egentlig mener. Den slags skrivebordsteorier som her serveres kan vi greie oss uten. Det er heller ikke rart at mange arbeidskamerater rundt i landet reagerer når de blir utsatt for sjikane og til dels terror, sa Frøysland.

Edel Myhre, Sør-Trøndelag fylke, understreket i sitt innlegg særlig avsnittet om det internasjonale program. U-hjelpen vi yter tar vi av vår overflod, sa Myhre, som gikk inn for å bryte ned den uvitenheten om u-hjelpen som fortsatt hersker i Norge. Myhre fremmet følgende forslag:

«Framfylkingen slutter seg til Sekretariatets reviderte forslag til Handlingsprogram. Det vil imidlertid være ønskelig fra vår side å få følgende endring til avsnittet «kultur og arbeide» på side 52, 1. avsnitt, de to siste linjene, slik at de lyder som følger: «Framfylkingen som er LOs barneorganisasjon, vil stå sentralt i det kulturpolitiske arbeide for barna.»

Torbjørn Finhammer, permittert da strek ble satt onsdag, fikk etter uttrykkelig godkjennelse ordet til et halvt minutt innlegg. Noe referat av innlegget vil det ikke være rettfærdig å gi, men han talte hvert fall varmt for kvinners stadig sterkere aktivitet i fagbevegelsen.

Tor Aspengren ba om ordet til slutt for å svare på en replikk fra representanten Johan B. Olsen. Representanten hadde etter Aspengrens referat sagt at han beklaget at «Aspengren i sin vrede flåset med verdier». Aspengren skjønnte ikke hva Olsen siktet til, men la til at han hadde den dypeste respekt for Kristne Arbeideres Forbund.

Tor Halvorsen sa i sitt sluttinnlegg før voteringen at han var glad for at så mange hadde engasjert seg både i forberedelsen til handlingsprogrammet og i selve debatten. Handlingsprogrammet er vidtfavnende, men det må det også være når det skal dekke over alle de områder som LO skal være engasjert i. Jeg synes vi har kommet fram til et balansert og realistisk forslag til program. Slik må det også være når ulike interesser og ønsker skal arbeides sammen i et program som både er forpliktende og realistisk, sa Halvorsen.

Om forslagene til nedsettelse av pensjonsalderen sa Halvorsen at han ikke trodde at en statisk pensjonsalder på 65 år ville være noen rettfærdig ordning. Jeg mener vi er på riktig vei når vi i programmet går inn for mer individuell, fleksibel pensjonsalder alt etter den belastning vedkommende har hatt, sa Halvorsen som også godt skjønnte forslaget om at gruvearbeiderne burde på en pensjonsalder på 60 år.

Bedriftsdemokratiet står sterkt i bildet. Men vi er ikke til veis ende enda. Vi har tatt skritt så vi vet hvor vi står. Vi må se nøye foran oss før vi setter ned foten. Tempo i gangen framover må avveies, men det går den riktige veien, og vi bestemmer selv tempoet. Saken er tatt opp med partiet for en felles utredning.

Halvorsen mente Handlingsprogrammet peker framover. En rekke saker ligger innbakt i Handlingsprogrammet. Dette er et program en samlet fagbevegelse må arbeide med. I LOs ledelse er man innstilt på å gjøre jobben, sa Halvorsen, og han håpet forbundene var det samme.

Odd Højdahl, formannen i redaksjonskomitéen, fikk så ordet og redegjorde for det som lå til grunn for innstillingene. Man hadde intergrert ni forslag i programmet. De andre hadde man ikke vurdert inne i de enkelte avsnitt, men de ble av redaksjonskomitéen foreslått vurdert av Sekretariatet. Videre fantes det også forslag som gikk stikk i strid med det reviderte forslaget som Kongressen behandlet, men redaksjonskomitéen hadde ikke vært innstilt på å avvise disse, men også la dem vurderes av Sekretariatet.

Han gikk så over til å referere innstillingene på de enkelte punkt:

Redaksjonskomitéens innstilling.

AVSNITTET UTVIDET DEMOKRATI

Representant nr. 111, Svein Muffetangen, har framsatt følgende forslag:

«De ansatte og representanter for lokalsamfunnet må få styringsrett i bedriftenes beslutningsprosess. Fagforeningene må få vetoret ved oppsigelser og permitteringer.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

- 1) På side 10, første spalte i punkt 2, inntas etter komma:
«... ved blant annet folkevalgt lokal representasjon i bedrifters styrende organer.»
- 2) Forslagets annet ledd oversendes Sekretariatet.

AVSNITTET EN INNTEKTSPOLITIKK FOR UTJAMNING

Representanten nr. 148, Randi Moe, har på Norsk Kommuneforbunds vegne, framsatt følgende forslag:

«arbeide for likestilling mellom kjønnene i stillingsnivå og lønnsforhold.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

På side 13, første spalte, føyes inn nytt punkt 3:
«arbeide for lik stillingsplassering og like avansementsmuligheter for kvinner og menn i arbeidslivet.»

Representanten nr. 195, Rolf Frøysland, har framsatt følgende forslag:

«For de grupper som har liten eller ingen lønnsgradning må det etableres ordninger som sikrer kompensasjon for manglende lønnsgradning for den enkelte arbeider i den enkelte bedrift. Sammen

med tilfredsstillende lavtlønnsstillegg vil dette være et av fagbevegelsens viktigste virkemiddel for inntektsutjamning».

Redaksjonskomitéens innstilling:

Til erstatning for første avsnitt side 14, første spalte:

«For de grupper som har liten eller ingen lønnsglidning, søkes gjennomført tariffbestemmelser som sikrer kompensasjon for lønnsmessig etterslep for den enkelte arbeider eller i den enkelte bedrift. Slike inntektsutjammende virkemidler må komme i tillegg til lavtlønnsstillegg».

AVSNITTET FAMILIEPOLITIKK

Representanten 57, Sidsel Bauck, har framsatt følgende forslag:

- a) «Tittelen Familiepolitikk forandres til Familiepolitikk — Likestilling — Likeverd.
- b) Andre benevnelser i LOs organer à jour-føres i henhold til dette».

Redaksjonskomitéens innstilling I:

- a) — Forslaget tiltres.
- b) — De Familiepolitiske utvalg endrer navn i samsvar med dette.

Representanten 231, Sissel Seim Buflod, har framsatt følgende forslag:

«LO-kongressen 1977 har i formålsparagrafen slått fast å arbeide for likestilling mellom kjønnene. I Handlingsprogramet understrekes at Landsorganisasjonen vil arbeide for å oppnå reell likestilling og endre tradisjonelle oppfatninger av menns og kvinners rolle i samfunns- og arbeidsliv.

Kongressen vil understreke at retten til arbeid gjelder kvinner og menn.

Det må derfor opprettes arbeidsplasser slik at kvinners rett til arbeid blir reell. Det må gis økt mulighet til deltidsarbeid og fleksibel arbeidstid.

Kvinner i arbeidslivet har generelt sett lavere lønn enn menn i tilsvarende stilling og færre muligheter til avansement. Fagbevegelsen har et stort ansvar for at kvinner ikke lenger skal være en billig uskolert arbeidskraftreserve.

- For å bedre den vanskelige situasjon for familier med små barn,
- for å bedre forhold for barn hvor begge foreldre/eller enslig forsørger arbeider,
- for å stadfeste kvinners rett til å delta i arbeidslivet, slår LO-

kongressen 1977 fast at fagbevegelsen skal fremme følgende krav ved tariffrevisjonen 1978:

- full lønn i de permisjonsordninger som er vedtatt i arebidsmiljøloven § 31 svangerskap og fødsel, § 32 adopsjon og § 33 fri i forbindelse med amming,
- full lønn under barns sykdom for begge foreldre,
- fagforeningsmøter og fagforeningsarbeid skal kunne foregå i arbeidstida.

LO bør arbeide for å få større andel av kvinner i LOs sentrale utvalg, komitéer, råd, Sekretariatet, representantskapet og i de faste stillinger.

Forbundene bør legge forholdene til rette for større deltakelse av kvinner sentralt og lokalt.

LO vil arbeide for full dekning av daghjemplasser og fritidshjem innen 1985 og arbeide for gratis daghjem og fritidshjem til alle barn»

Redaksjonskomitéens innstilling II:

- a. Som nytt punkt 2 på side 20, første spalte, tas inn:
«... arbeide for å bedre kvinnes representasjon i offentlige råd, utvalg, o.s.v., og i fagbevegelsens egne organer, ...»
- b. Uttalelsens øvrige punkter oversendes Sekretariatet.

AVSNITTET ARBEID OG TRYGGHET

Representanten 148, *Randi Moe*, har, på vegne av Norsk Kommuneforbund, framsatt følgende forslag:

- a. «... arbeide for et bedre og mer variert stillingstilbud i distriktene ...»

Redaksjonskomitéens innstilling:

På side 30, endres siste punkt som begynner nederst i første spalte og gis følgende ordlyd:

- a. «... arbeide for et bedre og mer variert arbeidstilbud i distriktene og motvirke at omstillingene i arbeidslivet får negative konsekvenser for bosettingen ...».

FORSKNING I LØNNSTAKERNES TJENESTE

Representanten 87, *Jan Balstad*, har framsatt følgende endringsforslag til avsnittet, hvor de nye punkter er framhevet.

- sikre de politiske organers innflytelse over forskningspolitikken,
- utarbeide egne forskningspolitiske målsettinger,
- engasjere seg i utformingen av forskningspolitikken, bl.a. gjennom engasjement i forskningsrådenes langtidsplanlegging fremme fagbevegelsens målsetting,
- bruke forskningen som et redskap for et samfunnsformende arbeid på arbeiderbevegelsens grunnlag,
- innrette forskningen slik at den blir til nytte for lønnstakerne, og gjøre forskningsresultatene tilgjengelig for dem som blir berørt,
- sikre arbeidstakerne effektiv innflytelse på forskningsprosjekter i de enkelte bedrifter,
- benytte «samarbeidsprosjekter» der slike kan tjene fagbevegelsens mål,

Til pkt. 2.

Forutsetningen for at fagbevegelsen skal kunne delta aktivt i en forskningspolitisk sammenheng er at en har en egen forskningspolitikk. LO må derfor i samarbeid med forbundene utarbeide egne forskningspolitiske målsettinger.

Til pkt. 3 (siste del).

Innen forskningen i dag er langtidsplanlegginger det viktigste styringsverktøy. Gjennom aktivt å fremme fagbevegelsens målsettinger kan fagbevegelsen gjennom dette arbeidet øve stor innflytelse på forskningspolitikken.

Til pkt. 7.

Også forskningssamarbeid med eierinteressene kan i spesielle tilfeller være i fagbevegelsens interesse. Viktig ved slike prosjekter er det at fagbevegelsens premisser er klarlagt på forhånd, slik at en er sikret at det faller sammen med fagbevegelsens målsettinger på kort eller lengre sikt.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Endringsforslagene tiltres.

AVSNITTET UTDANNING — MENNESKELIG FRIGJØRING OG TRYGGHET

Representanten nr. 326, Nils H. Johannessen, har framsatt følgende forslag:

«LO må styrke sin administrasjon med sikte på bedre å kunne følge opp utviklingen innen skoleverket og virke koordinerende for forbundene.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

«Forslaget tiltres og innarbeides som nytt avsnitt til slutt, på side 49, 2. spalte.»

AVSNITTET KULTUR OG ARBEID

Redaksjonskomiteen vil foreslå følgende redaksjonelle endring etter henstilling fra Framfylkingen:

På side 52, første spalte, i 13. linje ovenfra, føyes inn etter ordet Framfylkingen: «... som er LOs barneorganisasjon...»

For de øvrig innsendte forslag fra grunnorganisasjonene til Handlingsprogrammet, og de øvrige forslag fremmet under Kongressen, gis Sekretariatet i fullmakt å foreta de nødvendige endringer i Handlingsprogrammet hvis det er saklig begrunnelse for det.

De innsendt forslag til Handlingsprogrammet som ikke direkte henhører under programmet, vurderes nærmere av Sekretariatet.

Sekretariatet gis fullmakt til å foreta de nødvendige redaksjonelle endringer.

Representantskapet godkjenner det endelige Handlingsprogram.

Oppklaringsrunde.

Til oppklaringsdebatten foreslo *dirigenten* to minutters taletid.

Edvin Skaiaa, Bygning, mente det ikke var riktig at man fikk ved offentlige representanter i bedriftsstyrer og bedriftsforsamlinger. Det var bedre at de ansatte tillitsmenn kom med. Han anbefalte Kongressen å stemme mot den foreslåtte formuleringen fra redaksjonskomitéen.

Svein Muffetangen forlangte avstemning over sitt forslag som var innredigert i handlingsprogrammet, da han mente at hans forslag var vesensforskjellig fra redaksjonskomitéens. Hans forslag gikk på reelt flertall for de ansatte. Videre ville han også ta opp sitt forslag om en sterk fagbevegelse.

Pål Steigan var enig i forslagene under Inntektspolitikk for utjamning og ville stemme for det. Men han ville ikke stemme for hele punktet. Det samme forhold gjorde seg gjeldende for forslaget om familiepolitikk.

Sissel Seim Buflod mente det ville være best at redaksjonskomitéen så på hele pkt. 9 på nytt og kom med nytt forslag i morgen, ellers var det ikke godt å vite hva man stemte på. Hvis ikke ba hun om realitetsbehandling av sitt forslag.

Reidar Albertsen spurte hva det lå i at sekretariatet skal behandle de øvrige forslag som redaksjonskomitéen ikke hadde koordinert med handlingsprogrammet.

Arne Nakim ga redaksjonskomitéen honnør for innstillingen. Den var oversiktlig og grei. Han var glad for at man hadde tatt seg kritikken fra i går ad notam.

Asbjørn Larsen sa at hans forbund hadde sendt inn et forslag om en sterk fagbevegelse. — Han ba om at det ble referert og stemt over.

Odd Højdahl gjentok så komitéens begrunnelse for å gjøre som man gjorde.

Per Ryanes tok ordet til forretningsorden og sa seg skuffet over at man ikke hadde integrert forslagene fra Oslo Samorganisasjon.

Dagfinn Aam lurte på hvordan folkevalgte f. eks. banksjefer ville te seg i styret — LO-folk ville komme i mindretall mente han.

Svein Muffetangen gjentok så krav om avstemning om hans forslag.

VOTERINGER

Voteringen foregikk etter forslag fra *dirigenten* på den måte at det ble stemt over hvert forslag for seg. Deretter over forslaget om oversendelse av de øvrige forslag.

Avsnittet Utvidet demokrati:

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med stort flertall. Muffetangens forslag var motforslag.

Avsnittet En inntektspolitikk for utjamning:

Redaksjonskomitéens innstilling enstemmig vedtatt.

Avsnittet Familiepolitikk.

Redaksjonskomitéens innstilling I: enstemmig vedtatt.

Redaksjonskomitéens forslag II: vedtatt med overveldende flertall.

Avsnittet: Arbeid og trygghet:

Redaksjonskomitéens innstilling enstemmig vedtatt.

Avsnittet Forskning i lønnskernes tjeneste.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Avsnittet Utdanning — menneskelig frigjøring og trygghet.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot seks stemmer.

Avsnittet *Kultur og Arbeid*.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot ni stemmer.

Redaksjonskomitéens sluttforslag om oversendelse av de øvrige forslag til Sekretariatet ble vedtatt mot 8 stemmer.

Deretter ble det tatt 10 minutters pause.

Uttalelse om Norsk Folkehjelp.

Møtet ble satt igjen kl. 16.25. *Dirigenten, Lars Skytøen*, gjorde oppmerksom på at man under voteringen over pkt. 9 på sakslisten hadde glemte en uttalelse om Norsk Folkehjelp. Denne uttalelsen ble tatt opp til votering.

Med utgangspunkt i LOs handlingsprogram avgir Kongressen følgende uttalelse når det gjelder samarbeidet med Norsk Folkehjelp:

Kongressen slår fast at Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens helse- og miljøorganisasjon. Det er derfor en oppgave for alle ledd i bevegelsen å støtte opp om Norsk Folkehjelp både organisasjonsmessig og økonomisk. Denne organisasjon har som utgangspunkt arbeiderbevegelsens målsetting.

Kongressen har merket seg Norsk Folkehjelps store engasjement for bedring av miljøet på arbeidsplassen. Fagbevegelsen vil gjennom Norsk Folkehjelp arbeide for å utvikle en tilfredsstillende bedriftshelsetjeneste med spesiell vekt på å nå de mellomstore og mindre arbeidsplasser.

Fagbevegelsens representanter i de kommunale arbeidervernemnder oppfordres til å være imøtekommende overfor Norsk Folkehjelps tilbud om samarbeid og aktivisering av nemndene. Kongressen forutsetter at kampen for et bedre arbeidsmiljø fra fagbevegelsens side blir koordinert gjennom de samarbeidsordninger LO, AOF og Norsk Folkehjelp har vedtatt.

Norsk Folkehjelp har i sitt arbeidsprogram fram til 1979 lagt vekt på å trekke familiens medlemmer med i et organisert arbeid knyttet til arbeiderbevegelsen og dens idéer. I sitt arbeid vil en bygge på solidaritet som den bærende idé. Dette gjelder arbeidet i lokal- og fritidsmiljøet, i familien, blant barn, ungdom, eldre og funksjonshemmede. Alt dette er oppgaver med tilknytning til fagbevegelsens handlingsprogram som innbyr til samarbeid mellom fagforeninger og Norsk Folkehjelps lokale lag.

Kongressen erklærer sin tilfredshet med det samarbeid som nå er etablert mellom Norsk Folkehjelp og Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité (AIS) når det gjelder bistand til fagbevegelsen i utviklingsland, humanitært hjelpearbeid og solidarisk støtte over landegrensene.

Så vel nasjonale som internasjonale hjelpeaksjoner må bygge på arbeiderbevegelsens grunnleggende holdninger og dens vurderinger av de situasjoner som måtte kreve slik innsats. Det er derfor viktig at den virksomhet som Norsk Folkehjelp står overfor, blir nøye koordinert med bevegelsens øvrige organer gjennom AIS.

VOTERING:

Vedtatt mot seks stemmer.

Dagsordenens punkt 10.

Diverse forslag.

Dirigenten gjorde oppmerksom på at punkt 1 av i alt 43 underpunkter tidligere var behandlet av Kongressen. Kongressen godkjente at forslagene under dette punktet måtte tas opp under ett. Videre godkjente Kongressen dirigentens forslag om at hvert eneste forslag som skulle fremmes under debatten måtte påføres hvilket punkt(er) det ble fremmet under. Videre forsynt med representantens nummer. Representantene måtte selv referere forslagene dersom dette var ønskelig. Nødvendig eller ønskelig kopiering av forslag kunne foretas i sal A. Han ga så ordet til generell debatt og opplyste at det var meningen å avslutte dagens møte kl. 17.30.

Debatten

Ginny Gulbrandsen, Handel og Kontor, Buskerud, konsentrerte seg i sitt innlegg om skolepolitikken og ikke minst foreldrenes ansvar og muligheter til å påvirke det miljøet barna utdannes og vokser opp i. Hun hadde inntrykk av at foreldre med bakgrunn i arbeiderbevegelsen ikke akkurat var overrepresentert i de kontaktorganer, foreldremøter m.v. som er opprettet — her hadde foreldrene et klart medansvar for å påvirke skolesituasjonen, sa *Ginny Gulbrandsen* bl.a.

Hva så med foreldrene og lærernes holdninger?

Hun nevnte selv to avskrekkende eksempler på hva man kan oppleve av holdninger blant disse gruppene. En lærer i Drammen ga elevene oppgaver om Marx og Engels. Dette førte til en stor kampanje fra foreldrenes side. Historiske personer som har virket bestemmende inn på millioners levesituasjon skulle ikke barna få noen kunnskap om. Nå var skole plutselig blitt politisk.

Ved et annet tilfelle brukte en elev opplysninger han fant i Tidens leksikon til en stiloppgave. Han fikk av læreren beskjed om heretter å holde seg til Gyldendal eller Aschehougs leksika. Tidens leksikon var nemlig politisk! Hun tok opp forslag 1383.

Dirigenten gjorde allerede nå oppmerksom på at strek snart ville bli satt og at forslag av den grunn snart burde leveres inn. Fra dirigentbordets side tok man sikte på å få avviklet saken innen kl. 12.00 fredag. Han satte fram forslag om fem minutters taletid, som ble enstemmig godkjent.

Rolf Hauge, Sekretariatet, tok for seg forslaget til Papirarbeiderforbundet om å nasjonalisere treforedlingsindustrien og henviste til forslagene 1305 og 1306 samt Sekretariatets innstilling på side 433. Han viste også til forslag 1311 og sa mellom annet:

Vårt forbund har i en årrekke arbeidet med spørsmålet om samfunnets overtakelse av treforedlingsindustrien. På omtrent samtlige av forbundets landsmøter etter krigen har denne saken vært oppe til behandling. Den er utredet 2 ganger av forbundet. Så tidlig som til forbundets landsmøte 1951 ble det framlagt en utredning som ble enstemmig vedtatt. Den etterfølgende saksbehandling i 50-årene og begynnelsen av 60-årene førte imidlertid ikke fram.

Til forbundets landsmøte høsten 1975 ble det framlagt en ny omfattende utredning som også ble enstemmig vedtatt. Dette er således en meget viktig politisk sak for forbundet.

Den senere tids utvikling har, etter vår mening, vist at det er mer nødvendig enn noen gang at samfunnet får direkte innvirkning på viktige beslutninger om denne bransjes framtid. Det har vært, og er en mer eller mindre åpenlys kamp mellom større industrigrupperinger om å sikre sin egen cellulose- og virkesforsyning.

Den enkelte bedriftsledelse sitter på sin egen tue og vurderer sin egen situasjon uten å ta hensyn til total tilpasning og utvikling for bransjen under ett.

Det er mange forhold som kommer inn når en skal vurdere denne bransjes framtid. Det vil føre for langt å gå inn på en detaljert vurdering av det.

Jeg begrenser meg til å nevne at de betydelige miljøvernkrav som samfunnet har funnet å måtte stille til denne industrien, bidrar til å gjøre en omfattende omstrukturering av produktsammensetningen nødvendig.

En slik prosess krever en samordning og styring ut fra samfunnets interesser.

For å oppnå dette, ønsker forbundet at staten overtar som direkte eier av bedriftene.

I tida etter landsmøtet høsten 1975 har vi arbeidet med å føre denne saken videre.

I samarbeid med partiets formann Reiulf Steen ble det høsten 1975 besluttet å nedsette et samarbeidsutvalg bestående av representanter

fra DNA og vårt forbund. Dette utvalg skulle ha som oppgave å bistå partiets programutvalg når det gjelder den delen av programmet som omfatter forbundets ønskemål om statlig overtakelse av treforedlingsindustrien.

Dette samarbeid endte opp med at vi fikk en formulering om dette i programmet som ble vedtatt på partiets landsmøte for kort tid siden.

Vi hadde regnet med at formuleringen i partiets program skulle ha gått mer direkte på utredning om samfunnsmessig overtakelse av denne industrien, men vi oppfatter programformuleringen som ble vedtatt slik at våre ønskemål er imøtekommet.

Det heter nemlig i landsmøtevedtaket at «I samarbeid med fagbevegelsen skal nødvendige tiltak for å endre struktur- og eierforhold i treforedlingsindustrien slik at den sikres med gode og trygge arbeidsplasser, utredes.»

En sier at arbeidsforholdene skal utredes og det må, etter vår mening, omfatte samfunnsmessig overtakelse.

Vårt forbundsstyre er selvfølgelig klar over at skal en komme videre i arbeidet med våre ønskemål, er det helt nødvendig at dette skjer i samarbeid med partiet og LO. Jeg slutter meg derfor til Sekretariatets forslag nr. 1312 om at mitt forslag nr. 1311 oversendes det nye sekretariatet og gir anledning til at saken utredes. og gjør dette fordi vi regner med å få hele Kongressens støtte på at denne saken må utredes videre, sa Hauge.

Reiulf Steen sa i tilknytning til Hauges innlegg at det ikke skal herske noen uklarhet på dette punkt, at han hadde bedt om ordet for å bekrefte den framstilling som Hauge hadde gitt av samarbeidet mellom partiet og Papirarbeiderforbundet, og om treforedlingens framtid.

Han bekreftet også Hauges fortolkning av landsmøtevedtaket. Det er klart at en bred utredning om eier- og strukturforhold i Treforedlingsindustrien, også må omfatte en utredning av det forslag som Papiers landsmøte har fremmet, sa Steen.

Harald Minken, Jern og Metall, Oslo, tok opp forslagene 1389 og 1390. I den tida han hadde vært fagorganisert hadde han ikke sett et eneste skriv fra LO på nynorsk. Dette er en språklig undertrykkelse som ikke er bedre enn den som drives av Industriforbundet, N.A.F. og bedriftseierne.

Minken tok også opp forslag 1136 som gjaldt innvandringspoli-

tikken. Den stoppen og visumtvangen som Regjeringen hadde innført, mente han var tvunget igjennom av LO-ledelsen.

Dirigenten opplyste at strek var satt for forslag. Strek for talere ble satt før Steens innlegg.

Walter Kolstad, Transport, tok opp NRKs dekning av faglige spørsmål. Han sa blant annet:

— Det er ikke Norsk Transportarbeiderforbunds mening at forbundet skal overta kringkastingen som helhet, heller ikke deler av den, men det er forslagetets hensikt å rette et skarpt søkelys på den programpolitikk NRK fører, når det gjelder norsk arbeidsliv i allminnelighet og norsk fagbevegelse i særdeleshet.

Vi er av den mening at minste krav må være, at den spennvidde fagbevegelsen og det den representerer i norsk arbeidsliv, i hvert fall burde resultert i programopplegg på linje med andre interessegrupper av langt mindre størrelsesorden, av langt mindre sosialt tilsnitt, ofte med snevre særinteresser langt utenfor interessefeltet til en meget stor del av landets befolkning.

Vi har vel alle hørt landbrukets 5 minutter. Program om fiske og børsnoteringer osv. Når bedrifter presenteres, får vi klart fram bedriftens problemer gjennom intervjuer med topplederne, sett med disse lederes øyne, men det er meget sjelden at vi samtidig får presentert arbeidstakernes syn på samme sak, hvordan de som produserer, de som i virkeligheten bygger bedriftene, ser på sin egen arbeidsplass, de sosiale og miljømessige forhold osv. Dette er ikke balanserte program.

Man kan bli fristet til å tro at den ansvarlige ledelse i NRK — uten unntak er rekruttert fra det frie næringsliv, fra de intellektuelles rekker, fra de som har liten eller intet innblikk i fagbevegelsens spennvidde og virkemåte — med det pulserende arbeidsliv i vårt land.

Det er på tide at vi slår i bordet — på en slik måte — at de styrende krefter i NRK forstår at deres manglende forståelse for vår bevegelse, for det pulserende arbeidsliv i vårt land, ikke lenger er akseptabel programpolitikk.

Hva er det så vi vil? Jo, vi vil ha endring på at norsk arbeidsliv bare blir presentert på en sporadisk måte i NRK. Det er *ikke tilfredsstillende* at arbeidslivet og arbeidsplassene bare blir presentert når det forekommer spesielle konfliktsituasjoner. Vi bør sørge for at NRK nå blir klar over den omveltning som skjer i norsk arbeidsliv, i et tempo som øker for hver dag som går.

Programstoff må ut når tingene skjer, ikke et halvt år etter. Men la meg ikke legge skjul på at også vi har ansvar. Det er ikke tvil

om at vi fagorganiserte på en atskillig mer pågående måte må presse på med forslag og opplegg til programmer på kort og på lang sikt. Vi har hittil forsøkt oss. Det er ikke nok med enkelte glimt av fagbevegelsens toppledere i Dagsrevyen, hvor det blir svart på mer eller mindre tåpelige spørsmål.

De solide medarbeidere vi har i NRK og som arbeider med programmer fra arbeidsplasser, arbeidslivet, fortjener sterkere støtte og kontakt enn hva som er tilfelle i dag.

Jeg har med en viss tilfredshet sett at kringkastingssjefen i pressen har sagt at han etter denne kongress kan tenke seg å møte LOs nye ledelse til drøftelse.

La meg uttrykke håp om at han mener så mye med dette at han på en seriøs måte forbereder et slikt møte, slik at man kan komme fram til et konstruktivt framtidig samarbeid. Elster bør til dette møtet ha med klare forslag i sin mappe.

Det holder ikke lenger med prat, sa Kolstad.

Kolstads innlegg ble hilst med applaus.

Torger Seland, Papir, Skien, viste til forbundets forslag 1305 som forbundet vedtok på landsmøtet i 1975. Han ville ikke ta forslaget opp men regnet med at dette fikk en skikkelig behandling av det nye Sekretariatet slik at det kunne realiseres. Seland fant det prisverdig at hans forbund hadde fulgt opp det vedtak som LO gjorde i 1946 om at forbundene skulle komme med utredningsforslag om hvordan bedriftene skulle ledes i statseid øyemed. Selv om vi ikke nådde fram med vårt nasjonaliseringsforslag i 1951, håper vi at det forslag som nå ble vedtatt på vårt landsmøte i 1975 virkelig blir en realitet, sa Seland.

Per Ryanes, Oslo, tok opp forslaget 1167 om forbundets ansattes rett til medinnflytelse. Ryanes ville helst ikke refereres når han tenkte på det forhold at forbundets egne ansatte nektes representasjon og sammenliknet dette med de diskusjoner som han har hatt med Aspengren, Haraldseth m.v. om medinnflytelse. Er det kanskje slik, spurte Ryanes. Som kona hans i Handel og Kontor uttrykte det, at medinnflytelse er en eksportartikkel, noe som ikke er til internt bruk. 4 forbund ønsker å ha en slik medinnflytelse for sine ansatte, men hva med de 34 andre forbundene? Er man redd for å bli infiltrert? Nå må det snart gå opp for dere at dere i forbundene er disse jentenes arbeidsgivere. Det er et selvsagt krav at kravet til medinnflytelse her må gjelde på linje med det vi krever ellers i samfunnet, sa Ryanes.

Albert Eidem, Kommuneforbundet, Vestfold, tok opp forslag 1178 som han refererte. Han håpet forslaget kunne oversendes det nye

Sekretariatet. Han håpet videre at Hollerutvalgets innstilling snarest burde vedtas av Stortinget og han ba Steen sørge for dette og å sørge for bedre informasjon om innstillingen til tillitsmennene i arbeiderbevegelsen. Det er tre år siden innstillingen ble avgitt. Ansatte i offentlig sektor har ikke ennå noen glede av det såkalte bedriftsdemokratiet, sa han.

Lars A. Myhre, Norsk Olje- og Petrokjemiforbund, sa at han fullt ut støttet redaksjonskomiteens innstilling om oljepolitikken. Han sa at selv om vi programfester livsstandard så er det fortsatt en hovedoppgave å holde «hele folket i arbeid». Man kan ikke se bort fra det faktum at oljesektoren har skapt mange arbeidsplasser. De som påstår at det ikke skapes arbeidsplasser, men at man bare flytter på arbeidere, vet ikke hva de snakker om. Faktum er at man tvinges til å bytte arbeid og oljesektoren har framstått som et godt alternativ. Ellers ville man måttet støtte disse gruppene med andre midler. Skadevirkningene i forbindelse med oljevirksomheten må hele tiden avveies mot de mange positive trekk, mente Myhre. Han håpet at LO-kongressen kunne gjøre et klart vedtak om både styrket beredskap og om skikkelig ressursplanlegging. Vi skal drive en fornuftig ressursplanlegging uten å vite noen ting om hva som finnes nord for 62 breddegrad. Det gir ikke noe grunnlag for planlegging. 62 breddegrad er ikke noe annet enn en strek på kartet. Vi må utforske hele kontinentalsokkelen og så kan vi kanskje heller ta det litt med ro sør for 62 breddegrad.

Håkon Holgernes, Hordaland, tok opp forslag 1225 om kontroll med regjeringsbyråene og forslag 1346 om nei til AKP(m-l) i fagforeningene. Han støttet Myhres forslag om oljepolitikken og også forslag 1407 om Nord-Norgesbanen.

Aksel Kloster, Jern- og Metall., Hordaland og Sogn og Fjordane, støttet kravet om nynorsk som språk i LO. Det ville by på visse praktiske og økonomiske vansker i begynnelsen, men det var overgangsfenomener.

Han fremmet det forslag som er gjengitt på side 303.

Odd Væring, Kommuneforbundet, Oslo, tok for seg oppsigelsen av to nynazister ved Oslo Sporveier for to år siden. Han forklarte hva som skjedde og at medlemmene reagerte negativt på TV-programmet hvor de to snakket om overvåking av arbeidskamerater og at de forberedte væpnet kamp. I byretten er fagforeningen ved Oslo Sporveier dømt til å betale de to hver 50 000 kroner. Saken er anket.

Han ba om at Kongressen støttet følgende forslag fra Kommuneforbundets seksjon på Kongressen:

(Gjengis på side 303.)

Det var stor applaus etter Værings innlegg.

Svein Christiansen, Jern og Metall, Oslo, tok opp forslag 1296 om tjenestetiden i forsvaret. Videre mente han LO burde si opp sitt medlemskap i Vern og Velferd da Statens Arbeidstilsyn har overtatt denne organisasjons oppgave.

Han støttet ellers Kolstads syn på NRK. LO har alltid fått dårlig dekning i NRK. Nå er det fra Elsters side gitt nye signaler om en ny linje overfor den nyvalgte LO-ledelsen. Hittil har NRK gitt et feilaktig bilde av hva LO driver med. (Også applaus.)

Olav Bjørklund fra Sjømannsforbundet, Troms/Finmark, tok opp forslag 1246 og kom med følgende tilleggsforslag:

(Gjengis på side 303.)

Vi i forbundet føler sterkt for den diskriminering og urett som foregår mot LO — medlemmer i denne saken, sa han og tilføyde at de eneste uten innflytelse på fiskerinæringen her i landet er LO-organiserte.

Jan Asmul, Sør- og Nord-Trøndelag, rettet søkelyset mot sammensetningen av offentlige utvalg. Han konstaterte at det i disse utvalgene stort sett sitter folk med høyere utdanning og enkelte husmødre. Stort sett er det jurister, ekspedisjonssjefer, ingeniører og overleger som sitter f. eks. i Røykskaderådet, sa Åsmul som stilte spørsmålet om ikke sunn fornuft og praksis fra arbeidsplassene også burde kvalifisere til å behandle de saker som kommer opp i Røykskaderådet.

La oss sørge for at folk fra arbeidsplassene blir mer representert i slike utvalg, sa Åsmul som tok opp forslagene 1340 og 1365. — Han kunne imidlertid ikke si seg helt fornøyd med Sekretariatets innstilling hvor det heter at man i prinsippet støtter forslaget. — Denne saken må ikke godtas i prinsippet, den må tiltres i praktisk handling, sa Åsmul.

Dagens debatt var dermed avsluttet.

Telegram om Chile.

Dirigenten refererte følgende Chile-uttalelse for Kongressen, stilet som telegram til Pinochet:

400 utsendinger til Landsorganisasjonen i Norges Kongress, Oslo, 22.—28. mai, som representerer 680 000 arbeidstakere i Norge, pro-

testerer på det skarpeste mot de illegale arrestasjoner og fengslinger av faglige ledere i Chile, inklusive Execuiel Ponce, Vicot Diaz, Jaime Donato. Kongressen protesterer også mot at faglige ledere er fratatt sitt borgerskap, bl. a. Luis Meneses, Humberto Elgueta, Ernesto Aranedo. Slike handlinger er klare brudd på FN's erklæringer om menneskerettighetene og vi fordømmer disse handlinger. Vi krever av de chilenske myndigheter at de frigir alle fengslede faglige ledere, og at faglige ledere får utøve sine rettigheter.

LANDSORGANISASJONEN I NORGE
TOR ASPENGREN
formann

Originalteksten er følgende:

Til
President Pinochet
Government Building
Santiago de Chile

400 delegates of Norwegian Trade union Congress, representing 680 000 workers in Norway, meeting Oslo 22—28 May, express sharp protests at illegal detainment and imprisonment of trade union leaders in Chile, including Execuiel Ponce, Vicot Diaz, Jaime Donato. Congress also protests the deprivation of citizenship of following trade union leaders: Luis Meneses, Humberto Elgueta, Ernesto Aranedo. Such acts are in clear vontravention with UN Declaration of Human Rights, and we condemn these acts.

We demand that Chilean authorities release all imprisoned trade union leaders. They must be allowed to execute their civil rights.

*Norwegian Federation of Trade Unions
Tor Aspengren, formann.*

Uttalelsen ble vedtatt med akklamasjon.

Dirigenten opplyste at det var igjen 81 talere etter at 15 har hatt ordet til punkt 10. Selv med tre minutters taletid ville dette bety 4 timers debatt. Han foreslo derfor å begrense taletiden fra fredag morgen til tre minutter.

Dette ble vedtatt mot seks stemmer.

Han foreslo videre at innkomne forslag straks ble oversendt redaksjonskomitéen. Dette ble godkjent.

Han tok videre opp forslag om at morgendagens møte startet kl. 08.30. Det ble enstemmig vedtatt.

Møtet hevet kl. 17.35.

Formiddagsmøtet fredag 27. mai

Diverse forslag, fortsatt behandling

Møtet ble satt kl. 8.30 med *Lars Skytøen* som dirigent. Flagg-sangen ble sunget til akkompagnement av *Trygve Aakervik* på gitar.

Debatten om punkt 10 fortsatte. *Dirigenten* minnet talerne om taletidens lengde.

Johs Rishagen, Jern og Metall, Nord-Norge, støttet og tok opp forslag 1277 fra Harstad Jern og Metall, avd. 59. Dette gikk på prispolitikken og spesielt de prisproblemene man hadde å stri med nordpå på grunn av de lange avstandene. Fraktutgiftene var et typisk eksempel på at levekostnadene ble høyere og lønna lavere i Nord-Norge. Han tok også opp forslagene 1404 og 1407 angående forlengelse av Nordlandsbanen. Dette ville gi sysselsetting, samtidig som jernbane er et naturlig krav.

Brynjulf Mugaas, Jern og Metall, Oslo, mente man den siste tida hadde fått mange eksempler på at arbeidsgiverne forsøkte å sile arbeidssøkere på politisk grunnlag. Yrkesforbud, kalte han fenomenet og refererte til flere konkrete eksempler. Yrkesforbudet var ofte rettet mot de som gjennom streiker forsøkte å ta kampen opp mot forverrede levevilkår. De som tok opp saker rundt om på arbeidsplassen ble med andre ord forsøkt isolert i arbeidslivet ved at de ikke fikk nye jobber.

Han mente at forslaget om å forby AKP(m-l) — et fullt lovlig parti — måtte avvises av Kongressen.

Mugaas tok opp forslag 1193, 1194, 1221, 1296, 1334, 1344 og 1345. I tilknytning til forslag 1367 reiste han følgende forslag:

LO-kongressen krever sjøbestemt abort nå.

Oddvar Eggen, Kommuneforbundet, Møre og Romsdal, var glad for at Minken og Kloster hadde tatt opp forslagene 1389 og 1390. Han støttet forslagene om at LO også skulle bruke nynorsk som

skriftspråk. Han syntes det var hyggelig at Minken tok opp noe fornuftig. Å svare folk på det målføre de nytter, er simpel høflighet, mente Eggen.

Jens Petter Jelle, NNN, tok for seg den videre utvikling av bedriftsdemokratiet. Han mente man måtte gå forsiktig fram, men eventuelt bruke lovveien om annet ikke førte fram på bedriftene. Den enkelte arbeidstaker må få innflytelse på sin egen arbeidssituasjon. Det må vi i LO sørge for. Grensen for hvor stor en bedrift må være for styrerepresentasjon, må senkes. Videre må LO-kongressen gå inn for at det lovforlaget som bygger på Laake-utvalget ikke blir vedtatt i første omgang. Han fremmet følgende forslag:

Oljepolitikken.

Vi anser det som betydningsfull for vår framtidige bosetting og sysselsettingen i våre kystdistrikter å få klargjort hvile ressurser vi kan regne med utenfor kysten også nord for 62. breddegrad. LOs kongress vil dermed støtte opp om undersøkelsesboringer i disse områdene snarest, under forutsetning av at det nødvendige sikkerhetsutstyr er på plass, og at de nødvendige hensyn til fiskeriene blir tatt i den forbindelse.

Kongressen er også enig i at det må tas klare forbehold om at undersøkelsesboring ikke automatisk må føre til produksjon, og at Stortinget må stå fritt til å bestemme når utvinning skal skje.

Vi har sterke tendenser til sysselsettingsmessige problemer i disse distrikter. En kartlegging av hvilke ressurser vi har på sokkelen vil kunne virke stimulerende på industri og arbeidsliv for øvrig.

Av disse grunner er det etter Kongressens mening viktig å komme i gang med undersøkelsene snarest mulig også nord for 62. breddegrad.

Forslag pkt. 6.

LO-kongressen 77 vil be Arbeiderpartiet sørge for at Laake-utvalgets flertallsinnstilling ikke blir vedtatt før fagbevegelsens medlemmer har fått drøftet og uttalt seg om det.

Paul Arnseth, Handel og Kontor, Hedmark/Oppland kom inn på de konservative krefter her i landet som ga folk en negativ holdning til fagbevegelsen. Han mente bevegelsen må møte dette informasjonsproblemet allerede i skolene. Disse bygger fortsatt på klatresamfunnet. Han tok opp forslagene 1369 til 1373. Han mente det var på tide å få fart i de planene LO hadde om informasjon overfor skoleungdom.

Guro Eilefsen, Handel og Kontor, Telemark, tok opp forslagene 1141, 1142, 1143, 1144, 1145 og 1146 som hun refererte og motiverte. I tillegg til forslag 1141 foreslo hun:

Dette må Sekretariatet gå inn for å få løst så snart som mulig.

Thor Andreassen, Jern og Metall, tok på vegne av forbundsstyret

opp innstillingene som er nummerert som forslagene 1251, 1252 og 1253.

Harry Jørgensen, Jern og Metall, tok særlig for seg forsikrings-saken. Han sa at det ikke kunne herske noen tvil om at det er de ansatte som får bestemme hvilket forsikringsselskap de skal benytte. Vårt forsikringsselskap er Samvirke, sa Jørgensen som beklaget at man ikke hadde vunnet fram med dette kravet ved siste tariffopp-gjør. Vi får legge mer makt bak kravet ved neste korsvei, sa han og tok opp forslagene 1274 og 1310 med endringsforslaget — «tidlig» i kongressperioden.

Pål Steigan, Oslo, viste til at han hadde framsatt forslag mot Regjeringens oljepolitikk, og tok opp forslag 1285. Han gjorde Kongressen oppmerksom på et meget reaksjonært forslag fra represen-tanten Holgersnes' forslag 1346, som går ut på å utelukke AKP(m-l) fra fagbevegelsen. Dette vil bety at tusener av fagorganiserte må gå på grunn av sin overbevisning. Han ba med-delegatene, uansett politisk tilknytning, å stemme og tale mot forslaget som han opp-fattet som et anslag mot det faglige demokrati.

Steigan har overfor dirigentbordet reist disse forslagene:

1090, 1160, 1151, 1149, 1173, 1193, 1186, 1194.

Videre forslag om oljepolitikken:

- Ingen utvinning av olje til sikkerheten er garantert,
- vekk med de utenlandske selskapene i Nordsjøen,
- Norge ut av IEA,
- Ingen boring nord for 62. breddegrad.

(Stilles opp mot Sekretariatets innstilling.)

Forslag nr. 1285.

- Landsorganisasjonen krever at bygging av kjernekraftverk ikke gjen-
nomføres i Norge.

Inger K. Jensen, Norsk Tjenestemannslag, tok opp Sekretariatets innstilling, forslag 1388 og talte varmt for større og bedre tilbud fra fagbevegelsen til de funksjonshemmede.

Arne Løberg, Nordland, tok opp forslaget om Nordlandsbanens forlengelse som han ga sin fulle støtte.

Ole Flesvig, Arbeidsmandsforbundet, talte også for Nordlands-banens forlengelse som han mente ville ha stor betydning for hele landsdelens utvikling. Han støttet videre forslag 1409 og 1412 om LOs utmeldelse av organisasjonen «Vern og Velferd», en organisa-sjon som står på siden av fagbevegelsen.

Han hadde følgende endringsforslag til forslag 1225:

LO må kreve kontroll med rengjøringsbyråene og deres økonomiske status

tas opp med følgene tillegg:

Etableringskontroll og en form for autorisasjon må innføres for enhver som har, eller vil starte en virksomhet som har som siktemål å påtå seg oppdrag, entreprise eller utleievirksomhet.

Svein Muffetangen, Jern og Metall, var skuffet over at Sekretariatet ikke hadde vært klarere i sin innstilling om forslag 1310 som går på nasjonalisering og statlig drift av næringslivet. Følges Sekretariatets opplegg kan det ta 25 år før innstillingen kommer. Han mente spørsmålet kunne avklares i løpet av kommende kongressperiode. Han berømmet Papir for forbundets klare vedtak og holdning til spørsmålet.

Han tok opp forslag 1346, 1349, 1310 og 1141.

Heidi Svendsen, Sekretariatet, var glad for støtten fra Ryanes dagen før. Hun tok for seg forslag 1167 som gjaldt demokrati for de ansatte i fagbevegelsen på deres arbeidsplasser. Hun var glad for at Sekretariatet hadde inntatt en positiv holdning, og hun håpet på en klar uttalelse fra Kongressen om at man er positiv til prinsippet. Hun fremmet følgende forslag:

Landsorganisasjonen i Norge arbeider aktivt for medbestemmelsesrett for alle i fagbevegelsen.

Kongressen anbefaler derfor at de enkelte forbund innfører representasjon med fulle rettigheter i forbundsstyrene/fagforeningsstyrene for sine ansatte.

Audny Brannsten, Handel og Kontor, Oslo, støttet fullt ut *Heidi Svendsen*'s forslag. De krav man reiser utad må man også gjennomføre innad, mente hun. Ellers støttet hun forslag 1141.

Marit Engh, Jern og Metall, Oslo, fremmet forslag 1221 som gikk på bruk av politi- og militærvesen i forbindelse med streiker. Hun nevnte bryggearbeiderstreiken i Oslo som eksempel. Videre visste hun om militærøvelser i Trondheim og Odda med tanke på streikesituasjoner.

Hun fremmet på ny forslagene 1142 og 1152. Kravet om gratis daghjem for alle barn ville hun ikke gi seg på. Gjennomføringen av kravet er avgjørende for kvinners rett til arbeid og kvinnefrigjøring. Hun var ellers sjokkert over den måten som forslagene ble behandlet på. De burde ikke gå til en redaksjonskomité for å forsvinne, men bli lagt fram for Kongressen til realitetsbehandling. Hun støttet forslag om selvbestemt abort.

Kjell Gjerseth, Jern og Metall, tok opp forslaget om å forby Norsk Front. Han mente NF var det samme som NS, og alle visste hva det betydde. Han håpet Kongressen klart ga uttrykk for sin avstandstagen fra Norsk Front ved å vedta forbud mot partiet. Han tok opp forslag 1351 og 1361.

Gunnar Grimnes, Elektriker og Kraftstasjonsforbundet, tok opp

tråden fra massemediadiskusjonen dagen før. Han hadde det inntrykk at for TV interesserte arbeidsplassenes problemer bare som underholdning. Han tok opp forslagene 1377 og 1318 og følgende tilleggsforslag:

Landsorganisasjonen fremmer krav ovenfor NRK at det opprettes egen redaksjon i TV med arbeids- og næringliv som sitt arbeidsområde.

Den nåværende ansettelses-stopp i NRK må ikke hindre gjennomføring av en slik ordning.

Harald Øveraas, Arbeidsmandsforbundet, tok opp forslag 1404 om forlengelse av Nordlandsbanen. Han syntes Narvik Samorg hadde en god begrunnelse for forslaget som han refererte. Han støttet også Kristiansens forslag om utmelding av Vern og Velferd.

Harald Johansen, Norsk Tjenestemannslag, Gresvik, var forundret over at det var så få forslag som omhandlet opplysningsarbeidet og tillitsmannsopplæringen. Flere avdelinger i hans forbund hadde tatt dette opp. Han ønsket selv å ta opp forslag 1325 til punkt 30.

Per Berge, Tjenestemannslaget, Trondheim, sa at det Brynjulf Mugaas kalte et falsum var et lovlig styrevedtak i avdelingen. Vi opplevd at mange medlemmer er skremt vekk av ekstremistenes metoder i vår avdeling. Situasjonen har etter hvert blitt kritisk, men vi kommer ikke til å gi opp kampen, sa Berge som ba om at forslag 1346 ble oversendt Sekretariatet.

Edvin Skaiaa, Bygning, Aust- og Vestagder, tok o forslagene 1164, 1166 og 1167. Han mente at tida nå var inne for et nytt framstøt for bedriftsdemokratiet.

Haldor Krokeide, Jernbaneforbundet, Nestun, støttet forlengelse av Nord-Norge-banen. Han gikk inn for at en forlengelse av banen ble reist som egen sak i Stortinget.

Øivind Lund, Jern og Metall, Buskerud, tok opp forslag 1340 til punkt 32 a. 1365 til punkt 33. 1356 til 32 b. 1251 til punkt 17. 1282 til punkt 22. 1139 til punkt 2. 1214 til punkt 8. Og 1317 til punkt 28. Han mente at forslag som ikke var tatt opp før bare var forslagene 1139, 1214 og 1282.

Om jordbruksoppgjøret sa Lund at man måtte få det inntrykket at 150 mann satt i Stortinget og sov. Han støttet forslaget om å forby Norsk Fronts status som parti og reiste spørsmålet om man ikke på lengre sikt også måtte se på andre ekstremistgrupper.

Per Ryanes, Oslo, støttet forslaget om å forby Norsk Front. Han var mot forslag 1346 på grunn av de politiske konsekvenser det kunne få.

Jan Brende, Oppland fylke, tok for seg forslagene 1223 og 1224 angående virksomhetene til Distriktenes Utbyggingsfond. Turistnæringen hadde nydt godt av dette fondet, men dessverre var det noen bedrifter i denne bransje som ikke var i stand til å følge arbeidslivets regler og avtaler. Han ville beklage at DU ga støtte til slike bedrifter som foretok åpenbare brudd på lovverket for arbeidslivet.

Ivar Skredderhaug, Arbeidsmandsforbundet, Folldal, støttet Svein Christiansens forslag om Vern og Velferd. Organisasjonen var ikke kruttet fra arbeidstakernes rekker. En gang var det naturlig å samarbeide med organisasjonen, men ikke nå lenger, så LO får takke farvel til Vern og Velferd, sa han.

Per Tvetter, Kommuneforbundet, Oppland, tok opp forslagene 1216 og 1217 og forslag 1331. De omhandler brannkorps og pendlere, og han ba om at det forslagene reiste ble prioritert i Sekretariatet.

Trygve Kristensen, Jernbaneforbundet, Narvik, argumenterte sterkt for en forlengelse av Nordlandsbanen. Det har den aller største betydning for landsdelen å få jernbaneforbindelse sørover. Han henviste til utviklingen på steder som Mosjøen. Mo i Rana, Fauske og Bodø, og spurte hva de ville vært uten jernbane. En forlenget bane må ikke gå på bekostningen av Hurtigruta eller annen kommunikasjon. Landsdelen trenger all slags kommunikasjon. Det var viktig å komme i gang med forprosjekteringen nå, selv om bygging er langt fram i tida.

Dirigenten måtte igjen be om ro i salen, da det kunne finnes representanter som var interessert i det som ble sagt.

Eivind Strømmen, Sekretariatet, støttet forslagene 1167 og 1192. Hans forbund var ett av fire som hadde gitt de ansatte representasjon i forbundets styrende organer, og erfaringene var meget gode. Han kunne anbefale ordningen.

Willie Kristensen, Bygning, tok opp forslagene om NRK, 1315 og 1316. Han anså denne saken som den viktigste under dette punkt på dagsordenen. Kanskje en bedre NRK-dekning ville gi mindre behov for myggolje? Han tok opp forslagene 1301, 1141, 1370, 1371, 1409, 1212, 1223 og 1213.

Han mente ellers at selskapsklubben Vern og Velferd ikke lenger hadde livets rett.

Gunnar Kokaas, Grafisk, Oslo, tok utgangspunkt i den angst blow-uten i Nordsjøen hadde skapt. Han kunne ikke stemme for forslag 1322 fra Sekretariatet om oljepolitikken, da forslaget var alt for vagt formulert. Talemåtene var for svake, og sikkerheten på plattformene var ikke sterkt nok understreket. Han kom med følgende forslag til uttalelse:

Boring og utvinning i nye områder må ikke finne sted før en vet med sikkerhet at en er gardert mot katastrofer ved at nødvendig sikkerhets- og redningsutstyr er til stede sammen med nødvendig viten om bruken av det.

Kåre Haga, Elektriker og Kraft, tok opp og støttet følgende forslag: 1140, 1147, 1148, 1159, 1165, 1166, 1180, 1181, 1192, 1203, 1210, 1222, 1241, 1254, 1258, 1287, 1310, 1312, 1336, 1353 og 1363. Han ga også sin tilslutning til forslaget om forlengelse av Nordlandsbanen og Hauges innlegg torsdag om treforedlingsindustrien. Han støttet forslagene 1310 og 1312.

Ivar Nilsen, Finnmark, sa at LO-organiserte som er tilknyttet fiskerinæringen ikke lenger kan godta at vi ikke får være representert i de organer som behandler fiskeripolitiske forhold. Han støttet derfor Bjørklunds tilleggsforslag. Om Nordlandsbanen sa han at han ikke var prinsipielt imot en forlengelse, men ikke før veistandarden nordover langs kysten var utbedret.

Han støttet også Finnmarks to forslag om en ny plassering av LO-kontoret i Finnmark.

Leif Aasen, NNN, Stavanger, støttet forslag 690 om ferieloven og fem ukers ferie i Nord-Norge.

Torstein Lund, Skog og Land, sa at skogsarbeiderne hadde reagert sterk imot opprettelsen av leirer for innsatte i skogdistriktene. Han tok opp forslag 1399 og understreket at skogsarbeideryrket i dag er kvalifisert og seriøst yrke som kan tape status hvis innsatte uten videre blir satt til slikt arbeid. Han sa at leirene nå må avvikles snarest.

Aage Hammerstad, Østfold, sa at skoleungdommen vet skremmende lite om arbeidslivet når det er ferdig med sin utdanning. Han understreket at Sekretariatet nå må følge opp intensjonene i forslag nr. 1388.

Asbjørn Måløy, Møre og Romsdal, tok opp forslag 1294 som bl.a. kan gi distriktskontoret i Møre og Romsdal bedre arbeidsmulighe-

ter. Det er sagt mye om sunnmøringer, blant annet at de er overrepresentert i NRK. Ser vi på organisasjonsprosenten, ligger sunnmøringene skuffende lavt. Her er den bare 28—29 prosent. Dette må rettes opp, sa Måløy bl.a.

Oddvar Hansen, Papir, Sarsborg, tok opp forslag 1358 som han støttet varmt. Om motiveringen for å forby Norsk Front sa han at det var tilstrekkelig å se på de minnesteinene og bautaene som er reist til minne om de som falt for nazismen under krigen. På forbundets landsmøte var det ikke engang nødvendig å votere engang da forslaget ble reist. Det ble bare applaus. Han var ikke så tilfreds med holdningen på Kongressen. Enkelte sier at vi må bekjempe dem med demokratiske midler. — Vi må ikke bli så demokratiske at vi mister politisk holdning, sa Hansen.

Bjørn Rudaa, Tjenestemannslaget, støttet kravet om bedre dekning av fagbevegelsen i LO og han satte fram følgende forslag:

Landsorganisasjonens kongress 1977 har diskutert forholdet mellom NRK og fagbevegelsen, og vil kreve at NRK snarest foretar en sterkere prioritering av stoff om arbeidslivet.

Kongressen vil legge vekt på at den pågående ansettelsesstopp ikke må være et hinder for at det ansettes flere faste medarbeidere med arbeidslivet som arbeidsområde.

Han kom så inn på forslag 1346 angående AKP(m-l), han sa at Kongressen måtte oppfatte forslaget som et fortvilet rop fra en forening som virkelig hadde fått føle hva det ville si å ha disse folkene som medlemmer. Arbeidsforholdene i mange fagforeninger har blitt umulig på grunn av dem, da det er håpløst å jobbe med den på tradisjonelle fagforeningsmåte. De driver geriljatakikk i foreningene og forsøpler debatten. De svekker derfor fagbevegelsen, sa Rudaa.

Odd Bach, Transport, hadde deltatt i Vern og Velferd-arbeid. Dessverre nådde de kursene organisasjonen la opp til i liten grad de fagorganiserte, så han støttet forslaget om utmeldelse.

Med henvisning til at tallet forslag hadde steget fra 636 til Kongressen i 1969 til 1415 under årets kongress, ba han administrasjonen se på hele opplegget for Kongressen. Slik det har artet seg vil mange delegater reise hjem med en følelse av at det ikke egentlig har fått gjort det på Kongressen som de var pålagt av sine kamerater.

Alex Zeylon, Østfold, støttet kravet om en nasjonalisering av treforedling og han støttet derfor forslagene 1306 og 1307. Han tok

for seg forslag 1309 og anbefalte medlemmene i fagbevegelsen å benytte Samvirke som forsikringsselskap, for det har medlemmene styring på. Videre fortalte han om at fagbevegelsen i Halden fra høsten av antakelig skaffer seg flertall i representantskapene til sparebankene i distriktet. Dette var et eksempel på å få styring over kreditt- og bankvesen. Videre var han enig med Oddvar Hansen angående nynazistene.

Gunnar Tønder, Lokomotivmannsforbundet, talte for forlengelse av Nordlandsbanen. Jernbanen i Norge er 125 år neste år, og kravet om at jernbanen skal gå gjennom hele Nord-Norge er 100 år. Han understreket at kravet om en fullverdig Nord-Norge-bane ikke måtte gå på bekostning av andre prioriterte samferdselstiltak. Det skulle være plass til begge deler.

Wilhelm Thoresen, Kjemisk, Oslo, tok opp forslagene 1244—1246 og sa i den forbindelse at råfiskloven slik den blir praktisert i dag er udemokratisk. I praksis gir den fiskerorganisasjonene rett til å diktere prisene såfremt partene ikke blir enige om forhandlinger. Den gang man fikk råfiskloven skulle den beskytte den enkelte fisker ved å frata produsentene og oppkjøperne å diktere prisene. I dag er det de store fiskebåtredere som gjennom sine sterke organisasjoner ensidig dikterer prisene. Dette går ut over de som er ansatt i næringen, det være seg mannskap på fiskefartøyer, og ikke minst de som er ansatt i fiskemelindustrien og fiskeforedlingsindustrien. Det må derfor være et rimelig krav at man ser hele næringen under ett, og får en mer rimelig fordeling av det som næringen kaster av seg.

Kåre Rasmussen, Sør-Trøndelag, understreket betydningen av en utbygging av bedriftslegeordningen og helsetjenesten ved bedriftene. Ordningen måtte også omfattes av de ansattes ektefelle og barn, slik at man kom tilbake til det gamle huslegesystemet. Han fremmet følgende forslag:

Bedriftshelsetjenesten bygges ut slik at LO-medlemmenes famillemedlemmer også omfattes av ordningen.

Einar Hysvær, NNN, sa seg glad for at også en representant for Kjemisk hadde tatt opp saken om endring av Råfiskloven. Han gjorde imidlertid oppmerksom på at Noregs Fiskarlag hadde hatt skuddpremie på ham i lengre tid. Nå gjaldt nok dette også Kjemiskrepresentanten. Hysvær tok opp forslagene 1244 og 1245 samt forbundsstyrets innstilling til punkt 16. Fiskerispsørsmål. Han foreslo videre til punkt 29:

Det vil fremgå av uttalelser om oljepolitikken at prøveboring nord for 62. breddegrad igangsettes så snart de sikkerhetsmessige sider er klarlagt så langt råd er.

Dagfinn Nordbotten, Vestfold, sa seg glad for forslaget fra Svein Christiansen om utmelding av Vern og Velferd. Vern og Velferd har i for stor grad konsentrert seg om det vernetekniske arbeidet, mens vi må satse mer på det forebyggende gjennom Norsk Folkehjelp, sa han.

Viktor Aune, Bygning, Sør-Trøndelag, støttet også utmelding av Vern og Velferd med samme begrunnelse som Nordbotten. Han tok opp følgende forslag til dagsordenens punkt 10, nr. 7:

Bedriftslegeordning — helse spørsmål. Forslagene 1196, 1197, 1198, 1199, 1202 og 1203.

Jon Solvang, Telemark, tok opp forslagene 1124 og 1126 om tiltak mot ledighet, særlig blant ungdom. Som jernbanemann hadde han heller ikke innvendinger mot en forlengelse av Nordlandsbanen. Hva jernbanen koster spiller liten rolle. Det viktigste er at transporten kommer fram. Det er ingen tvil om at jernbanen er og blir hovedtransporten her i landet, sa han.

Ernst Ditlevsen, Arbeidsmandsforbundet, Stavanger, tok opp forslag 1162 som særlig retter søkelyset mot sammenslutninger av entreprenører og de arbeidsforhold ansatte da kommer i. Forslaget innebærer at ordningen med bedriftsutvalg også skal gjelde for slike arbeidsgrupper selv om de ansatte ikke formelt er ansatt i noen av firmaene, sa Ditlevsen.

Eva Disch, Akershus, var den første som fikk ordet etter pausen. Hun gjorde oppmerksom på en feil i et forslag som hun hadde levert i går. Det gjaldt varehandelen, og det skulle stå *Regjeringen*, og ikke Stortinget i forslaget. Højdahl ville senere kommentere forslaget, men hun understreket igjen viktigheten av det.

Hun ba om Kongressens støtte til forslag 1409. Videre hadde hun tilleggsforslag til forslag 1401. Hun støttet forslagene 1141, 1402 og 1257.

Hennes tillegg til forslag på 1401 lød:

Og sørge for at komitéen blir sammensatt slik at flere bransjer blir tilgodesett. Vi ønsker representanter fra arbeidsplassene.

Inger Holgersen, Bekledning, Bergen, støttet forslag 1164 om bedriftsdemokratiet. Tillitsmennene må få juridisk og økonomisk hjelp til å delta i styrende organer på bedriftene. Hun støttet forslag 1167 om medbestemmelsesrett for ansatte i fagbevegelsen.

Arvid Øygård, Arbeidsmandsforbundet, Mosjøen, tok opp forslagene 1323 og 1324. Han ba Sekretariatet om å sørge for økte bevilgninger til skoleringsvirksomheten. Om forlengelse av Nordlandsbanen, sa Øygård at Nord-Norge er særlig godt egnet til jernbane. Nesten all bosetting finner man langs en opptrukket linje.

Ivar Ødegaard, Oslo, kom inn på forslaget 1407 om forlengelse av Nord-Norge-banen. Han støttet forslaget og sa bl.a. at jernbanen både er miljø- og ressursvennlig. Han viste til vedtaket på Arbeiderpartiets landsmøte og statsministerens uttalelse etterpå at denne saken nå er tatt ut av fryseboksen. Han støttet også forslaget fra Svein Christiansen om utmelding av Vern og Velferd. — Det har gått inflasjon i slike organisasjoner. Vi får satse på våre egne, sa Ødegaard.

Arne Nakim, Vestfold, hadde stor sympati for forslaget om å forby Norsk Front. Han hadde likevel store prinsipielle betenkeligheter med å akseptere at LO skulle sette i gang denne snøballen. Det er her tale om å forby meninger, og konsekvensen må etter min mening være at vi da også må forby andre ekstremister. Vi må forby alle som med våpen i hånd vil bekjempe det samfunnet vi lever i. Konsekvensen må da bli å forby AKP(m-l) også. Nakim ville imidlertid ikke støtte noen slike forslag. Han støttet forslaget fra Odd Væring.

Normann Bråthen, Jern og Metall, Akershus, tok opp følgende forslag: 1143, 1145, 1330, 1126 og 1131.

John Sakseide, Jern og Metall, advarte mot forslag 1167 og sluttet seg til Sekretariatets innstilling. Kongressen hadde når det gjaldt forslaget om å utelukke AKP(m-l) fått en glimrende innføring i hvordan de jobber. De har udemokratiske mål, men han var mot forslaget, da man måtte se konsekvensene det kunne få. Det marxist-leninistene hadde oppnådd var imidlertid å støtte grupper som var mot fagbevegelsen.

Jens Tveit Aga, Arbeidsmandsforbundet, talte for forslag 1225 med Ole Flesvigs tilleggsforslag. Han ba om at forslaget som gjaldt kontroll med rengjøringsbyrået fikk høy prioritet i administrasjonen i LO. Han anbefalte avstemning om Nordlandsbanen. Han tok opp forslag 1409.

Asbjørn Larsen, Arbeidsmandsforbundet, ville ha spesiell votering på forslag 1275. 1346 måtte avvises.

Ann Jorid Thingvold, Troms, tok opp forslag 1257 om informasjon rundt lovlige/ulovlige konflikter.

Odd Kapstad, Kommuneforbundet, Buskerud, mente det måtte være en grense for hva man skulle tillate av partier og tenkte på Norsk Front. Fagbevegelsen skulle huske at Hansteen og Wickstrøm var de første som døde for brune svin av bevegelsens medlemmer under krigen. Redaksjonskomitéen burde derfor inntatt et sterkere standpunkt i spørsmålet.

Øyvind P. Olsen, Kjemisk, Fredrikstad, tok opp en rekke forslag: 1333, 1341, 1342, 1343, 1123, 1129, 1135, 1138, 1205, 1207, 1221, 1171, 1148, 1250, 1242, 1302, 1303, 1304, 1308, 1296, 1264 og 1272.

Da han ikke ville få disse opp til avstemning ifølge redasjonskomitéens innstilling, måtte han stemme mot denne.

Steinar Fostervoll, Kjemisk, tok opp forslagene 1227—1240. Han kritiserte bedriftenes støtte til politiske partier og fremmet følgende forslag:

Bedrifter som går til innskrenkninger må ikke gi tilskudd til politiske partier.

LO gir tilskudd til de organiserte arbeiderne som blir rammet.

Fredrik A. Johansen, Jern og Metall, Østfold, henviste til at i hans by, Moss, hadde han løst problemet med økonomisk kompensasjon for folk med kommunale verv. De hever sin vanlige lønn på bedriften, og bedriften får så pengene igjen av kommunen.

Om Norsk Front sa Johansen at det ikke måtte være tvil om et krav fra Kongressen om at partiet skulle forbys. Han hadde opplevd og kjent NS på kroppen under krigen. Kongressen burde også uttale seg mot at tyske tropper er stasjonert i Norge.

Han advarte mot at AKP(m-l)ere skulle forbys medlemskap i LO. I Moss kjenner man gruppen på kroppen. De harsellerte over tillitsmennene, men foreløpig har man dem under kontroll.

Jens Petter Jelle, NNN, tok opp bedriftsdemokratiet, og sitt forslag om Kongressens holdning til Laake-utvalget.

Terje Lysen, Hedmark, sa seg glad for at LO i Kongress-perioden vil ta opp spørsmålet om nasjonalisering og sosialisering innenfor skogbruket. Han tok opp forslagene 1301, 1308 og 1310 idet han henviste til den dårlige utnyttelse av skogen som skjer i dag. Lysen sa at en svensk undersøkelse viser at 20 pst. av ressursene i dag bare ligger og råtner i skogen. I Norge avviker vi i et normalår

7—8 millioner kubikkmeter. 1—2 millioner kubikkmeter råtner bort (småvirket).

Martin Tveiten, Hotell- og Restaurant, Bergen, tok opp språkformene i LO og sa at det skulle være helt unødvendig å kreve at LO skulle sende alle saker ut i begge målformer. Man får gå ut fra at de som skjønner nynorsk også skjønner bokmål og omvendt. Det bør sendes ut en god del på nynorsk og da bare på nynorsk, sa Tveiten, som ikke hadde hatt inntrykk av at noen hadde problemer med å forstå ham rundt i landet, selv om han snakka nynorsk.

Ella Sandnes, Handel og Kontor, trakk seg fra talerlisten, men har fremmet forslag 1339.

Ole Linvåg, Norsk Sjømannsforbund, Møre, støttet de forslag som tar sikte på å styrke de ansattes medinnflytelse. Han sa at i kampen for medinnflytelse overfor Råfisklaget var av en slik art at den saknet sidestykke. Kravet om representasjon må innfris snarest.

Bjørn Rudaa, Nordland, sa at han ville advare mot noen utmelding fra organisasjonen Folk og Forsvar.

Sigfred Hov, Norsk Tjenestemannslag, sa at det var all grunn til å få et enstemmig vedtak om forlengelse av Nordlandsbanen. Det ville bety enormt både for sysselsettingen og næringslivet i Nord-Norge. Han var skuffet over redaksjonskomitéen som også ville putte dette forslaget i sekken. Den sekken må vel nå være full snart, sa Hov.

Dagfinn Aam, Jern og Metall, reiste forslag 1294 om styrking av distriktskontorene i LO. Han talte varmt for et distriktskontor i Ålesund og tok opp forslagene 1170, 1171, 1172 og 1173. Om AKP-erne i fagbevegelsen sa han at deres tilstedeværelse skyldes passivitet fra medlemmenes side.

Einar Hysvær, NNN, ønsket ikke å bli oppfattet som spesielt reaksjonær, men støttet likevel fortsatt medlemskap i Folk og Forsvar.

Gro Balas, Handel og Kontor, tok opp forslag 1367 om fri abort som hun mente måtte gjennomføres tidlig i neste stortingsperiode. Hun støttet forslagene 1337, 1338 og 1339. Hun var ikke skremt av døddskysset fra Brynjulf Mugaas. Vi må tross alt kunne skille mellom Norsk Front og AKP-erne, mente Balas.

Ivar Nilsen, Finnmark, sa at Kongressen hadde vedtatt et meget godt handlingsprogram. Han trodde også at det ville blåse en god

valgvind fram til høsten. Han mente at ordfører Nordengens ønsker om et godt valg på Kongressen var innfridd. La oss også håpe at hans andre ønske om et godt valg til høsten også kan bli innfridd, sa Nilsen.

Sissel Seim Buflod, NOSO, ville støtte forslagene om fri abort og økt utbygging av daghjem. Hun tok opp forslag 1346 og støttet forslag 1333 fra Bygning om ansettelse på politisk grunnlag. Hun syntes ikke veien med eksklusjoner og suspensjoner var veien å gå overfor ekstremister. Leser man Arbeiderbladet fra 30-åra tror jeg nok at motsetningene og kampen den gangen var mye sterkere enn nå, sa Seim Buflod.

Forslag som ikke er referert tidligere.

De siste talerne i torsdagens møte fikk ikke sine forslag referert, og forslagene gjengis her:

Aksel Kloster:

Sak 10, punkt 36: Kongressen gir Sekretariatet fullmakt til å nedsette en komité som skal ha som formål å utrede spørsmål om bruk av nynorsk i fagbevegelsen (LO).

Secretariatet får videre fullmakt til å utarbeide fullmaktsinstrukser for komitéen.

Målinnstillingen blir å ta opp på neste LO-kongress.

Odd Væring:

Nazistiske, fascistiske og militante grupper har på nytt stått fram og vist sitt sanne ansikt i Norge.

Bakgrunnen for deres virksomhet er de samme samfunnsødeleggende idéer og politikk som Nasjonal Samling sto for i trettiåra og under krigen.

Fagkongressen 1977 vil henstille til den nye LO-ledelsen å følge nøye med i disse gruppenes arbeid og handlemåte — og ta de nødvendige skritt for å begrense disse gruppers politikk og deres trusler om bruk av vold.

Svein Christiansen:

LO trekker sitt medlemskap og økonomiske støtte til organisasjonen Vern og Velferd.

Tar opp forslag 1296.

Olav Bjørklund:

Det etableres et kontaktutvalg mellom Staten og fiskerinæringens organisasjoner hvor vilkår og økonomiske forhold drøftes.

Debatten var dermed slutt og *dirigenten* ga ordet til redaksjonskomitéens formann.

REDAKSJONSKOMITÉENS INNSTILLING TIL DAGSORDENENS PKT. 10.

Odd Højdahl ga en del kommentarer til redaksjonskomitéens innstillinger.

Punkt 1 under dagsorden punkt 10 om A-pressen er behandlet tidligere under Kongressen.

Under punkt 6 sa han at komitéen ikke fant det riktig å binde LO i spørsmålet angående Laake-utvalget slik saken sto. Komitéen foreslo forslaget sendt til Sekretariatet.

Under punkt 7 sa Højdahl at Rasmussens forslag måtte sees som en framtdisvisjon.

Under punkt 27 sa han at komitéen hadde oppfattet Rolf Hauge i Papir slik at forslag 1311 falt bort. Sekretariatets innstilling nr. 1310 og nr. 1312 blir stående igjen.

Under punkt 28 hadde det beste vært å koordinert de to forslagene, men det var vanskelig.

Under punkt 29 om oljepolitikken opplyste Højdahl at i den egne innstillingen som forelå var vesentlige endringer understreket.

Under punkt 32, hadde komitéen endret Sekretariatets innstilling.

Under punkt 34 sa Højdahl at to av komitéens medlemmer hadde reservert seg. Det var Moe, Kommuneforbundet, og Helgesen, NFATF. Moe ville redegjøre for dette.

Under punkt 35 hadde komitéen funnet forslag 1383 fra Drammen Samorg. så godt at man tiltrådte dette.

Under punkt 40 sa Højdahl at man etter at innstillingen forelå hadde blitt gjort oppmerksom på den skrivefeil som forelå i forslaget og som gjorde det meningsløst. Med rettelsen ville komitéen tiltre forslaget.

Under punkt 42 understreket Højdahl at ble forslaget vedtatt, betydde det sannsynligvis at Vern og Velferd måtte nedlegges. Ikke på dagen riktignok, blant annet av hensynet til de ansatte, men på sikt. Kongressen måtte være klar over en viss avviklingstid.

Punkt 2. Arbeidsmarkedsspørsmål, sysselsetting, innvandrings- spørsmål.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1123 *Avd. 2, Jern og Metall, Fredrikstad*, foreslår:

«Sysselsettingen må i høy grad prioriteres.»

Nr. 1126 *Avd. 233, Jern og Metall, Strømmen*, foreslår:

«LO må arbeide for flere arbeidsplasser for ungdom.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret er enig i at sysselsettingsspørsmålene generelt og ungdomsledigheten spesielt må gis høy prioritet. En viser imidlertid til at Regjeringen i de senere års statsbudsjetter spesielt har tatt hensyn til dette med sikte på å hindre arbeidsledighet, noe forbundsstyret ser som en av myndighetenes aller viktigste oppgaver.

Forbundsstyret ber imidlertid LO vurdere om det er noe fagbevegelsen spesielt kan gjøre for å løse det enorme problem som ligger i arbeidsledighet blant ungdom.

Nr. 1128 *Avd. 180, Jern og Metall, Florø, foreslår:*

«Leiefirma (på den måten det er drevet i skipsindustrien) må straks opphøre, til fordel for verftssamarbeid som skissert av Vestlandskonferansen 1976.

Det må bli forbudt for redere å få registrere skip i andre land. Norske redere må pålegges å bygge og reparere skipene ved norske verft.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret er enig med forslagsstillerne i at leiefirmaenes virksomhet må begrenses til et absolutt minimum. Fagbevegelsen må derfor fortsette arbeidet med gjennom så vel lovverk som avtaleverk å begrense bruken av slike firmaer og muligheten for slike firmaer til å operere innenfor norsk næringsliv.

Nr. 1129 *Avd. 180, Jern og Metall, Florø, foreslår:*

«LO bør kreve at etableringsloven gjelder i alle kommuner i landet og for alle foretak.

På samme tid bør det være investeringsforbud i bedrifter der arbeidstakerne er permittert. Dette med bakgrunn i at en ofte er vitne til at en rasjonaliserer i høygir under permittering med støtte i ei krise, så når bedriften kommer i gang igjen er det plass for, la oss si halvparten av arbeidstakerne.

Det bør også komme en form for rasjonaliseringskonsesjon, gjerne under etableringsloven.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret må konstatere at en her står overfor en ny lov og dermed uten særlig mange erfaringer. Loven tar konkret sikte på å skaffe myndighetene kontroll over etableringer i pressområdene og i hvilken grad loven innfrir denne målsetting er det for tidlig å si noe om.

Forbundsstyret ser derfor ingen grunn til på det nåværende tidspunkt å utvide rammen for loven.

Nr. 1130 *Avd. 143, Jern og Metall, Mo i Rana, foreslår:*

«I retningslinjene for attføringsutvalgene i vernede bedrifter, må det tas inn bestemmelser som skal gi de ansatte muligheter for å velge en representant fra sin fagforening i dette utvalget.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret er prinsipielt enig med avdelingen og vil gå inn for at det arbeid som er igangsatt som tar sikte på en representasjon fra de ansatte i attføringsutvalgene blir sluttført snarest.

Nr. 1131 *Avd. 35, Jern og Metall, Strømmen, foreslår:*

«Det må opprettes flere arbeidsplasser for handikappede, slik at de kan integreres innen bedriftene.»

Nr. 1134 *Avd. 233, Jern og Metall, Strømmen, foreslår:*

«LO må satse på flere plasser for de handikappede som må integreres i bedriftenes arbeidsmiljø.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret slutter seg til de ideer som fremkommer gjennom ovennevnte forslag. I den forbindelse må det være riktig at LO i samarbeid med forbundene og myndighetene legger forholdene til rette for i sterkere grad å få integrert de yrkesvalghemmede i det ordinære arbeidsliv.

Forbundsstyret vil imidlertid uttale at det fortsatt vil være et visst behov for nye vernede arbeidsplasser.

Nr. 1135 *Avd. 49, Kjemisk, Askim, foreslår:*

«Arbeidsløshet blant ungdom.

LO må medvirke til at forholdene i samfunnet legges slik opp at ungdomsledighet unngås.»

Forbundsstyret tiltrer forslaget.

Nr. 1136 *Avd. 2-10, Norsk Tjenestemannslag, Regjeringskvartalet, foreslår:*

«LO-kongressen vil skarpt kritisere den innvandringspolitikken som Regjeringen og stortingsflertallet har knesatt.

Innvandringsstoppen, og nå i høst, visumtvang for pakistanere, tyrkere m. v., innebærer at Norge i praksis følger en innvandringspolitikk som er rettet mot arbeidere fra den tredje verden og som dermed fungerer rasistisk.

Ordnningen med gruppeimport av fremmedarbeidere innebærer en alvorlig svekkelse av fremmedarbeidernes rettigheter i Norge. Denne formen for slavekontrakter er også en hån mot fagorganisasjonen.

Arbeidere fra andre land som kommer til Norge, må gis aktiv støtte mot rasistisk hets. Forbud mot nazipartiet Norsk Front og effektiv og hard

reaksjon fra myndighetenes side mot enhver form for rasediskriminering er krav fagorganisasjonen ikke firer på.

Landsorganisasjonen ser internasjonal solidaritet som uløselig knyttet til kampen for fremmedarbeidernes interesser i Norge. Kongressen vil derfor skarpt kritisere Skog og Lands opptreden i konflikten ved Norsk Cham-pignon. Hvis ikke fagorganisasjonen selv tar fremmedarbeidernes interesser alvorlig og avviser alle tendenser til unnfalleshhet i egne rekker, er dette i virkeligheten en kapitulasjon for rasistene.»

Nr. 1137 *Askim og Omegns faglige samorganisasjon* foreslår:

«LO må medvirke til at forholdene i samfunnet legges slik opp at ungdomsledighet unngås.»

Forbundsstyrets innstilling:

Tiltres ikke.

Nr. 1138 *Fredrikstad faglige samorganisasjon* foreslår:

«Arbeidsplassene må bygges ut med sikte på at de kan ta opp handikappede i det vanlige arbeidsliv.»

Nr. 1139 *Drammen faglige samorganisasjon* foreslår:

«LO må kreve full sysselsetting for alle grupper som ønsker arbeid.

LO må kreve større grad av sjølberging på egne ressurser ved at vi nedtrapper vår avhengighet av internasjonal handel og satser på sterkere produksjon for hjemmemarkedet.

LO må kreve at utenlandskeid virksomhet kommer under norsk folkevalgt styring.

LO må kreve en sterk produktkontroll som stopper produksjon og salg av miljøfiendtlige og ressurssløsende produkter.

LO må arbeide for å styrke etableringsloven slik at også mindre enheter, f.eks. innen handelsnæringen, kan styres ved etablering.

LO må støtte papirarbeidernes krav om at samfunnet overtar styringen med treforedlingsindustrien.

LO må kreve at det utarbeides en plan for større sjølberging av bekledningsvarer og at samfunnet om nødvendig overtar styringen med bekledningsindustrien.

LO må utarbeide et handlingsprogram for utvikling av vår økonomi og vårt næringsliv til full demokratisering av bank- og kredittvesen og et virkelig bedriftsdemokrati hvor samfunnet og arbeiderne har ansvar og full innflytelse på alle sider av næringslivets drift.»

Nr. 1140 *Fra Sekretariatet:*

1. De fem forslag fra forbundsstyret i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund tiltres.
2. Forslaget fra forbundsstyret i Norsk Tjenestemannslag tiltres.
3. Forslagene fra Askim om Omegns faglige samorganisasjon og Fredrikstad faglige samorganisasjon tiltres.

4. Forslaget fra Drammen faglige samorganisasjon oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1140 tiltres.

Punkt 3. Arbeidstap ved kommunale verv.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1141 *Avd. 452, Ulefos Brug Fagforening, Bygning*, foreslår:

«Arbeidstakere i private bedrifter som må skofte sitt arbeid for å skjøtte offentlige verv, må få full dekning for tapt arbeidsfortjeneste.»

Nr. 1142 *Avd. 18, Jern og Metall, Grimstad*, foreslår:

«Kommunale ombudsmenn skal ha full dekning i tapt arbeidsfortjeneste når kommunale gjøremål blir forlangt i arbeidstiden.»

Nr. 1143 *Avd. 35, Jern og Metall, Strømmen*, foreslår:

«Landsorganisasjonen må arbeide for at alle skal ha full lønn ved utførelse av offentlige verv.»

Nr. 1145 *Avd. 233, Jern og Metall, Strømmen*, foreslår:

«Full kompensasjon for alle med offentlige verv.»

Nr. 1146 *Forening 56, Elektriker og Kraft, Oslo*, foreslår:

«Det må arbeides for å få inn i lovverket bestemmelser om at de som er valgt inn i offentlige tillitsverv har krav på fri fra sitt arbeid, slik at de får skjøttet sitt verv på en tilfredsstillende måte.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forslaget tiltres.

Nr. 1147 **Fra Sekretariatet:**

Forslagene tiltres.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1147 tiltres.

Punkt 4. Barnehager — daginstitusjoner.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1148 *Avd. 94, Elektriker og Kraft, Halden*, foreslår:

«LO går inn for at det blir mulig for den vanlige lønnstaker å benytte daghjemsplasser på en økonomisk forsvarlig måte. Utbyggingen må økes slik at behovet blir dekket.»

NORSK GRAFISK FORBUND

Nr. 1149 *Uttalelse fra forbundets landsmøte i 1975:*

«Norsk Grafisk Forbunds landsmøte vil understreke nødvendigheten av økt takt i utbyggingen av daghjem.

Kvinnen må ikke betraktes som arbeidskraftreserve. Hun har krav på å kunne delta i yrkesaktivitet utenfor hjemmet på lik linje med mannen Bl. a. mangelen på daghjem hindrer henne i dette. Derfor må myndighetene øke takten i utbyggingen av daghjems plasser. Foreldre har krav på å føle at barna er i trygghet mens de selv er på arbeid. Barna har krav på et tilbud som gir dem muligheter for stimulerende og utviklende samvær med andre barn, og i et miljø der det skjer en pedagogisk tilrettelegging.

I dag er det et skrikende behov for daghjem.

Norsk Grafisk Forbund krever derfor:

- at myndighetene forserer takten i utbyggingen av daghjem.
- at staten overtar mer av det økonomiske ansvaret for bygging og drift av daghjem.
- at daghjemsatsene ikke økes.
- at friplassgrensene heves.
- at åpningstidene på daghjemmene tilpasses foreldrenes behov mer enn i dag.

Vedtatt mot 5 stemmer.

Nr. 1151 *Luftfartens Funksjonærforening, Handel og Kontor, foreslår:*

«LO-kongressen krever at alle barn får et reelt tilbud om gratis daghjems plass.»

Nr. 1152 *Oslo, avdeling 8, Handel og Kontor, foreslår:*

«LO-kongressen krever at alle barn får et reelt tilbud om gratis daghjems plasser.»

Nr. 1153 *Avd. 58, Jern og Metall, Mandal, foreslår:*

«Barnehagene må i sine regler bli pålagt å ha plass for barn hvor moren er blitt syk. Dette må det tas hensyn til når barnetallet fastsettes, slik at en har muligheter til å ta inn noen ekstra ved sykdom.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret er ikke overbevist om at dette er en riktig løsning.

Sykdom i slike tilfeller kan være vanskelig nok i seg selv om det ikke skulle føre til at barna på kort varsel må omstilles til en barnehagetilværelse.

Forbundsstyret mener at det må være mer riktig å fortsette ut-

byggingen av de kommunale husmorvikarordninger slik at den kan overta i slike tilfeller, eventuelt kombinert med mulighetene for at ektefellen i slike tilfeller kan få permisjon med lønn.

Nr. 1159 Fra Sekretariatet:

Forslagene om økt takt i utbyggingen av barnehager tiltres. For øvrig vises til LO's Handlingsprogram der det heter:

Fagbevegelsen ønsker økt takt i utbyggingen av daginstitusjoner i nær tilknytning til boområdene.

Videre mener fagbevegelsen at alle barn har krav på de aktivitets-tilbud en daginstitusjon gir.

Man mener også at behovet for eventuell utvidelse av daginstitusjonenes åpningstider må klarlegges.

I det nye Handlingsprogram krever man videre at tilsyn ved barns sykdom må sikres når begge foreldre er yrkesaktive.

Vi henviser også til regler om «Korte velferdspermisjoner».

Når det gjelder forslaget til avd. 58, Mandal — Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund tiltres forbundsstyrets forslag om at de kommunale husmorvikarordninger må utbygges.

Forslagene om betalingen i barnehager oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

1. Tilføyelse til Sekretariatets innstilling, første avsnitt, etter første setning:
Hensikten er hurtigst mulig å oppnå full dekning av behovet.
2. Sekretariatets forslag nr. 1159 tiltres.

Punkt 5. Baser på Svalbard.

Følgende forslag er opptatt:

NORSK KOMMUNEFORBUND

Nr. 1160 *Tromsø Sykehus Personalforening, avd. 404, foreslår:*

«Svalbard er norsk land. På bakgrunn av dette protesterer man mot at Sovjet oppretter helikopterbaser der.»

Nr. 1161 Fra Sekretariatet:

SVALBARD

Norsk suverenitet gjelder over Svalbard. Den bygger på en avtale av 1920 som 41 makter inklusiv Norge nå har undertegnet. Samtidig med at avtalen gir Norge suverenitet, gir den alle signatarmakter rett til likebehandling. Bestemte regler gjelder særlig hva angår bergverk (Bergverksordningen). Avtalen fastsetter at Sval-

bard skal være demilitarisert. Det betyr at tropper og våpen ikke kan holdes på øya.

I prinsippet har Norge administrasjons-, politi- og lovgivningsmyndighet for området, under forutsetning av at Svalbardavtalens bestemmelser overholdes.

For å opprettholde helikopterbaser, må norske myndigheters godkjenning foreligge. Kongressen slutter seg til arbeiderregjeringens og Stortingets understrekning av at norsk administrasjon og norske regler må gjelde på øygruppa. Svalbardtraktaten har gitt Norge et særskilt ansvar på vegne av det internasjonale samfunn, om å bevare Svalbard, sikre ikke-diskriminering, samt påse at Svalbard ikke forårsaker motsetninger internasjonalt.

Kongressen understreker i denne sammenheng Norges og Sovjetunionens og andre makters ansvar for at det i de strategisk og ressursmessig viktige nordlige hav- og landområder opprettholdes internasjonal stabilitet, avspenning og fred.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1161 tiltres.

Punkt 6. Bedriftsdemokrati — medbestemmelse.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1162 *Avd. 18, Rogaland Arbeidsmannsforening, foreslår:*

«Loven om bedriftsutvalg må utvides til også å omfatte sammensluttede firmaer (I/S I/F). Dette gjelder også loven om styrerepresentasjon.»

Nr. 1163

Avd. 44, Bekledningsarbeidernes Forening, Bergen, foreslår:

«Når det gjelder bedriftsdemokratiet må en snarest få ekspertisehjelp på det lokale plan, og vi mener her hjelp til å løse juridiske og økonomiske spørsmål.

Det tar altfor lang tid å hente hjelp fra LOs juridiske kontor i Oslo så vi mener denne ekspertisehjelpen må være knyttet til enten samorganisasjonen eller Landsorganisasjonens distriktskontorer.

Videre må denne hjelpen kunne nyttes til vanlige møter i styrer og bedriftsforsamlinger, fordi arbeidsgiverne alltid stiller med denne ekspertise.

Et krav må det være at Landsorganisasjonen ikke bare gir oss lover, men også den hjelp vi har behov for. Uten den er disse lovene nærmest verdiløse.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forslaget sendes Sekretariatet.

Nr. 1164

Bygningsindustriarbeidernes Seksjon, Aust- og Vest-Agder, foreslår:

«Det foreslås at 50 prosent-grensen for krav om deltakelse fra de ansatte

til styret i aksjeselskap fjernes. Grensene på antallet ansatte i aksjeselskaper og privateide selskaper for deltakelse i styret justert nedover til 25 ansatte.»

Nr. 1165

Avd. 274, Kristiansand Bygningsarbeiderforening, foreslår:

«Bedriftsdemokrati innføres i alle bedrifter.»

Nr. 1166 *Avd. 8, Rogaland, Elektriker og Kraft, foreslår:*

«Avdeler og klubber må gis anledning til å delta aktivt i styring av bedrifter, i særdeleshet de bedrifter som får støtte av staten i form av lån, garanti for lån eller annen form for støtte.»

Nr. 1167 *Avd. 8, Handel og Kontor, Oslo, foreslår:*

«Landsorganisasjonen i Norge vil aktivt arbeide for bestemmelsesrett for alle ansatte i fagbevegelsen. Representasjon med fulle rettigheter i forbundsstyret/styret i fagforbund/fagforeninger.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forslaget anbefales.

Nr. 1170 *Avd. 1, Jern og Metall, Oslo, foreslår:*

«I 5 år har Aksjeloven inneholdt bestemmelser som åpner adgang for de ansatte til å velge representanter til styret og bedriftsforsamlinger. Fagbevegelsen har gjennom sin skoleringsvirksomhet bidratt til at våre representanter i styret og bedriftsforsamlinger har fått en god, men begrenset innføring i arbeidet.

Koordinering av hvilke erfaringer som er høstet innenfor de forskjellige bedrifter og forbund eksisterer overhodet ikke. Debatten om hvilke videre skritt man skal gå for å oppnå et reelt demokrati har forstummet.

Landsorganisasjonen må nedsette et *hurtigarbeidende* utvalg for å innsamle erfaringene som er gjort.

Utvalget må videre overfor LO foreslå hvilke videre utvidelser av Aksjeloven som må til for at vi kan si at bedriftsdemokratiet i Norge er en realitet.»

Nr. 1171 *Avd. 2, Jern og Metall, Fredrikstad, foreslår:*

«LO må gå inn for å utvide og styrke ordningen med bedriftsdemokratiet.»

Nr. 1172 *Avd. 25, Jern og Metall, Stavanger, foreslår:*

«Klubben må gis økt styring i bedrifter som får støtte fra staten i form av lån, garantier for lån eller gis annen form for støtte.»

Nr. 1173 *Avd. 108, Jern og Metall, Levanger-Verdal, foreslår:*

«Full åpenhet i alle saker som behandles på bedriftenes styremøter.»

Nr. 1178 *Porsgrunn kommunale forening, avd. 213, foreslår:*

«Forvaltningslovens § 6, første ledd e), utgår sammen med § 6, annet ledd. Kapittel II. Om habilitet.»

Nr. 1180

Avd. 26, Borregaard Jern- og Metallarbeiderforening, Papir,
foreslår:

«Avd. 26, Borregaard Jern- og Metallarbeiderforening, vil foreslå overfor landsmøtet at man gjennom de politiske organer arbeider for lovvedtak som sikrer de LO-organiserte representasjon i bedriftsforsamlinger og styrer.

Forslaget er enstemmig tiltrådt av Borregaardsarbeidernes Tillitsmannsutvalg.»

Nr. 1181 *Avd. 56, Husfos Arbeiderforening, Papir,* foreslår:

«Forbundet arbeider aktivt for å utvide de ansattes representasjon i industriens/næringslivets styrende organer. Eventuelt kan offentlig valgte representanter ta plass der, i tillegg til de ansattes representasjon.»

Nr. 1186 *Forening 13, Kristiansand, Transportarbeiderforbundet,*
foreslår:

«Havnearbeiderne må få rett til fast representant i havnestyret.»

Forbundsstyrets innstilling:

Loven om havnevesenet må endres slik at havnearbeidere og andre yrkesgrupper med direkte tilknytning til havnen får rett til faste representanter i havnestyret.

Nr. 1185

Avd. 108-40, Tjenestemannslaget ved Arbeidsforskningsinstituttet,
foreslår:

«I den videre demokratiseringen av arbeidslivet må det legges avgjørende vekt på å sikre de lokale fagforeningene i bedriftene effektive rettigheter når det gjelder å hevde medlemmenes interesser. Det er fortsatt slik at arbeidsgiveren har det endelige ord når det gjelder bemanningsforhold, innskrenkninger, prioriteringer av miljøforbedringer, ansettelse av arbeidsledere osv.

I Sverige har en fått en lov om medbestemmelse som pålegger arbeidsgiveren en forhandlingsplikt om alle spørsmål på bedriften om den lokale fagforening ber om det. Forhandlingsplikten innebærer plikt til å treffe avtale om det omtvistede spørsmål.

I Norge bør en trekke ut de gode sider ved denne nye svenske ordningen og unngå en del svakheter ved den. Vi foreslår følgende:

- De lokale fagforeninger gis uinnskrenket rett til å kreve avtale om ethvert bedriftsspørsmål.
- Det innføres en vetorett for de lokale fagforeningene i en del viktige avgjørelser, bl. a. når det gjelder innskrenkninger og tekniske eller arbeidsorganisatoriske omlegginger.
- Det innføres streikerett for de lokale fagforeningene i samband med slike lokale forhandlinger.

Betydningen av disse rettighetene ligger i at de kan brukes når avgjørende ting står på spill for de ansatte, og når den lokale fagforeningen mener

at de kan oppnå betydelige resultater ved å reise krav om forhandlinger. Streikeretten innebærer mulighet til å sette makt bak de forhandlingskrav som reises. Vetoretten vil imidlertid innebære at fagforeningen ikke trenger å gå til arbeidsnedleggelse i et vitalt spørsmål som f. eks. reiser seg ved store endringer — i den grad arbeidsgiveren respekterer et veto fra den lokale fagforening.

Vi ber LO ta opp arbeidet med å få en lovreform langs disse linjer.»

Forbundsstyrets innstilling:

Tiltres ikke.

Nr. 1192 Fra Sekretariatet:

- a. Sekretariatet gir sin tilslutning til innstillingen fra forbundsstyret i Bekleddningsarbeiderforbundet.
- b. Forslaget fra Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund medfører vedtektsendringer og må derfor behandles i de enkelte forbunds landsmøter.
For øvrig viser vi til tidligere vedtak i Sekretariatet hvor en ber forbundene ta opp spørsmålet med de ansatte for å finne brukbare løsninger.
- c. Sekretariatet gir sin tilslutning til innstillingen til forbundsstyret i Norsk Transportarbeiderforbund.
- d. Sekretariatet gir sin tilslutning til innstillingen til forbundsstyret i Norsk Tjenestemannslag.
- e. Når det gjelder de øvrige forslag, oversendes disse Sekretariatet, idet en viser til avsnittet «Utvidet demokrati» i det nye forslag til Handlingsprogram.

Dessuten har Heidi Svendsen reist følgende forslag:

Landsorganisasjonen i Norge arbeider aktivt for medbestemmelserett til alle ansatte i fagbevegelsen.

Kongressen anbefaler derfor at de enkelte forbund innfører representasjon med fulle rettigheter i forbundsstyrene/fagforeningsstyrene for sine ansatte.

Fra representant 202 foreligger følgende forslag:

LO-Kongressen 1977 vil be Arbeiderpartiet om at de sørger for at Laake-utvalgets flertallsinnstilling ikke blir vedtatt før fagbevegelsens medlemmer har fått drøftet og uttalt seg om dette.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1192 tiltres.

Punkt 7. Bedriftslegeordning — helsespørsmål.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1193 *Avd. 5, Oslo og Omegn Arbeidsmannsforening*, foreslår:

«LO krever at arbeidstakere tilstås gratis legeundersøkelse én gang i året ved kontinuerlig arbeid eller etter 1000 arbeidstimer ved sesong- eller liknende arbeidsoppdrag.»

Nr. 1194 *Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening*, foreslår:

«Bedriftslegeordning må kreves omorganisert og utbygd til å bli en del av det offentlige helsevesen, og til å omfatte alle arbeidsplasser og arbeidstakere.»

Nr. 1196

Avd. 274, Kristiansand Bygningsarbeiderforening, Bygning, foreslår:

«Ved revisjon av Hovedavtalen må det kreves innført bestemmelser som pålegger alle arbeidsgivere å etablere bedriftslegeordning.»

Nr. 1197 *Avd. 308, Mursvennernes Fagforening, Bergen, Bygning*, foreslår:

«De bedrifter (håndverksmestere) som ikke har bedriftslegeordning skal pålegges ordningen.»

Nr. 1198 *Avd. 348, Rørleggernes Forening, Bygning, Trondheim*, foreslår:

1. Medlemsmøtet krever at alle lønnstakere i Norge må få mulighet til å komme inn under betryggende helsekontroll og behandling.
2. Helsekontroll og behandling foretas på godt utbygde bedriftshelsesentra. Bedriftshelsetjenesten integreres i den «offentlige helsetjeneste utenfor sykehuset». Mobile helsesentra med oppsøkende virksomhet hvor helsesentra ikke kan nås.
3. Medisinsk helsepersonell som er knyttet til bedriftshelsetjenesten, må stå i en fri stilling overfor arbeidsgiverne.
4. Bedriftslegen må — utenom den helsemessige kontroll — kunne behandle samt sykmelde og friskmelde.
5. Medlemsmøtet vil kreve at det satses spesielt på å få utdannet yrkesmedisinere.»

Nr. 1199 *Avd. 460, Tjeldsund Bygningsarbeiderforening*, foreslår:

«Lovbestemt med bedriftslegeordning også for bedrifter utenfor tettbygde strøk, for slik det er nå er det så mye en kan unnskyldes seg med, f. eks. det er så langt til byen der det er mulighet for leger. Det er dette vi vil ha bort at ikke en bedriftsledelse kan si at det blir for dyrt å få til en tilfredsstillende legeordning.»

Nr. 1202

Bygningsindustriarbeidernes Seksjon, Nord-Trøndelag, foreslår:

«Da det i stor grad er mangel på helsekontroll ute på bedriftene og de ambulerende arbeidsplasser samt mangel på kvalifiserte bedriftsleger og bedriftshelsesøstre som er utdannet for slik tjeneste, vil de her nevnte foreninger fremme følgende forslag for LO-kongressen 1977:

All utdanning av helsepersonell innen bedriftshelsetjenesten bekostes av staten.

Dette helsepersonell får en slik utdanning at de kan takle alle yrkes-skader som kan oppstå i arbeidslivet. De skal være med å forebygge helse-skader. De skal kunne sykepermittere arbeidstakere på bedriften og ikke som nå at arbeidstakeren må oppsøke legens private kontor for å bli syk-meldt.

Videre at alt bedriftshelsepersonell lønnes av staten.

Dermed unngås den kritikk som er reist mot slikt personell, legen er lønnet av bedriften, han er bedriftens mann.»

Nr. 1203 *Bygningsindustriarbeidernes Seksjon Rogaland foreslår:*

«For å kunne få til en bedriftslegeordning som også effektivt omfatter små og mellomstore bedrifter, bør det søkes opprettet en obligatorisk ordning hvor alle yrkesaktive årlig blir innkalt til grundig undersøkelse.

Legene som foretar denne undersøkelse må være utdannet yrkesmedi-sinere.»

Nr. 1205 *Avd. 2, Jern og Metall, Fredrikstad, foreslår:*

«Bedriftslegeordningen må forbedres, slik at alle arbeidstakere får en skikkelig legekontroll ut over én gang i året.»

Nr. 1207 *Avd. 91, Jern og Metall, Harstad, foreslår:*

«Bedriftslegeordningen må komme inn under den vanlige helsetjeneste, og bedriftslegen må få anledning til å behandle de ansatte på lik linje med andre leger.»

Fra representant 219, Kåre Rasmussen, foreligger følgende for-slag:

Bedriftshelsetjenesten bygges ut slik at LO-medlemmenes fami-liemedlemmer også omfattes av ordningen.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Det tidligere utdelte forslag fra Redaksjonskomitéen, gjengitt på side 343, tiltres.

Punkt 8. Boligspørsmål — bolig- og tomtepolitikk.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1212 *Avd. 5, Rørleggernes Fagforening, Bygning, Oslo, foreslår:*

- a) «Det er absolutt nødvendig å få en bedre boligdekning i årene framover. Det må bygges minst 40 000—50 000 leiligheter hvert år.

- b) Det må gjennomføres effektiv kontroll med spekulasjoner i tomteprisene. Stat og kommune må ekspropriere og tilrettelegge større tomtearealer for sosial boligbygging. Gårder i den gamle bebyggelse som fortsatt har verdi må restaureres i henhold til dagens bokrav.
- c) Husbankens utlån må økes i forhold til stigningen i byggekostnadene. Renter i Husbanken må holdes på et forsvarlig sosialt nivå.
- d) Bygging av leiligheter for enslige og eldre. Forholdene må tilrettelegges for en rimelig belåning av denne bebyggelse.
- e) Stat og kommune må påskynde alle aktuelle saneringsplaner.
- f) Utarbeide og effektivisere statlige og kommunale boligforsyningsplaner.
- g) Forutsetning for at byggeløyve gis må være at byggeprosjektet er grundig planlagt.»

Nr. 1213 *Bygningsarbeidernes Seksjon Nord-Trøndelag*, foreslår:

«*Ferdighusfabrikkene.*

1. Forbud mot oppkjøp av store tomtearealer.
2. Forbud mot utbygging av flere ferdighusfabrikker.
3. Større og bedre kontroll av all piratvirksomhet ved oppførelse av ferdighus.
4. All arbeidskraft som forefinnes innen de kommuner som disse ferdighusfabrikkene opererer i benyttes så fremt det forefinnes kvalifisert arbeidskraft i kommunen.»

Nr. 1214 *Drammen faglige samorganisasjon* foreslår:

«Landsorganisasjonen i Norge må i kommende 4-årsperiode gå inn for en aktiv og effektiv bolig- og tomtepolitikk.»

Nr. 1215 *Fra Sekretariatet:*

Det vises til det vedtak Kongressen gjorde i 1973. I samsvar med dette vedtak er avsnittet i det nye Handlingsprogram «Bolig og Bømiljø» utformet, side 51 og 52. De foreliggende forslag skulle således være dekket av det nye handlingsprogram.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1215 tiltres.

Punkt 9. Branntjenesten.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1216 *Bergen Brannkorps Forening, avd. 98*, foreslår:

Samkjøring av brannvern over kommunegrensene.

«*Kommunaldepartementet utarbeider lovforslag som i stor grad gir adgang til de enkelte kommuner å samkjøre sitt brannvern.*

Landskonferansen for branntjenestemenn ble holdt på Fagernes i desember 1975, og det ble bl. a. uttalt at det ville være tilrådelig å slå sammen små brannkorps ut over kommunegrensene. En slik regional sammenslåing av beredskap og ekspertise, vil bl. a. minske brannberedskapsutgiftene i kommunene.»

Nr. 1217 *Bergen Brannkorps Forening, avd. 98, foreslår:*

«Skal branntjenstemenn i Norge få del i det foreslåtte lovverk angjeldende arbeidstidsbestemmelser, arbeidsvern og arbeidsmiljø, må kommunenes økonomiske evne styrkes. Brannforsikringsselskapene i Norge pålegges årlig avgift til drift av de kommunale brannvesener. Beregnet av brutto overskudd.»

Forbundsstyrets innstilling:

Saken oversendes Sekretariatet.

Nr. 1218 **Fra Sekretariatet:**

Forbundsstyrets innstilling tiltres.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1218 tiltres.

Punkt 10. Bransjerådene.

Ingen forslag er opptatt.

Punkt 11. Bruk av politi og militære mot streikende arbeidere.

Nr. 1221 *Avd. 242, lektriker og Kraft, Oslo, foreslår:*

«Forsvaret og/eller politiet skal ikke settes inn mot streikende arbeidere. Forsvaret skal kun nyttes mot inntrengere utenfra.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret kan ikke tiltre forslaget. Forbundsstyret viser til at en bor i en rettsstat, og forutsetter at slike virkemidler ikke vil bli brukt uten for å opprettholde ro og orden innenfor gjeldende lovverk.

Nr. 1222 **Fra Sekretariatet:**

Forbundsstyrets innstilling tiltres.

Punkt 12. Distriktenes Utbyggingsfond.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1223 *Avd. 187, Ringerike Bygningsarbeiderforening, foreslår:*

«Landsorganisasjonen må bestrebe seg på å få større innflytelse over tildeling av midler fra Distriktenes Utbyggingsfond. Likeså må det etableres et organ til kontroll av utgitte midler.»

Nr. 1224 **Fra Sekretariatet:**

Forslaget oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Forslag nr. 1224 fra Sekretariatet tiltres.

Punkt 13. Etableringskontroll.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1225 *Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:*

«LO må kreve kontroll med rengjøringsbyråene og deres økonomiske status.»

Nr. 1226 **Fra Sekretariatet:**

Forslaget oversendes Sekretariatet.

Dessuten foreligger følgende forslag fra 7, Ole Flesvig:

Etableringskontroll må innføres i langt sterkere grad enn det som nå er tilfelle.

Etableringen må ikke omfatte bare rengjøringsfirmaer, men all virksomhet.

Bestemmelsen som gjelder nå om at virksomhet innen bygg- og anleggssektoren som beskjeftiger mindre enn 5 ansatte, må endres til 2 ansatte.

Redaksjonskomitéens innstilling:

1. Sekretariatets forslag nr. 1226 tiltres.
2. Forslaget fra Flesvig oversendes Sekretariatet.

Punkt 14. Faglig/politisk virksomhet.

Nr. 1231 *Avd. 165, Jern og Metall, Førde, foreslår:*

«Fagbevegelsen må kreve at bedrifter ikke støtter politiske partier økonomisk eller på andre måter.»

Forbundsstyrets innstilling:

Bedriftenes økonomiske støtte til de politiske partier vil i det lange løp bli påvirket av den medinnflytelse lønnsstakerne nå har i bedriftenes bestemmende organer.

Forbundsstyret har tiltro til at en gjennom denne påvirkning vil kunne være i stand til å hindre uheldig praksis.

Forbundsstyret vil ikke kreve spesiell lovgivning på dette område, men vil anmode medlemmer som sitter i bedriftenes beslutende organer om å reservere seg mot taushetsplikt i slike spørsmål, slik at beløpet som bevilges blir offentliggjort.

Nr. 1241 **Fra Sekretariatet:**

A. De resultater vi har nådd i vårt land både på det sosiale, kulturelle og økonomiske område, er i stor grad en direkte følge av

forbedret lovgivning og styring av den økonomiske politikk. Dette har Det norske Arbeiderparti sterkt medvirket til. Derfor må det være naturlig at støtte, både moralsk og økonomisk, er nødvendig og riktig, uansett på hvilket plan det er i fagbevegelsen.

- B. Når det gjelder pengestøtte til politiske partier fra bedrifter, tiltres innstillingen fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.**

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1241 tiltres.

Punkt 15. Felles regnskapsadministrasjon for alle forbund.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1242 *Avd. 79, Kjemisk, Fredrikstad*, foreslår:

«Man nedsetter et utvalg som ser på muligheten til å finne en felles regnskapsadministrasjon for alle forbund.»

Nr. 1243 **Fra Sekretariatet:**

Forbundsstyrets innstilling tiltres.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1243 tiltres.

Forbundsstyrets innstilling:

Kan ikke tiltres.

Punkt 16. Fiskerispørsmål.

Følgende forslag er opptatt:

Nr.1244 *Avd. 8, Tromsø, NNN*, foreslår:

«Avdelingen går inn for at det drives en fiskeripolitikk som tar hensyn til fiskeindustriarbeidernes interesser. I denne forbindelse må LO arbeide aktivt for å få fiskeindustriarbeiderne og deres organisasjoner mer med i bestemmende organer som kan skaffe større innflytelse.»

Nr. 1245 *Avd. 175, Havøysund, NNN*, foreslår:

«Faglig sekretær for fiskerinæringen.»

Nr. 1246 *Avd. av Norsk Sjømannsforbund i Tromsø*, foreslår:

«*Forhandlinger om støttetiltak for fiskerinæringen.*

Siden 1964 har forhandlingene overfor staten om priser og støttetiltak for fiskerinæringen vært ført suverent av Norges Fiskarlag. Denne forhandlingsretten er fastlagt i den såkalte Hovedavtale for fiskerinæringen.

Siden avtalen ble godkjent ved Kgl. resolusjon 1964 har det skjedd en

rivende utvikling i fiskerinæringen, bl. a. ved utbygging av store mottakeranlegg, fryseri- og filetindustri. Fiskeriene i seg selv har også gjennomgått omfattende strukturendringer. De forutsetninger den kgl. resolusjonen bygget på i 1964 er så vesentlig forandret at også forhandlingsmønsteret må bedres.

Støtte- og prisavtalen som i dag inngås mellom Norges Fiskarlag og Staten omfatter en rekke forhold som både direkte og indirekte berører våre medlemmer i fiskeriene, og i stor utstrekning medlemmer av Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund og Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund. Til eksempel kan nevnes midler til effektiviseringstiltak, sosialfond, minstegarantier for lønn til ansatte om bord og direkte pristilskott på fisk ved 1. hånds omsetning.

Det sistnevnte har stor betydning for driftsmulighetene i filet- og fryseindustrien.

Støtteavtalens økonomiske betydning kan best illustreres ved tallene for de seneste årene. I 1974 omfattet avtalen et beløp i statsmidler på 179,2 millioner kroner.

1975 405,0 millioner kroner.

1976 546,1 millioner kroner.

Fordelingen av de midler som stilles til rådighet foretas likeledes suverent av Norges Fiskarlag, og en kan jo stille spørsmål om rimeligheten i denne når man f. eks. kan slå fast at 1976 blir ett av de økonomisk beste år norsk fiskerinæring har hatt.»

Forbundsstyrets innstilling:

Norsk Sjømannsforbund foreslår at Kongressen gjør følgende vedtak:

«LO fremmer krav overfor myndighetene om at de framtidige støtte- og prisforhandlinger for fiskerinæringen skal føres i fellesskap av representanter fra Norsk Sjømannsforbund, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund og Norges Fiskarlag.»

Nr. 1247 Fra Sekretariatet:

Forbundsstyrets innstilling tiltres.

Dessuten foreligger følgende tilleggsforslag til 1246:

Det etableres et kontaktutvalg mellom Staten og fiskerinæringens organisasjoner hvor vilkår og økonomiske forhold drøftes.

Redaksjonskomitéens innstilling:

1. Sekretariatets forslag nr. 1247 tiltres.
2. Tilleggsforslaget til forslag 1246 tiltres.

Punkt 17. Folk og Forsvar.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1248 *Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening*, foreslår:
«Landsorganisasjonen trekker tilbake sitt medlemskap i Folk og Forsvar.»

Nr. 1249 *Avd. 11, Øst/Vestfold Arbeidsmannsforening*, foreslår:
«LOs medlemskap i Folk og Forsvar trekkes tilbake.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forslaget tiltres ikke.

Nr. 1250 *Avd. 242, Elektriker og Kraft, Oslo*, foreslår:

«Landsorganisasjonen i Norge går ut som medlem av organisasjonen «Folk og Forsvar.»»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret kan ikke tiltre forslaget.

Nr. 1251 *Avd. 1, Jern og Metall, Oslo*, foreslår:

«Landsorganisasjonen melder seg ut av Folk og Forsvar.
(Viser til landsmøtevedtak.)»

Nr. 1252 *Avd. 25, Stavanger, og avd. 19, Jern og Metall, Kverneland*, foreslår:

«LO-kongressen mener at LO skal melde seg ut av organisasjonen «Folk og Forsvar.»»

Nr. 1253 *Avd. 143, Jern og Metall, Mo i Rana*, foreslår:

«Medlemskap i organisasjonen Folk og Forsvar opphører.
(Landsmøtevedtak Jern og Metall 1974.)»

Nr. 1254 Fra Sekretariatet:

Folk og Forsvar ble dannet i 1951 av landsomfattende faglige, økonomiske, kulturelle og humanitære organisasjoner og ungdomsorganisasjoner. Folk og Forsvar har som oppgave bl. a. å skape best mulig kontakt mellom forsvaret og folkets organisasjoner, samt å bidra til å styrke den demokratiske innstilling både innenfor forsvaret og i folket.

Folk og Forsvar søker å løse disse oppgaver gjennom muntlig og skriftlig opplysningsvirksomhet. Gjennom kontaktkonferanser, foredrag, skrifter, presse, film, utstillinger, besøk og befaringer ved militære etablerementer prøver en å gi folket kunnskap om forsvaret og de aktuelle forsvarsspørsmål. Den ytre ramme for Folk og Forsvars opplysningsvirksomhet er de retningslinjer Stortinget til enhver tid trekkes opp for norsk forsvarspolitik.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1254 tiltres.

Punkt 18. Forholdet ledelse — medlemmer, informasjon.

Nr. 1255 *Avd. 67, Jern og Metall, Tønsberg*, foreslår:

«*Orientering fra LO.*

En bedre orientering om hva som blir gjort for medlemmer tilsluttet LO. (På alle plan.)»

Forbundsstyrets innstilling:

Forslaget tiltres.

Nr. 1256 *Forening 19, Transport, Bergen*, foreslår:

«*Sosiale saker.*

LO må i større utstrekning satse på å spre opplysninger i fagblad, brosjyrer m. v. om sosiale lover og bestemmelser, om de rettigheter våre medlemmer har. Om nødvendig gå til ansettelse av personale til å ta seg av slike saker.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forslaget tiltres.

Nr. 1257 *Tromsø Faglige samorganisasjon* foreslår:

«*Informasjon om konflikter lovlige/ulovlige.*

Landsorganisasjonen i Norge og de tilsluttede fagforbund pålegges å **informere samorganisasjonene om de konflikter som oppstår. Informasjonen kan være et kort resymé av saken, hva som er gjort i klubben, den lokale fagforening og det berørte forbund.»**

Nr. 1258 **Fra Sekretariatet:**

a. Innstillingene fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Norsk Transportarbeiderforbund tiltres.

Det må legges stadig større vekt på informasjon til medlemmene, noe som stiller økte krav både til LO og forbundene. Informasjonen bør samordnes best mulig. Forslagene oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1258 tiltres.

Punkt 19. Forsikringsspørsmål.

Følgende forslag er opptatt:

NORSK JERN- OG METALLARBEIDERFORBUND

Nr. 1264 *Avd. 2, Jern og Metall, Fredrikstad*, foreslår:

«LO må gå aktivt inn for å styrke forsikringsselskap som vår organisasjon er knyttet til (Samvirke).»

Nr. 1272 *Avd. 29, Norsk Kjemisk, Moss, foreslår:*
foreslår:

«Avtale mellom LO og Samvirke om gruppeforsikring bilag B — punkt 10 b-1 i vedtektene:

«Ved medlems død etter det kalenderår medlemmet fyller 75 år utbetales 800 kroner.» **Forandres til også å gjelde for ektefelle.»**

Forbundsstyrets innstilling:

Foreslås oversendt utvalget for grunnforsikring.

Nr. 1271 *Avd. 235, Oslo Støperiarbeiderforening, Jern og Metall,*

«At grensen for utbetaling av forskuddsbidrag settes til 55 år og 25 års medlemskap. Ikke slik som nå 60 år og 30 års medlemskap.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret slutter seg til intensjonene i forslag fra avd. 2 og 23 og ber om at disse spørsmål tas opp til drøftelse med Samvirke.

Om forslagene fra avd. 25, 44 og 91 vil forbundsstyret uttale:

De spørsmål det her dreier seg om ble tatt opp som krav ved siste tariffrevisjon. Forhandlingene førte imidlertid ikke til noen avklaring av de omtalte forhold. Forbundsstyret forutsetter at den videre fremdrift av denne sak fortsetter etter de retningslinjer og de intensjoner som lå til grunn for kravet ved tariffrevisjonen 1976.

Forslag fra avd. 114 og 226 omhandler Grunnforsikringen.

Forbundsstyret vil her uttale at Grunnforsikringen har nettopp gjennomgått en revisjon når det gjelder ytelser. Den forbedring som er foretatt er skjedd innom den premieramme som ordningen alltid har hatt. Såfremt intensjonen i forslagene skal søkes gjennomført vil dette bety omfattende premiejusteringer, som det enkelte forbund selv må bære. Det er derfor forbundsstyrets syn at disse spørsmål med tilleggsytelser til den etablerte Grunnforsikringen bør kunne løses på forbundsplan. Forbundsstyret anbefaler derfor ikke at Kongressen tar stilling til disse forslag.

Forslaget fra avd. 235. Dette spørsmål omhandler egentlig FSK. FSK er brakt til opphør. Endelig vedtak er fattet.

Forbundsstyret kan ikke tiltre forslaget.

Nr. 1274 *Fra Sekretariatet:*

Innstillingene fra forbundsstyrene i Norsk Arbeidsmandsforbund, Norsk Gullsmedarbeiderforbund, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, Norsk Kjemisk Industrierarbeiderforbund og Norsk Transportarbeiderforbund tiltres.

Sekretariatet viser til avsnittet i det nye Handlingsprogram «Demokratisering i forsikring», sidene 53, 54 og 55 som blir behandlet under saklistens pkt. 9.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1274 bortfaller da en del forslag ikke er tatt opp. Forslagene fra Norsk Kjemisk Industrierarbeiderforbund nr. 1272 og fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund nr. 1271 b, tiltres.

Punkt 20. Fraktutjevning tiltak.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1277 *Avd. 59, Jern og Metall, Harstad, foreslår:*

«Fraktutjevning i Norge.»

Nr. 1278 *Avd. 110, Jern og Metall, Hammerfest, foreslår:*

«Utjevning av kostnadsnivået mellom landsdelene.»

Forbundsstyrets innstilling:

Systemet med fraktutjevning er allerede tatt i bruk som virkemiddel i inntektsutjevningen landsdelene i mellom. Ordningen omfatter i dag matvarer, olje og bensin, men forbundsstyret er enig med forslagsstillerne i at en regelmessig må vurdere størrelsen av slike ordninger, slik at de har den ønskede effekt, eventuelt å ta ordningen i bruk på nye områder.

Nr. 1279 **Fra Sekretariatet:**

Forslagene oversendes Sekretariatet for behandling og vurdering i LO/DNA's skattekomité.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1279 tiltres.

Punkt 21. Industriutvalg.

Bortfaller da ingen av forslagene er opptatt.

Punkt 22. Jordbruksavtalen.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1282 *Lier faglige samorganisasjon foreslår:*

«Jordbruksoppgjøret/Fordeling av forskjellige økonomiske tilskudd til jordbruket. (Subsidier.)

I de senere åra har det skjedd ting i forbindelse med jordbruksoppgjøret, som har fått mange fagorganiserte til å lure. Vi synes imidlertid det er

riktig at jordbruket har sine, men det vi ikke synes er riktig, er at de tilsynelatende, ender opp med et bedre resultat enn hva vi gjør.

Dette hadde vi akseptert, hvis inntektsfordelinga hadde vært skjev. Vi medgir at inntektsfordelinga er skjev på noen plasser, men det er mange steder den ikke er det.

På bakgrunn av dette tillater vi å foreslå at LO i framtida går inn for:

1. At jordbruket gjør ferdig sitt oppgjør før fagbevegelsen.
2. At nøkkelen til fordeling av subsidier blir grundig vurdert, da det virker som om det er de største jordbrukerne som får de største tilskuddene.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

- a) Forslag nr. 1282, punkt 1, oversendes Sekretariatet.
- b) Forslag nr. 1282, punkt 2, tiltres.

Punkt 23. Kjernekraft.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1285 *Avd. 1, Jern og Metall, Oslo, forelår:*

«Landsorganisasjonen krever at bygging av kjernekraftverk ikke gjennomføres i Norge.»

Forbundsstyrets innstilling:

Det er etter forbundsstyrets oppfatning i løpet av de første 4 år ikke behov for vårt land å ta stilling til dette.

Forbundsstyret mener imidlertid at forslagene på lang sikt er for kategoriske og unyanserte. Dersom fortsatt kraftutbygging er nødvendig og de sikkerhetsmessige sidene er løst, kan kjernekraftverk være et alternativ til fortsatt utbygging av vår vannkraft med de skadevirkninger dette har.

Norge bør imidlertid engasjere seg i utviklingen av nye energikilder.

Nr. 1287 **Fra Sekretariatet:**

Forbundsstyrets innstilling tiltres.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1287 tiltres.

Punkt 24. LOs distriktskontor og samorganisasjoner.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1294 *Alesund faglige samorganisasjon foreslår:*

«Alesund faglige samorganisasjon foreslår at LOs distriktskontor i Møre og Romsdal blir styrket. Det tilsettes en sekretær som har Sunnmøre som spesielt arbeidsområde.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Forslaget oversendes Sekretariatet.

Punkt 25. Militærtjeneste.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1296 *Avd. 1, Jern og Metall, Oslo*, foreslår:

«Den militære tjenestetid settes til 8 måneder.

(Viser her til landsmøtets vedtak.)»

Forbundsstyret tiltrer forslaget.

Nr. 1298 **Fra Sekretariatet:**

Forslag om nedsettelse av den militære tjenestetid kan ikke tiltres.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1298 tiltres.

Punkt 26. Miljøvern.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1299 *Avd. 233, Jern og Metall, Strømmen*, foreslår:

«Fagbevegelsen må gjøre sin innflytelse gjeldende for å bevare vår natur og gjøre den tilgjengelig for alle.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Forslaget tiltres.

Punkt 27. Nasjonalisering — sosialisering.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1301 *Bygningsindustriarbeidernes Seksjon, Glåmdal*, foreslår:

«Staten må overta styringen, eventuelt eiendomsretten til alle våre store skog- og utmarksområder.»

Nr. 1302 *Avd. 94, Elektriker og Kraft, Halden*, foreslår:

«LO støtter NPFs vedtak om å sosialisere norsk treforedlingsindustri.

Nr. 1303 *Avd. 2, Jern og Metall, Fredrikstad*, foreslår:

«Demokratiseringsprosessen overfor banker og forsikringsselskaper samt andre kredittinstitusjoner må utvikles videre.»

Forbundsstyret tiltrer forslaget.

Nr. 1304 *Avd. 25, Jern og Metall, Stavanger*, foreslår:

«LO-kongressen tar opp igjen tidligere vedtak om at sosialisering av hele industrien utredes i samråd med forbundene innen 1 år.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret ser det som en urealistisk målsetting på kort sikt å gjennomføre en alminnelig sosialisering av norsk industri. Imidlertid vil det også for fagbevegelsen være av stor interesse å få vurdert ulike former for offentlig/statseide virksomheter. For tiden er det fra en rekke hold gitt uttrykk for ønsket at staten skal overta, hele eller deler av bedrifter og kriteriene for slike holdninger er ofte svært forskjellige.

Det kunne være av stor betydning for fagbevegelsen å få en prinsipiell vurdering av ulike former for statseid drift, eventuelt statsmedvirkning opp mot de interesser fagbevegelsen måtte ha, herunder vil også spørsmålet om en mer generell form for sosialisering, eventuelt nasjonalisering kunne bringes inn og tas med i en vurdering.

Forbundsstyret oppfordrer derfor Landsorganisasjonen til å ta initiativet til et slikt utredningsarbeid.

Nr. 1308 *Kongsvinger faglige samorganisasjon* foreslår:

«Alle store skog- og utmarksområder må overtas av staten eller legges ut til bygdeallmenninger.»

Nr. 1309 *Verdal faglige samorganisasjon* foreslår:

«Verdal faglige samorganisasjon vil foreslå at LO arbeider for å sikre lokalsamfunnet styring med bank- og kredittvesen.»

Nr. 1310 *Fra Sekretariatet:*

1. Forslaget fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund om å ta initiativ til et utredningsarbeid om former for statseid drift, sosialisering og nasjonalisering, tiltres. Utredningsarbeidet må komme i gang i kongressperioden.
2. Forslaget fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Halden faglige samorganisasjon, Kongsvinger faglige samorganisasjon, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, oversendes Sekretariatet under henvisning til vedtak under pkt. 1.
3. Forslaget fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Verdal faglige samorganisasjon ansees imøtekommet i forbindelse med Regjeringens forslag om offentlig representasjon i bankenes styre og representantskap.

Nr. 1312 Fra Sekretariatet:

Forslaget oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1310 og 1312 tiltres.

Punkt 28. NRK og fagbevegelsen.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1315

Avd. 3, Oslo Stein-, Jord- og Sementarbeiderforening, foreslår:
«Sekretariatet får i oppdrag å reise krav om plass for informasjon om fagbevegelsens virksomhet i samfunnet i NRK og de ulike deler av skoleverket.»

Nr. 1316 Avd. 6, Murernes Union, Oslo, foreslår:

«Murernes Union foreslår at LO-kongressen fatter vedtak slik at det kan bli satt i gang arbeid med å få faste sendinger i NRK fra arbeidsplasser og arbeiderbevegelsens organisasjoner.

En rekke organisasjoner har lenge hatt egne programmer i NRK og vi mener derfor at det er helt naturlig at også de fagorganiserte får egne programmer. Fagbevegelsen får stadig flere områder å ivareta, og behovet for informasjon blir større og større.

Vi mener derfor at den beste måten å holde folk orientert på er at vi får faste sendinger i radio og TV.»

Nr. 1317 Forening 1, Oslo, foreslår:

«LO i Norge arbeider for at fagorganisasjonen får tildelt egne sendinger i fjernsynet (TV) for opplysning og informasjon av saker av faglig karakter.»

Nr. 1318 Fra Sekretariatet:

Sekretariatet er enig i intensjonen i forslagene, som går ut på at en ønsker bedre dekning i NRK/TV om det indre liv og arbeid i fagbevegelsen og på arbeidsplassene. Det er i den forbindelse viktig å styrke vårt eget informasjonsarbeid for derved å øve trykk på våre massemedia.

Dessuten er opptatt:

Representanten nr. 245, Bjørn Rudaa:

«Landsorganisasjonens Kongress 1977 har diskutert forholdet mellom NRK og fagbevegelsen, og vil kreve at NRK snarest foretar en sterkere prioritering av stoff om arbeidslivet.

Kongressen vil legge vekt på at den pågående ansettelsesstopp ikke må være til hinder for at det ansettes flere faste medarbeidere med arbeidslivet som område.»

Representanten nr. 43, Gunnar Grimnes:

«Landsorganisasjonen fremmer krav overfor NRK at det opprettes egen redaksjon i TV med arbeids- og næringsliv som sitt arbeidsområde.

Den nåværende ansettelsesstopp i NRK må ikke hindre gjennomføring av en slik ordning.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

- 1) Sekretariatets forslag nr. 1318 tiltres.
- 2) Forslaget fra Bjørn Rudaa tiltres.

Punkt 29. Oljepolitikken.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1322 Fra Sekretariatet:

Sekretariatets forslag gjengitt på side 344.

Dessuten er opptatt:

Representanten nr. 54, Gunnar Kokaas:

«Boring og utvinning i nye områder må ikke finne sted før en vet med sikkerhet at en er gardert mot katastrofer ved at nødvendig sikkerhets- og redningsutstyr er til stede sammen med nødvendig viten om bruken av det.»

Representanten nr. 194, Einar Hysvær:

«Det må framgå av uttalelsen om oljepolitikken at prøveboring nord for 62. breddegrad igangsettes så snart de sikkerhetsmessige sider er klarlagt så langt rå er.»

Representanten 202, Jens Peter Jelle:

«Vi anser det som betydningsfullt for vår framtidige bosetting og sysselsetting i våre kystdistrikter å få klarlagt hvilke ressurser vi kan regne med utenfor kysten også nord for den 62. breddegrad. LO-kongressen vil derved støtte opp om undersøkelsesboring i disse områder snarest, under forutsetning av at det nødvendige sikkerhetsutstyr er på plass, og at de nødvendige hensyn til fiskeriene blir tatt i den forbindelse.

Kongressen er også enig i at det må tas klare forbehold om at undersøkelsesboring ikke *automatisk* må føre til produksjon, og at Stortinget må stå fritt til å bestemme når utvinning skal skje.

Vi har sterke tendenser til sysselsettingsmessige problemer i disse distrikter. En kartlegging av hvilke ressurser vi har på sokkelen vil kunne virke stimulerende på industri og arbeidsliv for øvrig.

Av disse grunner er det etter Kongressens mening viktig å

komme i gang med undersøkelsesboring snarest mulig også nord for den 62. breddegrad.

Representanten nr. 93, Pål Steigan:

- «— Ingen utvinning til sikkerheten er garantert
- Vekk med de utenlandske selskapene i Nordsjøen
- Norge ut av IEA
- Ingen boring nord for 62. breddegrad.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Redaksjonskomitéen viser til sitt allerede framlagte forslag (side 332).

Punkt 30. Opplysningsvirksomheten — Tillitsmannsopplæringen.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1323 *Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening*, foreslår:

«Det gis dekning for en ekstra hjemreise for 6 og 8 ukers kurs på LO-skolen.»

Nr. 1324 *Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening*, foreslår:

«LO vil arbeide for å legge forholdene til rette slik at differansen mellom kursstipend og arbeidsinntekt ved dagkurs, ukekurs og LO-skolen blir så liten som mulig.

Arbeidsgiverne pålegges å dekke den differanse som måtte oppstå.»

Nr. 1325 *For. 107, Likningsetatens Landsforening*, foreslår:

«Som følge av gjennomføringen av Ou-fondet har LO-forbund som organiserer innen statssektoren fått en utilsiktet konkurranse på grunn av økonomisk underlegenhet. Utløst agitasjon fra andre forbund forverrer situasjonen ytterligere.

For å møte denne konkurranse finner Likningsetatens landsforening det riktig at Norsk Tjenestemannslag får øket sin andel fra Ou-fondets midler Likningsetatens landsforening finner det riktig at midler fra Ou-fondet til Norsk Tjenestemannslag blir gitt i form av kronebeløp, slik at forbundet selv får herredømme over utnyttelsen av midlene på den mest hensiktsmessige måte i vår kurs- og agitasjonsvirksomhet.»

Nr. 1328 **Fra Sekretariatet:**

Forslagene oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1328 tiltres.

Punkt 31. Pendlerproblemet.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1331 *Hadeland kommuneforening, avd. 335, foreslår:*

«Pendlernes problemer burde vel kunne tilrettelegges på en bedre måte. De fleste vil forstå at dette problem i seg selv ikke kan løses. Alle kan ikke skaffes arbeid utenfor sin egen stuedør, men for alle disse menneskene som — uten press på samfunnet — reiser flere mil hver dag, må det gjøres noe som kan lette og oppmuntre deres situasjon bl.a. når det gjelder beskatningen og reiseutgifter/reisemåter. Denne gruppen som på egen hånd løser sin arbeidssituasjon og ved sin innsats gir sin hjemkommune større skatteinntekter, bør heller premieres enn at situasjonen gjøres vanskeligere enn nødvendig med økte reiseutgifter, vanskelige tog- og bussforbindelser, stadige forsinkelser og mye annet. Med samarbeid faglig/politisk kan situasjonen gjøres mye lettere for denne store gruppen.»

Nr. 1332 **Fra Sekretariatet:**

Forslaget oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag 1332 tiltres.

Punkt 32. Politisk virksomhet.

- a) *Politiske ansettelser/oppsigelser.*
- b) *Nynazistiske partier.*

Under a) er følgende forslag opptatt:

Nr. 1333 *Avd. 70, Moss Bygningsarbeiderforening, foreslår:*

«LO går inn for å stoppe N.A.F.'s utspill når det gjelder å kontrollere ansettelser på politisk grunnlag. Tillitsmannsapparatet må direkte inn ved ansettelser av medarbeidere.»

Nr. 1334 *Avd. 191, Drammen Bygningsarbeiderforening, foreslår:*

«*Mot politiske oppsigelser.*

Drammen Bygningsarbeiderforening har lagt merke til at det i de siste åra er foretatt flere usakelige og politiske oppsigelser uten at LO har gjort noe for å sette en stopper for dette. Ja, vi har til og med sett og hørt at LO's formann Aspengren faktisk har gått i spissen for en såkalt ugraskampanje.

A akseptere usakelige og politiske oppsigelser er å oppfordre arbeidskjøperne til å fortsette å angripe hele arbeiderklassen.

Vi vil derfor foreslå at LO-kongressen pålegger LO's ledelse å bruke de nødvendige midler for å slå politiske/usakelige oppsigelser tilbake.»

Nr. 1336 *Avd. 242, Elektriker og Kraft, Oslo, foreslår:*

DEL A, Kap. 1 — Organisasjonsretten — § 1
Protokolltilførsel utgår

«*Nytt avsnitt foreslås:*

Det er i strid mot de grunnleggende prinsipper for samarbeidet mellom LO og N.A.F. hvis ansettelse eller beskjefligelse av arbeidstaker blir søkt hindret fordi arbeidstakerne er organisert i et politisk parti, organisasjon eller har politiske meninger som er i strid med bedriftsledelsens syn.»

Nr. 1339 *Trondheim Handel og Kontor* foreslår:

«LO må ta klart avstand fra politiske ansettelses og politiske oppsigelser.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forbundsstyret er enig i at en arbeidstakers politiske oppfatning ikke må være avgjørende for ansettelses og oppsigelser.

På denne bakgrunn anbefales forslagene.

Nr. 1340 *Avd. 12, Jern og Metall, Trondheim*, foreslår:

«LO må ta klar avstand fra politiske ansettelses og politiske oppsigelser.»

Nr. 1341 *Avd. 31, Norsk Kjemisk, Sauda*, foreslår:

«Sauda Fabrikkarbeiderforening vil foreslå at Kongressen sterkt fordømmer Norsk Arbeidsgiverforenings utspill med oppfordring til sine medlemmer om å undersøke arbeidstakernes politiske holdninger, og nekte ansettelse av radikale arbeidssøkere.

Kongressen må kreve at Norsk Arbeidsgiverforening for ettertiden avholder seg fra å råde sine medlemmer til handlinger som strider mot norsk lov og rett.»

Nr. 1342 *Avd. 44, Norsk Kjemisk, Tyssedal*, foreslår:

«*Politiske oppsigelser:*

De siste par åra har vi vært vitne til en kraftig øking i tallet på politiske og klart usakelige oppsigelser av fagorganiserte arbeidere. Selv om bedriftsledelsen i de enkelte saker har nyttet formelle argumenter for å omgå grunnlovens ord om fri meningsyttring, er det åpenbart, både for de oppsagtes egne arbeidskamerater og offentligheten ellers, at det dreier seg om politiske oppsigelser.

I tillegg opplever vi at direktør V. Dahl i N.A.F. gjentar advarslene til arbeidskjøperne mot å ansette arbeidere uten å gå deres bakgrunn nøye etter i sømmene, med sikte på å granske deres politiske interesser. Kryssforhør av arbeidssøkere, tysting arbeidskjøpere imellom og svartelisting er N.A.F.'s oppskrift på å nekte radikale folk ansettelse.

Fram til nå kan det virke som om LO-ledelsen har godtatt N.A.F.'s reaksjoner politiske angrep på arbeidere og arbeidssøkende. Ikke med et ord er det reist noe forsvar mot at arbeidere sjekkes på kryss og tvers, svartelistes og risikere sparken for å ha deltatt i en streikekamp eller aksjon.

Klare politiske oppsigelser og avvisning av arbeidssøkende på politisk grunnlag er det mange eksempler på. Det må slås fast at dette er en skremmende utvikling som ikke er i fagbevegelsens interesser. Politiske oppsigelser må ikke godtas hverken på topp eller grunnplanet i LO. Slike oppsigelser ved siden av

ansettelsesnekting på politisk grunnlag, rammer ikke bare kommunister og revolusjonære, men alle progressive og kampvillige innen fagbevegelsen.

Derfor må det reises en kontant og konsekvent kamp mot slike politiske aksjoner mot arbeidsfolk!»

Nr. 1344 *Avd. 146, Film- og Teaterteknisk Forening, Oslo, foreslår:*

«LO-kongressen protesterer mot og vil aktivt bekjempe N.A.F.'s forsøk på å iverksette tiltak som vil føre til at arbeiderne nektes arbeid, eller mister arbeid p.g.a. sine politiske oppfatninger.»

Nr. 1345

Avd. 146, Film- og Teaterteknisk Forening, Kommuneforbundet, Oslo, foreslår:

«LO-kongressen tar avstand fra den meningsterror som på ny brer seg i fagbevegelsens ledelse og som bl.a. gir seg utslag i suspensjoner og eksklusjoner av medlemmer som har et annet politisk syn enn ledelsens. Som f.eks. det som har skjedd i SEF, NTL og nå Bergen Jernstøperi. Demokratiet må styrkes hvis fagbevegelsen skal kunne være et skikkelig redskap i arbeiderklassens tjeneste. Derfor må alle medlemmer fritt kunne stå fram med sine synspunkter, selv om disse skulle være i strid med ledelsens. Det er samtidig viktig å påpeke at den lovfestede retten til politiske streiker ikke må tas vekk, slik vi i den senere tid har sett eksempler på.»

Nr. 1346

Avd. 108-6, Tjenestemannslaget ved Universitetet i Trondheim, foreslår:

«Medlemmer av flere fagforbund i LO har den senere tid vist at de ikke respekterer sine forbund og LO's vedtekter.

Vi vil derfor foreslå at vedtektene blir innskjerpet.

Da disse brudd på vedtektene hovedsakelig har blitt satt ut i livet av medlemmer og sympatisører av partiet AKP (m-l), må vedtektene særskilt innskjerpes med henblikk på å stoppe disses nedbrytende virksomhet.

Dette partiet har også erklært seg selv som en hemmelig organisasjon. Partiet viser derved også en klart udemokratisk holdning som strider helt imot grunnprinsippet i vedtektene.

Under henvisning til § 3, pkt. 2 a i vedtektene om medlemskap i NTL kan vi konstatere at dette partiet er beslektet med partier som har nazistisk eller fascistisk program.

Konklusjonen på dette er at vi vil foreslå at medlemmer av AKP (m-l) nektes medlemskap i LO og dens tilknyttede forbund.»

Under b) er følgende forslag opptatt:

Nr. 1349

Avd. 101, Braskereidfoss Sag- og Høvleriarbeiderforening, foreslår:

«LO's handlingsprogram bør klart ta avstand fra, og aktivt motarbeide Norsk Front som parti. Derfor et klart nei til at Norsk Front blir lovlig parti.»

Nr. 1351

Avd. 289, Stavanger Stein-, Jord- og Sementarbeiderforening, foreslår:

«*Norsk Front.*

LO-kongressen må kreve et klart forbud av nazi-partiet Norsk Front. Det ville være ren hån mot det norske folket, og særlig de som kjempet med livet som innsats, om et parti som står for nazisme og fascisme fikk oppstå.»

Nr. 1353 *Avd. 94, Elektriker og Kraft, Halden, foreslår:*

«LO støtter NPF's landsmøtevedtak om gjennom Norges Storting å arbeide for å hindre gjenopprettelse av nynazistiske partier.»

Nr. 1356 *Avd. 235, Handel og Kontor, Oslo, foreslår:*

«Oslo støperiarbeiderforening krever at LO-kongressen ber Regjering og Storting om å forby det nye nazipartiet — Norsk Front.»

Nr. 1358

Avd. 26, Borregaard Jern- og Metallarbeiderforening, foreslår:

«Borregaard Jern- og Metallarbeiderforening, avd. 26 av N.P.F., vil overfor landsmøtet foreslå at man ved engasjement til den politiske utvikling i samfunnet arbeider for gjennomførelse av lovvedtak i Norges Storting som forsikrer oss mot gjenopprettelse av nynazistisk parti.

Vi er av den formening at slike tendenser synes å være på utviklingsstadiet politisk sett. Skal vi forhindre dette, må man allerede i fødselen gjennom lovvedtak forhindre en slik utvikling.

Dette forslag er tiltrådt enstemmig av Borregaardsarbeidernes Tillitsmannsutvalg.»

Forslaget ble enstemmig vedtatt på landsmøtet.

Nr. 1361 *For. 1, Transport, Oslo, foreslår:*

«Oslo Bryggearbeideres Forening oppfordrer LO-kongressen til å bruke sin innflytelse til å få knesatt et lovforbud mot nynazister eller fascistiske partier i Norge. Yderst påkrevende i disse dager er et klart forbud mot nazipartiet Norsk Front.»

Dessuten er opptatt:

Representanten 131, Steinar Fostervoll:

«Bedrifter som går til innskrenkninger må ikke gi tilskudd til politiske partier.

LO gir tilskudd til de organiserte arbeidere som blir rammet.»

Representanten 152, Odd Væring:

«Nazistiske, fascistiske og militante grupper har på nytt stått fram og vist sitt sanne ansikt i Norge.

Bakgrunnen for deres virksomhet er de samme samfunnsødeleggende idéer og politikk som Nasjonal Samling sto for i trettiåra og under krigen.

Fagkongressen 1977 vil henstille til den nye LO-ledelsen å følge nøye med i disse grupperes politikk og ta de nødvendige skritt for å bekjempe deres trusler om bruk av vold.

Redaksjonskomitéens innstilling:

- a) Norge er en demokratisk rettsstat hvor alle som følger norsk lov har de samme rettigheter uansett politisk oppfatning. LO kan derfor ikke godta at politisk oppfatning skal hindre folk fra retten til arbeid. På den annen side kan ikke LO forhindre at N.A.F. eller andre organisasjoner gir sine medlemmer råd så sant dette skjer innenfor norsk lov.
- b) Forslaget fra Odd Væring tiltres.

Punkt 33. Sammensetning av offentlige utvalg.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1365 *Drammen faglige samorganisasjon* foreslår:

«*Sammensetning av offentlig utvalg.*

LO må medvirke til at det i mye større utstrekning velges folk fra arbeidsplassene til de forskjellige offentlige utredningsutvalg.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Forslaget tiltres i prinsippet.

Punkt 34. Selvbestemt abort.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1367 *Luftfartens Funksjonærforening* foreslår:

«LO-kongressen oppfordrer de politiske partiene i arbeiderbevegelsen til å fremme lov om selvbestemt abort tidlig i stortingsperioden 1977—1981.»

Dessuten er opptatt:

Representanten nr. 94, Brynjulf Mugaas som tillegg til forslag 1367:

«LO-Kongressen krever sjølbestemt abort nå.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Forslag 1367 tiltres.

Punkt 35. Skole- og utdanningsspørsmål/fagbevegelsen.

Nr. 1369 *Norsk Arbeidsmandsforbund* foreslår:

«LO tar opp drøftinger med våre politiske myndigheter om å få innført obligatorisk opplæring i ungdomsskolen om arbeiderbevegelsens historie og fagbevegelsens rolle i samfunnet.»

Nr. 1370 *Avd. 1, Tømrer- og Snekkernes Fagforening, Oslo*, foreslår:

«Elever i yrkesskoler og grunnskolen fra og med 9. klasse må gis innføring i, og informasjon om, hva norsk fagbevegelse står for. LO må kreve å få timer i pensumplanen for slik undervisning. Fagbevegelsen må selv stille lærekrefter til rådighet.»

Nr. 1371 *Avd. 9, Malersvennenes Forening, Oslo*, foreslår:

«Arbeidslivets organisasjoner må gjøres kjent i ungdomsskolen slik at elevene får vite den samfunnsmessige betydning dette arbeid har. LO bør gå sterkt inn for å få aktive organisasjonsfolk som undervisningsledere.»

Nr. 1372 *Avd. 292, Sandnes Bygningsarbeiderforening*, foreslår:

«LO må gå sterkt inn for at undervisning om hva organisasjonene står for i arbeidslivet tas med som en del av pensum i yrkesskolene.»

Nr. 1373

Bygningsindustriarbeidernes Seksjon, Nord-Trøndelag, foreslår:

«I pensum for landets yrkesskoler må inntas krav om opplæring om arbeidslivets lover.»

Vi må kreve at disse elever får en grunnopplæring som tilsvarende grunnkurs trinn 1.

Videre, hvis ikke yrkesskolene har lærekrefter som spesielt er utdannet for slik opplæring, benyttes lærekrefter fra fagbevegelsen, eventuelt sammen med representanter fra N.A.F.»

Nr. 1374 *Avd. 91, Jern og Metall, Kverneland*, foreslår:

«Vi foreslår at LO-kongressen vedtar dette forslaget, og at den samtidig forplikter de politiske myndigheter til å få dette gjennomført til høsten 1977:

At fagarbeider, som enten har gått yrkesskole pluss læretid eller har gått fullstendig verkstedsskole (3 år), får sine praktiske og teoretiske kunnskaper oppvurdert som grunnlag for videre teknisk utdanning.»

Nr. 1376 *Avd. 67, Jern og Metall, Tønsberg*, foreslår:

«Opplæringsvirksomheten for solidaritet og sosialisme.»

Landsorganisasjonen i Norge må arbeide for at AOF må legge større vekt på kursvirksomhet som kan skolere de fagorganiserte i solidaritet og sosialisme. Dessuten må LO få utarbeidet og godkjent lærebøker om fagbevegelsens virkeområder slik at de kan bli ført inn i skoleverket og på den måten gi elevene kunnskap om organisasjonsstrukturen og de interesseområder som fagbevegelsen arbeider med.»

Nr. 1377 *Avd. 143, Jern og Metall, Mo i Rana, foreslår:*

«*Fagbevegelsen og skolen.*

LO vil gjøre Kirke- og undervisningsdepartementet oppmerksom på, at det i dagens lærebøker i skoleverket, ikke er gitt en tilstrekkelig redegjørelse om norsk fagbevegelse.

LO krever en revidering av de lærebøker som i dag behandler dette spørsmålet.»

Nr. 1379 *Avd. 97, Tune Tjenestemannslag, Kommuneforbundet, foreslår:*

«Videreutdanning for alle arbeidstakere bør organiseres slik at de kan utdanne seg i etapper for å oppnå en bedre stilling og høyere lønn innom sitt arbeidsområde. Utdanningen bør om mulig skje i arbeidstiden og med full lønn. Grunn for forslaget er at vi ønsker at alle skal ha muligheter for å skape seg en bedre framtid og en stilling som kan tilfredsstille arbeidstakerens ønsker om et givende arbeid både sosialt og menneskelig.»

Nr. 1381 *Oslo Krets av Norsk Postforbund, foreslår:*

«*Forbedring av allmennutdanning. Nødvendig tjenestefri med full lønn og full dekning av kostnader.*

De siste års krav til allmennutdanning har blitt stadig større. For kort tid siden var 7-årig allmennutdanning obligatorisk, mens det i dag er 9-årig allmennutdanning som er obligatorisk.

Dette har igjen ført til at flere arbeidstakere ikke har den samme allmennutdanning som de som er kommet ut fra skolen de siste år. Den eneste løsning for disse arbeidstakere er at de tar den nødvendige tilleggsutdanning. Dessverre vurderes den enkelte arbeidstakers interesse for å ta den nødvendige tilleggsutdanning ofte negativt. Problemer med nødvendig tjenestefri, uten tap av lønn, er et av de største problemer. Dersom arbeidstakeren ikke skal tape noe av sin lønn, forlanges det at arbeidstakeren skal arbeide inn igjen den tidligere gitte fritid. Dette vil igjen medføre at vedkommende vil få vesentlig mindre tid til nødvendig lesing av lekser, enn de som måtte delta i den obligatoriske utdanning.

I de offentlige etater er det dessuten et krav at arbeidstakeren skal ha minst 9-årig grunnskole, eller tilsvarende utdanning, for å kunne avansere. Spesielt er det et problem for turnus- og skiftarbeidere å kunne skaffe seg denne tilleggsutdanningen.

Slik ordningen er i dag virker det som om det er den enkelte arbeidsgiver/bedrift som skal vurdere den enkelte arbeidstakers behov for eventuell tilleggsutdanning. Dette fordi utvalget har fått en forståelse av at nødvendig tjenestefri med lønn til videreutdanning og eventuelt til forbedring av tidligere allmennutdanning praktiseres ulikt innen de forskjellige arbeidsplasser/bedrifter. Dette fører igjen til en meget markert forskjellsbehandling. Studieutvalget, Oslo krets av N.P.F., vil derfor fremme forslag om at det til all allmennutdanning, utover 7-årig folkeskole, gjennomføres en ordning som sikrer alle arbeidstakere like muligheter for deltakelse, med nødvendig fritid og full lønn.

Spesielt må turnus- og skiftarbeidernes muligheter vurderes nøye.»

Nr. 1382 *Askim og Omegns faglige samorganisasjon foreslår:*

«LO må kreve at det blir innarbeidet en skikkelig informasjon om arbeiderbevegelsen i skoleverk og skolekringkasting.»

Nr. 1384 *Jæren faglige samorganisasjon* foreslår:

«Vi foreslår at LO-kongressen vedtar dette forslaget, og at den samtidig forplikter de politiske myndigheter til å få dette gjennomført til høsten 1977.

At fagarbeidere, som enten har gått yrkesskole pluss læretid eller har gått fullstendig verkstedskole (3 år), får sine praktiske og teoretiske kunnskaper oppvurdert som grunnlag for videre teknisk utdanning.»

Nr. 1385 *Sarpsborg og Omegns faglige samorganisasjon* foreslår:

«Landsorganisasjonen må langt sterkere komme inn som en del av pensum i de videregående skoler — spesielt i yrkesrettet utdanning.

Dette for å gi den enkelte en bedre mulighet for faglig utvikling, og større engasjement i samfunnsmessige spørsmål.

Et eksempel på studievirksomhet som også er viktig er den nye lov om Arbeidervern — og Arbeidsmiljø.

En ber videre Kongressen vurdere å gi ungdom under yrkesutdanning muligheter for medlemskap i fagforbund tilsluttet LO.»

Nr. 1386 *Stange faglige samorganisasjon* foreslår:

«LO må finne fram til de fagene som må være obligatoriske i den faglige skoleringen, slik at disse er tilpasset den faglig/politiske målsetting.

Informasjonsvirksomheten om fagbevegelsen i skoleverket må styrkes.»

Nr. 1383 *Drammen faglige samorganisasjon* foreslår:

«Fagbevegelsen og skolen.

LO-kongressen ber LO's ledelse om å prioritere opplysningsarbeidet omkring skole og utdanning langt sterkere enn nå. LO må på ulike måter og med ulike midler prøve å påvirke dagens skolepolitikk, og dermed morgendagens skole og samfunnet som helhet. LO's ledelse får den nødvendige fullmakt til å knytte til seg den ekspertise de synes er nødvendig for å kunne bygge ut og styrke denne så samfunnsviktige sektor.»

Nr. 1388 *Fra Sekretariatet:*

a. **Obligatorisk opplæring i ungdomsskolen og den videregående skole.**

Forslagene fra Norsk Arbeidsmannsforbund, Stange faglige samorganisasjon, Sarpsborg faglige samorganisasjon, Askim faglige samorganisasjon, avd. 143, Mo i Rana, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Vestvågøy faglige samorganisasjon og Bygningsarbeidernes seksjon, Nord-Trøndelag, er tatt opp med de politiske myndigheter. Det arbeides med utarbeiding av lærerveiledning for lærere i ungdomsskolen og den videregående skole.

Forslagene oversendes Sekretariatet.

b. **Samarbeid skole/arbeidsliv.**

Samarbeidet skole/arbeidsliv har kommet et godt skritt på vei. Det er nå etablert prøveordninger i 14 kommuner.

Forslagene fra avd. 26, Borregaard Jern- og Metall, avd. 67,

Tønsberg Jern- og Metall, som er tiltrådt av forbundsstyret, og Drammen faglige samorganisasjon, peker på viktige spørsmål i forbindelse med LO's skolepolitikk.

Sekretariatet er klar over at det i tiden framover vil bli stilt stadig større krav til fagbevegelsens engasjement på det skolepolitiske område, og vil følge denne utvikling nøye.

Forslagene oversendes Sekretariatet.

c. Videregående utdanning.

Forslagene fra avd. 91, Kverneland Jern- og Metall, Oslo krets av Norsk Postforbund, Jæren faglige samorganisasjon og Tune Tjenestemannslag, avd. 97, tiltres.

Forslagene oversendes Sekretariatet.

For øvrig vises til Handlingsprogrammet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

- 1) Sekretariatets forslag nr. 1388 tiltres.
- 2) Forslag nr. 1383 tiltres.

Punkt 36. Språkformene i LO.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1390 *Gruppe 256, NNN, Bygstad*, foreslår:

«*Bruk av nynorsk.*

Alle avdelingar og alle medlemmer av LO skal seinast frå 1/1 1978 få tilsendt skriv og meldingar frå forbundet og LO på nynorsk når dei krev det. Medlemsbøker må vere å få på begge målføre.»

Dessuten er opptatt:

Representanten nr. 121, Aksel Kloster:

«Kongressen gir Sekretariatet fullmakt til å nedsette en komité som skal ha som formål å utrede spørsmålet om bruk av nynorsk i fagbevegelsen. (LO).

Sekretariatet får videre fullmakt til å få utarbeidet fullmaktsinstrukser for komitéen.

Målinnstillingen blir å ta opp på neste LO-kongress.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Aksel Klosters forslag tiltres.

Punkt 37. Statens ansettelsespolitikk.

Ingen forslag er opptatt.

Punkt 38. Statsinstitusjoner og offentlig virksomhet.

Ingen forslag er opptatt.

Punkt 39. Utplussing av innsatte i skogbruket.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1399 *Avd. 317, KJose Skogsarbeiderforening, foreslår:*

«Arbeidsleirene i skogbruket må avskaffes. Norsk Skog- og Landarbeiderforbund må sammen med Landsorganisasjonen reagere kraftig på denne utviklingen. Det bør fremmes lovtiltak for å sikre skogsarbeidernes rettigheter.»

Nr. 1400 *Fra Sekretariatet:*

Sekretariatet er enig i at utplussing av innsatte til skogsarbeid ikke må virke til fortregning for skogsarbeidere.

Sekretariatet viser til det arbeid som pågår, bl.a. i samarbeid med Justisdepartementet og Miljøverndepartementet, for å løse saken.

Forslaget oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1400 tiltres.

Punkt 40. Varehandelen.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1401 *Bærum Handel og Kontor foreslår:*

«Stortinget må oppnevne en egen komité for varehandelen.»

Dessuten foreligger usignert følgende forslag:

«Regjeringen må oppnevne en egen komité for varehandelen, og sørge for at komitéen blir sammensatt slik at flere bransjer blir tilgodesett. Vi ønsker representanter fra arbeidsplassene.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Forslaget tiltres.

Punkt 41. Videreføring av Nord-Norge-banen.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1404 *Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:*

«LO vil overfor regjering og storting arbeide for en videreføring av Nord-Norge-banen.»

Nr. 1405 *Avd. 103, Sterkstrøm, Glomfjord, foreslår:*

«Jernbaneforbindelsen mellom Fauske og Narvik etableres så snart som mulig. Vi mener at denne forbindelsen er av den største viktighet for kommunikasjonene mellom Norge og de skandinaviske land, men forbindelsen vil når den blir etablert få stor betydning for Nord-Norge.»

Nr. 1406 **NORSK JERNBANEFORBUND**

Landsmøtet gir sin støtte til vedtaket om videreføring av Nord-Norge-banen, og at det oversendes LO-kongressen.

Nr. 1407 *Narvik faglige samorganisasjon foreslår:*

«Narvik faglige samorganisasjon har i representantskapsmøte 9/11 1976 vedtatt å fremme følgende forslag til vedtak på LO-kongressen:

LO-kongressen 1977 gir kravet om videreføring av Nord-Norge-banen sin fulle og solidariske støtte og henstiller til regjering og storting at saken fremmes uten unødige tidsspille for banebygging fra Fauske til Tromsø, eventuelt med arm til Harstad.»

Nr. 1408 **Fra Sekretariatet:**

Forslagene oversendes Sekretariatet.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Sekretariatets forslag nr. 1408 tiltres.

Punkt 42. Økonomisk støtte/lån.

Følgende forslag er opptatt:

Nr. 1409 *Norsk Arbeidsmandsforbund foreslår:*

«LO trekker tilbake sin økonomiske støtte til organisasjonen Vern og Velferd og overfører disse ressurser til Norsk Folkehjelp.»

Nr. 1410 *Avd. 91, Jern og Metall, Kverneland, foreslår:*

«Klubben må gis økt styring i bedrifter som får støtte fra staten i form av lån, garanti for lån eller gis annen form for støtte.»

Forbundsstyrets innstilling:

Forslaget setter likhetstegn mellom ansatte/klubben og skattepengene, noe forbundsstyret har en annen oppfatning av.

Forbundsstyret for sin del mener at samfunnet som helhet må få større innflytelse over slike bedrifter for å kontrollere at fellesskapets midler blir riktig disponert.

(Forbundsstyret viser også her til sin innstilling vedrørende forslaget om «sosialisering av industrien».)

Nr. 1411 *Avd. 79, Kjemisk, Fredrikstad, foreslår:*

«Fagforeningen vil herved stille et forslag til kongressen om at ethvert LO-medlem betaler inn ca. kr. 20,00 pr. år, som vil tilsvare ca. 13—14 mill. kroner.

Dette vil vi fordele ut til forskning og humanitære formål. På denne måten vil vi slippe all den tiggingen som vi i dag har via post, radio, TV og på dørene i hjemmene. Dette gjelder selvfølgelig alle landsomfattende aksjoner.

Forutsetningen er at hele beløpet deles ut hvert år til f.eks. Landsforeningen mot Kreft, Landsforeningen mot Hjerte- og Karsykdom, multipel sklerose, blindesaken, døve, asmatikere og åndssvakesaken.

Foreningen er klar over at det ikke uten videre kan trekkes det foreslåtte beløp fra medlemmene men at de først må spørres.

Foreningen mener at dette forslag også skal dekke de bevilgninger som i dag blir gjort på klubb- og avdelingsplan til disse landsomfattende aksjoner. Derved vil det kunne spares store summer i porto og andre administrative utgifter for de humanitære foreninger og fagbevegelsen.

Foreningen tror med sikkerhet at det vil bli full oppslutning om forslaget, for de fleste er veldig lei all tiggingen som er i dag.»

Forbundsstyrets innstilling:

Kan ikke tiltres.

Nr. 1413 Fra Sekretariatet:

- a. Lån til bedrifter med økonomiske vansker.**
- b. Økonomisk støtte Vern og Velferd/Norsk Folkehjelp.**
Forbudsstyret oversendes Sekretariatet.
- c. Forslagene fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.**
Forbundsstyrets innstillinger tiltres.

Dessuten er opptatt:

Representanten 91, Svein Christiansen:

«LO trekker sitt medlemskap og økonomiske støtte til organisasjonen Vern og Velferd.»

Redaksjonskomitéens innstilling:

Svein Christiansens forslag tiltres.

For øvrig tiltres Sekretariatets innstilling.

Bedriftslegeordningen.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Dette forslaget erstatter forslag nr. 1210 fra Sekretariatet:

Regjeringen har nå lagt fram forslag til lov om helsetjeneste ved bedrifter.

Lovforslaget bygger i hovedsak på et forslag fra en arbeidsgruppe hvor LO har vært representert.

Den nye loven slår fast 2 prinsipper som er fremmet av LO, nemlig: Bedriftshelsetjenesten samordnes med den offentlige helse-tjenesten, og at bedrifter på nærmere bestemte vilkår kan få refu-sjon med 50 prosent av utgiftene til helsetjenesten.

Landsorganisasjonen er av den oppfatning at lovforslaget i sine

grunnleggende trekk er i overensstemmelse med de tanker som er nedfelt i Arbeidsmiljøloven. Landsorganisasjonen vil derfor understreke den vekt som loven har lagt på det forebyggende helsearbeid. Vi vil likevel presisere nødvendigheten av undersøkelser som søker å avdekke skader som følge av arbeidsmiljøet.

For å markere sammenhengen med Arbeidsmiljøloven vil Landsorganisasjonen foreslå at bedriftens arbeidsmiljøutvalg tilsetter bedriftslege, bedriftssykepleier og annet personell. Under arbeidsmiljøutvalgets ledelse vil en dermed også lettere kunne sikre det helt nødvendig samarbeid med bedriftens tekniske personell og tillitsmenn. Når det gjelder fellesordninger, f. eks. for bygningsindustrien i et område, bør en søke å finne fram til et tilpasset mønster. Kongressen vil også framheve den bedriftshelsetjeneste som drives av Norsk Folkehjelp som i første rekke vil være til stor hjelp for mindre bedrifter.

Bedriftshelsetjenesten vil administrativt og økonomisk bli underlagt Helsedirektoratet, mens den faglige delen blir underlagt Statens Arbeidstilsyn.

I denne forbindelse vil Landsorganisasjonen framheve betydningen av en sterkere utbygging av distriktslaboratorier under Arbeidstilsynet.

Under henvisning til foranstående foreslår Redaksjonskomitéen:

1. Sekretariatet pålegges å fortsette arbeidet med å etablere bedriftshelsetjeneste for alle LOs medlemmer.
Norsk Folkehjelps bedriftshelsetjeneste styrkes og tilpasses en samordning med den offentlige helsetjeneste.
2. Bedriftshelsetjenesten må prioritere det forebyggende helsearbeid i tråd med intensjonene i Arbeidsmiljøloven.
3. Forslagene nr. 1193 og 1209 oversendes Sekretariatet.

Oljepolitikken.

Fra Sekretariatet:

1. Olje- og gassforekomstene på norsk kontinentalsokkel er en ressurs som gir grunnlag for en virksomhet som på mange måter innebærer vesentlige fordeler og nye muligheter for vårt samfunn. Virksomheten på Kontinentalsokkelen har allerede vist seg å være av vital betydning for sysselsetting og for næringsutvikling. De framtidige oljeinntekter har de siste åra gitt Regjeringen mulighet til å drive en aktiv konjunkturpolitikk som har sikret 100 000 arbeidsplasser i norsk industri. Norsk industri er blitt tilført teknologiske, organisatoriske og markedsmessige utfordringer i et meget stort omfang. Oljevirkosmheten på den norske kontinentalsokkel er derfor kommet for å bli.

2. Den største oppmerksomhet må fortsatt rettes mot sikkerhet og beredskap. Virksomheten må drives på en slik måte at det så langt det står i menneskelig makt blir tatt hensyn til mennesker og miljø. Det norske regelverk når det gjelder petroleumsvirksomhet er det strengeste i verden. I tillegg er det bygd opp et offentlig kontrollapparat som fører løpende tilsyn med virksomheten. I denne sammenheng må det understrekes at selskapene tar det hele og fulle ansvar for at risikoen gjøres minst mulig og at beredskapen er høyest mulig. Arbeidet med regelverk og kontroll må løpende forbedres. Erfaringene fra Bravo-uhellet viser at kontrollen må skjerpes.

Uansett hvor gode kontrolltiltak som iverksettes er det en forutsetning at det finnes et ansvarlig og velutbygd tillitsmannsapparat som kan utføre det daglige tilsyn.

De ansatte må sikres tilfredsstillende opplæring og utdanning.

Også dette er hovedentreprenørenes fulle og hele ansvar.

Ulykken viste mest av alt behovet for at det må ytes økte midler til utvikling av mer effektivt beredskapsutstyr.

3. Kontrollen med at bestemmelsene når det gjelder arbeidsmiljø og arbeidsvern overholdes, må styrkes. Det samme gjelder kontrollen med leting, utvinning, arbeidstillatser, skattemessige forhold osv.

De offentlige forvaltningsorganene må utbygges og deres virksomhet samordnes slik at de politiske myndigheter til enhver tid har den nødvendige bakgrunn for sine beslutninger.

4. Statoil er et meget sentralt virkemiddel når det gjelder å føre en nasjonal oljepolitikk. Statoil må ha styrke for å kunne forhandle med de mektige internasjonale oljeselskapene om kompliserte tekniske og økonomiske spørsmål.

På sikt må Statoil bygges ut til et selskap som om nødvendig kan operere uavhengig av større multinasjonale selskaper.

Norsk fagbevegelse vil støtte arbeidet for å gi Statoil denne styrke, og vil motarbeide alle forsøk på å svekke Statoils stilling, fordi dette også vil føre til en svekkelse av mulighetene til å føre en nasjonal oljepolitikk.

5. Utvinningstempoet må ikke bli så høyt at vi utnytter olje- og gassressursene i løpet av en kort tidsperiode. Tempoet må settes slik at det ikke fører til unødige pressproblemer eller andre uheldige bivirkninger og virksomheten må foregå på en måte som er til minst mulig skade for livet i havet og miljøet ellers.

Det utvinningstempo det nå legges opp til, med en maksimal produksjon rundt 1985 på ca. 75 mill. tonn, er ut fra disse forutsetninger et gunstig utvinningstempo.

Det er viktig at leteaktiviteten opprettholdes, slik at det kan sikres en jevn produksjon også etter 1990.

Beredskapen må snarest bygges ut slik at kartleggingen av ressursene kan pågå over hele den norske kontinentalsokkelen.

Regjeringens forslag om at det til nye utvinningstillatelser skal knyttes en klausul om at utbyggingen skal kunne utsettes et visst antall år, er i denne sammenheng et viktig virkemiddel.

6. Det er viktig at oljevirkosomheten drives på en slik måte at den styrker grunnlaget for norsk industri. Dette kan skje ved at en stadig større andel av leveransene tilføres norske bedrifter. Det kan skje ved at det med basis i olje eller gass utbygges ny industri. Det kan også skje gjennom et utvidet energi- og industrisamarbeid med andre land.

Fagbevegelsen ser positivt på det arbeid Regjeringen og norske myndigheter utfører på alle disse områder, og vil støtte de fortsatte bestrebelsler med sikte på at oljevirkosomheten gir en varig og generell styrking av norsk industri. På denne måten vil arbeidsplasser bli trygget og nye arbeidsplasser skapes.

7. Oljeinntektene må brukes på en slik måte at de kommer hele befolkningen til gode. De må brukes for å løse fellesoppgaver som betyr en videre-utbygging av vår velferd. De må også brukes for å øke kapitalbalansen i norsk industri. Bare en regjering utgått fra arbeiderbevegelsen kan sikre at oljeinntektene ikke blir gjenstand for privatøkonomiske profittmotiver.

Dirigenten sa at det var nødvendig å bli enige om et voteringsgrunnlag og spørsmålet om nødvendigheten av en oppklaringsrunde før voteringen. Først ga han imidlertid ordet til Randi Moe. Norsk Kommuneforbund, som redaksjonskomitéen har tatt dissens på pkt. 14 om selvbestemt abort. Hun sa at det ikke bare kan være snakk om å legge forholdene til rette for selvbestemt abort. Det er like meget et spørsmål om selvbestemt fødsel, forebyggende arbeid, mer prevensjonsveiledning og tiltak for å hjelpe den gravide hvis hun ønsker å føde barnet. Hun anbefalte Kongressen at forslag 1367 ble sendt tilbake til Sekretariatet.

Voteringsgrunnlaget.

Dirigenten foreslo at man ble enige om følgende basis for voteringen: Redaksjonskomitéens innstilling er voteringsgrunnlag. Når denne ikke foreligger, er voteringsgrunnlaget Sekretariatets innstillinger. Dette ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten foreslo videre et minuttets taletid ved en oppklaringsrunde før voteringen. Enstemmig vedtatt.

Oppklaringsrunden.

Heidi Svendsen sa at forslaget om medbestemmelsesrett for ansatte i fagbevegelsen ikke er ment som noen binding men en anbefaling overfor forbundene.

Normann Bråthen, Jern og Metall, sa at 1330 ikke var kommet med i innstillingen. Men han hadde fremmet det.

Asbjørn Måløy, Møre og Romsdal, sa til pkt. 28 at det var viktig at NRK-uttalelsen også gikk på virksomheten ved distriktskontorene.

Brynjulf Mugaas, Oslo, sa til pkt. 34 at de to forslag som er tatt med fra redaksjonskomitéens side ikke dekket hans forslag. Hans forslag var ment som et press på Stortinget. Til høsten vet man ikke hvordan Stortinget ser ut.

Harald Minken, Oslo, savnet et forslag om forbud av «Norsk Front». Vi må få høve til å stemme over ett eller alle forslagene om å forby Norsk Front. Hvis dirigenten gjennom voteringen har avskåret Kongressen fra en slik avstemning, da har ikke delegatene vært klar over innholdet i avstemningen, mente Minken. Han pekte dessuten på at forslag 1389 var uteglemt under punkt 36, og han ba om avstemning over forslag 1389 og 1390 før Klosters forslag.

Arne Marthinsen, Papir, forsto at forslag nr. 1311 ville bortfalle, men i og med at forslag nr. 1312 opprettholdes, bygger dette nettopp på at innholdet i nr. 1311 likevel er med.

Pål Steigan, Oslo, sa at det var helt nødvendig å omgjøre vedtaket om voteringsgrunnlaget. Jeg vil bruke forslagsheftet som grunnlag under avstemningen, sa Steigan. Men jeg ønsker endringer på noen punkter, slik at vi bl. a. kan få stemt over forslaget om å forby «Norsk Front». Han sa ellers at forslag 1090 var utelatt, selv om dette var enstemmig vedtatt under punkt 10 på dagsordenen.

Jan Balstad, Jern og Metall, trodde at Sekretariatet stilte seg positivt til forslaget under pkt. 10. Han uttrykte nå skuffelse over at redaksjonskomitéen ikke hadde tatt det med.

Per Tvetter, Norsk Kommuneforbund, sa at det var en skrivefeil i innstillingen. Forslag 218 skulle rettes til 1218.

Audny Brannsten, Handel og Kontor, sa at det i abortsaken er både et spørsmål om å støtte den abortsøkende og den fødende. Hun trodde arbeiderbevegelsen hadde sitt på det tørre når det gjaldt

støtte til enslige mødre. Det skulle altså ikke hindre oss i å støtte selvbestemt abort.

Odd Væring, Kommuneforbundet, anbefalte forsamlingen om å stemme for redaksjonskomitéens innstilling. Sløyf kravet om å forby Norsk Front. Da støtter dere sporveissaka, sa Væring.

Oppklaringsrunde slutt.

Voteringen over pkt. 10 på dagsordenen.

Punkt 2. Arbeidsmarkedsspørsmål, sysselsetting, innvandringspolitikk.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot sju stemmer.

Punkt 3. Arbeidstap ved kommunalverv.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot seks stemmer.

Punkt 4. Barnehager — daginstitusjoner.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot sju stemmer.

Punkt 5. Baser på Svalbard.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Punkt 6. Bedriftsdemokrati — medbestemmelse.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Punkt 7. Bedriftslegeordning — helse spørsmål.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Punkt 8. Boligspørsmål — boliger og tomtepolitikk

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Punkt 9. Branntjenesten.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt enstemmig.

Punkt 10. Bransjerådene.

Sekretariatets innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Punkt 11. Bruk av politi og militære mot streikende arbeidere.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Punkt 12. Distriktenes Utbyggingsfond

Redaksjonskomitéens innstilling enstemmig vedtatt.

Punkt 13. Etableringskontroll.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot tre stemmer.

Punkt 14. Faglig/politisk virksomhet.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Punkt 15. Felles regnskapsadministrasjon for alle forbund.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot to stemmer.

Punkt 16. Fiskerispørsmål.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt enstemmig.

Punkt 17. Folk og Forsvar.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Punkt 18. Forholdet ledelse og medlemmer, informasjon.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt enstemmig.

Punkt 19. Forsikringsspørsmål.

Sekretariatets innstilling vedtatt mot sju stemmer.

Punkt 20. Fraktutjevnerende tiltak.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot åtte stemmer.

Punkt 21. Industriutvalg.

Redaksjonskomitéens forslag vedtatt mot fem stemmer.

Punkt 22. Jordbruksavtalen.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt enstemmig.

Punkt 23. Kjernekraft.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Punkt 24. LOs distriktskontorer og samorganisasjoner.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot 12 stemmer.

Punkt 25. Militærtjeneste.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot få stemmer.

Punkt 26. Miljøvern.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med stort flertall.

Punkt 27. Nasjonalisering — sosialisering.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot en stemme.

Punkt 28. NRK og Fagbevegelsen.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt enstemmig.

Punkt 29. Oljepolitikken.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldede flertall.

Punkt 30. Opplysningsvirksomheten — tillitsmannsopplæringen.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt enstemmig.

Punkt 31. Pendlerproblemet.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt enstemmig.

Punkt 32. Politisk virksomhet.

Pål Steigan forlangte ordet til forretningsordenen. Han sa at da hans forslag angående Norsk Front ved et kupp ble hindret realitetsbehandlet, ba han om avstemning om sitt forslag her.

Dirigenten spurte forsamlingen om det var stemning om å fravike det voteringsgrunnlaget man tidligere hadde vedtatt? Det var det ikke.

Før avstemningen om innstilling fikk *Mugaas* ordet til forretningsordenen. Han kunne være enig i punkt B, men ikke A, så han ba om to avstemninger. Noe dirigenten gikk inn for.

Punkt A. Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Punkt B. Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot to stemmer.

Punkt 33. Sammensetningen av offentlige utvalg.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt enstemmig.

Punkt 34. Selvbestemt abort.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Punkt 35. Skole- og utdanningsspørsmål/fagbevegelsen.

Harald Minken forlangte ordet til forretningsorden og ba om voteringer på de to punktene redaksjonskomitéen hadde foreslått.

Punkt A. Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot fire stemmer. (Minken var på vei ned fra talerstolen, og rakk ikke å stemme.)

Punkt B. Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot én stemme.

Punkt 36. Språkformene i LO.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Punkt 37. Statens ansettelsespolitikk.

Redaksjonskomitéens innstilling ble vedtatt enstemmig.

Punkt 38. Statsinstitusjoner og offentlig virksomhet.

Redaksjonskomitéens innstilling enstemmig vedtatt.

Punkt 39. Utplassering av innsatte i skogbruket.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt mot fem stemmer.

Punkt 40. Varehandelen.

Eva Disch, Akershus foreslo:

«Stortinget må oppnevne en egen komité for varehandelen og sørge for at komitéen blir sammensatt slik at flere bransjer blir tilgodesett. Vi ønsker representanter fra arbeidsplassene.»

Forslaget ble enstemmig vedtatt, men ordet «Stortinget» ble endret til «Regjeringen».

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt enstemmig.

Punkt 41. Videreføring av Nord-Norge-banen.

Redaksjonskomitéens innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Punkt 42. Økonomisk støtte/lønn.

Redaksjonskomitéens innstilling og Sekretariatets innstilling, unnatt det som vedrører Vern og Velferd i pkt. B, ble enstemmig vedtatt. Dirigenten slo fast at forutsetningen for vedtaket var at Vern og Velferd skal ha en rimelig avviklingstid.

Kongressens avslutning

Dirigenten *Lars Skytøen* takket på vegne av dirigentene og sekretærene for det samarbeidet som hadde vært på Kongressen selv om man naturlig nok ikke hadde unngått gnisninger.

Han ga så klubba til Tor Aspengren for at han kunne gi den videre til Tor Halvorsen.

Tor Aspengren takker for seg.

Tor Aspengren: Jeg takker dirigentene og sekretærene som har hatt litt av en jobb med å holde styr på talere og forslag. Jeg takker også valgkomitéen. Aldri tidligere har man fått innstillingen fra komitéen så tidlig under Kongressen. Videre takk til vedtektskomitéen og til redaksjonskomitéen. Den siste hadde to netters arbeid bak seg og fikk ikke være med på gårsdagens festligheter.

Det er ikke lite arbeid som ligger bak en slik kongress. Få skjønner hvilket enormt arbeid det er. Jeg takker de ansatte i LO som har vist en villighet til å forberede Kongressen. Jeg håper jeg har Kongressen med meg når jeg gir den nye administrasjonen i oppdrag å gi dem en påskjønnelse for dette. (Applaus)

Videre takket Aspengren massemediene. Videre kongressdeltakerne, selv om man hadde hatt et ekstraordinært indeksår i år. Han takket de utenlandske gjester og ba dem ta med en hilsen hjem.

Han ba om tilgivelse for at han kanskje var litt kort og formell siste gangen han hadde ordet på Kongressen, men han ville på vegne av de tre som går ut av administrasjonen takke for det fine samarbeidet som hadde utviklet seg mellom dem og Sekretariatet. Det var alltid en lettelse i forhandlinger å ha Sekretariatet i ryggen. På vegne av de tre ville han også takke de mange ansatte som hadde hjulpet dem, så som sekretærer, saksutredere, og ikke minst forværelsesdamene som gjorde det mulig for dem å holde styr på dagsrytmen.

Til sine venner Odd og Einar, som gikk av sammen med ham,

ville han si noen ord. De tre hadde en litt egenartet arbeidsrytme seg i mellom. Først om morgenen ved 6-tida kom han selv, slik at han fikk tenke over sakene i fred og ro. Klokket 6.45 dukket Odd opp for samtaler og 6.15 slengte Einar innom. Det de tre kom fram til ble diskusjonsgrunnlaget for dagens arbeid.

Han sa til slutt at tida i LO hadde vært en fin og rik tid. Vi har sådd der andre har gjort grovarbeidet, sa Aspengren. Han takket også Odd, som alt hadde gått over i ny jobb, for det gode samarbeidet som hadde utviklet seg. Til Tor Halvorsen sa han til slutt:

— Måtte helse, hell og lykke følge deg, slik det har gjort med meg.

Til taktfast applaus hilste Kongressen Tor Aspengren, da han gratulerte Tor Halvorsen, og ga ham formannsklubba.

Tor Halvorsens tale.

Tor Halvorsen: Kongressen har valgt en ny ledelse. Vi som har fått Kongressens tillit vil takke for denne tillit. Vi er alle klar over at det ikke er noen lett jobb vi går til, eller som formannen i valgkomitéen sa det: «Det blir ikke noen dans på roser for LOs tillitsmenn.»

Uansett på hvilken plass en blir valgt som tillitsmann, er det en utfordring, og den nye ledelse tar dette oppdrag vi har fått fra Kongressen som en utfordring, og akter å bruke de evner og vår styrke for å føre videre det arbeid som våre avgående ledere har brakt fram til det som er i dag.

Kongressen har fattet vedtak om de saker vi skal prioritere i den kommende periode, og i samarbeid med Sekretariatet og forbundene vil vi arbeide etter disse retningslinjer.

Vi vil gjerne her få takke de avgående tillitsmenn i LO. Disse tre tillitsmenn har til sammen ca. 80 år bak seg som tillitsmenn i forbundene og LO. I tillegg kommer tillitsverv fra sine arbeidsplasser.

De har alle tre stått sentralt i det faglige arbeidet i alle disse år, og nedlagt et stort arbeid for sin organisasjon.

Bakgrunnen for at jeg har nevnt dem i sammen, er at da Kongressen i 1969 valgte dem inn i de stillinger de har hatt til i dag, ble det gitt uttrykk for at det var et team som på en utmerket måte utfyller hverandre. Vi som har hatt gleden av å lære og arbeide sammen med dem, vet at den karakteristikk som ble gitt i 1969 var riktig.

Vi takker dem alle for vel utført jobb, og ber om at Sekretariatet

får fullmakt til å vise de avgående tillitsmenn en påskjønnelse for det store arbeid de har utført for vår bevegelse.

I Sekretariatet er det én endring, nemlig at Åge Petersen etter 12 år i Sekretariatet nå ønsker å trekke seg tilbake og overlate plassen til den nye forbundsformannen i NNN, Einar Hysvær, som vi ønsker velkommen inn i Sekretariatet til arbeidet der.

Vi står nå foran avslutningen av denne Kongress, men før vi går fra hverandre er det to av våre gjester som ved avslutningen ønsker å hilse.

Josef Larsson takker.

Josef Larsson takket på vegne av de gamle tillitsmenn og ansatte i Sekretariatet, noe som han oppfattet som en både ærerik og høytidelig oppgave. — Ifølge kildeboken skal jeg få den æren, fordi jeg ligger fremst i løypa av mimregjengen. Mimregjengen er identisk med de gamle tillitsmennene som igjen er identisk med den gamle garde. I mimregjengen har Hannestad nå måttet vike tilbake for enda større alder og visdom. Den gamle garde består av tidligere aktive tillitsmenn i parti, fagbevegelse, kooperasjon og presse, og er dannet for å stå til disposisjon som foredragsholdere, og for at vi skal kunne følge med i den sosiale utvikling. Jeg kan forsikre at den åndelige habitus er på topp, så for så vidt er det ingen mimregjeng.

Retterstøl og Heradstveit har fortalt oss at livet består av flere faser. Den første fasen er den hvor vi ikke er preget av noen erfaring om denne syndefulle verden. Jeg synes da det er forstemmende å oppleve at det på denne Kongressen har opptrådt representanter som øyensynlig ikke er ferdig med denne 1. fase — sutringsfasen.

På den annen side konstaterer man at de retningslinjer som tidligere sekretariater har vedtatt, blir etterlevet og gjennomført av LO-ledelsen på en mesterlig måte.

Fagbevegelsen er kanskje blitt modernisert og aktivisert slik den må gjøre det i den moderne tidsalder. Vi har brutt ned skanse etter skanse, fra tukthusloven i 20-årene og framover til i dag. Vi har begynt så forsiktig på Skånlands-vegen eller skal vi også mer populært si Aspengren-vegen. Selv om denne veggen nok bukter seg en del, går den framover. Jeg ser ikke bort fra at Skånlands-vegen og Aspengren-vegen med tiden vil gå parallelt.

Det er nedlagt i menneskenaturen at vi jo skal protestere for all verden, men følger med på ferden. Kombioppgjøret eller hva vi enn kaller det er kanskje tross alt det som er radikalt og revo-

lusjonerende i vår tid. Det spørres om ikke dette samarbeidet med myndighetene — som vi ikke kommer utenom — etter hvert vil passivisere Arbeidsgiverforeningen slik at den utvikler seg til en ren serviceorganisasjon for sine medlemmer. Det blir fagbevegelsen og statsmaktene som vil representere den reelle makt. Da forutsetter jeg at vi har statsmakten, naturligvis, sa Larsson.

Larsson takket de avtroppende topptillitsmenn Aspengren, Højdahl og Strand med noen enkle blomsterbuketter. Han leste opp en adresse til tillitsmennene fra tidligere tillitsmenn i fagbevegelsen. — Vi ønsker dere alt godt i tiden som kommer, sa Larsson og overrakte de tre tillitsmennene blomster. (Stormende applaus.)

Tor Aspengren takket for blomsterhilsenen på vegne av de tre og sa at når han så Larsson på talerstolen var det vanskelig å tenke seg at mannen var 80 år. — Jeg har så smått tenkt å be den nye LO-ledelsen om å ansette deg som lærer på Sørmarka slik at du kan holde rede på dem.

Heidi Svendsen takket på vegne av de ansatte i LO, på vegne av de fagorganisertes funksjonærforening. — Jeg takker deg for den positive og redelige måten du har opptrådt på. Det har aldri vært vanskelig for oss å komme til deg med våre problemer. Vi kommer til å savne deg, men jeg håper at den holdningen du har vist også vil prege den nye LO-ledelsen, sa Heidi Svendsen som overrakte blomster og mottok klem fra Aspengren.

Tor Halvorsen overlot så ordet til formannen i nederlandsk LO *Wim Kok*, som takket Kongressen på vegne av de utenlandske gjestene.

Wim Kok takket for gjestfriheten, for at han kunne få overvære en interessant kongress. For at han hadde fått anledning til å se så mye fin norsk natur under besøket i Stavanger. Han uttrykte håp om stadig bedre samarbeid både på europeisk og internasjonalt plan med norsk LO og sa at det valget som man nå står overfor i Norge ikke bare vil bli sett på med interesse og forventning i Norge, men i Nederland og i europeisk fagbevegelse. Vi trenger å styrke samarbeidet i kampen for menneskerettighetene, vi må arbeide for frigjøringskampen i Chile. I Sør-Afrika og andre deler av verden. Vi må samarbeide for å få bedre kontroll med de multinasjonale selskapene. Han ønsket til slutt den nye LO-ledelsen lykke til i arbeidet framover.

Reiulf Steens takketale.

Tor Halvorsen ga så ordet til *Reiulf Steen*, som sa:

— Det er ikke lett for stressede 40-åringer å takke spreke 80-åringer. Vi opplevde *Einar Gerhardsen* på partiets landsmøte og vi opplever *Larsson* her.

På vegne av de innenlandske gjestene skal jeg takke for den anledning vi har hatt til å følge Kongressen i seks opplevelsrike dager.

Jeg går ut fra at det ikke blir misforstått når jeg, som formann i Samarbeidskomitéen mellom LO og DNA, benytter anledningen til å rette en takk til *Tor Aspengren*, *Odd Højdahl* og *Einar Strand* for det samarbeidet vi der har hatt. Mye kunne sies i den forbindelse. Men de tre har hatt som en viktig funksjon å holde oss i partiet på bakken når vi har hatt en tendens til å ville forlate den.

Derfor bare dette: Takk *Tor*, takk *Odd*, takk *Einar*. — Jeg går ut fra at det heller ikke blir misforstått når jeg retter en særlig takk til *Tor*. *Tor* med hammeren, blir han kalt. Sannheten er at det er et varmt menneske og en ekte proletar i ordets beste betydning, et menneske som aldri har kuttet båndene til sin opprinnelse i *Nydalen*, som nå forlater formanns stolen i LO.

Velkommen *Tor*: Fra i går er du ikke lenger «lille-Tor», men *Tor*. Velkommen *Leif*, *Thor*, *Liv* og alle de andre nye tillitsvalgte. Vi gleder oss til samarbeidet med dere.

Intet er så tomt som en landsmøtesal øyeblikket etter at den er forlatt av deltakerne. Nå skal vi skilles, og på veien hjem vil vi kanskje kjenne en tilsvarende tomhet i oss selv. I seks dager er vi blitt sveiset sammen i en intens atmosfære av debatt og meningsbrytninger, latter har skiftet med alvor, massiv enighet har vekslet med spennende voteringer. Bak oss ligger en tom sal. I løpet av seks dager har vi fått nye venner, nye erfaringer, nye kunnskaper.

Nå skal vi forlate hverandre.

Men kamerater, vi treffes igjen. Vi skal møtes på klubbmøtene og i fagforeningene, i samorganisasjonene og forbundene, vi møtes igjen på forbundskursene og på LO-skolen, i kantina under spise-pausen. Vi møtes igjen under den hverdag som er norsk fagbevegelse, den hverdag som skaper den solidaritet vi er så avhengig av, den hverdag som gir oss vekst og styrke til å føre kampen videre, kampen for menneskets verdighet, kampen for et samfunn der menneskets verd ikke blir målt med penger, men der menneskenes evne til å vise omsorg for andre, menneskets evne til å praktisere solidaritet, menneskets evne til å skape samspill med andre, blir den viktigste verdimåler. Under møtene med våre ar-

beidskamerater og fagforeningsvenner skal vi fortelle om Kongressens vedtak og debatter, i tillitsmannsarbeidet, på fagforeningsmøtene, i forbundene, i LO, skal vedtakene omstøpes til virkelighet. Hvert skritt vi tar skal være skritt mot et samfunn der solidariteten er sterkere enn i dag, der trykgheten er større og der det hersker likestilling mellom menneskene.

Vi skal møtes på en annen slagmark, den slagmark som den 12. september vil avgjøre om Norge skal få et borgerlig styre eller et fortsatt arbeiderstyre. Da Kongressen åpnet var det 114 dager igjen. I dag er det 108 dager igjen til stortingsvalget. Alle som ikke ønsker et borgerlig styre i Norge, alle som ønsker at arbeiderbevegelsen skal lede utvikling i landet, må bruke hver og en av disse 108 dagene.

Også på den slagmarken skal vi møtes igjen — utenfor tunnelbanestasjonen her i byen for å dele ut våre løpesedler når folk haster til jobben, i spisesalen på bedriften når vi skal fortelle våre kamerater hvor viktig valget den 12. september er, i samtalen utenfor butikkene når hele familien er på handlerunde lørdag formiddag, på husmøtene, ved de røde bussene, i Folkets Hus og i samfunnshusene — i hver grend, i hver bydel, ved kysten og i dalene. Klarer vi også å gjennomføre det store møtet — møtet med det norske folk — da vil vi ved avslutningen, og den avslutningen finner sted natta mellom 12. og 13. september, kunne synges «Seiren følger våre faner».

Tor Halvorsen takket Reulf Steen. Kongressen har gitt klart uttrykk for hvor den står når det gjelder den politiske oppslutning til Arbeiderpartiet. Halvorsen ba delegatene ta en hilsen med hjem. Han takket hver enkelt representant for saklig debatt. Han var særlig glad for den spredning debatten hadde hatt, nær halvparten av representantene hadde hatt ordet, og mange ikke bare én, men flere ganger. Han ønsket alle en god reise hjem, en god pinse og uttrykte håpet om at man ville møtes igjen på det lokale og på andre plan. Dermed erklærte han Landsorganisasjonens 24. ordinære Kongress for avsluttet.

Før møtet ble hevet kl. 14.05, reiste forsamlingen seg og sang første vers av Internasjonalen.

Kongressdeltakerne

Arbeiderpartiets Presseforbund:

Arvid Jacobsen, Oslo.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:

Arne Aasvistad, Askim, Roland O. Larsen, Sande, Arvid Hustoft, Selfors, Ingvald A. Hansen, Landås, Bjørn Berby, Porsgrunn.

Norsk Arbeidsmandsforbund:

Ole Flesvig, Oslo. Jens Tveit Aga, Søreidgrend. Arvid Øygård, Mosjøen. Harald Øveraas, Skårer. Ernst Ditløvsen, Stavanger. Asbjørn Larsen, Kirkenes. Ivar Skredderhaug, Follidal. Inger Berglund, Valosen.

Norges Befalsslag:

Theodor, Theodorsen, Oslo.

Bekleddningsarbeiderforbundet:

Inger Holgersen, Bergen. Bjarne Bårdsen, Oslo. Torbjørn Simonsen, Sandefjord. Bjarne Larsen, Halden. Teresia Medalen, Sandnes. Ingeborg Jacobsen, Drammen.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Arne H. Olsen, Oslo. Willie Kristensen, Oslo. Stein Lund, Akershus. Guttorm Johansen, Østfold. Sigrunn Benterud, Hedmark. Erling Stensjø, Oppland. Kristoffer Løvliid, Buskerud. Ivar Uglum, Vestfold og Telemark. Edvin Skaiaa, Aust- og V.-Agder. Karsten Sjøthun, Rogaland. John H. Olsen, Hordaland. Einar Gustad, Sogn og Fjordane Møre og Romsdal. Viktor Aune, Sør-Trøndelag. John Finstad, Nord-Trøndelag. John L. Høybakk, Nordland. Arne Andersgaard, forbundsstyret. Villy Jacobsen, forbundsstyret. Sigurd Engen, forbundsstyret. Frank Olsen, forbundsstyret.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Kåre Haga, forbundet. Bjørn Sørensen, forbundet. Gunnar Grimnes, forbundet. Ronald Rooth, avd. 1, Oslo. John Erik Eriksen, avd. 94, Halden. Ingvald Hein, avd. 4, Stavanger. Arne Henriksen, avd. 16, Steinkjer. Odd Henriksen, avd. 174, Narvik.

Norsk Fængselstjenestemannsforbund:

Reidar Albertsen, Sofiemyr.

Norsk Grafisk Forbund:

Kåre Eriksen, Oslo. Per Thorkildsen, Annar Røste, Trondheim. Asbjørn Leiknes, Hjelmås. Gunnar Kokaas, Oslo.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

Kåre Dalberg, Oslo.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærens Forbund:

Kåre Hansen, administrasjonen. Sidsel Bauck, administrasjonen. Oddvar Irvoll, administrasjonen. Thorbjørn Braathen, Østfold/Akershus. Audny Brannsten, Oslo. Halvard Larøi, Oslo. Torbjørn Finhammer, Oslo. Kai Olsen, Oslo. Gro Balas, Oslo. Paul Arnseth, Hedmark/Oppland. Hans P. Tolpinrud, Buskerud. Inger Johanne Johansen, Vestfold/Aust- og Vest-Agder. Guro Eilefsen, Telemark. Gunn Vigdis Olsen Hagen, Rogaland. Birger Kalland, Bergen/Hordaland. Svein Vågen, Sogn og Fjordane/Møre og Romsdal. Ella Sandnes, Sør- og Nord-Trøndelag. Inger Jacobsen, Nordland. Gunhild Indahl, Troms. Magnus Bjerklund, Finnmark.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:

Martin Tveiten, Bergen. Jorunn Giske, Trondheim. Arne Løken, Oslo.

Norsk Jernbaneforbund:

Leif Thue, Spydeberg. Henry Olsen, Drammen. Guttorm Stien, Hvalstad. Leif O. Hemli, Hamar. Gullbrand Refseth, Trondheim. Haldor Krokeide, Nesttun. Einar Schanke, Hillevåg. Trygve Kristensen, Narvik.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Jan Balstad, forbundsstyret og administrasjonen. Thor Andreassen, forbundsstyret og administrasjonen. Arvid Nordli, forbundsstyret og administrasjonen. Anna Mosevik, forbundsstyret og administrasjonen. Svein Christian- sen, forbundsstyret og administrasjonen. Harry Jørgensen, forbundsstyret og administrasjonen. Pål Steigan, Oslo. Brynjulf Mugaas, Oslo. Harald Minken, Oslo. Marit Engh, Oslo. Kjell Gjerseth, Oslo. Fredrik A. Johansen, Østfold. Jan E. Bjørnsad, Østfold. Kjell Eriksen, Østfold. Knut Akselsen, Akershus. Normann Bråthen, Akershus. Oskar Nysveen, Hedmark. Juul Sætheren, Oppland. Øivind Lund, Buskerud. Kjell Bjørndalen, Buskerud. Rolf Kaldahl, Buskerud. Arnold Olsen, Vestfold. Bjørn Ingebretsen, Vestfold. Sverre Eriksen, Vestfold. Svein Muffetangen, Telemark. Birger Thorsen, Aust- og Vest-Agder. Sigurd Birger Olsen, Aust- og Vest-Agder. Alfred Thorbjørnsen, Rogaland. Alf Byberg, Rogaland. Bjarne Oanes, Rogaland. Johan Kåre Gjølme, Rogaland. Per Mundal, Bergen. John Sakseide, Bergen. Ottar Henriksen, Bergen. Aksel Kloster, Hordaland og Sogn og Fjordane. Roald Løvfall, Hordaland og Sogn og Fjordane. Dagfinn Aam, Møre og Romsdal. Odd R. Wiik, Møre og Romsdal. Jan Inge Asmul, Sør- og Nord-Trøndelag. Asbjørn Køhl, Sør- og Nord-Trøndelag. Terje Mogren, Sør- og Nord-Trøndelag. Johannes Rishagen, Nordland, Troms og Finnmark. Edvard Johnsen, Nordland, Troms og Finnmark. Odd Willumsen, Nordland, Troms og Finnmark.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Steinar Fostervoll, Kongsvinger. Øivind P. Olsen, Fredrikstad. Arne H. Nilsen, Askim. Birger Bech, Slemmestad. Arne Marum, Sandefjord. Petter Gundersen, Porsgrunn. Anton Vaksaker, Rjukan. Karl P. Olsen, Saltrød. Johan Løype, Haugesund. Rolf Auganes, Alvik. Peder Samuelson, Sundals-

øra. Leif Kvam, Charlottenlund. Gunnar Stavli, Olderskog. Arthur Svensson, Oslo. Wilhelm Thoresen, Oslo.

Norsk Kommuneforbund:

Kristian Thømt, Østfold. Paul Johansen, Østfold. Randi Moe, Akershus. Alf Martinsen, Akershus. Kjell Mathisen, Akershus. Asbjørn Rogstad, Oslo. Odd Væring, Oslo. Knut-Helge Strømsnes, Oslo. Torger Oxholm, Oslo. Gunnar Bettum, Oslo. Martha Helgesen, Oslo. Else Moe, Oslo. Aage Karlsen, Oslo. Odd Strand, Oslo. Torbjørn Hammargren, Hedmark. Reidar Harby, Hedmark. Per Tveter, Oppland. Kåre B. Strandlie, Oppland. Alf Gundersgård, Buskerud. Odd Kapstad, Buskerud. Albert Eidem, Vestfold. Tollef Moen, Telemark. Gerd Landfald-Nielsen, Telemark. Asbjørn Andersen Stølfjell, Aust-Agder. Nils Håland, Vest-Agder. Håkon Endresen, Rogaland. Reidar Tjøstheim, Rogaland. Konrad Martin Larsen, Bergen. Willy Toft, Bergen. Inger Johanne Knutsen, Bergen. Konrad Sylta, Hordaland. Magne Hauge, Sogn og Fjordane. Kåre Olsen, Møre og Romsdal. Oddvar Eggen, Møre og Romsdal. Karin Enodd, Sør-Trøndelag. Alf Moe, Sør-Trøndelag. Sigurd Karlsen, Sør-Trøndelag. Rolf Olsen, Nord-Trøndelag. Sverre Helland, Nordland. Liv Nilsson, Nordland. Joralf Johnsen, Nordland. Harry Hansen, Troms. Frank Brunsell, Oslo. Eli Hermansen, Finnmark.

Lensmannsetatens Landslag:

Roald Tønnes, Drøbak.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Gunnar Tønder, Oslo.

Luftforsvarets Befalsforbund:

Karl Martin Olsen, Siggerud.

Norsk Musikerforbund:

Sigurd Lønseth, Oslo.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Einar Hysvær, administrasjonen. Rolf Frøysland, administrasjonen. Arne Porsmyr, Fredrikstad. Reidar Celius, Steinlandsfjord. Leif Aasen, Stavanger. Einar Green, Oslo. Ingrid Nybakken, Brumunddal. Eugen Leganger, Bergen. Jens Peter Jelle, Stranda. Solbjørg Holte, Trondheim.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:

Arne Marthinsen, Oslo. Oddvar Hansen, Sarpsborg. Lars Bækken, Ranheim. Torger Seland, Skien. Bjørnar Skogstad, Tofte i Hurum. Arne Granholm, Rena.

Postfolkenes Fellesforbund:

Aage Tømmereek, Oslo. Gunnar Solvang, Oslo. Odd Reigstad, Oslo. Turid Innstrand Olausen, Trondheim. Gerd Thomassen, Aspelund. Erling Sandvig, Oslo. Jahn Fr. Strøm, Fyllingsdalen.

Norsk Sjømannsforbund:

Per Ridder-Nielsen, Oslo distrikt. Kåre Kristoffersen, Oslo distrikt. Willy Syversen, Østfold distrikt. Kaare Kjæraas, Vestfold distrikt. Haakon Abrahamsen, Sørlandet. Kjell Haugerud Andersen, Rogaland distrikt. Einar Dahl,

Rogaland distrikt. Bernt Midtbø, Bergen distrikt. Ole Linvåg, Møre distrikt. Edmund Gjennestad, Nordland. Olav Bjørklund, Troms/Finnmark.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Magne Johannessen, Oslo. Torstein Lund, Bangsund. Holger Hjarbo, Gjøvik.

Norsk Sosionomforbund:

Sissel Seim Buflod, Oslo.

Telefolkenes Fellesforbund:

Ove Ragnar, Oslo. Tore Lundberg, Oslo. Knut Wahl, Trondheim. Ingvar Kallevik, Kristiansand. Jonny Seigerud, Oslo. Odd-Kåre Kvalheim, Oslo.

Norsk Tjenestemannslag:

Liss Bjarnhild Strige, Vadsø. Hans Haugen, Skien. Ragna Berget Jørgensen, Bodø. Harald Johansen, Gressvik. Amunn Solberg, Steinkjer. Ingeborg Warem, Oslo. Per Berge, Trondheim. Bjørn Rudaa, Oslo. Johnny Skibsted, Oslo. Arne L. Olsen, Trondheim. Kjell Pedersen, Ridabu. Sverre Worum, Oslo. Inger K. Jensen, Holmestrand. Gerd Raaer, Oslo.

Norsk Tolltjenestemannsforbund:

Odd Arne Kristiansen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Arne Hermansen, Oslo. Gunnar Johansen, Sarpsborg. Thorleif Holter, Stavanger. Ole Foshaug, Bakkehaug. Kjell Dømbe, Stend. Odd Bach, Oslo.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

Anton Solheim, Oslo deltok 27/5. Øvrige dager Rolf Johnsen, Oslo. Alfred Nøss, Os.

Observatører:

Norsk Sufflørforbund

v/Ruby Hansen.

Norges Urmaker Svenneforbund.

Petrokjemisk Forening — Rafnes

v/Reidar Finmark.

Norsk Olje- og Petrokjemiforbund.

Lars A. Myhre.

FYLKENES REPRESENTANTER

Akershus fylke:

Odd M. Lundquist, Aurskog. Eva Disch, Lysaker.

Aust-Agder fylke:

Ivar Berntsen, Lillesand.

Buskerud fylke:

Sverre Bjerkeli, Norderhov. Jan Mugerud, Drammen.

Finnmark fylke:

Ivar Nilsen, Rypefjord.

Hedmark fylke:

Terje Lysen, Kongsvinger. Anne Marie Pettersen, Brumunddal.

Hordaland fylke m/Bergen:

Håkon Holgernes. Landås. Gunnar Andahl-Pedersen, Løddefjord. Magnus Normann, Husnes. Olav Endestad, Dalekvam.

Møre og Romsdal fylke:

Asbjørn Måløy, Alesund. John Leren, Kristiansund.

Nordland fylke:

Sigfred Hov, Bodø. Arne Laberg, Bjerkvik.

Nord-Trøndelag fylke:

Kolbjørn Andersen, Verdal.

Oppland fylke:

Jan Brende, Vinstra.

Oslo fylke:

Ivar Ødegaard. Arne Jensen. Per Ryanes. Kirsten Rogstad. Else Larsen. Jacob Eitrem. Vally Børnich.

Rogaland fylke:

Sverre Berg Landsnes, Madla. Olaf Solberg, Sauda.

Sogn og Fjordane fylke:

Kolbjørn Wahlquist, Øvre Ardal.

Sør-Trøndelag fylke:

Edel Myhre, Trondheim. Kåre Rasmussen, Heimdal. Gustav Gundersen, Kyrksæterøra.

Telemark fylke:

Bjørn Sandberg, Stathelle. Jon Solvang, Rjukan.

Troms fylke:

Ann Jorid Thingvold, Tromsø.

Vest-Agder fylke:

Margot Bjelland, Flekkefjord.

Vestfold fylke:

Arne Nakim, Stavern. Dagfinn Nordbotten, Ramnes.

Østfold fylke:

Aage Hammerstad, Skjeberg. Alex Zeylon, Tistedal. Leo Johannesen, Gressvik.

Sekretariatet:

Tor Aspengren. Odd Højdahl. Einar Strand. Leif Haraldseth. Tor Halvorsen. Liv Buck. Finn Nilsen. Otto Totland. Arne Born. Age Petersen. Henrik Aasarød. Øystein Larsen. Eivind Strømmen. Else Ørbæk. Thorvald

Karlsen. Knut Nakken. Walter Kolstad. Rasmus Solend. Arild Kalvik. Roar Helgesen. Håkon A. Ødegaard. Olaf Axelsen. Rolf Hauge. Lars Skytøen, Sverre Kortvedt. Nils H. Johannessen. Heidi Svendsen. (Fagorg. Funksj.gr.)

Landsorganisasjonens Revisjonsutvalg:

Harry Jørgensen. Marie Lindquvist. Jens Torp.

Landsorganisasjonens administrasjon:

Egil Ahlsen. Tor Andersen. Per Brannsten. Artur Bruflat. Karl Nandrup Dahl. Svein Fjæstad. Øistein Gulbrandsen. Steinar Halvorsen. Harry O. Hansen. Per Haraldsson. Gudmund Harlem. Thorleif Holth. Bjørn Kolby. Ragnar Røberg Larsen. Kjell Lien. Erik Nilsen. Mirjam Nordahl. Susi Ochsenbein. Evy Boverud Pedersen. Børre Pettersen. Knut Ribu. Jon Rikvold. Rutner Rønnestad. Odd Harald Røst. Kaare Sandegren. Arne G. Strangel. Olaf Sunde. Kjell Arne Sveum. Kjell Terkelsen. Kai Aagaard.

Landsorganisasjonens distriktsekretærer:

LOs distriktkontor, Bergen:

Finn Lien. Olav Lerø.

LOs distriktkontor, Bodø:

Hans Nordahl Jensen. Odd M. Bakkejord.

LOs distriktkontor, Drammen:

Roar Løver.

LOs distriktkontor, Førde:

John Bjarne Hjelmeland.

LOs distriktkontor, Gjøvik:

Ole Knapp.

LOs distriktkontor, Hamar:

Aage Søgård.

LOs distriktkontor, Kirkenes:

Odd Holmgren.

LOs distriktkontor, Kristiansand:

Oddvar Gøthesen.

LOs distriktkontor, Molde:

Johnny Røed.

LOs distriktkontor, Oslo og Akershus:

Yngve Hågensen.

LOs distriktkontor, Porsgrunn:

Harald E. Olsen. Gerhard Lunde Larsen. Odd Kristensen.

LOs distriktkontor, Sarpsborg:

Rolf-Thore Hildebrandt.

LOs distriktskontor, Stavanger:

Arne Li. Kjell Arvid Svendsen.

LOs distriktskontor, Tromsø:

Rolf Nilssen.

LOs distriktskontor, Trondheim:

Rikhard Haugen. Ulf Guttormsen.

Gjester. Regjeringen:

Statsminister Odvar Nordli. Finansminister Per Kleppe. Industriminister Bjartmar Gjerde. Kommunalminister Leif Aune.

Samarbeidskomitéen DNA/LO:

Reiulf Steen. Gro Harlem Brundtland. Ivar Leveraas. Trygve Bratteli.

Arbeidernes Opplysningsforbund:

Alf Frotjold.

LOs Familiepolitiske utvalg:

Per Karlsen.

Statstjenestemannskartellet:

Albert Uglem.

Folkets Hus Landsforbund:

Gunnar Andersen.

Norsk Pensjonistforbund:

Gunerius Reiersen.

Norsk Folkehjelp:

Kåre B. Werner.

Norsk Folkeferie:

Ronald Bye.

Norges Fiskarlag:

Mads Bjørnerem.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag:

Lars Holen.

Norges Kooperative Landsforening (Samarbeidskomitéen):

Peder Sjøiland. Knut Moe. Håkon Norstrand. Edvard Nygaard. Jan Hein Eriksen. Harald Korsell.

Norsk Arbeiderpresse A/S:

Einar Olsen.

Norske Boligbyggelags Landsforbund:

John Martin Sjøgaard.

Arbeidernes Ungdomsfylking:

Thorbjørn Jagland.

Framfylkingen:

Even Rusten.

Samarbeidsrådet LO/NAF:

Lars Bjørheim.

Personlig innbudte:

Gunnar Bråthen. Hans Hegg. Karsten Torkildsen. Kristine Amundsen. Alfred Nilsen. Erling Frogner. Josef Larsson. Pærlus Mentsen. Thorleif Andresen. Olaf Karling. Per Andersen. Alf Andersen. Lage Haugness. Leif Andresen. Henry Nicolaysen. Klaus Kjelsrud. Fritz W. Hannestad. Olav Bratlie. Erik Eriksen. Leif Skau. Egil Halvorsen. Paul Engstad. Ragna Karlsen. Einar Gerhardsen. Birger Brevik. Knut Aagesen.

Utenlandske organisasjoner: International Labour Office (ILO):

Bertil Bohlin.

International Confederation of Free Trade Unions (ICFTC):

Otto Kersten.

European Trade Union Confederation (DEFS):

S. E. Sterner.

Norden faglige Samorganisasjon:

Richard Trælnes.

Nordisk Ministerråds Sekretariat:

Olli Bergman.

Fédération Générale du Travail de Belgique (FGTB):

Georges Derieuw.

Landsorganisationen i Danmark:

Thomas Nielsen. Kai Pettersen.

Fællesrådet for danske tjenestemand- og funktionærorganisationer:

Kirsten Stallknecht. Svend Skovbro Larsen.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK):

Pekka Oivio. Olavi Hainenen. Ilkka Erich.

Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto (TVK):

Toini Nousiainen.

Confédération Générale du Travail — Force Ouvrière (FO):

Pierre Tribie.

Confédération Générale du Travail — Force Ouvrière (FO):

Roger Briesch.

Althudusamband Islands:

Hermann Gudmundsson.

General Federation of Labour in Eretz Israel:

Bjørn Dworsky.

Confederazione Italiana Sindacati Lavoratori (CISL):

Fabuzia Baduel Glorioso.

Unione Italiana del Lavoro (UIL):

F. Drago.

Council of Trade Union Confederations of Yugoslavia:

Mustafa Pljakic. Brana Smiljanic.

Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV):

W. Kok. C. Commandeur.

Union General de Trabajadores de Espana:

Manuel Simon.

Schweizerischer Gewerkschaftsbund:

Bruno Muralt.

Landsorganisationen i Sverige:

Gunnar Nilsson. Lars Westerberg. Aina Westin.

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO):

Lennart Bodstrøm.

Deutscher Gewerkschaftsbund

Heinz O. Vetter. Barbara Barnouin.

Österreichischer Gewerkschaftsbund (ÖGB):

Kurt Prokop.

Central Unica de Trabajadores de Chile (CUT):

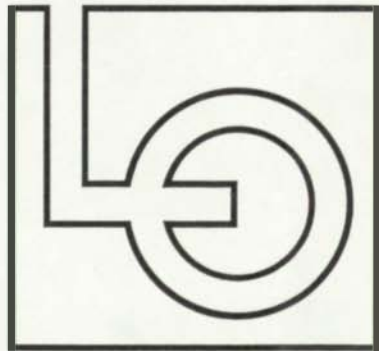
Gilberto Oyanadel.

Gjest ved Kongressens åpning: Oslo Kommune:

Ordfører Albert Nordengen.

Landsorganisasjonen
i Norge

Kongressens vedtak 1977

Innhold

	Side
Arbeidsmarkedsspørsmål og sysselsetting	5
Ungdomsledigheten	5
Leiefirmaene	5
Etableringsloven	5
Yrkesvalghemmede	6
Arbeidstap ved kommunale verv	6
Arbeidstid og pensjonsspørsmål	7
Lov om arbeidervern og arbeidsmiljø	7
Arbeidstvistloven	8
Arbeidsløshetsstrygden	8
Barnehager — daginstitusjoner	8
Bevilgninger	9
Bedriftsdemokrati — medbestemmelse	9
Boligspørsmål	9
Bedriftslegeordningen	10
Bruk av politi og militære mot streikende arbeidere	11
Faglig/politisk virksomhet	11
Ferieloven	11
Fiskerispørsmål	11
Folk og Forsvar	12
Forholdet ledelse — medlemmer, informasjon	12
Forsikringsspørsmål	13
Handlingsprogrammet	13
Internasjonalt faglig samarbeid	13
Internasjonale spørsmål	14
Situasjonen i Chile	16
Jordbruksavtalen	16
Kjernekraft	16
Konflikten ved Krysset A/S i Bodø	17
Likestilling	18
Militærtjeneste	18
Miljøvern	18
Nasjonalisering — sosialisering	18
Norsk Riksringkasting og fagbevegelsen	19
Oljepolitikken	19
Organisasjonsformene	21

Oversendte saker	23
Persondata og personvern	24
Politisk virksomhet	24
Rammeavtale om datamaskinbaserte systemer	25
Retningslinjer for bruk av arbeidsstudier	26
Sammensetning av offentlige utvalg	26
Selvbestemt abort	26
Skattepolitikk	26
Merverdiavgiften	27
Skole og utdanningsspørsmål — forholdet til fagbevegelsen	27
Språkformen i LO	28
Stortingsvalget 1977	28
Svalbard	29
Syketrygden	29
Tariffavgift — organisasjonsplikt	29
Tariffpolitikken	30
Utplassering av innsatte i skogbruket	31
Varehandelen	31
Vedtektene	31
Økonomisk støtte/lån — Vern og Velferd	31

Arbeidsmarkedsspørsmål og sysselsetting.

Kongressen ga sin tilslutning til følgende forslag fra forbundsstyret i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Ungdomsledigheten.

Forbundsstyret er enig i at sysselsettingsspørsmålene generelt og ungdomsledigheten spesielt må gis høy prioritet. En viser imidlertid til at Regjeringen i de senere års statsbudsjetter spesielt har tatt hensyn til dette med sikte på å hindre arbeidsledighet, noe forbundsstyret ser som en av myndighetenes aller viktigste oppgaver.

Forbundsstyret ber imidlertid LO vurdere om det er noe fagbevegelsen spesielt kan gjøre for å løse det enorme problem som ligger i arbeidsledighet blant ungdom.

— — —

LO må medvirke til at forholdene i samfunnet legges slik opp at ungdomsledighet unngås.

(Forslag fra Askim og omegns fagl. Samorganisasjon.)

Leiefirmaene.

Forbundsstyret er enig med forslagsstillerne i at leiefirmaenes virksomhet må begrenses til et absolutt minimum. Fagbevegelsen må derfor fortsette arbeidet med gjennom så vel lovverk som avtaleverk å begrense bruken av slike firmaer og muligheten for slike firmaer til å operere innenfor norsk næringsliv.

Etableringsloven.

Forbundsstyret må konstatere at en her står overfor en ny lov og dermed uten særlig mange erfaringer. Loven tar konkret sikte på å skaffe myndighetene kontroll over etableringer i pressområdene

og i hvilken grad loven innfrir denne målsetting er det for tidlig å si noe om.

Forbundsstyret ser derfor ingen grunn til på det nåværende tidspunkt å utvide rammen for loven.

Yrkesvalghemmede.

Forbundsstyret er prinsipielt enig med avdelingen og vil gå inn for at det arbeid som er igangsatt og som tar sikte på en representasjon fra de ansatte i attføringsutvalgene blir sluttført snarest.

Det var kommet forslag om å arbeide for flere arbeidsplasser for funksjonshemmede. Kongressen sluttet seg til forbundsstyrets innledning sålydende:

Forbundsstyret slutter seg til de idéer som framkommer gjennom ovennevnte forslag. I den forbindelse må det være riktig at LO i samarbeid med forbundene og myndighetene legger forholdene til rette for i sterkere grad å få integrert de yrkesvalghemmede i det ordinære arbeidsliv.

Forbundsstyret vil imidlertid uttale at det fortsatt vil være et visst behov for nye vernede arbeidsplasser.

— — —

Arbeidsplassene må bygges ut med sikte på at de kan ta opp handikappede i det vanlige arbeidsliv.

(Forslag fra Fredrikstad fagl. Samorganisasjon.)

Arbeidstap ved kommunale verv.

Det var kommet følgende forslag som Kongressen tiltrådte:

Fra avd. 452, Ulefos Brug Fagforening, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Arbeidstakere i private bedrifter som må skofte sitt arbeid for å skjøtte offentlige verv, må få full dekning for tapt arbeidsfortjeneste.

Fra avd. 18, Grimstad, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Kommunale ombudsmenn skal ha full dekning i tapt arbeidsfortjeneste når kommunale gjøremål blir forlangt i arbeidstiden.

Fra avd. 35, Strømmen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Landsorganisasjonen må arbeide for at alle skal ha full lønn ved utførelse av offentlige verv.

Fra avd. 226, Tønsberg, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:
Grensen på kr. 125.00 pr. dag for dekning av tapt arbeidsfor-
tjeneste må høynes, slik at legitimert arbeidstap blir dekket.

Fra avd. 233, Strømmen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:
Full kompensasjon for alle med offentlige verv.

Fra forbundsstyret i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:
Forbundsstyret er helt enig med forslagsstillerne om at arbeids-
takere som deltar i offentlige gjøremål i arbeidstid, må ha full
dekning for dette.

Forbundsstyret oppfordrer Landsorganisasjonen til så snart som
mulig å sørge for at dette forholdet blir brakt i orden.

Fra forening 56, Oslo, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Det må arbeides for å få inn i lovverket bestemmelser om at de
som er valgt inn i offentlige tillitsverv har krav på fri fra sitt
arbeid, slik at de får skjøttet sitt verv på en tilfredsstillende måte.

Arbeidstid og pensjonsspørsmål.

Sekretariatet har foretatt en vurdering av hvilket sosialpolitisk
hovedspørsmål som burde prioriteres i kommende kongressperiode:

- senking av den alminnelige pensjonsalder,
- forkortelse av arbeidstida, eller
- utvidelse av ferien.

Resultatet er at man vil foreslå en forlengelse av ferien til 5 uker
(6 uker for arbeidstakere over 60 år).

I kommende kongressperiode vil man også søke å innføre lavere
pensjonsalder for yrkesgrupper med spesielt byrdefullt arbeid. Man
vil også utrede mulighetene for innføring av pensjonssystemer som
i større utstrekning åpner adgang for individuelle valg av pensjons-
alder og en kombinasjon av trygd og inntekt.

Kongressen sluttet seg til dette.

Lov om arbeidervern og arbeidsmiljø.

Den nye arbeidsmiljøloven trer i kraft 1. juli 1977.

Det ville være naturlig at LO foretar en vurdering av hvordan
loven virker når det er gått noen tid.

For øvrig henvises til Handlingsprogrammet hvor krav om øko-
nomisk dekning som loven reiser nå er tatt med.

Arbeidstvistloven.

Kongressen sluttet seg til innstillingen fra forbundsstyret i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, som hadde følgende ordlyd:

Forbundsstyret viser til innstilling fra det utvalg som ble nedsatt til vurdering av spørsmål om revisjon av koplingsbestemmelsene i Arbeidstvistlovens § 35, punkt 7, og Representantskapets behandling av innstillingen i sitt møte 31. mai 1972.

Forbundsstyret sluttet seg også den gang til utvalgets vurdering og er enig i at en fjerning av koplingsbestemmelsene er egnet til å føre med seg slike åpenbare fordeler for rene minoritetsorganisasjoner, herunder konkurrerende organisasjoner utenfor LO, at fagbevegelsen ikke kan være tjent med det.

Forbundsstyret ser i dag ingen grunn til å endre ovennevnte standpunkt.

Arbeidsløshetsstrygden.

Kongressen sluttet seg til Sekretariatets innstilling således:

Sekretariatet tiltrer i prinsippet forslagene om at arbeidsløshetsstrygden bør være 90 prosent av lønnen.

Barnehager — daginstitusjoner.

Forslagene om økt takt i utbygging av barnehager tiltres. Hensikten er hurtigst mulig å oppnå full dekning av behovet.

Fagbevegelsen ønsker økt takt i utbyggingen av daginstitusjoner i nær tilknytning til boområdene.

Videre mener fagbevegelsen at alle barn har krav på de aktivitets-tilbud en daginstitusjon gir.

Man mener også at behovet for eventuell utvidelse av daginstitusjonenes åpningstider må klarlegges.

I det nye Handlingsprogram krever man videre at tilsyn ved barns sykdom må sikres når begge foreldre er yrkesaktive.

Vi henviser også til regler om «Korte velferdspermisjoner».

Når det gjelder forslaget til avd. 58, Mandal — Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund tiltres forbundsstyrets forslag om at de kommunale husmorvikarordninger må utbygges.

Forslagene om betalingen i barnehager oversendes Sekretariatet.

Bevilgninger.

Kongressen vedtok følgende bevilgninger:

Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støtte-komité	kr. 300 000.00	pr. år	
Fagbevegelsen i Chile	» 50 000.00	} som engangs- bevilgning	
Norsk Folkehjelp — Sør-Afrika	» 50 000.00		
Arbeidernes Edruskapsforbund	» 25 000.00	pr. år	
Arbeidernes Ungdomsfylking	» 100 000.00	» »	
Framfylkingen	» 40 000.00	» »	
Norges Bedriftsidrettsforbund	» 25 000.00	» »	
Norsk Arbeidersangerforbund	» 25 000.00	» »	
Norges Kristne Arbeideres Forbund	» 25 000.00	» »	
Norsk Pensjonistforbund	» 25 000.00	» »	
Det norske Arbeiderparti (valgbevilgning)	» 700 000.00	» »	

Bedriftsdemokrati — medbestemmelse.

Det var kommet forslag fra Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund om at ansatte i fagbevegelsen måtte få fulle rettigheter i forbundsstyret og fagforeninger.

Om dette vedtok Kongressen:

Forslaget fra Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund medfører vedtektsendringer og må derfor behandles i de enkelte forbunds landsmøter. For øvrig viser vi til tidligere vedtak i Sekretariatet hvor en ber forbundene ta opp spørsmålet med de ansatte for å finne brukbare løsninger.

Kongressen gir sin tilslutning til et forslag fra forbundsstyret i Norsk Transportarbeiderforbund sålydende:

Loven om havnevesenet må endres slik at havnearbeidere og andre yrkesgrupper med direkte tilknytning til havnen får rett til faste representanter i hovedstyret.

For øvrig ble det henvist til avsnittet om «Utvidet demokrati» i det nye Handlingsprogrammet.

Boligspørsmål.

Det vises til det vedtak Kongressen gjorde i 1973. I samsvar med dette vedtak er avsnittet i det nye handlingsprogrammet «Bolig og bomiljø» utformet. De foreliggende forslag skulle således være dekket av det nye Handlingsprogrammet.

Bedriftslegeordningen.

Regjeringen har nå lagt fram forslag til lov om helsetjeneste ved bedrifter.

Lovforslaget bygger i hovedsak på et forslag fra en arbeidsgruppe hvor LO har vært representert.

Den nye loven slår fast to prinsipper som er fremmet av LO, nemlig: Bedriftshelsetjenesten samordnes med den offentlige helse-tjenesten, og at bedrifter på nærmere bestemte vilkår kan få refu-sjon med 50 prosent av utgiftene til helsetjenesten.

Landsorganisasjonen er av den oppfatning at lovforslaget i sine grunnleggende trekk er i overensstemmelse med de tanker som er nedfelt i Arbeidsmiljøloven. Landsorganisasjonen vil derfor under-streke den vekt som loven har lagt på det forebyggende helsearbeid. Vi vil likevel presisere nødvendigheten av undersøkelser som søker å avdekke skader som følge av arbeidsmiljøet.

For å markere sammenhengen med Arbeidsmiljøloven vil Lands-organisasjonen foreslå at bedriftens arbeidsmiljøutvalg tilsetter be-driftslege, bedriftssykepleier og annet personell. Under arbeids-miljøutvalgets ledelse vil en dermed også lettere kunne sikre det helt nødvendige samarbeid med bedriftens tekniske personell og tillitsmenn. Når det gjelder fellesordninger, f. eks. for bygnings-industrien i et område, bør en søke å finne fram til et tilpasset mønster. Kongressen vil også framheve den bedriftshelsetjeneste som drives av Norsk Folkehjelp som i første rekke vil være til stor hjelp for mindre bedrifter.

Bedriftshelsetjenesten vil administrativt og økonomisk bli under-lagt Helsedirektoratet, mens den faglige delen blir underlagt Statens Arbeidstilsyn.

I denne forbindelse vil Landsorganisasjonen framheve betydning-en av en sterkere utbygging av distriktslaboratorier under Arbeids-tilsynet.

1. Sekretariatet pålegges å fortsette arbeidet med å etablere be-driftshelsetjeneste for alle LO-medlemmer.

Norsk Folkehjelps bedriftshelsetjeneste styrkes og tilpasses en samordning med den offentlige helsetjeneste.

2. Bedriftshelsetjenesten må prioritere det forebyggende helse-arbeid i tråd med intensjonene i Arbeidsmiljøloven.

Bruk av politi og militære mot streikende arbeidere.

Fra avd. 242, Oslo, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, var det kommet følgende forslag:

Forsvaret og/eller politiet skal ikke settes inn mot streikende arbeidere. Forsvaret skal kun nyttes mot inntrengere utenfra.

Forbundsstyret hadde foreslått:

Forbundsstyret kan ikke tiltre forslaget. Forbundsstyret viser til at en bor i en rettsstat og forutsetter at slike virkemidler ikke vil bli brukt uten for å opprettholde ro og orden innenfor gjeldende lovverk.

Kongressen sluttet seg til følgende forslag.

Faglig/politisk virksomhet.

- A. De resultater vi har nådd i vårt land både på det sosiale, kulturelle og økonomiske område, er i stor grad en direkte følge av forbedret lovendring og styring av den økonomiske politikk. Dette har Det norske Arbeiderparti sterkt medvirket til. Derfor må det være naturlig at støtte, både moralsk og økonomisk, er nødvendig og riktig, uansett på hvilket plan det er i fagbevegelsen.
- B. Bedriftenes økonomiske støtte til de politiske partier vil i det lange løp bli påvirket av den medinnflytelse lønnstakerne nå har i bedriftens bestemmende organer.

En har tiltro til at en gjennom denne påvirkning vil kunne være i stand til å hindre uheldig praksis.

En vil ikke kreve spesiell lovgivning på dette område, men vil anmode medlemmer som sitter i bedriftenes besluttede organer om å reservere seg mot taushetsplikt i slike spørsmål, slik at beløpet som bevilges blir offentliggjort.

Ferieloven.

Det henvises til det som er nevnt ovenfor under «Arbeidstid og pensjonsspørsmål».

Fiskerispørsmål.

Landsorganisasjonen fremmer krav overfor myndighetene om at alle framtidige støtte- og prisforhandlinger for fiskerinæringen skal føres i fellesskap av representanter fra Norsk Sjømannsforbund,

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Norsk Nærings- og Nyttelsesmiddelarbeiderforbund og Norges Fiskarlag.

Det etableres et kontaktutvalg mellom Staten og fiskerinæringenes organisasjoner hvor vilkår og økonomiske forhold drøftes.

Folk og Forsvar.

Det var kommet forslag om at LO skulle melde seg ut av organisasjonen Folk og Forsvar. Dette ble forkastet av Kongressen som tiltrådte Sekretariatets innstilling om å opprettholde medlemskapet. Denne innstilling var i samsvar med innstillinger fra forbundsstyrene i Norsk Arbeidsmandsforbund og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. I sin motivering uttalte Sekretariatet:

Folk og Forsvar ble dannet i 1951 av landsomfattende faglige, økonomiske, kulturelle og humanitære organisasjoner og ungdomsorganisasjoner. Folk og Forsvar har som oppgave bl. a. å skape best mulig kontakt mellom forsvaret og folkets organisasjoner, samt å bidra til å styrke den demokratiske innstilling både innenfor forsvaret og i folket.

Folk og Forsvar forsøker å løse disse oppgaver gjennom muntlig og skriftlig opplysningsvirksomhet. Gjennom kontaktkonefranser, foredrag, skrifter, presse, film, utstillinger, besøk og befaringer ved militære etableringer prøver en å gi folket kunnskap om forsvaret og de aktuelle forsvarsspørsmål. Den ytre ramme for Folk og Forsvars opplysningsvirksomhet er de retningslinjer Stortinget til enhver tid trekker opp for norsk forsvarspolitik.

Forholdet ledelse – medlemmer, informasjon.

Det var kommet forslag om å forbedre informasjon fra LO til medlemmene, og slike forslag hadde fått tilslutning av forbundsstyrene i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Norsk Transportarbeiderforbund.

Kongressens vedtak:

Innstillingene fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Norsk Transportarbeiderforbund tiltres.

Det må legges stadig større vekt på informasjon til medlemmene, noe som stiller økt krav både til LO og forbundene. Informasjonen bør samordnes best mulig. Forslagene oversendes Sekretariatet.

Videre ble oversendt til Sekretariatet et forslag fra Tromsø faglige Samorganisasjon om at LO og forbundene må informere samorganisasjonene om de konfliktene som oppstår.

Forsikrings spørsmål.

Kongressen sluttet seg til innstillingen fra forbundsstyret i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, sålydende:

Forbundsstyret slutter seg til intensjonene i forslag fra avd. 2 og 23 og ber om at disse spørsmål tas opp til drøftelse med Samvirke.

Om forslagene fra avd. 25, 44 og 91 vil forbundsstyret uttale:

De spørsmål det her dreier seg om ble tatt opp som krav ved siste tariffrevisjon. Forhandlingene førte imidlertid ikke til noen avklaring av de omtalte forhold. Forbundsstyret forutsetter at den videre framdrift av denne sak fortsetter etter de retningslinjer og de intensjoner som lå til grunn for kravet ved tariffrevisjonen 1976.

Forslag fra avd. 114 og 226 omhandler Grunnforsikringen.

Forbundsstyret vil her uttale at Grunnforsikringen har nettopp gjennomgått en revisjon når det gjelder ytelser. Den forbedring som er foretatt er skjedd innom den premieramme som ordningen alltid har hatt. Såfremt intensjonen i forslagene skal søkes gjennomført vil dette bety omfattende premiejusteringer, som det enkelte forbund selv må bære. Det er derfor forbundsstyrets syn at disse spørsmål med tilleggsytelser til den etablerte Grunnforsikringen bør kunne løses på forbundsplan. Forbundsstyret anbefaler derfor ikke at Kongressen tar stilling til disse forslag.

Handlingsprogrammet.

Den endelige redaksjon skal godkjennes av LOs representantskap. Deretter vil programmet bli trykt i eget hefte.

Internasjonalt faglig samarbeid.

Landsorganisasjonen har medvirket aktivt til omorganiseringen og effektiviseringen av internasjonalt faglig samarbeid. En nordisk organisasjon, NFS, en tverrpolitisk vesteuropeisk organisasjon, EURO-LO, og et øst-vesteuropeisk samarbeid er skapt. FFI øker sitt arbeid for u-hjelp og for menneskerettighetene. En verdensomspennende all-faglig organisasjon er et siktemål, men tida er ikke moden.

Norsk fagbevegelse har økt virksomheten for elementære menneskerettigheter, særlig i samband med utviklingen i Sør-Afrika og Chile. Norsk fagbevegelse er aktiv i eget Chile-arbeid. Fagbevegelsen har de tre siste år gjennom FFI samarbeidet med CUT, den chilenske landsorganisasjonenn i eksil. Et hjelpeprogram er satt i verk, og bevilgninger er vedtatt. Kampanjen «Solidaritet med det sørlige Afrika» er satt i verk.

Når det gjelder flernasjonale selskaper, har Nordens Faglige Samorganisasjon, EURO-LO og FFI utarbeidet handlingsprogrammer som nyttes overfor Nordisk Råd, Nordisk Ministerråd, vest-europeiske regjeringer, selskaper og mellomfolkelige organer, OECD og FN. Spørsmålet er tatt i Øst-Vest-sammenheng. FFI har utarbeidet eget charter om flernasjonale selskaper, og fagbevegelsen har deltatt aktivt i utformingen og iverksettelsen av OECDs regler. Tillitsmannsrettigheter søkes sikret gjennom faglig samarbeid og nasjonale tiltak.

Landsorganisasjonen har støttet Regjeringens avspenningsarbeid, og virket for nærmere kontakt mellom vest- og østeuropeisk fagbevegelse på både tosidig og flersidig basis. LO har framholdt at Helsinki-konferansens sluttdokument må søkes gjennomført i sin helhet og at den internasjonale kapprusting hindres ved avtalte og kontrollerte nedrustningstiltak. Norsk, nordisk og internasjonal fagbevegelse søker å samordne sine tiltak for avtalt og kontrollert nedrustning.

Landsorganisasjonen har fulgt og støttet Regjeringens målbevisste arbeid for håndheving av norsk suverenitet på Svalbard og kontinentalsokkelen rundt Svalbard. Landsorganisasjonen og de berørte forbund deltar i fiskeriforhandlingene.

Internasjonale spørsmål.

Kampen for et bedre samfunn må føres nasjonalt og internasjonalt. En økonomisk og miljømessig utvikling etter arbeiderbevegelsens målsettinger krever bevisst innsats sammen med den politiske og faglige arbeiderbevegelse i andre land. Innflytelse nasjonalt er avhengig av innflytelse på den internasjonale utvikling. Solidaritet er en forutsetning for gjennsomslag i denne kampen.

Kongressen uttrykker beklagelse over arbeidsledigheten i industrilandene. Den felles offensiv for positiv økonomisk politikk og full sysselsetting må kjøres videre i Den Europeiske Faglige Samorganisasjon, Nordens Faglige Samorganisasjon og FFI. Etter toppmøtene i OECD, EFTA og EF må presset fra de faglige organisasjoner på regjeringer for samarbeid om full sysselsetting økes. Ut-

viklingen av Vest-Europa krever samvirke mellom fagorganisasjonene, sosialistpartiene og regjeringen om økonomisk politikk.

Fagbevegelsen deltar aktivt i gjennomføringen av OECDs atferdsregler for flernasjonale selskaper. Handlingsprogrammet i NFS og EURO-LO må søkes satt ut i livet så snart som mulig, på basis av FFIs charter om flernasjonale selskaper. Særlig viktig er å sikre medbestemmelsesrett og tillitsmannsrettighetene.

LO vil fortsette å arbeide for ILO som en trepartsorganisasjon i arbeidslivssaker. LO møter hvert år med en fyldig delegasjon som ivaretar våre interesser i ILO. LO er for tiden representert i styret.

Det faglige samarbeid innen Nordens Faglige Samorganisasjon og Den Europeiske Faglige Samorganisasjon har gjort vsentlige framsteg. En forutsetning for effektiv nordisk innsats i det internasjonale faglige arbeid er fellesholdninger i NFS. Samarbeidet i EURO-LO må føres videre. De øst-vest-europeiske faglige konferanser bør fortsettes, om faglige saker som arbeidsmiljø, det ytre miljø og økonomisk utvikling mellom Øst- og Vest-Europa. Frie Faglige Internasjonale bør konsentrere sine ressurser om praktiske faglige spørsmål, særlig internasjonal økonomi, miljø, rettigheter og faglig u-hjelp.

Norsk fagbevegelses kamp for demokratiet gjelder enhver form for diktatur og krenking av menneskerettighetene. Den internasjonale demokratiske fagbevegelse har her en stor oppgave.

Norsk fagbevegelses arbeid for demokrati og menneskerettigheter i Portugal, Spania, Chile og Sør-Afrika, må fortsette. Fagbevegelsen driver eget arbeid for Chile.

Kongressen støtter kampen mot rasistregimet i Sør-Afrika. Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité i samarbeid med FFI og NFS bes føre kampanjen «Solidaritet med det sørlige Afrika» videre. Den ber Regjeringeh, sammen med andre nordiske regjeringer, om å ta initiativet til internasjonal økonomisk og politisk boikott av apartheidregimet.

Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité er arbeiderbevegelsens koordinerende organ for støttevirkosmhet og u-hjelp.

Kongressen støtter Regjeringens og Stortingets vedtak om økingen av norsk utviklingshjelp og arbeidet for en ny økonomisk verdensordning. Gjennomføringen av tiltak i Norge bør foregå i samarbeid med fagbevegelsen.

Landsorganisasjonen i Norge slutter opp om arbeidet for avspenning i Europa. Fagbevegelsen fortsetter arbeidet for økt kontakt bilateralt og gjennom multinasjonale øst-vest-europeiske faglige konferanser for tida i regi av ILO. Helsinki-avtalen må gjennomføres fullt ut. Den internasjonale kapprustning må stanses ved

avtalte og kontrollerte nedrustningstiltak, gjennom gjensidige styrkereduksjoner i Europa, ved forhandlinger mellom stormaktene, og gjennom Helsinki—Beograd-drøftingene. Nordisk og internasjonal fagbevegelse må samordne sitt arbeid for avtalt og kontrollert nedrustning.

Landsorganisasjonen gir sin støtte til Regjeringens arbeid for å gjøre De fortnee Nasjoner til den sentrale verdensorganisasjon for fred, sikkerhet og menneskerettighetene.

Situasjonen i Chile.

Kongressen vedtok å sende følgende telegram til Pinochet i Chile:

400 utsendinger til Landsorganisasjonen i Norges Kongress, Oslo, 22.—28. mai, som representerer 680 000 arbeidstakere i Norge, protesterer på det skarpeste mot de illegale arrestasjoner og fengslinger av fagligere ledere i Chile, inklusive Execuiel Ponce, Vicot Diaz, Jaime Donato. Kongressen protesterer også mot at faglige ledere er fratatt sitt borgerskap, bl. a. Luis Meneses, Humberto Elgueta, Ernesto Araneda. Slik handlinger er klare brudd på FN's erklæringer om menneskerettighetene og vi fordømmer disse handlinger. Vi krever av de chilenske myndigheter at de frigir alle fengslede faglige ledere, og at faglige ledere får utøve sine rettigheter.

Jordbruksavtalen.

LO går inn for at nøkkelen til fordeling av subsidier blir grundig vurdert, da det virker som om det er de største jordbrukerne som får de største tilskuddene. (Forslaget var sendt inn av Lier faglige Samorganisasjon.) Forslaget gikk også ut på at jordbruket skulle gjøre ferdig sitt oppgjør før fagbevegelsen, men denne delen av forslaget ble oversendt Sekretariatet.

Kjernekraft.

Avd. 8, Rogaland, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, hadde foreslått at Norges framtidige kraftforsyning ikke måtte baseres på atomkraftverk, men at en ved intens forskning overveide andre alternative løsninger, f. eks. bruk av gass fra Nordsjøen. Kongressen sluttet seg til innstillingen fra forbundsstyret som ikke kunne tiltre forslaget. Forbundsstyret viste til forbundets debattopplegg «Søkelyset på elforsyningen» som er et ledd i LO/DNAs rådslagsaksjon «Solidaritet —77».

Liknende forslag var kommet fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, avd. 1, Oslo, avd. 25, Stavanger og avd. 91, Kverneland.

Kongressen sluttet seg til forbundsstyrets innstilling sålydende:

Det er etter forbundsstyrets oppfatning i løpet av de første 4 år ikke behov for vårt land å ta stilling til dette.

Forbundsstyret mener imidlertid at forslagene på lang sikt er for kategoriske og unyanserte. Dersom fortsatt kraftutbygging er nødvendig og de sikkerhetsmessige sidene er løst, kan kjernekraftverk være et alternativ til fortsatt utbygging av vår vannkraft med de skadevirkninger dette har.

Norge bør imidlertid engasjere seg i utviklingen av nye energikilder.

Konflikten ved Krysset A/S i Bodø.

Kongressen vedtok denne uttalelsen:

«Landsorganisasjonens kongress vil med dette uttrykke sin solidaritet med de to arbeidstakerne ved dagligvareforretningen Krysset A/S som ennå ikke har fått tiltre sine stillinger. Landsorganisasjonen har ved lovlige kampmidler og senere ved rettsavgjørelser søkt å bringe konflikten til avslutning. Til tross for at så vel Rikslønnsnemnda som to arbeidsrettsdommer har gitt de organiserte arbeidstakerne medhold, stenger bedriften fortsatt sine dører for dem.

Kongressen vil uttale at det må være en selvsagt rettighet i et demokratisk samfunn å få ordnet sine arbeidsvilkår ved tariffavtale.

I dette tilfelle måtte tariffavtalen etableres ved avgjørelse av Rikslønnsnemnda. Når bedriften fortsatt nekter å ta inn de to arbeidstakerne i sine stillinger, må dette oppfattes som et forsøk på å gjøre tariffavtalen illusorisk. Arbeidsretten har da også lagt til grunn at arbeidsforholdet ikke lovlig er brakt til opphør og tilplikter bedriften å betale den lønn som var forfalt ved den siste arbeidsrettssak.

Kongressen tar på det skarpeste avstand fra at en arbeidsgiver skal kunne sette seg ut over klare lovbestemmelser og rettsavgjørelser uten at det utløser effektive mottiltak fra samfunnets side.

Kongressen oppfordrer det nedsatte utvalg til å påskynde arbeidet med å utrede spørsmålet om hvilke tvangsmidler Landsorganisasjonen vil foreslå overfor myndighetene. I den forbindelse bør det bl. a. overveies å kreve en lov hvor det kan nektes en arbeidsgiver retten til å drive næringsvirksomhet dersom han unnlater å bøye seg for rettsavgjørelse som i denne saken. Effektive reaksjonsmidler er nødvendig for å sikre at tilsvarende situasjon ikke oppstår i framtiden.»

Likestilling.

De innkomne forslag ble oversendt Sekretariatet. Kongressen henviste ellers til Handlingsprogrammet, avsnittene om familierpolitikk og inntektspolitikk.

Militærtjeneste.

Forslag om reduksjon av den militære tjenestetiden ble ikke tiltrådt av Kongressen.

Derimot vedtok Kongressen et forslag fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbunds forbundsstyre, sålydende:

Forbundsstyret er enig i at betingelsene for personell under førstepgangstjeneste i det militære bør være mest mulig like, uansett hvilke yrke eller hvilke status den måtte ha i bedriftene.

Med hensyn til repetisjonsøvelser og Heimevern må ingen arbeidstakere tape inntekt under slik tjeneste. LO må så snart som mulig ta disse spørsmål opp i konferanse med så vel myndigheter som Norsk Arbeidsgiverforening med sikte på en avklaring av alle sider ved dette spørsmålet.

Ellers ble de innkomne forslag oversendt Sekretariatet samtidig som Kongressen vedtok at «det må søkes en vesentlig forhøyelse av godtgjøringen under militærtjeneste».

Miljøvern.

Fagbevegelsen vil gjøre sin innflytelse gjeldende for å bevare vår natur og gjøre den tilgjengelig for alle.

For øvrig vises til avsnittet ferie- og fritid og naturven i Handlingsprogrammet.

Nasjonalisering — sosialisering.

Det var kommet inn forslag om at LO skulle gå inn for å sosialisere treforedlingsindustrien og statsovertakelse av styret, eventuelt eiendomsretten til våre store skog- og utmarksområder. Videre utvikling av demokratiseringsprosessen overfor banker og forsikringsselskaper og om sosialisering av hele industrien.

Kongressen vetok:

1. Forslaget fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund om å ta initiativ til et utredningsarbeid om former for statseid drift,

sosialisering og nasjonalisering, tiltres. Utredningsarbeidet må komme i gang i kongressperioden.

2. Forslaget fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Halden faglige Samorganisasjon, Kongsvinger faglige Samorganisasjon, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, oversendes Sekretariatet under henvisning til vedtak under punkt 1.
3. Forslaget fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Verdal faglige Samorganisasjon ansees imøtekommet i forbindelse med Regjeringens forslag om offentlig representasjon i bankenes styrer og representantskap.

Norsk Rikskringkasting og fagbevegelsen.

Det var kommet forslag om bedre dekning av norsk arbeidsliv og fagbevegelsen fra NRKs side.

Kongressen sluttet seg til innstillingen fra Sekretariatet, sålydende:

Sekretariatet er enig i intensjonen i forslagene, som går ut på at en ønsker bedre dekning i NRK/TV om det indre liv og arbeid i fagbevegelsen og på arbeidsplassene. Det er i den forbindelse viktig å styrke vårt eget informasjonsarbeid for derved å øve trykk på våre massemedia.

Dessuten vedtok Kongressen et forslag fra Bjørn Rudaa, Norsk Tjenestemannslag:

Landsorganisasjonens kongress 1977 har diskutert forholdet mellom NRK og fagbevegelsen og vil kreve at NRK snarest foretar en sterkere prioritering av stoff om arbeidslivet.

Kongressen vil legge vekt på at den pågående ansettelsesstopp ikke vil være til hinder for at det ansettes flere faste medarbeidere med arbeidslivet som arbeidsområde.

Oljepolitikken.

1. Olje- og gassforekomstene på norsk kontinentalsokkel er en ressurs som gir grunnlag for en virksomhet som på mange måter innebærer vesentlige fordeler og nye muligheter for vårt samfunn. Virksomheten på kontinentalsokkelen har allerede vist seg å være av vital betydning for sysselsetting og for næringsutvikling. De framtidige oljeinntekter har de siste åra gitt

Regjeringen mulighet til å drive en aktiv konjunkturpolitikk som har sikret 100 000 arbeidsplasser i norsk industri. Norsk industri er blitt tilført teknologiske, organisatoriske og markeds- messige utfordringer i et meget stort omfang. Oljevirkksomheten på den norske kontinentalsokkel er derfor kommet for å bli.

2. Den største oppmerksomhet må fortsatt rettes mot sikkerhet og beredskap. Virksomheten må drives på en slik måte at det så langt det står i menneskelig makt blir tatt hensyn til mennesker og miljø. Det norske regelverk når det gjelder petroleums- virksomhet er det strengeste i verden. I tillegg er det bygd opp et offentlig kontrollapparat som fører løpende tilsyn med virksomheten. I denne sammenheng må det understrekes at selskapene tar det hele og fulle ansvar for at risikoen gjøres minst mulig og at beredskapen er høyest mulig. Arbeidet med regelverk og kontroll må løpende forbedres. Erfaringene fra Bravo-uhellet viser at kontrollen må skjerpes.

Uansett hvor gode kontrolltiltak som iverksettes er det en forutsetning at det finnes et ansvarlig og velutbygd tillits- mannsapparat som kan utføre det daglige tilsyn.

De ansatte må sikres tilfredsstillende opplæring og utdan- ning. Også dette er hovedentreprenørens fulle og hele ansvar.

Ulykken viste mest av alt behovet for at det må ytes økte midler til utvikling av mer effektivt bedredskapsutstyr.

3. Kontrollen med at bestemmelsene når det gjelder arbeidsmiljø og arbeidsvern overholdes, må styrkes. Det samme gjelder kontrollen med leting, utvinning, arbeidstillatelser, skattemessige forhold osv.

De offentlige forvaltningsorganene må utbygges og deres virk- somhet samordnes slik at de politiske myndigheter til enhver tid har den nødvendige bakgrunn for sine beslutninger.

4. Statoil er et meget sentralt virkemiddel når det gjelder å føre en nasjonal oljepolitikk. Statoil må ha styrke for å kunne for- handle med de mektige internasjonale oljeselskapene om kompliserte tekniske og økonomiske spørsmål.

På sikt må Statoil bygges ut til et selskap som om nødvendig kan operere uavhengig av større multinasjonale selskaper.

Norsk fagbevegelse vil støtte arbeidet for å gi Statoil denne styrke, og vil motarbeide alle forsøk på å svekke Statoils stil- ling, fordi dette også vil føre til en svekkelse av mulighetene til å føre en nasjonal oljepolitikk.

5. Utvinningstempoet må ikke bli så høyt at vi utnytter olje- og gassressursene i løpet av en kort tidsperiode. Tempoet må settes slik at det ikke fører til unødige pressproblemer eller

andre uheldige bivirkninger og virksomheten må foregå på en måte som er til minst mulig skade for livet i havet og miljøet ellers.

Det utvinningstempo det nå legges opp til, med en maksimal produksjon rundt 1985 på ca. 75 mill. tonn, er ut fra disse forutsetninger et gunstig utvinningstempo.

Det er viktig at leteaktiviteten opprettholdes, slik at det kan sikres en jevn produksjon også etter 1990.

Beredskaper må snarest bygges ut slik at kartleggingen av ressursene kan pågå over hele den norske kontinentalsokkelen.

Regjeringens forslag om at det til nye utvinningstillatelser skal knyttes en klausul om at utbyggingen skal kunne utsettes et visst antall år, er i denne sammenheng et viktig virkemiddel.

6. Det er viktig at oljevirksomheten drives på en slik måte at den styrker grunnlaget for norsk industri. Dette kan skje ved at en stadig større andel av leveransene tilføres norske bedrifter. Det kan skje ved at det med basis i olje eller gass utbygges ny industri. Det kan også skje gjennom et utvidet energi- og industrisamarbeide med andre land.

Fagbevegelsen ser positivt på det arbeid Regjeringen og norske myndigheter utfører på alle disse områder, og vil støtte de fortsatte bestrebelser med sikte på at oljevirksomheten gir en varig og generell styrking av norsk industri. På denne måten vil arbeidsplasser bli trygget og nye arbeidsplasser skapes.

7. Oljeinntektene må brukes på en slik måte at de kommer hele befolkningen til gode. De må brukes for å løse fellesoppgaver som betyr en videre-utbygging av vår velferd. De må også brukes for å øke kapitalbalansen i norsk industri. Bare en regjering utgått fra arbeiderbevegelsen kan sikre at oljeinntektene ikke bli gjenstand for privatøkonomiske profittmotiver.

Organisasjonsformene.

1. I tilslutning til det prinsipielle syn som kom til uttrykk i Kongressens vedtak i 1973, fastholder Kongressen sitt syn om industriforbundsformen (at samtlige ansatte på én arbeidsplass tilsluttes ett forbund) som den riktige løsning, samtidig som Kongressen mener det er åpenbart behov for større forbundsvise enheter. Det videre arbeid med organisasjonsmønsteret må fortsette innen rammen av denne målsetting.

Gjennomføringen av dette prinsipielle syn vil være det mest egnede for å skape en bedre organisasjonsform.

2. a) Med sikte på å utforme fagbevegelsens organisasjonsmønster etter dette prinsipp, oppnevnes en ny organisasjonskomité med mandat til å utarbeide en skisse til mulige sammenlutninger av forbund. Etter konsultasjon med forbundene skal komitéen legge fram konkrete forslag til mulige sammenslutninger. Komitéens forslag legges fram for forbundene innen 1980.

b) På hver arbeidsplass skal det innledes et forpliktende samarbeid mellom alle LO-organiserte (jfr. de retningslinjer som er trukket opp Hovedavtalens § 4, kap. 3).

Dette samarbeidet innledes på alle områder som er av betydning for å oppnå best mulig resultat for medlemmene. Samarbeidet kan eksempelvis omfatte avtaleforhold og organisatorisk samarbeid.

For å styrke dette samarbeidet, og samarbeidet mellom forbundene sentralt, utarbeider den nye organisasjonskomitéen retningslinjer for et slikt forpliktende samarbeid.

Retningslinjene for dette vedtas av Representantskapet.

3. Organisasjonskomitéen skal også behandle tvister om organisasjonsområder når slike oppstår mellom to eller flere forbund.

Videre skal komitéen være rådgivende for forbundene i organisasjonsspørsmål.

4. Landsomfattende organisasjoner som står utenfor LO, og som ikke har naturlig tilknytning til bestående LO-forbund, gis tilbud om organisasjonsmessig tilknytning som kan godtas. Tilbudet bør omfatte flere alternativer. Sekretariatet gis fullmakt til å fastsette tilknytningsformene i de enkelte tilfeller.

5. For å få en rasjonell utnyttelse av de samlede ressurser bygger LO ut felles servicekontorer, slik at de har tilstrekkelig kapasitet til å dekke både LOs og forbundenes behov. En bør til enhver tid vurdere spørsmålet om opprettelsen av nye servicekontorer når dette anses nødvendig, for på en forsvarlig måte å ivareta de fagorganisertes interesser på alle områder. En bør dessuten vurdere utbygging av servicekontorer i distriktene.

6. a) I hvert fylke opprettes faglige samarbeidsorganer med representasjon fra alle lokale samorganisasjoner i fylket.

Samarbeidsorganer skal ha som formål, i samarbeid med LO:

— å ivareta de fagorganisertes interesser overfor fylkeskommunen,

- å samordne de fagorganisertes interesser overfor andre organer på fylkesplan,
- å virke for å styrke aktiviteten i de lokale samorganisasjonene,
- å følge opp fagbevegelsens handlingsprogram.

Samarbeidsorganet arrangerer minst to årlige faglige fylkeskonferanser.

Organisasjonskomitéen utarbeider retningslinjer for samarbeidsorganet, og utreder herunder spørsmålet om tilsynsutvalget for LOs distriktskontor skal være styre for samarbeidsprogrammet.

Retningslinjer vedtas av Representantskapet.

- b) De lokale samorganisasjonene opprettholdes i sin nåværende form. Dessuten skal de være grunnorganisasjoner i det nye samarbeidsorganet på fylkesplan.

Organisasjonskomitéen utarbeider ajourførte vedtekter for de lokale samorganisasjonene.

Vedtektene vedtas av Representantskapet.

7. Sekretariatet vedtar den nye organisasjonskomitéens endelige mandat og oppnevner komitéens medlemmer:

Oversendte saker.

På følgende områder er det ikke gjort annet kongressvedtak enn at de innsendte forslag ble oversendt til Sekretariatet:

Bevegelige helligdager og 1. og 17. mai.

(Forslagene skal vurderes i forbindelse med revisjonen av avtalene.)

Branntjenesten.

Distriktenes Utbyggingsfond.

Etableringskontroll.

Fraktutjevnerende tiltak.

Håndverks- og lærlingeloven.

Hovedavtalen mellom LO og N.A.F.

Hovedavtalen mellom LO og Den Kooperative Tarifforening (DKT).

(Sekretariatet fikk fullmakt til sammen med de interesserte forbund å utarbeide forslag til endring av avtalen.)

Hovedavtalen for statsansatte.

(Forslagene går til Statstjenestemannskartetlet.)

Korte velferdspermisjoner.

(Tas opp ved tariffrevisjonen.)

LOs distriktskontorer og samorganisasjonene.
Opplysningsvirksomheten og tillitsmannsopplæringen.
Pendlerproblemet.
Statsinstitusjoner og offentlig virksomhet.
(Om utflytting av statsinstitusjoner fra Oslo.)
Videreføring av Nord-Norge-banen.
Yrkesskadetrygden.

Persondata og personvern.

Det forelå følgende forslag fra Trondheim Handel- og Kontor:

LO må snarest få konkrete lover i Hovedavtalen som beskytter arbeidstakere mot persondatasystem. Det vi har i dag er en rammeavtale som ikke gir oss nødvendig innflytelse og vern når det gjelder datateknologi.

Forslaget var anbefalt av forbundsstyret.

Sekretariatet opplyste at Justisdepartementet arbeider med utkast til proposisjon om bruk av personopplysninger i privat og offentlig virksomhet og at departementet hadde innkalt en rekke organisasjoner til drøftinger, bl. a. LO. Kongressen vedtok i samsvarende med Sekretariatets innstilling:

Når lovforslaget foreligger, sammenholdes disse med de nåværende bestemmelser i Hovedavtalen. Om nødvendig fremmes forslag til endringer i Hovedavtalen ved forhandlinger 1977.

Politisk virksomhet.

A. Norge er en demokratisk rettsstat hvor alle som følger norsk lov har de samme rettigheter uansett politisk oppfatning. LO kan derfor ikke godta at politisk oppfatning skal hindre folk fra retten til arbeid. På den annen side kan ikke LO forhindre at N.A.F. eller andre organisasjoner gir sine medlemmer råd så sant dette skjer innenfor norsk lov.

B. Nazistiske, fascistiske og militante grupper har på nytt stått fram og vist sitt sanne ansikt i Norge.

Bakgrunnen for deres virksomhet er de samme samfunnsødeleggende idéer og politikk som Nasjonal Samling sto for i 30-åra og under krigen. Fagkongressen 1977 vil henstille til den nye LO-ledelsen å følge nøye med i disse grupperes politikk og deres trusler om bruk av vold.

Rammeavtale om datamaskinbaserte systemer.

Fra avd. 1, Oslo, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, forelå følgende forslag:

Rammeavtalen om EDB-baserte systemer er på ingen måte tilfredsstillende utformet. Avdelingen foreslår derfor at man gir arbeidet vedrørende bruk av EDB topp prioritet, og nedsetter et utvalg hvor tillitsmenn fra arbeidsplassene skal være med.

Fra forbundsstyret i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund forelå:

Forslaget fra avdeling 1 tiltres, men forbundet vil i tillegg uttale følgende:

EDB i stat, kommune og næringsliv.

Med det tempo som i dag finnes i utviklingen av ny teknologi er sjansene for at fagbevegelsen og dens tillitsmenn blir tilskuere til en prosess som i stor utstrekning vil få virkning for arbeidsforhold i sin videste forstand. Bruk av EDB er en av de viktigste faktorene i denne utviklingen og valg av maskiner og systemer i dag kan komme til å binde fagbevegelsen for mange år framover.

I denne situasjon er det av avgjørende betydning at fagbevegelsen treffer de riktige disposisjoner på dette tidspunkt. Rammeavtalen vedrørende bruk av EDB-baserte systemer er et tiltak i retning av å sikre arbeidstakerne innflytelse på dette området. Men alene vil ikke denne avtalen få særlig stor betydning.

Forskriftene til et punkt i den nye loven om arbeidervern og arbeidsmiljø som omhandler bruk av styringssystemer må også utformes på en måte som gir reell rett til medbestemmelse.

Videre må fagbevegelsen komme aktivt inn med skoleringstiltak som så langt som mulig må bygge på fagbevegelsens egne premisser og holdninger. Slike holdninger må ta utgangspunkt i fagbevegelsens krav om et godt arbeidsmiljø og en demokratisk bedriftsorganisasjon.

Fagbevegelsen må derfor stille krav til datamaskinleverandørene om at spesifikasjoner til deres produkter inneholder opplysninger om sosiale konsekvenser.

I denne forbindelse må fagbevegelsen med all kraft motvirke at enkelte datamaskinleverandører som f. eks. IBM får så sterk posisjon at bedrifter, stat og kommune mister muligheten for alternative løsninger når dette ut fra ulike forhold vil være ønskelig.

Forslaget fra forbundsstyret i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund ble tiltrådt og det ble vedtatt å sette ned et utvalg til å vurdere de endringer som bør gjøres i rammeavtalen.

Retningslinjer for bruk av arbeidsstudier.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, avd. 1, Oslo, hadde foreslått:

Avdelingen foreslår at bestemmelser og retningslinjer for anvendelse av tidsstuderte akkorder går ut av Hovedavtalen. Først fordi tidsstuderte akkorder er en selvmotsigelse til den nye arbeidsmiljøloven, men også fordi dette bare rammer en bestemt gruppe arbeidstakere.

Forbundsstyret hadde følgende innstilling som Kongressen tiltrådte:

I det en viser til utviklingen av nye lønnsystemer, i retning av fastere avlønningsformer og under henvisning til intensjonene i den nye lov om arbeidervern og arbeidsmiljø, den teknologiske utvikling og LOs handlingsprogram, ber forbundsstyret om at bruk av akkord og berettigelsen av «Retningslinjene for bruk av arbeidsstudier» blir utredet.

Sammensetning av offentlige utvalg.

Kongressen tiltrådte i prinsippet et forslag fra Drammen faglige Samorganisasjon, sålydende:

LO må medvirke til at det i mye større utstrekning velges folk fra arbeidsplassene til de forskjellige offentlige utredningsutvalg.

Selvbestemt abort.

LO-kongressen oppfordrer de politiske partiene i arbeiderbevegelsen til å fremme lov om selvbestemt abort tidlig i stortingsperioden 1977—78.

Skattepolitikk.

De innkomne forslag oversendes Sekretariatet. Det forutsettes at de behandles av DNA—LOs skattekomité.

Merverdiavgiften.

Samme vedtak som ovenfor under skattepolitikk.

Skole og utdanningsspørsmål – forholdet til fagbevegelsen.

Fra flere foreninger og forbund var det kommet forslag om at LO må gå inn for en bedre opplæring i skolen når det gjelder arbeiderbevegelsens historie og fagbevegelsens rolle i samfunnet. Kongressen vedtok et forslag fra Drammen faglige Samorganisasjon, sålydende:

LO-kongressen ber LOs ledelse om å prioritere opplysningsarbeidet omkring skole og utdanning langt sterkere enn nå. LO må på ulike måter og med ulike midler prøve å påvirke dagens skolepolitikk og dermed morgendagens skole og samfunnet som helhet. LOs ledelse får den nødvendige fullmakt til å knytte til seg den ekspertise de synes er nødvendig for å kunne bygge ut og styrke denne så samfunnsviktige sektor.

De mange forslag ble oversendt Sekretariatet, idet Sekretariatet overfor Kongressen bemerket at sakene er tatt opp med de politiske myndigheter. Det arbeides med utarbeiding av lærerveiledning for lærere i ungdomsskolen og den videregående skole.

Når det gjelder samarbeidet mellom skole og arbeidsliv uttalte Sekretariatet at samarbeidet var kommet et godt skritt på veg og at det er etablert prøveordninger i 14 kommuner. De innkomne forslag på dette området peker på viktige spørsmål i forbindelse med LOs skolepolitikk.

Sekretariatet er klar over at det i tida framover vil bli stilt stadig større krav til fagbevegelsens engasjement på det skolepolitiske området og vil følge denne utviklingen nøye. De innkomne forslag ble oversendt Sekretariatet.

Det var innkommet forslag om bedre allmennutdanning og bedre muligheter for arbeidstakere til å få utdanning ut over den tidligere 7-årige folkeskolen, bl. a. ved tjenestefrihet med full lønn og dekning av kostnadene.

Videre var det foreslått at fagarbeidere som enten har gått yrkeskole og læretid eller som har fullstendig videregående skole på 3 år får sin praktiske og teoretiske kunnskaper oppvurdert som grunnlag for videre teknisk utdanning.

Sekretariatet hadde gitt uttrykk for at de var enig i disse forslagene og foreslo dem oversendt det nye Sekretariatet. Ellers ble det i Sekretariatets forslag vist til Handlingsprogrammet.

Kongressen sluttet seg til det som var uttalt fra Sekretariatet.

Språkformen i LO.

Kongressen gir Sekretariatet fullmakt til å nedsette en komité som skal ha som formål å utrede spørsmålet om bruk av nynorsk i fagbevegelsen (LO).

Sekretariatet får videre fullmakt til å få utarbeidet fullmaktsinstruksjoner for komitéen.

Målinnstillingen blir å ta opp på neste LO-kongress.

Storingsvalget 1977.

Siden stortingsvalget i 1973 har vi hatt regjeringer utgått av Det norske Arbeiderparti. Partiet har likevel ikke hatt flertall alene i Stortinget og har måttet søke støtte hos andre partier for å få gjennomført sine forslag. I enkelte saker har en ikke fått flertall — som f. eks. da loven om likestilling ble nedstemt, og dette må rettes opp. Målsettingen for stortingsvalget til høsten er en regjering av Arbeiderpartiet som har solid støtte i et stortingsflertall.

Landsorganisasjonen og forbundene har hatt et godt samarbeid med de politiske myndigheter i den perioden som er gått. Likeledes har det fortsatt vært et godt faglig/politisk samarbeid mellom Det norske Arbeiderparti og Landsorganisasjonen. Det faglige regnskap som er lagt fram, viser dette. Viktige saker for arbeidstakere er blitt gjennomført, saker der fagbevegelsen har kunnet øve en sterk innflytelse på utformingen av vedtakene. Det gjelder hele den økonomiske politikken — herunder den aktive sysselsetningspolitikken, og det gjelder en rekke enkeltsaker.

Som eksempel kan nevnes arbeidstidsreduksjonen både generelt og for skiftarbeidere, lengre ferie for dem som har fylt 60 år, ny lov om arbeidervern og arbeidsmiljø og skattefrie fagforeningskontingent, et utvidet demokrati innen norsk arbeids- og næringsliv. Det samarbeid som er etablert mellom Norsk Pensjonistforbund og Landsorganisasjonen har som oppgave å søke bedret forholdene for de eldre, ikke yrkesaktive medlemmer.

Nye oppgaver ligger foran oss. Det vil framgå av vedtakene på denne Kongressen. Skal vi nå fram, må vi fortsatt ha en regjering som vi kan ha et nært og tillitsfullt samarbeid med. Bare seier for Det norske Arbeiderparti kan gi oss en slik regjering også i neste periode.

Kongressen oppfordrer medlemmer, tillitsmenn og de ulike organisasjonsledd til aktivt å arbeide for seier ved stortingsvalget 12. september.

Kongressen understreker denne oppfordring ved å bevilge 700 000 kroner til Det norske Arbeiderparti. Samtidig får Sekretariatet fullmakt til å foreta det som måtte være nødvendig for et godt valgresultat.

Svalbard.

Norsk suverenitet gjelder over Svalbard. Den bygger på en avtale av 1920 som 41 makter inklusiv Norge nå har undertegnet. Samtidig med at avtalen gir Norge suverenitet, gir den alle signatarmakter rett til likebehandling. Bestemte regler gjelder særlig hva angår bergverk (Bergverksordningen). Avtalen fastsetter at Svalbard skal være demilitarisert. Det betyr at tropper og våpen ikke kan holdes på øya.

I prinsippet har Norge administrasjons-, politi- og lovgivningsmyndighet for området, under forutsetning av at Svalbardavtalens bestemmelser overholdes.

For å opprettholde helikopterbaser, må norske myndigheters godkjenning foreligge. Kongressen slutter seg til arbeiderregjeringens og Stortingets understrekning av at norsk administrasjon og norske regler må gjelde på øygruppa. Svalbardtraktaten har gitt Norge et særskilt ansvar på vegne av det internasjonale samfunn, om å bevare Svalbard, sikre ikke-diskriminering, samt påse at Svalbard ikke forårsaker motsetninger internasjonalt.

Kongressen understreker i denne sammenheng Norges og Sovjetunionens og andre makters ansvar for at det i de strategisk og ressursmessig viktige nordlige hav- og landområder opprettholdes internasjonal stabilitet, avspenning og fred.

Syketrygden.

Regjeringen har fremmet forslag om å heve satsene i den offentlige syketrygden til 100 prosent av brutto lønn i inntil ett år uten karensdager.

De fleste forslag under dette punkt er dermed innfridd.

De øvrige forslag oversendes Sekretariatet.

Tariffavgift — organisasjonsplikt.

Kongressen understreker den urimelighet at de som bryter med det solidariske fellesskapet og unnsår seg det felles ansvar, skal nyte godt av de samme fordeler som organiserte oppnår gjennom

sine organisasjoner. De fagorganiserte i LO vil på ulike måter gjøre framstøt for å løse dette problemet.

Hovedmålsettingen må være å løse problemet gjennom økt oppslutning blant lønnstakere til forbund tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge, ved at fagbevegelsen til enhver tid tar opp og løser tilfredsstillende de oppgaver medlemmene bl. a. gjennom Handlingsprogrammet pålegger organisasjonen.

I denne forbindelse er tiltak som øker verdien av medlemskapet i fagbevegelsen av stor betydning. Gjennomføring av ordningen med skattefri fagforeningskontingent til tilknytning til tariffoppgjøret 1977, er et slikt tiltak.

For øvrig må en tilstrebe seg på å utvikle fortrinnsrett for fagorganiserte til sosiale tilleggsordninger, eksempelvis kollektive forsikringsordninger.

Løsninger som organisasjonsplikt og tariffavgift kan det også være nødvendig å forfølge videre. Det er imidlertid Kongressens oppfatning at en først må se resultatet av ordningene som sosiale tilleggsordninger med fortrinnsrett for fagorganiserte, trekk av fagforeningskontingent i lønn og skattefri fagforeningskontingent, før en gjør nye framstøt i retning av organisasjonsplikt og tariffavgift.

Tariffpolitikken.

1. Kongressen henviser til intensjonene i LOs Handlingsprogram når det gjelder tariffpolitikken i kommende periode.
2. I samsvar med Representantskapets vedtak fra 1971 om oppgjørsformen, understreker Kongressen at oppgjørsformen må tas stilling til foran hvert tariffoppgjør, idet en ser denne i sammenheng med den økonomiske situasjon og de oppgaver som stilles i forgrunnen i tariffoppgjøret. Det vises i denne forbindelse også til avsnittet «En inntektspolitikk for utjamning» i forslaget til Handlingsprogrammet.

LO skal ved neste tariffoppgjør kreve:

- at lønnsforholdene for lavtlønte bedres.
- at lønns skillet mellom manns- og kvinneyrker utjevnes.

Alle forslag som var kommet inn ble oversendt Sekretariatet. Kongressen uttalte i denne forbindelse at «forslagene må også vurderes i forhold til hva som skal søkes gjennomført ved tariffavtaler og ved lovgivning».

Utplassering av innsatte i skogbruket.

Det var kommet forslag støttet av forbundsstyret i Norsk Skog- og Landarbeiderforbund om avvikling av Fengselsstyrets plassering av innsatte i skogsarbeid.

Sekretariatet uttalte at de var enig i at utplassering av innsatte til skogsarbeid ikke må virke til fortrenghet for skogsarbeidere. Sekretariatet viste til det arbeid som pågår, bl. a. i Justisdepartementet og Miljøverndepartementet for å løse saken. Sekretariatet foreslo forslaget oversendt det nye Sekretariatet. Kongressen sluttet se til dette.

Varehandelen.

Stortinget må oppnevne en egen komité for varehandelen og sørge for at komitéen blir sammensatt slik at flere bransjer blir tilgode sett. Vi ønsker representanter fra arbeidsplassene.

Vedtektene.

Se eget hefte med ajourførte vedtekter.

Økonomisk støtte/lån. — Vern og Velferd.

Fra avd. 91, Kverneland, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, var kommet følgende forslag:

Klubben må gis økt styring i bedrifter som får støtte fra staten i form av lån, garanti for lån eller gis annen form for støtte.

Klubben uttalte i sin motivering at det ikke kan være riktig at staten bruker skattepenger til å støtte næringslivet uten at de ansatte får direkte styring med disponeringen av midlene.

Forbundsstyret i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund uttaler:

Forslaget setter likhetstegn mellom ansatte/klubben og skattepengene, noe forbundsstyret har en annen oppfatning av.

Forbundsstyret for sin del mener at samfunnet som helhet må få større innflytelse over slike bedrifter for å kontrollere at fellesskapets midler blir riktig disponert.

Kongressen sluttet seg til forbundsstyrets innstilling. Videre gikk Kongressen inn for at det skulle gis lån til bedrifter med økonomiske vansker.

Dessuten vedtok Kongressen:

LO trekker sitt medlemskap og økonomiske støtte til organisasjonen Vern og Velferd.

